ACTA HISTORICA HUNGARICA TURICIENSIA
XL. évfolyam 1. szám

Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont
Folyóirata 2025/A

A ZÜRICHI MAGYAR TÖRTÉNELMI EGYESÜLET 132. SZ. KIADVÁNYA

ISSN 2297-7538

Zürich, Budapest, Adelaide, Athén, Bangkok, Beijing, Beregszász, Boulogne Sur Mer, Brno, Carrigmore, Csikszereda, Felsőőr, Heidelberg, Helsingborg, Honolulu, Koppenhága, Lendva, London, Pozsony, Szabadka, Vancouver

Szerkeszti
a ZMTE Tudományos Tanácsa

BEKE Zoltán magánkutató, a ZMTE elnöke beke@pobox.sk

BÉRCZI Szaniszló C. Sc. fizikus csillagász, ny. egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, bercziszani@caesar.elte.hu

CSÁMPAI Ottó C. Sc. etnoszociológus, ny. habilitált egyetemi docens, Nagyszombati Egyetem, csottoster@gmail.com

DARAI Lajos C. Sc. filozófus, professzor emeritus Kodolányi János Egyetem, darailajos@gmail.com (főszerkesztő)

FRISNYÁK Sándor D. Sc. földrajztudomány, professzor emeritus, Nyíregyházi Egyetem, drfrisnyaksandor@gmail.com

GÁSPÁR Róbert mérnök, történész gasrob75@gmail.com

GEDAI István C. Sc. történész, numizmata, ny. főigazgató, Magyar Nemzeti Múzeum

HARAI Dénes C. Sc. katonapedagógus, ny. ezredes, egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, harai.denes@uni-nke.hu

HARASZTI Zsuzsanna magánkutató haraszti.zs.karolina@gmail.com

JÁVOR Miklós Ph. D. történész, író, javormiklos1@gmail.com

J. ÚJVÁRY Zsuzsanna Ph. D. történész, egyetemi docens, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, zsujvary@gmail.com

KÖLTŐ László dr. univ. régész, mérnök, ny. múzeumigazgató Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága, koltolaszlo48@gmail.com

NYÁRI Gábor Ph. D. történész, főigazgató, Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet és Archívum, nyari.gabor1986@gmail.com

PANDULA Attila D. Sc. történettudomány, habilitált egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, attila.pandula@gmail.com

SZEDERKÉNYI Tibor D. Sc. földtudomány, ny. egyetemi tanár, Szegedi Egyetem, Pécsi Egyetem, szedertib@gmail.com

SZEKERES István írástörténet kutató, szekeresistvan1917@gmail.com

RIHMER Aurél történész, granasztoi@yahoo.com

VIZI László Tamás Ph. D. történész, mb. rektor, Kodolányi János Egyetem, lvizi@kodolanyi.hu

ZÁHONYI András mérnök, íráskutató, azahonyi4@gmail.com

Kapcsolat kizárólag elektronikus levelezéssel. A szerkesztőség levélcíme:
zmtehu@gmail.com

Kézirat alakja: Word, 16-os lapszélesség, 12-es betű, szimpla sorköz.

TARTALOM

ŐSI MŰVELTSÉG, NEMZETI INTÉZMÉNY 5

Cser Ferenc (Queanbeyan), Darai Lajos (Kápolnásnyék): .....

A magyar műveltség és a Szentséges Korona jelentősége 6

AZ ŐSI VILÁGKÉP ÖRÖKSÉGE 45

Ismeretlen (Budapest): .....

Indiai Hold-csomópontok és Hold-állomások 46

MAGYAR ÓKOR 76

Timaru-Kast Sándor (Ingelheim): .....

Attila Nagykirály és a hunok a Rajnánál 77

MAGYAR KÖZÉPKOR 90

Költő László (Kaposvár): .....

Kaposvár legkorábbi Árpád-kori temetője. (Kaposvár-Kertészet, Ezüsthárs ltp) 91

VALLÁSTÖRTÉNET, VALLÁSELMÉLET 94

Harsay Mária Magdolna (Budapest): .....

Egyetemes értékek, örök igazságok terjesztőinek küzdelme a hatalom képviselőivel ... 95

W. R. S. Ralston (1828–1889): .....

Sudhana Avadana. Sudhana herceg és a tündér Manohara legendája 136

Szergej Minov (Moszkva): .....

Nórea 191

Rihmer Aurél (Budapest): .....

Az iszlám világa. Ismerjük meg az Iszlám vallás alapjait! 203

CSALÁDTÖRTÉNET 233

Rihmer Aurél (Budapest): .....

A devecseri Csóron (Choron, Tsoron) család története 234

Rihmer Aurél (Budapest): .....

A maróthegyházi Maróthy család (sajtónyilvános) története 283

EMBERTUDOMÁNY 334

Rudolf Steiner (1861–1925): .....

VIII. Henrik és Morus Tamás. A materialista felfogás szerepe az emberi fejlődésben 335

MŰVÉSZETTÖRTÉNET 354
Szvetlana Garanyina (Moszkva):
A színes fotográfia úttörője: Szergej Mihajlovics Prokugyin-Gorszkij 355
MAGYAR NYELVÜNKÉRT 377
Gyimóthy Gábor (Zollikerberg/CH):
Nyelvleckéztetés. Az 1000 utáni hetedik száz 378
Gyimóthy Gábor (Zollikerberg/CH):
Szólista (a nem énekelő!) A nyelvleckéztető gúnyversek számozásával 399
Gyimóthy Gábor (Zollikerberg/CH):
Nyelvleckéztető motók 434
IRODALOM 443
Darai Lajos (Kápolnásnyék):
Zaklat a lét. Vagy simogat? 444
FÜGGELÉK 519
E számunk szerzői 520
Budapesti előadások 2025-ben 521
Budakalászi előadások 2025-ben 522
ZMTE kiadványjegyzék 523

ŐSI MŰVELTSÉG, NEMZETI INTÉZMÉNY

Cser Ferenc (Queanbeyan), Darai Lajos (Kápolnásnyék):

A magyar műveltség és a Szentséges[1] Korona jelentősége

A magyar társadalom kettőssége

A magyar műveltség jellege magában hordozza eredetét, amennyiben a magyar műveltség alapvetően az ősi emberi szemléleti módot őrzi még mai megnyilvánulásaiban is. Ez pedig a mellérendelés. Az őstörténetnek a valós, és nem az önkényesen, kevés valóságos adatra épülő hagyományos időrendben való szemléletével kétségtelenné válik, hogy a magyar eredeztetési mítoszok zöme Kr. u. IX. évszázadi Kárpát-medencei eseményekre, úgynevezett honfoglalásra támaszkodik. Az ún. honfoglalókat kívánják azonosítani és a világ távolibb részéről idehozni. A mítoszok képviselői azonban megfeledkeznek a magyar műveltség sajátosságáról, hogy az ún. honfoglalás korában a Kárpát-medence lakói elsősorban nem nomád sztyeppei, hanem letelepedett földművelő műveltséggel rendelkeztek. Éppen ezért mesterkélten igyekeznek a „honfoglalás" színterére különböző idegen – elsősorban szláv – népességet, néptöredékeket elhelyezni, holott minden adat arra int, hogy a letelepedett, földművelő őslakók voltak akkoriban többségben, így ezek nyelvének illik ebben a térségben fennmaradnia. Márpedig a Kárpát-medence lakói döntő tömegükben magyarul beszélnek, azaz ezt a nyelvet és az ehhez kapcsolódó műveltséget kell az őslakók nyelvének és a műveltségének nyilvánítanunk.

A vélt ellentmondás abban oldható fel, ha nem tagadjuk meg az egyébként is egyre nagyobb erővel áttörő kettős műveltség gondolatát, melyet a régészet ma már szinte egész Eurázsiára nézve általános társadalmi gyakorlatnak tekint. A magyar nyelvet és műveltséget a Kárpát-medence őslakóinak tulajdonítjuk és az ún. honfoglalókat pedig – logikusan – az őslakók fölé települt katonai elitnek, akik aztán a magyar elnevezést adták a népre vonatkozóan is, ahogy a bolgárok esetében szintén megtörtént. A Kárpát-medence kettős műveltségét számos adat mellett a „honfoglalók" emlékezetében fennmaradt vérszerződés, és majd a Szent Korona Eszme és az arra támaszkodó Aranybulla is megerősíti.

Árpád nagyfejedelem és népe nem üres országba beköltözve és nem önmagában lépett be a hatalomba, hanem itt tetemes mennyiségű őslakóval, és korábban ide érkezett telepessel kell számolnunk, valamint a megelőző hatalom birtokosaival. Számukat a mai szerzők pártállástól és hitvilágtól függően meglehetősen széles sávban adják meg, ám sokan igyekezenek ezt a számot fölöttébb kis értéken tartani, mert érzik, tudják, hogy nagy érték mellett a Kárpát-medence lakóinak magyar nyelve egyszerűen megmagyarázhatatlan ellentmondásokhoz vezet. Már pedig, ha figyelembe vesszük az első komolyabb népszámlálási összesítés adatait, miszerint a Kárpát-medencében közvetlenül a tatárjárás előtt 3 millióan éltek, akkor ez a szám nem lehet lényegesen kisebb, mint 1 millió, de elérhette a 1,5 milliót is. Középkori körülmények között a lakosság szaporodásának üteme ugyanis nem nagyon haladhatta meg azt a mértéket, aminek során két évszázadonként megduplázódott.[2]

Annyi mindenesetre kétségtelen, hogy Árpád katonai erejének hatalomra kerülésekor a Kárpát-medencének volt egy figyelmen kívül nem hagyható nagyságú letelepedett földművelő lakossága. Azt is tudjuk, hogy az újkőkorszaktól kezdődően a Medence, amin a Kárpátok

[1] E kifejezés találmányát Dr. Csámpai Ottónak köszönhetjük.

[2] Vesd össze Kováts Zoltán: „A népességfejlődés vázlata a honfoglalástól 1920-ig." *Magyar Történelem – Tízezer év ezer oldalról. Oktatási segédkönyv I. ZMTE, Zürich–Budapest, 2002.* 402-416. ISBN 963 86100 1 8 és ISSN 2297-7538 Acta Historica Hungarica Turiciensia 28. évf. 1. szám.

koszorúján belüli egész területet értjük, folyamatosan lakott volt, s hogy azon belül több, magas színtű – bár nem városias jellegű – műveltség élt, köztük a Keleti-Kárpátok, s Erdély körzetében olyanok is, amelyek több évezredig virágoztak. Ez utóbbiak – a Kárpát-medencén belül és a Kárpátokon túli keleti löszös területekre a Dnyeperig kinyúlóan – fémfeldolgozó, földművelő, egyenrangúságra épülő társadalomban éltek egészen a római korig.

Az ilyen letelepedett társadalomnak föltétlenül jól kifejlett nyelvvel kellett rendelkeznie, és e nyelvet az utódnyelvek között meg kell találni. Egy hosszú ideig zártan, sűrűn letelepedett társadalom utódnyelvet keres, és ugyanezen a területen találunk egy magas szinten fejlett nyelvet, amely viszont hosszú ideig zárt, letelepedett életformában élő telepet keres. A logikus megoldás az, hogy a kettő összetartozik. Ez pedig a Kárpát-medencében a „honfoglalás" idejétől kétségtelenül igazolhatóan jelen lévő magyar nyelv és magyar nyelvű népesség.

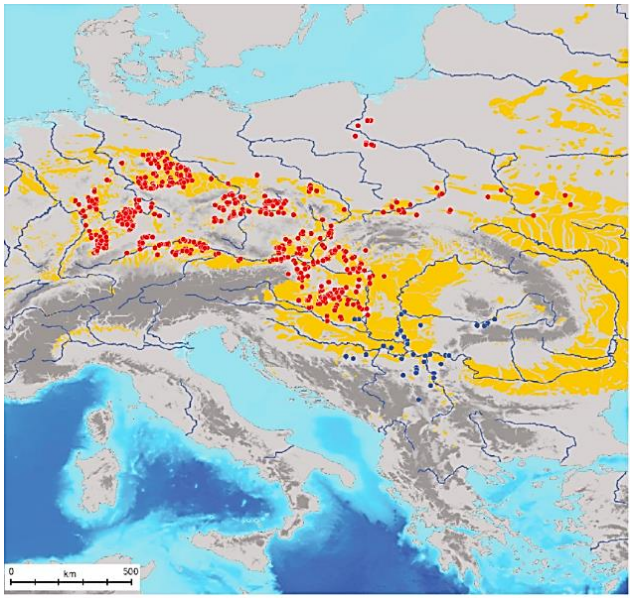

1. ábra. A vonaldíszes kerámia (Linear Bandkeramik – LBK) európai elterjedése a földművelőkkel együtt a löszös talajokon (Vinča: kék, a legkorábbi LBK: piros pontok).[3]

Korábban bemutattuk Kárpát-medencei földművesek európai minden irányban kirajzását a jelen előtt már jóval több mint féltucat évtől kezdve *(1. ábra)*, ami vitte az itteni műveltséget, és minden bizonnyal a – magyar – nyelvet is.[4] Lásd az etruszk kapcsolatot,[5] de a görög és latin, és

[3] Raiko Krauß, Jörg Bofinger, Bernhard Paul: "LBK & Vinča – Formation and Transformation of Early Neolithic Lifestyles in Europe in the second half of the 6th millennium BC." *Quaternary International* Vol. 560-561, 2020.09.10 1–4. https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1040618220302482?via%3Dihub

[4] Cser Ferenc, Darai Lajos: „A magyar azonosság kérdésköréhez." Acta Historica Hungarica Turiciensia 27/1.

[5] Faragó Károly: „Az etruszk nyelvi rejtély kulcsa." Acta Historica Hungarica Turiciensia 31/1. Timaru-Kast Sándor: „A magyar nép és a kelták: eredetünk és környezetünk." Az etruszk rejtély c. fejezet. Acta Historica Hungarica Turiciensia 36/2. 283–318. Mutatványok Fabó László Pál: Etruszk jelvarázs. Bölcsesség, humor, szex a közeli ókorban (JátSzol Kiadvány, Budapest, 2007. ISBN 978-963-06-2084-0) című könyvéből: Fabó László Pál: „Két etruszk felirat olvasata." Acta Historica Hungarica Turiciensia 39/2. Fabó László Pál: „Jelről-jelre olvasni! Egy etruszk szobor és két aranypénz feliratának olvasata." Acta Historica Hungarica Turiciensia 39/2.
Fabó László Pál: „Hat etruszk írásfejtés." Acta Historica Hungarica Turiciensia 39/3.

így az újlatin, valamint a germán és szláv nyelvek is rendelkeznek elég nagy hasonlósággal ahhoz, hogy a vérségi-genetikain túl a nyelvi kapcsolatot is megerősítsék.[6] A nyelvi hatást sokan képesek kimutatni a Kárpát-medencétől távoli területeken is, igen korai időben.[7] Erre azonban kevés figyelem jut nálunk, aminek az okát most nem szeretnénk boncolgatni, de az nyilvánvaló, hogy nemcsak tudományos szempontok játszanak közre. Így aztán nagy lehetőségek vannak e téren a kutatásra, végére járni és megfelelő magyarázattal ellátni ezt az igen összetett jelenséget. Összetettségét mutatja, hogy – amint ezt is bemutattuk már – a földművelők kirajzását megelőzte a rénszarvasvadászok északra távozása az utolsó jégkorszak végén, valamint a neandervölgyi korszak emberének a hatását is figyelembe kell venni, aki elterjedt az egész Földön.[8]

Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a magyar nyelv hihetetlen mértékű fejlettségét sem, különösen nem annak a fényében, hogy amióta magyar nyelvű irodalom elérhető, ez a fejlettség szinte semmivel sem volt alacsonyabb szintű, mint manapság. Heltai Gáspár 1553-ban kinyomtatott magyar nyelvű krónikája mai füllel hallva is hibátlanul és teljes terjedelemben érthető. Ugyanez érvényes a hasonló korban elkészült magyar nyelvű bibliafordításra, a Károli-féle Bibliára is. Még inkább azt lehet mondani, hogy nyelvünk azóta inkább lepusztult, hiszen Heltai a múltat kifejező igeidők oly gazdag tárházát vonultatja fel könyvében, amelyet aztán a XIX. századi nyelvújítók igyekeztek kiirtani – sikerrel. Ma már nem használjuk sem a félmúltat, sem az összetett múlt idős szerkezeteket, jóllehet, még megértjük azokat.

Korábbi magyar nyelvű anyagok, a Tihanyi Apátság alapító[9] levele, a Halotti Beszéd, az Ómagyar Mária-siralom[10] szövegei azt igazolják, hogy már a XI-XIII. századi magyar nyelv fejlettsége is a maihoz hasonló volt, nem történt néhány évszázad alatt egy hatalmas ugrás, és aztán évszázadokig semmi. Götz László ugyancsak amellett foglalt állást, hogy a magyar nyelv az elmúlt 8 évszázad alatt alig változott, és a korai „hibásnak" vélt magyar szövegek a latin írással történő átírás hibáira vezethetők vissza.[11]

Sem akkor, sem azt követően még évszázadokig a magyar nyelv nem képezte az államnyelvet, mert az a latin volt. Az uralkodó nemesség nyelve, a közigazgatás, a bíróságok, az oktatás, az egyházi szertartás nyelve latin volt, ezért a magyar nyelv fennmaradása és egységesülése nem tulajdonítható az akkori felső osztálybeliek erényének. Ezért minden olyan feltételezés, hogy a magyar nyelvet a nem magyar anyanyelvű alacsonyabb osztálybeliekre rákényszerítették – magyarul: magyarosítottak – elvetendő. Nincs meg rá sem a közeg, sem az igény, sem a lehetőség. Ezért a magyar nyelv a 'honfoglalás' korában is a széles néptömegek

---

[6] Aczél József: *Ősgörög eredetünk és a kun-szittya nyelv*. Egyházmegyei Könyvnyomda, Veszprém, 1924. (Reprint Dr. Aczél József: Ősgörög eredetünk és a kun-szkíta nyelv. Fríg Kiadó). Baráth Tibor *A magyar népek őstörténete.* Somogyi Zoltán Egyesített Kiadása, New York, 1997. http://www.magtudin.org/B_T_A_magy_nep_ostort_1., http://www.magtudin.org/Barath_T_A_m_n_ostort_2., http://www.magtudin.org/Barath_T_A_m_n_ostort_3.. Varga Csaba: *Ógörög: régies csángó nyelv*. Fríg Kiadó, 2006. Varga Csaba: *Ógörög: régies csángó nyelv*. Fríg Kiadó, 2006. Varga Csaba: *Szavaink a múltból. Magyar-angol, magyar-ógörög, magyar-héber, magyar-orosz, magyar-német és további szóegyezések. Végső következtetése.* Fríg Kiadó, 2010. Varga Csaba: *Szlovák, a kismagyar nyelv, avagy: a szlovák nyelv a magyar nyelv egyik sajátos változata.* Fríg Kiadó, 2010. https://www.leventevezer.extra.hu/Kismagyar.pdf.

[7] Darai Lajos: „Révész szerint a Kárpát-medencei őshaza összeegyeztethető a finnugor nyelvészettel." Acta Historica Hungarica Turiciensia 25/3. Fábián Sándor: „A parazita áfium ellen való magyar orvosság." Acta Historica Hungarica Turiciensia 38/1. Darai Lajos: „Mégis volt szfinx, és mégis magyar. Révész megfejtette a tordai szoborfeliratot." Acta Historica Hungarica Turiciensia 39/1. Fábián Sándor: „A parazita áfium ellen való magyar orvosság." Acta Historica Hungarica Turiciensia 38/1. Peter Revesz: "Decipherment of 3rd-7th Century Hungarian Inscriptions." https://www.youtube.com/watch?v=fg3UKKWZ9k0&t=48s.

[8] Cser F., Darai L.: „A mellérendelő magyar társadalom kialakulása". Acta Historica Hungarica Turiciensia 31/5. Darai Lajos: „Sokkal korábbi ellenkező irányú népmozgás." Acta Historica Hungarica Turiciensia 38/3.

[9] Valójában adományozó.

[10] Mészöly Gedeon: „Az Ó-magyar Mária-siralom nyelvtörténeti és stílustörténeti magyarázata." *Acta Philosophica* 8. Kolozsvár. 1944. Glatz Ferenc: *Magyarok Krónikája.* 2. kiad. Officina Nova, Bp. 1996. 113.

[11] Götz László: *Keleten kél a nap.* Püski, Budapest. 1994. 540.

nyelve lehetett, és nem föltétlenül a „honfoglaló”, az uralkodó katonanépé. Nem azoké, akiké a krónikák sora, de még az ő magyarnyelvűségük sem kizárható.

A társadalom kettőssége egyértelműen látszik a „honfoglalást” követő magyarországi társadalom működésében, felépítésében is. A „honfoglalók” területi megoszlása is azt mutatja, hogy a löszös területeken, a dombvidéken a Kárpát-medence eredeti lakossága élt, míg a katonanépek az állattenyésztéshez előnyös folyóvölgyekben, sztyeppei jellegű területeken telepedtek és folytatták hagyományos életformájukat. Ezeken a területeken lehet megtalálni azon jelképeket is, amelyek a sztyeppei nagyállattenyésztőket jellemezték, az ország hatalmas más részein azonban a növényi jelképek maradtak továbbra is az uralkodók.

A magyar műveltség és forrásai

A magyar népi művészet, emlékezet alapvetően mellérendelő szemléletű, és pontosan ugyanez mondható el a nyelvünkre vonatkozóan is. Ábrázoló művészetünk valójában a lélekelemeket ábrázolja – a levegőt, mint madarat, a tüzet, mint napot, a vizet béka, kígyó vagy meanderező hullámvonalként, és a földet növényként. Magyar különlegesség, hogy egyetlen növényi száron számtalan különböző jellegű virág nyílik, de alapvetően két típusba sorolhatók a virágok: kelyhes virág, mint pl. a tulipán, vagy sokszirmú, mint pl. a rózsa vagy a margaréta. Ez a virágláng nem a tudatlanság, hanem a családi eredet bizonyítéka, ugyanis a virágok a családból származó lelkeket jelenthetik, és ezek közül a kelyhes virágok a termékenységet biztosító nőt.

2. ábra. Magyar tulipánábrázolások[12] és kehelyalakú virágok[13] és buzsáki hímzés.[14]

A magyar műveltség kiemelten tiszteli a nőt. A házasságba egyenértékű felek lépnek, és ettől kezdve a család, mint egység két egyenértékű részből tevődik össze, és jelentőségét tekintve mindkét egyedet meghaladja. Ebbe a családba integrálódnak aztán az utódok. A család – ideértve a háromnemzedékes nagycsaládot is – a magyar műveltségnek évszázadokig visszakövethető fontos eleme. Itt nem az ősök kiléte, hanem a család egységessége a fontos. A magyarok nem nevezték meg önmagukat, – ami érthető, hiszen lélekhívők voltak, nem pedig megszemélyesített, és ezért nevesített isteneket hittek – így még legkorábbi Árpád-házi okleveleken sem találkozunk családnevekkel. Családneveket, nemzetségneveket Árpád uralkodó néprétege és az általuk nemes lovagokként meghívott idegen – főleg olasz és germán – nemzetségképviselők hoztak magukkal. Tömegével láthatjuk az Árpád-kori oklevelekben előforduló ún. várjobbágyok nevét, amelyek

[12] Kiszely István: *A magyarság őstörténete. (Mit adott a magyarság a világnak.)* Püski, Budapest,1996. 587.
[13] Lükő Gábor: A magyar lélek formái. Exodus, Budapest, 1942. 43. kép, XVII. tábla.
[14] https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-neprajzi-lexikon-71DCC/b-71FB5/buzsaki-himzes-72226/

magyar nyelven szólnak hozzánk.[15] A nemesség nevei azonban nem. Mégis, Anonymus krónikájában az Árpád hadához csatlakozó földműves nép hét kunkapitányának neve magyarul szólal meg. Árpád saját kapitányainak a neve ugyan a későbbiekben mind előfordul névként Magyarországon, ámde magyar értelmük nem világos.

A mellérendelő szemléletet és az erre alapuló életformát tükrözi, hogy még a török időszak végén is a magyar falvak közel egyharmada faluközösségekben élt.[16] Ez az arány a korábbi időben csak nagyobb lehetett. A faluközösségekben nincs földtulajdon, a földön közösen gazdálkodnak. Éppen ezért tekintették a nyugati történészek ezt az életformát elmaradottnak, és vele szememben haladónak a hűbérúrit, mondván, ha a paraszt nem tudja melyik az ő földje, akkor nem tudja, hogy mit is kezdjen vele. Ugyanakkor valójában ez nem zárja ki a műszaki fejlődést, hiszen a közös földön a föld kimerülésének elkerülése végett a termékeket célszerű váltogatni,[17] és egyes termékekre specializálódott termelő azért tisztában van vele, melyik az a földterület, ahol a különleges tudását alkalmazhatja. Ez pedig egyáltalán nem csökkenti a termelékenységet, sőt növeli.

A mellérendelő szemléletű ember hitvilágának alapja a lélek-hit. A lélek adja az ember életének sarkalatos lényegét. A magyar nyelv még a mellérendelő felfogást tükrözve nevezi meg a lélekkel kapcsolatos fogalmakat. A lélek az emberben lakozik, azzal alkot egységet. Sem az ember nincs a lelkének alárendelve, sem a lelke az embernek. Egyenértékű a kapcsolat. A környező népek és műveltségek azonban már másként tekintenek a lélekre. Náluk a lélek már elszakadt az embertől és személyes alakban az ember fölé kerekedett, az embert isteni alakban maga alá rendelte.

Mi a természet elemeit lélekelemekként fogjuk fel, ezek a következők: A tűz a fény, a szellemi erő, – az apa, – jelképe és sok esetben forrása a Nap. A föld a termékenység, – az anya, – jelképe változatos, de leginkább a növény, annak is a magva. A víz a megtermékenyítő erő, – a fiú, – jelképe ugyancsak nagyon változatos, mint pl. hal, kígyó, béka, vagy egy hullámvonal. A levegő az éltető erő, – a lélek, – legismertebb jelképe a madár. A magyar népi ábrázolásban ezek az elemek nem alakulnak „családdá", nem kapnak személyes jelleget. A melléjük illesztett személyi fogalommal csupán utalni kívánunk arra a szerepre, amit a lélekelemeket megszemélyesítő műveltségeknél ezek az elemek betöltenek.

A legtisztábban ezt a szerepkört az ősi egyiptomi hitvilágból ismerhetjük meg. Később a fogalomrendszer Platón, majd a gnosztikusok hitvilágában jelent meg. A keresztény hitvilágban

---

[15] Dr. Nagy Sándor: *A Magyar Nép Kialakulásának története*. Hídfő Baráti Kör Kiadása, Garfield, 1987. http://www.magtudin.org/NAGY_Sandor_A_magyar_nep_kialakulasanak_tortenete.pdf. Nagy Sándor megjegyzi még, hogy a magyar történészek mennyire nem olvassák a latin nyelvű középkori okleveleinket. Helyette a már idézetteket ismételgetik. S nem a kéziratos vagy lappangó oklevelekről beszél, hanem már kinyomtatottakról: „Sem történetíróink, sem nyelvészeink nem tanulmányozták át az Árpád-kori kódexanyagunkat, vagyis a nyomtatásban is megjelent történeti és jogi okleveleinket. Egyetlen történetírónk sem hivatkozik ezekre, hanem a már mások által megírt, kész könyvekre. Így a régi tévedések tovább élnek. Pedig az Árpád-kori kódexanyagunk 63 vaskos, darabonként átlag 800 oldalas kötetet tesz ki, amelyekből a kutató történetíró pontosan meg tudja állapítani az Árpád-kori magyar nép társadalmi, gazdasági és jogi berendezkedését és ezek fejlettségét." (I. m. 7.)
50 000 oldal latinul! Egyébként ma már sokan épp ezért választják a történészi, levéltárosi pályát, hogy ebben a munkában részt vehessenek.

[16] Tagányi Károly: „A faluközösségek története Magyarországon (1878)." *A magyar néprajz klasszikusai. Az ősi társadalom magyar kutatói*, Szerk.: Ortutay Gyula. Gondolat, Budapest. 1977.

[17] A falvak határai még a két világháború között is ugyanúgy néztek ki nálunk, amikor kisebb-nagyobb parcellatulajdonosoké volt a föld, mint a szocialista téeszesítés után, amikor minden 'közös' lett, azaz a dűlők egészén nagy táblákban ugyanazt termelték. Például a hangácsi határban, abban a sorrendben, hogy a búza alá megtrágyázták ősszel a lóhere sarjú tarlóját, majd a búza után kukoricát vetettek a következő évben, az után meg árpát, de abba lóhere magot kevertek, így az árpa learatása után még ősszel friss, ún. csikóherét kaszáltak, majd a következő évben a lóherét kétszer is kaszálták, illetve kisebb területet meghagytak a második kaszálás idején maglóhereként aratni. Mindezt egyszerre kell elképzelni, azaz más-más dűlőben mást-mást vetettek mindig. Ezen kívül még voltak kenderföldek, répaföldek, kiskertek, szőlők, legelők, gyümölcsösök, erdők stb, úgyhogy ténylegesen mégis változatos képet mutatott a határ.

az anya szerepköre kizáródik, a lélek is csupán jelképesen marad meg, a Szentháromság egyik alárendelt szerepköreként, mint Szentlélek. A jelképeket azonban bőven megtaláljuk a mai magyar népművészet képi ábrázolásában, de népmeséinkben, legendáinkban és népdalainkban egyaránt. Példaként tekintsünk egy dunántúli tükrösre (*3. ábra*). A köralak és annak arany alapszíne a Napot idézi, a sellő a vizet, a sellő kezéből kisarjadó növény a földet, és annak tetején álló madár a levegőt. Hogy ne is legyen kétségünk ez utóbbi iránt, csőréből további növényt „lehel ki", azaz életet teremt. Ugyancsak a mellérendelés jelenik meg a keleti vallások ősi alakjaiban. A lélek a meghatározó ezekben a vallásokban és ez a lélek örökéletű, halhatatlan. A lélek az egyénhez tartozik és az egyén lelke a változások során több alakban is megjelenhet és a létének célja a világlélekhez való visszatérés. Ebben a felfogásban az egyén szerepe az, hogy a lelkét felkészítse a visszatérésre, az egyesülésre – hitfelfogástól függően esetleg az örök körforgás befejezésére.

3. ábra. Két Somogy megyei tükrös fenékrész többszínű pecsétviaszberakással.[18]

A lélek és az élet szorosan egymáshoz kötődik, aminek az ábrázolását a legősibb társadalmaknál is megtalálhatjuk. Az életet magát a legrégebbi alakjában az élet fája jelképezte és ez a jel megtalálható mind a kínai, mind pedig a japán jelek között, mint az élet jele. A fa tetején virág és madár is lehet *(4. ábra)*. A lélek és az élet fája egymáshoz rendelt, egyik sincs a másiknak alárendelve. Az bronzkorszak eleji Öreg-Európa vonaldíszes kerámia műveltségei, a magyar népi hagyományok és nyelv, valamint a mai keleti műveltségekben több közös vonás található. Ezek lényegileg mind a mellérendelő szemlélet megnyilvánulásai.

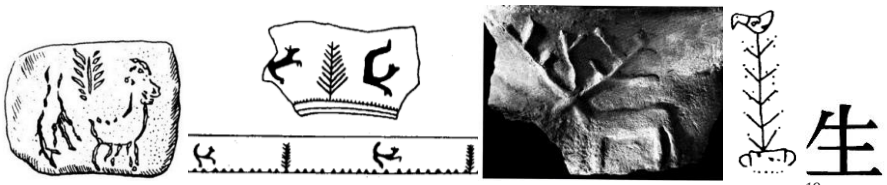

4. ábra. 7500 éves életfa Tatárlaki táblán, 7000 éves életfa a kukutyini műveltségből,[19] *csépai kora rézkori szarvasagancs életfa,*[20] *nógrádi életfa madárral*[21] *és kínai és japán írásjel: élet.*

.

A közös vonásokban első a lélekhit. Az embert a vele együtt létező lélek határozza meg, az emberi lényeget valójában a lelke jelenti. Az emberi élet sem rendelkezik határozott céllal, csupán azzal, hogy a lelke ettől a világtól majd megszabaduljon. A magyar műveltségben ez nem

[18] Madarassy László: *Dunántúli tükrösök.* Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1932. 9. és 11. kép. https://real-eod.mtak.hu/6700/1/MTA_Konyvek_351300_000944037.pdf.
[19] Marija Gimbutas: *The Goddesses and Gods of Old Europe 6500-3500 BC Myths and Cult Image*s. Thanes and Hudson, 1982. 171.
[20] Kalicz Nándor: *Agyag istenek.* Corvina, Budapest, 1970. 8. kép.
[21] Kiszely 1996. 510.

emelkedik bölcseleti szintre, megmaradt a kereszténység árnyékában a jóra törekvés mozgató erejeként.

Közös a teremtéslegendák hiánya. Ez a mellérendelő szemlélet logikus következménye. Néprajzosok keserves próbálkozásai sem vezettek eredményre abban, hogy magyar teremtéslegendát fölfedezzenek. Az Árpád-család legendái sem valódi teremtéslegendák. Azokon a későbbi biblikus felfogás süt át, hiszen azokat már a keresztény papság fogalmazta meg, rögzítette írásban. A keleti filozófia sem él a teremtés gondolatával, a lélek ugyanis örök, nem pedig teremtett náluk.

Közös még a néven nevezett istenek hiánya. Ugyan a mai keleti hitvilágban (hinduizmus, dzsainizmus, buddhizmus, sintoizmus) az alárendelés jelképei és így megszemélyesítettek is jelen vannak, mégis ezek alapvetően ma is a lélekhitet jelentik. Néven nevezett istenek hiánya egyben a személyek megnevezésének a hiányát is jelenti. Ezért a mesében nálunk csak királylány, csak kondásfiú szerepel, akiknek nincs nevük. A néven nevezett istenségek egyenesen vezetnek az alárendelő szemléletben oda, hogy az egyén magát az istenségétől eredezteti, ezért annak nevét is a nevében viseli.[22]

5. ábra. Galgóczi, bezdédi, tarcali, bodrogvécsi, szolyvai, dunavecse-fehéregyházai, eperjeskei, túrkevei, rakamazi, szolnok-strázsahalmi, bárándi, banai, karosi, kiskunfélegyházai, túrkevei, és a cseremisz tarsolylemez rajza, illetve fényképe.[23]

Közös a ragadozó állatok hiánya a népi művészetben. Mind a magyar, mind a keleti népi művészet elsősorban növényi motívumokat ábrázol, vagy csendes tájképet, ahol a madár, a lélek

[22] A királyok a fölkentség útján váltak az istenek utódává, ennek köszönhetően felfedezhetők a királyok nevében a különböző istenek neve. Például Thutmószisz Thot utódja, Amenhotep Amun kedveltje, vagy Ekhnaton életet adó Aten kifejezést rejti.

[23] Huszka József: *A magyar turáni ornamentika története.* Budapest, 1930. 70-75. Reprint Budapest, 1996. https://psv4.userapi.com/...TUG4UkPpswcIphrX2oz4V/A_magyar_turani_ornamentika_tortenete_-_1996.pdf. Hapák József fotói: *A honfoglaló magyarság.* Kiállítás katalógus. Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest, 1996.

jelképe az állati szereplő. Ragadozó állatok vallási megjelenítése későbbi, immár határozottan alárendelő hatások eredménye. Ez a keleti vallásokban kimutatható, de megjelenésük az eredeti hitvilágra való rárakódásként értelmezhető, későbbi folyamat. A magyar műveltségbe csak nyomokban kerültek be e jelképek. Például igen sok virágmintás, „palmettás" tarsolylemezt találtak nálunk (banai, bárándi, besenyőtelki, bodrogvécsi, budapest-farkasréti, dunavecse-fehéregyházi, eperjeskei, galgóczi, karosi, kenézlői, kiskunfélegyházai, rakamazi, szolnok-strázsahalmi, szolyvai, tarcali, tiszabezdédi, túrkevei, tuzséri, újfehértói, stb.) és nincs rajtuk ragadozó állat, míg cseremisz tarsolylemezből csak egyetlen van, rajta két azonos ragadozó állattal *(5. ábra)*.

Közös az állatövi kozmikus elemek hiánya. Mind a magyar, mind a távolkeleti műveltségek az északi félteke magasabb szélességi körén helyezkednek el, ezért az éves időjárási és fényváltozások meghatározók. A kozmikus szemléletben ezért nem az Állatöv a jelentős, hanem a napfény változásai. Az állatövi elemek bölcseleti hiánya az égi parancs hiányát jelenti. A távol-keleti műveltségek bölcseletében manapság már megtalálható néhány ragadozó állat is, de a Jupiter ciklus (12 év) értelmezésében nem a ragadozó állatok a meghatározók. Mindezek a magyar csillagszemléletből hiányoznak, s hiányoznak az ausztrál bennszülöttek szemléletéből is.

Közös a növénytermelő gazdaság. A magyar és a keleti műveltségek alapvetően letelepedettek, növénytermelők voltak. A magyar gazdaság a gabonára, a keleti a rizsre alapozódott. A letelepedett gazdaságok éves ciklusok alapján élnek, a növényi táplálék megteremtése és annak feldolgozása közösségi felfogásra ösztönöz.

Közös a főző konyha. A növénytermesztés és fogyasztás alapvetően főző, és nem sütő konyhát igényel. Mind a magyar, mind a keleti konyhák alapvetően főző konyhák. A magyar konyhában a leves meghatározó jelentőségű.

A nagy sűrűségben letelepedett társadalom faluközössége hatékonyan tudja megvalósítani a társadalmi oktatást, a bíráskodást, a szociális ellátást és egészségszolgáltatást. A magyar faluközösségekben ismert volt a táltos (tátos–tudós) fogalma. Sokan a táltost a sámánnal azonosítják, ami durva tévedés. Ugyancsak annak tekinthetjük, amikor a perzsa mágusokkal teszik azonossá őket.[24] A magyar népmesék táltosai, ha átváltoznak valamivé, akkor leginkább lélekjelképeknek felelnek meg. A favakban élő táltosok pedig a műveltséget fenntartó, az egész területen egységesítő és továbbfejlesztő tanítók, papok, orvosok, bírák lehettek. Semmi közük nincs a szibériai sámánokhoz. A Kárpát-medencében nagyon kevés nyom utal a sámánhitre, azok is a sztyeppei népek által megszállt és használt sztyeppei jellegű területekről származnak, azaz nem a Kárpát-medence földművelő őslakóinak hitét tükrözik.

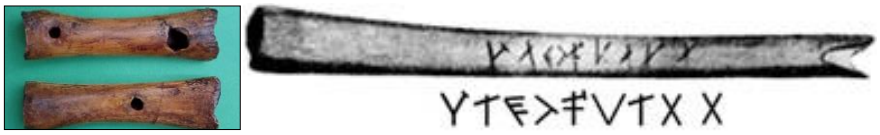

6. ábra. Felújított istállóskői csontfurulya (Kr. e. 45.000), és 10.000 éves rovásírásos csontfuvola fejlett betűösszevonásokkal (ligatúrákkal).[25]

.

[24] Bunyevácz Zsuzsa: *A Szent Grál és annak magyar vonatkozásai.* Alexandra Kiadó, Pécs. 2007. 162. Marton Veronika személyes közleményére hivatkozva: TAL.TAS = *bölcs úr* – ebből vezeti le a fogalmat. Szerinte TAL sumér szó jelentése bölcs. Valójában a TAL szónak ilyen jelentése nincs, tálat jelent, mint a magyarban. TAS szót Halloram sumér szótára nem tartalmaz, TAL:TAS-t sem. Az egyetlen viszonylat, amelyben ez a szótag előfordul – (gtildeiš) taškarin, taskarin[TÚG]: *box shrub or small tree (or its heavy, hard wood) (may be Akk. loan).* – Magyarul: puszpáng bokor vagy alacsony fa, vagy annak kemény fája, – föltehetően akkádból kölcsönzött szó.

[25] Kozák József: „Az istállóskői csontfurulya és rokonai" *Honlevél – a Magyarok Világszövetségének lapja.* 2007. március. Josef Kleibl: *Ádám nyomában.* Móra Kiadó, Budapest, 1973.

A táltos rendszer, egyetemben a Kárpát-medencében az újkőkorszakot megelőzően ismert rovásírással *(6. ábra*), megmagyarázza mind a nyelvi egységességet és fejlettséget, mind pedig az alapvető ábrázoló művészeti jelleget.

Ugyancsak kiemelkedő jelentőségű, hogy a magyarok zenei anyanyelve pentaton. Ez ugyan a turk népekre is jellemző, mégis a Kárpát-medence ebből a szempontból jelentős hely, hiszen itt találták meg a legősibb fúvós hangszert, – medvecsontból készült háromlyukú furulyát – amelyen ötfokú dallam volt megszólaltatható. A forrás pedig a Bükk-hegység aurignaci műveltsége, az Istállóskői-barlang *(6. ábra)*. A pentaton zene egyébként Magyarországtól keletre, a ragozó nyelvű, földművelő lakosság műveltségében elterjedt, északra, délre, nyugatra azonban nem. Egyetlen kivételt ebben az írek képeznek, a fentebb vázolt földművesek odáig terjeszkedése miatt.

A katonai uralkodók műveltsége és annak forrásai

A magyar műveltségről mondottak a sztyeppe katonanépeire vonatkozóan egyáltalán nem állnak – az egyetlen kivétel ez alól, hogy a turk sztyeppe-lakók zenéje is pentaton harmóniára épül. A lovas pásztorok ábrázoló művészetére a ragadozó állatok – az oroszlán, a sas – a jellemzőek *(7. ábra)*. Ezeket leginkább a szkítának mondott művészeti leletekkel – a kurgánokból kiásott aranytárgyakkal – lehet igazolni. A „honfoglaló" katonanépek nemzetségjegyei részben a hadi címereikről, részben pedig a tarsolylemezeikről is megállapíthatók, különösen, ha ezeket összevetjük a Kárpát-medence nem sztyeppei területein földet művelők hasonló jelképeivel. A „honfoglaló" sztyeppeieknél a nemzetségcímerek ragadozó állatot – egyetlen esetben halat – tartalmaznak, – a letelepedetteknél meg nem találkozunk címerekkel. A sírokban található tarsolylemezeknél azonban a jellegzetesség-beli különbségek jelentősek.

7. ábra. Ragadozó állatábrázolás sztyeppei leleteken: altáji nyeregkápán, szkíta öntőmintán.[26]

A Kárpát-medencében a honfoglalás korából ugyanis számtalan tarsolylemezt találhatunk. Ezeknek gyakorlatilag sehol másutt nincs hasonló megfelelője.[27] Csupán egyetlen a honfoglalás korából származó tarsolylemezt találtak a Kárpát-medencén kívül, mégpedig a cseremiszek földjén *(5. ábra)*. Egymással összehasonlítva elmondható, hogy a magyar tarsolylemezen indás, virágos, növényi jelképek látható, amit életfának értelmeznek, míg a cseremisz tarsolylemezen – a sztyeppei műveltségének megfelelően – az élet fáját ragadozó négylábú állatok „védik" (vagy támadják). A két felfogás közötti különbség meggyőző. Minthogy szinte kizárólag csak a Kárpát-

[26] László Gyula: *Hunor és Magor nyomában*. Gondolat, Budapest, 1967. 22-23, 44-45.
[27] Dienes István: *A honfoglaló magyarok*. Corvina. Budapest. 1972. 60-61. A képet árnyalja egy új tanulmány, de a lényegen nem változtat: Fodor István: Honfoglaláskori tarsolylemezeink és keleti párhuzamaik. Magyar tudomány 2017. június.

medencén belül találhatók a tarsolylemezek, azok sztyeppei eredete ezért hitelesen nem állítható. A fordított eredet azonban elképzelhető, jóllehet, ezt a régészek nem veszik számításba.

A „honfoglaló" katonanépek hitvilágára vonatkozóan nincs pontos értesülésünk. Amennyiben a manicheus hitvilágnak hódoltak, – és erre vonatkozóan vannak írásos adatok – akkor megintcsak arra a következtetésre kell jutnunk, hogy Árpád népe műveltségét tekintve a turk népekhez állt közel. Padányi Viktor határozottan tagadja, hogy a hunok turk népek lettek volna, és ezzel párhuzamosan azt is, hogy a „honfoglaló" katonanépek is azok lennének.[28]

A Szentséges Korona eredete és szerepe

A magyar királyi koronára a latin név volt használatban mindig: *Sacra Regni Hungarici Corona*, azaz magyarul körülbelül: *A Hun Törzs Országának Szentséges/Megszentelt Koronája*,[29] de igazából legfordíthatatlan, mert például a Regni Hungarici valódi jelentését nem tudjuk, csak találgatjuk: Hun Országé? – vagy csak Hungáriáé? – esetleg Hun Ország Királyságáé? És mivel a sacra nem szent, hanem szetséggel megszentelt, azaz szentséges, jelentésű latin szó, valójában félre lett fordítva a megnevezés, és úgy van beállítva manapság már, mintha mindig használatban lett volna a Szent Korona kifejezés. Ám nem véletlen a Sacra szó az elnevezésben, mert ugyan a keresztény szentsége szentelte meg a Koronát, de az nem kereszény szent ember, hanem tárgy, amelynek személyiséget tulajdonít a magyar történelmi hagyomány és a szokásjog. E jellegéről a hagyomány szentsége miatt sem lehet lemondanunk. Viszont mivel az egyház nem tiltakozik amiatt, hogy a szentekkel kerül egy sorba egy tárgy, az azt jelenti, hogy Szentséges értelemben értett a Sacra. Akkor pedig nincs indoka nem ezt a szót használnunk, és ennek rövid változata a Szent Korona.

8. ábra. Sacra Regni Hungarici Corona.[30]

[28] Padányi Viktor: *Dentu-Magyaria*. Turul Kiadó, Veszprém. 1989. 246. Bizánciak szerint szabírok, más bizánciak szerint masszagéták voltak.

[29] Bölöny József: „Sacra Regni Corona." Történelmi Szemle 1978/2. Bölöny József: „Sacra Regni Hungarici Corona." *A Harmadik (londoni) Magyar Őstörténeti Találkozó előadásai és iratai. London, 1988.* Budapest–Zürich, 1999. 42. Acta Historica Hungarica Turiciensia XIII. évfolyam 1. szám. Csihák György: „Sacra Regni Hungarici Corona – Magyarország Megszentelt Koronája és a közjogi rendezés ma." *Magyar történelem. Tízezer év ezer oldalról. Oktatási segédkönyv*. Budapest–Zürich, 2002. 417. Acta Historica Hungarica Turiciensia XVIII. évfolyam 1. szám.

[30] https://wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a7/Hungarian_Parliament_002_Flickr_granada_turnier.jpg.

1001-ben, miután egyértelműen bebizonyosodott, hogy a világvége – amit a keresztény nyugat egyöntetűen várt – mégsem következik be, Vajkot, Géza fejedelem fiát, a római pápa valamilyen közreműködésével a korona körül, e koronával királlyá koronázták, és ettől kezdve ismert Magyarország, mint Magyar Királyság.

István római szellemben irányította az országot, verte le az ellene lázadókat, terjesztette a római katolicizmust, építtette a templomokat, és folytatta külpolitikáját. Majd' négy évtizedes uralkodás után fiát készítette fel az uralkodói szerepkörre, jóllehet, német felesége mást akart a magyar trónon látni: az ő rokonát, Pétert – későbbi krónikák szerint.

Ekkor azonban két váratlan esemény is történt és ezeket követte István ugyancsak váratlan intézkedése. Addig az országot Szent Péter – azaz Róma – kezében lévőnek vélték, de miután István fia – a krónikák szerint – váratlanul meghalt, és a trónnak a magyar jogrend szerinti várományosát valaki parancsára megvakították és megsüketítették,[31] István megváltoztatta addig tartott véleményét. Mindenekelőtt Vazul két fiát – a későbbi I. Endrét és I. Bélát – Lengyelországba menekítette,[32] majd az országot Szent Pétertől visszavette és más szent – a Boldogságos Szent Szűz – védelmébe ajánlotta.

Ez utóbbi lépésnek két következménye volt. Az egyik az, hogy megtagadta a római egyháznak az ország életébe való közvetlen beavatkozását. A másik még ennél is nagyobb jelentőségű: minthogy az országot Szűz Mária kezébe ajánlotta, a katolicizmuson belül elindította a Mária-kultuszt. Mert ami addig Mária-kultusz volt,[33] az Mária Magdalénának szólt (Fekete Madonna). Neki szenteltek később is több nyugati gótikus katedrálist a *Notre Dame* megnevezéssel.[34]

A Szűz Mária kultusz Magyarországon még azért jelentős, mert a katolicizmussal törölt korábbi népi hitvilág asszonyalakját – a Boldogasszonyt – személyesítette meg, és annak kultuszát segített feltámasztani azzal, hogy egy keresztény személyiségre lehetett alkalmazni. Magyarország ettől kezdve egyelőre csak elfogadottan, később hivatalosan is Mária Országa – *Regnum Marianum*.

István halála után mégis rokona, Orseolo Péter került a királyi trónra – elsősorban a német császár segítségével. Henrik többször is visszasegítette silány védencét a trónra, akit a magyarok durva és a magyarokat lenéző politikája miatt gyűlöltek. Egy alkalommal – néhány évig – Aba Sámuel került helyette a trónra, de őt meg a nemesség gyűlölte, mert túlzottan az egyszerű emberek pártján állott. Végül egy vesztett csata után meg is gyilkolták, előtte azonban a krónikák szerint kivégeztette a Vazul megcsonkításában tevőlegesen résztvevőket.

Pétert aztán mégis az Árpád-házi Endre, majd halála után öccse, Béla követte a trónon. Béla kedvelt király volt, halála után Endre fia, Salamon, akit apja még a halála előtt, gyerekként megkoronáztatott, került a trónra. Uralkodása katasztrofális volt, neki is a német császár

---

[31] A krónikák egy részében ugyan Gizella királyné szerepel, de Péter király vele való viselkedése (bebörtönöztette) és a királyné kegyessége és tisztelete a magyarok részéről ezt kizárja.

[32] Feltételezik, hogy a Vazulnak keresztelt Vászoly egy leleplezett lázadás miatt volt börtönben, és az ő fiait már akkor száműzte István király, viszont a krónikák nem ilyen véget ért apától származtatták későbbi királyainkat, hanem a nem létező Szár (Kopasz) Lászlótól.

[33] Bizonyos – a Vatikán által el nem ismert – hagyomány szerint elsősorban a Pireneusok körzetében, a francia Marseille mellett területeken él kultusza a mai napig. Eszerint a Sainte Baume-i bazilikában van a keresztény világ harmadik legjelentősebb sírja. Lásd Mária Magdolna az Apokrif Evangéliumokban, Basilique Sainte Marie Madeleine (Saint-Maximin-la-Sainte-Baume) | Provence-Alpes-Côte d'Azur Tourism, https://en.wikipedia.org/wiki/Relics_of_Mary_Magdalene és https://mi.byu.edu/mary-tomb/.

[34] L. Gardner: *Bloodline of the Holy Grail*. Penguin, Ringwood, 2001. 101-112. B. Thiering: *Jesus the Man. A New Interpretation from the Dead Sea Scrolls.* Doubleday, Sydney, 1992. 174. M. Baigent, R. Leigh, H. Lincoln: *The Holly Blood and the Holly Grail.* Corgi, London, 1992. 204, 299, 417. L. Picknett, C. Prince: *The Templar Revelation*. Bantam Press, London, 1995. 67-75. H. Chadwick, G. R. Evans: *Atlas of the Christian Church.* Time Life, 1996. 175.

igyekezett segíteni, de a végén Béla fiai, a későbbi I. Géza és I. László katonailag leverték. 1074-ben Gézát magyar királlyá koronázták. Csakhogy milyen koronával?

I. Istvánnak – a híradások szerint – a pápa küldött koronát, miután a magyarok „követeltek" tőle koronát. Ezt történetírásunk a közelmúltig nem azonosította a Szentséges Koronával, de újabb kutatások szerint az avaroktól elrabolt rengeteg kincs között volt, és Nagy Károlytól a pápához került a későbbiekeben, aki Istvánnak visszaadta, s készítését a rajta lévő zománcképek összefüggései a IV. századra teszik.[35] És az is megdőlt, hogy e koronát III. Henrik visszavette Péter királytól és a pápának visszaküldte, és ma is a Vatikánban van ez a korona,[36] mert a pápai regisztrum-könyvben másik korona szerepel *(9. ábra)*.[37] És aztán Endre király bizánci, vagy orosz kapcsolatain keresztül kaphatott koronát.[38] E koronát viselte talán Salamon is, aki hadainak veresége után menekülve Nyitra közelében elásta *(9. ábra)*.[39] A koronát a XIX. század közepén megtalálták, jelenleg a Nemzeti Múzeum őrzi.

9. ábra. Péter király Rómába küldött koronája,[40] és „I. Andrásé", a Monomakhosz-korona.[41]

Milyen[42] koronával koronázták meg – sokak szerint törvénytelenül, hiszen a törvényes király akkor még élt – I. Gézát? A válasz egyszerű: az ország koronájával. Salamonig Kálti Márk krónikájában az szerepel, hogy a királyt királyi koronával – *corona regali* – koronázták meg,[43] Gézánál[44] – és Géza után minden esetben – a koronázás az ország koronájával – *corona regni* – történt. A Magyar Szentséges/Megszentelt Korona hivatalos latin neve: C*orona Regni Hungarici Sacra*. I. Géza koronája a Magyar Királyság beavató koronája, és ezt talán se Róma, se Bizánc, se a császár, senki nem küldte. Ez a magyar népé. Ötvös-technikai aranyműves vizsgálata és jelképrendszere szerint *Hunmagyar Ország Szentséges Koronáját* föltehetően már az avar idők

[35] Szigeti István: *A Szent Korona titka*. Aachen–Kalocsa–Kecskemét, 1996. 43. skk. Csomor Lajos: *Őfelsége, a Magyar Szent Korona*. Vitéz Hunyadi László Kiadása. Székesfehérvár, 1996. V. ö. Dr. Pásztori-Kupán István: „Hármas Jakabság a Magyar Szent Koronán." *Turán* VIII/6–VIII/1. (2004-2005.) 151-156. https://www.scribd.com/doc/213569614/Harmas-Jakabsag-a-Magyar-Szent-Koronan.

[36] Benda Kálmán, Fügedi Erik: A magyar korona regénye. Magvető, Budapest, 1979. 13-14.

[37] Csomor 1996, 278-279, 539. Josef Deér: *Die Heilige Krone Ungarns*. Böhlaus, Graz–Wien–Köln, 1966.

[38] Bárányné Oberschall Magda szerint kétséges, hogy I. András koronája lehetett volna. Alapos elemzését ismerteti Lados Tamás: A Monomakhosz-korona és I. András koronázása. *Fons* XXI. (2014) 3. sz. 289-314. https://epa.oszk.hu/03300/03304/00067/pdf/EPA03304_fons_2014_03_289-314.pdf.

[39] Érdy János: „Nyitra-Ivánka területén 1860. és 1861. évben kiszántott Byzanti zománcok a XI. századból." *Archaeologiai Közlemények* 1861/2. 67-78. https://real-j.mtak.hu/180/1/ARCHKOZL_02.pdf.

[40] Csomor 1996, 195/B rajz. Hivatkozása: Deér 1966, 371. kép.

[41] https://hellomagyar.hu/2022/06/15/fenyes-magyar-kozepkor-kiralyok-es-szentek-az-arpadok-kora/.

[42] Bölöny József: „Sacra Regni Corona." *Történelmi Szemle* 1978/2. https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz1978_2/bolony.pdf.

[43] Lásd például Béla koronázást Kálti Márk: *Képes Krónika*. Magyar Helikon, Budapest, 1964. 62.

[44] Kálti 1964, 79-80.

előtt készítették és beavató koronának szánták.[45] *Egyedülálló korona, nincs a világon párja.* Képi mondanivalója a manicheista hitvilággal harmonizálva az – isteni – fényt vezeti le a beavatandó személy fejére.[46]

Az ország főurai tehát megőrizték az országkoronát az I. István utáni viharos időkben. Nem véletlenül ragaszkodtak hozzá, amint célzatosan került I. István fejére is. Már említettük, hogy IV. századi eredetű. Nézzük meg ennek kissé a részleteit, mi tudható már Koronánkról:

1) Hol, mikor és kinek készült maga a tárgy? 304 és 308 között, pontosabban 307 és 308 évben, az *eredeti* örmény föld perzsa-pártus, georgiai (Tiflisz) vagy ibériai szomszédságában, III. Tiridatesz király *keresztény* koronázására.[47] Ez a terület a helyszínátrendezés miatt vált tőlünk távolivá, mégha az ellenkezője, a népvándorlás kiindulópontja látszatra közelibb is, ámde nem véletlenül teljesen bizonytalan helymeghatározású.

2) III. Tiridatesz államvallássá tette a kereszténységet és ez lett a második keresztény állam I. vagy Nagy Abdgár edesszai (urfai, Osrhoene) 206-tól keresztény királysága után.

3) Erre a helyre visz a három ott térítő apostol is és a katona- és orvosszentek a Koronán. A pántokon Bertalan, Fülöp és Tamás, az abroncson, György, Demeter, Kozma és Damján. Sőt Pál is, aki levelei nagy részét az akkori Kis-Ázsiában lakóknak írta.

4) A Korona a keresztény eszmeiség magas fokát mutatja, ami a kappadókiai atyák közt művelődött, a pártus eredetű Arsakuni-dinasztia tagja, a Καισάρεια-beli (ókori neve Mazarca)[48] örmény püspök, Világosító – Luszavorics – Szent Gergely eszmei tervezését teszi a korszakban egyedül bizonyosnak.[49]

5) Amint a pántok és az abroncs képei mutatják, a Korona keresztpántos felső része *Isten mennyei birodalmát* jelképezi, az alsó abroncs rész pedig *Isten földi országát*.[50] Összefügghet ezzel a magyar krónikák mai hiányosságára rámutató feltételezés, hogy csak a Civitas terrena maradt meg bennük, a Civitas dei részt valamikor kitörölték.[51] Más kérdés, hogy Szent Ágoston (354–430) felfogásában már a Civitas Dei mellett Civitas Diaboli szerepel, a világhelyzet nagyfokú elromlása miatt. Ami rámutat az eredeti kereszténység Koronánkról áradó gondolati szépségére, a krisztusi tanításhoz közelibb voltára.

6) A korona kétnyelvűsége a kor és a hely szokása szerinti.[52]

7) A korai keresztény – örmény – templomok kupolás szerkezete „Isten országát kívánta mintegy a földre varázsolni... A kupolában Isten, az ég angyalai és a szentek uralkodnak. Az Isten-háza alapterületén állnak a hívek: ez Isten földi birodalma, amelyre óvón borul a kupola, az égi birodalom és hatalom. Isten országának jelképrendszere természetesen kihatott ... a koronák készítésére is, amelyekkel az uralkodók fejét övezték. Az uralkodó ezáltal nemcsak Isten égi védelme alatt állt, hanem beleszövődött – mint a föld uralkodója – Isten égi birodalmába, ezzel biztosítva a szerves egységet Ég és Föld között."[53]

8) Szokásba jött az újabb Korona-kutatással minden zárt koronát párhuzamba állítani Megszentelt Koronánkkal.[54] De lényegi hasonlóság akkor állna fenn, ha amint Koronánk Isten égi és földi országát jelképezi, ugyanúgy azok is. De ez nincs bizonyítva, így cáfolni se kell.

---

[45] Csomor 1996.
[46] Pap Gábor: *Hazatalálás*. Püski, Budapest, 1999. 520-521.
[47] Szigeti 1996, 43, 71-73.
[48] Mazar, Mazáry, Mazsáry magyar nemesi családnevek. (Kempelen Béla: *Magyar nemes családok.* Budapest, 1911. https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Kempelen-kempelen-bela-magyar-nemes-csaladok-1/7-kotet-C47F/?page=13.) Lásd még: Makar, és vesd össze a *gy* hang kiejtési nehézségeivel más népeknél.
[49] Szigeti 1996, 33. skk.
[50] Szigeti 1996, 34. skk.
[51] Kucsora Ibolya: „Föltehetően a magyar ősgeszta János Jelenések könyvének szerkezetére épült*." Középkori krónikáink. 2007*. https://mek.oszk.hu/07700/07712/07712.htm#2.
[52] Szigeti 1996, 42. skk.
[53] Szigeti 1996, 48-49.
[54] Lássunk csak két példát. Csomor Lajos: *Őfelsége a Magyar Szent Korona.* v. Hunyadi László Kiadása, Székesfehérvár, 1996. 197. Varga Géza: „2300 éves hun korona ... a Hong Kong Palota Múzeumban." *Academia.*

9) Aztán majd a bizánci korona szintén „Kamelaukion, mint görög értelme is mutatja, gyökerében az eget, a horizontot jelenti, amely fölött már semmi más nincs, csak az Isten. Mennyire más a Szent Korona alapgondolata, amely ennél lényegesen többet hordoz magában, a βασιλεια του Θεου-t, Isten országát. Itt kapnak hangsúlyos szerepet az Atya és a Fiú ikonocskái, és a Szentlélek szimbóluma, figyelmeztetve a keresztény embert Isten országára: keressétek Isten országát, a többi megadatik nektek. (Mt 6,33 és Lk 12,31.) Tehát nem sivár 'Machtposition', hatalmi tényező van jelölve, hanem ennél sokkal több, az egyénnek, az uralkodónak és alattvalóinak az üdvössége. E két gondolat között áthidalhatatlan különbség áll fönn, még akkor is, ha ezt nem vagyunk hajlandók elfogadni."[55] Hozzátehetjük: ugyanilyen áthidalhatatlan különbség van a magyar mellérendeléses gondolkodás, s a nyugati alárendeléses között.

10) Az előző pontnak megfelelően „a Szen Korona készítése utáni századokban, Nagy Theodosius után – aki a kereszténység szabadságjogához már kizárólagosságot is kötött – egy keresztény uralkodóvá történő koronázás magától értetődő dolog volt. Ehhez koronákat kellett készíteni. Ennek fő központja Bizánc lett, mert a hatalom Rómából áttevődött Bizáncba. Az itt készült koronák nagy része hasonló a Szent Koronához, amiről eddig azt hittük, bizánci munka. Azonban mindez fordítva van, mivel nem a Szent Korona készült bizánci mintára, hanem a bizánci koronák készültek hun–perzsa mintára. Egyet sem ismerek, amely a Szent Korona ideáját, a βασιλεια του Θεου-t hordozná. Tehát a bizánci koronák készítésénél ... minden alkalommal a koronát viselő személy áll az ábrázolás középpontjában és Isten országának, a Civitas Deinek még csak nyoma sincs."[56] Amint „kínai hun" koronán sem persze.[57]

11) Továbbá „a Szent Korona előtti időkben nem volt igény arra, hogy olyan koronázási ékszert készítsenek, amely Isten égi és földi birodalmát jelképezi. Ez csak a keresztény világban lett lehetséges, és nem valószínű, hogy rajta kívül ilyen korona készült, mert erről semmi nyom nem maradt fenn. Koronánk elkészülte után Bizánc készített ugyan a Szent Koronához hasonló koronákat, de egyetlen egyet sem ismerünk, amely Isten égi és földi birodalmát szimbolizálta; azok csupán csak szép, keresztény koronázási ékszerek voltak. Szimbolikájuk legfeljebb abban volt, hogy a kereszténységet képviselték, hiszen rendszerint a kereszt jelét hordozták, esetleg egy-egy bibliai vagy egyháztörténeti szereplőt is ábrázoltak rajtuk anélkül, hogy a Szent Koronában lévő sajátos gondolatot, Isten birodalmát szimbolizálták volna; erre még igényt sem tartottak. Ez a Szent Korona nonparaille[58] jellege, ami által egy önmagát igazoló, meghamisíthatatlan koronázási ékszer."[59] Ebből következően kijelenthető, hogy ha vannak is a Koronánkon olyan elemek, alakzatok vagy jelek, amelyek máshol, korábbi vagy kortárs, de pogánynak mondott időkben is megvoltak valahol, külön-külön, nem tekinthetők a Szent Korona közvetlen előzményének. És mivel Isten országa maga az egyház, a Korona ennél fogva szent, szentséges. Azaz megszentelődése nem csupán történetiségében, hanem eszmeiségében, az Isten–ember kapcsolatban foglaltatik.

12) Hogy miként került ez a Korona I. István magyar királyhoz? Fennáll a lehetőség, hogy az örményektől a 451-ik évben a Dermund-folyónál megvívott avarayri csata után rabolták el. A perzsák ez alkalommal az örmény főnemesség javát megölték, kirabolták, Vártán Mamigoniján hadvezérrel együtt. Ez volt az első keresztény vallásháború és „az örmény Mohács", a vérkeresztség, ahol az ország függetlensége veszélybe került. Ama vesztes csata után kezdődött egy 30 éves partizánháború, melyben Örményország teljesen legyengült, felőrlődött. A perzsák, és később a bizánci uralkodók szövetségeseiként az avarok a zsákmányolt kincsekből

https://www.academia.edu/126886184/2300_hun_korona, amire a „Kiegészítés Varga Géza „hun koronás' írásához Csörgő Tamástól" Szilaj Csikó 2025. január 9. már „hun szent koronát" emleget.

[55] Szigeti 1996, 59.

[56] Szigeti 1996, 58.

[57] Csörgő 2025.

[58] Azaz páratlan.

[59] Szigeti 1996, 58.

részesültek. Az avarok hadisarcként juthattak a Koronához, melynek valódi – eszmei – értékét nem ismerték. Innen kerülhetett a kincs Nagy Károly frank uralkodó, majd később III. Ottó német-római császár birtokába, aki volt tanítóján, Gerberen keresztül – aki akkor már II. Szilveszter pápa volt – Szent Istvánnak juttatta.[60] Mindazonáltal Ottó „ő császári méltósága alapján csak tekintélyben kívánta megelőzni a keresztény uralkodókat, de politikai felsőbbséget nem akart gyakorolni fölöttük... Ez a szellemi légkör tette aztán lehetővé Szent István független keresztény királyságának nehézségek nélkül való megszületését."[61] Ottóhoz a korai halála miatt ugyan nincsenek nagy tettek kapcsolva és nyilvántartva, de a hozzá kötött emlékezés mégis figyelemre méltó. Hogy „széles látóköre és politikai megfontoltsága tette őt 'mirabilia mundi'-vá, a világ csodájává. Ottó barátja, keresztfia, kegyelt védence volt István királyunk... Szent Istvánnak ez volt az igazán jelentős német kapcsolata. Istvánnal való barátsága csak egy pontja volt Ottó kelet- és közép-európai politikájának. A császár nagy intenzitással fordult a lengyelek felé is. Politikai zsenialitása éppen abban nyilvánult meg, hogy céljait nem erőszakkal, hanem békés úton kívánta megvalósítani. Ottó történelmi nagysága, politikai leleményessége a Magyar Szent Korona történetében is nagy szerepet játszott. Csak így érthető és méltányolható Ottó finom, tapintatos gesztusa, hogy a Koronát nem ő adta át Istvánnak, hanem közvetve, a pápán keresztül ajándékozta a magyar népnek."[62] Ha ez mind igaz és nem utólagos belemagyarázás, akkor megállapítható, hogy Koronánk szentségével III. Ottó is tisztában volt.

13) Viszont szólni kell még a sokat emlegetett keleti eredetről. Arra, azon túl, hogy a ránk hagyott történeti összefüggések hamissága – pl. a „honfoglalás" körüli hamisítások és a Kárpát-medencei magyar eredetünk és folytonosságunk tagadása – és emiatt a valóságos történeti földrajz valószínűleg nem teszi lehetővé, de nincs is szükség a mai messzi Ázsiából idehozni a Szent Korona jellegzetes mivoltát. Mert ha az igazsághűség szellemében megvizsgáljuk elég tüzetesen a dolgot, az említett mellérendelésen túl még bizonyára sok ősműveltségi egyezésre jutunk, ami a kereszténység születésével magával is kapcsolatba hozható. Mutassunk most rá csak egy ilyen példára, a Korona-kupolára, mely ősi magyar előzménye már korábban fel lett tárva, és aztán tehetünk általánosabb megállapítást is középkori társadalmunk szerkezetére. „Őseinknek bár a Mindenség alkata felől csodálatosan helyes fogalmaik voltak, ez azonban egyáltalán nem akadályozta őket abban, hogy úgy a mindenségről mint az égitestekről is szebbnél szebb költői képzeteket alkossanak maguknak, amelyeket azután gyönyörű költeményekbe, regékbe és énekekbe is foglalták, amelyeket csak később, szellemileg alacsonyabb színvonalon lévő népek, átvéve, de meg nem értve, kezdték szó szerint venni és valóságul elhinni. Őseink tehát például az Eget 'az Ég *boltozatát*' is költőileg óriási *hupolagnak* is képzelték, amelyen a Csillagok, egyik elképzelés szerint kis nyílások, amelyeken át a hupolagon túli fényesség ragyog be, más elképzelés szerint e fények valamilyen világító testek, lámpák avagy ékkövek... Az Ég boltozata tetején is van egy olyan óg, vagyis egy kerek nyílás, mint az emberek kunyhói vagy templomai hupolaga tetején. E nyíláson át, a rege szerint, a nap szárnyas madár képében minden nyár derekán, a 'Delelő ünnepén' fölszáll édesapjához, az égi Nagy Istenhez (népünk elnevezése szerint az Öreg Istenhez), hogy tanácsait kikérje, hogy az emberek földi világa fölött ezek szerint uralkodjon, hogy az embereket a Nagy Isten tanácsai szerint oktassa, tanítsa. Ezen ogról még azt is képzelték, hogy ezen át az Égisten lelát a földi világba, de hogy ugyanígy az emberek lakai ógján át ezekbe is belát, és tehát lát és tud is mindent, ami a földi világban történik. Ugyanezért az ógot, vagy ókot jelképesen, illetve költőileg azonosították az Ég, vagyis az Égisten 'mindent látó' egy szemével, más szóval a 'mindent látást' vagy isteni 'mindent tudást' egy szemmel is szokták volt jelképezni. És íme, e jelkép a kereszténységbe is átment, mert ma is szokás a katolikusoknál Istent egy, az Égre rajzolt háromszögbe (a Szentháromság) helyezett szemmel

[60] Lásd Szigeti 1996, 65-66.
[61] Csóka Lajos: „A magyarok és a kereszténység Géza fejedelem korában." *Szent István Emlékkönyv* 1. kötet. Budapest, 1938. 287.
[62] Szigeti 1996, 28.

jelképezni. Holott sem a kereszténység, sem a germánok, sem a szlávok már nem ismerték az őseinktől származott: *egy, ók, ók – igi, ugy, oculus, oko, Auge, egy szem – Ég Isten, Odin, Ukko – ig, odin, edan, jedan* összefüggő eszmekört, mivel ez csak a magyar nyelv és a magyar ősvallási fölfogás segítségével ismerhető meg."[63]

10. ábra. A Szent Korona keresztje,[64] *Lothár-kereszt,*[65] *Gizella-kereszt*[66] *és „sámánkorona".*[67]

14) Végül, a kereszt a Korona abroncsán több új értelmezést kiváltott azon túl, hogy keresztény jelkép *(10 ábra)*. De ez estben is érvényes az a „gratis asseritur – gratis negatur" elv (amit bizonyíték nélkül állítanak, azt cáfoló bizonyítás nélkül lehet tagadni, elvetni), melyet korábban már említettünk, és több a Korona kapcsán megszületett hozzáadásra, hozzálátásra mondható, amint a Kárpát-medencei magyar őstörténet és a sztyeppei nomadizmus összemosására is. Mert mivel keresztény koronáról van szó Koronánk esetében, a kereszt keresztény „életrajzi" sorsa lehet elsősorban összefüggő, érdekes, nem annak „távoli kapcsolatai", ahogy az „értelmezők" képzelik, mert tudomásuk van ilyen keresztalakzatról, vagy éppen fejfedő fejtetőjén lévő ilyen, vagy hasonló célúnak mondott alakzatról, tárgyról. Például ezt olvashatjuk olyan könyvben, amelyben a Magyar Szent Korona a megtisztelő Őfelsége nevet kapja: „Az olyan egyenlő szárú kereszt, melynek szárai közt valamilyen díszítőelem található (kör, ék vagy kereszt), ősidőktől fogva gyakori jelkép. A kereszténység előtt általában napszimbólum, illetve a négy évszak vagy a négy égtáj jelképe. A kereszténység felvétele után az ilyen keresztek Jézust is jelképezik. A magyar népművészet elemzéséből tudjuk, az ilyen kereszteknek az előbbieken kívül bajelhárító, óvó mágikus erőt is tulajdonítottak."[68] Csakhogy ezáltal Koronánk egyedülállósága erősen sérül, nemhogy Őfelsége van bemutatva, hanem hogy jelképiségét és előfordulását tekintve tizenkettő egy tucat belőle, legalábbis a rajta lévő kereszt tekintetében, s aztán keresztény lett és a miénk, de másé is lehetet volna, sőt más vallásé. Ám tehát Koronánk valódi története azt mutatja, hogy fordított az alapállás, az egyedülállóságából fakad, hogy az egyedüli keresztény beavató korona, amely egyedüliként az Isten – égi és földi – országát jelképezi és idézi meg mindenki számára, aki a fennhatósága alá tartozik. S főként hogy a kereszt Jézus Krisztus kereszthalálát jelképezi. Még ha erről az egyszerű keresztről van is szó, amely illeszkedik a Szent Korona szerkezetébe, aránytekintetben, valamint lezáró és figyelemterelő képességben a fontosabb részek felé. Szent Pál szerint a kereszt „a zsidóknak

[63] Magyar Adorján: *Az ősműveltség.* Magyar Adorján Baráti Kör, Budapest, 1995. 43. http://magyaradorjan.com/007/osm/001.html.
[64] https://alfoldiregiomagazin.hu/2023/06/a-magyar-szent-korona/.
[65] https://fr.wikipedia.org/wiki/Fichier:Germania_occidentale,_croce_detta_di_lotario,_1000_ca,_con_base_tardogotica_(XV_secolo)_01.jpg.
[66] https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/50/GiselaFotoThalerTamas.jpg.
[67] https://egy-szeru-tanitasok.webnode.hu/news/az-atilla-mitosz/.
[68] Csomor 1996, 123.

botrány, a pogányoknak oktalanság, a kereszténveknek isten ereje". (1Kor 1, 23-24.) Van még keresztnek saját sorsa is: „1. A botrány fája. Az őskeresztényeknek ezzel nem volt mit dicsekedni az őket körülvevő, értetlen pogány világban. Gúnyolták is ezért őket. Így alakult ki az ARCANA DISCIPLINA = a hittételek titokban tartásának fegyelme. 2. A Nagy Konstantint követő korszaktól (313), de főleg a Nagy Theodosius utáni időktől (380): a győzelem jelvénye. Klasszikus példája az Aachenben lévő ún. LOTHÁR-KERESZT. 3. A román stílustól, de főleg a gótikától kezdve szenvedés fája. Ez a felfogás kisebb-nagyobb módosításokkal megmaradt a reneszánszban, barokkban stb. is. 4. A modern idők emberének a dísztelen, leegyszerűsített alakzat felel meg."[69] Ehhez még hozzá kell gondolnunk Koronánk készítésének körülményeit. A Szent Koronán lévő keresztnek „feltűnő egészen egyszerű volta. Ez elsősorban arra vezethető vissza, hogy a keresztény történelemben egészen elöl áll, amikor a keresztet egyáltalán fel merték használni mint jelvényt a nyilvánosság előtt. A másik tényező egyszerű voltában az, miszerint a Korona centrális eszméje az Isten országa, azaz sem a refrigérium,[70] de egyéb más központi gondolat sem található meg benne. Tehát a tervező teológust más gondolat egyszerűen nem foglalkoztatta, de befolyással sem volt rá valamilyen más stílus vagy eszmei gondolat."[71] Lelkét csak az Isten országa foglalkoztatta, amelynek viszont centrális tétele, hogy megváltásunk a keresztben van, mint ahogy azt Szent Pál félreérthetetlenül lelkünkre köti. Így a többi kapcsolatkeresés is valóságtól elrugaszkodottnak hat a Korona-kereszttel kapcsolatban: „A burjátoknál és az osztyák-szamojédeknél a sámánkorona... egy abroncsból, egy keresztpántból és általában egy ebből kinyúló szarvasagancsból áll. A helyiek hite szerint a keresztpántos sámánkorona azt az égi szarvast jelképezi, melynek hátán 'lovagolva' a sámán felkeresheti ősei szellemét, szellemeit, hogy velük a földi közösség irányításához szükséges dolgokat megbeszélje. A rajta lévő jelképek szerint a *Magyar Szent Korona* keresztpántja a földi hatalom isteni, égi természetű eredetét, és egyben a keresztény hitet is jelképezi. A közvetlen kapcsolatteremtés eszköze a sámánkoronák esetében a szarvasagancs, a *Magyar Szent Korona* esetében pedig a tetején lévő kereszt. Nyilván nem véletlen, hogy a *Magyar Szent Korona* keresztje az *Atya* köldökéből nő ki. Itt a kereszt ugyanúgy 'életközvetítő' szerepet is nyerhet, mint a valóságos köldökzsinór."[72] Mindeme túlzó fantáziálás után még csak annyit kell hozzátennünk, hogy a királlyá felkenéshez szükséges olajfelfogó szalagból lett az a díszes fejékszer, amit közönségesen koronaként használtak aztán, az eredeti szerepet feledve. Míg a többi, boltozatosnak mondott fejfedő vagy keresztpántos megoldása a fejbe csúszást volt hivatott meggátolni. Minden egyéb különbség s egyediség pedig e pontban fentebb megtárgyalt.

Pár gondolat a Kárpát-medencei eredetünktől és folytonosságunkról

Már többször kifejtettük, hogy a magyarságnak *kettős művelts*ége, kettős kultúrája van:

Az *egyik*, a régebbi és Kárpát-medencei eredetű ősi népi műveltség, amely itt jött létre, kialakítói, hordozói itt élnek a kezdetek óta, s ez hatott a többi európai műveltségre, és bizonyos korai európai szerteágazó hatáson túl – amikor a vonaldíszes kerámia népéből lettek a szlávok, germánok, görögök, etruszkok – még a Kárpátokon túl is elterjedt ez ősi magyarelőd népesség.

A *másik* az uralkodói vagy hatalmi műveltség, kultúra jóval későbbi e tájon, és az uralkodó rétegé volt, s ez vette fel aztán – az őskeresztény után – a római keresztény jegyeket. Őhozzá tartozott a keresztény középkorban a bibliai szereplőkhöz való mennél közelibb viszony felmutatása, ill. ábrázolása.

Az alsó réteg műveltsége viszont mintegy tartalmilag volt keresztény, amivel annak kettősségét is megvalósította: a mellérendelő tant és az alárendelő egyházi hierarchiát polgári

[69] Szigeti 1996, 69.
[70] Azaz vígasztalás.
[71] Szigeti 1996, uo.
[72] Csomor 1996, 197.

szinten. De akkor már a kettő egybefonódott. Ugyanakkor csakis a hatalmi réteg nyúlt az Ószövetség felé, az alsóbb réteg nem, nem volt rá szüksége, mert ősvallása maga tanítás volt.

Ez pedig a lélekhit, amely mellérendelő szemléletet táplál. A magyar népi hitvilágot a lélektisztelet jellemzi, nemhogy annak megszemélyesített formájában isteneket tisztelnének. A képi ábrázolásban is a lélekelemek – levegő, víz, tűz, föld – jelképeit ragadhatjuk meg, ami pl. lehet madár, kígyó-béka, szikra és föld. A tűz fény, szellemi erő, apa. A föld termékenység, anya. A víz megtermékenyítő erő. A levegő éltető erő. De lélekelemként foghatók fel a mesék hősét segítő és átváltozásra hajlamos állatok is – bukát vető és mássá alakuló róka, kakas, légy, darázs, méh, stb. E lélekelemeket nem személyesítette meg a magyar műveltség, hanem velük együtt, azokkal egyenrangú kapcsolatban élt. A lélekjelképekről szóló magyar felfogás ésszerű gondolkodásmódú, gazdag, mély szellemiségű. Ebben a jelképek nem válnak személlyé, nem kapnak nevet, s nem is ábrázolják őket emberi formában. A lélek és az ember viszonya mellérendelt. E lélekhez kötődő, a házastársak egyenrangú viszonyát is jellemző szemlélet nem igényel alárendelő teremtéslegendát, a teremtmények függőségét. Az anyagot a lélek ereje mozgatja, teszi élővé, így nincs alárendelő teremtésmonda, nincsen teremtményi függőség. Az ősi magyar lélekfelfogás szerint a halott lelke a túlvilágon újjászületik, s újra meg újra visszatér az élők itteni világába. Azaz a két világ ugyanazon a létsíkon, egyenrangú viszonyban áll egymással. A lélek szabadon jár az inneni és túlvilág között. A két világ egyenrangú, nincs alárendelve egyik a másiknak. A halott lelke a túlvilágon újjászületik és újra meg újra visszatér az itteni világba. Népművészeti, népköltészeti kifejezéseink egyetemes jelentését vallásos jelleg hatja át. Mindezt a legkorábbi európai kultúrák régészeti leletei is alátámasztják. E kultikus tárgyak elsősorban a termékenység vallásos tiszteletének jelképei a felső őskőkortól kezdve. E kő vagy égetett agyag nő szobrocskák a modern emberrel együtt a Kárpát medencében is megjelentek. A magyar hiedelemvilág táltosai nem sámánok, ők sokkal inkább tudós tanítók, közösségi orvosok, esetleg papok.

Akik beleásták magukat a bibliai hagyományba, amely a középkori keresztény eszmei közösséget, annak is irányítói feladatokat ellátó, azaz meghatározó rétegét jellemezték, azzal együtt észreveszik az eléggé zavaró késői fejleményt, ami nem a középkori keresztény felfogást, hanem az újkori nézőpontot érvényesíti, és már csak az ószövetségi önmagukban vett összefüggéseket vetíti vissza, adja a krónikaíróink szájába – meghamisítva ezzel a valóságos összefüggéseket.[73] És a hatalmi felfogás nem is tud mit kezdeni a magyar néprajzzal igazán, pedig az legalább annyira fontos, – tehát a népi műveltségi összetevő elemzése, – mint a hatalmi ág eredet-tudatának és hatalmat megokoló, törvényesítő magyarázatának ismerete.

A mellérendelő gondolkodású és nyelvű, műveltségű magyarság Kárpát-medencei eredete és folytonossága megerősíti, hogy minden gesta, különösen az első változat, az Ősgesta, annakidején a vezetés céljaira íródott, mert ők már a római katolikus egyházon keresztül akartak megfelelni a követelményeknek, ha tetszik, a divatnak. Ezért szerepel a bibliai kapcsolódás, megerősítés. A Biblia azonban nem történeti forrás. Hogy azzá tegyük, ahhoz külön szótárt kell használni, ami nem könnyű, de nem is lehetetlen, s részletes Biblia-ismeret esetére érdemes alkalmazni.[74] S annál inkább, mert csak hasonló módon, azaz szintén igen nagy odafigyeléssel szabad történeti forrásként használni a kikövetkeztetett ősgesztát is. Valamennyire hasonlóképp tettek a krónikaírók, akik mivel benne voltak a hatalomban, alkalmazták ezt a szótárt, ismerték az újabb hatalmi érdeket és a hozzá megfelelő érvelési módot, eszközöket a történetírásban.

Az ősgesztát tehát valójában szintén utólagos felkérésre írhatták, és ezért az ismeretes neveket igyekeztek az új korszellemhez igazodva beiktatni – de ez nem jelent teljes valóságot.

[73] Lásd Kucsora 2007.
[74] Megtette ezt például Barbara Thiring: „The Pesher Technique." *The New York Review* December 1, 1994. https://www.nybooks.com/articles/1994/12/01/the-pesher-technique/.

Árpád katonáinak sugalmazott származása sem, de a népé sem, amit Regino is úgy jellemez: „nem nevezik meg magukat". A székely név kelthet ugyan kánaáni és egyéb kapcsolatokat, de ez nem azt jelenti, hogy valóban onnan van. Még számtalan etimológia létezik, legvalószínűbb, hogy a sicle, a sarló neve a kapocs, amivel ők arattak.[75] A szkíta név szétterülésének az elemzése is egységes gondolattá sűríthető.

A Nibelung-ének hasonló nehézségeket vet fel, melyek megoldása számunkra igen érdekes eredményt hozhat. Hiszen „a Nibelung-ének Géza fejedelem idején keletkezett, mert Attila udvartartásának a leírása nem az V. századi módinak felel meg, hanem a IX. századinak. Az eposz a magyar Géza fejedelem korabeli szokásokat vetíti vissza az V. századba... Az Ének második részét Géza fejedelem íratta le Pilgrin passaui püspök számára, az idegen urak kedvéért, azok nyelvén, német versezettel."[76] Ahogy az elfogulatlan irodalomtörténészek és történészek elemzik, abból nyilvánvalóvá, hogy a Nibelung-éneknek – valamint a Waltharius legendának is – egyértelműen magyar előzménye van. „A Nibelung-ének felületesen szemlélve kereszténynek látszik, de igen sok kereszténység előtti őselemet is tartalmaz, tehát részleteiben, külön-külön énekekben, elbeszélésekben az anyaga már sokkal a keresztény-kor előtt megvolt, és hogy ezeket a régi anyagokat csak később foglalták egybe, hozzáalakítva a kereszténység fölfogásához. Az ének anyaga az ősmagyar csallóközi eredetű, kereszténység előtti magyar regékből származik. A németek ezeket a regéket próbálták a maguk és a kereszténység felfogásához átformálni. Siegfriedet, az ének főalakját északon Sigurdnak nevezik, és az ének az összes szaktudós szerint délen, éspedig Ausztriában született és onnan került Németországba, majd Skandináviába, – igen régen ugyan, – de már irodalmi úton. Ez a megállapítás egészen közel hozza a dolgot Magyarországhoz, annyival is inkább, mert pl. a Bécsi-síkság (Marchfeld) és az ettől délre eső hegyvidék, még az avarok korában is Hunniának neveztetett, ahová – az avarok legyőzése után, az ottani magyarelőd őslakosságot részben elűzve – csak Nagy Károly telepített keresztény bajorokat és szlávokat. A Sigurd név a régi magyar Zoard névvel feltűnően egyezik, a germán hősénekek Atilláról és a hunokról csupa dicséretes dolgokat emlegetnek, illetve az énekekben alig akad olyan állítás, ami nem válik Atillának és a hunoknak dicsőségére, viszont a német, vagy germán hősökről, fejedelmekről általában csak rosszat mondanak. Még Siegfriednek alattomos gyilkosairól is megmondják, hogy azok németek voltak. A Nibelung-ének éppen úgy, mint más germán hősiének, a hunokról szép és dicséretes dolgokat regél, magát Atillát pedig valósággal isteníti s Odin germán főisten fiának nevezi… Tudjuk, hogy a burgundok németek, tehát azok voltak a Nibelungok is, akik Siegfriedet meggyilkolták. A költemény végén levő sorokat... magyarul így olvashatjuk: *A passaui püspök, Pilgerin / Öcséihez való jó szíve szerint, / Leiratá a gyász-mesét, / Hogy tudja minden, hogy esék, / Latin betűkkel még pedig: / Ezt mindenek elhihetik… / Azt sorba leírta mind, / Maga s világ tudásakint / Konrád mester, íródiák. / Azóta aztán átirák / S megvan németül is a dal...*[77] Bizonyos tehát, hogy az eredeti Nibelung-ének, illetve annak ősalakja nem volt német, hiszen akkor nem kellett volna azt németre fordítani. Kitűnik ellenben, hogy Pilgrin passaui püspök[78] Konrád nevű íródeákja a püspök megbízásából, valamilyen rege, vagy regék (szerintem magyar regék) alapján fordította le latinra, majd ugyanazt

[75] Más elképzelés Kucsora Ibolya: „Adalékok a székely szó eredetéhez." Kucsora 2007.
[76] Marton Veronika: *A Nibelung-ének.* Győr, 2000. https://www.magtudin.org/Marton%20Nibelung.htm. V. ö. Aloys Schröfl: Die Urdichter des Liedes von der Nibelunge Nôt und die Lösung der Nibelungenfrage. J. B. Hohenester Verlag München, 1927. Aloys Schröfl: *Und dennoch-die Nibelungenfrage gelöst! Neue Beweise hiefür und Widerlegung aller Einwände der Kritiker des Buches: Der Dichter des Liedes von der Nibelunge Not und die Lösung der Nibelungenfrage.* Selbstverlag, 1931.
[77] Szász Károly (ford.): *A Nibelung-ének. Ó-Német hősköltemény.* Ráth Mór, Pest, 1868. Második kiadás: Athenaeum R. Társ. Kiadása, Budapest, 1892.
[78] Meghalt 991-ben.

az anyagot, talán még Konrád életében és tudtával, valaki – valószínűleg költő, vagy énekmondó – lefordította németre is."[79]

Ezt a magyar mondavilágot aztán a német hercegi udvarokban eltorzították, az ottani ízlés szerint véres jelenetekkel dúsított és az érthetetlenségig ilyen részletekbe vitt legendafüzért csináltak belőle. Mint amikor minden udvari énekes hozzátesz valami még borzalmasabbat az addigiakhoz, amit még senki sem hallott, hogy kielégítse a hallgatóság vérszomját. Így tehát a magyar változat az eredeti, és időben megelőzi a későbbi torzításokat. A latin írásba foglalás még X. századi, míg a német csak XII. századi. Az eredeti ténylegesen szólhatott Atiláról és budai udvaráról. Mert eredetileg a Kárpát-medencei lakosságot szórakoztató hősmondákról van szó, amit aztán a németek eloroztak, elferdítettek, de minket az eredeti érdekel.

A Waltharius legendáról megtudjuk, hogy „az 'eltűnt' avarok hősi eposzairól, csatadalairól, népi énekeiről a VII. század első felében élt Theophylactos, görög 'haditudósító' és történetíró emlékezik meg az avar történeti irodalom legjelentősebb forrásművének tekinthető Historia Oikumenike c. munkájában. Az 'avarok énekeiről' szóló, sajnos csak mindössze háromsoros megemlékezésében.[80] Szerinte az avaroknak szép hősi énekeik, csatadalaik, valamint népies nótáik is voltak. Arról is tudósít, hogy ezeket az énekeket részint magános regősök, részint énekkarok dalolták tábortüzeknél, esti pihenő órák alatt a falvakban. Éneküket húros hangszerekkel kísérték, mialatt a hallgatóság időnként tapssal kísérte az énekek ütemét.[81] Köztudomású a mélységes gyűlölet Theophylactos részéről az avarok irányában és így kényszerű elismerése énekművészetükről hatványozott értékű. A tudósítást más helyütt Theophylactos kibővíti azzal, hogy az avarokat környező szláv népek ismerik ezeket az avar énekeket. Ez a híradás nagy jelentőségű az avarok szellemi hatásának felmérésében Európa szerte, és miután a koraközépkori hősköltemények egész sora és szövevénye ilyen hatásokra vezethető vissza, a legújabban nagy lendülettel dolgozó avar-kutatás, amely főként régészeti anyaggal dolgozik, kiegészítendő a korábban ó-germánnak ítélt hun–avar szellemtörténeti kutatással is."[82]

A Waldharius hősköltemény szövegének beható elemzése megmutatja, hogy ez eposzban hun–avar népi vagy népnévi használat folyamatosságot látunk. „Ennek a magyarázatát a szerző mindjárt a 4-5. verssorban érthetően feltünteti a következő szavakkal: 'Pannónia népét, melyet többnyire csak hunnak nevezünk mi szokásból!' Ezt a szöveg töredéket a Waldharius kutatók első rangú bizonyítéknak tekintik a költemény szerzésének idejére vonatkozólag, amennyiben a jelzett népet a jelenben rögzítve említi. Mondanunk sem kell, hogy legtöbb szövegmagyarázó a magyarokat érti ama nép alatt, amelyet megszokásból 'hunnak' nevez az epikus elemeket közvetítő népi eredetű forrás, és amelyet így rögzített le a szerző. A hunok, avarok és magyarok nevét a korabeli nyugati krónikások sűrűn 'összetévesztik' a mai magyar terminológia szerint, a népi hagyomány azonban azt sejteti velünk, hogy az avarok büszkék voltak a velük azonos hunok hőstetteire és az avarok korábban érkező népével már ide jött magyar elemek is[83] belekapcsolódtak ebbe a hagyományba. Maga az egész első versszak egyébként teljesen elüt a kolostori krónikák 'hivatalos' és nagyban elterjedt hun–avar–magyar-gyűlölő szellemétől és a

[79] Magyar Adorján: *A Nibelung-ének magyar eredete*. A FÁKLYA. Warren/OH, 1963. https://www.magtudin.org/Nibelung.htm.
[80] H. W. Haussig: „Theophylactos Exkurs über die skythischen Völker." *Byzantium* 23, 1953.)
[81] Theophylactos, ed. Ded BOOR, 236, 6.
[82] Fehér Mátyás Jenő: „A 'Waltharius manu fortis' hősköltemény avar vonatkozásai. *Magyar Történelmi Szemle* 2 (1). 1971. 41-66. https://www.magtudin.org/Waldharius.htm. V. ö. Csallány D.: *Archäologische Denkmäler der Awarenzeit in Mitteleuropa.* Budapest, 1956.
[83] És bizonyára az őslakosok is.

környező népek eddig egyedüli forrásként felhasznált írásbeli adataitól. Sőt az egész versszakaszt az 'eurázsiai nomád nép' valóságos dicshimnuszának lehet tekinteni."[84]

Mindebből az a fontos számunkra, hogy az avar idők elején a falvakban hősénekeket énekeltek. Kiről másról, mint Atilláról?! Így a hatás tehát mindenképpen tőlünk eredt nyugatra. Ám Anonymus azt is tudta, hogy Árpád harc nélkül foglalta el a civitas Attile regis – németül Etzilburg, magyarul Buda – várát, és azt is tudta, miért: „És hogy így alakultak a dolgok, elmondhatatlan jó kedvük támadt, megértve, hogy addig a pontig azért nyerték harc nélkül el Atila király városát, mert Árpád fejedelem az ő nemzetségéből származott."[85] Ez azt jelenti, hogy az ország elfogadta Árpádot, mint Atila leszármazottját, utódját. Természetesen kellett hozzá a Vérszerződés is, annak katonai teljesítése Árpád fővezér részéről, de kellett hozzá az ország-béliek beleegyezése, segítsége, amint arra Bátonyi Pál rámutatott.[86] Erre az események Anonymus általi leírása maga szintén elég nyilvánvaló és meggyőző bizonyíték: „És amikor látták, hogy biztonságban vannak minden tekintetben, senki se képes szembeszállni velük, átkeltek a Dunán. És a révet, ahol az átkelést végezték, Moger-révnek nevezték, ama hét miatt. A fejedelmi személyek, kiket hetumogernek hívtak, itt hajóztak át a Dunán. Átkelvén a Dunán, tábort ütöttek a Duna mellett fel a felső hév vizekig. Ennek hírére a Pannónia földjét lakó összes római rohanvást mentette életét. A rákövetkező napon pedig Árpád vezér meg minden főembere, az összes magyarországi katonával együtt bevonulva[87] megszállta Atila király városát... És minden nap Atila király palotájában étkeztek nagy megelégedéssel barátságos légkörben ülésezve."[88] Láthatóan nem az étkezésen, hanem az ülésezésen (országgyűlésen) volt a hangsúly. „És minden hozzájuk érkezett vendéggel hosszas és élénk eszmecserét folytattak. És Árpád fejedelem a vele időző vendégeket földekkel és nagy vagyonnal kegyeltette..."[89] Árpádot tájékoztatták az ország állapotáról, a jövő lehetőségeiről. Az egész terület népessége képviselői megjelentek és nemzetté, állammá szerveződtek, és Árpád a honvédő hadsereget is megszervezte.[90]

[84] Fehér 1971, 6.
[85] „Et facti sunt leti ultra quam dici potest, eo quod capere meruerunt sine bello civitatem atthile regis, ex cuius progenie dux arpad descenderat. (http://la.wikisource.org/wiki/Gesta_Hungaroru"m#De_portu_Moger.) Saját fordítás.
[86] Bátonyi Pál: „A magyarok letelepedése a Kárpát-medencében." Acta Historica Hungarica Turiciensia 24. évf. 2. sz. (2009).
[87] Azaz Árpád nemcsak a saját katonáival vett részt hadműveletekben és az ünnepségen, hanem „az összes hunországi katonával" (cum omnibus militibus hungarie).
[88] „Et dum uidissent quod undique tuti esent, nec aliquis eis obsistere valeret, transierunt danubium. Et portum ibi transitum fecerent, portum moger nominaverunt, eo quod vii. Principales persone qui hetumoger dicti sunt ibi danubium transnavigaverunt. Transito danubio castra metati sunt iuxta danubium usque ad aquas calidas superiores. Et hoc autido omnes romani per terram pannonie habitantes vitam fuga servaverunt. Secundo autem die dux arpad et omnes sui primates cum omnibus militibus hungarie intraverunt in civitatem atthile regis... Et epulabantur cottidie cum gaudio magno in palatio attile regis conlateraliter sedendo."
[89] Et vivebant large ac splendide cum omnibus hospitibus ad se venientibus. Et hospitibus secum commorantibus dux arpad terras et possessiones magnas dabat...
(http://la.wikisource.org/wiki/Gesta_Hungaroru"m#De_portu_Moger.) Saját fordítás.
[90] Lásd még Darai Lajos: „Árpád Atila örökén – a magyarok őseik útján." Acta Historica Hungarica Turiciensia33. évf. 11. sz. (2018).

11. ábra. A Képes Krónika a turulmadarat háromszor ábrázolta Etele király zászlóján és pajzsán, és hatszor az Árpádokén, mindannyiszor fekete sasként. [91]

12. ábra. Etele király Tjürk szigetén talált brakteátjának hátlapján és a nagyszentmiklósi 2. kancsó ábrázolásán, a két arcél megegyezik, a fitos orr egybevágó.[92]

A Képes Krónika Turul-házi hun–magyar folytonosságot mutató ábrázolásai *(11. ábra)* mellett Kézai Simon is ennek szószólója. „A címer, amit Etele király a saját pajzsán viselt, arra a madárra hasonlított, amit magyarul turulnak neveznek, a fején koronával. Azt a címert, a húnok Géza vezér idejéig, amíg magukat közösen kormányozták, a hadseregben magukkal vitték. ... Azok közül a vezérek közül Árpád, Előd fia, Ügek fia, a Turul nemzetségből jószágban gazdagabb, nemzetségében hatalmasabb volt... Géza vezér a Turul nemzetségből…”[93] való volt. Ezekből az idézetekből világos, hogy az Árpádok a Turul nemzetségből származtak *(12. ábra)*.

[91] Váralljai Csocsán Jenő: „A nagyszentmiklósi kincs eredete.” Acta Historica Hungarica Turiciensia 31. évf. 5. sz. 2016. 1231, 1234.
[92] Váralljai Csocsán 2015, 1234, 1250, 1252.
[93] „Banreium quoque regis Ethelae, quod in proprio scuto gestare conueverat, similitudinem avis habebat, quae Hungarice Turul dicitur, in capite cum corona. Istud enim banerium Hunni usque tempora ducis Geichae, dum se regerent pro communi, in exercitu semper secum gestavere. Dux namque Geicha de genere Turul…” (Emericus Szentpétery: Scrpitorem rerum Hungaricarum, Budapest, 1937. 152, 188.) Ford. Váralljai Csocsán (2015, 1232).

13. ábra. Az erdélyi Gyulák nagyszentmiklósi kincse 2. kancsóján a lánya, Géza fejedelem felesége Sarolt, neve jelentése Aranymenyét, feje hasonlít rá, amint István kalocsai fejére is.[94]

A Nibelung-ének eseményeivel kapcsolatban „még különösebb dolog a legenda testet öltése: a XIV. században Óbuda – Etzilburg – egyik forrását 'Krimhilda feredőjének' nevezi az egyik 1389-es oklevél… mert egy percig sem kétséges: Krimhilda sosem lubickolt ennek az óbudai Krimhilda feredőjének vizében!"[95] Nem bizony, mivelhogy ez egy jelképes elnevezés volt. Azaz olyannyira ismerte az akkori magyar utókor a múltat, éppen a mondai és krónikai hagyomány révén, hogy nem egyszerű földrajzi nevet teremtett, hanem az óbudai területen folyt, germán véres lovagharc kapcsán, azt magyar szempontból is sajnálatosnak értékelve, elítélték és gyászolták, és ironikusan nevezték Krimhilda fürdőjének, amin vérfürdőt értettek.

Nem mellékes az sem, hogy „Attila palotája nem holmi mongolid deszkahodály volt, mint némelyek vélik, hanem pompázatos kőpalota, amelynek óriási, kétségkívül oszlopok tartotta termei roppant sokaság befogadására voltak alkalmasak, miként ezt a Nibelung-ének függeléke, a Klage és az ősskandináv monda, az Edda is megerősíti. Hiteles beszámolóik szerint Attila palotája olyan óriási térfogatú volt, hogy vitézek ezreit fogadhatta magába. Egyedül a nagy vendégfogadó teremben százával meg százával vigadozhattak a vitézek. 'Attila pompás palotát épített magának, melyben a nagyterem hosszú, széles és magas, hogy benne az egész világ vitézeinek virága összegyűlhessen és kedvére mulathasson' (Nibelung Klage) … 'Hunok tágas terme teli támlás paddal / Falakon függenek fehér fényű pajzsok' (Edda, Otlekvidha). Olyan remekmívű palota volt ez, hogy átvészelte fél ezredév pusztító viharait."[96] A Nibelung-ének végén a véres harcok többször is e teremben folytak. Az épületről Anonymus is megemlékezik:

[94] Váralljai Csocsán 2015, 1245.
[95] Zolnay László: *Az elátkozott Buda – Buda aranykora.* Magvető, Budapest. 1982. 86.
[96] Kolozsvári Grandpierre Endre: *Anonymus titkai nyomában.* Magyar Ház Kiadó, Budapest, 1998. 45.

„És láttak az egész királyi palotaváros-négyszög[97] építményei közül néhányat lebontva az alapzatig, másokat épségben, és ugyancsak megbámulták mindegyik kőépületet... És minden nap Atila király palotájában étkeztek nagy megelégedéssel barátságos légkörben ülésezve."[98]

„Viszont itt is meg kell vizsgálnunk az elutasító álláspontok megalapozottságát, azt a mai iskoláinkban is tanított véleményt, hogy a magyarság hun eredete fikció, hogy a magyarságnak nem volt sem genetikai, sem történelmi kapcsolata a hunokkal. Vagy, hogy az azonosságnak ez a hiedelme a keresztény nyugaton keletkezett a X. században: ilyen hatás érvényesült a Nibelung-énekből is. Mielőtt az egész elutasító érvrendszerre kitérnénk, ezt a Nibelung-hatást nézzük meg, mert ezt már maguk a németek is megcáfolták, tudniillik nemhogy a Nibelung-énekből lehetett a magyaroknak tudomást szerezniük Attiláról, hanem éppen fordítva, a dal anyagát itt gyűjtötték fel Géza fejedelmünk udvarában. Az énekhez mellékelt kis versike Kloge címen így szól: 'Evégből most mindjárt útnak indítom követeimet Hunországba, ott bizton rátalálok az emlékekre: mert nagyon helytelen volna ám ha az nem lenne megőrizve. Ez a legnagyobb esemény, ami ezen a világon valaha megtörtént.' A németek szerint Pilgrim püspök maga is itt járt az anyag összegyűjtése végett."[99]

Nem mellékes az sem, hogy a Nibelung-énekből vett egyik esemény miatt átértékelhetjük történelmünk egy eddig fájdalmasnak érzett pontját. Még a magyar krónikák is egységesen testvérgyilkosságot varrnak Attila nyakába, oly indokkal, hogy amíg Attila a nyugati hadjáraton volt távol, testvére, Buda Ecilburg városát a maga nevéről neveztette el Bouduvarnak. Eszerint Attila Buda megölése után megparancsolta volna népeinek, hogy a várost Attila városának hívják továbbra is, és míg a németek Attila iránti félelmükben, ezt meg is tartották, a hunok viszont semmibe vették szavait, és Budavárnak hívják azóta is. Nos, ez a Nibelung-énekben leírtak után, többé nem állja meg a helyét. A hunok nem azért hívták Attila városát a későbbiekben Budának, mert semmibe vették uralkodójuk szavait, akiről szintén egységesen állítják krónikáink, hogy szigorúságától és igazságosságától rettenetesen féltek, hanem éppen kegyeletből, mert ott adta életét vitézen Buda, testvérének, Attilának, és Krimhilde érdekében.[100] Azon kívül, miután Aladár gyermekük is életét vesztette akkor a Niebelung-ének szerint, Aladár nem tudhatott később, Attila halála után testvérével, Csabával harcba bocsátkozni az egyeduralomért. Sőt, a Tarih-i Üngürüsz szerint még Tetrikosz (berni Detre) is előbb hal meg, mint Attila, aki méltó temetést rendez neki.[101] S nem véletlen, hogy a német és török környezetben fennmaradt

---

[97] Anonymus a palatium szót használva utal régi Óbuda négyszögletű alakjára, hiszen Rómában „a Forum Romanum mellett emelkedik a város bölcsője a Palatinus, amelyen a hagyomány szerint Romulus szántotta körül az első város, a 'Roma Quadrata' területét, és itt építette fel házát is. Egyre többen építkeztek itt, a köztársasági kor vége felé már csaknem kizárólag a gazdagabb családok lakták. A Palatinus szóból származik az Európában mindenfelé elterjedt palota szó is." (Atom: „A Palatinus domb Rómában." *Róma Direct Connection honlap.* 2013. http://romanevezetessegei.blogspot.hu/2011/11/palatinus-domb-romaban.html.) Azaz „a palatinusi várost szokták volt négyszögű alakjáról Roma quadrata névvel jelölni". (Pecz Vilmos: „Róma". *Ókori Lexikon.* Franklin Társulat, Budapest, 1902-04. Elektronikus kiadásban: http://mek.oszk.hu/03400/03410/html/7238.html Arcanum, 2002. Róma korábbi város egyébként, mint a mondai alapítása. (Caesarina: „Néhány gondolat Róma kezdeteiről." *Róma-szenvedély.* 2013. http://roma-szenvedely.eu/_shower&pageid=12&type=menu_fomenuk.)

[98] Et viderunt omnia palacia regalia quedam destructa usque ad fundamentum quedam non, et ammirabantur ultra modum omnia illa edificia lapidea. (http://la.wikisource.org/wiki/Gesta_Hungaroru"m#De_portu_Moger.) Saját fordítás.

[99] Sebestyén László: *Kézai Simon védelmében.* Nap Kiadó, Budapest, 2004. 63. A Nibelung-ének eseményeinek francia környezetbe helyezését lásd

[100] A Nibelung-ének eseményeinek francia környezetbe helyezését lásd Bognár Ízes Zoltán: „Történelmi rétestészta – újragyúrva." *Eltévedt időszámítás* 2015. 09. 04. http://www.eltevedtidoszamitas.hu/modules.php?name=base_topics&file=nyomtat&cikk=kapcsolodok-4c066fd5ee4eb.

[101] A Tarih-i Üngürüsz szerint Tetrikosz Vindobona ura volt, és a Nibelung-ének szerint Attila és Krimhilda esküvőjének helyszíne Vindobona volt. V. ö. „Vindobona [Vienna]." *Livius.org. Articles on ancient history.* http://www.livius.org/articles/place/vindobona-vienna/.

Nibelung-ének és Tarih-i Üngürüsz adatai eltérnek az itthon „előkerült” krónikák adataitól. Ezért aztán le kell vonnunk a tanulságot, hogy krónikáink adatai tekintetében az eredetit és az utólagos érdek-hamisítottat is meg lehet alapos vizsgálattal különböztetni.

Mindebből látható, hogy a számunkra rendelkezésre álló középkori forrásanyag hatalmas adathalmaz, amihez az átfogó szemléletet leginkább itteni magyar folytonosságunk kérdésköre biztosíthatja. Kitekintéssel olyan további, életbevágóan fontos kérdéskörökre is, melyeknek a jelentőségére csak mostanában, a viszonylag szabad kutatás időszakában döbbenünk rá, megértve az elmélet terén régen ellenünk működők ki sem mondott hivatkozási alapjait.[102]

Részleteiben szükséges tehát elemezni és meghatározni – amint a Kárpát-medencei magyar folytonosság elmélete javasolja, – a katonai vezető réteget és a velük együttműködő földműves állattenyésztő népet. Utóbbit nem a sokat emlegetett „meghódított – szláv – népnek” tekintve, amely valójában a Kárpát-medence magyarul beszélő őslakosságát jelenti. Őket tehát nem hódították meg, hanem ők voltak, akik felszabadítóul, védelmi szervezetnek szánva hívták hatalomba a hatalmi folytonosságot jelentő uralkodó családi és rétegi kortárs leszármazókat. Igen, igaz, a hatalmat több és többféle csoport is megragadta itt az ókortól kezdve, mert a földművelők tudása és szorgalma páratlan gazdagságot nyújtott az uralkodói törekvésekhez. Így már az ókorban is minden főhelyre vágyó uralkodó ide vágyott, itt vált a világ urává a törökből visszafordított krónikánk szerint.[103] Ez a kiszolgáló rész sikerét is jelenti, azaz nem kell szégyenkeznünk túlnyomó paraszti elődeink matt. Bár egyelőre talán még nem kell erőltetni az őslakosok magyaron, székelyen kívüli más megnevezését, csak ha majd az ezirányú további kutatások megerősítik értelmét. Akkor folytathatjuk erről a gondolkodást, hogy például a palóc (polovec, polák), székely, orosz, káloz, bogdán, rutén, rác, esetleg jobbágy, vagy más csoportnév milyen elő- és utódkapcsolatot mutat.

14. ábra. A nagyszentmiklósi kincs 2. kancsóján Sarolt kezében címertani liliom (írisz, nőszirom). Ilyen fajta jogara van a Szent Koronán Szent Mihály arkangyalnak.[104]

Ebben a körben hoz a Korona-kutatás újat, új elméletet felmutatva, ami vitathatatlanul beilleszkedik a magyarság valódi őstörténetébe a kereszténységhez kapcsolódás tekintetében. Ugyanakkor azok a bizonyára szintén nem kevéssé érdekes következmények, amiket ez az elmélet jelenthet, még ezutáni értelmezéseket igényelnek, és reményeink szerint majd kapnak is. Hisz ezáltal a magyar királyi hatalom és a magyar uralkodó réteg európai megkülönböztetett hatása és szerepköre viszonylatában is sok minden a helyére tehető, megmagyarázható a szent

[102] Lásd pl. Fábián Sándor: *Történelmi szürrelál. Az Igazság kálváriája.* 2021. Acta Historica Hungarica Turiciensia 36/1.
[103] Blaskovics József (ford.): *Tarih-i Üngürüsz.* Magvető, Budapest, 1982.
[104] Váralljai Csocsán 2015, 1242.

királyaink hivatástudata *(14. ábra)*, sőt még az ellenük megvalósított erőteljes ellenhatások, gyilkos hajlamok megnyilvánulásai is a nyugati uralkodói körök részéről. Továbbá a bibliai keresztény gyökerek illeszkedése a magyar eredet és történelmi fejlemények kérdéskörébe, sőt a kettős műveltség kérdésének ama vonatkozása is, hogy a mi kereszténységünk képes volt egyezésbe kerülni a népi műveltséggel, míg máshol keresztes hadjáratot látunk ellenük.

15. ábra. A nőszirom megjelenik Árpád-házi királyaink jogarán, koronáján és pecsétjén.[105]

Mindez a hatalmi kultúra jellegzetességeként kezelendő, és nem pontosan történeti adatforrásként. Szinte kodifikált a magyar szöveg is, nemcsak a bibliai. A Biblia kódolása azt jelenti, hogy csak a beavatott szemnek nyújtja a történeti forrás természetét. Azaz hasonlóan ahhoz, esetleg még magyar–magyar szótárt is lehetne készíteni, hogy megfejtsük, mi mit jelent a valóságban krónikáinkban és a ránkmaradt hagyományokban, események, valamint szereplői és helynevek. A kereszténység saját kodifikációja is érdekes persze önmagában. S különösen a kettő egyesülése, de ennek helyszíne, terepe, hangsúlyozandóan, maga a Kárpát-medence egyébként – logisztikai szemmel tekintve – elég nagy területe. Tehát a kódolt hatalmi és a keresztény információk együtt alkották a középkori történelmet, küzdelmet. És annak egyfajta eldőlését, megoldását jelentették az újkori fejlemények, amikor sikerült az – eltitkolt, elcsalt – információk birtokában előnyökre szert tenniük egyes embercsoportoknak, népeknek.

Reményteli fejlemény, hogy lett már sok olyan törekvés és kutatómunka nálunk, ami szerzőjének belépést jelent azok társaságába, akik népünk valódi eredetét és jellegzetességeit, valamint történelmi szereplésének igazságait kutatják. Amellett, hogy üdvözöljük az ilyen eredményeket, szerzőiket további erőfeszítésekre biztatjuk, lássák világosan a maguk által felfedezett területet. Reményteli pedig, hogy amint a Korona-kutatás eredményessége mutatja, számos megállapításában olyan dolgokkal találkozunk, melyek a Kárpát-medencei magyar eredet elméletét, felfogását igazolják, támasztják alá. Sőt a kissé szétesőnek látszódó töméntelen anyagot éppen e vonal teszi egységessé. A magyar nép kettősségének, a kettős műveltségnek (kettős kultúrának) a gondolatát kell itt tehát tekintetbe venni, a még további gondolkodás érdekében, legalábbis az ókor tekintetében, és a középkor első felére, amikor még a keresztény gondolkodás nem fejtette ki népegységesítő üdvös hatását.

[105] Váralljai Csocsán 2015, 1243, 1244,

Az elvi-elméleti következetesség követelménye és jótékony hatása

Felmerülhet az olvasóban, hogy a manapság igen sokat emlegetett távol-keleti, belső-ázsiai és közel-keleti hatások, akár a Korona tekintetében is, miként egyeztethetők össze a mi Kárpát-medenceiségünkkel. Erre a végső válasz az lesz, hogy nem kell egyeztetni, mert nincs ilyen hatás. De, menjünk sorban!

Legfontosabb, hogy az időrendet vegyük figyelembe. Ez azért nehéz, mert a gyakorlat az, hogy összemossák nemcsak az évszázadokat, de még az évezredeket is. Különösen az újkori viszonyokat vetítik vissza ó- és középkori időkre.

A másik következetességi követelmény a műveltségi területen látható kétféle jelenség figyelmen kívül hagyása. Egyik a nagyfokú változatlanság, a másik az igen hosszú idő, amikor valamely műveltségelem érvényesül.

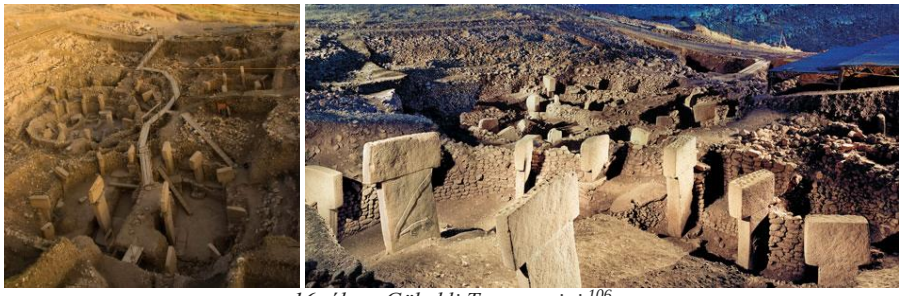

16. ábra. Göbekli Tepe romjai.[106]

Így aztán nem meglepő, hogy előfordul, amit le kell leplezni, hogy például a fémművesség elé tesznek olyan termékeket, amelyeket csak fémeszközökkel lehet előállítani. Vagy olyan képességet, tudást tulajdonítanak, oda és oly időben, amikor az ott, azoknál még nem fordulhatott elő, mert máshol és később fedezték fel. Ekkor azonban megvádolják az ellenkező véleményt mondót, a valós tényekre figyelmeztetőt, hogy nem elég nagy a képzelőereje, amint a légiközlekedés lehetőségét tagadóknál történt. Erre példa Göbekli Tepe és a gizai Szfinx *(16-18. ábra)*. Előbbi alakzatainak megmunkálása fémeszközt kíván, de a csillagászati összefüggések is rajtuk későbbiek, minthogy még a pattintott kőkorszakra tegyék keletkezési idejét, ahogy az egyre terjed. Mert egyáltalán, a hatalmi réteg kizárólagos akarata érvényesülése kellett olyan nagy tömegű ember mozgatásához, akik az építményeket készítették, de olyanfajta társadalmak csak több ezer év múlva jelentek meg a földön. Erre is van ellenérv, mely már a földönkívülieket emlegeti. Ahogy a gizai piramisoknál is előjön, a Föld többi hasonló alakzatait bevonva, és főként az erózióra hivatkozva az időrendben. Hogy az esőnek két és félszer hosszabb időre volt szüksége, hogy úgy lekoptassa a Szfinx fejét, mint ahány évesnek a modern tudomány mondja. Csakhogy ott a szélfútta homok koptatott. Ezt viszont már nem hajlandók megfontolni.

[106] https://www.scienzainrete.it/articolo/che-cosa-racconta-volpe-di-gobekli-tepe/claudio-elidoro/2017-05-03 és https://th-thumbnailer.cdn-si-edu.com/smithsonianmag-media.s3.amazonaws.com%2Ffiler%2Fgobeklitepe.jpg.

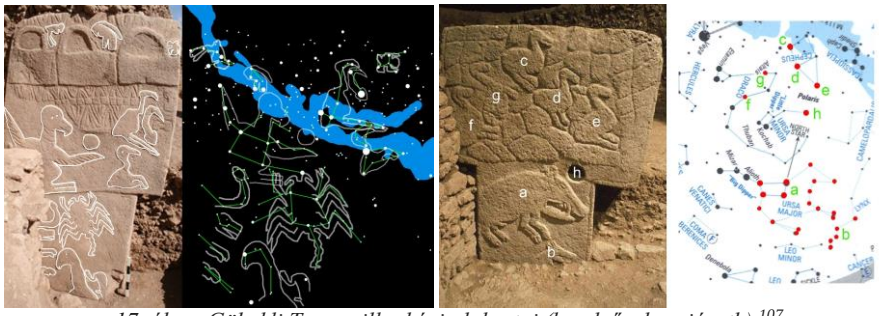

17. ábra. Göbekli Tepe csillagképi alakzatai (keselyű, skorpió, stb).[107]

18. ábra. A gizai Szfinx a szél által vitt homok által vízszintesen erodált alakja.[108]

Kialakították a „mesés" Kelet egyfajta varázsát, és nehéz mit kezdeni vele, mert sokan hisznek benne. A belőle származtatott „fejlődési vonal" egyenes út Indiától Mezopotámián és Egyiptomon át Görögországig és Rómáig, majd Nyugat-Európa felé. Ám például az írásjelek a Kárpát-medencében évezredekkel megelőzik a Folyamköz hasonló kulturális teljesítményét, amint a fémművesség is, és éppen a Közel-Keleten találták meg a tellúrral szennyezett erdélyi aranyat, s nem fordítva.

[107] http://pctrs.network.hu/clubblogpicture/2/9/_/209298_443522580_big.jpg.
[108] https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagy_szfinx#/media/F%C3%A1jl:Great_Sphinx_of_Giza_-_20080716a.jpg.

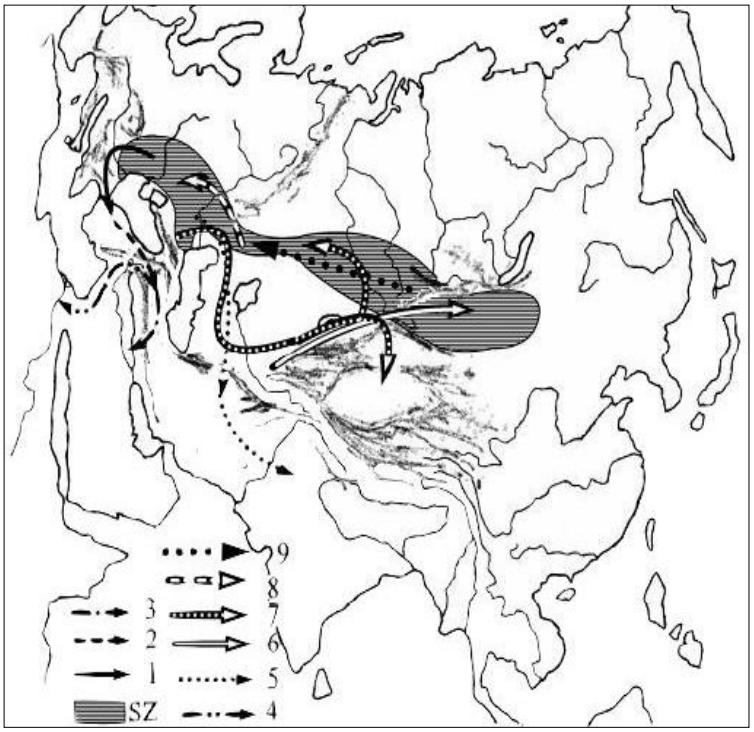

19. ábra. A harci kocsi terjedése keletre. 1. Kr. e. 2000 körül kurgán harci szekér terjedése a dél-orosz sztyeppe felől a Balkánra. Belőlük lesz aztán a Mükénéi királyság. 2. Kr. e. 1900 körül Harci szekér Anatóliában. Kései utódaik a hettiták. 3. JE 3700 körül harci szekér a Zagroszba: Kassiták. 4. JE 3500 körül harciszekér Egyiptomba: hükszoszok. 5. Kr.e. 1900-1700 pásztornépek Iránba és Indiába. 6. Kr. e. 2000-1800 turkok mozgása. 7. Kr. e. 1000-900 szkíták mozgása. 8. Kr. e. 1900 körül tochárok mozgása. Ők nyomhatták meg a turkokat keletre. 9. A tochárok ágából jöhetett létre a későbbi szkíta, mivel északnak fordult. Vonalkázva az akkori sztyeppei terület.

20. ábra. Kr. e. 15. század, kései bronzkor korai szakasz, szobrok harci kocsival Lcsasen 1, 8. és 10. sz. kurgánból, valamint Lóri Berd halomsírból.[109]

[109] http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_kisebbsegek/ormenyek/ormenyorszag_kincsei/pages/oktaa_14_kepjegyzek.htm.

A harcias műveltségi torzulás terjedése a fémművességhez kötött, a harci kocsi kiásott példányai Észak-Indiáig eljutottak már négyezer éve *(19-20. ábra)*. És ha ennek megfelelően szervezeti–műveltségi és szellemi egységességet látunk az egész eurázsiai földrészen, az nem jelenti a legősibb emberi kultúrát. Különbséget még sokkal régebben is, és még nagyobb területen látunk az ipari műveltségben, tehát Afrikát is bevonva, a kőbalta és hasító ipar tekintetében *(21. ábra)*.

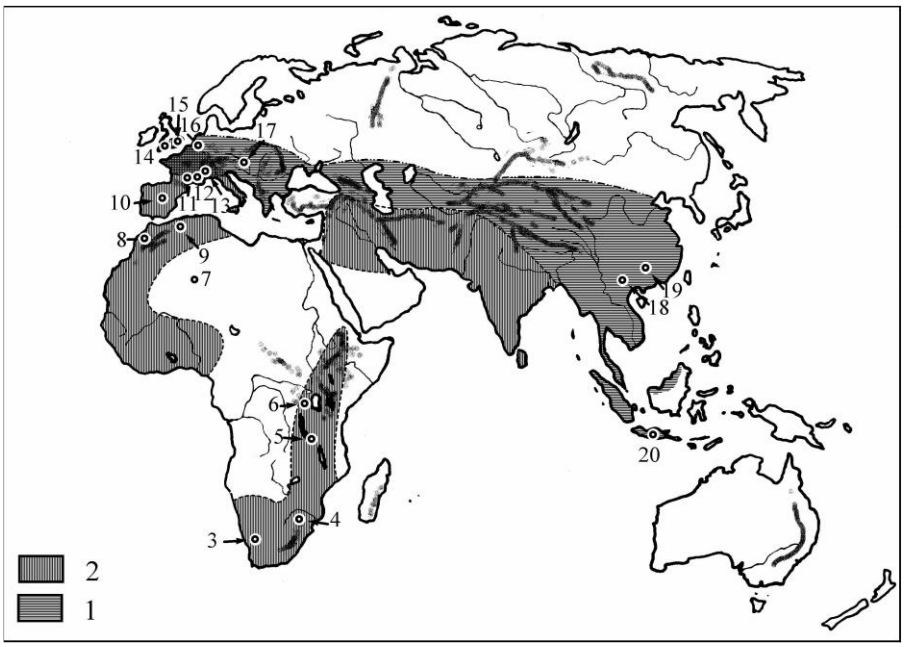

21. ábra. 1. hasító és 2. kézibalta iparok elterjedése a csiszolt kőkorszak előtt.

Az acheuli elnevezésű szerszámiparokat gyakorló ún. archaikus ember telepei nagy sűrűségben találhatók a Kaukázus völgyeiben,[110] és valamivel ritkábban Európa szerte, a Kárpát-medencében is, egészen a Brit-szigetekig. De ugyanígy szétterjedt Ázsia déli területein keresztül egészen Kínáig. Nem találni viszont nyomát Ázsia belsejében, a nagy hegységektől északra a hidegebb, sztyeppei környezetben. Szerszámiparai alapján az ember két csoportba osztható. Az eredeti, afrikai ember a kézi baltát készítette és használta, ugyanakkor az eurázsiai embert elsősorban a hasítók ipara jellemezte. A két szerszámcsoport területi eloszlását a günz–riss időszakban, azaz az acheuli műveltségek idején (középső pleisztocén) a *21. ábra* szemlélteti. Látható, hogy az eredeti, afrikai szerszámipar, kézi balta, Afrika keleti és nyugati részein, s Eurázsia déli részein használt. A hasítók készítése ellenben Közép-Európát, ill. Ázsia középső és keleti részeit jellemzi. Ide tartozik a Kárpát-medence ősi ipara is, amely alapvetően kavics ipar volt, és a környezetéhez képest mindig „előrefutást" jelentett.[111] És ezen a területen egyben modern emberi koponyákat is találtak ebből a korszakból. Figyelemre méltó tehát, hogy a későbbi malájföldi, jávai és a kínai ember nem az afrikai kézi-balta, hanem a közép-európai hasító műveltséghez tartozik. Ez alapvetően megkérdőjelezi, hogy oda az ember közvetlenül

[110] Gábori Miklós: *Ala Tau – Ararát. Régészeti utazások.* Gondolat, Budapest, 1978. 274-278.
[111] Gáboriné Csánk Vera: *Az ősember Magyarországon.* Gondolat, Budapest, 1980. 71, 80, 124, 151.

Afrikából került volna. Az archaikus ember mindenütt domb- és hegyvidékre telepedett, és mindig édesvíz mellé. Az archaikus ember a tengerpartokat nem népesítette be, tengerparti telep egyáltalán nem ismert. A *22. ábrán* a nyilak a Vértes László szerinti archaikus emberterjedést mutatják a „kavicsösvényen".[112] A térképre írt számok pedig a korábbi munkánkban[113] közölt és a günz jégkor idejére tett génáramlás végállomásait mutatják.

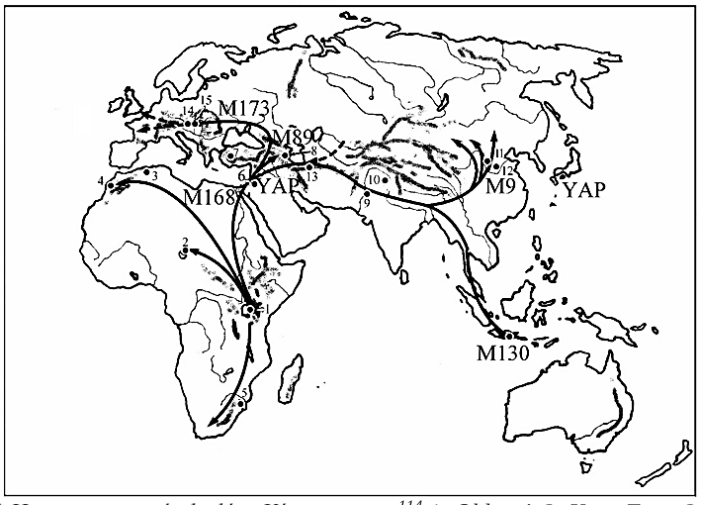

22. ábra. A Homo erectus vándorlása Vértes szerint.[114] 1: Olduvai, 2: Koro-Toro, 3: Ternifine, 4: Sidi Abderrahman, 5: Swartkrnas, 6: Ubeidiya, 7: Karain, 8: Borda balka, 9: Soan, 10: Guler, 11: Chaukau-tien, 12: Lantian, 13: Dushanbe, 14: Buda, 15: Vértesszőlős.

A modern ember a Föld különféle éghajlati körülményei között él, és a würm jégkorszak végére az egész Földet belakta. Külső megjelenésében azonban határozott, és földrajzi területre is jellemző különbségek, emberfajták léteznek, bár az emberiség egyetlen faj. Ámde ezek a különbségek csak bizonyos mértékig vezethetők vissza a modern ember ősére, mint egyetlen gyökérre, sokkal inkább az archaikus ember modern emberré alakulása során bekövetkező jellegzetes változásoknak következményeiként foghatók fel. Vagyis az emberiség mai arculata nem egyetlen, a modern emberi gyökérből származik, hanem különböző helyeken a Földön párhuzamosan alakult ki. Az egységesülésben is felfedezhetők különbségek, például az úttörő, azaz középső kőkorszak emberének szerszám anyaga Eurázsiában több helyen is folyamatosan alakult át a modern emberébe, ugyanakkor ez Afrikában nem mutatható ki. Az ellentmondás úgy oldható fel, ha elfogadjuk, hogy a modern emberré alakulás a Föld több pontján is párhuzamosan haladt, és a würm jégkorszak idején játszódott le. Ennek a változásnak az eredményét láthatjuk a földrajzi területtől, az élettér éghajlati és földrajzi körülményeitől függő különböző embertípusok kialakulásában. A valóságos közös gyökér ellenben a Homo erectus korára, vagy azt megelőző időszakra tehető.

A Kárpát-medencei magyar ősmúlt részleteit közelebbről megtekintve azonban az láttuk, hogy része az egyetemes emberi őstörténetnek, s nagy részt vállalt egész Európa őstörténetéből, népessége túlnyomó részben innen eredt. Ezért hamis, amit a mai tudomány és oktatás erről

[112] Vértes László: *Kavicsösvény.* Budapest, 1969. 218-219.
[113] Cser Ferenc, Darai Lajos: *Magyar folytonosság a Kárpát-medencében, avagy kőkori eredetünk és a sejti tulajdonságörökítő kutatás.* Fríg Kiadó, 2005.
[114] Vértes 1969, 79. ábra.

előad, illetve elhallgat, hogy valójában a magyarságtól eredő világról szól. Ami sok kárt okoz, mert nem az alapműveltségre vonatkozó ismereteket közöl, azaz nem az eredeti, mellérendelő egyenrangúságon alapuló együttműködés előnyeit ecseteli a ma ifjúsága számára. Hanem még mindig egy szent rendet, a hierarchikus, alárendelő társadalmat népszerűsíti, amivel valójában – meghirdetett elvisége ellenére – demokráciaellenes és emberellenes is, amennyiben a háborút elfogadható eszköznek tekinti és alkalmazza is.

Amikor a magyarság Kárpát-medencei eredete és folytonossága elméletét kidolgoztuk és közreadtuk, ezen háttérbe szorítás következményeit tapasztaltuk. Mert ugyan megdönthetetlen bizonyítékokkal alátámasztott elméletet adtunk elő, az mégis szinte teljesen hatástalan maradt. Akire hatással volt, az is félreértette és a tarthatatlan turáni eredetelmélet[115] szolgálatába állította. A többség azonban nem vett róla tudomást. Ennek oka pedig szintén az volt, hogy a magyarságnak kiosztott ősmúlt leginkább homályba borult jellegű volt, illetve a ködös messzeségből származtatással vizsgálhatatlanná tették.

Mindezek nyomán világos, hogy a korai magyar történelem éppen annyira bonyolultan szerteágazó, mint az egyetemes őstörténet, éppen úgy nem köthető egyetlen népcsoporthoz, mint a többi népé se. Annyi különbség mégis van, hogy mi a Kárpát-medencéhez tudjuk kötni elődeink életútját a messzi őskőkorig vissza, ahol pedig minden más, máshonnan érkezett embertani és műveltségi jellegzetesség megkülönböztethető és ezért meg is kell különböztetnünk az eredeti és túlnyomó itteni jellegzetességtől. Ehhez azonban figyelembe kell venni az egymásután következő időrétegekben a helyi népkohó egyre megváltozott állapotát, mint befogadási kiindulópontot a további külső hatásokhoz. Mert hatás volt rengeteg, aminek eddig tudósaink nem annyira itteni megvalósulását, hanem a sokszor inkább csupán feltételezett eredeti helyszínén talált jellegzetességeit kutatták. Miközben jól kirajzolódik, hogy a bejövők sora nem alapvetően tudta megváltoztatni a Medence-béliek erőteljes – mert sikeres – eredeti jellegét, mert mindig kis arányt jelentett. Ugyanakkor az ellenkező irányt, a Kárpát-medencéből kiáradó hatást is nyomon kell követnünk az esetleges visszatérések felismerésén túl azért is, mert a Kárpát-medence valós szellemi eredményei, avagy találmányai valamiért háttérbe lettek szorítva az elmúlt időkben a világ többi részén fellelhető műveltségekhez képest. Pedig a kézművesség, a legkorábbi fémművesség, valamint a földművelés és állattenyésztés sikeressége miatt egyenesen Kárpát-medencébe gyökérző népnek tarthatjuk magunkat, egyetemes névvel: magyaroknak, akiknek régészeti szinten megragadható elődei az emberiség kultúrájának kifejlesztői és elterjesztői voltak, mégpedig új európai földművelő területekre elvándorolva az itteni nagy népszaporulat miatt és révén.[116]

Az igen régi időkbe visszavisz bennünket a hely szellemének ápolásán túl magyar mivoltunk embertani megalapozása is, benne a genetikai, vércsoporti és alkati jellemzőinkkel. Szintén ezt teszi nyelvünk, különösen gyökszói megjelenésével a többi nyelvben, de saját írásunk is, mint az írástörténet meghatározó elsője, jelképrendszerünk meghatározója. Ám a magyarság legértékesebb vívmánya a – legjobban a mai tudományos felfogáshoz hasonlító – gondolkodása, világlátása, lelki tartalma, valamint igazságossága, egyenrangúságon alapuló együttműködése és

[115] Lásd Cser Ferenc, Darai Lajos: „Dr. Torma Zsófia bárónő a földben és a szakirodalomban talált leleteiről.” Acta Historica Hungarica Turiciensia 38. évf. 2. sz. 2023.

[116] V. Gordon Childe és tanítványa, Stuart Piggott egyenesen a civilizáció bölcsőjének tekintette a Kárpát-medencét. Lásd: Childe, V. Gordon (1925): The Dawn of European Civilisation. K. Paul, Trench, Trubner & Co. London, & A. A. Knopf, New York. Stuart Piggott (1987): Az európai civilizáció kezdetei. Az őskori Európa az első földművesektől a klasszikus ókorig. Gondolat, Budapest. Childe a Tordos–Vinča kultúrát, amely fénykorában kitöltötte a Kárpát-medencét és a Balkánt, sőt még Kis-Ázsiában is vannak nyomai, összefoglalóan Duna-menti műveltségnek nevezi, Duna I. és Duna II. szakaszra osztva, mely utóbbi terjedt el aztán Nyugat-Európa felé az újkőkorban. Piggott pedig ugyan Eurázsia nyugati végét emlegeti helyszínként, de végig a Kárpát-medencéről ír, és szerinte bár az élet lehet gyakori, biztos, hogy a civilizáció igen ritka a világmindenségben. Ez a gondolat visszaköszön Gánti Tibornál is, biológiai szempontú érvekkel alátámasztva. Lásd: Gánti Tibor (1989): Kontra Crick avagy az élet mivolta. Gondolat, Budapest. 56-60.

a mellérendelő szemlélete. Ennek megnyilvánulása közélete, ahol irányítók és irányítottak nem szakadnak kettős – hatalmi és alávetett – kultúrára, mint máshol, legalábbis a középkorban még általánosan ezzel találkozunk, s utána is búvópatakként.[117] Ennek feltétele pedig a Korona-tanban keresendő. Térjünk hát vissza Szentséges Koronánk biztos talajára.

Az első (demokratikus) alkotmány: a Korona-tan

A *magyar Korona* nemcsak önmagában álló tárgy, hanem intézmény. Már I. (Könyves) Kálmán korától fűződnek hozzá alkotmányos jogok, szerepkörök. Ennek az „eszmének" egyik nagyon lényeges eleme az, hogy *az ország tulajdonosa a Szent Korona*. Ez nem tárgy, hanem „élőlény", aki magában egyesíti a hozzá tartozó területen élő uralkodó és nem uralkodó embereket. Olyan élőlény, akivel a királyt beavatják, akire a király is felesküszik, akinek felelősséggel tartozik. Ebbe *a felelősségébe belefoglaltatik a Szent Korona területén élő minden ember, nyelvre, vallásra, népi-hovatartozásra és gazdagságra való tekintet nélkü*l. A király, a nemesség és az egyszerű nép a várjobbágyoktól a pusztai állattenyésztőkig egyaránt része a Koronának. A magyarok földjén a Szentséges Korona a tulajdonos, azaz *embert ember nem birtokol*, és ez a helyzet egészen Mária Terézia koráig terjed. Nem látszik véletlennek az, hogy épp II. József korában történhetett meg a Szent Korona átalakítása – azaz *átprogramozása*.[118]

A magyar Szentséges Korona az ország hűbérura, tulajdonosa és a hozzá kapcsolódó alkotmány szerint az ország valamennyi polgára – beleértve a királyt is – a Szent Korona tagja. A király a Korona-tan szerint nem birtokolja az országot, csupán annak a feje, merthogy a népesség meg a teste. Mellérendelő szellem ez a javából! Mint ahogy mellérendelő szemléletet tükrözött az is, amikor Aba Sámuel nem az országot „meghódító" – és ezért a saját értékrendjén át birtokló – nemesség, hanem az egyszerű emberek mellé állt.[119] A Kárpát-medencében ugyanis a falvak faluközösségben éltek, ahol senki sem birtokolta a földet külün, hanem együtt.

Glatz Ferenc megjegyzése, amivel üdvözölte Mária Terézia intézkedését, – amellyel a szerinte „elavult" faluközösségeket megszüntette és a „haladó" hűbérúri renddel válttatta fel,[120] – a társadalmi „fejlődés" misztériumát tükrözi, no meg azt a tényt, hogy ezek a faluközösségek – a Kárpát-medence területének kb. a harmadán[121] – ekkor még fennálltak. Aki korszerűtlennek véli ezeket, mondván, hogy ha a paraszt nem tudja, melyik az ő földje, nem képes hatékonyan gazdálkodni rajta, téved. Hiszen a dolog megfordítható: faluközösségben élve az egyes termelők a termékre specializálódhatnak, azaz sokkal hatékonyabb munkát végezhetnek, mint a mindent termelő kortársaik, merthogy a faluközösség tudja, hogy éppen melyik földterület alkalmas annak a növénynek, vagy állatnak a „termelésére".

A magyar nép lélekhite, a ragadozó állatok ábrázolásának hiánya, a faluközösségi gyakorlat, a Vérszerződés esete, mind-mind a mellérendelő szemléletet tükrözi, és ezt fejezi ki a magyarság nagy találmánya, a Szent Korona Eszme és Tan is.[122] A Könyves Kálmán idejéből már ismert Korona Eszme szerint az országnak az uralkodó nem birtokosa, hanem a Megszentelt Korona lénye egyesíti magában a területén élő uralkodó és nem uralkodó embereket. Így ember nem birtokol embert. Ugyanakkor minden alattvaló és az uralkodó maga is, a Szentséges Korona tagja.

---

[117] V. ö. Darai Lajos „A magyar állam jelleme: képviselet, nemzet." Acta Historica Hungarica Turiciensia 31. évf. 5. sz. 2016.

[118] Pap Gábor: *Angyali korona, szent csillag; Beszélgetések a magyar szent koronáról*, Jászsági Művésztelep – Tőtevény Kiadás, Jászberény, 1997. 19, 34.

[119] Kálti 2004.

[120] Glatz 1995, 317, 322. Tagányi 1977, 338-339. azt fejtegeti, hogy egy új törvény mennyire áldásos, amely rábírja a faluközösségeket a felbomlásra.

[121] Lánczy Gyula: „A faluközösségek eredete. Ősi család és tulajdon (1878)". *A magyar néprajz klasszikusai. Az ősi társadalom magyar kutatói,* Szerk. Ortutay Gyula. Gondolat, Budapest, 1977. 224-228.

[122] Vö. Zétényi Zsolt: *A Szentkorona-eszme mai értelme.* Püski, Budapest 1997. 17.

A magyar Szentséggel Megszentelt Korona jelképi szerepe, eszméje és tana meghatározó volt mind a magyar királysághoz való átmenet megszervezésében, mind a magyar királyság sok százéves fennállásában. Sőt, ezen felül e Korona birtoklása még a kereszténység legfőbb védelmezője szerepének vállalását is jelentette. A magyar Szentséges Korona hatalmi és uralmi jogfolytonosságot tart fenn azzal a politikai gyakorlati elvvel, hogy a mindenkori magyar király a magyar Korona Feje, és az élő magyar nemzet: minden magyar nép a magyar Korona Tagja, valamint a kettő együtt a Szent Korona Testét alkotja. A Szentséges Korona végérvényesen és teljességgel egyesítette az országot, amennyiben a Vérszerződésben nem résztvettekre is kiterjedt. Azok önként elfogadták hatalmát, II. Szilveszter pápa áldásával és II. Ottó tekintélyének támogatásával megerősítve. A „honfoglalók" is elfogadták a Szentséges Korona hatalmát uraló állásukat, mert az megerősítette a Vérszerződést, és mert a királyi uralkodó ház dinasztikus koronája volt.

Tehát bizonyos, hogy Szent László királyt már nem az addig királyinak nevezett, hanem az országhoz rendelt koronával koronázták királlyá. Hiszen a Képes Krónika Salamonig következetesen királyi koronát emleget, I. Géza és Szent László korától pedig ország koronát. A magyar Megszentelt Korona latin neve is ezt jelenti: Sacra Regni Hungarici Corona (kb. a Hun Nép Országának Megszentelt Koronája). Az ország és nem a király koronája.

A Szent Korona Tan sajátsága az, hogy Magyarország Szentséges Koronája az ország birtokosa vagy tulajdonosa, alája tartozik valamennyi magyarországi ember, beleértve az egyszerű parasztot és a királyt is. Azaz nem a király birtokolja az országot, mint ahogy az szabályszerű volt akkoriban az egész hűbéri Európában. Európában már a Kr. e. 6. évezredtől kezdve az alárendelő szemlélet volt uralkodó. Ennek megnyilvánulásai az istenek és azok földi helytartói, a királyok, az uralkodó nemesség, az uralom alá vetett szolgák és a rabszolgaság.

A király a kormányzásra, az uralkodásra a Szent Koronától kap jogosítványt. A Korona Tan mellérendelő szemléletét később Werbőczi roppantotta meg, és emelte ki a nemességet a jobbágyokkal szemben, akik addig nem voltak szolgák, mint a többi európai hasonló helyzetű ember. Ekkor újra, vagy inkább először, kettős társadalom jött létre, ha az Árpád-házi királyok korát és még valamennyire az utána következőket is, az eredeti Konoa Tan befolyása övezte.

A magyar Korona Tan, alkotmányos hatalommegosztásként, a két Megszentelt Korona Tag, a király és a nemesség hosszantartó küzdelmének eredménye. A király a végrehajtó hatalom legfőbb birtokosa, az országgyűlés pedig a törvényhozó hatalomé. Az államhatalom legfőbb alanya, s a két hatalmi ág egyesítője azonban maga a Megszentelt Korona. Az ősi szabadságvágy is kifejeződik e Tanban a keresztény feudális rendiséggel szemben. A szabadságvágy kielégítője a királyi tanácsadó testület az uralkodó állandó ellenőrzésére, ami igazán demokratikus és alkotmányfejlesztő intézmény, s akkoriban Nyugat-Európában nem létezett.[123] Szent István, Magyarország Megszentelt Koronájának, azaz az országnak a felajánlásával Szűz Máriának, azt örök időkre az ország, a király, a királyi tanács, az országgyűlés, a vitézek, a nemesség, a papság, az Egyház, és az ítélkezés, törvénykezés fölé rendelte. Így az Ég szentesítette a Megszentelt Korona nélkülözhetetlenségét az államhatalom legfőbb jogalanyaként.

A Megszentelt Korona Tana – a korábbi időszakra vonatkozó kifejezéssel élve a Korona Eszme megkülönböztetésének értelme: „Éppen a Szent Korona közjogi fogalommá válása, a magyar koronaeszmének közjogi tanná válása az, ami a magyar közjog-fejlődésben a legeredetibb... A magyar politikusok a késő-középkorban képesek voltak felfogni, hogy a magyarság számára semmi sem fontosabb, mint annak elfogadtatása, hogy a magyar közjogban a király rangban és hatáskörben ne első, hanem második személy legyen, azaz annak elfogadtatása, hogy a királynak felettese legyen, a Szent Korona – jogi személyként, a magyar államhatalom alanyaként… Kötelező erejű közjogi tanná csak a magyar koronaeszme válik – az … angol történelemben ugyanez nem következik be, mint ahogy a cseh … történelemben sem.

[123] Vö. Nagy Miklós: „A Szent Korona Tana." *Szent István Emlékkönyv.* Budapest 1938.

A magyar koronaeszme, a Szentkorona-eszme tehát tanulmányozható az európai történelem folyamataiba ágyazva (kezdetei, előzményei és hosszú, évezredes története mind érdemben összehasonlítható más európai történelmi folyamatokkal), de a késő-középkorban kialakuló Szentkorona-tan más koronatanhoz nem hasonlítható, egyszerűen azért, mert a Szentkorona-eszmén kívül más európai vagy nem európai koronaeszme nem változik át közjogi tanná."[124] Ez pedig Magyarország alkotmánya volt, és egészen a II. világháború befejezését közvetlen megelőző időkig érvényben volt. Akkor sem szűnt meg, csak a körülmények megváltozása miatt működése fel lett függesztve, mert akkor az ország elveszítette önállóságát és ezért képtelen volt a népfölség elvén álló módon sorsáról, alkotmányáról dönteni.[125] *Az európai földrész legrégebbi alkotmányáról van szó* tehát, amely a még korábbi ilyen jellegű megállapodáson, az ún. Vérszerződésen alapszik. Ebben az államfoglalást végrehajtó katonák kötöttek „szkíta jellegű" szerződést a jövendő állam működtetésére vonatkozóan. A magyar államnak ez a létalapja – és nem I. Istvánnal, hanem több mint egy évszázaddal korábban született meg.

A Szent Korona Eszme rejtetten maradt további évszázadokig. Ami azonban láthatóvá tette, az a II. Endre által 1222-ben kiadott *Aranybulla* volt. Ebben a király és a nemessége szerződését láthatjuk. Ez a szerződés csupán néhány évvel követi az angol király, Földnélküli János és a nemességének a szerződését, a *Magna Charta Libetatum*ot.[126] A Magyar Királyság ettől az időtől kezdve már a nagyvilág elé fordultan is alkotmányos királyság lett. Népének tekintélyes része ugyan nem földbirtokos, de az idegen származású nemességgel szemben nemesi rangja van – mint például a székelyeknek, akik a hatalomalapítás őslakóinak tekinthetők. Ezt a jogukat veszítik el Mária Terézia, majd II. József „felvilágosult" – pontosabban kifejezve: *illuminátusi* eszmékre alapult – rendelkezéseinek következtében. A Szent Korona népe ettől kezdve rab, süllyed a nyugat-európai népek rabjainak szintjére jogilag.

A társadalom kettőssége ebben a késői – modern – időben már teljesen nyilvánvaló: a magyarul beszélő kisnemesség és népesség áll szemben az idegen főuraival. A magyar műveltség küzd a fennmaradásáért, miközben az urai nemzetközi alapon – akkor éppen a katolicizmus bélyege alatt – kívánják az életét lehetővé tevő műveltségétől megfosztani. Sikertelenül.

Az első írott alkotmány: Szent István Intelmei

Az Intelmeket Szent István a „a mi urunk Jézus Krisztus nevében" írta, azaz sugalmazott műről van szó, ami Isten szava a magyarsághoz, az ország minden lakójához. Szent István első törvénye ez, azaz alkotmány, s ilyenformán *isteni alkotmány*. Annyiban szintén megszentelt, – szentséges, sacra – hogy örök időkre szól, mert *Magyarországot Szent István örök időkre Szűz Mária rendelkezésére bocsátotta*, amely így *Mária Országa, Regnum Marianum* lett. Az Intelmekben felsorolt hatalmi tényezőket Szent István a magyar Szent Korona alkotó elemeinek, az Istennek tetsző uralom és az örök üdvösség feltételeinek minősítette: Az ország és vezetői a mózesi Tízparancsolat szerint kell éljenek, katolikus hitben, mindenkor katolikus királyok közigazgatási, honvédelmi és jogrendi vezetésével, királyi tanáccsal, a Jézus alapította római katolikus egyházban apostoli hatalmú főpásztorok hitbéli tanácsainak segítségével, királyi vármegyékben főispánok vezetésével, helyi önkormányzatok érvényesülésével,

[124] Kocsis István: *Magyarország Szent Koronája. A Szent Korona Misztériuma és Tana*. Püski, Budapest. 2005. 57-58.

[125] Csihák György: „Az Altöttingi országgyűlés" és Farkas Ferenc: „Az Altöttingi Országgyűlés története." *Magyar haditechnika és magyar hadjáratok a kora középkorban. A második világháború és történelmi következményei Magyarország szempontjából (1939-1949). A Tizenhatodik Magyar Őstörténeti Találkozó és Tizedik Magyar Történelmi Iskola előadásai és iratai (Szentendre – 2001).* Zürichi Magyar Történelmi Egyesület, Budapest - Zürich. 2002. Acta Historica Hungarica Turiciensia XVI. évfolyam 1. szám. 265-285.

[126] Mindkettő előzményének a keresztesek jeruzsálemi latin királyságának közigazgatási és igazságszolgáltatási szabályat tartják. De nekünk Szent Istbá Intelmei című műve is előzménynek tekinthető.

vendégszeretettel, az ősök tiszteletével, imádsággal és az erények, különösen a szeretet gyakorlásával.

Az Intelmek már tartalmazza a Korona Eszmét, amennyiben „a magyar királyi hatalom legfontosabb alkotóelemeit *az egyszerre jelképes és valóságos Koronával* kapcsolja össze”,[127] ami nélkül Magyarországon nem uralkodhat senki. Ezenkívül az Intelmekben foglalt első magyar írott alkotmány az eredeti alkotmány rövidítéseként fogható fel. Eredeti magyar alkotás, mert az uralkodó dinasztiának a korábbi keresztény államából származtatható államszervezeti eszméje. Azért nem a rendetlen ország erkölcse és politikai viszonyai miatti nyugati típusú intelem, hanem alkotmány, mert Szent István eszményi uralkodóként igen fegyelmezett országban uralkodott. Így a műben elődeinek és saját uralkodásának a tapasztalatait foglalhatta össze. S azzal, hogy a Szent Korona alkotó tagjaiként szerepelteti a vitézeket vagy nemeseket, a királyt, az ítélkezést, törvényhozást, azaz az országgyűlést, biztosítja ezek jövőbeni helyét és szerepét *a keresztény magyar államban*. Ugyancsak *a Szentséges Korona tulajdona az ország területe, ami így közjogilag csak a földközösséget tette lehetővé*, azaz a későbbi székely katonai demokrácia akkor – Atilla és Árpád óta – az ország egész területén érvényesült.

Mai napig tartó küzdelmünk – Magyar Csoda?

Mi, magyarok a legfontosabbnak azt a küzdelmet tartjuk, amit évezredek óta folytatunk megmaradásunkért, magyar néppé és nemzetté egyesült őskori műveltségünk, nyelvünk, életfelfogásunk, életmódunk, azonosságaink működtetéséért, megőrzéséért, a magunk módján való boldogulásunkért, világlátásunkért és világelsajátításunkért. Igen régen folyik e sajátos harcunk, mi pedig a legrégebbről maradtunk fenn a nemzetalkotó népek között.

Ahogy a Kárpát-medencei magyar eredet és folytonosság mindegyikünk számára nyilvánvaló valóságként mutatkozik meg, ha sorra vesszük a valóságos múltunk igaz összetevőit, ugyanúgy, sőt még inkább nyilvánvaló számunkra az a hosszú küzdelem, amivel a történelmünk szinte egyedülálló módon olyannyira megterhelt. Igen bonyolult összefüggésekből lehet megértenünk, miért tértünk el annyira és térünk el még a mai napig felfogásunkban, berendezkedésünkben és tetteinkben a tágabb környezetünktől. Miért nem jó az nekünk, hogy kizárólagos és teljes hatalmat gyakoroljon felettünk valamely uralkodó réteg, s ha neki úgy szükséges vagy jó, feláldozzon bennünket, s ha indokolt számára, akkor még lelkünkre is tökéletes befolyással bírjon. Miért elleneztük emberek túlzott megkülönböztetését, rangeltérését, az égi magasságok és az alvilági mélységek vágyát, félelmét, valamint a magántulajdon másokat élvezetéből kizáró mivoltát.

Ezen közben igen sikeresek voltunk, mert csak így volt értelme megőriznünk magunkat magunknak. A siker titka magunkon kívül a Kárpát-medence, amely földnek hűséges szülöttei és örökösei vagyunk. Kifejeződései és őrzői. Az a kőkorszaki gazdagság és előny, ami itt jellemzett minket, úgy látszik, a későbbiekben sem fogyott el, még talán napjainkig megmaradt. Reménykedhetünk benne, ha erről egyáltalán még szólni lehet és tudunk, s mivel ma is éles fogakat fennek ránk és földünkre, amit jelzésként is értelmezhetünk, azaz előnyös mivoltunkból fakadtnak. Minden tovaterjedése népünknek, műveltségünknek, a Kárpát-medence előnyein kívül történt. Azok a területek egész Eurázsiában nehezebben megművelhetők és lakhatók. Ezért a hátrányokat az emberek eleinte többletmunkával és szerényebb élettel, valamint ritkább lakossággal egyenlítették ki.

Volt hát olyan helyzet, amiben sikerült továbblépni az embereknek az addig érvényesülő szükségszerűségek meghatározottságából, és a természetes előnyök mintájára mesterségesen, okos szervezéssel és okos értelemmel megközelíteni a természeti kiválóság adta eredményeket,

[127] Csomor (1996) p.: 269. Vesd össze: Szűcs Jenő: „Szent István Intelmei: az első magyarországi államelméleti mű.” *Szent István és kora.* Budapest, 1988.

most már mesterségesen. Ha ennek a szóbanforgó öntözéses, majd eszt tető, erdőégetéses földműves–állattenyésztő gazdaságnak és mellérendelő társadalomnak a zavartalan működéséhez megfelelő felhalmozott csillagászati, azaz naptári és mezőgazdasági, azaz mérnöki és növénytani – de joggal mondhatjuk: etikai – ismereteit nézzük, sok olyan jellegzetességre következtethetünk, amik a jövő számára meghatározókká váltak. A Fekete-tengert létrehozó áradás utáni kelet-európai erőszakos – majd harcias – fejlemény megszakította változatlan működésüket, megszüntetve az addigi békés környezetet. Ez a fejlemény az alárendelés, az ember elleni erőszak és háború megjelenésére vezetett, az emberség lesüllyedésére, mert a szteppei pásztorok arra a nagy nehézségre, amit a száraz éghajlat, a legelők kiszáradása és az állatállomány lecsökkenése jelentett, rossz választ adtak, ami nem vezetett együttes megoldásra, hanem széthúzó, egymás ellen fordulásra a megmaradt állatok birtoklásáért, és így az erőszakkal létrehozott első nagyvagyoni különbségekre és az abból fakadó anyagi hatalomra, a felsőbbrendű uraság és az alávetett szolgák megjelenésére.

Ezek aztán rátámadtak a termékfölösleggel bíró földművesekre, a mi elődeinkre is a Kárpát-medenceében. Akiknek a műveltségi ereje azonban ellen tudott állni e hódítóknak, de mindig nagy áldozatokkal. Az újabb környezet így vált méginkább nem természetessé, mert a békés lakosság a környező közeg nem békés jellegét is kénytelen volt elviselni. A korábban csak a ragadozó vadállatoktól megszokott támadásokat valamilyen módon elhárítani. De amíg a ragadozó állatoknál a lét feltétele, hogy más állatokat megöljenek, az embernél ez a kényszer egymás ellen nem áll fenn, sőt, éppen az ellentéte az igaz. Ember más ember nélkül csak egy az állatok közül, emberré a közössége – a közös szellem – avatja, és ez kérlelhetetlenül igényli az együttműködést. Az életnek nem halál a feltétele. A védekezés egyik módja volt a harc előli kitérés, föld alá bújás, amit a sok földalatti járat, építmény jelez. A másik a honvédelem megszervezése, azaz a harciasság önvédelmi célú megtanulása és alkalmazása. De a legfőbb eszköz mégis a jólét volt, amivel a földművesek a hódítók kis csapatait legtöbbször beolvasztották, vagy őket későbbi időkben uralkodó csoportként maguk fölé elismerték, de saját törvényeik megtartásával.

Mindez egyrészt harcias lovaskultúra kialakulásához vezetett, másrészt évezredek múltán az istenkirályság intézményének a megszületéséhez – mindkettő az emberi civilizáció részeként. Kevéssé ismerjük előbbi világának az ókori Európán kívüli fejleményeit, illetve róluk csak az utóbbi szemszögéből vannak híradások és modern kori régészeti és történeti megfejtések. Ismeretesek azonban a kétféle világ összekeveredései és élethalálküzdelme egymással a fennmaradásért. Ennek hatása a környezetére is meghatározó volt, és ezen „birodalmak” átalakulásai a késő ókori és koraközépkori történelmet meghatározó fejleményeket jelentettek. Nem szabad ebben szem elől téveszteni a pénzügyek háttérvilágának, s az ideológiai jellegű vallásoknak a kialakulását sem, valamint nagy figyelmet kell szentelnünk annak a folyamatnak, amelyben a Kárpát-medence – nagy nehézégekkel, de – sorra kivédi a támadásokat, beolvasztja hódítóit, és őrzi lelki-eszmei azonosságait és élet beli függetlenségét. S nem véletlenül, e két, csak látszólag távoli világ éppen itt, a fejünk fölött csapott össze a római birodalom és a harcias lovaskultúrák vetélkedése képpen S ezzel lassan a világ az európai színpadra szűkül a középkorban. A Kelet lassan csupán az ezoterikus hivatkozások alapjaként szerepel, s ennek hatásait a leginkább a nyugat-európai arisztokrácia és a katolikus egyház próbálja meg kihasználni. A mellérendelő gondolkodású magyarság embersége azonban társra lel a keresztény eszményben, s most már ebben a keretben igyekszik megőrizni a legfontosabbnak tartott szellemi tartalmakat.

Ám Európa és különösen a benne sajátosan és rendíthetetlenül az önmaga megőrzéséért küzdő magyarság kegyetlen hatalmi játszmák színtere lesz. A királyi és főpapi törekvések már messze nem az alattvalók lelki üdvéért folynak, már nem szolgálnak ők, hanem az ideológiai megalapozottság alapján, mint akinek mindent szabad, céljaikkal szentesített bűnös eszközöket alkalmazva uralkodnak. A magyar még mindig uralja királyát, vezetőit, de már egyre nehezebben

áll ellen a közéjük férkőző ármánykodóknak. Az ország többfelé szakítása ennek a megosztott és a nemzet eredeti szándékától elhanyatló vezetésnek köszönhető, miközben a nyugati nemzetek sorra kilépnek az újkori világporondra, s a hazai intrikákban és az európai belháborúkban kipróbált kegyetlenséggel vetik magukat a leendő gyarmatokra. Ekkor a léptékek megnövekednek, legalább is, ami a pénzzel elérhető, befolyásolható területeket és lélekszámot illeti. A világösszefüggések ettől kezdve kiegyenlítik a természetes hátrányokat, és lassan kezd az egész nyugati világ a Föld többi része kiszipolyozásából hasznot húzni. Ez a helyi arisztokráciát a pénzügyi-katonai-termeltető réteggel váltja fel. Mi és a környezetünk – tengerpart nélkül – ebből többféle módon és okból kimarad, hiszen még az osztrák császári birodalmon belül is a nyugati oldal fejlődik, de ugyanez a nyugati fjlettségi túlsúly jellemző lesz egész Európára.

S ezzel már eljutottunk az utóbbi egy-két évszázadig, sőt a jelenig. A hatásukat a mai napig kiterjesztő folyamatok megismerésével világos képet kapunk újabbkori küzdelmeinkről, és a most már túl sok kudarc miatti szenvedésünk okairól. Az egész megtervezettségéről, háttérből irányításáról, a cinikus beavatkozásokról, és főként mindennek eszmei kirakatairól, összefüggéseiről. És arról is természetesen, hogy miként állunk küzdelmünkkel. Van-e még annak értelme és eredménye, vagy már nekünk befellegzett, s a nemzetünket elsüllyesztő sírt mi magunk, más nemzetté átalakult alakban vesszük körül? Leltárt készítve láthatjuk, még a végveszélyben is micsoda teljesítményekkel rukkoltunk elő, s közben nem feledkeztünk meg békés mivoltunkról, hiszen Trianont egyetlen terrorcselekmény nélkül szenvedjük, sőt olyannyira mulyának tettetve magunkat, hogy az utóbbi időkben szinte fel sem szólamlottunk ellene, pedig igen vészes jött el a bűvös százéves évforduló, amely a jogtalan eltulajdonítást – sokaktól vélten – szentesíti az ellakás tényállásával.

Vannak azonban vigaszaink küzdelmünkben és reménykedéseink, mert a világ nem bírja tovább azt az elnyomó rendszert, ami ellen mi már a kezdetei óta küzdünk. A világ lassan tönkremegy, s az emberek a világban látják egymást, látják a különbségeket a fényűzés és a nyomor között, látják az értelmetlen fegyverkezést, az erőszak és a háborúk értelmetlen szenvedéseit, s hogy ez csak keveseknek hajt gonosz módon hasznot. Egész Európa is a hanyatlás szélére jutott, s a fejletlenségbe taszított világ a fejlett fegyverek segítségével elbizonytalanítja életünket. Pedig vannak feladatok, lehetnének nagy célok. Meg kell ezeket fogalmazni, el kell kezdeni szervezni, hogy egyre többen ismerjék meg és álljanak mellé. A világ egésze megnyerheti a küzdelmünket, s azzal mi is nyertesek közé kerülhetünk végre, a jól megérdemelt helyünkre.

Sokkal jobban tudatosítani kell azonban mindenkivel saját értékeinket, megismerni a mi eredendő nemzeti jellegünket, törekvéseinket. Az egész világ számára nyilvánvalóvá kell tennünk, hogy küzdelmünk jellege végig olyan volt, ami most a világ megmentésének egyedüli módjának látszik. Tetemre kell hívnunk mindent és mindenkit, minden téveszmét és borzalmat, minden bűnt, amit ellenünk elkövettek, mert az emberiség elleni bűn, további elkövetése már tényleg veszélyezteti az emberiséget, mert az emberiségnek mi vagyunk ezzel a küzdelmünkkel az igazi szószólói. A világ elé kell tárnunk azt a kicsinyességet, amivel a nagyhatalmak minket kiszolgáltatnak még ma is szomszédainknak. S azt a kapzsiságot, amivel a nyugati országok rabolják ki ma is a keletieket, az északiak a délieket. Meg kell mutatnunk, hogy nem ebben áll a kereszténység, hanem az valódi emberi sikereket képes hozni, immár eredeti célja szerint az egész világra, de nem abban a formában, amint erőszakkal terjesztik és tartják, hanem abban a természetes vallási formában, ahogy a mi magyar hitünk minket megőrzött a béke és az együttműködés, az egymás felemelkedésén munkálkodó és a kölcsönös sikertől boldog ember alakjában.

Csoda az, ahogyan fennmaradtunk. Csoda volt például, amikor a körülöttünk lángoló harcias világ nem eltiprásra szánt ellenséget, hanem a fémműves képességeink miatt kardkovácsoló istent látott bennünk. Ma ismét csodára van szükség, hogy immár a semmit se

tisztelő, csakis a pénzt, mint istenséget imádó társadalommal megértessük: ha élni akar, akkor magának is csodát kell tennie. És ennek véghezviteléhez nyújt segítséget a magyar műveltség és Szentséges Koronánk a puszta létével, múltjával és eszménye felfogásával, érvényesítsével.

AZ ŐSI VILÁGKÉP ÖRÖKSÉGE

Ismeretlen (Budapest):

Indiai Hold-csomópontok és Hold-állomások[128]

1. HOLDCSOMÓPONTOK

☊ *Sárkányfej (Rahu, Caput Draconis), „Az erőszak mestere”*

Rahu, az emelkedő holdcsomópont, planétának számít. A düh és erőszak hordozója. Lobbanékonyságot, hevességet, lázongást eredményez. Erőszak, dühkitörés, kegyetlenség jár vele. Elkap, és szabadjára enged. Elsötétít, majd újra fényt ad. Időnként legyőzi a Napot és a Holdat, befolyásukat leszorítja. Bonyodalom és összevisszaság szülője. Nyomasztó érzések felkeltője. Terméke a zendülés. Lényéhez tartoznak a nyilvános bonyodalmak. Nem tétovázik, ha erőszakról van szó. Kísérője a becsmérlés, vádaskodás, hibakeresés. Az ő műve a kiemelkedés, kiugrás, magas szintre jutás is. Ő a félelmetes.

Ideái: erőszak, indulat, mohó vágy, dühöngés, türelmetlenség, átfog, átkarol, görcs, szúrás, csavarodás, repedés, távozni, elkülönülni, elhagyni, feladni, szökés, elhagyatottság, ami elhagy, megfosztott, üres, hiány, távollét, elsötétült, titkos tanítás, rejtett értelem, ezotéria, beavatott, bizalmas természetű kapcsolat. Légszomj, zihálás, fulladás, ájulás, kimerültség, idegesség, összekuszált, merevvé vált, zord, komor, rideg. Gőg, unalom, zavar, csődület, lázadás, törvényszegés, pogrom, csőcselék, ostrom. Takaró, köpeny, ürügy, álarc, lepel, spanyolfal, fátyol, palástolás, elkendőzés. Katasztrófa, invázió, rendkívüli esemény, felemelkedés, megdöbbenés, szerencsétlenség.

---

[128] Gépelt kézirat az 1980-as évek budapesti „ezoterikus” világából (László András és/vagy a Buddhista Misszió köreiből), forrása, szerzője, fordítója ismeretlen (digitalizálta: Z. Tóth Csaba).

Lásd még a nakshatrák első említéseit az indiai hagyományban: *Atharva Veda, Taittiriya Samhita, Shatapatha Brahmana, Vedanga Jyotisha, Surya Siddhanta*, és a hindu mitológiában, ill. Varahamihira, perzsa-indiai csillagász, AD 550 k., *Panchasiddhantika, Brihat Jataka*, angolul www.archive.org, és egyes értelmezések, pl. Rudolf Steiner, GA 201, holdcsomópontokról, GA 323, Nagy Évről, www.anthrowiki.at, www.rsarchive.org, Susan Donato: *The Effect of Lunar Nodes on Human Biography: Our Hidden Plan*, in Waldorf Journal Project 2. (ford. Z.T.Cs., ActaHHT, Zürich, 2022/1, p. 423), ill. Robert Powell: *A zodiákus története*, Bp., 2011, és Wikipedia.

A felszálló holdcsomópont jelentései a házakban:

I. házban: udvarias, rokonszenves, bátor, elvetélés.

2. házban: szegény, több feleség, beteges arc (ha sérült), ingerlékenység, pompás ebédek.

3. házban: kevés gyermek, igen vagyonos, merész, kalandos, bátor, jó tornász, sok rokon.

IV. házban: alantas nőkkel érintkezik, alárendelt.

5. házban: gyermektelen, felfuvalkodott, zsarnok, udvarias, kicsinyes, keményszívű.

6. házban: közlékeny, nemi panaszok, sok testvér, ellenségmentes.

VII. házban: a feleség menses-zavarok miatt szenved, özveggyel való kapcsolat,

diabetes, pompás ebédek, boldogtalan.

8. házban: veszekedős, kicsinyes, erkölcstelen, bűnös.

9. házban: udvariatlan, fukar, erkölcstelen, soványderekú.

X. házban: házasságtörés özvegyasszonnyal, költői és irodalmi érzék, jó művész, tanult,

kereskedelmi utazó.

11. házban: gazdag, befolyásos, alacsonyabbrendű típusnál több gyermek, jó földművelő.

12. házban: deformált, kevés gyermek, rossz látás, sok veszteség, jámbor természet.

- ☋ *árkányfarok (Ketu, Cauda Draconis), „A hátráltatás mestere”*

Ketu, az alászálló holdcsomópont, szintén planétának számít. Ő juttatja a dolgoknak a megkülönböztető jeleket. Szembeszökik, mint jel, mint jelvény, felismerést és azonosítást szolgáló jelkép, szimbólum. Ő az irányérzék hordozója. Természete szerint siker vagy kudarc hirtelen és tüneményszerűen következik be. Tőle ered a betegség, gyengeség, rosszullét. Baleseteket, szerencsétlenségeket indukál. Leesés, lecsúszás, lebukás, zuhanás oka nála keresendő. Ő juttat alacsonyabb szintre.

Tevékenységének eredménye az akadályoztatás, gátlás, hátráltatás. Ő az akadályt támasztó.

Ideái: jegy, folt, jel, szisztéma, tünet, zászló, felségjel, jelvény, szimbólum, típus, ismeret, címke, címer, felirat, transzparens. Különös, furcsa, szokatlan, rendkívüli, elütő, kár. Betegség, járvány, rosszullét, fertőzés. Összehív, vezető, utat ismerő, vezér, igazgató. Rúd, karó, pálca, bot, korlát, akadály, barikád, blokád, torlasz, hátráltatás, akadályoztatás, megelőzés, nehézségeket támasztó, véletlen, esetleges, mellékes. Derült égből villámcsapás, kudarc, balszerencse, félelem, remegés, idegesség, iszonyodás, borzadály. Fáklya, tűz, láng, megdöbbenés, pánik, riadalom, méreg, váladék, kígyóméreg.

A leszálló holdcsomópont jelentései a házakban:

I. házban: sovány, gyenge testalkat, gyenge szív, nemi nyugtalanság, aranyér-zavarok,

karcsú, diplomata.

2. házban: dadogó, rossz beszédű, gyors felfogású, ingerlékeny, takarékos, kegyetlen.

3. házban: kalandos természetű, erős, művészi hajlam, népszerű, vagyonos.

IV. házban: veszekedős, kötekedő, buja természetű, gyenge, fél a mérgezésektől.

5. házban: liberális, gyermektelen, züllött, erkölcstelenségre hajlamos.

6. házban: házasságtörésre hajlamos, kellemes társalgó, perverz, nemi panaszok, művelt.

VII. házban: obskúrus, kicsapongó természet, ostoba, bigott, szenvedélyesen érzéki,

kedveli az özvegyeket, feleséggel kapcsolatos veszélyek.

8. házban: érzéketlen, rideg, darabos, vörös arcszín.

9. házban: rövidlátó, hűtlen, züllött, takarékos, jó feleség.

X. házban: termékeny agy, boldog, vallásos, zarándoklás kegyhelyekre.

11. házban: humoros, szellemes, buja, perverz, intelligens, jómódú.

12. házban: szívélyes, külföldi letelepedés, szolgákhoz, alárendeltekhez húz, szenvedélyes

utazó, buja, nyugtalan gondolkodású.

A holdcsomópontok teljes körforgása 18 év és 7 hónap alatt zajlik le, naponta 3’ 11’’-et halad rendszerint visszafelé, retrográd, ill. olykor előre, direkt mozgással (ld. efemerida-táblázatok, Swiss Ephemeris, általában tropikus adatokkal, melyekből *le kell vonni 25 °-ot* a precesszió miatt, melyet az indiai asztrológiában máig követnek, pl. nyugati tropikus tavaszpont Kos 0° jelenleg sziderikus Halak 5° körül jár).

☽

2. A LUNÁRIS ZODIÁKUS VAGY HOLDÁLLOMÁSOK

A szoláris év (napév) a Napnak egyazon napéjegyenlőségi ponthoz való, két egymást követő érkezése közé eső időtartam. Ez mintegy 365,25 napot jelent.

Az az időszak, mely ahhoz kell, hogy a Hold a zodiákuson egy teljes kört járjon be, 27,322 szoláris napot tesz ki.

Tehát, amíg a Nap befejezi a teljes kört, addig a Hold megközelítőleg 13,5 kört ír le.

A nap az állatövön egy nap alatt átlagosan 1º-ot tsz meg, ami a Holdhoz viszonyítva 13,⅓º-os zodiákusnak felel meg. Egy ilyen ívet, 13º 20’-et véve, a zodiákust 27 egyenlő részre osztjuk. Egy rész neve a hindu hagyományban: n a k s h a t r a – Hold-állomás. A legtöbb holdállomás egy-egy fontos állócsillaggal van kapcsolatban, innen az „asterium” latin elnevezés.

Az asterium, mint a zodiákus része kifejezésre juttatja a Nap és a Hold közötti viszonyt, tehát luni-szoláris időfelfogáson alapul.

Minden asteriumnak-holdállomásnak megvan a maga szimbóluma és jelentéstartalma. Az az asterium, melyben a teli fázisát éri el a Hold, ura és kormányzója az egész hónapnak, azaz: úr az Újholdtól Újholdig terjedő időben. Az a holdállomás – asterium –, amelyben a Hold éppen tartózkodik, a kérdéses naptári napnak az uralkodója.

Megjegyezzük, hogy elméletben 28 holdállomást szokás említeni, de gyakorlatilag az asztrológia 27 holdállomással dolgozik, mert a 21-22. asterium között beékelődő 28. „eltűnik”, ill. feloldódik Bak 0º-ban.

Az érvényes nakshatrák száma tehát 27.

A holdállomásokat sorszámmal jelöljük.

A 27 nakshatra

1. Asvini (Kos 0º – 13º 20')

A szállítás, transzportálás csillaga.

Szimbóluma: a ló.

Ideái: az orrjáratok, az orr vonatkozásai, a szaglás, az orrlyuk, orrhang, lélegzet, ki- és belégzés, határozatlan vagy görcsös szókiejtés, tagolatlan beszéd, hebegés. Ló, lótulajdon, lóval kapcsolatos dolgok, lóápoló, lovas, a ló, mint szállítás eszköze, általában szállítási eszközök. Sietés, eltérés, elérés, megérkezés, látogatás, szerzés, előnyhöz jutás, csodás tettek véghezvitele, csodás segítségnyújtás, embereknek kincseket nyújtani. Érvényteleníteni a szerencsétlenséget, gyógyítás művészetében tevékenykedni, szervezetet erősíteni, orvos, doktor. Az emberi testben: a térdek.

2. Bharani (Kos 13º 20' – 26º 40')

A korlátozás csillaga.

Szimbóluma: a méhszáj.

Ideái: gátló cselekvés, fékezés, visszatartás, fegyelmezés, önellenőrzés, akaraterő, béketűrés, erkölcsi kötelesség. Megtartani, megőrizni, kormányozni, megfékezni, büntetni, ragaszkodni, állhatatosnak lenni, tűrni, szenvedni. Anyaméh, terhesség-hordás, tartás, fenntartás, élelmiszerek, táplálás, ami a fenntartáshoz és megőrzéshez szükséges. Zsoldos, bérenc. Súly, rakomány, teher, bér, bérelni, munkabér, zsold, előny, többlet, jutalom, zsákmány. Massza, tömeg, sokaság, amiből sok van. Vezető, sofőr, ikrek, déli táj. Az emberi testben: a fej.

3. Krttika (Kos 26º 40' – Bika 10º)

A tűz csillaga.

Szimbóluma: a láng és a fegyver.

Ideái: tűz, láng, gyúlékonyság, izzás, tűzvész, gyomorégés, éhség, étvágy, etetés, emésztés, főzés, étek. Hadvezér, védelmezni, csata. Héj, bőr, bőrből való ruhadarab. Borotva, kés, vágás, osztás, szelés, nyírás, metszés, hasogatás, aprítás. Hírnév, ünnepeltség, hatalmas tett. Ragyogás, fehér foltok egy felületen,

gazdagság járuléka, arany hintó, jármű. Bőséges, széles, nagy, számos, sok; a hónap sötét fele. Nevelőszülők révén történő neveltetés, dajka, fogadott gyermek, délkeleti vidék. Az emberi testben: csípő és a lágyék.

4. Rohini (v. Brahmi) (Bika 10º – 23º 20')

Az emelkedés csillaga.

Szimbóluma: a taliga.

Ideái: emelkedés, fölkelés, felkapaszkodás, fölszállás, hegymászás, magasság, fölemelés, előléptetés, növekedés, fejlődés, szülés, alkotás, nemzés, szaporítás, eredet, ültetés, vetés, csíráztatás, felnevelés, torokbetegségek, vér, vörös szín, sáfrány, illatos, szagos, kellemes hatást keltő. Tehén, nagyobb háziállat. Fuvarozás, szállítás, szekér, kocsi. Az emberi testben: lábszár (bokától a térdig).

5. Mrga (Bika 23º 20' – Ikrek 6º 40')

A kutatás csillaga.

Szimbóluma: az őz.

Ideái: keresés, kutatás, nyomozás, küszködés, megszerzés, folyamodni, kérdezni, kérvényezni, kérés, koldulás. Tisztítás, díszítés. Nyomon követni, puhatolás, nyom, vágány, út, ösvény. Járás, utazás, megérkezés, barangolás. Csatorna, bélcsatorna, anus. Divat, szokás, útmutatás, őrködés, vezetés, a koldus. Látogatni, felkeresni, leánynézőbe menni, feleségül kérni, feleséget kiszemelni. Hajtani, vadászni, üldözni, nyomozni, vizsgálni. Az emberi testben: a két szem.

6. Ardra (Ikrek 6º 40' – 20º)

Az elnyomó, a szorongató.

Szimbóluma: a könnycsepp.

Ideái: vizes, iszapos, nyirkos, hűvös, leves, kényes, érzéssel telített, meleg, laza, petyhüdt, lágy, áradó, cseppfolyós, csepegő, csörgedező, folydogáló, olvadó. Síró, könny, jajgatás, bánat, szenvedés. Szorítani, szorongatni, összezúzni, törni, darabolni, szétdörzsölni, összekeverni, elborítani. Felülkerekedni, felülmúlni, elnyomni, alárendelni, zsarnokoskodni, rendkívüli gyötrelem, elsorvasztani, feldúlni, meggyilkolni, eltaposni. Kiáltani, üvölteni, iszonyatos, rémítő, fukar,

vadász, vadászkutya. Napkelte, Nap heve, északkeleti vidék. Az emberi testben: a magzat, a fej és haj, ill. a fej hajjal beborított része, a koponya.

7. Punarvasu (v. Yamaka) (Ikrek 20º – Rák 3º 20')

A megújítás csillaga.

Szimbóluma: a tegez.

Ideái: lakóhely, lakás, lelőhely, a vagyon megújítása, kincs, jószág, tulajdon, a lakás újjáépítése, újjárendezés. Útról való visszatérés, hazaérkezés, újrázás, újbóli fellobbanás, újrakezdés. Ami nem fáradt, szabad, szabadság, törhetetlenség, oszthatatlanság, egészbenmaradás. Biztonság, védettség. Határtalan, kiterjedt, végtelen térben és időben. Az emberi testben: az ujjak.

8. Pushya (v. Sidhya) (Rák 3º 20' – 16º 40')

A viruló.

Szimbóluma: a tehén tőgye.

Ideái: táplálás, virágnyílás, valaminek a színe-java, a legjobb, a legfelső rész. Tenyészni, virágozni, boldognak lenni, ápolni, növelni, szaporítani, kitárulni, szétterülni, megnyerni, elérni, élvezni, birtokolni. Gazdagság, kövérség, vagyon, bőség, kifejlettség, teltség, befejezettség, növelés, jóltápláltság, jóllakottság, dús; sikert ígérő, szerencsés, buzgó, imádkozó. Beszéd, ékesszólás, bölcsesség. Az emberi testben: száj, arc, arckifejezés.

9. Ashlesha (Rák 16º 40' – 30º)

A ragaszkodás csillaga.

Szimbóluma: összetekeredett kígyó.

Ideái: kapcsolat, összeköttetés, egység, egyesülés, bensőséges kapcsolat, átölelés, karolás, körülfogás, magába zárás. Kéz vagy láb szoros kulcsolása. Tapadás, ragadás, érint, rácsavarodik, ráfonódik, belefűződik, tekeredik, körülvesz, bekerít. Kúszás, mászás, osonás, besurranás, óvatos mozdulat, bonyodalmas előrehaladás. Kígyó, méreg, gyötrelem, égés, kín. Az emberi testben: körmök, csukló, ízület.

10. Magha (Oroszlán 0º – 13º 20')

A dicsőséges.

Szimbóluma: királyi trónterem.

Ideái: fény, ragyogás, csillogás, nagyszerűség, fontosság, magasság, kiválóság, nagy és nemes ember. Legidősebb, legtekintélyesebb, főnök, igazgató, öreg ember. Fontos ügy, nagy tett, uralom, fenség, hatalom. Nagy, erős, bőség, fölény, vidám. Felmagasztalni, dicsérni, élénkíteni, éleszteni, megörvendeztetni, gyönyörködtetni. Tisztel, értékel, segélyez, adományoz, ajándék, jutalom, adakozás, bőkezűség. Apa, szülők, ősapák, az emberiség elődei. Szerencse, siker, boldogulás, gazdagság, tökéletesség. Az emberi testben: az orr.

11. Purva Phalguni (Oroszlán 13º 20' – 26º 40')

A szerencsés.

Szimbóluma: függőágy.

Ideái: az elosztó, jószerencsét juttató, jólét, boldogság, szerelem, vonzalom, nemi szenvedély, szerelmeskedés, enyelgés, szórakozás. Gyümölcstermesztés, beteljesedés, jutalom, folyamat megindítása és befejezése. A gonosz elutasítása, helyreigazítás, javítás, megtisztítás, finomítás, megújítás. Szétrepedés, kifakadás, elolvadás, szétmállás, szétáramlás, feloszlás, szétszórás, kimérés, kiadagolás, részesedés. Tapasztalat, élmény, érzet, részvétel, részesülés, részesítés, választék, szolgálat, tisztelet, megbecsülés, szeretet, imádat, megértés, cél elérése. Az emberi testben: ajkak, nemi szervek.

12. Uttara Phalguni (Oroszlán 26º 40' – Szűz 10º)

Az oltalom csillaga.

Szimbóluma: az ágy.

Ideái: az előző holdállomással párt képez a megvalósulással és a következmények teljesedésével kapcsolatos ideák vonatkozásában. Ezenkívül: oltalmazás, védelmezés, kegyben tartás, szívesség, pártfogás, protezsálás. Akinek nyomor és szenvedés után segítséget nyújtanak. Kebelbeli jóbarát, játszópajtás, társ. Akinek betegség esetén készek pénzzel segíteni, ápolni. Az emberi testben: ajkak, nemi szervek (a 11.-kel együtt).

13.Hasta (Szűz 10º ’ – 23º 20’)

Az erősen tartó kéz.

Szimbóluma: a kéz.

Ideái: kézben tartás, mennyiség, massza. Kiterjedni, kinyitni, fölfedni, feltárni, lenyírni, aratni, kaszálni, bevetni. Kacagni, csúfolni, nevetségessé tenni, tréfálni. Felélénkíteni, ösztökélő, serkentő, bíztató, élesztő, hajtás, indítás, létrehozás, fenntartás, bíztatás. Kinevezni, felszentelni, engedni, jogossá tenni, elfoglalni, ellenőrizni, parancsolni, sürgetni, kergetni. Felülmúlni, legyőzni, lehagyni, kitúrni. Kézírás, kézügyesség. Az emberi testben: a kezek.

14. Chittra (Szűz 23º 20’ – Mérleg 6º 40’)

A csodálatos.

Szimbóluma: fénylő drágakő.

Ideái: szembeötlő, kiváló, megkülönböztetett, fénylő, tarka, foltos, pettyes. Izgató, ami nyugtot nem hagy, váltakozó, különböző, sokféle, idegen, csodálatos, képzeletbeli. Meglepő fény vagy szín, figyelmet megragadó, változatosság, csoda, káprázat. Vágott, szabott, elkészített, rendberakott, gyártott, teremtett, gondolatban kialakított. Felhalmozott, összerakott, összegyűjtött, összeszedett, választékos, válogatott, rendezett, táblázatba foglalt, feljegyzett. Rendkívüli, csodálatos megjelenésű, díszített. Vázlat, leírás, kép, festmény. Az emberi testben: a homlok.

15. Svati (Mérleg 6º 40’ – 20º)

A magától járó.

Szimbóluma: a szél mozgatta fiatal ág.

Ideái: levegő, szél, vihar. Érzés, tudatosság, a hajlamoknak megfelelni, állhatatosan a maga útján járó, önfenntartó, önálló, önakaratát követő. Öngyulladás, önrobbanás. Egy véleményen lenni, kinyilvánítani, valaminek a jelét adni, vagyon, jólét, gazdagság birtoklása és annak ellenőrizhetetlen okból való elvesztése. Folyton mozgó, erőfeszítést nem igénylő módon megszerezni valamit, szél által hozott. Önvédelem, függetlenség, szabadság, az ellenőrizhetetlen, önmaga okozta, önműködő. Folyton hangzó, zúg, mormol, zajong. A helyes kifejezést megtalálni, egyéni szóhasználat, egyéniségének megfelelő.

Mezőgazdaság, legeltetés, aratás. Felfúvódás, köszvény, reuma, északnyugati sarok. Az emberi testben: a fogak.

16. Vishagha (v. Radha) (Mérleg 20º – Skorpió 3º 20')

A célirányosság csillaga.

Szimbóluma: a levelekkel díszített kapubejárat.

Ideái: egyenesen indulni valami felé, vezetni, célra törni, a kitűzött határig eljutni, elért végcél, bizonyított következmény, igazság, tantétel, dogma, logikus bizonyítás, kísérletezés, tapasztalt, kipróbált, próba, bizonyíték, bemutatás, igazolás, kívánság, teljesülés. Bántani, sérteni, megkárosítani, teljesítményt elpusztítani, cél érdekében valamit megsemmisíteni, lebontani. Kibékíteni, kiengesztelni, kedvére tenni, megnyugtató döntést hozni, tisztelni, imádni, érettnek lenni. Sikerdús, gazdag, szerencsés, boldog. Ágas-villás, cikázó. Karok kinyújtása, kéregetés, koldulás. Az emberi testben: a karok.

17. Anuradha (Skorpió 3º 20' – 16º 40')

A tettekre szólító.

Szimbóluma: a pálca.

Ideái: a célhoz vezetés, a gondolatok és dolgok erdeményre juttatása, a kívánságok teljesítése stb. vonatkozásaiban párt alkot a 16.-kal. Továbbá: együtt tevékenykedő, szövetséges, segítőtárs, barát. Talpra állított, alapítás, egyesítés, elérés, amit kitartással érnek el és nem erővel. Ítélkezés, megfigyelés, észlelés, ismeret, felszólítás a cselekvésre, csatlakozni, kísérni. Őrködni, virrasztani, szemmel tartani, barátként cselekedni, barátságot kötni, barátra lelni, barátságban lenni, közös céllal egyesülni. Szétválasztás, kivetés, a haszontalan kiselejtezése, az emberi szervezet váladékai, ürülék, vizelet. Az emberi testben: a gyomor, belek, és méh.

18. Jyestha (Skorpió 16º 40' – 30º)

A főnöklő.

Szimbóluma: a gonosz ellen védelmező ékes öv.

Ideái: kitűnő, rendkívüli, kimagasló, első, vezető, legjobb, legnagyobb, legdicsőbb, dicsőített, felmagasztalt, hatalmas, úr, felsőbbség, hatalom, uralkodó, kormányzás. Kihirdetés, szónoklat, dicséret, megtiszteltetés, hír, akit dicsérnek. A fiútestvér, a család legidősebb tagja, a korelnök, a legöregebb, az apa legidősebb bátyja, a családfő, a kiválóbb, a többre becsülendő, az előnyben részesített, jobban szeretett asszony, kegyelt, szerető (ha rosszak a ráhatások, nagy nincstelenség és nyomor). Az emberi testben: a középső ujj, nyak, és tarkó.

19. Mula (Nyilas 0º – 13º 20')

A meggyökeresítő.

Szimbóluma: gyökér, köteg.

Ideái: meggyökeresedett, erősen rögzített, szilárd, stabil, láb, alsó rész, talapzat, növény gyökere. Látóhatár pereme, alap, kiindulópont, aljáról való, ok, eredet, forrás, valamire alapított, valamiben gyökerező. Nagyváros, főváros. Az eredeti szöveg, amit kommentálnak, az elzálogosított, ellentétben az eredeti tulajdonnal. Idős vagy öröklött szolga. Előzmény nélküli, jellegzetes, alsó, saját. Kötés, erősítés, rögzítés, visszatartás, támasztás, lenyomás, lánc, kötelék, béklyó, kötőfék, akadályozott mozgás, nem támadó, nem beavatkozó. Az emberi testben: a lábak.

20. Purvasadha (Nyilas 13º 20' – 26º 40')

A legyőzhetetlen.

Szimbóluma: rosta.

Ideái: érvényben lenni, győzni, felülkerekedni, hódítani, meghiúsulni, erőszakot tenni, szembeszállni, ellenállni, kibírni, beletörődni, elnézőnek lenni, kímélni, útjára engedni, jóváhagyni, tartózkodni valamitől, fölényre törekedni, békésen kivárni az alkalmas időt. Áthatolni, elterjedni, benne rejleni, együtt létezni. Türelem, kitartás, megbocsátás, engedelmesség. Teljesítés, bevégzés, végére jutás, jóllakottság. Szétáradni, átjárni, eldönteni, felszín, víz. Az emberi testben: a felső lábszár, comb.

21. Uttarasadha (Nyilas 26º 40' – Bak 10º)

Az egyetemes.

Szimbóluma: elefántagyar.

Ideái: párt képez az előzővel és annak általános jelentéstartalmával. Továbbá: belépni, berakni, elhelyezni, keresztüljutni, átkerülni, feloldva lenni, összeköttetésbe kerülni, megjelenni, nyilvánvalóvá válni. Színpadon fellépni, hazamenni, maradni, eszébe jutni, valahová tartozni, valakivé lenni, valamiért létezni, valamely helyzetbe jutni, szolgálatba lépni, megkezdeni, üzletet elgondolni, belépésre unszolni. Mindenben mindenhol egyetemesség (az előző holdállomástól annyiban különbözik, hogy amíg az a szétterjedésre, a kiterjedésre utal, addig emez az áthatás, a behatolás ideáit tartalmazza). Az emberi testben: a felső lábszár, comb (előzővel együtt).

0. asterium, Abhijid (beékelődik és felolvad Bak 0º-ban)

22. Shravana (Bak 10º – 23º 20')

A tanulás csillaga.

Szimbóluma: a három lábnyom.

Ideái: a hallás szerve, hallóképesség, hallani, hallgatózni, tanulni, figyelni, szótfogadni, tanult, iskolázott, művelt, képzett, a tanulás, tanulmányozás, intellektuális törekvés. Meghallgatni, észrevenni és ebből tanulni, tájékoztatni, közölni, felvilágosítani, oktatni, elmondani, elbeszélni. Ünnepeltnek, ismertnek lenni. Szájhagyomány, kinyilatkoztatás, tudósítás, szóbeszéd, hír, újság, értesülés, szavak, szótár, nyelvek. Tanuló, tanítvány, követő, sajátjaként felfog, sajátjának tulajdonít. Halad, közelít, jár. Magatartás, járás, sántítás, nyomorékság. Folyam, áradat, zuhatag, kifolyás, a vizelet távozása. Az emberi testben: a fül.

23. Dhanistha (v. Shravistha) (Bak 23º 20' – Vízöntő 6º 40')

Az összhang csillaga.

Szimbóluma: a dob.

Ideái: párt képezvén az előbbivel, magában foglalja annak jelentéstartalmát is. Továbbá: ének, hangsúlyozó kiejtés, zengzetes beszéd, zene, hangjegy, dallam, visszhang, hangzat, zengzet, szavalat. Jólét, drágakövek, ékszerek, kincsek, valamint minden, ami párás, nyirkos és mocsaras. Valaminek a hátsó része. Az emberi testben: a hát.

24. Satabhisaj (Vízöntő 6º 40’ – 20º)

Az elleplezés csillaga.

Szimbóluma: zárt kör.

Ideái: fedni, rejteni, titkolni, eldugni. Ellenző, fátyol, kerítés, zárni, akadályozni, korlátozni, hátráltatni, visszatartani, elhárítani, távoltartani, megtiltani. Betakart, körülvett, bezárt, gátolt, fogoly. Környezet, burkolat, égbolt, óceán, tó, tartály, víztároló, korsó, víz, légköri nedvesség, pára, eső. Gonosztól oltalmazó, ellenséggel szemben védelmező, menedék, biztonság, páncél, pajzs, ruházat, köpeny. Gyógyító, orvos, gyógyszer, bot, szeszes ital, vízkórság, paralízis, gyógyíthatatlan betegség. Tőr, hurok, csapda, verem. Az emberi testben: az állkapcsok.

25. Purva Bhadrapada (Vízöntő 20º – Halak 3º 20’)

A perzselő kapcsolat.

Szimbóluma: a kétarcú férfi.

Ideái: pár, kettősség, ellentét, polarizáció. Pozitív, negatív pólus, taszítás, vonzás, ellenségeskedés, kiegészülési vágy, kapcsolatkeresés. Változás, szétválás, megújulás, szenvedély. Választás, döntés, vívódás, töprengés, tépelődés, megoldáskeresés, viszály, veszekedés, harc, küzdelem. Zivatar, égiháború, mennydörgés, villámcsapás. Az emberi testben: a nyelv.

26. Uttara Bhadrapada (Halak 3º 20’ – 16º 40’)

A bírálat tüzében égető.

Szimbóluma: a kunyhó mellett vetett ágy.

Ideái: égni, büntetni, fenyíteni, szigorúan fogni, perzselni, bírálni, lobbanékony, maró, csípő, meleg, égető, szenvedélyes, dühös. Égő vágyat kielégíteni, kiszáradni, kiapadni, elhallgatni. Tűzzel kínozni, hőségtől szenvedni, szorongatni, háborgatni, bú, gond, szomorúság. Megérzés, szorongás, vezeklés, bűnhődés, önemésztés, önpusztítás, bánat, aggodalom, lelkifurdalás, kínos állapot. Esni, kiesni, aki elment, aki elpusztult. Ejteni, esést okozni, hibára rámutatni, kritizálni. Kigyomlálni, irtani, akit bírálat ér. Az emberi testben: oldalbordák, deréktájék, lágyék, talpak.

27. Revati (Halak 16º 40’ – 30º)

A nyáj őrzője.

Szimbóluma: az időjelző dob.

Ideái: táplálás, szeretetteljes gondozás, tenyésztés, ápolás, őrzés, támogatás. Tápláló, tenyésztő, termelő, őrző, pásztor, őr, gyám, ápoló, akit ápolnak, táplálnak, őriznek, gondoznak, óvnak. A növesztett, szaporított. Csecsemő- és gyermekbetegségek, fiatalon való elhalálozás. Fejlődés, kinyílás, kiemelkedés, szökkenés, ugrás, bőség, siker. Valaminek a belseje vagy közepe. Idő, időhöz viszonyított, időhöz mért, végső döntés, befejezés, végződés, utolsó, nincs tovább. Az emberi testben: a hasüreg és az altesti üregek.

FÜGGELÉK

Nakshatra

(Wikipedia, 2008)

A nakshatra (Devanagari: नक्षत्र *nákṣatra*) vagy holdállomás (lat.: lat.: *asterium*) a hindu asztronómiában és asztrológiában az égbolt 27 vagy 28 szakaszát jelenti, melyeket a Hold haladása jelöl ki a különböző állócsillagokkal összefüggésben, egy éves ciklus alatt. Mindegyik holdállomás 13°20'-nek megfelelő hosszúságot metsz ki az ekliptikából, hasonlóan a zodiákus 30°-os jegyeihez. Egy hónap alatt a hold 27,3 napot tesz meg, és hozzávetőleg 1 nap alatt halad át egy nakshatrán.

A nakshatrák kezdőpontja az a pont, mely pontosan szemben van a Spica csillaggal (α Virginis), szanszkritül Chitrā-val (léteznek más, kevésbé eltérő meghatározások is). Ezt a pontot Meshadi-nak, a "Kos kezdeté"-nek nevezik. Az ekliptikát ettől a ponttól kezdve kelet felé osztják fel a nakshatrákra.

A nakshatrák felsorolása megtalálható a védikus szövegekben (Atharva Véda 19.7; Taittiriya Samhita)[1] és a Shatapatha Brahmana-ban is. Az első asztronómiai szöveg, amely felsorolja őket, Lagadha műve, a Vedanga Jyotisha.

A nakshatrák a hindu mitológiában Daksha leányai, és Chandra, a holdisten feleségei. Néhány forrás szerint Daksha fivérének, Kashyapának lányai.[2]

A nakshatrák mindegyikét az „ura", a 9 planéta (graha) egyike kormányozza a következő sorrendben: ***Ketu*** (Déli vagy leszálló holdcsomópont), ***Shukra*** (Vénusz), ***Ravi*** vagy ***Surya*** (Nap), ***Chandra*** (Hold), ***Mangala*** (Mars), ***Rahu*** (Északi vagy felszálló holdcsomópont), ***Guru*** vagy ***Brihaspati*** (Jupiter), ***Shani*** (Szaturnusz) és ***Budha*** (Merkur). Ez a ciklus háromszor ismétlődik a 27 nakshatrában. Mindegyik nakshatra ura meghatározza a dasha néven ismert periódust, melyet nagy jelentőségűnek tekintenek az egyének életútjának megjövendölésében.

A zodiákus jegyek, planéták és a négy égtáj indiai nevei:

♈ Aries/*Mesha* = Kos
♉ Taurus/*Vrishabha* = Bika
♊ Gemini/*Mithuna* = Ikrek
♋ Cancer/*Karka* = Rák
♌ Leo/*Simha* = Oroszlán
♍ Virgo/*Kanya* = Szűz
♎ Libra/*Tula* = Mérleg
♏ Scorpio/*Vrishchika* = Skorpió
♐ Sagittarius/*Dhanus* = Nyilas
♑ Capricornus/*Makara* = Bak
♒ Aquarius/*Kumbha* = Vízöntő
♓ Pisces/*Meena* = Halak

♄ Szaturnusz: *Shani*
♃ Jupiter: *Guru/Brihaspati*
♂ Mars: *Mangala*
☉ Nap: *Ravi/Surya*
☿ Merkur: *Budha*
♀ Vénusz: *Shukra*
☽ Hold: *Chandra*
☊ Felszálló vagy északi holdcsomópont: *Rahu*
☋ Leszálló vagy déli holdcsomópont: *Ketu*

Purva: kelet/elöl
Uttara: észak/balra
Dakshina: dél/jobbra
Pratichi: nyugat/hátul

Tartalom

1 A nakshatrák listája

2 A nakshatrák felosztása

3 Hagyományos hindu elnevezések

4 Lásd még

5 Jegyzetek

6 Külső források

A nakshatrák listája

Alábbiakban következik a 27 nakshatra és jelentéseik, az indiai és a nyugati zodiákusok egyenértékű adataival. Hozzáadtuk a megfelelő állócsillag-adatokat is, A.L. Basham: *Indian Astronomy*, Appendix nyomán.

Megj.: Noha az indiai és a nyugati zodiákus közös eredetű (Indiában i.e. 6-4. század babiloni hatás, és AD 2-5. század görög hatás), a zodiákus számításában eltérnek egymástól kb. 25°-ban. Ezért a nyugati zodiákuson Kos 0° (Aries/Mesha) megfelel Halak 5°-nak (Pisces/Meena) az indiai zodiákuson, és így tovább (részletekért ld. Sidereal Astrology).

1. Asvini (A Lóasszony)

Nyugati csillagmegfelelője: β, γ Arietis

Ura: Ketu (déli vagy leszálló holdcsomópont)

Szimbóluma: lófej.

Istenség: Aswini Kumarák, a lófejű ikrek, akik az istenek orvosai

Indiai zodiákus: 0° – 13°20’ Mesha

Nyugati zodiákus: 26° Aries – 9°20’ Taurus

Jelentései: A Hold az Asvini-állomásnál olyan személyt jelez, aki élretörő, feltaláló és felfedező, hősies, bátor, nyughatatlan, életörömöket kereső. Erős vágy él benne, hogy mások szolgálatára legyen. Energikus, vonzó és jó megjelenésű, szókimondó és tettrekész. Lehet meggondolatlan és felelőtlen is.

2. Bharani (Az Új Élet Hordozója)

Nyugati csillagmegfelelője: 35, 39, 41 Arietis

Ura: Shukra (Vénusz)

Szimbóluma: Jóni, a női nemi szerv

Istensége: Jámá, a Halál vagy a Dharma istene

Indiai zodiákus: 13°20' – 26°40' Mesha

Nyugati zodiákus: 9°20' – 22°40' Taurus

Jelentései: A Hold a Bharani-állomásnál olyan személyt jelez, aki akadályokkal, korlátokkal küzd élete során. Megbántott lehet e korlátok miatt, és irigykedhet mások jószerencséjére. El fogja szenvedi a mások általi elnyomást, vagy pedig harcol, hogy felszabadítsa magát és másokat az elnyomás alól. Értelmes és szellemes, szereti az élet finom dolgait, de lehet a nézetei fanatikusa is, melyek fel- és levihetik az életben.

3. Krttika (Az, Aki Vág)

Nyugati csillagmegfelelője: Plejádok (Taurus)

Ura: Ravi (Nap)

Szimbóluma: kés vagy lándzsa

Istensége: Agni, a Tűzisten

Indiai zodiákus: 26°40' Mesha – 10° Vrishabha

Nyugati zodiákus: 22°40' Taurus – 6° Gemini

Jelentései: A Hold a Krittika-állomásnál olyan személyt jelez, aki éles, átható, szarkasztikus és kritikus. Büszke, nagyravágyó, határozott és összeszedett a céljai elérésében. Lehet az igazság bajnoka, mások védelmezője, állhatatos és konok, de agresszív és szenvedélyes is.

4. Rohini (A Vörös)

Nyugati csillagmegfelelője: Aldebaran (α Tauri)

Ura: Chandra (Hold)

Szimbóluma: szekér vagy kocsi, templom, banyan fa

Istensége: Brahma vagy Prajapati, a Teremtő

Indiai zodiákus: 10° – 23°20' Vrishabha

Nyugati zodiákus: 6° – 19°20' Gemini

Jelentései: A Hold a Rohini-állomásnál olyan személyt jelez, aki szenvedélyes, szexuálisan hódító, elegáns, jó megjelenésű és karizmatikus. Szereti a gyerekeket, a művészetet, zenét és luxust, és az élet finom dolgait, de lehet sznob, hízelgő, anyagias és kritikus azokkal, akiket nem tekint az elveihez közelállóknak.

5. Mrga, vagy **Mrigashīrsha (A Szarvasfej)**

Nyugati csillagmegfelelője: λ, φ Orionis

Ura: Mangala (Mars)

Szimbóluma: szarvasfej

Istensége: Szóma, Chandra, a Holdisten

Indiai zodiákus: 23°20' Vrishabha – 6°40' Mithuna

Nyugati zodiákus: 19°20' Gemini – 2°40' Cancer

Jelentései: A Hold a Mrigashirsha-állomásnál olyan személyt jelez, aki nyugtalan és feszült, állandóan keres, kutat valamit. Jóindulatú, gyengéd és békés, érzékeny és romantikus, anyai ösztönökkel. Mindig kíváncsi, ezért szeret utazni, felfedezni, kutatni és gyűjteni dolgokat, jó szónok és társalgó.

6. Ardra (A Nedves)

Nyugati csillagmegfelelője: Betelgeuse (α Orionis)

Ura: Rahu (Északi vagy felszálló holdcsomópont)

Szimbóluma: a könnycsepp, a gyémánt, egy emberi fej

Istensége: Rudra, a Viharisten

Indiai zodiákus: 6° 40’ – 20° Mithuna

Nyugati zodiákus: 2° 40’ – 16° Cancer

Jelentései: A Hold az Ardra-állomásnál olyan személyt jelez, aki szomorúságra és rombolásra hajlik, de aki ügyesen hoz létre újat a rombolásból, és felújítja a régi dolgokat. Hideg, számító, önfejű és kontrolláló, erőszakos vérmérsékletű, de lehet erős, stabil és rokonszenves személyiség is.

7. Punarvasu (A Fény Visszatérése)

Nyugati csillagmegfelelője: Castor and Pollux (Gemini)

Ura: Guru (Jupiter)

Szimbóluma: íj és tegez

Istensége: Aditi, az Istenek Anyja

Indiai zodiákus: 20° Mithuna – 3°20' Karka

Nyugati zodiákus: 16° – 29°20' Cancer

Jelentései: A Hold a Punarvasu-állomásnál olyan személyt jelez, akinek erős belső tartalékai vannak, és képes kikerülni a nehézségekből, s aki filozofikus, vallásos, spirituális, szeretetreméltó, sármos és megbocsátó. Idealista, velejéig őszinte és igazságos, és értékeli a családot és otthont.

8. Pushya (A Tápláló)

Nyugati csillagnév: γ, δ, θ Cancri

Ura: Shani (Szaturnusz)

Szimbóluma: tehén tőgye, lótusz, nyíl és kör

Istenség: Brihaspati, az istenek papja

Indiai zodiákus: 3°20' – 16°40' Karka

Nyugati zodiákus: 29°20' Rák – 12°40' Oroszlán

Jelentések: A Hold a Pushya-állomásnál olyan személyt jelez, aki vallásos, hagyománytisztelő, segítőkész, önzetlen, gondoskodó, értelmes és spirituális. Lehet öntelt és fensőbbséges is azok iránt, akik nem osztják a magasrendű eszméit.

9. Āshleshā (Az Átkaroló)

Nyugati csillagmegfelelője: δ, ε, η, ρ, σ Hydrae

Ura: Budh (Merkur)

Szimbóluma: a kígyó

Istensége: Szárpák vagy Nágák, isteni kígyók

Indiai zodiákus: 16°40' – 30° Karka

Nyugati zodiákus: 12°40' – 26° Leo

Jelentései: A Hold az Ashlesha-állomásnál olyan személyt jelez, aki átható, intenzív, hipnotikus, bölcs, mély és zárkózott. Becsvágyó és meggyőződéses, képtelen elfogadni a kritikát vagy megalázkodni. Lehet ravasz, kontrolláló és bosszúálló is.

10. Magha (A Nagy)

Nyugati csillagmegfelelője: Regulus (α Leonis)

Ura: Ketu (Déli vagy leszálló holdcsomópont)

Szimbóluma: királyi trón

Istensége: a Pitri-k, 'Az Atyák', családi ősök

Indiai zodiákus: 0° – 13°20' Simha

Nyugati zodiákus: 26° Leo – 9°20' Virgo

Jelentései: A Hold a Magha-állomásnál olyan személyt jelez, aki nemes, kiváló, törekvő és nagylelkű, vezetői képességekkel, erős és hagyományos értékrenddel, és aki hatalomra és vagyonra törekszik. Szeretetreméltó és pozitív életfelfogású. Hű a családjához és őseihez, de lehet elitista és gőgös.

11. Purva Phalguni (Az Elülső/Keleti Vöröses)

Nyugati csillagmegfelelője: δ, θ Leonis

Ura: Shukra (Vénusz)

Szimbóluma: az ágy elülső lábai, függőágy, fügefa.

Istensége: Bhaga, a házastársi öröm és a gyarapodás istene.

Indiai zodiákus: 13°20’ – 26°40’ Simha/Oroszlán

Nyugati zodiákus: 9°20’ – 22°40’ Virgo/Szűz

Jelentései: A Hold a Purva Phalguni-állomásnál olyan személyt jelez, aki gondatlan, könnyed, megnyerő, érzéki, gyengéd, közvetlen, jóindulatú, nagylelkű és lojális. Jól kommunikál és befolyással van másokra. Művészi és laza hozzáállású, de lehet lusta és hiú is. Szüksége van emberi kapcsolatokra, és fontos számára a családi élet.

12. Uttara Phalguni (Balfelőli/Északi Vöröses)

Nyugati csillagmegfelelője: Denebola (α Virgini)

Ura: Surya (Nap)

Szimbóluma: az ágy négy lába, függőágy

Istensége: Aryaman, a pártfogás és kedvezés istene

Indiai zodiákus: 26° 40’ Simha – 10° Kanya

Nyugati zodiákus: 22° 40’ Virgo – 6° Libra

Jelentései: A Hold az Uttara Phalguni-állomásnál olyan személyt jelez, aki segítőkész, kedves, barátságos, gondoskodó, őszinte és bátor. Stabil, megalapozott, és az életére koncentrál. Szüksége van kapcsolatokra és családi egységre, és általánosságban is emberszerető. De lehet függő helyzetben is a kapcsolataiban, makacs és kontrolláló.

13. Hasta (A Kéz)

Nyugati csillagmegfelelője: α, β, γ, δ, ε Corvi

Ura: Chandra (Hold)

Szimbóluma: kéz vagy ököl

Istensége: Saviti vagy Surya, a Napisten

Indiai zodiákus: 10° – 23°20' Kanya

Nyugati zodiákus: 6° – 19°20' Libra

Jelentései: A Hold a Hasta-állomásnál olyan személyt jelez, aki ügyeskezű, jó a mesterségekben és a művészetekben, a gyógyításban és a masszázsban. Eszes, szellemes, szórakoztató és humoros, jó szónok és társalgó. Korai életében lehetnek nehézségek és akadályok, szereti a megszokott dolgokat és a biztonságot. Lehet kapcsi és anyagias is.

14. Chitra (A Ragyogó)

Nyugati csillagmegfelelője: Spica (α Virgini)

Ura: Mangala (Mars)

Szimbóluma: ragyogó drágakő vagy gyöngy

Istensége: Tvashtar vagy Vishvakarma, a mennyei építőmester

Indiai zodiákus: 23°20' Kanya – 6°40' Tula

Nyugati zodiákus: 19°20' Libra – 2°40' Scorpio

Jelentései: A Hold a Chitra-állomásnál olyan személyt jelez, akinek jó lehetőségei vannak az életben, vonzó, karizmatikus és bájos. Szereti a ragyogó színeket, ékszereket és szép dolgokat, és művészies. Lehet spirituális és mély felfogású is, jó társalgó és szervező.

15. Svati (A Kard vagy A Függetlenség)

Nyugati csillagmegfelelője: Arcturus (α Bootes)

Ura: Rahu (Északi vagy felszálló holdcsomópont)

Szimbóluma: növény hajtása, korall

Istensége: Vayu, a Szélisten

Indiai zodiákus: 6°40' – 20° Tula

Nyugati zodiákus: 2°40' – 16° Scorpio

Jelentései: A Hold a Svati-állomásnál olyan személyt jelez, aki muzikális, művészi, kreatív és intuitív. Jó érzéke van az üzlethez és a pénzügyekhez, és jól kommunikál. Jó tanítvány, tudnivágyó, kíváncsi és rugalmas felfogású. Sebezhető lehet, de jó túlélő. De lehet ingatag, nyugtalan és szeszélyes.

16. Vishakha (Az Elágazó)

Nyugati csillagmegfelelője: α, β, γ, ι Librae

Ura: Guru (Jupiter)

Szimbóluma: diadalív, fazekaskorong

Istensége: Indra, az istenek feje; Agni, a Tűzisten

Indiai zodiákus: 20° Tula – 3°20' Vrishchika

Nyugati zodiákus: 16° – 29°20' Scorpio

Jelentései: A Hold a Vishakha-állomásnál olyan személyt jelez, aki céltudatos, törekvő, versengő, kitartó, erőteljes és határozott. Állhatatos és türelmes, de gyors felfogású és értelmes. Kedvelt és népszerű, jól kommunikál, de lehet nyers is. Általában csak a későbbi élete során ér el sikert, és féltékeny, irigy lehet másokra.

17. Anuradha (Az Isteni Szikra Követője)

Nyugati csillagmegfelelője: β, δ, π Scorpii

Ura: Shani (Szaturnusz)

Szimbóluma: diadalív, lótusz

Istensége: Mitra, a barátság és partnerség egyik aditjája (Aditi, a végtelenség istennőjének egyik utódja)

Indiai zodiákus: 3°20' – 16°40' Vrishchika

Nyugati zodiákus: 29°20' Scorpio – 12°40' Sagittarius

Jelentései: A Hold az Anuradha-állomásnál olyan személyt jelez, akinek tartós barátságai és kapcsolatai vannak, és aki együttműködő, kedves, népszerű, és sikeres. Jó vezető és szervező, a céljaira összpontosít, de jó a közös dolgokban is. Érzékeny, szereti a változatosságot és az utazást. Hűséges és odaadó azok iránt, akiket szeret, de lehet féltékeny és indulatos is.

18. Jyeshtha (A Rangidős)

Nyugati csillagmegfelelője: α, σ, τ Scorpii

Ura: Budh (Merkur)

Szimbóluma: kerek amulett, ernyő, fülbevaló

Istensége: Indra, az istenek főnöke

Indiai zodiákus: 16°40' – 30° Vrishchika

Nyugati zodiákus: 12°40' – 26° Sagittarius

Jelentései: A Hold a Jyeshtha-állomásnál egy rangidős, vezető személyt jelez, aki védelmező, felelős, és a családja feje. Bölcs, mély, lelki ember, esetleg okkult képességekkel, aki bátor és találékony. Tapasztalhat szegénységet és nehézségeket az életben, és lehet visszahúzódó és zárkózott.

19. Mula (A Gyökér)

Nyugati csillagmegfelelője: ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, ν Scorpii

Ura: Ketu (Déli vagy leszálló holdcsomópont)

Szimbóluma: gyökérköteg, elefánt-ösztöke

Istensége: Niriti, a feloldás és pusztítás istene

Indiai zodiákus: 0° – 13°20' Dhanus

Nyugati zodiákus: 26° Sagittarius – 9°20' Capricorn

Jelentései: A Hold a Mula-állomásnál olyan személyt jelez, akinek szenvedélyes vágya az igazságkeresés, és jó a kutatásban és keresésben. Egyenes, lelkes és igazságos, éleselméjű és törekvő, de érezheti, hogy a körülmények foglya, és ezért sértett lehet, aki úgy érzi, hogy elárulták. Elszenvedheti a szerencse szélsőséges megfordulását, ami szenvedést és kegyetlenséget hozhat felszínre nála.

20. Purva Ashadha (Az Elülső/Keleti Legyőzhetetlen)

Nyugati csillagmegfelelője: δ, ε Sagittarii

Ura: Shukra (Vénusz)

Szimbóluma: elefántagyar, legyező, rosta

Istensége: Apah, vízisten

Indiai zodiákus: 13°20’ – 26°40’ Dhanus/Nyilas

Nyugati zodiákus: 9°20’ – 22°40’ Capricorn/Bak

Jelentései: A Hold a Purva Ashadha-állomásnál olyan személyt jelez, aki büszke, független, legyőzhetetlen, erős befolyással és hatalommal mások felett. Nagyratörő és rettenthetetlen, erős késztetéssel a jobbá válásra. Mély érzések és filozofikus lelkület jellemzik, de lehet konfrontatív, indulatos és durva beszédű.

21. Uttara Ashadha (A Balfelőli/Északi Legyőzhetetlen)

Nyugati csillagmegfelelője: ζ, σ Sagittarii

Ura: Surya (Nap)

Szimbóluma: elefántagyar, kis ágy

Istensége: Vishvedák, egyetemes istenek

Indiai zodiákus: 26°40' Dhanus – 10° Makara

Nyugati zodiákus: 22°40' Capricorn – 6° Aquarius

Jelentései: A Hold az Uttara Ashadha-állomásnál olyan személyt jelez, aki kitartó, lebírhatatlan, türelmes, igazságos és felelős. Nagyon becsületes és őszinte, eszményeket követ, törekvő, és jó vezető. A siker általában a későbbi élet során jelentkezik, és nagy eréllyel és állhatatossággal törekszik rá, de lehet szigorú és hajthatatlan is.

- **28. Abhijit (Hódítás, Győzelem)**, Brahma, α Lyrae/Vega

22. Shravana (A Meghallgató)

Nyugati csillagmegfelelője: α, β, γ Aquilae

Ura: Chandra (Hold)

Szimbóluma: a fül vagy három lábnyom

Istensége: Visnu, a világegyetem fenntartója

Indiai zodiákus: Makara 10° – 23° 20’

Nyugati zodiákus: Aquarius 6° – 19° 20’

Jelentései: A Hold a Shravana-állomásnál olyan személyt jelez, aki jó a meghallgatásban és a tanulásban, tudást és információt keres. Értelmes és bölcs, jó tanár és tanácsadó, és jó a társalgásban, de lehet bőbeszédű és nyughatatlan is. Érdekli a múlt és a saját hagyományai, és az

utazás. Nehézségei és csalódásai lehetnek a korai életszakaszában. Bicegés vagy valamilyen más, furcsa testtartás is jellemezheti.

23. Shravishtha, vagy Dhanishta (A Leggazdagabb)

Nyugati csillagmegfelelője: α-δ Delphini

Ura: Mangala (Mars)

Szimbóluma: a dob vagy a furulya

Istensége: a 8 vászu, a földi bőség istenei

Indiai zodiákus: Makara 23° 20’ – Kumbha 6° 40’

Nyugati zodiákus: Aquarius 19° 20’ – Pisces 2° 40’

Jelentései: A Hold a Dhanishtha-állomásnál olyan személyt jelez, aki anyagi gazdagsággal és birtokkal rendelkezik. Szüksége van hírre és elismerésre, és jó vezető, de kapzsi és öntelt is lehet. Kedveli a zenét, táncot és az utazást. Lehetnek válási nehézségei.

24. Shatabhisaj (A Száz Gyógyító)

Nyugati csillagmegfelelője: γ Aquarii

Ura: Rahu (Északi, felszálló holdcsomópont)

Szimbóluma: üres kör, 1,000 virág vagy csillag

Istenség: Varuna, a kozmikus vizek,ég, föld istene

Indiai zodiákus: 6°40' – 20° Kumbha

Nyugati zodiákus: 2°40' – 16° Halak

Jelentések: A Hold a Satabhisaj-állomásnál olyan személyt jelez, aki jó gyógyító vagy orvos, és aki misztikus, meditatív, filozofikus, tudós és látnok. De lehet zárkózott, visszahúzódó, szeszélyes, kedvetlen, önfejű és dogmatikus; akadályok a kapcsolatokban és a házasságban.

25. Purva Bhadrapada (Elülső Boldog Lábak)

Nyugati csillagmegfelelője: α, β Pegasi

Ura: Guru (Jupiter)

Szimbóluma: kardok, vagy a temetkezési ágy két első lába, kétarcú ember (Janus-arc)

Istenség: Ajikapada, egy ősi tűz-sárkány

Indiai zodiákus: 20° Kumbha – 3°20' Meena

Nyugati zodiákus: 16° – 29°20' Halak

Jelentései: A Hold a Purva Bhadrapada-állomásnál olyan személyt jelez, aki szenvedélyes és hatékony, de egy kissé szélsőséges és elnéző. Idealista és non-konformista, jó hatással van másokra, jól beszél, de lehet félénk, feszült, kiábrándult és különc is. Élete gyakran tele van szomorúsággal és problémákkal.

26. Uttara Bhādrapadā (A Boldog Balfelőli/Északi láb)

Nyugati csillagmegfelelője: γ Pegasi, és α Andromedae

Ura: Shani (Szaturnusz)

Szimbóluma: ikrek, temetkezési ágy hátsó lábai, kígyó a vízben

Istensége: Ahir Budhyana, a mélység kígyója vagy sárkánya

Indiai zodiákus: 3° 20’ – 16° 40’ Meena

Nyugati zodiákus: 29° 20’ Pisces – 12° 40’ Aries

Jelentései: A Hold az Uttara Bhadrapada-állomásnál olyan személyt jelez, aki fegyelmezett, ügyesen beszél és ír, vidám, nagylelkű, önfeláldozó, mélyérzésű. Általában vagyonnal és örökséggel rendelkezik, és boldog családi életet él, de szereti a magányt és elvonulást, és lusta lehet.

27. Revati (A Vagyonos)

Nyugati csillagmegfelelője: ζ Piscium

Ura: Budh (Merkur)

Szimbóluma: hal vagy hal-pár, dob

Istensége: Pushan, a tápláló, a védelmező istenség

Indiai zodiákus: 16°40' – 30° Meena

Nyugati zodiákus: 12°40' – 26° Aries

Jelentései: A Hold a Revati-állomásnál olyan személyt jelez, aki nyájas, figyelmes, megbízható, és szeret gondoskodni más emberekről. Társaságkedvelő, emberszerető, védelmez és táplál másokat. Odaadó a szeretett személy iránt, spirituális, művészies és kreatív. Korai életének csalódásai együttérzővé és megbocsátóvá teszik mások iránt, és azt mondják, hogy a karmája a következő életében fog gyümölcsözni a gondoskodó cselekedetei révén.

A 28. nakshatra, Abhijit (α, ε, ζ Lyrae/Vega, az Uttara Ashadha és a Shravana között), mint „szökő” holdállomás azért került beszúrásra, mert kiegészíti a sziderikus hónapot, amely 8 órával több, mint 27 nap. Eltérően a 13°20'-es többi szabályos nakshatrától, Abhijit szakasza 4°14', ami lefedi a 7¾ órát. Ez a holdállomás 20. Purva Ashadha és 22. Shravana közé ékelődik. Ez a 28. nakshatra néha nem érinti az ekliptikát, mint a többi 27, mivel a fő csillaga, a Vega távol van az ekliptikától. Abhijit nakshatrát nem minden asztrológus használja. Abhijit nevének jelentése „Hódítás, Győzelem”, ura Brahmá (vö. *Surya Siddhantha*, ford. E. Burgess, 1860, VIII. fej., pp. 195-196, www.archive.org).

A nakshatrák felosztása – a pádák (negyedek)

A 27 nakshatra egyenként 13°20’-ot fed le az ekliptikán. Mindegyik nakshatra negyedekre vagy pádákra is oszlik, melyek 3°20’ kiterjedésűek. Az alábbi táblázat felsorolja azokat a hangzókat, melyeket a hagyomány szerint az egyes pádák idején született gyermekek nevének kezdőhangjaiként kell választani. A 27 nakshatra összesen 108 pádát tesz ki, amely a Vishnu összes elemét (ansh) jelentő gyöngyök száma egy dzsapa malában:

#	Name	Pada 1	Pada 2	Pada 3	Pada 4
1	Ashwini (अश्विनि))	चु Chu	चे Che	चो Cho	ला La
2	Bharani (भरणी)	ली Li	लू Lu	ले Le	लो Lo
3	Kritika (कृत्तिका)	अ A	ई I	उ U	ए E
4	Rohini(रोहिणी)	ओ O	वा Va/Ba	वी Vi/Bi	वु Vu/Bu
5	Mrigashīrsha(मृगशीर्षा)	वे Ve/Be	वो Vo/Bo	का Ka	की Ke
6	Ārdrā (आर्द्रा)	कु Ku	घ Gha	ङ Ng/Na	छ Chha
7	Punarvasu (पुनर्वसु)	के Ke	को Ko	हा Ha	ही Hi
8	Pushya (पुष्य)	हु Hu	हे He	हो Ho	ड Da
9	Āshleshā (आश्लेषा)	डी Di	डू Du	डे De	डो Do
10	Maghā (मघा)	मा Ma	मी Mi	मू Mu	मे Me
11	Pūrva or Pūrva Phalgunī (पूर्व फाल्गुनी)	नो Mo	टा Ta	टी Ti	टू Tu
12	Uttara or Uttara Phalgunī (उत्तर फाल्गुनी)	टे Te	टो To	पा Pa	पी Pi
13	Hasta (हस्त)	पू Pu	ष Sha	ण Na	ठ Tha
14	Chitra (चित्रा)	पे Pe	पो Po	रा Ra	री Ri
15	Svātī (स्वाति)	रू Ru	रे Re	रो Ro	ता Ta
16	Viśākhā (विशाखा)	ती Ti	तू Tu	ते Te	तो To
17	Anurādhā (अनुराधा)	ना Na	नी Ni	नू Nu	ने Ne
18	Jyeshtha (ज्येष्ठा)	नो No	या Ya	यी Yi	यू Yu
19	Mula (मूल)	ये Ye	यो Yo	भा Bha	भी Bhi
20	Pūrva Ashādhā (पूर्वाषाढ़ा)	भू Bhu	धा Dha	फा Bha/Pha	ढा Dha
21	Uttara Aṣāḍhā (उत्तराषाढ़ा)	भे Bhe	भो Bho	जा Ja	जी Ji
22	Śrāvaṇa (श्रावण)	खी Ju/Khi	खू Je/Khu	खे Jo/Khe	खो Gha/Kho
23	Śrāviṣṭha (श्रविष्ठा) or Dhanishta	गा Ga	गी Gi	गु Gu	गे Ge
24	Shatabhisha (शतभिषा)or Śatataraka	गो Go	सा Sa	सी Si	सू Su
25	Pūrva Bhādrapadā (पूर्वभाद्रपदा)	से Se	सो So	दा Da	दी Di
26	Uttara Bhādrapadā (उत्तरभाद्रपदा)	दू Du	थ Tha	झ Jha	ञ Da/Tra
27	Revati (रेवती)	दे De	दो Do	च Cha	ची Chi

Hagyományos hindu nevek

A hindu asztrológusok (ld. Jyotisha) azt tanítják, hogy amikor egy gyermek megszületik, kedvező nevet kell adni neki, amely megfelel a gyermek nakshatrájának. Úgy tartották, hogy ennek az elnevezésnek a jótékony hatása abban nyilvánul meg, hogy amikor a gyermek hallja ezt a hangot, ez a teljesség érzését kelti benne. A gyermekben kialakul a biztonságérzet, az „anya otthon van" érzés, míg a helytelen név az elszigeteltség vagy elidegenedés érzéséhez vezethet. A Holdat az anyához társítják, így a megfelelő „hold-hang" használata a biztonságos anya-érzést adja a gyermeknek.

Mindegyik születési csillag megfelel egy szanszkrit hangzónak, amely egy-egy név elejét alkotja. Ezeket a hangzókat sorolja fel a fenti táblázat. Elsőként megkeressük, hogy mely nakshatrában van a Hold a születés pillanatában; majd kiválasztjuk az ennek megfelelő páda hangzóját. Egy nakshatra 62 percenként változik, a páda pedig 15 percenként.

Egy további lehetőség a születési aszcendens használata. Ugyanúgy alkalmazzuk a pádákat és a hangzókat, de ezesetben a hangzók kb. 15 percenként változnak. Az aszcendens 24 óránként halad át mind a 27 nakshatrán, lévén mindegyik 53 ⅓ perces, és egy páda 13 ⅓ perces. A nakshatra aszcendensének használata a Hold-nakshatra helyett alkalmasabb a szülött számára, mint az anya számára. Ez a második megközelítés akkor alkalmazható, ha a Hold helyzete nem állapítható meg biztosan.

See also

- Jyotisha
- Chinese constellation
- Twenty-eight mansions
- Navagraha

Notes

[1] *Hymns of the Atharva Veda*, 1895, trans. Ralph T.H. Griffith. Original text via from *Gli inni dell' Atharvaveda (Saunaka), trasliterazione a cura di Chatia Orlandi*, Pisa 1991, collated with the ed. R. Roth and W.D. Whitney: *Atharva Veda Sanhita*, Berlin 1856. http://fiindolo.sub.uni-goettingen.de/gretil. htm#Veda

[2] Mythology of the Hindus By Charles Coleman p.131

Some authors who have written books on the Nakshatras include:

Prashant Trivedi

Dennis Harness

Camilla Sutton

Valerie Roebuck

Bepin Behari

K.T. Shubhakaran

Bill Levacy

Jim Kelleher

External links

Atharva Veda, www.sacred-texts.com

Free Online Nakshatra Finder (Malayalam), Panchangam, http://prokerala.com/astrology/nakshatra-finder/

Wikipedia Categories: Indian astrology | Hindu astronomy | Constellations | Nakshatra | Technical factors of astrology

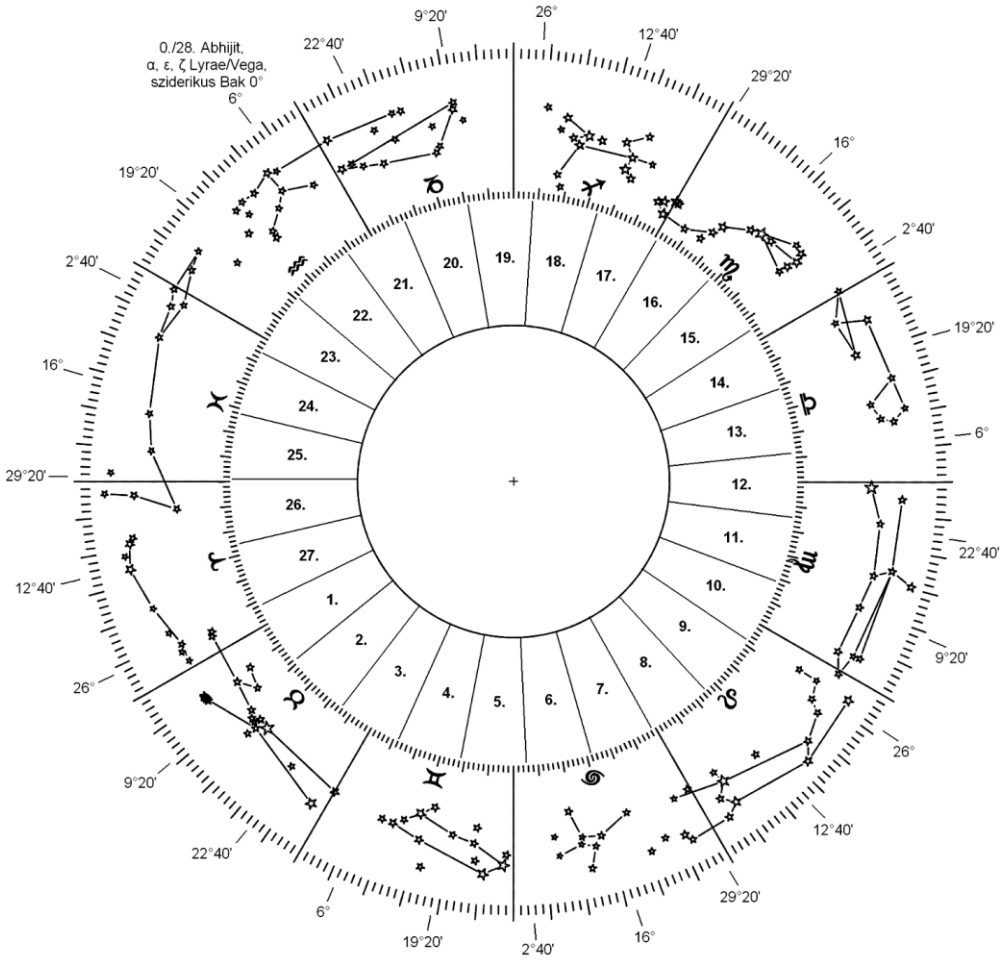

Az indiai holdállomások (nakshatrák) elhelyezkedése az ekliptikán
(tropikus fokszámokkal, ld. sziderikus Kos 0° = tropikus Kos 26°)

Asztrológiai jelek, latin-indiai elnevezések, indiai égtájak,
nakshatra domicíliumok sorrendje, és a Nagyszentmiklósi kincs
2. korsója ábrázolásainak analógiái (Z.T.Cs., 1998):

♈ Aries/*Mesha* = Kos
♉ Taurus/*Vrishabha* = Bika
♊ Gemini/*Mithuna* = Ikrek
♋ Cancer/*Karka* = Rák
♌ Leo/*Simha* = Oroszlán
♍ Virgo/*Kanya* = Szűz
♎ Libra/*Tula* = Mérleg
♏ Scorpio/*Vrishchika* = Skorpió
♐ Sagittarius/*Dhanus* = Nyilas
♑ Capricornus/*Makara* = Bak
♒ Aquarius/*Kumbha* = Vízöntő
♓ Pisces/*Meena* = Halak

♄ Szaturnusz: *Shani*
♃ Jupiter: *Guru/Brihaspati*
♂ Mars: *Mangala*
☉ Nap: *Ravi/Surya*
☿ Merkur: *Budha*
♀ Vénusz: *Shukra*
☽ Hold: *Chandra*
☊ Felszálló vagy északi holdcsomópont: *Rahu*
☋ Leszálló vagy déli holdcsomópont: *Ketu*

Purva: kelet/elöl
Uttara: észak/balra
Dakshina: dél/jobbra
Pratichi: nyugat/hátul

Nakshatra domicíliumok sorrendje, és Nsztm 2./1-4., „*Győztes fejedelem, Égberagadás, Égi vadászat, Állatküzdelem*” analógiái (sorrendben, **kiemelve**):

1. 2. 3. 4. 5. _____ ☋ ♀ ☉ ☽ ♂
6. 7. 8. 9. _____ ☊ ♃ ♄ ☿
10. 11. 12. **13.** 14. _____ ☋ ♀ ☉ ☽ ♂
15. 16. 17. 18. _____ ☊ ♃ ♄ ☿
19. **20.** 21. (28.) 22. 23. ____ ☋ ♀ ☉ ☽ ♂
24. 25. **26.** 27. _____ ☊ ♃ ♄ ☿

MAGYAR ÓKOR

Timaru-Kast Sándor (Ingelheim):

Attila Nagykirály és a hunok a Rajnánál

Attila Nagykirályunkat, akinek Hun Birodalma a Kínai Nagy Faltól az Atlanti-óceánig terjedt, életében Keleten és Nyugaton egyaránt nagy becsben tartották, és tartják még ma is. Lásd a Nibelung-éneket (Nibelungenlied), a Hunalandot (14. ábra), az ausztriai Tulln[129] városban felállított monumentális Attila szoborcsoportot, a „Világura" szobrot a francia La Cheppe nevű helységben (5. ábra), és a Camp d'Attila műemléket (6. ábra). És aztán Szent Attila (San Atilano, 850–919) a neve Tarazonában (Aragónia) született, Zamora (Kasztília) egyházmegye első püspökének, aki azért kapta az „Attila" nevet, mert a nyugati-gótok (akik a római állami, majd egyházi propaganda szerint a gonosz Attila ellen nagy hévvel harcoltak) nagy tiszteletben tartották a hun nagykirály emlékét.[130]

1. ábra. Attila emlékmű, Tulln (Ausztria).

Hunalandnak hívták a kora-középkorban a frízek-lakta vidéket. A fríz kiskirályok Brüsszeltől (Bruocsella – „broek" *láp* + „zele" *hely, helység, telep*) Brémáig („brim" *perem*) magukat hunoknak és országukat meg népüket „hun"-nak nevezték. Ők az „Attila" nevét vették fel (mint AEthelwulf, AEthelred)[131].

[129] Tulln (Alsó-Ausztria) a Krimhild-csatájának a színhelye.
[130] Világháló: hu.wikipedia.org > wiki> Szent Attila: A spanyol és portugál Atilano név a hun Attila király nevéből származik. A Hispániában megtelepedett vizigótok ugyanis nagy tiszteletben tartották a hun uralkodó emlékét.
[131] Ezek a királynevek Angliába is átkerültek, Wessex és Mercia több királyát is így hívták.

2. ábra. Hun hagyományőrzők.

Attila és a hunok

Attila, a magyarok Nagykirálya 406 körül született, En-Gédiben, Engadinban vagy valahol ott. En-Gédi a Holt-tenger nyugati partján fekszik, innen nem messze van Nimród ősi erődje is a Golán- avagy a Dzsúlán-fennsíkon (Qal'at al-Subeida –'Nagy Szikla Vára', másik neve arabul Qal'at Namrud, héberül Mivcar Nimrod).

3. ábra. Nimród vára és a Gennészereti-tó a Golán fennsíkon.

Engadin Svájcban van, Graubünden kantonban. Ezt a kettősséget, hogy feloldja, a magyar történetírás elhatározta, hogy Attila bizony a Kaukázusban született, ott ahol állott egy Magyar (Madzsar) nevű város is.

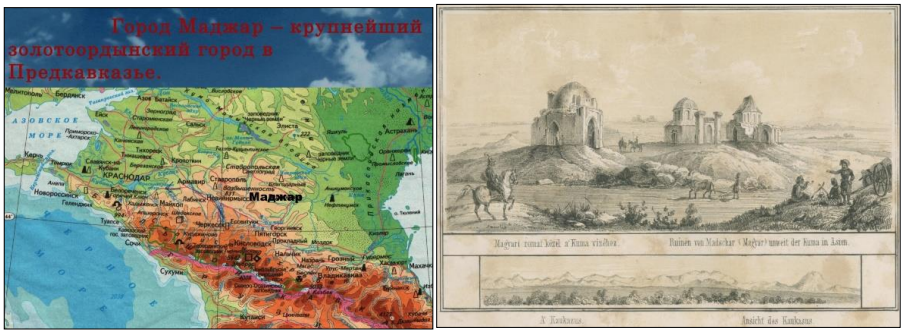

4. ábra. Magyar városa a Kaukázusban.

Attila neve egyesek szerint a germán (keleti-gót, gepida) Atta (*atya*) szóból származna, egyébként ugyan úgy szóba jőhetne a baszk *atta* (atya) szó is. Mások tisztábban látják a múltat. Ezek szerint Nagykirályunk neve török eredetű: Omeljan Pritsak[132] szerint Attila (*Αττίλα*) egy összetett méltóságnév, amely a török ES *nagy, ősi* (lásd: ómagyar ES-TAN *Isten*) és TIL *tenger, óceán* (nagy víz – ITIL, ETEL > lásd: Etelköz) meg egy A rag. Tehát: *attíl-* (< **etsíl* < **es tíl*) *with the meaning "the oceanic, universal ruler"* – 'hatalmas uralkodó, a világ ura' értelemmel bír. Más vélemény szerint – *H. Althof (1902) considered it was related to Turkish atli (horseman, cavalier), or Turkish at (horse) and dil (tongue)* – Attila neve a türk ATLI (lovas, lovag) szóból származik: AT (ló) és Dil (beszéd).[133]

5. ábra. Attila, a Világ Ura, „Les Hurlus Attila à La Cheppe" (Champagne, Franciaország).

[DL1] megjegyzést írt:

[132] Pritsak, Omeijan (1919-2006): ukrán-amerikai történész, nyelvész, a Harvard egyetem professzora.
[133] Világháló: en.wikipedia.org>wiki>Attila

6. ábra. Attila tábora egy kelta faluban, La Cheppe környékén (Champagne, Franciaország).

Attila amúgy 450 körül hadjáratot indított a Római birodalom ellen, és ezért átkelt a Rajnán. A Rajnán való átkelés Mainztól feljebb történt, mondják a történészek. Ez feltehetően a mai Bingennél (római Bingium) történhetett, ahol egy természetes gázló is volt/van. Itt 2022 nyarán olyan alacsony volt a Rajna vize, hogy gyalog is át lehetett volna menni a túlsó partra, ha a XIX. századba nem kezdik el a hajózási árok megépítését, majd a meder mélyítését. Ugyanitt van a „Síró szikla" (Loreley) és itt fekszik Szent Goar város is, amely nevét egy az Attila seregébe vonuló alán vezér után kapta, aki a monda szerint a kereszténységet hozta a vidékre.

Attila seregével a nemetek (*nemetes*) földjére érkezett. A nemetek egy kelta törzs volt, amely nevét feltehetően első vezére, Nemed nyomán örökölte (Nemed népe). Nemedről írja az ír *Honfoglalások könyve*, hogy népét kivezette a Turánból (Szkítia indiai határáról), és letelepíti a *„Malus maeotis"* (Meotisz partja) vidékére. A magyar krónikákban is szerepel a „Palus maeotis" – Meotiszi ingovány, ahová Hunor és Magor viszi be népét, sőt ugyanide érkeztek meg a menekülő anatóliai Amazonok is. Elzártsága, elrejtett volta folytán alkalmas volt vándorlók megpihentetésére.

Innen „Szkítiából" indultak el a nemetek, majd a Kárpát-medencében megállva, megpihenve (Sicambria?), az „aranyútján" (a Duna-vonalát követve)[134] megérkeztek a Rajnához. Azért nevezték magukat frankoknak, mert a szabad szkítáktól származtak.

A Kárpát-medencéből „elköltöző" – Nyugat-Európában szétterjedő – kelta telepesek, habár az Ősanyát, DANU-t, „nem tudták magukkal vinni" – írják az ír krónikák, nevét tovább éltették folyóikban: az angliai és skóciai Donoktól a franciaországi Donig. Ők a „DANU-fiai" (Tuatha Dé Dannan – *'Danu' istennő törzse*) Danu, azaz az Istenanya gyerekei voltak. A Duna lett a druidák „szentfolyója" mivel benne élt az Ősanya, Danu. Azt a vidéket, ahol kénytelenek voltak az Ősanyát, az Istent – hisz Anya vala az Isten! – hátra hagyni „Anyahonnak" vagyis ANNWN-nak [ejtsd: annún] nevezték. Annwn lett a „Másvilág" neve is, ahová szeretteik vissza-/megtértek. Ez volt másik nevén az „Asszony(ok) országa" – a BANNWN [ejtsd: bannún], magyarul szó szerint: BANYAHON[135]. Bannwn nevében könnyen felismerhetjük a későbbi latin „Pannóniát", a DANU/DUNA országát, az Ősanya, a „Jóanya", a későbbi „Szűzanya" (Boldogasszony) országát.

A kelta *nemetek* neve vetődött rá a később ide betelepült germánokra. Magyar nevük máig fennmaradt, és ezt vették át a szomszédságunkba élő szláv nyelvet beszélő népek (niemiecki).

[134] Förster, O., Spielvogel, G., Nägele, G.: Auf der Suche nach dem Gold der Kelten (München, 2002).
[135] Óírül BAN (ma: BEAN) férjes asszony, öregasszony (BANYA) – vö. BÁB menyecske, szerető.

Caesar Kr. e. 55-ben legyőzi az egyesült 7 kelta törzset, – a hetediknek csatlakozott törzs a nemetek törzse volt, – és elfoglalja a Rajna teljes balpartját.

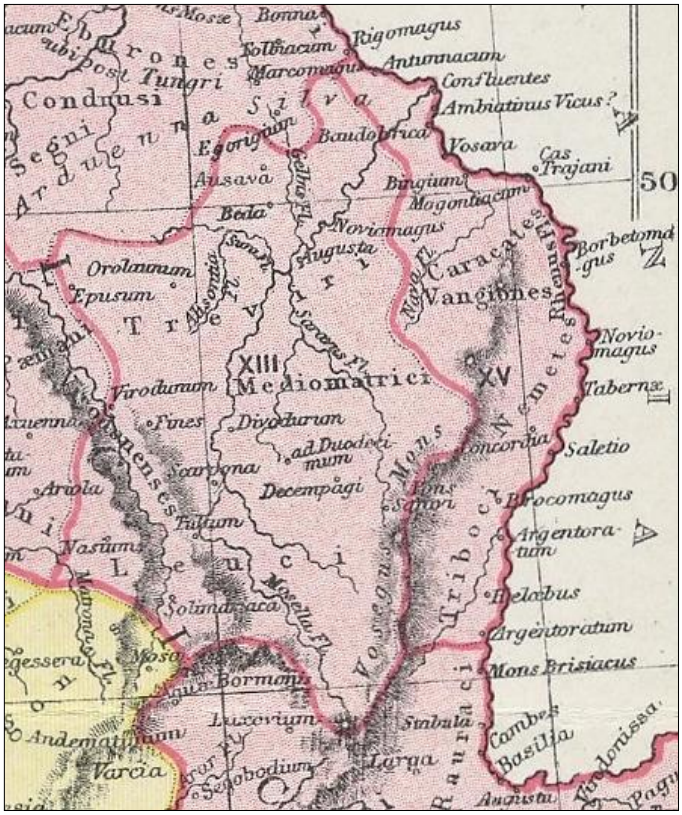

7. ábra. Nemetes (kelta nemetek), a római Belgica része.

Átkelve a Rajnán, Attila serege elkergeti a Bingium erődből a rómaiakat, majd Mainz felé veszi útját. Mainz ősi kelta település neve, a kelta „napisten” MOGON neve után kapta. A rómaiak Mogonciacumnak írták (MOGON a kelta „napisten” neve + -CUM, -KON kelta „hon” szavakból). Nagyon sok *-cum/-um* település van itt a ma Rheinhessennek mondott vidéken, pl. Ingel-um, régen Engelum (Sedes Anglia), a mai Ingelheim, és sok *-kon* végződésű régi település név van Svájcban (Edi-kon, Uiti-kon, Rhaeti-kon).

Attila és a kelták

Az itt átkelő hunok után nevezték el a vidék felett emelkedő hegyláncot Hunhátnak (Hunsrück). Hunhát arról nevezetes, hogy „itt megszűnik a der-die-das” – azaz a nép nyelvén nem alkalmazzák helyesen a „felnémet” *der, die, das* névelőket. A Hunhát vonalától északra terül el a koraközépkorban Hunalandnak mondott vidék. A Hunhátba telepítettek a rómaiak pannóniai lovas-íjász szarmatákat, akárcsak Britanniába. Vajon megértették egymást Attila hunjai a hunháti jászokkal (szarmatákkal), akik finn történészek szerint is a magyarok ősei? Forrásaink a szarmatákat szőke, világos bőrű embereknek írják le. A *mata* szó pedig a *metanastae*, *materoi*, *madaroi*, *matari*, *matzari*, *meterea turba* népet is jelölhet, akikről Klaudiusz Ptolemaiosz, Caius

Plinius Secundus és Publius Ovidius Naso is beszél, s akikben többen – így a finn T. Pekkanen[136] – a magyarokat vélik felfedezni: „fehér / szőke magyarok”. *Tuomo Pekkanen*, Helsinki-i egyetemen működő finn történész 1973-ban angolul megjelentetett írásában azt taglalja, hogy a magyarság a szarmaták egyenes leszármazottja.

Érdekes még, hogy ezen a vidéken ma is olyan német szavak fordulnak elő a nép ajkán, mint DENGEL *lesimít, lekalapál, döngöl*, DUGGELE *eldug (gyerekjáték)*, FOLDA *föld*, BOCI *boci*, KLAU- *el-csel*, URO- *erő, hatalom*, TCHAJA *'atraktives Mädchen' – csaj*, LAHNO *lány, kisasszony; tündér, (farsangi) királylány* (vö. kelta LEIAN *leány, tündérlány*).

Útközben Mainzfelé Attila katonáival felvágtat a Rigódombra (Lerchenberg), ami Mainz felett emelkedik, és innen tekint le a római Mogontiacum várára, a kelta halásztelepre. Itt lova megbotlik, és a gyorsan haragra gerjedőnek, ellenségei által féktelennek, lobbanékonynak, embertelennek leírt Attila így szól katonáihoz: *Fiúk, harcos társaim itt egy templomot fogunk építeni* (helyi legenda szerint). Igy épült fel a Meroving-kornak mondott időben a mainzi dóm régi épülete (8. ábra).

8. ábra. Mainzi Szent Márton-dóm.

A Merovingok voltak az első, feltehetően nevük és eredetlegendájuk alapján (tengerből kijövő fehér anyadisznó – emse – szülte meg ősüket, az első Meroving királyt) kelta származású királyok, akik megalapozták, és kb. az 5. század közepétől 751-ig vezették az első frank királyságot (gall-breton néven: Bro Frankíz = „szabad birodalom/birtok”), a frankok első országát, Attila sikeres galliai hadjáratát követően. 751-ben államcsínnyel eltávolították az utolsó Meroving királyt, az addigi palotamester „Karolingok” államcsínnyel, pápai áldással jutottak hatalomba. Az utolsó Meroving királyt kolostorba zárták, pápai engedéllyel, és így örökös nélkül hal meg. Ezzel megszűnik létezni a Meroving-ház.

[136] Világháló: hu.wikipedia.org/wiki/szkíta szokások/ cite-note – Pekkanen, Tuomo (1973): On the Oldest Relationship between Hungarians and Sarmatians: from Spali to Asphali (Ural-Altaische Jahrbücher, 45, 1-64).

9. ábra. A Frank Birodalom a Meroving királyok idejében.

Worms környéke egy varázslatos hely. Nem csak azért, mert itt volt a burgundok fővárosa. Worms (is) egy ősi kelta település volt, neve is kelta eredetű: BORMAT *Bormező*. BOR keltául vizet, bugyogó, pezsgő, forrásvizet jelent (lásd: székely-magyar BOR-víz), MAT meg mezőt (mint: Kecske-MÉT). Itt kötött ki a vizen kormányzó nélkül hánykolódó csónak az alvó Siegfrieddel, aki ugyanitt a „kútnál" (forrásnál > „Bormat") tisztálkodik meg, miután leöli a Nibelungok sárkányát. A „sárkány" a keltáknál az egyensúly jele („mérleg" csillagkép). Megölése az egyensúly felbomlását jelenti, és egy rendkívül harcias korszakot, személyes bosszúk és népek közti háborúk sokaságát indítja be.

10. ábra. Worms, Nibelungok hídja.

Az idegenből jött és tudatlan Siegfried megöli a béke (egyensúly) zálogát, a Sárkányt, majd megölik őt, és Krimhilde (Ildikó) segítségül hívja Attilát, aki már akkor bevette a Rajna-menti vidéket. Miután elfoglalta Bingium (Bingen) és Mogonciacum (Mainz) római erődöket, kialakítja udvarhelyét a mai Alzey nevű városban, nem messze Wormstól.

11. ábra. „Atzel" utca Alzeyban, itt állott Attila (Atzel, Etzel) vára, a Nibelungok legendája szerint.

12. ábra. Mai felírat (runák) Alzeyban, és a város címere a sárkánnyal (Siegfried legenda) és Volker von Alzey, a Nibelungok regősének (Minesenger) lantjával.

13. ábra. Dietrich és Siegfried harca.

Alzey város neve Attila nevéből származik: itt volt Attila vára (Etzels Burg / Atzelburg). Itt ölték meg Volker von Alzey regőst. Itt szúrja le őt Hildebrand – neve: hilti „Kampf, Schlacht" (*harc*) und brant „Schwert" (*kard*), a *Dietrich von Bern* egyik harcosa. Itt, Attila várában élt

száműzetésbe Dietrich von Bern, Attila követője. Bern (kelta ’verem, szakadék’) > ma Bernkastel, városka Pfalzban, a Mosel partján.

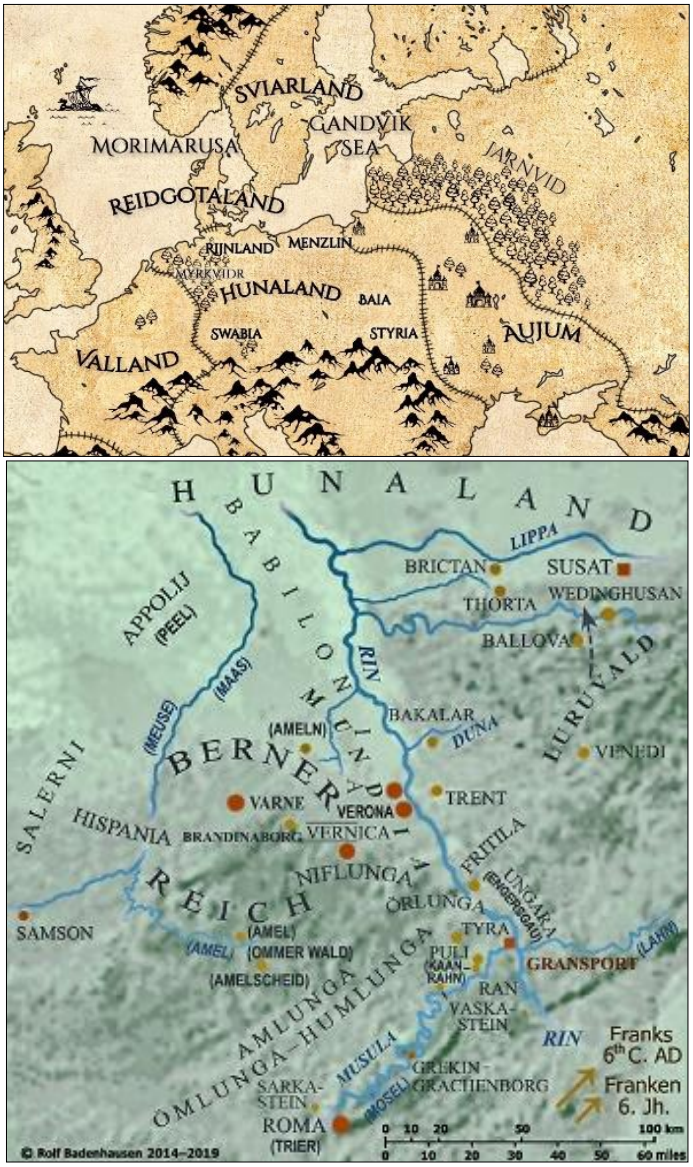

14. ábra. Hunaland.

Egyes elképzelések szerint Attila itt lelte halálát is, sőt itt is van eltemetve. A Holt-Rajna ág alatt feltételezik sírját, és ugyanide rejtették el, helyezték sírjába, hatalmas kincsét is (> *Schatz der Nibelungen* – Nibelungok kincse), amit azóta is keresnek.

Attila sírját Basel (Svájc) vidékén (is) feltételezik, a mai Zunzgen (régen Zunzkon > kelta „-kon” *hon, település*) falú határában, Sissach megyében. Maga „Basel” neve egyes kutatók szerint a türk eredetű (*baş* fej + *el* kéz) szóösszetételből származik. Van, aki Attila születési helyét is Svájcba helyezi, Engadin völgyben, a rétoromán (kelta-etruszk) St. Moritz vidékén.

Attila galliai hadjárata elején összehívta a gall vezéreket, és kisérőjével, a gall Audax személyes orvosával, tudatta velük, hogy a keltákat szövetségeseknek tekinti, és őket akarja megsegíteni Gallia felszabadításával. És a kelták mind mellette szállnak hadba, a rómaiak ellen. Attila elfoglalja Lutéciát (Lutetia Parisiorum). A kelták alapította várost az őshonos gallok Parisnak nevezték, a trójai királyfi[137] neve nyomán. Majd innen dél felé fordul és ostromolja Orléanst (Aureliana Civitas), gall nevén Cenabum,[138] a kelta carnutok (carnutes) erődje, ahol a galliai druidák központja volt. Korábban Caesar katonái lemészárolták a carnutok nagy részét. Attila megjelenésével Orléans falai alatt a kelták fellázadnak a megszálló rómaiak ellen, a római várvédőket leölik, és a felkelő, katonák (bagauták)[139] megnyitják a város kapuit a hunok előtt. Itt jött a hír, hogy Aetius megindult seregével a Loire völgyében Attila ellenében. Ennek megy elejébe Attila, és a Catalaunumi csatában csaptak össze. A csata helye a mai Chalon sur Saône környékén volt =15. ábra), délen (Burgundia, Rhône völgye), és nem valahol északon a Marne vidékén. Ennek bizonyítéka, hogy itt kezdődik a ma katalánnak[140] mondott nép lakhelye.

15. ábra. Attila tábora Galliában, ahová összehívta a gall törzsek vezéreit.

Másik bizonyítéka a déli csatamezőnek, hogy Attila innen Tolosába (Toulouse) megy udvart tartani. Mielőtt hazafelé indul seregének egy előőrsét helyben hagyja. Állítólag a csapatot vezető ispán neve kapcsán nevezték el Hispániának a Pireneusokon túli területet.[141] Itt egy királyság is kialakul Aragon néven. Neve összecseng a szkíta HARAG[142] harc isten nevével. A harc istenének neve Thargitaosz (HARGITA) nevében is fellejük. Itt Tarazonában (ősi kelta neve Turiasu), Zaragosa vidékén, Aragóniában született Aszturia első püspöke San Atilano (937 – 1007), akit a pápa szentté avatott (1095). Nevét Attila nagykirályunk neve után kapta, mert akkoriban Attila emlékét arrafelé nagy becsben tartották (a német nyelvű Wikipédia nyomán). Fejét, mint szentereklyét őrzik ma is egy ereklyetartóban Toledoban, Spanyolország első fővárosában. Aragónia neve tehát a szkíta „harc” istenének (*harag*) nevéből ered, és így feltehetően a hunoktól származik.

[137] "Ezt a paradicsomi vidéket ő [Paris] azonnal megkedvelte, és megparancsolta, hogy a Szikan hegy tetejére egy hatalmas várat építsenek." (‘Tárih-i Üngürüsz’ avagy a Magyarok Története) → Sicambria.
[138] Ceanabum < kelta CEN fej, vég, AVON víz, folyó – vö. „Nyárád-tő” (Lásd: AVON – OFEN Buda régi neve).
[139] Kelta BUACHA fiatal katona – magyarul BAKA.
[140] Catalaunes egy gall törzs neve: Catu-vellauni – catu *katona (harcos),* vellauni *kiváló* – azaz ’kiváló katona’.
[141] Thierry Amadé: Attila történelme, 1865.
[142] HARAG / HARG szkíta „harc” istenének nevéből származik Hargita hegy neve is (itt a Világ közepe).

16. ábra. Tarazona (kelta Turiasu), Aragóniában, kelta rovás-felirata.

Attila és a svájci hunok

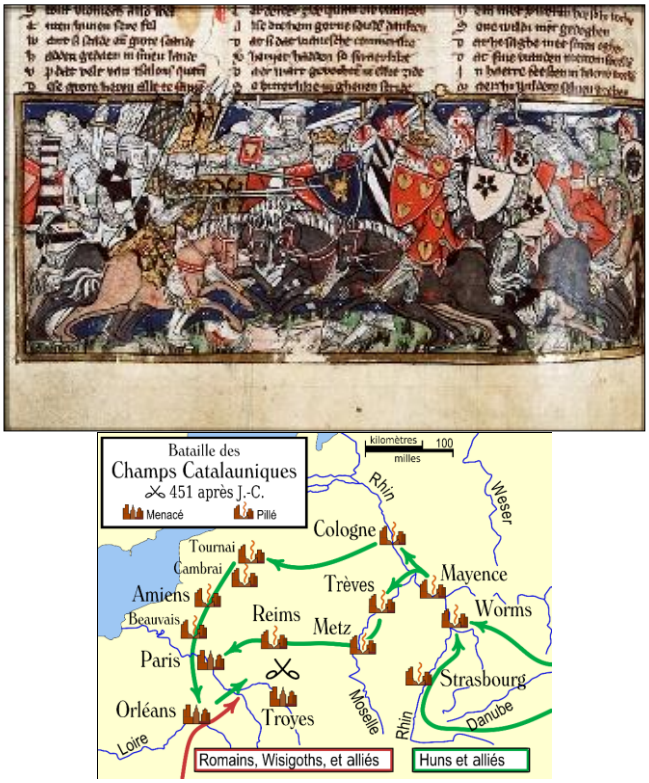

17. ábra. A Catalaunumi csata (Jacob van Maerlant: Spieghel Historiae /A történelem tükre).

A déli csatamező egy másik bizonyítéka az, hogy innen Attila hazaküldi hadseregének nagy részét, amely a Rhône forrása felá veszi útját, a mai Wallis (Svájc) kanton irányában. Egy feltehetően lemaradt csapat eltévedt az Alpok szűk, járatlan völgyeiben, és hazafelé menet a felső Rhône vidékén betéved egy meredek déli völgybe: a Val d'Anniviers (Eifischtal) völgyébe, a dél-svájci Valais-/Wallisban. Majd itt le is telepedtek, és ott élnek ma is.

18. ábra. Wallis kanton.

20. ábra. Pinsec nevű falu egyik háza a „Hunok” völgyében.

Bernard Savioz, helyi történész, 1985-ben megjelent könyvében, melynek címe: Valaisans, descendent d'Attila (A Wallisiek Attila leszármazottjai) közöl egy pár megmaradt, ahogyan ő mondja, hun szavat, a mai helyiek beszédében: BOIOUK *bújik*, BOURLÉ *bírál*, KIAVOUA *kavar*, VALOU *való*, BULIA *buja*, BOUTA *buta*, KOURBA (kelta CUAR) *görbe*, VOUARASSO *varázsló*, BOUGUIA *buglya*, FOUR *fúr*, YOUK *lyuk*, BOUGRÉ *bögre*, GOUGNIE gúny, MOULATA *mulat*, NOUÉS *növés* stb.

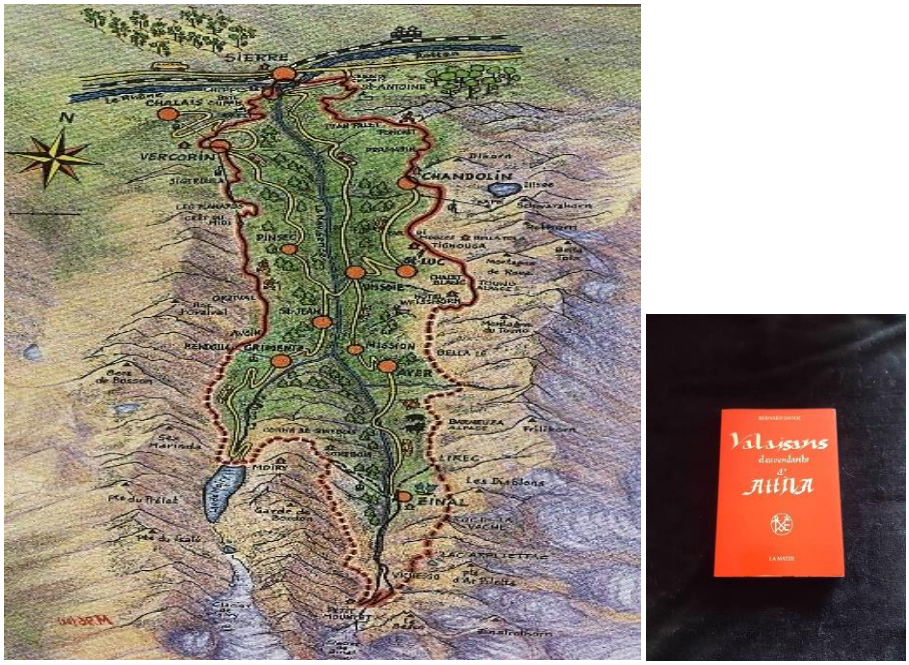

21. ábra. „Hunok völgye”, Wallis kanton.

22. ábra. Hun hagyományőrzők a Rajnánál.

MAGYAR KÖZÉPKOR

Költő László (Kaposvár):

Kaposvár legkorábbi Árpád-kori temetője

(Kaposvár-Kertészet, Ezüsthárs lakótelep)

Az 1970-es évek óta ismert ((ECSEDY, 1972, 1973; HORVÁTH- HROTKÓ- KLING, 1974; BÁRDOS, 1978). őskori településjelenségeitől északra az úgynevezett „Ezüsthárs" lakótelep telekkialakítása, közművesítése során előkerült Árpád-kori temető közművek által bolygatott területének feltárását 2005-ben végeztük el, melynek eredményéről a Somogyi Múzeumok Közleményei 18. kötetében számoltunk be (KÖLTŐ-BAJZIK, 2008).

Későbbiekben számítani lehetett rá, hogy a kialakított építési telkek beépítésének kezdetekor a fel nem tárt temetőrész feltárására is szükség lesz. Erre 2010-ben, illetve 2011-12-ben került sor. 2010-ben a 6268/11. és 26. helyrajzi számú telkeken, 2011-12-ben a 6268/12. helyrajzi számú telken folytattunk feltárást. Ezzel sikerült meghatároznunk a temető DNy-i és ÉK-i sarkát, valamint az É-D-i kiterjedését (1. ábra).

Az építési telkek alatti temetőrész feltárása során további 209 sír, így eddig összesen 341 sír került elő. Köztük három kettős sír (279., 434., 425.), és két meghatározhatatlan korú állat (kutya)-temetkezés volt. Az újabban feltárt sírok közül 78 volt melléklet nélküli, tehát összesen 152 sír.

A 6268/12. helyrajzi számú telken, az Árpád-kori temető K-i széle alatt egy késő avar kori temető sírjait találtuk meg. Az eddig feltárt 341 sírból 26 bizonyult avar korinak. Az avar temető elhelyezkedésének érdekessége, hogy a két temető „találkozásánál", bár az avar sírok egyértelműen mélyebbek, és az Árpád-koriak alatt foglalnak helyet, tájolásuk beleilleszkedik az Árpád-kori sírok K-Ny-i tájolási rendjébe, K felé haladva fokozatosan „fordulnak el" ÉNy-DK irányba.

Az Árpád-kori temető leleteinek legtöbbje a később feltárt részben is az általános, a kora jellemző típusok. „S" végű karikák, huzal fülbevalók, gyűrűk. Némelyik sírban több gyűrűt is találtunk, gyakori volt a 2 gyűrű viselése. Ebben a temetőrészben több volt az ezüstből készült tárgy („S" végű karikák, gyűrűk). Ezeken kívül több archaikus vonás is jelentkezett (csüngős ingnyak veretek, stilizált állatfejes bronz karperec). Összesen négy újabb érmét találtunk, szt. István és I. András ezüst dénárjait. A 252. sz. sírban sodrott nyakperec, stilizált állatfejes karperec, gyűrű és „S" végű karika mellett 5 db ónozott bronzból készült csüngős, és egy db csüngő nélküli ingnyak veret került elő. (2. kép)

Hasonló díszeket találtunk a 329. és a 418. sz. sírban (előbbiben a koponya jobb oldalán egy nyílcsúcs is volt). A 379. sz. sírban csüngős ingnyak-veret csüngő tagja volt ezüst fóliás hordó alakú gyöngyökkel nyaklláncban. A 381. sz. sírban kis méretű vastag „S" végű karikákból (9 db) álló fejék volt, fóliás gyöngyökből álló nyaklánc kíséretében (3. kép).

Szokatlan összeállítású a 334. sz. sírban talált, 5 db lunulából, 2 db bronz csörgőből és ezüstfóliás apró gyöngyökből összeállított nyakék (4. kép).

A 287. sz. sírban egy-egy pár arany, és aranyozott ezüst „S" végű karikát, ezüst gyűrűt, és egy rossz megtartású, egyelőre meghatározhatatlan, kisméretű, ezüst pénzérmét találtunk. (5. kép)

A sírok viszonylag sekélyen feküdtek, a vázakat a korábbi talajművelés erősen roncsolta, valamint az egyébként is agyagos, agresszív talajba juttatott vegyszerek hatása következtében a csontok jelentős része felszívódott. Koporsó nyomait továbbra sem lehetett megfigyelni, néhány esetben viszont a csontváz helyzete arra uralt, hogy az elhunytat valamibe betekerve helyezhették sírba. A vázak háton fekvő, nyújtott helyzetűek voltak, egy-egy esetben figyelhettünk meg kissé zsugorított helyzetű (jobb oldalára történt), valamint ún. „béka" helyzetű fektetést (6. kép), Az alkarokat általában könyökben különböző mértékben behajlították, néhány esetben mindkét kar a vállhoz, illetve a mellkason keresztben az áll alá volt behajlítva.

Az avar kori sírok jellemző leletei az ovális karikájú, lengő csüngős fülbevalók, esztergált csont, illetve vas csőből készült tűtartók, poncolt díszű bronz karperecek, dinnyemag alakú, és többtagú rúdgyöngyök, öntött veretes övgarnitúrák. Ez utóbbiak között különleges, vidékünkön szokatlan formájú csüngővel szerelt veretek is előfordultak (345. sz. sír). (7. Kép). A veretes sírokat az Árpád kori temetőtől távolabb eső területen, a 6268/12 hrsz-ú telek keleti vége felé találtuk. Az Árpád kori temetővel érintkező részen csupán a nőket temették felékszerezve, gazdag mellékletekkel, a férfi sírok általában melléklet nélküliek voltak, illetve egy-egy vas kés fordult elő bennük. A nők sírjában több esetben fordult elő mellékletként tojás (307., 349., 429. sz. sír) (8. kép)

Érdekes a gyöngycsüngős és az „S" végű fülbevalók együttes előfordulása. (A 429. sz. sírban egymásba fűzve került elő mindkét fülben egy-egy „S"végű és gyöngycsüngős fülbevaló-pár, a 437. sírban spirálcsüngős fülbevaló volt „S" végű karikával együtt.)

A 305. sz. sírban a váz jobb térde mellett bronz pántos fa vödröcske maradványait találtunk. A 402. sz. sírban szokatlanul nagy méretű, hólyagos többtagú gyöngyök voltak (9. kép)

Az avar kori temetkezések minden esetben koporsósak, a sírok mindkét vége lemélyített, 1-2 esetben sírépítmény megléte valószínűsíthető (a sírgödör sarkaiban, illetve oldalában cölöpnyomok – 355. sz. sír). (10. kép) A koporsók általában ácsoltak voltak, egy esetben találtunk koporsóvasalásokat (374. sz. sír). Ez utóbbi sír formája eddig párhuzam nélkül áll, „álpadmalyosnak" neveztem el, ugyanis a sírgödör mindkét hosszanti oldalában (a bal oldaliban szélesebb) padmalyt alakítottak ki, azonban annak mérete nem volt elegendő a koporsó befogadására, a koporsót a fő aknában helyezték el. (11. kép)

A temető feltárását a 6268/12 hrsz-ú telken anyagi lehetőségek hiányában kénytelenek voltunk úgy végezni, hogy a magasan fekvő Árpád-kori temetőrészt teljes egészében feltártuk ugyan, de a mély avar kori sírok közül csupán azokat tártuk fel, amelyek várhatóan az épülő ház alá kerülnek, és ezáltal megsemmisülnének, illetve a későbbi kutatás számára elérhetetlenné válnának.

Az Árpád kori temetőt archaikus vonásai, a benne előkerült leletek alapján Kaposvár közigazgatási területén előkerült legrégibb ilyen korú temetőnek tarthatjuk

.

.

Irodalomjegyzék

Bárdos E. 1978: Jelentés a Kaposvár határában, a kaposmérői Latinka MgTsz. területén végzett leletmentésről. – Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága Régészeti Adattár IV/1/980/b

Ecsedy I. 1972: Ásatási napló Kaposvár-Mátyás u. lelőhelyen 1972. szeptember hónapban végzett szondázó ásatásról. – Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága Régészeti Adattár IV/1/260/b

Ecsedy I. 1973: Beszámoló a Kaposvár-Mátyás u. – Somogy Megyei Tanács Dísznövénytermesztő telepén végzett szondázó ásatás eredményeiről. – Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága Régészeti Adattár IV/1/260/a

Horváth L., Hrotkó Zs. & Kling J. 1974: A Kaposvár – Városi Kertészet terepbejárási jelentése. – Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága Régészeti Adattár IV/1/317/a

Költő-Bajzik, 2008: Költő László & Bajzik Annamária: Kora Árpád-kori temetőrészlet egy kaposvári lakóparkban. Előzetes jelentés az Ezüsthárs lakópark közműberuházások által érintett területének régészeti feltárásáról - Early Árpád-era cemetery section in a housing park in Kaposvár. Preliminary report on the archaeological survey of areas affected by public utilities instalment in the Ezüsthárs housing block (SMK18, 2008. 171-224.)

VALLÁSTÖRTÉNET, VALLÁSELMÉLET

Harsay Mária Magdolna (Budapest):

Az egyetemes értékek, ill. örök igazságok terjesztőinek küzdelme a hatalom képviselőivel szemben[143]

Sok történész nem tudja elfogadni a tudatos, szándékos történelemhamisítást. Úgy tartják, a problémák csak az időszámítási anomáliákból adódnak; ill. természetesnek vehetők, hogy a történetírók a megbízóiknak kedveznek. *Fogadjuk el?!* Hiszen ennek következtében éppen *az identitásunkat meghatározó szkíta gyökerű kulturális értékeinket* nemcsak ***kisajátítják*** a később formálódó népek, hanem saját céljaik érdekében ***el is torzítják***.

Európa kultúrája nem görög gyökerű, hanem szkíta. Innen a fehérember civilizációja. Nem ördögtől való, ha a távoli népek a szkíta tanításokban ismerik fel a gyökereiket, hiszen ***a jézusi szkiticizmus maga az ó-kereszténység.*** Tehát azzal nincsen semmi gond, mikor az ősi szkíta erkölcsök alapján szabályoznak, ez természetszerű. *Azzal van a gond, amikor a szabályok öncélúan, az isteni törvényeket felülbírálva, földi hatalmat szolgáló diktatúrát hoznak létre.* Vagyis mikor az ún. kisajátítási technikák révén olyan ELIT gyárt magának más népek feletti uralkodáshoz jogalapot, ahol a saját kultúrája nagyon eltér a szkíta erkölcstől és gondolkodástól, és így az identitás érdekében gyártott eredettörténetek fényében ***a valós folyamatok ismerete háttérbe kerül.***

Szkítákat népként értelmezni olyan, mintha a mágusok vagy a táltosok népéről beszélnénk. A szkíta, mint szó az ŐSTUDÁST jelent. Ha elfogadjuk a „hódító szkíta nép" verzióját, akkor elvileg értelmezhető a „pre-szkíta" korszak, és máris a szkítákat elvágtuk a lényegüktől, hogy ők az ún. őstudás képviselői (ókori nevükön Anunnakik). ***A Szent Korona*** és ***az antiküthérai szerkezet*** (talán még a hatalmas kövekkel való építkezések is) *tárgyi bizonyítékai* a szkíta, mint őstudás létezésének.

Előadásom célja az ÉBRESZTÉS, hogy igenis egyes időszámítási módszerek bevezetésének a célja ***a tudatos hamisítások elleplezése,*** azaz az ún. időszámítási anomáliák többsége tudatos csalások következményei. Amit éppen az bizonyít, hogy a csalások elfedése céljából félrevető ***tárgyi bizonyítékokat gyártottak.*** Csakhogy ezek *a hamis források sokszor megmosolyogtatók,* gyakran éppen azáltal, hogy egymással vagy a tényekkel összevetve *önmagukat leplezik le*.

[143] Előadás a Zürichi Magyar Történelmi Egyesületben. Arany10 Kultúrház, Budapest, 2024. november 21.

Pl. *Hogy van az, hogy Hésziodosz „az akháj-görög költészet első nagy alakja” i. e. 700 körül daktilus hexameterben tanítja mezőgazdasági munkákra a testvérét, mikor a görög irodalom – a ma is olvasható formáját – csak Alexandriában, a Könyvtárban „szövegkritika tudomány” segítségével nyerte el?*

Klaudiusz Ptolemaiosz bizánci kézirata már közel 3000 hely földrajzi helyzetét tünteti fel, miközben az ókorból nem ismert megbízható módszer a földrajzi hosszúságok adatainak mérésére?

Előadásomban először a jézusi-szkiticizmusból kialakuló judeo-kereszténység vélhető hátterét igyekszem feltárni, azaz mi lehetett az ősi szkiticizmus kisajátításának útja, háttere; majd az adódó megmosolyogtató kérdésekből teszek fel néhányat azoknak célozva, akik még mindig kételkednek a tudatos történelemhamisítás tényében; megjegyezve, túl tág ez a téma ahhoz, hogy magamat szakértőként vizionáljam. Tudom, tévedhetek, azonban a kérdéseim az elért ismereteim alapján jogosak.

Bár hiányzik egy jól követhető gondolatmenet, mert inkább a hamisítások gazdag tárházát akartam felvillantani, de fontosnak tartom a túl tömörségem okát megemlíteni. Vagyis gazdag tárházat rövid – előadásnyi – idő alatt csak felvillantani lehet, és ezzel a kutatásra érdemes témákra ráirányítani a fiatalok figyelmét. Szinte minden diáról lehetne külön előadást tartani. A külső körülmények kényszerítettek ebbe a nehezen követhető formába.

A Pénzmúzeumban ***héber feliratú*** *Árpád-házi érmék* láthatók. Állítólag a magyarok Kazáriában *felvették a zsidó vallást*, azonban *az Ószövetség* **nem héberül**, hanem *görög nyelven* terjedt. A mostani előadásommal azt szeretném beláttatni, ***milyen csúsztatások révén*** születhetnek ilyen állítások.

Tudom, előadásomból ***hiányzik*** egy *jól követhető gondolatmenet. A megmosolyogtató hamisítások* ***összegyűjtésére*** törekedve felismeréseimmel ide-oda ugráltam, amit – mint egy bizonyító erejű csokrot – szeretnék átnyújtani a kétkedőknek. *Nyomatékosítva*, mikor az ELIT egyetemes értékeket ***kisajátítva*** hamis eredettörténetet kreált magának, gyakran ***eltorzította*** *azok jelentését*.

Ez lenne a fekete mágia, amivel sikerült a valós folyamatokat kitörölni a történelemből?

Hogy van az, hogy a magyar történészek elfogadják a gepidák gót eredetét? A gepidák ***itt maradtak***, mégse mutatható ki *a magyar nyelvre* ***a gót*** hatás.

Vajon mennyire hitelesek azok az állítólagos III. századi római források, amivel az erdélyi szkíta kincseknek ***gót eredet vizionálnak?***

A bemutatkozó előadásomban már említettem: *a gótok ellentmondásos történetét* egy ***nem létező személy****, Jordanes* „írta meg", aki bizonyára azonos *Aenea Silvio de Piccolominivel, III. Frigyes* magántitkárával, a későbbi *II. Pius pápával*, aki *a latin nyelv elterjedését* **a humanizmus idején,** tehát ***a XV. században*** szorgalmazta. *Fábián Sándor* nyelvész szerint *ún. korai római források* akár ***1000-1500 évre visszadatáltak is*** lehetnek, azonban *a naptárhamisításos elméletét* ***nem tudom elfogadni****.*

Számtalan hasonló hipotézis, illetve jogosan felmerülő kérdés zsong a fejemben.

*Ha a IV. századra datált „római császárfibulának nevezett****" egyetlen*** *fennmaradt példányát* ***Erdélyben*** *találták, akkor AZ MITŐL RÓMAI? Miért nem egy* ***szkíta kincs****?*

A jézusi tanítások mitől zsidó gyökerűek, ha Jézust a zsidók keresztre feszítették?

Az ilyesmi kérdések köre – a legújabb kutatásokkal – csak egyre bővül. Pl. Bár ***az archeogenetikusok*** *csontokat avarnak beazonosítva* elvileg ***megcáfolják Illig elméletét****,* de elfogadva ***a szkíta-hun-magyar hagyományt,*** *miért nem a hunok csontjairól beszélnek?*

Most, mikor egyes kutatók kezdik felfedni a sok hamisságot, már nem fontos **a nemzetek identitása**, *„töröljük el a múltat"! Megjegyzem*, helytelenítem azt is, mikor ***magyar gyökeret vizionálnak*** szinte már *mindennek mindenhol. A magyar* ***nem azonos*** *a szkítával***!** Bár **a *magyar kultúra*** valóban *jelentős* arányban mentett át *az őstudáshoz is köthető* ***egyetemes értéket***.

Az egyetemes érték tágan értelmezhető. Takarhat *mérnöki műtárgyakban realizálódott* ***tudást*** (pl. az ***antiküthérai szerkezetben***); vagy lehet akár egy olyan *fogalom* is, mint *a teremtői akaratot befogadó* ***védőanya,*** aki különböző ***jelképekben*** ölt testet. Megjelenhet, mint *Földanya, Babba ill. Szűz Mária* alakjában, a zsidóknál ő *a főpapnő*.

A sumér ékiratokon a neve AMA-DI-AN-KI.

Ha e gyökök szótári jelentését összehasonlítjuk *a magyar hangok jelentéséből adódó* ***értelmezésekkel****, akkor* érthetjük meg igazán ***a védőanya*** *fogalmát*. A *védelmező Szentlélekről***,** mint ***Égi anyánkról*** van szó, aki ***befogadja*** *az Atya teremtői akaratát*, és ***a fejlődést*** **–**mint *az isteni minta szerinti utat* – ***a háttérből*** segíti.

Egyetemes érték *maga a kultúraképző nyelv* is, különösen, ha *archaikus jellegű*, mint a magyar, de valójában *minden kultúraképző* annak tekinthető: az **irodalom**, a ***zene*** és az egyéb ***művészeti ágak alkotásai*** mellett az ún. ***platóni örökigazságok*** is, ideértve még ***az erkölcsöt*** *is*.

A fenti dián néhány olyan ***művészi kidolgozású*** régészeti lelet, amelyeket *bár nem kötnek a szkíta kultúrához, azonban a kidolgozás minősége okán* akár azok is lehetnének, *ha* ***a szkíták területét*** *nem korlátozták volna be* a sztyeppére.

Egyetemes érték *fő jellemzője* ***a szakralitás****,* mikor ***Isten az emberi lelken keresztül*** alkot.

Az Ős-hit szerint ***Isten a lélekben lakik*** és ***a természet rendjében*** mutatkozik meg. Azonban – a tapasztalások sajátos értelmezése okán – ***eltérő kulturális identitású népek*** jöhetnek létre, ami leginkább ***a vallási különbségekben*** tükröződik.

A magyar hagyomány azokat, akik ***közvetlen*** kapcsolatban állnak ***a szellemvilággal, táltosnak*** nevezi. Ilyen *szkíta táltos* lehetett ***az antiküthérai szerkezet megalkotója is.*** Erről az *i. e. a II. századra datálható szerkezetről* mostanában derült ki, hogy ***igen pontosan mutatta*** *a bolygók járását*, sőt még a *Hold-fázisok is* leolvashatók voltak róla. E szerkezet egyértelmű ***tárgyi bizonyítéka*** annak ***a hatalmas csúsztatásnak,*** amikor ***a szkítákat*** *csupán egy hódító nomád népként értelmezik,* arról nem is beszélve, mikor *görögnek mondják* ***e kb. 2200 éves csillagászati műszert***.

Ugyanis egy önmagából fejlődő kultúra ***nem tiltja be*** a saját gyökerét, pedig ***a görög*** *filozófusok tanításait* ***éppen a görög ortodoxia*** tilttatta be.

Az *ún. görög filozófusok* ***szkíta tanítványok*** lehettek.

Kultúrájukat az őstudás megismerésére való törekvés jellemezte. *Mivel* az egyes városoknak ***eltérő identitásuk*** volt, ***nem*** beszélhetünk egységes görög államról, ill. *görög identitásról*.

A ***szkíta*** szó – hangjai jelentése alapján – ***az őstudást*** és ***nem*** *a népet* jelenti, amit a latin ***„scitu opus”*** (azaz „*tudnia kell*”) kifejezés egyértelműen igazol.

Badiny Jós Ferenc szerint a sumér ékiratokon ***a tudás népe*** MAH-GAR, ezt fordították a görögök szkítának. *Vajon mikor?* Nekem a MAH-GAR inkább *a mágusra hajaz*, ami jobb fordítás, hiszen ***a szkíták*** – közvetlen kapcsolatban a szellemvilággal – ***a magas***, azaz *mágusi szellemiség képviselői*, akik akár ***még csodákra*** is képesek lehettek.

A ***szkíta*** (mint őstudás) *egyértelműen* ***megelőzte*** *a görög identitású kultúrát. Az európai kultúra gyökere akkor* ***miért is görög****? Miért nem szkíta?*

Az őstudás képviselőit *nemcsak* ***a szakrális jellegű életbölcseletük****, hanem a magasszintű kézművességük, díszítő művészetük is jellemezte.*

Gondolkodásuk ***analógiákra épült,*** amit ***a magyar mesevilág*** gazdagsága ***meg is őrzött!***

Azonban ***az ok-okozati*** sémában gondolkodók *nehezen lépnek túl* ***az anyagi síkon.***
Az ábrázolásuk szintje ***így primitív*** vagy káoszos.
Szakrális alkotás létrehozása – Isteni érintés nélkül – *képtelenség*.

Az őstudáson alapuló vallási–filozófiai irányzatokat ***gnoszticizmusnak nevezik***.

A legismertebb képviselője *Valentinus,* aki ***egyiptomi*** filozófus volt.

A szkítákról tehát ***sokkal tágabb környezetben*** kellene gondolkodnunk, mint az ma szokás.

Az antiküthérai szerkezet *magas szintű csillagászati ismeretről* nyújt bizonyosságot. A Naprendszer méretarányainak *műkincseken való visszaköszönése* pedig hangsúlyozza az ***isteni rend*** *tiszteletét*, amit *a Szent Korona elemzésén* keresztül *Rumi Tamás* bizonyított be.

A februári előadásomban sorra vettem ***az olyan egyetemes értékek jelképeinek*** *az elemzését*, amelyek a szkíta eredetű, *a fehérember civilizációját jellemzik*. A 6. diára kiválasztott képen – a teljesség igénye nélkül – néhány jelképet (a VASTRÓNT (erő), a SZAKÁLT (szakértelem), a SÜVEGET(tiszta gondolkodás), az Anunnakikat jellemző BŐRTELEN LÁBAKAT (háttér a lényeg), a TARSOLYT (mindentudás), és a KÖR- BOT kapcsolatát Nimród bal- és jobb kezében („jogar”) kiemeltem.

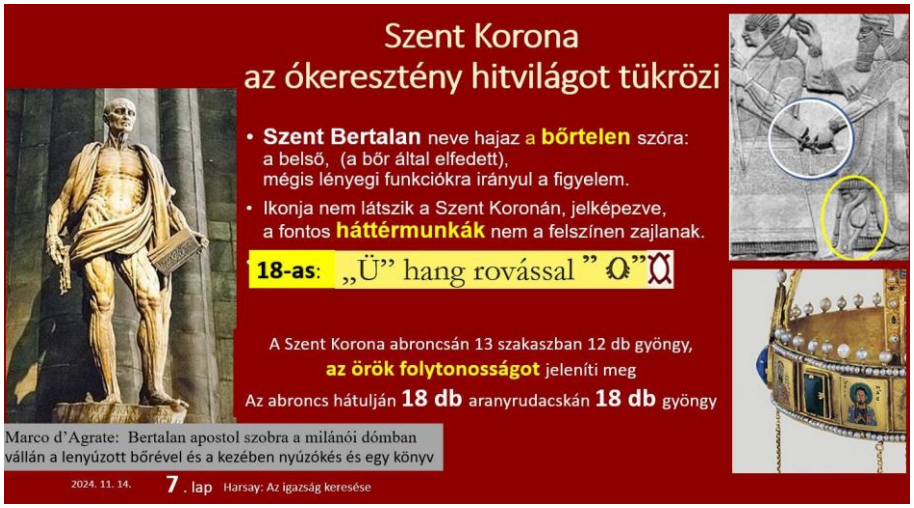

Íme, még néhány példa *a szkíták* ***analógiás, hasonlóságon alapuló*** *gondolkodásának bemutatására.*

A Szent Korona abroncsán a ***13 szakaszban*** lévő ***12 db*** gyöngy, ***az örök folytonosságot*** jeleníti meg.

A 12-es ***az „L" hanggal***, a 13-as pedig ***az „M"-mel*** analóg, hozzá hasonlít, megfelel neki.

Együtt kiejtve ELEM (azaz ***tárolt energia***) vagy

MELL, EMLŐ (ami szintén ***energiát tárol*** az újszülöttnek).

A 12-es és 13-as szám ***együttes*** *előfordulása* ***az abroncson –*** mint ***égi energia –*** elősegíti, *hogy* ***az anyagi*** *világ* ***folyamatosan*** *a központja körül* ***forogjon***.

A Szent Korona 19 ikonja, mint ***a teremtő NAP*** sugározza be az országot, de csak 17 van ***a siker fényében***.

A ***nem látható háttér*** munkálatok *fontosságának* száma a 18-as.

A koronán hátul ***éppen 18 gyöngy*** van. *Szent Bertalan* neve hajaz ***a bőrtelen*** szóra:

a belső (a bőr által elfedett), mégis ***lényegi szerepre*** irányítja a figyelmet. Ikonja nem is látszik a Szent Koronán, jelképezve, *a fontos háttérmunkák* ***nem a felszínen*** zajlanak. Az *Anunnakik bőrtelen lába* is ***a lélekben munkálkodó, nem látható*** folyamatok fontosságát hangsúlyozzák.

Aki elkezd játszadozni *a hangok és számok* ***ókori jelentéseivel***, ***elámul*** *a magyar nyelv tökéletességén,* és megérinti a tudatalattijában még *meglévő* ***őstudás***, ami – a szakrális életbölcselet elnyomásával – az ún. ok-okozati szemléletben ***értelmezhetetlen***. Ezért *sok a támadás* ***az ezotériával*** szemben. *Megjegyezve, az ezoterikus alkalmazások* valóban *sok visszaélésre* nyújthatnak lehetőséget.

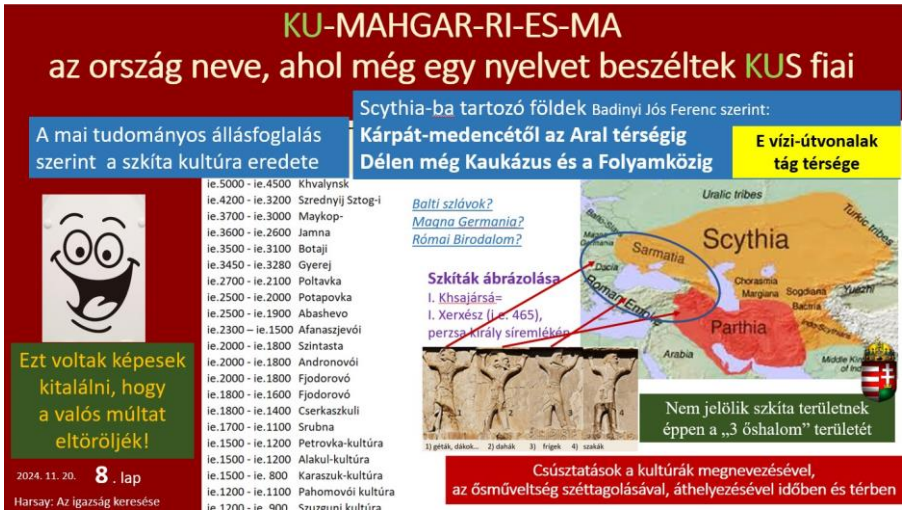

Badinyi Jós szerint annak az országnak neve, ahol KUS fiai még ***egy nyelvet*** beszéltek, azaz ***megértették egymást****, mert hasonlóan gondolkodtak:* KU-MAHGAR-RI-ES-MA.

A KU gyök a magyarban ***az eredeti forrásra*** utal. Ezt alátámasztja, hogy a Biblia-kutatók ***Q-val jelölik*** a legősibb *Márk Evangéliumot*.

A KUS-ok azok, akik ***az eredeti forrást sugározzák***, ezért *nem köthetők területhez*.

Az *ország nevének végén* a MA gyökkel a nép – felhasználva ***a múlt*** tapasztalatait, hagyományait – ***a jövő céljai*** felé fordul. E megnevezés ***az őstudás elterjedtségére*** utalhat tehát, ahol *mágusi képességek felhasználásában* gyökeredzhetett ***a teremtőképesség***.

Az olyan *tárgyi bizonyítékok* – mint ***az antiküthérai szerkezet*** vagy ***a Szent Korona –*** *alátámasztják,* ***mennyire téves*** a szkítákat *az eurázsiai sztyeppére korlátozni.*

Azért, mert ***ott*** ELSZÓRTAN ***azonos kultúrához köthető*** sírokat *tártak fel*, még ***nem*** jelenti *a szkíták keleti eredetét*. A genetikai vizsgálatok szerint is EUROPID ***jellegűek***.

A szkítákból ***hódító népet*** *azok kreáltak*, akik el se tudják képzelni, hogy ***tudás révén*** – mindenfajta erőszak nélkül – az ember ***égi eredetű hatalomhoz*** juthat. Valóban létezhettek tehát ***táltos királyok*** *mágusi képességekkel***.**

A szkítákat népként értelmezni olyan, mintha *a mágusok népéről* vagy *a táltosok népéről* beszélnénk. Hiszen ők inkább *megbecsült tanácsadók* vagy *nemes gondolkodású uralkodók* lehettek.

Ha elfogadjuk ***„a hódító szkíta nép****” verzióját, akkor* elvileg értelmezhető ***„a pre-szkíta korszak”***, és máris a szkítákat ***elvágtuk a lényegüktől***, hogy ők az ún. ***őstudás képviselői.*** ókori nevükön ***az Anunnakik,*** az ÉG-ből érkezettek**.**

A *síremlékén* **egy perzsa király** – görög nevén I. *Xerxes – miért vette volna körbe magát olyan* ***szkítákkal****, akik ellenségei a perzsáknak? Emlékművén* ***a szobrok*** – ahogy ott ***az A28 hieroglifa*** pózában állnak – mintha a *tiszta forrás „tárgyiasulására*", azaz ***a teremtő képességre*** utalnának. ***A szkíta*** (mint szó) olyan **szellemi magaslaton álló személyt** *is* jelenthet, akinek mindig *kattog az agya* valamin, és – mint *a tüzes katlan a köveket* – ***ontja ki*** magából *az ötleteket*. ***A szkíta táltosok*** tehát *nemcsak* ***képesek*** *a szellemvilággal közvetlen kapcsolatra, hanem* ***képesek*** *a kapott információt megérthetően közölni,* és ***így*** *szakrális termékeket* ***létrehozni***.

Nem hiszek a perzsák és a szkíták ellenséges viszonyában. Vegyük például *I. Dáriusz* perzsa királyt, ***a nagy hódítót!*** *A kereskedelem megszervezése érdekében* a sivatagban ***vízvezeték rendszert***, ***tengeri kikötőt,*** a Dunán ***hidat*** építtetett. Hódításai inkább *építkezések* vagy – ***a zoroasztrizmus terjedése*** révén – legfeljebb *vallási alapon* értelmezhetőek. A *szkítákkal folytatott küzdelme* bár elvileg lehetett valamiféle ***vallásháború***, azonban ***a szkíták szakrális jellegű életbölcselete*** okán fegyveres harcokat nehezen tudok elképzelni. Azonban – a szkíta értékek kisajátítására törekedve – az ún. ELIT-nek ***az érdekében állhatott*** *olyan harcokat vizionálni*, amikben ***délen*** *a szkíták megsemmisítő vereséget szenvednek*, és ezáltal *letörölhetők a történelem lapjairól.* A perzsák pedig ***kegyetlen hódítókká*** válnak, és ***így*** az ellenük folytatott *harcoknak* máris van ***jogalapjuk***. ***A szkíták*** (és a már harcolni kényszerülő ***hunok***) így lettek *felszorítva* ***az északi*** *eurázsiai kereskedelmi útvonalakra,* ahol *az állítólagos vándorlásukat* ***az üstök*** jelzik. *Ha* délen *nincsenek üstök,* akkor ott ugye **hunok sem lehettek?**

Ez egy tipikus ***ok–okozati gondolkodás.***
Ugyanakkor a déli sivatagos forró területeken miért égtek volna a tábortüzek?

Hérodotosz – ***a Kárpát-medencében élő szkítákról*** írva – *nem említ keletről érkezést*. A Zala folyó partján talált *8000 éves földművelésre* utaló jelek is azt sejtetik, hogy egy hatalmas térségben – ahol KUS fiai azonos nyelvet beszéltek – ***párhuzamos*** lehetett a fejlődés, hiszen a *telepatikus információcsere* még természetes lehetett.

Azonban *az identitás alapja* a KU-MAHGAR-RI-ES-MA nevű országban még csak **a *közös településhez való tartozás*** lehetett. Így jöhettek létre *az első városállamok.*

A Fekete-tenger környéki hegyvidékeken – így ***a Kárpátokban*** is – az előző civilizáció *a jégkorszakot*, ill. *az atlantiszi üstökös becsapódását* is ***túlélhette***, majd a mocsarak visszahúzódásával, az alacsonyabban fekvő vidékekre ***a kiáramlás természetes***.

Mivel nem igazán lehet sokezer év távlatban vizsgálni a szkíta gyökerek elágazásait, elégnek vélem onnan elindulni, hogy ***éltek szkíták*** i. e.700 körül URARTU *vidékén*, aminek az utódállama: ***Arménia***, ami később a Pártus, majd Hun Birodalomnak is a része; valószínűsítve, egy ***közös vallás elterjedése*** akár már egy nagyobb területnek is adhatott *közös identitást***.**

UR-AR-TU-ban az isten neve ARA, aki meghal és feltámad, akár a természet. Az ***én*** ISTENEM mintájára képződhetett az ARÁM, és – az istenük után – Nagy ***Ar***ménia lakóit ***nevezhették el araáminak*** vagy arameusnak**.** Lakóterületük ***délen*** lenyúlt egészen ***Júdeáig***, vagy szövetségben Egyiptommal egészen ***Etiópiáig***. Kérdés persze, *mekkora lehet egy állam-alakulat, mely még képes adót beszedni, a közös védelmet megszervezni*? Kétlem, hogy a kereskedelmi kapcsolatokat kivéve, ***hatalmas területet*** mai értelemben vett birodalommá össze lehetett volna fogni.

A szkíták szakrális nyelve, az ***arámi*** azért lehetett ***közvetítő nyelve*** *távoli népeknek, mert a hangok mögötti tartalom* ***az őstudás része***.

Az ókori nyelvek megfejtésében a magyar nyelv is *azért tud* segíteni a nyelvészeknek, mert *megőrizte* ***ezen archaikus jellegét***. Erről szólt a februári előadásom.

Természetesen megtartva ***ezen archaikus jelleget,*** sokféle nyelv kifejlődhetett.

A gond ott kezdődik, mikor például *az „A" hangot azonosítják az „Á-val",* azaz mikor például ***a szabadkőművesek*** a Nap jelének a pontját – a teremtő Atya helyett – ***a mesterükre*** értelmezik, és *az isteni Teljesség körét* ***korlátok közé*** szorítják. *Hiszen* az „A" hang jelentése *analóg a NAP jelképpel*, ami *korlátok közé szorítva* az „Á" már valamiféle *átmeneti állandóság*, amilyen ***a jogszabályok állandósága.***

Míg ***az ősi bölcsesség*** *– a múltat elengedve –* a szeretettel meghozott *döntések következményeit* ***elfogadja***, addig ***a szabadkőművesek*** *a saját törvényeik betartatásához* még akkor is *ragaszkodnak, ha* azok követése már szinte *beteges. A két oszlopuk ezért egyforma*, szemben az ősi jelképekkel. ***A jogállamiság*** az, amit ***ők írnak elő***, annak betartását követelik meg.
A „G"-t mérnöki szimbólumokkal bekeretezett jelképükkel ***az anyag uralmát hirdetik***. Ezzel – az ÉG kiegyensúlyozó hatását távol tartva – azonban éppen az ésszerű, a rugalmas alkalmazkodás lehetőségét zárják ki. *Vajon a vállalkozásoknak kedvező „mindent látó szem" is az igazságot akarja látni mint a Hórusz szem?* Látható, *a szkíta tartalmak átértelmezésével* ***a jelképek is eltorzulnak***.

Az előadásom elején *a Szűzanya sumér nevét* elemeztem abból a korból, amikor ***Jézus édesanyjaként*** még *nem* is értelmezhető. A SZŰZ gyök a magyarban ***a háttértámogatás céljából való összefogást*** jelenti, amit jól szemléltet *a szűzpecsenye* izomzata, ami a csigolyák mozgását harmonizálja.

Milyen más a SZŰZ jelentése a szeplőtelen fogantatásra utalva!

Jézus keresztre feszítése okán pedig ***az anya szenvedése*** került a *fókuszba*!
Egy *szenvedő anyának* nincs elég ereje ***a háttértámogatásra***, ***le*** lehet ***venni*** a Szent Koronáról és helyette *védelmezőként a földi hatalom képviselőjét*, ***a bizánci császárt*** odatenni.

Szent István – ezzel szemben – nyilván ***a Szentlélek***, mint ***Védőanya*** *oltalmába* ajánlotta az országot.

A szkíta tudás (a GNÓZIS) helyett a TUDOMÁNY az, amit a hatalom *annak elfogad*. *Míg a káoszos hivatkozási rendszerek* ***tudományos módszerként*** elfogadottak, *addig* a MESE tanító szerepe teljesen leértékelődött.

Sőt *a legújabb mesék* gyakran *nemcsak* ***üresek***, *hanem* még ***erkölcsrombolók is.***

Azzal semmi gond, mikor ***az*** ISTENI TÖRVÉNYEKHEZ ***igazított a szabályozás,*** *azzal* van a gond, mikor *a jogrendszer* ***öncélúan*** – az isteni törvényeket *felülbírálva* – földi hatalmat szolgáló DIKTATÚRÁT hoz létre. *Míg* ***a jogdogmák*** *a hatalmat szolgálják, addig* ***az isteni törvények*** *olyan viszonyítási lehetőséget nyújtanak,* amihez igazodva *a fejlődési utunkat járhatjuk be.*

Felismerhetjük, *Isten rajtunk keresztül IS* ***jelen van*** a világban, azaz *a teremtési folyamat nem zárult le.*

Emberi lelkekben ***folyik a küzdelem****: elfogadja vagy felülbírálja-e az isteni törvények korlátait*?

E feszültségre ***a teremtőképességhez*** *szükség van*, ennek jelképe a kereszt.

A Biblia teremtéstörténetei azonban mintha egy ***lezárult*** folyamatról beszélnének. ***Az egyenlő szárú keresztből*** ún. KATOLIKUS KERESZT lett***,*** amiből sugárzó *szenvedés ellen* könnyen toboroz tábort magának a liberalizmus, mintha az ateizmus *felszabadítást nyújthatna* ***az isteni törvények*** alól.

Nemrégen felbontották Jézus sírját. Megállapították, *a habarcs IV. századi, a sírt körülvevő barlang* ***nem volt lerombolva***, csak körbeépítették, azaz ***az eredeti temetés*** datálható *a IV. századra. Az üreg üres volt.* A fedlapon pedig már ***ott az egyenlőszárú kereszt****, a teremtőképesség* jelképe. Erdélyben a házakon ***a kereszténység ősi jelképe*** mindenhol ***egyenlőszárú.***

Jézus maga *nem alapított vallást,* azonban ***a keresztény tanításait*** közös néven jézusi SZKITICIZMUS-nak is szokás nevezni.

Ide tartozik az *arianizmus*, a *manicheizmus*, és a *nesztorianizmus*.

Az arianizmus szerint *a Fiú* ***nem egylényegű*** *az Atyával*, hiszen ***őt nem áldozhatta fel***.
Van ebben logika! Jézus, mint a FIÚ, a FIGYELMET irányítja az ÚJ ÚTRA.

Az UR-AR-TU-i ARA ***isten*** nevéből képződhetett *az* ***ar****ianizmus* megnevezése is. Az *arc, arany, archaikus, aritmetika* stb. szavak elején az AR ***gyök***, mintha ***az Atyaisten „felvett ruháját”*** jelentené. Jézus ***aratókat*** keresett munkásoknak; a származásáról pedig azt mondja: „apám ***arám***” (vagyis: ***Atyám*** az én Istenem), ***Jézus követőit*** hívhatták közvetlenül ***ariánusoknak, és*** *ekkor* ARIUS ***fiktív alak***. De elgondolkodtató, hogy vatikáni kódexben ARIUS-hoz ***piros fehér zöld szalaggal*** érkezik az angyal.

Máni próféta Jézus tanítását igyekezett ***integrálni*** a korabeli vallásokkal. Tehát *Jézus* ***után*** kellett születnie. *Életrajzi adatai – Heribert Illig* szerint – ***297 év eltolással megegyezik*** ARIUS adataival. *Ugyanannak a személynek megkettőzéséről* lehet szó. Bár ***a manicheizmus*** hatása még az ún. honfoglaláskori sírokban is felismerhető, mégis ***az*** olvasható, hogy *a VII. századra márt kihalt. Egy igen elterjedt vallás* csak ***úgy*** halhat ki hirtelen, ha ***átírják a történetét,*** és területenként *más-más nevet kap*. Feltűnő ugyanis, ekkortól beszélnek ***az iszlám terjedéséről***, illetve aki nem követte ***az új-keresztény*** irányzatot, ***az barbár lett***.

A BARBÁR *lejáratása is* egy ***csúsztatás***. Olyan, mint *a hunok kegyetlensége*!
A barát, barlang stb. szavakban BAR gyök a befogadó belső lelkünket irányítja ***az Atya akaratának megfelelő*** megjelenéshez. E nézettel rokon ***a nesztorianizmus***, ahol ***Jézusban az*** IGE, olyan mintha ***egy templomban*** *lenne* ***jelen***. Azaz a *nesztorianizmus szerint: Jézus* ***teljes összhangban*** *működött* ***az isteni szellemiséggel***. *„Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csak énáltalam”.* A FIÚ – mint lelkiismeret – mutatja az utat az Atyához.

Az isteni szellemiséggel ***összhangban*** *működő* ***a keresztény szkíta táltosok*** *lehettek képesek* ***olyan tökéletes alkotásra***, mint a Szent Korona.
A jézusi szkiticizmus jelenléte jóval Szent István előtt már kimutatható a Kárpát-medencében, amit *az ortodoxia* ***eretnekségnek*** nyilvánított, és a híveikből lettek ***a barbárok***.

Mint látható, ***Nagy Arménia*** egykor lenyúlt Kánaánig, aminek ***része*** volt Galilea, Samária és ***Júdea***. *A zsidó* – mint népnév – ***a Júdeából származásra*** utal, bár *genetikai vizsgálatokkal* tudtommal *ezt eddig nem sikerült* bizonyítani. Inkább ***egy vallási irányzatról*** kellene beszélni, aminek ***identitást az Ószövetség*** adott. ***A zsidó vallású*** személyekre szokás használni ***az „izraelita”*** kifejezést is. Ábrahám unokája, ***Jákob*** *kapta* ***az izrael*** *nevet,* de innen már *sok a csúsztatás* a történetben.

Badiny Jós szerint ***Galilea az ADIABENE királyság része,*** ahová – Szipparból, Babilonból, Kutából és Hamából *áttelepülve – a mágusok utódjai* ***átmentették*** *a káld-sumir* **(**azaz ***a kiengir***) *vallási hagyományokat.* Bár a sumérok önmagukat ***kiengir-nek*** nevezték, azonban Galileában már az őslakosság is ***arámul*** beszélt, ahol a SUMÉR *megnevezésük* rögzült. Más forrás szerint *szag-gigának,* ***„fekete fejűnek”*** hívták magukat. A FEKETE itt nyilván nem szín, hanem *a sötétség, rejtettség, ősiség* szinonimája lehet; a FEJ, pedig mint jó koponya, ***a tudásé.*** Úgy vélem, ***a sumér*** megnevezés is elfogadható, mivel a hangérteménye szerint ***az értelem*** által **vezérelt** újjászületésre – míg a KIENGIR az ÉGGEL, azaz Istennel sokkal szorosabb kapcsolatra utal, talán a Paradicsomi létre.

Fenti térképek szerint ***Júdea elég messze fekszik*** ADIABENE királyságtól, *akkor, hogy lehet az ADIABENE királyság része Galilea, ahogyan Badinyi Jós állítja?* Úgy, hogy a történelemhamisítások során ***területeket*** *is gyakran* ***áthelyeztek***, ahogy ez *történt Jézus születési helyével* is, amire még visszatérek. Most inkább nézzük előbb ***Scythopolis, Ktésziphón és Szeleukeia városokat! Ktésziphón, Szeleukeia és Babilon*** ma *egyetlen* hatalmas ***arab város***, Bagdadként. ***Ktésziphónban,*** a Pártus Birodalom egyik fő központjában, született *Máni próféta*.

Az ókereszténység egyik legfontosabb irányzata **– *a manicheizmus*** – **arám** nyelven terjedt. Ezen ókeresztény vallási irányzat alakulhatott át ***részben iszlámmá,*** részben ***a szinkretista*** *értékeket* ***kisajátítva*** a *nyugati kereszténységgé.*

Ebben az átalakulásban *a római történetírásnak is* lehetett némi szerepe.

Úgy vélem, *a manicheizmus szinkretista törekvéseit* ***tovább gondolva*** jöhetett létre ***az ún. judeo-kereszténység***, amihez *némi csúsztatásra* is szükség volt. *Ezt próbálom most kibogozni. Scythopolis* ***a filiszteusok központja –*** eredeti neve BET-SHEAN – Názárethez közel ***Szamária határában*** fekszik. Azon 10 város egyike, amelyek *„****önként*** *csatlakoztak* ***a római fennhatóság alatt álló városok szövetségéhez”***. De vajon *kik és mikor építhették a bizonyítékul szolgáló* ***római színházat és fürdőt****, ha* ***éppen*** *a keresztes hadjáratok végével* ***a város elnéptelenedett****?*
Mintha egy ***már kihalt városban*** építették volna *a római jelenlétre utaló* ***műtárgyaikat.***

A filiszteusok, mint *tengeri népek* i. e. 1200 körül érkeztek Kánaán területére. Isteneik – a forrásokban – ***mind szemiták***: Bel-Zebub, Dágon, Astarté. *Vajon miért hangsúlyozza a Biblia, hogy a filiszteusok nem voltak körülmetéltek?*

Mivel a XII. század elején néhány évtized alatt *a jeruzsálemi,* vagyis ***júdeai*** *alapítású* ***szegény templomosokból*** *Európa* ***legbefolyásosabb szervezete lett*** felmerül, hogy az ún. ELIT *nemcsak* ***jogalapot*** igyekezett ***gyártani*** a hatalmához, *hanem* – akárcsak fiktív úton is – ***anyagilag is*** meg kellett azt támogatnia. E célból *a szkíta származás* és *a szkíta vagyon* ***kisajátítása*** jó megoldásnak bizonyulhatott.

A filiszteusok legnagyobb városát ***az alapító szkítákról*** nevezték el**.** Ezzel ***a szkítákat*** *összemosták* ***a hódító*** *tengeri népekkel.* BET-SHEAN ősi szkíta várost korábban ***a Melkizedek rendje*** szerinti papok lakták, akik *az igazságot* és *a békét* hirdették. Ők igyekezhettek békében élni, nem úgy ***a hódító tengeri népek****,* akiknek *fontos* lehetett ***a hatalom megszerzése.***

Melkizedeket (az ősi Jeruzsálem alapítóját) – aki *állítólag* letelepítette Ábrahám népét *az Ígéret földjére – ki más sajátíthatta ki, mint a filiszteusok, ha* ***az izraeliták*** *letelepítésére* ***nincs*** *régészeti bizonyíték,* ***a tengeri népekre*** *viszont van?*

Több ***ősi*** várost jellemez ***a*** *hatalmas kövekkel való építkezés*, ami ***mágikus erőt*** feltételez. A dián a legnagyobb kifaragott monolit a mai Libanonban, *Baalbek-ben, és a siratófal kövei* a *Melkizedek* alapítású *Jeruzsálemben.*

Azonban, *ha a filiszteusok tengeri népként érkeztek* a térségbe, *akkor* ***nem hinném***, hogy ők építkeztek ezekkel a hatalmas kövekkel.

Dávid király i. e. 1000 körül elfoglalja ***Jeruzsálemet*** és miután *a Biblia szerint* legyőzi a filiszteusokat, a várost *az Egységes Izraeli Királyság fővárosává* teszi.

Azonban, ha ***nincsen régészeti nyoma a Kivonulás történetének***, akkor Salamon is csak jelképesen építkezhetett ezekkel a hatalmas kövekkel, *akkor vajon mit siratnak?*

Az imádkozás a mágikus erőért folyhat, amit ***a frigyláda*** *értelmezésük* is sejtet.

Nyilván *a Frigyláda* és annak tartalma is csak ***jelkép***.

Azonban ennek leírását *a 72 alexandriai műfordító* ugyanazon pontossággal adta meg, mintha egy létező ***mágikus erejű tárgyról*** beszélnének.

E hatalmas csúsztatást bizonyítja, hogy az etiópok TABOT-nak nevezik, amiben ***jelképesen őrzik*** *az Istennel való láthatatlan kapcsolatukat*, ezért is készíthetnek róla láda másolatokat.

A kereszténység ***judeai jelzője*** elvileg – a szkíta gyökerek okán – utalhatna *a mágusi gyökerekre*, mégis valahogy másként értelmezzük.

Dávid király is nyilván *egy jelkép*, amire a D hang jelentése nyújt magyarázatot, hiszen ***a „D”*** hangnak a rovásjele: az egyenlőszárú kereszt, ***a teremtőképesség*** jelképe.

Megiddo – *a tengeri népek megérkezése előtt* – ***Egyiptomhoz tartozott***. Stratégiai jelentősége okán fontos katonai és közigazgatási központ. A palota maradványai sokezer évesek, mégis egy kerámia „söröskorsóban" talált ***aranykincset*** *csak i. e. 1100-ra datálják* és a Kánaánból érkező azon *tengeri népekhez kötik,* akik ***feldúlták a várost.***

Majd a már többször lerombolt várost ***az arameusok is*** lerombolják, de nekik köszönhető i. e. 900 körül ***a település újjáépítése is***. *Az asszír király* is ***itt*** rendezi be központját. De máshol az áll, hogy ***az asszír uralom hatására*** *a város elnéptelenedett*. *A király egy elnéptelenedett városban székelt volna?*

Eléggé ellentmondásos Megiddo története, amit az tesz igazán érdekessé, hogy a terület *feltárásainak régészeti eredményeit* ***nem teszik közzé***. *Badinyi Jós szerint* ***itt szkíta kincset*** találta*k.*

Vajon lehetséges, hogy ***a júdeai*** *alapítású* ***templomosok innen*** *vittek* ***szkíta kincseket*** *Franciaországba, amivel aztán megalapozták a banki tevékenységüket?*

Könnyen lehet. Azonban *a valódi kincs mennyiségét* bizonyára ***feltupírozhatták***, ahogy ma sincs aranyfedezete a dollárnak. ***A természetes korlátok felrúgásával*** indulhatott el az ELIT hatalma, amely ***a titoktartást*** a *kezdetektől megkövetelhette*. Úgy vélem, ez állhat ***a judeai jelző*** *átértelmeződése mögött*.

A teremtőképességről áthelyeződött a hangsúly ***a banki tevékenységre***, ahogy *a városok* ***szkíta*** *eredete* helyett ***a templomosok eredetére,*** vagyis abba az irányba, *hogy a cél érdekében* ***az égi eredetű erkölcsi korlátokat*** *fel lehet rúgni*.

Ez egy olyan *központi kérdés lehetett*, ami köré már **szerveződhetett ideológia** és abból vallás. A zsidó vallás tehát *valamikor a XII. század táján szerveződhetett egyházzá*, és *az identitásának megerősítéséhez* ***az ősi egyetemes értékek kisajátításával*** gyártottak maguknak eredettörténetet.

	Héber betű	Betű jelentése	Tarot kártya ősi formája	A magyar megfelelője
1	א ALEPH	Egység, Isten	Mágus	A
2	ב BETH	Láthatatlan egyház	Tiarás papnő Isis szarvakkal	B
3	ג GHIMMEL	Hármasság, Nemzés	Koronás nő kormánypálcával	G
4	ד DALETH	Négy elem, Uralkodás	Császár a trónon	D
5	ה HE	Quintesszencia	Hermész két oszlopa között Hierophant	E
6	ו VAU	Szerelem és párosodás	Ádám és Éva az Édenben	U
7	ז ZAIN	Mágikus győzelem, szellem és forma	Győztes hadvezér diadalszekerét két sphinx húzza	Z
8	ח CHETH	Erő és ész	Lány az oroszlán száját nyitja fel	H
9	ט TETH	Bölcsesség, beavatás	Fehérszakállú aggastyán vándorbottal	T
10	י JOD	Szerencsekerék	Kerék kabbalista jelképekkel	J
11	כ KHAPH	Univerzális egyensúly	Igazságszolgáltatás	K
12	ל LAMED	Nagy mű befejezése	Akasztott ember, áldozat	L
13	מ MEM	Halál, újjászületés	Apokalipszis lovasa	M
14	נ NUN	Kiegyenlítődés	Napkoronás angyal két kehely folyadékát elegyíti	N
15	ס SAMECH	Asztrál-kígyó	Ördög	SZ
16	ע GNAIN	Bábel tornya	Toronyba villám csap, menekülők ugranak ki	GY
17	פ PHE	Természet örök termékenysége	Csillagok, női alak feje fölött nagy fényes csillag	P, F
18	צ TSADE	Ezotéria	Hold, és a szimbolikus állatai: róka, sakál, rák	X
19	ק COPH	Filozófiai arany	Nap, gyermek lovagol feje felett napkoronggal	Q
20	ר RESCH	Mágia nemes, örök élet titka	Végítélet angyala fújja a trombitát, a sírok kiveszik a holtakat, a földön a hallhatatlanság vize folyik	R
21	ת TAV	Hermetikus szintézis	Aphrodité virágkoszorúban, angyal, sas, bika oroszlán feje veszi körül	V
22	ש SCHIN	Sors, vakság	Bolond, aki túl van minden gátláson	S

Sokan ***az ábécék ősének*** az *egyiptomi írásból kialakult* ***ó-hébert*** tartják. Vélhetően ezzel is *a zsidók egyiptomi kivonulását* és *kánaáni letelepedését* akarják igazolni.

A legújabb kutatások szerint azonban *a legősibb rovás ábécé* ***urartui eredetű.***

Ebből fejlődhetett ki a többi ***hangjelölő írás***. Így ***az ARÁM is***, ami aztán ***egy hatalmas terület*** közvetítő nyelveként *elterjedhetett a Kárpát-medencében* is. Hangsúlyozva, *az ómagyar és az arám* attól még ***nem azonosak***, hogy az elemeik, azaz a hangok jelentése analóg kapcsolatban állnak. Az ARÁM inkább ***a nyelvcsaládja*** *az őstudással közvetlen kapcsolatban álló* nyelveknek, mivel több nyelvvel azonosítják: ó-szírrel, héberrel, proto-perzsával, proto-arabbal, kopt nyelv elődjével stb.

A mai héber ábécének is minden egyes betűje egyben egy-egy olyan ***fogalom*** jelképe, amelyekből összeállított – mint rendszer – ***visszatükrözi a héber ideológiát.***

A Tarot kártya Nagy Arkánum lapjai ***e tudást őrzik*** képek formájában. A zsidók hagyománya szerint *Izrael népe* hozta magával *Egyiptomból*. Azonban mivel ***nincsen semmilyen bizonyíték*** *az egyiptomi tartózkodásukra*, vélhetően ***Babilonhoz*** köthető ***e tudásnak*** *az eredete*.

S. N. Kramer olvasta el *azt a sumér ékiratos táblát,* amit *„**Fokos (pickax) teremtése**”* címmel közölt a könyvében. A sumér hitvilág szerint *a világ teremtési folyamatának* ***22 foka van***, innen eredhet ***a 22 elemű ábécék*** gondolata. Hiszen a hangok – jelentésük szerint rendezve – *a világ működésének fő elvét* írják le.

Így már érthető, *a Göttingeni nyelvészek* miért ***az arám betűkből*** képezték *az újhéber jeleket.*

Úgy vélem, a Kappadókiából származó *Ulfila, az arámi ábécé 22 jelét bővíthette ki* ***34-re***. Így jöhetett létre a magyar rovásrendszer, mivel, kétlem, hogy Szávaszentdemeter püspökeként gót Bibliát írt volna.

Az arámi jelekkel ***nem lehet*** népet beazonosítani, olyan, mint a latin ábécé.

Érdemes tehát ***vallásra koncentráltan*** vizsgálni *a népek identitását*.

A Pártus Birodalomban VALLÁSSZABADSÁG volt.

❖ Szabadon működött: a perzsák **zoroasztrizmusa,** mely szerint az élet célja:

Ahura Mazda ***isteni rendjéhez*** igazodva *a tökéletes, örök boldogság elérése*. ***A világ mozgató ereje*** *a jó és a rossz örök ellentéte, és az ebből adódó küzdelem* ***a zoroasztrizmus*** alapja.

Értelmezésem szerint tehát *az emberek lelkében* ***az isteni igazság*** küzd ***a sátáni gonoszsággal***, ill. az áldozatra kész ***szeretet*** az egocentrikus ***önzéssel***.

Ezek arányai formálják az adott közösség ***ideológiáját***.

❖ Szabadon működött ***a buddhizmus***, mely Buddha „***a*** megvilágosodott” tanításain alapszik.

Buddha (eredeti nevén: Gautama Sziddhártha) ***keleti szkíta*** lehetett.

❖ ***A mágusvallást*** *Jézus születése után* – a SZKÍTA gyökeret egyértelművé téve – ***jézusi szkiticizmusnak*** is nevezik. Idesorolhatók az ún. ***barbár népek*** keresztény vallásai, mint az *arianizmus, manicheizmus, vagy nesztorianizmus.*

Jézus tanításait akarhatták *elérhetővé* és *könnyebben értelmezhetővé tenni* az egyszerű emberek számára, ezzel megsegítve a lelki vívódásukat.

Erre *utal Ulfila* azon ***célja*** is, hogy Jézus szavait minél pontosabban visszaadja.

❖ A Pártus Birodalomban e*lvileg* terjedhetett ***a zsidók vallása*** is, azonban *az identitás* ekkor még csak a ***Judeához tartozást*** jelenthette.

Az előbb azt feltételeztem, hogy a mai értelemben vett ***zsidó vallás*** csak *a XII. században* alakulhatott ki.

Érdemesebb tehát e kérdést alaposabban körüljárni!

A zsidó vallást talán az jellemzi a legjobban, hogy ***a Messiásuktól*** *egy igazságos jogrendszer lefektetését* várják. *Messiásuk egy ember*, aki majd békét teremtve uralkodik a világ népei felett.

Istenük JHVH, a ***világ Teremtője***, megtartója, bírája, aki szövetséget kötött Ábrahámmal és unokájának 12 nemzetségbeli leszármazottaival. A 12-es mitikus szám. Jelenti *egyrészt* ***a mozgásra kényszerítő lelket****, másrészt* az állatövi jegyek ritmusával jellemezhető ***ciklikus teremtési folyamatot.*** *Az* ***ábrázolás Ábrahám*** *leszármazottaival* ***jelképes***. Ezt támasztja alá, hogy *a 12 törzsből* csak ***3 tért vissza*** Judeába, ***9 Babilonban*** maradt. A múltkor említettem, *az állatövi ciklust* szokás ***negyedelni***, ahol ¼ részt ***a rejtettség jellemez,*** amikor a folyamatok *az ember tudatos irányításán* ***kívül*** *esnek.* A ***jelképes ábrázolást megerősíti*** ÁBRAHÁM neve mellett a származása is. *A mezopotámiai Úr város* ***a*** *KIENGIR* ***hagyományokra*** való utalás jelképe. Az *Ószövetség összeállításakor* azonban – az analógiás gondolkodást nem értvén – ***eltorzították*** az ősi történet eredeti jelentését.

Tehát *a 3 Júdeába visszatérő törzs* jelképesen ***a rejtettséget*** képviseli, ők azok, akik Isten akaratának megfelelően élnek. ***Ők a kiválasztottak***, ami ***egy jelkép***, és *semmiképpen sem genetika. Judea területe* adta ***a zsidó identitás*** *kiválasztottságát, jelképesen*, ami még nem lehet azonos *az Ószövetség* által ***adott vallással.***

Az izraelita is csak ***az Istennel való szövetségben élés*** jelképe, mivel Egyiptomban ***sem archeológiai, sem írásos nyoma*** nincsen *sem a 10 csapásnak, sem a Kivonulás történetnek.* ***Az Ószövetség*** tehát *a helyi hagyományok újragondolása* azon céllal, hogy ***a követőinek*** jobban *érthető legyen,* és ***vallási identitást*** adjon. ***A judeai*** lakosok közül sokan filiszteusok lehettek, akik ***Babilonból visszatérve*** hozhatták magukkal *a káld-sumér tanításokat.* Azonban az Ószövetségnek *e kezdeti változata* ***nem maradt fenn***, csak *a hellenizált változat*, ami *a 72 fordítója okán „****hiteles****".* Nekem viszont éppen *ettől gyanús.* A görögök *a saját céljaik érdekében* jelentősen ***átírhatták***, ***lebutíthatták*** a történeteket.

Kérdés, *mikor jöhetett létre a zsidóknak identitást adó görög nyelvű Ószövetség?*

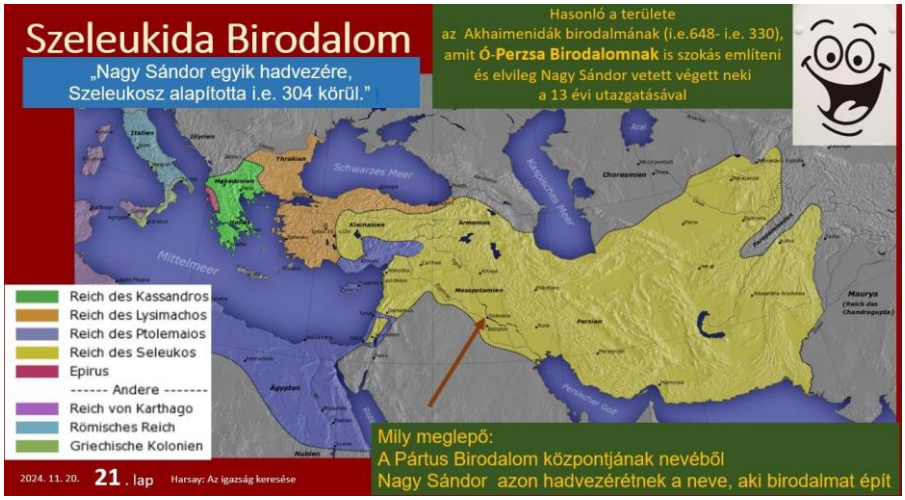

A ***zsidók időszámítása*** i. e. 312-vel, *Szeleukosz Nikator* trónra lépésével indul, és Nagy Sándor azon *hadvezérének a nevét* (aki létrehozta a SZELEUKIDA Birodalmat) ***a Pártus Birodalom egyik központjának*** *nevéből* ***képezték***. *Lehet ilyen véletlen?*

Néhány évi utazgatással Nagy Sándor felszámolja az Akhaimenidák birodalmát?

Még az *Akhaimenida-dinasztia kezdetén, i. e. VII. században Zarathustra*, egy *legendás életű pap* alapította a klasszikus ***perzsa vallást.*** Innen a ***Perzsa Birodalom*** elnevezés, amely i. e. 330-ig állt fenn. ***A zsidó vallás*** *terjedésének vajon köszönheti-e létét a SZELEUKIDA Birodalom, ha az Ószövetség görög nyelvű változata e birodalom alapítása idején készült?*

A zsidók számára – mivel az időszámításukat is ehhez igazították – *az identitást adó szerepe* ELVILEG ***kiemelt jelentőségű***, bár gyanítom, *fiktív történetről* van szó.

A_*szeleukidák* ***az ősi zsidó hagyományokat*** *durván megsértve* kifosztják a jeruzsálemi templomot. *Jeruzsálem zsidó* ***vallási*** *hagyományai mitől ősiek, ha identitást csak* ***a görög nyelvre fordított Ószövetség*** *adhatott?*

Jeruzsálem ***ősi hagyományai*** valóban akár még 9000 évre is visszanyúlhatnak. ***A perzsa uralom idejét*** *a virágzás jellemezte*, azonban ***a Szeleukidák*** megpróbáltatást okoztak a zsidóknak. *De hogy van az, hogy* ***éppen*** *annak a birodalomnak a terjeszkedése* ***nyűg*** *a zsidóknak, aminek kezdete a zsidó időszámítás alapja?*

Mivel a ***Szeleukida Birodalom*** legnagyobb területe közel megegyezik *a Perzsa Birodalommal*, majd az őt követő *Pártus Birodalommal*, valamint *a* ***zoroasztrizmus*** *nemcsak* ***a Perzsa***, *hanem* a ***Pártus Birodalom*** idején is *széleskörűen elterjedt* volt, nem hinném, hogy **a *zsidó vallásnak*** *identitás adó szerepe* lehetett volna egy köztes időszakban.

Továbbra is valószínűsítem, hogy csak ***a XII. század táján*** alakulhatott ki.

Válaszokat keresve: egyre jobban érdekelni kezdett ***a hellenizmus*** kora.

Hogyan értelmezhető a Görög-Baktriai királyság, ha még Görögország sem volt?

Bár a genetikusok azon megállapítása, hogy *III. Béla családja* ***Bactria környékéről*** származik, nyilván helyes, azonban azzal, hogy a hír mellé teszik ***a nemlétező Görög-Bactriai királyság*** térképét, ez máris egy hatalmas ***csúsztatás***.

BACTRIA nyilván a Pártus Birodalom része lehetett, a II. század elején IV. ARSAK = Trajánusz, vagy VI. ARSAK = I. Mithridatész, csatolhatta a birodalomhoz. Ennek magyarázatához később még visszatérek. Kénytelen vagyok ide-oda ugrálni, mert minden mindennel összefügg.

Nagy Sándor Bactriába bizonyára ***látogatóként*** érkezhetett. Szár-hegy lakói őrzik e látogatás emlékét.

Talán találkozott is III. Béla király felmenőivel, akik szintén ***szkíta táltosok*** lehettek.

A szkíta tudásközpontok között ugyanis kellett lenni ***kapcsolattartásnak,*** amit a szkíta régészeti leletek hasonlósága igazol. Ilyen *tudásközpontok* volt a Kárpát-medencében is, pl. Csőszhalmon.

Egy-egy személy *genetikai vizsgálata* még nem igazol népvándorlást, kereskedőkhöz is csatlakozhattak barangolási céllal.

Népek vándoroltatásának azonban mindig jelentős *okának* kell lennie, ennek hiányában lehet *a történelem meghamisítására* gondolni, amihez ***fiktív történeteket*** gyártottak.

Megpróbálom tehát körüljárni, ***a görögök*** milyen technikákat alkalmaztak ***a kultúra kisajátítására.***

Régebben olvastam *Ptolemaiosz* csillagásztól ***egy asztrológiai kiskönyvecskét***. Gondolván, rajta keresztül hasznos információhoz juthatok *az ógörög kultúra létezésére* vonatkozóan, utánanéztem: *ki is lehetett, mit alkotott?*

A csillagkatalógusában referenciaként „állítólag" ***a 138. évi állásokat*** ismerteti, amihez ***az Alexandriai Könyvtárban*** *rendelkezésére álló megfigyeléseket* és *elméleteket vette figyelembe*. A bökkenő azonban, hogy ezek ***mind „odavesztek".***

A legrégebbi ismert ***görög nyelvű kódexet*** azért datálhatják a IX. századra, mert ekkor *lefordították arabra*, és innen az **Almageszt** neve. *Az eredeti művet* azonban *görögből latinra* ***csak a XV. században*** *Georgius Trapesuntius* pápai titkár fordítja le.

E kalkulációkat *Johannes Regiomontanus* nemcsak *megsemmisítő kritikával sújtja*, *hanem* (tanárával együtt) a teljes anyagot *átjavítja*. *Trapesuntius* fiai ezért megölik. Bár a *meggyilkolásának valódi oka* ***annak felfedése*** lehetett, hogy *a kijavított lista nem volt összeegyeztethető* ***a császárok és a pápák listájával***.

Ennél még megdöbbentőbb: *Ptolemaiosz honnan szerezhette be a földrajzi helymeghatározásait a „Geographia" néven ismert munkájában?* Ennek a *legkorábbi* bizánci kézirata *már közel 3000 hely* ***földrajzi helyzetét*** tünteti fel, miközben az ókorból *a földrajzi hosszúságok adatainak mérésére* ***nem ismert módszer***.

Feltehetően tehát egy ***fiktív*** „*Ptolemaiosz*" készített táblázatokat, amihez *régi csillagászati megfigyeléseket kivetített*, azonban az algoritmus hibás volt.

Nem végzett saját megfigyelést, amit Regiomontanus leleplezett.

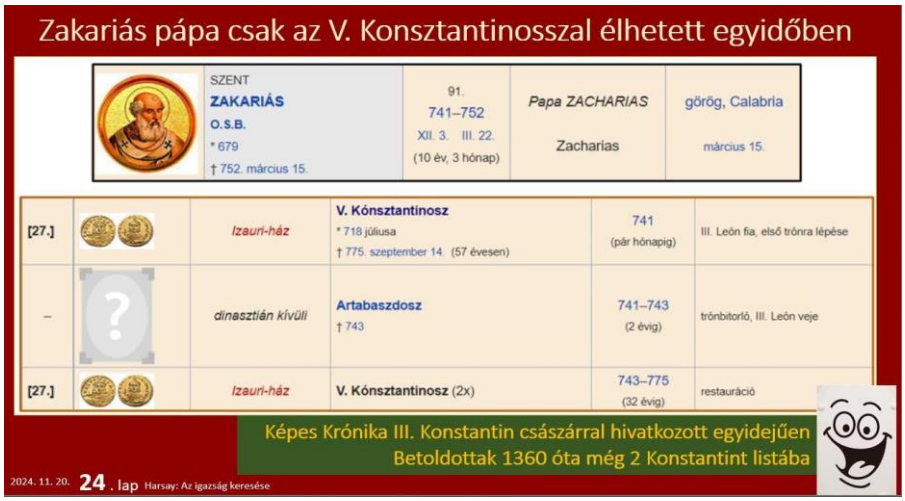

Íme, egy bizonyíték arra, hogy ***a császárok és pápák listáját*** valamikor *a Képes Krónika* ***összeállítása után*** *átszerkesztették*. Hiszen Zakariás pápa nem élhetett egyidőben III. Konsztantinosszal, ahogy a Krónika írja, csak V. Konsztantinosszal.

Éppen ***a kereszténység védelme*** érdekében tartom fontosnak ***Jézus történelmi korát*** a helyére tenni, hiszen neki semmi köze sem volt ***ahhoz*** *a nyugati-kereszténységhez, amely* ***hatalmi érdekeket kiszolgálva*** *inkvizítorként* is működött.

Megjegyezve, a nyugati-kereszténység ***számos vallási elemet átvett*** az ókeresztényektől, így *a mai keresztény üldözésekkel* ***a fennmaradt*** *azon* ***eredeti jézusi tanításokat*** is ki akarják irtani, amelyek korlátozzák *az* ELIT *joguralmának világméretű megvalósítását*.

A fürdővízzel már ne öntsük ki a gyereket is!

Hiszen ***a jézusi tanítások célja éppen az,*** hogy segítse lelkünk küzdelmeit megvívni megmutatva, ***van lehetőségünk az isteni rendet*** követve döntenünk.

Talán éppen abban rejlik ***a megváltás*** lényege, hogy a FIÚ – ha hallgatunk a lelkiismeretünkre – megmutatja a helyes utat.

Az előbb *a diktatórikus joguralom kezdetét* a ***Templomosokhoz*** kötöttem, azaz a XII. századra tettem. Amit alátámaszt, hogy *ekkor jött létre* ***a Krisztus születése szerinti időszámítás*** is, azonban ennek bevezetése Magyarországon is csak a XVI. század végén történt.

A korábbi adatok mind ***kronológiai átszámítások***, aminek hátterében – főleg Jézus születése előtti időszakban – ott van *az ókori időmeghatározásokból* eredő ***tévedési kockázat***. Pl. a görögök időszámítása ***nem uralkodóhoz,*** hanem eseményekhez kötött, ami már önmagában gyanús.

Az értelmetlenül bevezetett *időszámítási módszerekkel* is ***tudatosan akarhatták*** elfedni a *történelemhamisítás* tényét. Például az újkeresztény világban *visszamenőlegesen a VI. században* nyilván azért kellett bevezetni – a Diocletianus császár trónra lépésével induló – ***mártírok korát***, mert ekkor indultak el ***a nagy keresztény üldözések***, azonban valójában a *mártírok korának megnevezésével* az ***„Úr születése szerinti"*** időszámítás használatát akarhatták kivonni.

Ha ***az*** ELIT – Jézus születését hátra tolva – *egy hatalmas Római Birodalmat* kreált, *akkor* a létezésének igazolásához *nemcsak* ***földrajzi helyekre*** volt szükségük, hanem *a fiktív események fiktív időpontjainak a* ***csillagállási hivatkozásaira*** is.

Heribert Illigék pedig most előhúzzák ezeket – a *Regiomontanus* által is korrekcióra szoruló – adatokat, mint ***a történelemhamisítás tényét***.

Vajon vannak rá bizonyítékok, hogy Jézus születését tudatosan tolták hátra?

Badinyi Jós szerint, *ha* Jézus i. e. 7-ben született volna, *akkor* i. u. 23-ban lett volna 30 éves, ami nem esik egybe Pilátus Kormányzó idejével. A British Múzeumban *Jézus születési idejének csillagállása* a 35429-es lelet, egy *kéziratos* ***másolat***, azonban a Szaturnusz–Jupiter együttállása májustól novemberig fennállt, nevetséges erre bármit alapozni. A többi megadott bolygóállás pedig ***hibás kalkuláció***. A NIBURU sem lehetett a Betlehemi csillag, mert i. e. 7-ben *249 fényévnyire volt Földtől*.

Jézus bizonyára ***292. december 25-én született***. Az ún. ***Fehér Hold*** lehetett a Betlehemi csillag, együttállásban más kisbolygókkal. Ekkor *több* igen közel járt a Földhöz.

Judea Betleheme sem létezett, *nincsen értelmezhető régészeti lelete* a IV. századig. *Állítólag* a *Nagy Konstantin* anyja, *Helena* által épített templomot ***az arabok lerombolták***, de *Justitianus* 527-ben újjáépítette. *Arabok a VI. század előtt?*

Ez azért is hihetetlen, mert Názárettől 6 km-re a Tábor-hegy mellett fekszik BIT-LAHEM (a FÉNY SZŰZ otthona). Mária ***Názáretben*** született, apja: Joachim ***bit-lahemi***, anyja: Anna ***názáreti***. *Akkor vajon Jézus a galileai Bit-lahem-ben vagy a júdeai nem létező Betlehemben született?*

Vajon mennyi annak valószínűsége, hogy létezzen Jézus születésére elfogadható képlet éppen ***Diocletianus uralkodása*** *idejére, akinek nevével jelzett időszámítást azonosítják az* ***"Úr születése szerinti időszámítással"*** *és az érmején* **ott az Augustus felirat***? De egyáltalán, mi a valószínűsége Octavianus hirtelen arculatváltásának?*

A történelemhamisítást felismerve sokan úgy gondolják, *Jézus története kitaláció*. A régészek pedig *Jézusnak Abgar királyhoz írt levelét* tartják ***hamisnak,*** mert az csak a IV. századra datálható. Vannak azonban más bizonyítékai is annak, hogy Jézus kora a IV. század.

A megmaradt ***Nag Hammadiban talált*** *kódexek és töredékes írások* 1946-ban védelem és vizsgálat alá kerültek, majd *a kairói Kopt Múzeum tulajdonába*. Az evangéliumok, apokalipszisek, levelek, filozófiai értekezések többségét ***a kopt nyelv szaidi dialektusában*** írták, ami a IV. századtól a kereszténységgel terjedt. Feltehetően e nyelv is az arám nyelvcsalád tagja.

A gnosztikus iratok nagy része is a IV. századból származik.

Az ún. páli kereszténységet értelmezhetjük az őskereszténység ***leegyszerűsített változataként.*** Evvel nem is lenne baj, ha közben *a magas szellemiségű* – azaz analógiákban szóló – őskereszténységet ***erőszakkal*** nem nyomták volna el. Amit jól bizonyít, hogy Giordano Brunó *domonkos szerzetest* éppen ***a rendtársai ítélték*** halálra. E rendet az *eretnekség felszámolására* a XIII. század elején alapították. Hozzájuk köthető ***az inkvizíció***, a Katolikus Egyház ***diktatórikus joguralmának*** kialakítása.

1221-ben a magyarországi rendtartományt *nem Magyar Péter*, hanem ***Magyar Pál*** alapította. A domonkos szerzetesek feladata – ***a bibliai kánon szövegek*** prédikálása mellett – *a kunok megtérítése*, illetve *az ősmagyarok felkutatása* volt.

Szerepük – ***az egyház joguralmának*** megvalósítása érdekében – eléggé egyértelmű.

A ***Nag Hammadi*** leletek azonban *bizonyító erővel bírnak:* ***Jézus a IV. században történelmi tény***. Ezzel *nemcsak* Illig *hipotézise a betoldott 3 évszázaddal* ***igazolható***, *hanem* az is elemezhető, hogy a történelemhamisítások során mit írhattak át.

Valószínűsíthető tehát, a múlt eredményeinek, *egyetemes értékeinek a kisajátítása révén* visszamenőleg – ***a joguralmát példává téve*** – jöhetett létre a nagy dicső Római Birodalom is. Feltehetően a ***reneszánsz*** *idején* ***értelmezhették át*** *a szkíta-őstudásban gyökeredző műveltség-örökségét*, erre utal a korszak neve.

Már *a római kor* ***előtti régészeti leletekben*** megjelennek azok a jellemzők ***(színház, vízközmű, utak stb),*** amiktől *oly dicsőséges* a római kultúra. Pl. *Julius Caesar* azért tudott gyorsan haladni, mert ***a kelták*** kiváló *kereskedelmi utakat* építettek. *Akkor mitől római az úthálózat?* Lugdunumban ***i. e. VI. században*** *építették a római körszínházat, akkor mitől római? Boltívek* építése pedig etruszk találmány.

Mindig is furcsálltam, ahogyan bővült a Római Birodalom, azaz a polgárok, ill. városok ***kérelmezték***, hogy *rómaiak lehessenek*. Igaz, most is *országok kérelmezik az EU csatlakozást*, majd a vezetők birodalmat igyekeznek kialakítani, *a tagországokra erőltetve* az akaratukat.

Feltehetően a Pártus, majd a Hun Birodalom is *védelmi- és gazdasági célokból* ***szövetségkötésekkel*** *közös érdekek mentén* szerveződhetett, ahol a tagok szintén *kérelmezhették a felvételüket*.

Azonban az már egy *hatalmas különbség*, hogy *utólag* nem akarták *beépített kövekkel* ***visszamenőleg*** *bizonygatni hatalmukat* az adott helyszíneken.

A ***spolia hamisítási technika*** igen elterjedt az ún. Római Birodalom területén.

A kelták eredete és nyelve bizonytalan, nem egységes. A KELTA feltehetően ***egy torzító gyűjtőfogalom*** lehet, amiben *összemosnak különböző népeket*. Így kevésbé feltűnő, hogy *I. Claudius*, aki Lugdunumban született, tehát ***gall volt***, *a gallok ellen harcolt*, mint ***római császár***.

A szkíták irányító szerepének ***az eltüntetését*** is szolgálhatta olyan *beazonosíthatatlan népcsoportok létrehozása*, mint például kelta, ógörög vagy római.

Talán azért is szükség lehetett ***a vándorló keltákra***, – akik felett győzedelmeskedhettek a rómaiak – mert itt Kárpát-medencében *a kelták és a szkíták nem nagyon választhatók szét*.

Az érmeken ***sumér, szkíta, kelta motívumok*** együtt. Mivel a pénzverés ***királyi privilégium***, úgy tűnik, ***egy hatalmas királyság*** *része lehetett* a Kárpát-medence.

Sárkányos griffes kardhüvelyek csak innen kerültek elő. Érdekes *a bükkszentlászlói cserépedény* is, amelyen ***szkíta harcosok*** láthatók, míg ***az edény formája kelta***.

A kelták legyőzésével jelképesen az ún. rómaiak ***a szkíták fölé emelhették*** magukat.

A történelmi csúsztatások fő fegyvere, hogy *a régészet értékes leleteit* sokszor ***a fiktív történelmi korokhoz*** kötik és *nem ahhoz* a kultúrához, amely megalkotta. Így beszélnek <u>*római*</u> erődről, *római* utakról, *római* közműről, *római* színházról.

Hazánkban *az avarok* létezését vagy *a honfoglalást* azért nehéz megkérdőjelezni, mert *az adott időszakhoz kötődő* régészeti leletek ***tények***.

A gond tehát ***azon korszakok elnevezésével van***, amik – a történelem meghamisításában gyökeredzve – ***téves információt*** hipnotizálnak.

Például ***a hallstatti kelta kultúra*** fegyverei, ékszerei szinte ***megegyeznek az erdélyi leletekkel***, mégis *a keltákat ábrázoló térképekről hiányzik Erdély*, miközben Galáciát, *szinte megye szinten* pontosan leírták.

A ***túl pontos*** és ***a túl sok információ*** annál gyanúsabb, minél távolabbi időről van szó.

Pl. a ***Claudius* gens** *túlzottan jól dokumentált,* ***i. e. 504-től túl részletesen*** ismert, a barokk kort jellemezte a sok túlzás, szerintem azidőtájt írhatták.

Egy másik példa:

Feltehetően azért nem lehet tudni semmit IV. ARSAK pártus uralkodóról, mert – korrigálva – éppen azzal ***a Trajánusszal*** uralkodott egyidőben, akinek a közel *2000 éves diadaloszlopa* ***túl jó állapotban*** van, és miután Arméniát a Római Birodalomhoz csatolta, éppen ***kelet felé terjeszkedett tovább***, amerre e korrigált időben a Pártus Birodalom is növekedett. *Megjegyezve*, III. és V. ARSAK-ról sem lehet tudni semmit, ami egy jellemző példája annak, mi értendő ***az egyetemes értékek kisajátítása*** alatt.

Az meg külön érdekesség, hogy VI. ARSAK-nak ***a görögösített*** neve ***I. Mithridatész,*** ami tovább csúsztatásokra nyújt lehetőséget.

Így nehezen követhető pl. Pontus és Baktria történelme.

Mit lehet tudni még Trajánuszról? – adoptált gyermek, aki *gyermektelenül* halt meg.

Nevéhez kötik via Appia, via Latina, Aqua Traiana építését és a Nílust a Vörös-tengerrel összekötő hajózható ***csatorna újjáépítését***.

Az ***őt dicsőítő beszéd***, amit ifj. Plinius mond el a consuli kinevezésekor 95 fejezetben 100 oldal. *Ki lehetett ezt képes végighallgatni?*

Valószínűsíthető: *Trajánusz* a római történelemnek egy ***fiktív alakja***.

Baloldalt a dián láthatók az állítólagos ***városalapításai***, amelyek *Ptolemaiosz* koordinátái szerint adódnak. Például *Sarmizegetusa néven* szerepel ***Várhely,*** a dákok fővárosa, ahol állítólag ***a rómaiak*** építették a vízvezetéket.

A numizmatikusok szerint azonban az innen származó érméken *egy balkáni szkíta király* látható az I. századból.

Szövetségben más szkíta népekkel ***a dákok*** már i. e. II. századtól *nemcsak* Erdélyben uralkodtak. A Pártus Birodalommal is vélhetően szövetséget köthettek.

Eléggé hihetetlen, hogy Trajánusz ***19 évesen*** legyőzi a dákokat, ***és 250 t arannyal*** és ***500 tonna ezüsttel*** tér vissza Rómába.

Legalábbis ez a mese arról, *ahogyan* Dácia Római provincia lett.

Traianus állítólag 117 körül ideiglenesen még Arméniát is a Római Birodalomhoz csatolta.

Vajon ennek az utólag szerkesztett történetnek is nem a szkíta gyökerek minden oldalról történő kisajátítása, ill. a valódi gyökerek elvágása lehetett a célja?

Dr. Zichy Vojuarsky bebizonyította, ***a Pártus Birodalomra*** vonatkozó <u>minden nyomot</u> *igyekezett eltüntetni* ***az ortodoxia.***

Ha azonban 293 évvel korrigáljuk a pártus uralkodók idejét, *akkor* meglepetést okoz más ARSAK király egybeesése is római uralkodókkal.

Pl. ***XX. ARSAK daha-szkíta nagy király*** 304-331 között *a királyok királya*, és uralkodója *Arméniának is*. Könnyen lehet, ***ő egyben egy erdélyi gepida király is***, hiszen Erdélyben is uralkodtak daha-szkíta királyok, *miért ne lehetett volna az övé a bevezetőben is említett császári fibula?*

XX. ARSAK**,** eredeti nevén ARTA_BÁNU uralkodásának idejét – miután korrigáltam – kiderült, éppen *Nagy Konstantinnal* ***egyidőben*** volt hatalmon! (És rövid ideig Galériusszal is uralkodott egyidőben.) Érdemes az érméjüket összehasonlítani, ***micsoda minőségi különbség!***

Nagy Konstantin diadalíve is feltűnően ***jó állapotban*** van.

Mintha a személyét ***utólag*** töltötték volna fel eseményekkel. A Niceában tartott *első egyetemes zsinat aktái* ***nem maradtak*** ránk, a részletes ügymenetről ***nincsenek megbízható források***.

Az *ún. Constantinusi adománylevél* pedig VIII. századi ***hamisítvány***.

Nagy Konstantin alakja is megkérdőjelezhető tehát, a halálakor (337-ben) a hatalmas birodalmát főleg a három fia között osztotta fel. ***Érdemes megnézni a nevüket!***

Az ilyen nevek célja, hogy aztán ***össze lehessen keverni*** viselőit.

A PÁRTUS BIRODALOM ***I. Mithridatész*** uralkodása idején volt ***a legnagyobb***.

Eredeti nevén ***VI. Aršak Mehrdâd***, aki ***161-ig*** uralkodott. A „római császárok" listája szerint pedig ***Hadrianus*** és az adoptált gyermeke *éppen 161-ig* uralkodtak.

Mily véletlen, hogy a virágzó Római Birodalom is éppen ekkor ***érte el hatalma csúcspontját***.

Gondolom, sikerült beláttatnom, a történelemhamisítások lényege, hogy mindenhez és mindenkihez alkalmazkodva ***kaméleon*** módjára *mindig a hatalom elvárásaihoz igazodva* ***átírják a valóságot***, amihez ***kisajátítják*** a múlt eredményeit. Úgy lehet leleplezni, ha ***rávilágítunk*** *az ellentmondásokra*, a *gyanús nevekre*, a *túl jó állapotra*, a *túl részletes információkra*.

Megjegyezve, a mesét *a rómaiak és a görögök összekeverésével* bonyolították. Sokszor *előbb hellenizálták* a szkíták kultúráját, és csak utána lett római.

Tehát nem az a fontos, volt-e Római Birodalom, vagy mekkora volt, *hanem* az, hogy ***a történetét átírták.*** A *szkíta keresztény életbölcselet helyett* a hatalom diktálta ***jogdogmák elfogadtatása*** lett a cél. A római jog túldimenzionálásával jött létre a definiálhatatlan jogállamiság.

Nem csak a saját *valódi gyökerünk feltárása* érdekében kell ***a csalásokat leleplezni***, hanem a normalitás visszaállítása érdekében is.

Ahogy már említettem, a Római Birodalom *kiterjedésének igazolására* bevált gyakorlat olyan *kőtáblák elhelyezése, amelyeken* valamilyen ***fiktív*** *dologra hivatkoznak*.

Egy ilyen ***ún. spolia*** az egyetlen tárgy, ami elvileg igazolja **az Alexandriai Könyvtár** létezését, de ennek is csak a rajzát leltem meg.

Ez látható a fenti dián. Jó ötlet „*Ptolemaiosz*” nevét *Arisztotelész* tanítványától kölcsönözni.

Egy olyan személytől, aki *nemcsak* ***a Könyvtár*** *létrehozásával kapcsolatosan tettek ismertté, hanem* – mivel *az ő pártfogásának tudják be* ***az Ószövetség görög fordítását*** is, – ezzel *az új keresztény vallás követőit* ***a „fiktív hellenista irányba”*** lehetett terelni. Így már az is érthető, miért lett ***a zsidó időszámítás alapja*** *a hellenizált Szeleukida Birodalom kezdete*, aminek történetét valamikor a VI. század után írhatták meg.

Ugyanis az Arszakidák uralkodása ***egy VI. századi*** *hatalmas természeti katasztrófa következtében* ért véget. A *szkíta mágusokban való bizalom* ekkor meginoghatott.

A jézusi-szkiticizmus ideológiája mellett az ***új keresztény értelmezések*** is ennek hatására jelenhettek meg, de erről már csak következő alkalommal beszélnék.

Most még ***a hellenizmus*** korára térnék még kicsit vissza.

Klaudiosz Ptolemaiosz fiktív alakja ugyanis felveti, *létezett-e egyáltalán az Alexandriai Nagy Könyvtár?* A hitelesség megtámadhatatlansága érdekében természetesen a „hamisan hivatkozott” tekercseket ***meg kellett „semmisíteni”,*** aminek kiváló eszköze ***egy olyan könyvtár, ami „leég”***, és benne *megsemmisülnek* mindazon ***nemlétező írások***, amiket *forrásként megneveztek*.

Így születhetett meg „A múzsák csarnokának” zseniális ötlete, amit állítólag *Nagy Sándor* gyerekkori tanulótársa, *I. Ptolemaiosz* alapított, mint megbízó. Egy költő katalogizálta a könyvtár tekercseit. E *„katalógus” nem éghetett el*, mert *a lényeg* ***a hivatkozott „források” dokumentálása*** volt.

Mily szerencse, hogy bár az óhéber Biblia elégett, de a Jeruzsálemből hozatott 72 fordítónak köszönhetően az ***Ószövetség görög nyelvű példányai fennmaradtak***!

Egy másik ellentmondás: *Hésziodosz „az akháj-görög költészet első nagy alakja" hogyan taníthatja testvérét már* ***i. e.700*** *körül* ***daktilus hexameterben*** *mezőgazdasági munkákra, ha* ***a görög irodalom –*** *a ma is olvasható formáját* ***– csak Alexandriában nyerte el?*** Azonban a Könyvtár nagy dicsősége, hogy ***a „szövegkritika tudomány" segítségével*** a műveket átírták.

A *korábbi időkből tehát kérdéses: milyen nyelvről lehet szó, mikor görögöt emlegetnek?*

A ***Mükénéi táblák*** esetében az ógörögnek vélt ***lineáris B*** írást *Révész Péter* magyarul olvasta el.

Ha a Könyvtárba a Ptolemaidák – lemásolás céljára – begyűjtöttek minden fellelhető írást, *akkor* elvileg *az agyagtáblákat* is be kellett volna gyűjteniük, amik viszont *kiégve* ***nem pusztulhattak*** volna el, *hanem bizonyságul* szolgálhatnának.

A történészek általában ***egyetértenek*** abban, hogy ***Alexandria helyén*** az i. e. IV. sz. előtt alapított Rhakotis vagy Râ-Kedet nevű *egyiptomi kultúrájú* település állt. *A görög kultúrának azonban még a nyomait sem találják*. ***Nincsenek agyagtáblák*** sem, mint Irakban, ahol – kitéve a bombázások pusztításának – állítólag *méltatlan körülmények között pincékben ezrével hevernek*.

Talán mert az Özönvízről szóló agyagtábla ***gyanússá tette*** *az Ószövetségi történetek eredetét*, *bizonyítva, hogy* a ***régi sumér regék*** *torzított átírásairól* van szó. Így a régi agyagtáblák elolvasására már nem jut ***anyagi forrás.***

Manethon, ***egyiptomi*** *származású főpap* állítólag az *Alexandriai Könyvtárban* írta meg ***görögül*** *Egyiptom történetét*, amire máig számos szerző hivatkozik forrásként.

Az eredeti műve természetesen ***elveszett***.

Életrajzi adatai hiányosak, még *a nevének eredeti egyiptomi változata* sem ismert.

Vajon az ő munkássága igazolhatja a könyvtár létezését?

A királylisták – amelyekhez *Manethón* hozzájutott – ismeretlenek, ugyanakkor *a listájának eleje jelentősen eltér* ***a Palermói Kövön*** található *egyiptomi királyság* első 4 dinasztiájától.

Ahogy az egyiptológusok egyre több írást megfejtenek, a *Manethón-féle görögösített besorolással* egyre több a gond. A régészet cáfolja a ***hükszoszoknak*** és **a perzsáknak** az Egyiptom történetében betöltött negatív szerepét is.

Így ***megkérdőjelezhető*** *Manethon* azon állítása is, hogy az izraeliták i. e. 1728-1513 között Egyiptomban éltek.

1939-ben *Pierre Montet* azt remélte, hogy igazolni tudja az Ószövetség beszámolóit, azonban már *a saját ásatásai megdöntötték a hipotézisét*.

A sumér ***vízözön előtti királylistát*** is feltettem a diára, mert *a hosszú uralkodási idők* okán igazán érdekes.

Mintha nem is *a mai értelemben vett emberek* uralkodtak volna, ami egyben megmagyarázhatja ***a hatalmas kövekkel épített templomokat is***.

A ***vízözön előtti*** *suméroknak volt már* ***királylistájuk,*** *míg* ***a daktilus hexameterben*** *verselő görögöknek* ***nem?***

Nyilván ***a csúsztatások*** okán.

Azonban az már engem is meglep, mily **megerőszakoltan** képesek ***az elődjeik csúsztatásaihoz*** ragaszkodni a történészek.

Erre példa ***azon állítás***, miszerint ***a mai Tanisz*** „AZ ELHAGYOTT RAMESSZIDA FŐVÁROS, PER-RAMSZESZ KÖVEINEK FELHASZNÁLÁSÁVAL”, azok ***új helyre való átköltöztetésével*** épült fel.

Vagyis a 3 évszázadnyi betoldás okán kellett keresni egy olyan helyet, *ahonnan* az „elszállítás után” ***minden kő „eltűnt”***, *de* találtak néhány apró kerámiát, bizonyítva éltek ott korábban. *Talán még a sírokat is áthelyezték?* A sírok építészeti szerénységük ellenére ***a ramesszida hagyomány*** továbbviteléről és jórészt ***a korabeli bronz- és aranyművesség magas színvonaláról*** tanúskodnak.

Miért ne lehetett volna ez II. Ramszesz fáraóé?

Helyette a régészek meglepődnek, hogy – *megőrizve a thébai hagyományokat – egy későbbi jelentéktelen fáraót* ***milyen gazdag pompával*** temettek el.

Alig akartam hinni a fülemnek, mikor a régészek komolyan előadták ezen elméletüket.

Ugyanígy elképedtem azon is, hogy a Nílust a Vörös-tengerrel összekötő csatorna *nemcsak Dareiosz király* idején épült (i. e.500 körül), *hanem II. Ptolemaiosz idején is*, kb. 250 évnyi különbséggel, amikor a nevek nagyon árulkodóak: „Ptolemaiosz folyó Cleopatrisz bejárattal”.

Természetesen e csatorna *újjáépítése* pedig ***Trajánusz dicsősége***. Így aztán *a kereskedelem fellendítése a vízi útvonalon* nemcsak ***a perzsák*** által megépített csatornának köszönhető, hanem ***a görögöknek,*** majd ***a rómaiaknak is.***

A Ptolemaida-dinasztia *állítólag* annyira lezüllesztette az ókori Egyiptomot, hogy *a 9 nyelven beszélő Kleopátra* sem tudta már megmenteni. A régészek *nem találják Kleopátra* sírját, sőt egyik Ptolemaida uralkodóét sem. Vélhetően ***az egész korszak fiktív***.

A *Ptolemaiosz kori hieroglifáknak Farkas Attila Márton* külön fejezetet szentelt a könyvében. Olyan ***hellenisztikus változásokról*** ír, aminek következtében – akár még templomonként is – az elolvasásuk ***külön tudomány***. Az írás *nemcsak* ***lélektelenné****, hanem* ***eléggé káoszossá*** is vált. Ebből is arra lehet következtetni, hogy *utólagosan*, ***kétes szakértelemmel*** készülhettek ezen írások, és ezért ***oly kiváló*** még az állapotuk.

A hellenisztikus kori Egyiptomnak legszebben díszített temploma a Dendarai Hathor-templom, *aminek állapota* ***természetesen kiváló***, miközben a közeli többi szentély ***mind elpusztult***. Valahogy igazolni kellett VII. Kleopátra és fia, Caesarion létezését.

Az állítólagos ***Ptolemaida-dinasztia*** története *éppen Octavianus,* azaz *Augustus császár idején* ***zárult le***, aki feltehetően ***azonos*** *a kb. 3 évszázaddal később uralkodó* ***véreskezű Diocletianus császárral.*** A Dendarai Hathor templom felszentelése ***Augustus császár*** idején történt, *vajon melyik Augustus?* Szinte *minden római császár* **Augustus***!*

Tudtommal, VII. Kleopátra létezését nem vonják kétségbe, a sírját nagy erőfeszítésekkel keresik. Létezésére bizonyítékként *a kézzel írott levelét* szokták felhozni, ami ***az ő idejében készült*** és az ilyen jellegű rendelkezést legalább *kézjegyével ellátja* az uralkodó. *De mi bizonyítja, hogy valóban ő írta?*

A Dendarai templomon lévő hivatkozás sokáig engem is megvezetett, míg nem olvastam *Farkas Attila Márton* elemzését az *e korszakot jellemző hieroglif írás hatalmas változásáról*.

Összefoglalva: az ***éppen 3 évszázadig*** fennálló feltehetően fiktív *Ptolemaida-dinasztiára* azért lehetett szükség, hogy *Egyiptom kultúráját először hellenizálják*, majd így beolvasztva a Római Birodalomba ***tovább fényezzék*** annak dicsőségét, amit aztán *XIV-XV. századtól* az ELIT – az *egész világ feletti hatalmat gyakorolni akarók* – ***példaként állíthattak*** *a már leigázott népek elé.*

Így érthető az is, hogy a Perzsa és Pártus birodalom története közé hogyan ékelődhetett be ***egy teljesen idegen kultúrájú*** *Szeleukida* Birodalom. *Azért tudni* ***oly keveset*** a közel 500 évig fennálló Pártus Birodalomról is, mert az eredményei most Róma és Bizánc dicsőségét hirdetik.

A reneszánsz kori történetírók úgy képeztek jogalapot az ELIT hatalmának gyakorlásához, hogy ***átlépve az erkölcsi korlátokat*** újra értelmezték a történelmet.

Nemcsak felhasználták *mágikus hatás céljából* ***a vallást*** és annak ***jelképeit***, *hanem* ***a joguralmuk*** megvalósítása érdekében *az eltorzított útmutatást* ***erőszakosan megkövetelték***, sőt ***jogalapot gyártottak*** *az uralkodáshoz szükséges vagyon* ***kisajátítására*** is. E folyamat bár a XII-XIII. században gyorsulhatott fel ***a Templomosok,*** illetve ***a Domonkos szerzetesrend*** megalakulásával, azonban ***a joguralomra*** való ***erőszakos*** törekvéseknek vannak korábbi előzményei is. *Az arámihoz hasonló írásjelek* azonban az Árpád-házi érméken ***bizonyítják***, hogy III. Béla király idejében még ***szkíta gyökerű király*** uralkodhatott a Kárpát-medencében.

A magyaroknak éppen az a jelentőségük, hogy a tudatalattijukban és így a kultúrájukban is *a szkíta őstudásból* viszonylag ***sokat megőriztek***, amit bizonyít ***a magyar nyelv archaikus jellege is***.

Szépmező Szárnya, / Neked táltos lelked van, / Kalamónát is legyőzöd majd / és visszaszerezheted az aranyszőrű bárányt.

W. R. S. Ralston (1828–1889):

Sudhana Avadana. Sudhana herceg és a tündér Manohara legendája[144]

S U D H A N A[145] A V A D A N A[146]

Sudhana herceg és a tündér Manohara legendája[147]

Nepáli szanszkrit kéziratból, F. Anton von Schiefner nyomán, W. R. S. Ralston. London 1906.

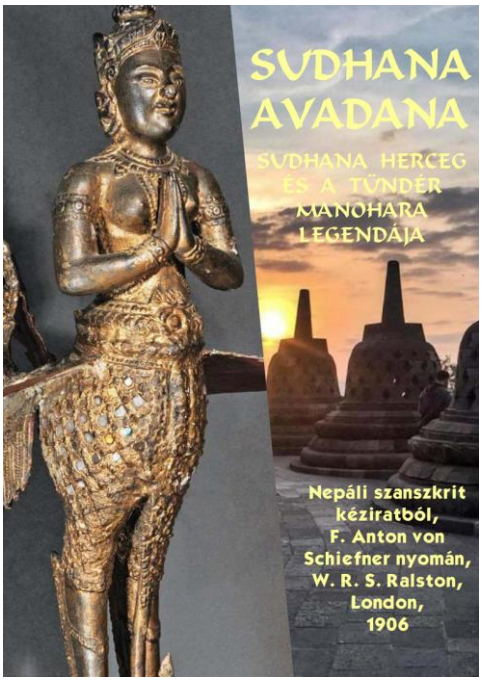

[144] Fordította: Z. Tóth Csaba.

[145] A Borobudur templom egyik domborművén egy történet szól egy Sudhana nevű férfiról, aki leült egy lótusztó mellé. Ott találta Manoharát és nővéreit fürödni. Korábban Sudhana megtanult egy bölcs embertől egy varázsigét, hogy megnyomorítsa Manoharát. A domborművet készítő művész sikeresen mutatta be Manohara mozgásképtelenségét azzal, hogy egy sima háttérben elszigetelte, míg a tündérek az ég felé repültek és távoztak. Az egyik tündér meglepetten látta Manoharát, mert nem repült velük. A következő történet szerint Manohara feleségül vette Sudhanát, és a palotában él Sudhanával és az apjával, aki szintén király. A palotában élő nők azonban féltékenyek voltak Manohara szépségére, és azt tervezték, hogy megölik őt, amikor Sudhana egy hadjáraton volt. De mielőtt ez megtörtént volna, Manohara elnyerte a repülés képességét, és megszökött a palotából. (https://borobudur.injourneydestination.id/en/avadanas-relief-stories-sudhana/)

[146] Avadāna (szanszkrit; Pali: Apadāna) a buddhista irodalom egy olyan típusa, amely az előző életek erényes tetteit hozza összefüggésbe a későbbi életek eseményeivel. (https://en.wikipedia.org/wiki/Avadana)

[147] Angol szöveg: W. R. S. Ralston: Tibetan tales (derived from Indian sources). Chapter 5 - Sudhana-avadāna [Source: Kah-gyur, ii. 202-209.] https://www.wisdomlib.org/buddhism/book/tibetan-tales/d/doc422829.html

Élt egyszer réges-rég Panchālában két király, az egyik északon a másik délen. Panchala északi királya, akit Dhanának hívtak, törvénytisztelő uralkodó volt Hastināpurában, egy nagy, népes városban, ahol az emberek vagyonosak, egészségesek voltak, nem háborgatta őket semmilyen felfordulás, sem bűnözés, teljesen eltűntek a járványok, és bőséggel volt rizs, cukornád, ökrök és bivalyok. Ebben a városban volt egy nagy tó is, teli kék, piros és fehér lótuszokkal, szemet gyönyörködtető vadrécékkel és vadludakkal. Mivel a Janmachitra nága,**2)** aki ebben a tóban élt, időről-időre bőséges esőt küldött, így a föld nagyon termékeny volt; és mivel a birodalom bővelkedett ételben és italban, a lakosok hajlottak az adakozásra, áldozathozatalra és tiszteletadásra, segítve a shramanákat és brahmanokat, és a szegényeket.

Panchāla déli királya, aki nem tisztelte a törvényt, dölyfös volt, indulatos és rossz természetű. Nem a törvénnyel összhangban uralkodott, és a birodalma lakóit a büntetésektől való állandó félelemben tartotta, fenyegette őket veréssel, börtönnel, kivégzéssel, mindenféle gonoszsággal. Mivel elbizakodott volt és nem a törvény szerint uralkodott, az istenség nem küldött esőt, amikor az emberek várták, s így a lakosok félelmükben és reménytelenségükben csapatostul hagyták el az országot, és letelepedtek Panchala északi királyának birodalmában.

Egy idő múlva, amikor Panchala déli királya vadászni ment és szemlét tartott a birodalmában, észrevette, hogy minden város és falu elhagyatott, a parkok gazosak, a templomok romosak. Ezt látva, így szólt a minisztereihez:

– Méltóságos urak, mi az oka, hogy ezek a városok és falvak elhagyatottak, és a parkok, meg az istenek templomai romosak, pusztulnak? Hová tűnt vajon a nép?

A miniszterek így válaszoltak:

– Az emberek elmentek Dhana birodalmába, Panchāla északi királyságába.

– Mi okból?

– Megbocsájtasz nekünk a tiszteletlen beszédért, felség?

– Beszéljetek, meg fogok bocsájtani.

Erre így szóltak hozzá:

– Felség, mivel az északi Panchāla királya a törvénnyel összhangban uralkodik, az országa nagy, gazdag, egészséges, termékeny, sűrűn lakott, mentes a felfordulásoktól, és bűnözéstől; a betegségek itt teljesen eltűntek, bőséggel van rizs, cukornád, ökrök és bivalyok; és a nép, amely adakozó, áldozatkész és tisztelettudó, segíti a shramanákat és brahmanokat, és a szükséget szenvedő szegényeket. De mivel te, felség, hirtelen haragú és rossz természetű vagy, és a birodalmad lakóit állandóan a büntetésektől való félelemben tartod, fenyegetve őket botozással, bilincsekkel és kivégzéssel, mindenféle gonoszsággal, ezért az emberek, telve félelemmel és reménytelenséggel, az északi Panchāla királyának országába mentek.

Panchāla déli királya így szólt:

– Ó, urak, mit lehetne tenni, hogy az emberek visszatérjenek és újra a városokban és falvakban lakjanak?

A miniszterek azt felelték:

– Felség, ha követed az északi Panchāla királyát az uralkodásban, megóvhatod az országot jóakarattal és kegyes magatartással, és az emberek hamar visszatérnek.

Panchāla déli királya azt mondta:

– Urak, ha ez így van, én megóvom az országot jóakarattal és kegyes magatartással, ahogy északi Panchāla királya uralkodik; de tegyetek róla, hogy az emberek visszajöjjenek és újra a városokat és falvakat lakják.

– Felség, van még egy másik ok is, amiért Hastināpura városa virágzik. Ebben a városban él egy nága, melyet Janmachitránnak hívnak, és egy nagy tóban lakik, amely teli van kék, vörös és fehér lótuszokkal, és mindenféle récével és lúddal. Mivel a nága időnként bőséges esőt küld, az aratás mindig bőséges és a talaj rendkívül termékeny, és az ország bővelkedik ételben és italban.

A király azt kérdezte:

– Van-e valamilyen módja annak, hogy ezt a nágát idehozzuk?

– Felség, mivel vannak olyan emberek, akik jártasak a varázslásban, ez végrehajtható.

Erre a király megparancsolta, hogy hirdessék ki szerte az egész birodalmában, hogy egy zsák aranyat kap és egyúttal nagy megbecsülésben is részesül az, aki a Janmachitra nágát megszerzi az északi Panchālából, a déli Panchala részére. Egy idő múlva megjelent egy kígyóbűvölő a miniszterek előtt, és azt mondta, hogy ha megkapja a zsák aranyat, ő elfogja és elhozza a Janmachitra nágát. A miniszterek előhozatták a zsák aranyat, és a kígyóbűvöló azt mondta:

– Ezt a zsák aranyat egy tisztességes emberre bízom, és majd adjátok nekem, amikor elhozom a Janmachitra nágát.

Amikor ezt megígérték neki, a kígyóbűvölő elhelyezte a zsák aranyat egy megbízható embernél, és elindult Hastināpura városába. Mivel jártas volt a jelekben, és gondosan megfigyelte a tó egész környékét, mikor odaért, észrevette, hogy a Janmachitra nága a tónak mely pontján lakik. Visszatérve a miniszterekhez, azt mondta nekik:

– Adjatok áldozati felajánlásokat és eszközöket, és hét napon belül elfogom és elhozom a nágát.

Mármost, a nága meglátta a kígyóbűvölőt, és azt mondta magában: „Ez az ember azért jött, hogy elfogjon, és ha hét nap múlva elfog, nagy szenvedésbe esem, mert elszakít a szüleimtől. Mit tegyek? Kihez könyörögjek védelemért?”

A tó környékén élt két vadász, Masūraka és Phalaka. Mivel a tó közelében éltek, nemcsak szárazföldi állatokat ejtettek el, mint amilyenek a nyúl, szarvas, vaddisznó, és a többi, mely a tóhoz jár inni, hanem halat, teknőst, és más vízi állatot is. A két vadász közül Masūraka már meghalt, de Phalaka életben volt. Mivel a Janmachitra nága látta, hogy nincs más, mint Phalaka, aki segíthetne neki megmenekülni, így a nága emberi alakot öltött, Phalakához ment, és azt mondta neki:

– Ó barátom, tudod-e, hogy Dhana király birodalma mitől olyan hatalmas, gazdag, egészséges, termékeny, és népes, mitől bővelkedik rizsben, cukornádban, ökrökben és bivalyokban?

A vadász így válaszolt:

– Jól tudom, igen, ez azért van, mert a király a törvénnyel összhangban uralkodik, és jóakarattal, kegyes magatartással védelmezi birodalmát.

A nága azt mondta:

– És tudod-e, hogy mindez még miért van így, egy másik ok miatt is?

A vadász azt felelte:

– Van egy másik ok is valóban. Ebben a tóban él a Janmachitra nága, aki időnként bőséges esőt küld, melytől a talaj nagyon termékennyé válik, és bőséggel ad ételt és italt.

Janmachitra azt mondta:

– De ha ezt a nágát valaki elvinné erről a földről, többé nem lenne képes erre a szolgálatra, és nagyon boldogtalan lenne, hogy elszakították a szüleitől. Mi lenne, ha az ország királyától és lakóitól elvinnék? Mi lenne, ha veled történne ez?

– Veszélybe kerülnénk.

– Tudod-e, ki ez a nága?

– Nem!

– Én vagyok az, és egy kígyóbűvölő a déli Panchālából el akar vinni. Most elment áldozati ajnádékokért és eszközökért, és vissza fog térni hét nap múlva. Ekkor khadira-fából készült szegeket fog leverni **3)** a tó négy sarkában, különféle színű fonalakat fog felfüggeszteni, és varázsszavakat fog mondani. Ezidő alatt neked el kell rejtőznöd valahol a közelben. De amikor a ceremóniája közben a tó vize bugyogni és áradni kezd, és én előjövök a vízből, akkor neked ki kell feszítened az íjad a kígyóbűvölőre, és gyorsan hozzá futva azt kell mondani, ‘Fordítsd meg a varázslatod, mert ha nem így teszel, elválasztom a fejed a testedtől, és a tó fenekére hajítom.’ De ha a kígyóbűvölő anélkül hal meg, hogy a varázslata visszafordult volna, akkor a halála után is egész életemben megkötve maradok az ereje által.

A vadász így szólt:

– Nem csupán magamért tenném meg, hogy a szolgálatodra legyek, hanem még inkább az egész királyságért. Szót se többet.

A nága ekkor eltűnt. Amikor letelt a hét nap, a vadász elrejtőzött egy közeli helyen. A kígyóbűvölő megjelent, és megkezdte az előkészületeket az áldozatbemutatásra, beütötte a khadira-fa szögeit a tó négy sarkán, felfüggesztette a különféle színű fonalakat, és elkezdte kántálni a varázsigéket. Amikor a víz bugyogni kezdett, a vadász kilőtt rá egy nyilat, majd kardot rántott, és így kiáltott:

– Varázslattal el akarod vinni a nágát, amely a földünkön lakik? Fordítsd meg a varázslatod, mert ha nem így teszel, elválasztom a fejed a testedtől, és a tó fenekére hajítom.

A kígyóbűvölő, érezve a nyíl ejtette fájdalmat és a halálfélelmet, megfordította a varázslatot, majd a vadász végképp megölte. Amikor a nága így megszabadult a varázslat hatalmától, előjött a tóból, megölelte a vadászt, és e szavakat intézte hozzá:

– Te vagy az anyám, te vagy az apám. Mivel megbízhattam benned, és eltávozott a veszedelem, hogy elválasztanak a szüleimtől, jöjj, menjünk el hozzájuk.

A nága elvezette a vadászt a szülei lakóhelyéhez, akik megvendégelték őt mindenféle étellel és itallal, megajándékozták drágakövekkel, és a nága így szólt a szüleihez:

– Ez az ember megmentett, ő a barátom, a rokonom lett. Megmentett attól, hogy elszakítsanak tőletek.

A szülők a nágának is megadtak mindent, amire vágyott, mindenféle drágaságot ajándékoztak neki. Ezeket magával vitte, és visszament a tóba.

Nem messze a tótól volt egy remeteség, körülötte virágokkal, gyümölcsökkel, és különféle énekesmadarakkal. Egy rishi élt itt, aki teli volt szelídséggel, kegyességgel és kedvességgel minden élőlény iránt. Ehhez a rishihez elment a vadász, és a reggelt, nappalt, estét nála töltötte. Elmesélte neki, mi történt vele és a Janmachitra nágával. A rishi azt mondta neki:

– Mihez kezdesz a drágakövekkel és arannyal? A nága szüleinél van az amogha-lánc.**4)** Ezt kell elkérned.

A vadászban vágy ébredt az amogha-lánc iránt, és követve a rishi tanácsát, ismét elment a nágák lakóhelyére. Itt meglátta az amogha-láncot a nágák lakóhelyének bejáratánál, és belépett a lakhelyre. A Janmachitra nága és a többi nága örültek neki, és drágaköveket adtak neki. De ő azt mondta:

– Nem drágakövekre van szükségem; inkább adjátok nekem az amogha-láncot.

Janmachitra azt válaszolta:

– Minek kell az neked? Nekünk nagyobb szükségünk van rá. Amikor a Garuda lecsap ránk, ez a lánc az, ami biztosan megvéd bennünket.

A vadász így szólt:

– Mivel csak ritkán fenyeget titeket a Garuda okozta veszély, így erre nincs olyan nagy szükségetek. De nekem állandóan kell. Ezért add nekem, és ezzel elvégzem a jó szolgálatomat irántad.

A Janmachitra nága azt mondta magában: „Mivel ez az ember nagy szolgálatot tett nekem, neki adom a láncot, de előbb megkérdem apámat és anyámat." Miután megkérdezte a szüleit, a vadásznak adta a láncot. A vadász pedig, amint kipihente magát, hazatért az amogha-lánccal a nágák lakóhelyéről, teljes boldogságban és örömben.

Dhana királynak és hitvesének nem volt sem fia, sem leánya. Történt egyszer, hogy a király magában ült, állát tenyerében nyugtatva, elmerülve a gondolataiban, hogy mivel sem fia, sem leánya nincs, a családja kihal az ő halálával, a házában összegyűjtött kincsek más kezébe kerülnek, és másik király uralkodik mindenen, ami az övé volt. Ahogy mindezen töprengett, a shramanák és brahmanok, a barátai, társai és rokonai megkérdezték, miért szomorkodik annyira. Mikor elmondta nekik minden gondolatát, ők azt mondták neki:

– Örvendezve imádkozz az istenekhez. Akkor fiad fog születni.

Mivel nem volt fia, de szeretett volna, imádkozott Sivához és Varunához, Kuverához és Vászudévához, és így tovább, különböző más istenekhez is, a parkok isteneihez, az erdők isteneihez, a keresztutak isteneihez, a három út isteneihez, a felajánlások isteneihez, a mindent-kísérő istenekhez, és a születés idejének jótékony isteneihez. Mert azt mondják, hogy a fiúk és leányok ilyen imák következtében születnek, nem másképp; így például ezer fiú is születhet világuraló fejedelemnek ilyen imák segítségével.

Ílymódon imádkozva, Dhana király meghallgatásra talált, és a bhadrakalpa [világkorszak] egyik bodhiszattvája lépett jó hitvese méhébe. Néhány asszony az előrelátás képessége révén ismeri az öt sajátosságot, melyek egyike az, hogy tudják, fiú vagy leány lesz a születendő gyermek. Ha fiú lesz, akkor az anyaméh jobb oldalába kapaszkodik, ha pedig leány, a bal oldalon. És a királynő örömmel mondta férjének:

– Ó uram, mivel a lélek, aki belépett a méhembe, a jobb oldalamon kapaszkodik, bizonyosan fiú lesz, ezért örülj!

A király jókedvre derült, és kinyújtva jobb karját azt mondta:

– Fiam lesz, akit régóta szeretnék. Mivel hamarosan megszületik, ő folytatja munkám, még jobban kiterjeszti, amit megszereztem, és mint örökösöm, továbbviszi családomat. És amikor meghalunk, akár sok, akár kevés vagyon vagy érdem jutott számunkra, ő fog követni bennünket itt, ahol majd mindketten újraszületünk, és a karmánk beérik az egyesülés révén.

Így örvendezett a király. Mivel tudta, hogy a fogantatás megtörtént, biztosra vette, hogy az anyaméhben lévő magzat kifejlődik, és így a palotájában fel kell készülnie mind a hideg, mind a

meleg időjárásra. Hitvese az orvosok utasítására olyan ételt kapott, ami nem túl keserű, nem túl savanyú, nem túl sós, nem túl édes, nem túl erős. A király különféle gyöngysorokkal és más ékszerekkel díszítette hitvese testét, mint egy apszaraszt, aki a Nandana-erdőben vándorol; és mindenhová székeket és zsámolyokat helyeztetett, hogy megóvja hitvesét az eleséstől, és megparancsolta szolgáinak, hogy a várandós hitves a legcsekélyebb kellemetlenségről sem hallhat.

Amikor eltelt nyolc vagy kilenc hónap, egy nemes és kedves kinézetű fiú született, szép és ragyogó, mint az arany, feje mint egy baldachin, karjai hosszúak, homloka magas, szemöldökei összeértek, szépen ívelt orra volt, és minden végtagja és ujja is megvolt. Amikor a dob hírül adta születését, a király hallotta azt, és megkérdezte, mit jelent. A feleségei azt mondták:

– Légy boldog, felség, fiad született.

Ekkor a király megparancsolta, hogy minden utcát tisztítsanak meg a városban, hintsék be szantálvízzel, tűzzék ki a zászlókat, gyújtsák meg a legillatosabb füstölőket, mindent hintsenek teli virágokkal, és mivel különböző örömteli álmai is voltak, megajándékozta a shramanákat, a brahmanokat, a szegényeket és szükségben szenvedőket, és minden rabot szabadon engedett. Háromszor hét nap után, a huszonegyedik napon, egy nagy születési ünnepet hirdetett ki. Amikor felmerült a kérdés, hogy milyen nevet adjanak a született fiúnak, a miniszterek azt mondták: „Mivel ez a fiú Dhana király fia, Sudhanának kell elnevezni.” És így kapta a fiú a Sudhana nevet. A gyermek Sudhanával nyolc dada foglalkozott, kettő hordozta, kettő szoptatta, kettő fürösztötte, és kettő játszott vele. Mivel ez a nyolc dada táplálta és nevelte őt, édes- és aludttejen, friss és tisztított vajjal,**5)** és más, legjobb dolgokkal, így a fiú gyorsan nőtt, mint lótuszvirág a cserépben. Mire felnőtt, megtanult olvasni és írni, avatott lett a nyolc próbában és megkülönböztetésben, és ügyes lett mindenben, az öt művészetben, akár egy király, aki a kshatriya [lovagi, harcos] kasztból jött, és koronát visel, szorgalmasan gyakorolva az emberek feletti hatalmat, hogy ha uralkodni fog ezen a világon, birtokában legyen a tudás és cselekvés különböző fajtája, melyeket említettünk.

Atyja három feleséggel látta el — egy első, egy középső, és egy harmadik feleséggel —, és három palotát építtetett neki, télre, tavaszra és nyárra; és annak rendje-módja szerint háromféle parkot adományozott neki, télre, tavaszra és nyárra. Az ifjú Sudhana, amikor egyedül volt, kíséret nélkül, felment a palotája felső emeletére, és átadta magát a zene élvezetének.

Történt egyszer, hogy Phalaka, a vadász, ahogy járt-kelt a vadászatán, egy bizonyos hegyhez érkezett, és a hegy lábánál észrevett egy remetelakot, körülötte virágokkal és gyümölcsökkel, mindenféle trillázó énekesmadárral. Volt a közlben egy tó is, rajta vörös és fehér lótuszokkal, ludakkal és mindenféle récékkel. Ahogy odaérkezett a visszavonultságnak erre a helyére, látott egy rishit, hosszú hajjal, szőrös testtel, hosszú szakállal és körmökkel, ahogy egy lombsátorban ült egy fa alatt. A vadász odament hozzá, fejével megérintette a rishi lábait, összetette kezeit, és azt mondta:

– Tiszteletreméltó rishi, mióta vagy ezen a helyen?

– Negyven éve.

– Emlékezel-e, hogy bármi különöset vagy csodálatosat láttál vagy hallottál itt?

A rishi hűvösen, nyugodtan válaszolt:

– Barátom, látod azt a tavat?

– Tiszteletreméltó rishi, látom.

– Ez a Brahmasabhā-tó, teli kék, vörös és fehér lótusszal, különböző madarak sokaságával, vize ezüstösen csillog, mint a hó és a dér. Ehhez a tóhoz a legillatozóbb virágok nyílása idején, a hónap tizenötödik napján eljön Manoharā, Drumának, a kinnarīk [tündérek] királyának a leánya. Ötszáz kinnarī veszi körül, mikor idejön, hogy megfürödjön, s miután megmosdott, bekenje a fejét. Mialatt fürdik, a kinnarik táncolnak, énekelnek, olyan édes muzsikát adnak elő, ami elbűvöli még az erdő vadjait is. Még magam is, amikor hallom ezeket a hangokat, utána hét teljes napig boldog vagyok tőle. Ó barátom, én láttam ezt a szüzet.

A vadász Phalaka azt mondta magában: „Mivel megszereztem az amogha-láncot a nágától, elfogom vele a kinnari Manoharát." Így is lett, a vadász a mondott időben, a hónap tizenötödik napján magával hozta az amogha-láncot, elbújt egy bokorban, nem messze a tótól, a gyümölcsök, virágok és levelek sűrűjében, és várakozva figyelt. Amikor Manoharā, körülötte ötszáz kinnarīval és a szükséges felszereléssel megjelent a Brahmasabhā-tónál, Phalaka a vadász kivetette az amogha-láncot, és elfogta a kinnarī Manoharát. Ahogy a lánc megfogta a tündért, elkezdett ugrálni, és szörnyű sikoltások közepette befutott a vízbe. Ezt hallva a kinnarīk csapata szétfutott. Látták, hogy Manoharā foglyul esett, és rettegve elmenekültek.

A vadász Manoharára pillantott, aki rendkívül szép és kedves megjelenésű volt, és a vadász közelebb húzódva hozzá, rátette a kezét; de a tündér azt mondta:

– Halandó ember, te nem érinthetsz meg. Nem arra rendeltettem, hogy a te feleséged legyek. Mivel egy nemes király méltó hozzám, te nem érinthetsz meg.

A vadász azt mondta:

– Ha nem foglak meg a kezemmel, el fogsz menekülni.

A tündér így válaszolt:

– Nem menekülök el. Ha nem bízol bennem, vedd ezt a fejéket, ami segítene visszarepülnöm a mennybe.

A vadász azt mondta:

– Ki hiszi ezt el?

A tündér nekiadta a fejéket, és azt mondta:

– Mindig annak hatalmában leszek, akinél van ez a drágakő.

A vadász fogta a drágakövet, és magával vitte a tündért, mintha csak meg lenne kötözve. Ezidőtájt egy napon az ifjú Sudhana vadászni ment. A vadász látta az ifjú Sudhanát, aki jóképű, jó megjelenésű volt; és látva őt, azt mondta magában: „Mivel ő Sudhana herceg, aki jóképű és jó megjelenésű, és amikor mgpillantja ezt a szüzet, feleségül fogja venni, ezért saját akaratomból átadom neki, mint ajándékot." Így a szüzet, mintha csak meg lenne kötözve, Sudhana herceghez vezette, és miután megérintette fejével a herceg lábait azt mondta:

– Átadom neked ezt a feleségek gyöngyét; fogadd szeretettel ezt az ajándékot.

Sudhana herceg a tündér Manoharára tekintett. A szűz jóalakú és gyönyörű megjelenésű volt, megáldva minden jó tulajdonsággal, a nők tizennyolc jelével, gyönyörűbb, mint az emberek leányai; keblei domborúak, mint a hiranyakumbha teknős, rugalmasak és kerekek; szemei világoskékek, hosszúkás alakúak, mint a lótuszbimbók; orrának íve hosszú és magas; ajkai mint a piros korall, rubin, alakra mint a bimba-gyümölcs; álla erős, arcán nagyon csinos szeplők; szemöldökei gyönyörűen összeérnek, feketék, mint egy méhraj; karjai hosszúak és kerekek, mint a makulátlan telihold; a hasa kissé kidomborodik három hajlatban; teste felső része kissé ívelt a kebleitől, az alsó része gyönyörűen formált, mint egy kerek korsó; a kezei mint a banánfa velője; a lábai finomak, térdei kikerekednek; erei alig láthatóak, és mentesek minden kacskaringóságtól;

így öröm látni minden végtagját, ahogy büszkén mozdul, fején, lábán a gazdag ékszerek csörrenésével, és a számos gyöngysorral; haja fekete és lágy, mint a sachī, a lábán egy arany karikával, a hasán gyöngysorokkal, aranyos ragyogással övezve.

Ahogy az ifjú herceg rápillantott, mindjárt a szenvedély rabja lett — a szenvedélyé, melyet, ahogy a tiszta és makulátlan hold tükröződik a vízen, a maga változó természetével nem könnyű megragadni, és mint egy tengeri szörny a tajtékzó áradatban, nem könnyű megkülönböztetni, milyen mozgást tesz, mint a Garuda vagy a szél fúvása, mely olyan gyors, mint a villám, vagy a gyapotszál, amely, mint egy majom, mindig mozgásban van, sosem pihen. Amikor a szenvedély nyila, amely mindig bánatot és a szerelmi öröm vágyát hozza magával, anélkül, hogy hagyná magát figyelmeztetni a szerencsétlenség mélységére, mely mindezt a bánatot okozza — amikor ez a nyíl eltalálja a szivet, egy gondatlan íj lövéseként, alig hallható hangon, egy találkozás után, akkor teljesen megbolondulnak az érzékek, melyek a szépségen függenek, és a férfi, mint egy molylepke, a lángba esik. Miként nyáron a villámlás felvillan az esőfelhőből, úgy ütötte szíven Sudhanát a szerelem nyila, mikor arra pillantott, akinek gyönyörűsége olyan volt, akár a hold. Ekkor Sudhana herceg fogta Manoharát, és magával hozta Hastināpura városába, és a vadászt megajándékozta egy nagy várossal. Sudhana felment Manoharával a palota felső emeletére, és vele töltötte az idejét örömben és mulatságban; és Manoharā fiatalsága, szépsége, és a herceg iránti tisztelete azonnal és ellenállhatatlanul foglyul ejtette az ifjú Sudhanát.

Egy idő múlva két brahman vándorolt arra, egyikük a király szolgálatába állt, a másik Sudhanához. A királyhoz beálló brahmant a király kinevezte purohitává,**6)** és ellátta nagy vagyonnal is. De a Sudhana herceghez szegődő brahman csak kevés vagyont kapott. A herceg brahmanja azt mondta Sudhanának:

– Ó ifjú, mit fogsz tenni velem, amikor az atyád halála után te leszel a király?

Az ifjú Sudhana így válaszolt:

– Mivel a társad atyám purohitája lett, én is ki foglak nevezni purohitának.

Mivel ez a beszélgetésük eljutott mások fülébe is, értesült róla a másik brahman, aki a király purohitája volt. Azt mondta magában: „Ha úgy intézhetem, hogy az ifjú herceg ne akarja megszerezni az uralkodói hatalmat, többé nem lesz kérdés a purohitaság sem.”

Történt azután, hogy a király birodalmában a hegyvidék lakói fellázadtak. A király egy hadvezért küldött, hogy alávesse őket, de az teljesen kudarcot vallott. Épp így történt másik hét hadvezérrel, akiket a király ezután kiküldött. A miniszterek azt mondták a királynak:

– Miért hagyod, felség, hogy a seregeidet legyőzze az ellenség? Kérünk, hogy rendeld ki mindazokat, akik birodalmadban fegyverforgatók.

A brahman, aki a király purohitája volt, ekkor arra gondolt, hogy itt az idő eltüntetni Sudhanát, így azt mondta a királynak:

– Nem kétséges, hogy ezen a módon kudarcot fogsz vallani.

A király azt kérdezte tőle:

– Mit tegyek akkor? Magamnak kellene a csatába mennem?

A purohita azt felelte:

– Felség, miért mennél te magad? Mivel az ifjú Sudhana férfikorába érkezett, és büszke az erejére és bátorságára, küld ki őt a csapatokkal.

A király azt mondta:

– Rendben van, így fogok tenni.

Ekkor a király hívatta fiát, és azt mondta neki:

– Ó fiam, vonulj ki a csapatokkal, és vesd alá a hegylakókat.

– Felség, tisztelettel végrhajtom a parancsaid.

Ezután Sudhana felkészült, hogy teljesítse atyja parancsát. Meglátogatta a háremét, ahol Manohara volt, és nem csupán a többi feleségéről feledkezett meg azonnal, hanem amint megpillantotta őt, elfeledkezett atyja parancsáról is. Erre a purohita azt mondta a királynak:

– Felség, nem kétséges, hogy az ifjú Sudhana mélységesen szereti Manoharát, ezért nem törődik a csapatokkal. Ezért add ki a parancsot, hogy amikor a háremébe megy, ne láthassa ismét Manoharát.

A király azt mondta a minisztereinek:

– Tisztelt urak, állítsátok fel a sereget.

A miniszterek engedelmeskedtek a király parancsának, és felállították a sereget, elefántokat, lovakat, harci kocsikat, és gyalogságot, ellátva őket mindenféle fegyverrel és felszereléssel. Ekkor hívatták az ifjút, és azt mondták neki:

– Ó, ifjú herceg, a csapatok felálltak, jöjj és állj az élükre.

A herceg azt mondta apjának:

– Felség, akkor indulok el, ha láthatom Manoharát.

A király azt mondta:

– Ó, fiam, ne akard látni őt, mert akkor elhagyod a kötelességeid.

– Atyám, legalább anyámat hadd láthassam, mielőtt elindulok.

– Ó, fiam, menj, és búcsúzz el anyádtól.

Sudhana magához vette Manoharā fejékét, anyjához ment, és megérintve annak lábait, azt mondta:

– Anyám, el kell mennem, hogy alávessem a hegylakókat, vedd ezért ezt a drágakövet a legnagyobb titoktartással, és ne add Manoharának, csak ha élet-halálról van szó.

Miután ezeket a szavakat mondta anyjának, rábízva Manoharát, elindult a sereggel a zene hangjaira. Egy idő múlva, mikor már előrehaladtak, megállt egy fa alatt, nem túl messze a hegylakóktól. Épp ebben az időben a Vaishravana mahārādzsa egy yaksha-találkozóra ment, sok száz, sok ezer és százezer yakshával. Ahogy az úton haladtak, és késlekednie kellett, azt kérdezte magában: „Már sokszor jártam ezen az úton, mégsem kellett késlekednem a harci kocsimmal. Mi okozza most a késlekedést?”

Ahogy észrevette az ifjú Sudhanát, arra gondolt: „Ez a Bhadrakalpa egyik bodhiszattvája, aki háborúba indult, és nehézségekkel kell szembenéznie. Segíteni fogok neki, hogy legyőzze a hegylakókat anélkül, hogy bármely élőlény veszélybe kerülne.” Hívatta Pānchikát, a yakshák seregének főparancsnokát, és azt mondta neki:

– Pānchika, jöjj, és rendezd úgy, hogy az ifjú Sudhana alávethesse a hegylakókat anélkül, hogy harcolna, és bárki megsebesülne vagy elpusztulna az élő teremtmények közül.

A yaksha főparancsnok, Pānchika meghallgatta Vaishravana parancsát, és azt mondta:

– Megtartom a parancsaid, uram.

Ekkor hadrendbe állította az isteni sereg négy egységét, pálmafa termetű embereket, hegynyi méretű elefántokat, elefánt nagyságú lovakat, és oly hatalmas harci kocsikat, mint az istenek palotája, Vimana. És a hatalmas sereg élén, a mindenféle fegyverek csörgése közepette, mint amilyenek a kardok, husángok, lándzsák, dárdák, hajítókorongok, buzogányok, íjak és nyilak, harci bárdok, és így tovább, és mindenféle hangszer ütemére Pānchika megindult a hegylakók felé, kiknek falai nem állhattak ellen az elefántoknak, a lovaknak és a harci kocsiknak, a sereg keltette zűrzavarnak, és a yakshák erejének. E sereget látva, s hogy falaik nem képesek ellenállni, a hegylakók rendkívül elképedtek, és kérdezték a sereget, honnan jöttek. Ezek pedig így válaszoltak:

– Nyissátok meg azonnal a kapukat. Az ifjú Sudhana vonul mögöttünk, és mi a seregével vagyunk. Ha nem nyitjátok meg a kapukat azonnal, mindent a földdel teszünk egyenlővé.

A hegylakók így feleltek:

– Mi nem lázadunk a király ellen, és ezenfelül az ifjú herceget igazságosnak tartjuk, csak a király hivatalnokaitól félünk kevésbé.

Ekkor megnyitották a kapukat, és az ifjú Sudhana elé vonultak zászlaikkal és hadijelvényeikkel, teli áldozati edényekkel, és mindenféle zeneszerszám hangjai közepette. Miután Sudhana megérkezett, magához hívatta őket, kijelölte az új vezetőket, megállapította az adókat, és kezeseket szedett tőlük. Miután így alávetette a hegylakókat, az ifjú Sudhana hazatért.

Eközben éjjel Dhana király álmot látott. Azt álmodta, hogy egy sólyom szállt rá, és felszakítva a király hasát, kitépte a beleit, és körbe tekerte velük az egész várost, azután a hét kincs a palotába került. Elszörnyedt az álomtól a király, és saját magát karmolva, háborgó elmével felkelt az ágyából, leült a hálókamrájában, és fejét a kezei közé fogva azon töprengett, hogy vajon elveszti-e a hatalmát, vagy meg fog-e halni? Reggel elmondta az álmát a purohitának, aki magában arra a következtetésre jutott, hogy mivel a királynak ilyen álma volt, az ifjú herceg bizonyosan legyőzte a hegylakókat, és mint purohitának most az a dolga, hogy tanácsot adjon, hogyan veszejtse el a herceget; így a purohita azt mondta a királynak:

– Amit felséged ebben az álomban látott, az nem jót jelent. Nem kétséges, hogy vagy elveszíted a hatalmad, vagy az életed fog veszélybe kerülni. Vannak azonban eszközök a rossz távoltartására. Ezt a brahmanok titkos tanításából tudom.

– Mik lennének azok az eszközök?

– Felség, parancsold meg, hogy ássanak egy gödröt a parkban, amely embernyi mély, vakolják simára és egyenletesre, és amikor kész, töltsék meg fiatal őzek vérével. Azután merítkezz meg benne, először csak egy lépésnyi mélyen, azután két lépésnyire, majd három és négy lépésnyire. Ekkor hívass négy brahmant, akik tökéletesen jártasak a Védákban és a Vedangában, nyalják le a lábaid, és dörzsöljék be őket egy nem emberi lény zsírjával. Ezáltal minden bűntől, ami benned van, megtisztulsz, és sokáig meg fogod őrizni a hatalmad.

A király így szólt:

– Mindezt meg lehet tenni, azonban a démonzsír nagyon ritka dolog.

A purohita azt mondta:

– Felség, olyan ritkaság ez, amit nem lehet meglelni?

A király azt kérdezte:

– Hogy érted ezt?

A purohita így felelt:

– Felség, Manoharā emberi vagy nem emberi lény?

A király azt mondta:

–Ó, purohita, ne mondj ilyet; az ifjú herceg az életénél is jobban szereti.

A purohita erre így szólt:

– Felség, nem hallottad, hogy a ház kedvéért fel kell adni lakói egyikét, a város kedvéért fel kell adni a házat, az ország kedvéért fel kell adni a várost, és valaki kedvéért az országot?**7)** Ha te, ó király, erős vagy, ajánlhatsz a hercegnek egy másik feleséget, és így Manoharát feláldozhatod.

Mivel a király az önszeretete miatt nem akart elvetni semmilyen eszközt, a beleegyezését adta, és megparancsolta, hogy tegyék meg az előkészületeket a purohita útmutatásai szerint, ássanak egy ember nagyságú mély gödröt, vakolják be simára, töltsék meg őzek vérével és így tovább. Amikor Sudhana feleségei látták ezeket az előkészületeket, felvidulva így szóltak egymáshoz: „Mi is csodálatosan szépek lehetünk ettől, és még nagyobb örömöt szerezhetünk az ifjú Sudhanának.” Ahogy vidáman beszélgettek, Manoharā meglátta őket, és megkérdezte tőlük, mitől olyan jókedvűek. Egyikük elmagyarázta az egész dolgot Manoharának. Ekkor fájdalom és bosszúság fogta el őt, és Sudhana anyjához sietett, megérintette a lábait, és izgatottan elmondta neki az egész dolgot. A királynő azt mondta:

– Ha így áll a dolog, fontold meg jól ezeket, és én is alaposan megfontolom.

Amikor Manoharā mindent mérlegelt, és a királynő is átgondolta a dolgot, úgy döntött, hogy helyes lesz cselekedni, és odaadta Manoharának a fejékét és az öltözékét, és azt mondta neki:

– Gyermekem, oda kell adnom neked ezt a fejéket, ha az életed veszély fenyegeti. A mostani szörnyű helyzetben ezt kell tennem.

Egy idő múlva, amikor minden előkészült a fürdőhöz a király parancsára, ő beleereszkedett a vérrel teli ciszternába, majd kijött belőle, s ekkor a brahmanok lenyalták a lábait. Ezt megismételték még háromszor a király parancsára, majd előhozták a természetfeletti lényt. Amikor Manoharának megparancsolták, hogy jöjjön közelebb, ő azonnal az égbe emelkedett, így szólva:

– Miután megfogtak és megkötöztek, mint egy ökröt, s miután nevettem és mulattam, most megszabadulok kötelékeimtől, és elrepülök.

Amikor a király látta, ahogy elszáll a levegőben, félelem jött rá, és azt mondta a purohitának:

– Hogy lehet, hogy a kinnari Manoharā elrepült, mielőtt az előkészületeink sikerrel jártak volna?

A purohita azt válaszolta:

– Felség, elértük, amit akartunk, a természeted mentes a bűntől.

Mialatt Manoharā hazafelé repült, azt mondta magában: „A rishi utasításaira kerültem ebbe a helyzetbe. Ha nem adott volna ilyen utasításokat, nem esem fogságba. Ezért most elmegyek hozzá.” Elérve a rishi szállását, megérintette annak lábait, és azt mondta neki:

– Nagy rishi, a te irányításoddal elfogtak és megérintettek az emberek, és majdnem életemet vesztettem. Most, ha az ifjú Sudhana idejön engem keresve, add neki a gyűrűm, és közöld vele, amit most mondok: ‘Ó ifjú, fordulj vissza, mert az út teli van megpróbáltatással, és nehéz járni

rajta. De ha nem fordulsz vissza, Manoharā megmutatja neked az utat. Északon van három fekete hegy. Amikor átkelsz rajtuk, találsz még hármat. Amikor ezeken is átkelsz, még három magasodik előtted. És amikor ezen a három hegyen is átkelsz, megtalálod a hegyek fejedelmét, Himavantot. Az északi oldalán újabb hegyek vannak, az Utkīlaka, Jalapatha, Khadiraka, Ekadāraka, Vajraka, Kāmarūpin, Kīlaka, Airāvata, Adhovāna, és a Pramuchapa. Ezeken a hegyeken is át kell kelned. A Khadiraka, Ekadāraka, és Utkīlaka hegyeken egy barlangon keresztül tudsz átkelni. A madarak királya fog átvinni a Vajrakán. Ílymódon fogsz átkelni ezeken a hegyeken. Le fogsz győzni mágikus teremtményeket, kosszerűeket és kecskefejűeket, és embert is, aki a rākshasza Pingalā alakjában mutatkozik. A barlangban van egy hatalmas kígyó, akinek ereje mint a zúgó tenger árja. Ezt a kígyót erővel kell megszelidítened. Amikor látod, hogy a fekete kígyó félig kitekeredik a barlangban, meg kell ölnöd a nyiladdal. Amikor látsz két kost, amint fejjel mennek egymásnak, mindegyiknek törd le az egyik tülkét, és meg fogod találni az utat. Ha látsz két vasembert félelmetes fegyverekkel, és megölöd az egyiket, megtalálod az utat. Ha látsz egy vasszájú női rākshaszát, amely kitátja és becsukja a száját, éket kell ütnöd a homlokába. Hasonlóképpen kell átkelned a vadul örvénylő forráson, amely hatvan öl széles. Az íjaddal kell megölnöd yakshaszákat és rākshaszákat, melyek haja és szemei oroszlánsárgák, nehéz ellenállni nekik, és megközelíteni őket. Számos folyón is át kell kelned, melyek teli vannak tízezernyi krokodillal. Ezeket a folyókat látod majd: a Krokodilt, a Pillangót, a Gyászosat, a Vidámat, a Sírót, a Nevetőt, egy kígyókkal teli folyót, és náddal teli folyót. A Krokodilban rākshasza-veszély van, a Pillangóban egy démon, a Gyászosban számos víziszörny, a Vidámban egy vidyādhara, a Síróban egy kinnarī szolgálólány, a Nevetőben egy kinnarī, a kígyóval teliben számos kígyó, a nádban gazdag folyóban shālmali [selyemgyapot fa]. A Krokodil-folyónál szilárdnak kell maradnod, és merésznek a Pillangó-folyóban. Elérve a Gyászos-folyót, össze kell kötöznöd a víziszörnyek állkapcsát. A Vidám-folyónál segítséget kapsz néhány nágától, a Síró-folyóban a buzgalom eszközeire van szükséged, a Nevetőben a csend eszközeire.

A kígyókkal teli folyón a kígyóbűbáj segítségével kell átkelned, és a náddal teli folyón az egymásnak ütögetett éles fegyverek varázsa segítségével.**8)** Ha átkeltél mindegyik folyón, elérkezel egy vad országba, ahol ötszáz yakshasza lakik. Szállj szembe velük, és győzd le őket. Ekkor eléred a kinnarī király fővárosát. Jelenj meg előtte.'

Amikor mindezt elmondta a rishinek, Manoharā a fejével megérintette annak lábait, és elment.

Nagy volt az öröm, amikor a király meghallotta, hogy az ifjú Sudhana visszatért a sereggel Hastināpurába, miután alávetette a hegylakókat. Amint az ifjú herceg megérkezett, atyjához ment, hogy üdvözölje. A király nagy örömmel szólt hozzá:

– Ó fiam, sikerrel jártál?

– Felség, kegyelmességed révén a hegylakókat legyőztük, kezeseket hoztunk tőlük, és vezetőket neveztünk ki felettük. A sarcot és az adókat is beszedtük. Kívánságodra mindezt a kincstárba vitték.

A király azt mondta:

– Ó fiam, mivel jól cselekedtél, szívesen fogadom ezeket a dolgokat.

Ezután a herceg búcsút vett atyjától, aki a távozásakor így szólt hozzá:

– Maradj, ó fiam, étkezz atyáddal.

– Felség, mivel hosszú ideje nem láttam Manoharát, hozzá óhajtanék menni.

– Ó fiam, ne menj most hozzá, menj holnap.

– Atyám, bizonyosan ma kell látnom őt.

Erre a király nem ellenkezett többet.

Amikor az ifjú Sudhana belépett a házába, és nem látta a szépségest a hárem ajtajában, teljesen elszomorodott. Mivel nem látta Manoharát, lelke háborogni kezdett, kiáltozva ide-oda futott, „Manoharā! Manoharā!” Amikor a feleségek is kiáltozni kezdtek, és a herceg fájdalommal a szívében kikérdezte őket, ezek elmondták neki az egész történetet. A fájdalom köde ereszkedett az ifjú lelkére. A feleségek azt mondták:

– Miért vagy oly szomorú? Körünkben vannok olyanok, akik sokkal szebbek, mint amilyen ő volt.

Amikor a herceg meghallotta, hogy milyen kegyetlenül cselekedett az apja, az anyjához ment, megérintette a lábait, és azt mondta:

– Ó anyám, Manoharā nincs itt! Ő, aki minden erénnyel teljes volt, amit csak kívánni lehet, és csodálatos szépséggel volt megáldva, mondd, hová ment az én Manoharám? Egészen összezavarodtam elmémben, nélküle szomorú a lelkem mindörökké. Mivel Manoharā már a lelkemben lakik, a lelkem és az elmém örömére, és nélküle a testem csupa szomorúság, mi fogja megszüntetni a fájdalmam?

Anyja így válaszolt:

– Ó fiam, mivel hirtelen veszély leselkedett Manoharára, hagytam, hogy elmenjen.

– Anyám, hogy’ engedhetted el?!

Anyja ezután mindent elmondott a hercegnek, aki így szólt:

– Ez egy helytelen cselekedet volt atyámtól. – És hozzátette:

– Anyám, merre ment Manohara? Milyen úton?

Anyja így válaszolt:

– Az út, melyen Manoharā elment, a hegyek felé van, ahol a rishik és oroszlánok laknak, és amely a Dharmarádzsa hona.**9)**

Elviselhetetlen fájdalmában, hogy elveszítette Manoharát, a herceg ismét sírni és kiáltozni kezdett: „Mivel Manoharā nincs itt, ő, aki minden erénnyel teljes, amire csak vágyhat valaki, mi fogja a fájdalmam gyógyítani?”

Anyja ekkor azt mondta neki:

– Fiam, mivel vannak a feleségeid között, akik szebbek, mint ő volt, miért vagy oly szomorú?

A herceg így felelt:

– Anyám, hogyan lehetnék boldog, ha nem találom őt?

Noha anyja próbálta vígasztalni, a herceg váltig szomorú maradt; de ahogy ide-oda járkált, keresve Manoharát és a róla szóló híreket, egy ragyogó gondolata támadt: „Újra odamegyek, ahol megtaláltam őt, és tovább kutatok utána.” Így tehát elment a vadász Phalakához, és megkérdezte, hol talált rá Manoharára. A vadász így válaszolt:

– Az ilyen és ilyen hegy lankáin él egy rishi, akinek szállásánál van egy tó, a Brahmasabhā. Amikor Manohara ide jött fürödni, elfogtam őt a rishi tanácsai szerint.

Sudhana azt mondta magában: „Elmegyek a rishihez, és kikérdezem.” Amikor a király meghallotta, hogy a herceg nagyon elszomorodott Manohara elvesztése miatt, azt mondta fiának:

– Ó fiam, miért vagy ennyire szomorú? Egy sokkal szebb feleséget fogok adni neked.

A herceg azt mondta:

– Atyám, mivel ő nincs itt, bizonyosra veszem, hogy vár rám.

A király nem tántoríthatta el fiát, noha többször is próbálta. Ekkor a király megparancsolta, hogy az őrök szigorúan őrizzék a kapukat és falakat, nehogy a fia elmenjen. De a herceg képtelen volt aludni egész éjszaka. Ötféle ember van, akik álmatlanul forgolódnak éjszaka: a férfi, akinek elméjét a felesége iránti szerelem tartja gúzsban, a feleség, aki a férjét szereti, a vörös réce, a rablóvezér, és a bhikshu, aki szorgalmasan képezi magát. Az ifjú Sudhana azt mondta magában: „Ha a kapuhoz megyek, az őrök hangoskodni kezdenek. Mivel megbüntetnének, vagy akár meg is ölhetnének, inkább egy olyan utat választok, amit nem őriznek.” Így hát éjjel egy olyan helyre ment, amit nem őriztek, és elhagyta a várost egy kék lótusz-füzéres kendőben, amivel a férfiak szokták bekötni a fejüket. Épp akkor kelt a hold. Amikor a herceg meglátta a holdat, fájdalmában mindjárt Manoharára gondolt, és így szólt:

– Ó, telihold, csillagok királya és az éj megvilágítója, te, aki kedves vagy a kiváló karaványvezető, Rohinī **10)** szemének, láttad-e az én szerelmem, a lótusz-szemű Manohara lakhelyét?

Ahogy továbbment, és a korábban átélt örömökre gondolt, egy gazellát látott, és azt is megszólította: „Ó gazella, te, aki örömöd leled a füvekben, vízben, és lombokban, békésen vándorolhatsz, mert én nem vagyok vadász. Láttad-e az én őz-szemű, leggyönyörűbb Manoharám?” Ahogy továbbment és elért egy másik helyre, méheket vett észre, amint munkálkodnak egy fa belsejében a begyűjtött nektárral, és az egyik méhnek azt mondta: „Ó méh, te, aki kék vagy, mint a hegyek, te, aki a nád üregében laksz és a lótuszokon, láttad-e az én Manoharám, a hosszú, fekete haját, mély árnyalatát, mely olyan mint a méheké?” Ahogy még tovább ment, látott egy kígyót, és mikor meglátta, azt mondta: „Ó, kígyó, te, aki úgy mozgatod a nyelved, mint egy erdei fa a leveleit, te, aki mérget bocsátsz ki a szádból és a szemeidből, láttad-e őt, aki nem hasonlít a te mérged tüzéhez, és a szenvedély tüzéhez? Láttad-e az én Manoharám?” Azután még tovább ment, és hallotta egy kokila hangját az erdőben, és amint meglátta, azt mondta neki: „Ó kokila, te, aki az erdő fenséges fáin laksz, madarak csapatainak királya, láttad-e őt, aki áldott a kedvességében, a tiszta tekintetében, mely olyan, mint a kék lótuszok? Láttad-e az én Manoharám?” Megint továbbment útján a herceg, és megpillantott egy ashoka fát, melynek széles lombkoronája volt, és azt mondta neki: „Te, akit a boldogságról neveztek el,**11)** és aki a fák nagy királya vagy, Manoharā miatti fájdalmamban könyörgésre kulcsolom a kezeim: oszlasd el fájdalmamat.”

Mindezek után, nehéz szívvel, végül elérkezett a rishi remetelakához. És amikor szerényen tiszteletét fejezte ki a rishinek, így szólt:

– Ó, te, aki állhatatos vagy a felemelkedésben, te, aki a fák kérgébe öltözöl, és a vadállatok bőrébe, te, aki a vilva fa és a kapittha fa **12)** gyökereivel és rügyeivel táplálkozol, Ó, rishi, tiszteletem fejezem ki neked, meghajtva fejemet. Láttad-e az én Manoharám? Mondd meg nekem hamar.

Ekkor a rishi így szólt az ifjú Sudhanához:

– Légy üdvözölve!

És kiterítve egy szőnyeget, előkészülve a baráti fogadtatásra, így folytatta:

– Láttam őt, aki makulátlan, szemöldökei összeérnek, aki kellemes alakú, arca, mint a telihold, és szemei, mint a kék lótuszok. Foglalj helyet a szőnyegen, és vegyél az édesgyökerekből és erdei bogyókból. Nem kétséges előttem, hogy meg fogod találni a

boldogságot. Mert így beszélt hozzám a szépszemöldökű: ‘Tudatom veled, hogy egy ifjú, aki boldogtalanul vágyakozik, el fog jönni hozzád.’ Ekkor ezt a gyűrűt adta nekem, és azt mondta: ‘Mivel az út, mely hozzám vezet, teli van veszélyekkel és nehézségekkel, az ifjú vissza is fordulhat. De ha nem fordul vissza, akkor hozzám kell irányítanod őt.’ És a következőket mondta: ‘Északon van három fekete hegy. Amikor átkelsz rajtuk, találsz még hármat. Amikor ezeken is átkelsz, még három magasodik előtted. És amikor ezen a három hegyen is átkelsz, megtalálod a hegyek fejedelmét, Himavant. Itt gyógynövények vannak, melyeket meg kell szerezned. Itt van a nektár is.**13)** Amikor felforralod olvasztott vajban, az, aki megissza, semmi éhséget vagy szomjúságot nem fog érezni, és megnövekszik az emlékezete és az ereje. Van itt egy majom is, melyet el kell vinned; vannak varázsigék is, melyeket meg kell tanulnod; találsz itt egy íjat és nyilakat, melyeket szintén magaddal kell vinned, valamint egy csillogó drágakövet, egy halálos mérget, és egy gyógyírt, három vaséket, és egy lantot. A Himavant északi oldalán újabb hegyek vannak, az Utkīlaka, Jalapatha, Khadiraka, Ekadāraka, Vajraka, Kāmarūpin, Kīlaka, Airāvata, Adhovāna, és a Pramuchapa. Ezeken a hegyeken is át kell kelned. A Khadiraka, Ekadāraka, és Utkīlaka hegyeken egy barlangon keresztül tudsz átkelni. A madarak királya fog átvinni a Vajrakán. Ílymódon fogsz átkelni ezeken a hegyeken. Le fogsz győzni mágikus teremtményeket, kosszerűeket és kecskefejűeket, és embert is, aki a rākshasza Pingalā alakjában mutatkozik. A barlangban van egy hatalmas kígyó, akinek ereje mint a zúgó tenger árja. Ezt a kígyót erővel kell megszelidítened. Amikor látod, hogy a fekete kígyó félig kitekeredik a barlangban, meg kell ölnöd a nyiladdal. Amikor látsz két kost, amint fejjel mennek egymásnak, mindegyiknek törd le az egyik tülkét, és meg fogod találni az utat. Ha látsz két vasembert félelmetes fegyverekkel, és megölöd az egyiket, megtalálod az utat. Ha látsz egy vasszájú női rākshaszát, amely kitátja és becsukja a száját, éket kell ütnöd a homlokába. Hasonlóképpen kell átkelned a vadul örvénylő forráson, amely hatvan öl széles. Az íjaddal kell megölnöd yakshaszákat és rākshaszákat, melyek haja és szemei oroszlánsárgák, nehéz ellenállni nekik, és megközelíteni őket. Számos folyón is át kell kelned, melyek teli vannak krokodillal. Ezeket a folyókat látod majd: a Krokodilt, a Pillangót, a Gyászosat, a Vidámat, a Sírót, a Nevetőt, egy kígyókkal teli folyót, és náddal teli folyót. A Krokodilban rākshasza-veszély van, a Pillangóban egy démon, a Gyászosban számos víziszörny, a Vidámban egy vidyādhara, a Síróban egy kinnarī szolgálólány, a Nevetőben egy kinnarī, a kígyóval teliben számos kígyó, a nádban gazdag folyóban shālmali [selyemgyapot fa]. A Krokodil-folyónál szilárdnak kell maradnod, és merésznek a Pillangó-folyóban. Elérve a Gyászos-folyót, össze kell kötöznöd a víziszörnyek állkapcsát. A Vidám-folyónál segítséget kapsz néhány nágától, a Síró-folyóban a buzgalom eszközeire van szükséged, a Nevetőben a csend eszközeire. A kígyókkal teli folyón a kígyóbűbáj segítségével kell átkelned, és a náddal teli folyón az egymásnak ütögetett éles fegyverek varázsa segítségével. Ha átkeltél a folyókon, elérkezel egy országba, mely tele van bozóttal, s itt le kell győznöd ötszáz yakshaszát. Itt áll a kinnarī király fővárosa. Menj, és beszélj vele.’”

Ekkor az ifjú Sudhana megérintette fejével a rishi lábait, és elment, hogy megkeresse gyógyfüveket, a varázsigéket, és a mondott ellenszereket. Amikor mindent megszerzett a majom kivételével, visszatért a rishihez. A rishi adott neki egy majmot, és azt mondta:

– Ó, ifjú, miért gyötröd magad? Miért van ennyire szükséged Manoharára? Egyedül, társak nélkül, bizonyosan életedet veszted.

Az ifjú így válaszolt:

– Nagy rishi, bizonyosan el kell mennem. Hol van az égen utazó hold társasága? Az állatok királyának, megáldva az agyarak erejével, és a tűznek, amely felégeti az erdőt, hol vannak a társai? Miért kellene az erőm mellé egy társaság? Vagy talán az emberek ne bízzák magukat a nagy óceán hullámaira? Nem kell-e meggyógyítani a kezüket, ha egy kígyó megmarta? Ha egy erős lény a végsőkig küzd, nem lehet azzal vádolni, hogy fájdalmat szerez magának, akkor sem, ha nem jár sikerrel.

Ekkor elindult ismét az ifjú Sudhana, felszerelve mindennel, amit Manoharā megüzent neki a rishivel. Átkelt a folyókon, a barlangokon, és a mélységeken, segítették a gyógyfüvek, a varázsigék, és ellenszerek, és elérkezett a kinnarī király, Druma országához. Az ifjú megpillantotta a várost, amelyben volt egy park, teli mindenféle virággal és gyümölcsökkel, mindenféle madarakkal, medencékkel, ovális és négyzetes tavakkal, körülöttük kinnarīkkal. Látta, hogy néhány kinnarī vízért jön, és azt kérdezte tőlük:

– Mihez kell nektek ez a sok víz?

Azok így válaszoltak:

– A kinnarī királynak van egy leánya, Manoharā. Mivel emberi lények kezébe került, le kell mosni róla az emberek szagát.

Az ifjú Sudhana azt mondta:

– Ezekből a korsókból egyszerre öntitek rá a vizet, vagy egyenként?

Azok így válaszoltak:

– Egymás után.

A herceg azt gondolta magában: „Itt a jó alkalom. Beleteszem ezt a gyűrűt az egyik korsóba.” Kiválasztotta az egyik kinnarī korsóját, észrevétlenül beleejtette a gyűrűt, és azt mondta a tündérnek:

– Először ennek a korsónak a vizével mosdassátok Manoharát.

A kinnari erre azt gondolta: „Nem vitás, hogy ez az ember akarhat egyet-s-mást.”

Amikor ez a kinnarī ebből a korsóból öntött vizet Manoharā fejére, a gyűrű Manoharā ölébe esett, aki megkérdezte társnőjét:

– Nem jött ide egy ember?

A kinnari azt mondta:

– De igen.

– Menj el hozzá, és hozd magaddal egy félreeső helyre, ahol senki nem lát bennünket.

Úgy is lett, a kinnarī elhozta az ifjú Sudhanát egy félreeső helyre. Közben Manoharā apjához ment, és megérintve fejével apja lábait, azt mondta neki:

– Atyám, ha az ifjú Sudhana, aki a férjem volt, ide jönne, mit tennél vele?

Apja így válaszolt:

– Mivel ő egy ember, és nincs rá szükségem, száz darabra vágnám, és szétszórnám a szélrózsa minden irányába.

Manoharā azt mondta:

– Atyám, mivel ő egy ember, hogyan jöhetne ide? Csupán megkérdezem tőled.

Azután, amikor a kinnarī király, Druma haragja lecsitult, azt mondta:

– Ha az ifjú eljön, megajándékozom mindenféle ékszerekkel, mindenféle javakkal és kincsekkel, kinnarīkkal is, hogy szolgálják, és feleségül adlak hozzá.

Erre Manoharā, szívében örömmel telve, felöltöztette az ifjú Sudhanát ragyogó ruhákba, és bemutatta őt a kinnarī királynak, Drumának. Amikor a kinnarī király, Druma meglátta az ifjú

Sudhana méltóságteljes alakját és kellemes megjelenését, csinos arcát és ragyogó kisugárzását, nagyon meglepődött. Mivel szívében felébredt a gondolat, hogy Sudhanát vejévé fogadja, előhozatott hét aranyrudat, hét pálmafát, hét üstdobot, és hét vadkant. Mármost, az ifjú Sudhana egy bodhiszattva volt, és a bodhiszattvák jártasak minden művészetben és mindenfajta ügyességben. Ezenkívül az istenek elmozdítanak az útjukból minden akadályt. A bodhiszattva előlépett, körülötte ezernyi kinnarīval, melyek táncoltak és énekeltek a hárfák, üstdobok, cimbalmok, lantok, dobok hangjára, és a többi, különböző hangszerekére, melyeket az istenek készítettek. A kinnarī király, Druma szemei előtt az ifjú Sudhana maga elé tette az aranyrudakat, kivonta kardját, mely olyan volt, mint a kék lótusz levele, és elkezdte darabokra vágni az aranyrudakat, mintha csak banánt szeletelne. Azután olyan kicsi darabokra törte őket, mint a szezámmagok. Azután átlőtt egy nyilat a hét pálmafán, a hét üstdobon, és a hét vadkanon, anélkül, hogy a nyíl eltörött volna, és a nyíl olyan mozdulatlanul állt meg, mint a Sumeru-hegy. Ekkor az égben lakó istenek és a sok százezer kinnarī diadalmas kiáltásokban fejezték ki tetszésüket. Amikor a kinnarī király, Druma látta és hallotta mindezt, rendkívül elcsodálkozott.

Ezután a király elhelyezett Manoharā köré ezernyi kinnarīt, akik teljesen hasonlóak voltak hozzá, és azt mondta az ifjú Sudhanának:

– Jöjj ide, ó ifjú, és keresd meg, melyik Manoharā.

Ekkor az ifjú Sudhana, hogy felismerje őt, ezeket az igéket mondta:

– Te, aki Druma leánya vagy, te, aki az én szeretett Manoharám is vagy; legyen meg, hogy ezekre az igékre te, ó Manoharā, mindjárt előlépsz.

Erre ő azonnal előlépett, és a kinnarīk azt mondták:

– Felség, mivel ez az ifjú Sudhana meg van áldva rendkívüli erővel, férfiassággal, és bátorsággal, és méltó arra, hogy Manoharā férje legyen, ezért kérünk, távoztasd el a dühöd, és add neki Manoharát.

A kinnarī király erre összehívatta a kinnarīk sokaságát, és a kinnarīk sokadalma nagy megbecsüléssel volt az ifjú Sudhana iránt. A király balján az isteni ragyogású Manoharával, jobbjában egy aranyporral teli kancsóval az ifjú Sudhanához lépett, és azt mondta neki:

– Ó ifjú, hozzád adom feleségül Manoharát, körülötte ezernyi kinnarīval. De az emberek állhatatlan természetűek. Semmiképp sem hagyhatod el őt.

Sudhana engedelmességet fogadva a kinnarī királynak, Drumának, így szólt:

– Ó atyám, a szavaid szerint fogok cselekedni.

Azután Sudhana és Manohara a kinnari birodalom egyik palotájában csodálatos hangszerek zenéje közepette örvendezett és mulatott, távol az emberektől.

Egy idő múlva Sudhana visszagondolt otthonára, és fájdalom ébredve szívében a szüleitől való elszakítottság miatt, azt mondta Manoharának, hogy már nagyon szeretné látni a szüleit. Ezt Manoharā elmondta apjának. A király azt mondta:

– Menj az ifjúval, de légy körültekintő, mert az emberek megbízhatatlanok.

A kinnarī király, Druma elengedte őt, miután bőséggel elhalmozta drágakövekkel, gyöngyökkel, arannyal.

Sudhana elindult Manoharával, kinnari-gyorsasággal haladva a levegőben, és végül elérték Hastināpura városát. Jöttükre a várost mindentől megtisztították, és mindent szantálvízzel hintettek be, virágfüzérekkel és zászlókkal díszítettek fel, és rendkívül illatos füstölőket

gyújtottak, mindenféle virágokat szórtak, hogy az emberek kifejezzék örömüket. Azután az ifjú herceg, oldalán Manoharával, s körülvéve sok ezer főemberrel, beléptek Hastināpura városába.

Midőn kipihenték fáradalmaikat, Sudhana apja elé járultak a sok kinccsel, és elmondták neki mindazt, ami velük történt, mióta elhagyták a kinnarī várost. Mivel Dhana király látta, hogy Sudhana rendkívüli erővel, férfiassággal és bátorsággal rendelkezik, felruházta királyi hatalommal. Az ifjú Sudhana azt mondta:

– Az, hogy találkoztam Manoharával és megszereztem a királyi hatalmat, a korábbi tetteim következménye. Ezért mostani életemben is adakozó leszek, és gyakorlom az erény cselekedeteit.

És a következő tizenkét év nem múlt el úgy, hogy ne gyakorolta volna az áldozatos cselekedeteket Hastināpura városában.

Ford.: Z.T.Cs.

Apsara táncos 1100 körül.[148]

[148] Apszarák a hindu és buddhista kultúrában az égi lények egyik osztályának tagjai. Eredetileg a felhők és vizek női szellemének egy típusa voltak, de, később a „nimfa" vagy „tündér" szerepét játszották. Számos dél-ázsiai és délkelet-ázsiai kultúra szobraiban, táncában, irodalmában és festményeiben kiemelkedő szerepet játszanak. Az apszarákról azt írják, hogy gyönyörűek, fiatalosak és elegánsak, és állítólag képesek tetszés szerint megváltoztatni az alakjukat; ezzel bárkit arra késztetnek, hogy beleszeressen a szépségükbe. Az apszaráknak két típusa van, a laukika (evilági) és a daivika (isteni). Nagyszerűek a tánc művészetében, és gyakran a gandharvák, Indra udvari zenészeinek feleségei. Az apszarák az istenek palotáiban laknak, és a gandharvák által készített zenére táncolva szórakoztatják őket. Indra udvarának 26 apszarája állítólag az előadóművészet egy-egy különböző aspektusát szimbolizálja, ami az ókori Görögország múzsáihoz hasonlít. Arról is híresek, hogy elcsábítják a rishiket, hogy megakadályozzák őket az isteni erők elérésében. Urvashi, Menaka, Rambha, Tilottama és Ghritachi a leghíresebbek az apszarák közül.

Jegyzetek:

1) Kah-gyur, ii. 202-209.

2) Minayef professzor szerint a nāga szó egy elefántra is vonatkozhat (= nāga) [*nāga* = kígyó. – Z.T.Cs.], így szerepel a Vishvantara Jātaka egyik páli változatában, ahol Kalinga királya, akinek birodalmában éhínség tört ki az eső elmaradása miatt, nyolc brahmant küldött Jayaturába, Shibi fővárosába, hogy megszerezzék Vishvantarától a fehér elefántot, mely képes volt esőt csinálni. Ld. Spence Hardy: *Manual*, p. 116, és Köppen: *Religion des Buddha*, p. 324.

3) Ld. Taranatha: *History of Buddhism in India*, p. 70, ahol Nāgārjuna megidézi Chandikā istennőt a Manjushri templomban, egy khadira-fából készült ék beütésével. A khadira latin neve *Acacia Catechu*.

4) Szanszkritül: amoghapasha, „ami szorosan tart".

5) Butterschaum, talán egyfajta krém.

6) „Egy családi pap, egy király udvari káplánja, aki a család minden szertartását és áldozatbemutatását, etc. végzi."

7) Ld. Böhtlingk: *Indische Sprüche*, 2. kiadás, No. 2627.

8) Ez a rész rendkívül homályos. Nyilvánvaló, hogy Schiefner professzor is nehezen birkózott meg vele, mert a jelen fordítást előkészítő anyagában számos változtatást tett. Ez alapján okunk van feltételezni, hogy a Krokodil, a Pillangó, a Gyászos és a Vidám, a Síró és a Nevető folyónevek, de ezt a jelen pillanatban hipotézisként kell kezelni. A német szöveg eredetileg a következő: „Viele Flüsse, die mit zehntausend Alligatoren angefüllt sind, musst du überschreiten. Krokodile, Schmetterling, ein Betrübter, ein Bunter, ein Weinender, ein Lachender, Schlangenreicher und rohrreicher Fluss; im Krokodil ist Rākshasī-Zorn, im Schmetterling ein Dämon, in dem Betrübten viele Meerungeheuer," &c. Ehhez képest Schiefner professzor változtatása: „Krokodile, Schmetterling, eine Betrübte, eine Bunte, eine Weinende, eine Lachende, ein Schlangenreicher und rohrreicher Fluss," &c. Az egész idézetet különböző szakértők vizsgálták, akik hajlanak arra, hogy elfogadják a folyó-hipotézist.

9) Dharma-rāja, az 'igazság királya,' Yama egyik neve.

10) *Rohini*, a negyedik nakshatra, holdállomás (a hold együttállása egy állócsillaggal), melyet a Daksha egyik leánya személyesít meg, és a Hold kedvenc felesége, nevezik „Vörös"-nek is, &c. [ld. Varahamihira: *Brihat Jataka*, 1905, Madras, ford. N. Chidambaram Aiyar, p. 164: „Az a személy, akinek születésekor a Hold a *Rohini* holdállomásnál tartózkodik, igazságos lesz, nem kívánja más emberek tulajdonát, tisztaságszerető, édesbeszédű, határozott felfogású, és jó megjelenésű lesz." Rohinit az indiai asztrológia az Aldebaranhoz társítja, a Bika-csillagkép alfa csillagához, sziderikus Bika 10° – 23° 20' között, ld. még *Surya Siddhanta*, ford. E. Burgess, New Haven, 1860, p. 185. – Z.T.Cs.]

11) Az *ashoka* szó jelentése: „szomorúság nélküli", ami „nem érez vagy nem okoz szomorúságot."

12) Ezek az *Ægle Marmelos* fa (melyet *bel*-nek neveznek), és „az elefánt- vagy faalma fa, a *Feronia elephantum*.”

13) A szanszkrit sudhā, „az istenek itala, a nektár, &c.”

Források: *Tibetan Tales, derived from Indian sources*, trsl. from the Tibetan of the Kah-gyur, by F. Anton von Schiefner, done into English from German, with an Introduction, by W.R.S. Ralston, London, 1906, www.archive.org. Ld. még *The Divyāvadāna,* A Collection of Early Buddhist Legends, from the Nepalese Sanskrit MSS in Cambridge and Paris by E.B. Cowell, R.A. Neil, Cambridge University Press, 1886, és *Barabudur*, Archeological Description by N. J. Krom, Vol. 1., The Hague, 1927., p. 246-261.

Sudhana alakjában a történeti Buddha egy korábbi inkarnációját örökítették meg, ld. Z. Tóth, Cs.: A tehénpásztor és a szövőlány, in *Acta Historica Hungarica Turiciensia,* 2021/3, 69, és uott 2022/1, 430.; a Tehénpásztort és a Szövőlányt (Cowherd and Weaver Girl) az eredeti, kínai asztrálmítoszban az Aquila-csillagkép Altair csillagával és a Lyra-csillagkép Vega csillagával azonosították (Japánban Hikoboshi és Tanabata, napjuk júl. 7., az Altair és a Vega felkelésekor, jelképes „találkozásakor”), ill. a magyar népi csillagnevek, Tévelygő Juhász és Sellő/Vízitündér közül előbbi ugyancsak az Altairnak, a Sellő pedig az Antinousnak felel meg az eddigi kutatás szerint (Wigand: *Öreg csillagok*, 1915), bár a Sellő esetében talán szóba jöhet a Delphinus csillagkép is (vö. *Surya Siddhanta*, E. Burgess, New Haven, 1860, ld. hátul, a ford. megj.), és a magyarságnál is meglehetett az Altair-Vega párhuzam, valószínűleg a kínai csillagmonda teljesen reális hun vagy ogur/onogur közvetítése nyomán (ld. még az „Elvesztett feleség” mesetípus, Aarne-Thompson-Uther Index No. 400, Berze Nagy J.: *Magyar népmesetípusok*, 400., Tündér Ilona, vagy a Tündér Erzsébet és a harkály c. mese, in *Széki népmesék* 1976, ahol megjelenik a madárrá változás „kinnari” motívuma is). Az átváltozó hattyútündér és egy halandó férfi kapcsolatának mitologikus mélységű meséje is széles körben ismert, Belső-Ázsiától az európai kelta világig (Miért fekete a hattyú lába? in *Apagyilkos sámánfiak, burját mesék és mondák*, 1973, p. 34, és Swan Maiden, Áine szócikkek, in *Encyclopedia of the Celtic Mythology and Folklore*, 2004)

Címlapon: Kinnari, egy mitológiai szárnyas tündér szobra, Thaiföld, 19. század, aranyozott, festett bronz, színes és átlátszó üvegberakással, H. F. Johnson Museum of Art, in *SEAP*, South East Asian Project, 2013 Fall, Cornell Univ., és napkelte az indonéziai Borobudur templomnál, ahol reliefeken látható Sudhana és Manohara legendája.

Függelék 1.

The Divyavadana, A Collection of Early Buddhist Legends, from the Nepalese Sanskrit MSS. in Cambridge and Paris by E.B. Cowell, R.A. Neil, Cambridge University Press, 1886, pp. 435-461., XXX. Sudhanavadana

XXX.

[1]namaḥ punar api mahârâja yan [2]mayânuttarasamyaksaṃbodhiprâptaye dânâni dattâni puṇyâni kṛitâni vîryapâramitâ ca paripûritâ anuttarâ samyaksaṃbodhir nârâdhitâ tac chrûyatâm |

bhûtapûrvaṃ mahârâja Pâñcâlavishaye râjânau babhûvatu Uttarapâñcâlo Dakshiṇapâñcâlaç ca | tatrottarapâñcâlo Mahâdhano nâmnâ Hastinâpure râjyaṃ kârayati ṛiddhaṃ ca sphîtaṃ ca kshemaṃ ca subhikshaṃ câkîrṇabahujanamanushyaṃ ca çântakali kalahaḍimbaḍamarataskara[3]-durbhiksharogâpagataṃ çâlikshugomahishîsaṃpannam | dhârmiko dharmarâjo dharmeṇa râjyaṃ kârayati | tasmiṃç ca nagare mahâhrada utpalakumudapuṇḍarîkasaṃpanno haṃsakâraṇḍavacakravâkopaçobhito[4] ramaṇîyaḥ | tatra ca hrade Janmacitrako nâma nâgapotaḥ prativasati | sa kâlena kâlaṃ samyagvâridhârâm anuprayacchati | atîvaçasyasaṃpattir bhavati çasyavatî vasumatî subhikshânnapâno deço dânamânasatkâravâṃç ca lokaḥ çramaṇabrâhmaṇakṛipaṇavanîpakopabhojyaḥ | Dakshiṇapâñcâlas tu râjâdharmabhûyishṭhaç caṇḍo rabhasaḥ karkaço 'dharmeṇa râjyaṃ kârayati nityaṃ daṇḍena ghâtanadhâraṇabandhanahaḍinigaḍoparodhe râshṭranivâsinâṃ trâsayati | adharmabhûyishṭhatayâ câsya devo na kâlena kâlaṃ samyagvâridhârâm utsṛijati | tato 'sau mahâjanakâyaḥ saṃtrastaḥ svajîvitâpekshayâ râshṭraparityâgaṃ kṛitvottarapâñcâlasyaiva râjño vishayaṃ gatvâ prativasati | yâvad apareṇa samayena Dakshiṇapâñcâlo râjâ mṛigayâvyapadeçena janapadân vyavalokanâya nirgataḥ | yâvat paçyati grâmanagarâṇi çûnyâny udyânadevakulâni bhinnaprabhagnâni | sa janakâyaḥ kva gata iti kathayati | amâtyâḥ kathayanti | devottarapâñcâlasya râjño vishayaṃ gataḥ | kimartham | devâbhayaṃ prayaccha kathayâmaḥ | dattaṃ bhavatu | tatas te katha-

[1] Begins thus in BC : A omits namaḥ and writes devo 'pi (a page from end of xxix.) punar api continuously. D omits the whole tale. Beginning lost?
[2] mayânuttarâṃ- MSS. [3] rushka A, dushkara BC. [4] -opapaçobhito MSS.

yanti | devottarapâñcâlo râjâ dharmeṇa râjyaṃ kârayati tasya janapadâ ṛiddhâç ca sphîtâç ca kshemâç ca subhikshâç câkîrṇabahujanamanushyâç ca praçântakalikalahaḍimbaḍamarataskaradurbhiksharogâpagatâḥ çâlikshugomahishîsaṃpannâ dânamânasatkâravâṃç ca lokaḥ çramaṇabrâhmaṇavanîpakopabhojyaḥ | devas tu caṇḍo rabhasaḥ karkaço nityaṃ tâḍanaghâtanadhâraṇabandhananigaḍoparodhe râshṭraṃ trâsayati | yato 'sau janakâyaḥ saṃtrastaḥ saṃvegam âpanna Uttarapâñcâlasya râjño vishayaṃ gataḥ | Dakshiṇapâñcâlo râjâ kathayati | bhavantaḥ ko 'sâv upâyaḥ syâd yenâsau janakâyaḥ punar âgatyaishu grâmanagareshu prativaset | amâtyâ âhuḥ | yadi deva Uttarapâñcâlavad dharmeṇa râjyaṃ kârayasi maitracitto 'nukampâcittaç ca râshṭraṃ pâlayasi na cirâd asau janakâyaḥ punar agatyaishu grâmanagareshu prativaset | Dakshiṇapâñcâlo râjâ kathayati | bhavanto yady evam aham apy Uttarapâñcâlavad [A. 152. b] dharmeṇa râjyaṃ kârayâmi maitracitto hitacitto 'nukampâcittaç ca râshṭraṃ pâlayâmi yûyaṃ tathâ kuruta yathâsau janakâyaḥ punar âgatyaishu grâmanagareshu prativasatîti | amâtyâ âhuḥ | devâparo 'pi tatrânuçaṃso 'sti tasmin nagare mahâhrada utpalakumudapuṇḍarîkasaṃchanno haṃsakâraṇḍavacakravâkopaçobhitas tatra Janmacitrako nâma nâgapotakaḥ prativasati | sa kâlena kâlaṃ samyagvâridhârâm anuprayacchaty atîvaçasyasaṃpattir bhavati | tena tasya çasyavatî vasumatî subhikshânnapânaç ca deçaḥ | râjâha | ko 'sâv upâyaḥ syâd yenâsau nâgapota ihânîyeta[1] | amâtyâ· âhuḥ | deva vidyâmantradhâriṇas tân [2]ânayeti | te samanvishyantâm | tato râjñâ suvarṇapiṭakaṃ dhvajâgre baddhvâ svavijite ghaṇṭâvaghoshaṇaṃ kâritam | ya Uttarapâñcâlarâjavishayâj Janmacitrakaṃ nâma nâgapotakam ânayati tasyemaṃ suvarṇapiṭakaṃ dâsyâmi mahatâ ca satkâreṇa satkarishyâmîti | yâvad anyatamo 'hituṇḍiko 'mâtyânâṃ sakâçaṃ gatvâ kathayati | mamedaṃ suvarṇapiṭakam anuprayacchatâhaṃ Janmacitraṃ nâma nâgapotakam apahṛityânayâmîti | amâtyâḥ kathayanti | esha

[1] -nîyet MSS. [2] ânayati A.

gṛihâṇa | sa kathayati | yo yushmâkaṃ çraddhayitaḥ pratyayitaç ca tasya haste tishṭhatu | ânîte Janmacitre nâgapotake grahîshyâmîti | evaṃ kurushveti | tato 'sâv ahituṇḍikaḥ pratyayitasya purushasya haste suvarṇapiṭakaṃ sthâpayitvâ Hastinâpuraṃ gataḥ | tenâsau hradaḥ samantato vyavalokito nimittîkṛitaḥ | asau Janmacitro nâgapotaka etasmin pradeçe tishṭhatîti tato balyupahâranimittaṃ punaḥ pratyâgataḥ | amâtyânâṃ kathayati | balyupahâram enaṃ prayacchata[1] saptame divase taṃ nâgapotakam apahṛityânayâmîti | sa câhituṇḍikas tena saṃlakshitaḥ | mamâsâv apaharaṇâyâgataḥ saptame divase mâm apaharishyati mâtâpitṛiviyogajaṃ me duḥkhaṃ bhavishyatîti kiṃ karomi kiṃ çaraṇaṃ prapadyeyam iti | tasya hradasya nâtidûre dvau lubdhakau prativasataḥ Sârako [2]Halakaḥ | tau hradam âsṛitya[3] jîvikâṃ kalpayataḥ | ye sthalagatâḥ prâṇino mṛiga-[4]sarabhasûkarâdayas taṃ hradam upasarpanti tân praghâtayato ye 'pi jalagatâ matsyakacchapamaṇḍûkâdayaḥ | tatra Sârakaḥ kâlagato Halako jîvati | Janmacitro nâgapotaḥ saṃlakshayati ko 'nyo 'sti mama çaraṇam ṛite Halakât lubdhakât | tato manushyaveçam âsthâya Halakasya lubdhakasya sakâçaṃ gataḥ | gatvâ kathayati | bhoḥ purusha kiṃ tvaṃ jânîshe kasyânubhâvâd Dhanasya râjño janapadâ ṛiddhâç ca sphîtâç ca subhikshâkîrṇabahujanamanushyâç ca praçântakalikalahaḍimbaḍamarataskaradurbhikshârogâpagatâḥ çâlîkshugo-[A. 153. a] mahishîsaṃpannâ iti | sa kathayati | jâne sa râjâ dhârmiko dharmeṇa râjyaṃ kârayati maitracitto hitacitto 'nukampacittaç ca râshṭraṃ pâlayatîti | sa kathayati | kim etad evâthâsty anyad api | lubdhakaḥ kathayati | asty anyo 'py anuçaṃsaḥ asmin pradeçe Janmacitrako nâma nâgapotakaḥ prativasati sa kâlena kâlaṃ samyagvâridhârâm anuprayacchaty ativaçasyasaṃpattir bhavati çasyavatî vasumatî subhikshânnapânaç ca deça iti | Janmacitraḥ kathayati | taṃ nâgapotakam ito vishayâd apaharet tasya nâgapotakasya kiṃ syât | na

[1] -ate A, -ati B. [2] C generally gives Phalaka. [3] âçṛitya C. [4] Sic MSS. (Pali form and meaning).

çobhanaṃ syâd mâtâpitṛiviyogajaṃ duḥkhaṃ syâd râjño râshṭrasya ca | yo 'paharati tasya kiṃ tvaṃ kuryâḥ | sa âha | jîvitâd vyaparopayeyam | jânîshe tvaṃ kataro 'sau nâgapotaka iti | na jâne | aham evâsau nâgaḥ | Dakshiṇapâñcâlavaishayikenâhituṇḍikenapahṛitya nîyeta[1] | sa [2]balyupahâravidhânârthaṃ gataḥ saptame divase âgamishyati | âgatyâsya hradasya catasṛishu dikshu khadiraçalâkân nikhanya nânâraṅgaiḥ sûtrair veshṭayitvâ mantrân âvartayishyati | tatra tvayâ pracchanne saṃnikṛishṭe sthâtavyaṃ, yadâ tenâyam evaṃrûpaḥ prayogaḥ kṛito bhavati tadâ hradamadhyât kvathamânaṃ pânîyam utthâsyaty ahaṃ cotthâsyâmi | tadâ tvayâsâv ahituṇḍikaḥ çareṇa marmaṇi tâḍayitavya âçu copasaṃkramya vaktavyo mantrân upasaṃhara mâ te [3]utkṛittamûlaṃ çiraḥ kṛitvâ pṛithivyâṃ nipâtayishyâmiti | yady asau mantrân anupasaṃhṛitya prâṇair viyokshyate mṛitaṃ te 'haṃ yâvajjîvaṃ mantrapâçabaddhaḥ syâm iti | lubdhakaḥ prâha | yadi tavaikasyaivaṃ guṇaḥ syât tathâpy aham evaṃ kuryâṃ prâgeva sarâjakasya râshṭrasya gacchâhaṃ te trâteti | tatas tena nâgapotakena tasyaikapârçve guptasthânam upadarçitam | yâvad asau lubdhakaḥ saptame divase pratigupte pradeçe âtmânaṃ gopayitvâvasthitaḥ | sa câhituṇḍika âgatya balyupahâraṃ kartum ârabdhaḥ | tena catasṛishu dikshu catvâraḥ khadirakîlakâ nikhâtâḥ | nânâraṅgaiḥ sûtrair veshṭayitvâ mantrâ âvartitâḥ | tatas tasmât [4]pânîyaṃ kvathitum ârabdhaṃ lubdhakena ca çareṇa marmaṇi tâḍitaḥ | nishkoçaṃ câsiṃ kṛitvâbhihitaḥ | tvam asmadvishayanivâsinaṃ nâgapotam apaharasi mâ te [5]utkṛittamûlaṃ çiraḥ kṛitvâ pṛithivyâṃ nipâtayâmîti | tato 'hituṇḍikena duḥkhavedanâbhibhûtena [A. 153. b] maraṇabhayabhîtena mantrâ vyâvartitâḥ | tatsamanantaraṃ ca lubdhakena jîvitâd vyavaropitaḥ | tato nâgo mantrapâçavinirmukto hradâd abhyudgamya lubdhakaṃ parishvaktavân evaṃ câha | tvaṃ me mâtâ tvaṃ me pitâ yan mayâ tvâm âgamya mâtâpitṛiviyogajaṃ duḥkhaṃ not-

[1] nîyate C. [2] balyop- MSS. [3] utkritya- MSS. [4] pâṇîyaṃ MSS. [5] utkṛimûlaṃ A, utkṛityam- BC.

pannam âgaccha bhavanaṃ gacchâmaḥ | tenâsau bhavanaṃ nîto nânâvidhena cânnapânena saṃtarpito ratnâni copadarçitâni mâtâpitroç ca niveditaḥ | amba tâta esha me suhṛic charaṇaṃ bândhavo 'syânubhâvâd yushmâbhiḥ saha viyogo na jâta iti | tâbhyâm asau vareṇa pravârito vividhâni ca ratnâni dattâni | sa [1]tâny âdâya tasmâd dhradâd vyutthitaḥ | tasya ca hradasya nâtidûre pushpaphalasalilasaṃpanne nânâçakunikûjita ṛisher agram âçramapadam | tatra ca nâgapotakena sârdhaṃ vṛittakaṃ tat sarvaṃ vistareṇa samâkhyâtam | tata ṛishiḥ kathayati | kiṃ ratnaiḥ kiṃ vâ te suvarṇena tasya bhavane 'mogho nâma pâças tishṭhati taṃ yâcasva | tato lubdhako 'moghapâçe saṃjâtatṛishṇaḥ | ṛishivacanam upaçrutya punar api nâgabhavanaṃ gato yâvat paçyati bhavanadvâre tam amoghapâçam | tasyaitad abhavat | esha sa pâço yo mayâ prârthanîya iti viditvâ nâgabhavanaṃ pravishṭaḥ | tato Janmacitreṇa nâgapotakenânyaiç ca nâgaiḥ sasaṃbhramaiḥ pratisaṃmodito ratnaiç ca pravâritaḥ | sa kathayati | alaṃ mama ratnaiḥ kiṃtv etam amoghapâçaṃ prayacchatheti | sa nâga âha | tavânena kiṃ prayojanaṃ yadâ [2]Garutmatopadrutâ bhavâmas tadânenâtmânaṃ rakshâmaḥ | lubdhaka âha | yushmâkam esha kadâcit karhicid [2]Garutmatopadrutânâm upayogaṃ gacchati mama tv anena satatam eva prayojanam | yady asti kṛitam upakṛitaṃ cânuprayaccheti | Janmacitrasya nâgapotakasyaitad abhavat | mamânena bahûpakṛitaṃ mâtâpitarâv avalokya dadâmîti | tena mâtâpitarâv avalokya sa pâço dattaḥ | tato 'sau lubdhakaḥ pṛithivîlabdhaprakhyena sukhasaumanasyenâpyâyitamanâ [3]'moghapâçam âdâya nâgabhavanâd abhyudgamya svagṛihaṃ gataḥ |

yâvad apareṇa samayena Dhano râjâ devyâ sârdhaṃ krîḍati ramate paricârayati | tasya krîḍato ramamâṇasya paricârayato na putro na duhitâ | sa kare kapolaṃ dattvâ cintâparo vyavasthitaḥ | anekadhanasamuditaṃ me gṛihaṃ na me putro na duhitâ mamâtyayât svakulavaṃçacchede râshṭrâpahâraḥ [4]sarvasantaṃ svâpateyam

[1] tân MSS. [2] Garunmat- MSS. [3] Sic MSS. [4] sarvasantaḥ MSS.

aputram iti kṛitvânyarâjavidheyo bhavishyatîti [A. 154. a] | sa çramaṇabrâhmaṇasuhṛitsaṃbandhibândhavair ucyate | deva kim asi cintâparaḥ | sa etat prakaraṇaṃ vistareṇârocayati | te kathayanti | devatârâdhanaṃ kuru putras te bhavishyatîti | so 'putraḥ putrâbhinandî Çivavaruṇakuveravâsavâdîn anyâṃç ca devatâviçeshân âyâcate tadyathârâmadevatâ vanadevatâ catvaradevatâ çṛiṅgâṭakadevatâ balipratigrâhikâ sahajâ sahadharmikâ nityânubaddhâ api devatâ[1] âyâcate | asti caisha loke pravâdo yad âyâcanahetoḥ putrâ jâyante duhitaraç ceti | tac ca naivaṃ, yady evam abhavishyad ekaikasya putrasahasram abhavishyat tadyathâ râjñaç cakravartinaḥ | api tu trayâṇâṃ sthânânâṃ saṃmukhîbhâvât putrâ jâyante duhitaraç ca | katameshâṃ trayâṇâm | mâtâpitarau raktau bhavataḥ saṃnipatitau mâtâ câsya kalyâ bhavati ṛitumatî ca [2]gandharvapratyupasthitâ bhavati | eshâṃ trayâṇâṃ sthânânâṃ saṃmukhîbhâvât putrâ jâyante duhitaraç ca | sa caivam âyâcanaparas tishṭhaty anyatamaç ca bhadrakalpiko bodhisattvas tasyâgramahishyâḥ kukshim avakrântaḥ | pañcâveṇîyâ dharmâ ekatye paṇḍitajâtîye mâtṛigrâme | katame pañca | raktaṃ purushaṃ jânâti viraktaṃ jânâti kâlaṃ jânâti ṛituṃ jânâti garbham avakrântaṃ jânâti yasya sakâçâd garbham avakrâmati tam api jânâti dârakaṃ jânâti dârikâṃ jânâti | [3]saced dârako dakshiṇaṃ kukshiṃ niçritya tishṭhati saced dârikâ bhavati vâmaṃ kukshiṃ niçritya tishṭhati | sâttamanâ[4] svâmina ârocayati | [4]dishṭyâ vardhasvâryaputra âpannasattvâsmi saṃvṛittâ yathâ ca me dakshiṇaṃ kukshiṃ niçritya tishṭhati niyataṃ dârako bhavishyatîti | so 'py âttamanâttamanâ[4] pûrvaṃ kâyam unnamayya dakshiṇaṃ bâhum abhiprasâryodânam udânayati | apy evâhaṃ cirakâlâbhilashitaṃ putramukhaṃ paçyeyaṃ jâto me syân nâvajâtaḥ | kṛityâni me kurvîta bhṛitaḥ pratibhared dâyâdyaṃ me pratipadyeta kulavaṃço me cirasthitikaḥ syâd asmâkaṃ câtyatîtakâlagatânâm alpaṃ vâ prabhûtaṃ va dânâni dattvâ puṇyâni kṛitvâsmâkaṃ nâmnâ dakshiṇâm âdekshyati idaṃ tayor yatra-

[1] -tân MSS. [2] gandharvaṃ C. [3] saca MSS. [4] Sic MSS. here.

tatropapannayor gacchator anugacchatv iti | âpannasattvâṃ viditvâ upariprâsâdatalagatâm ayantritâṃ dhârayati tiktâmlalavaṇamadhurakaṭukashâyavivarjitair âhârair hârârdhahâravibhûshitagâtrîm apsarasam iva nandanavanacâriṇîṃ mañcân mañcaṃ piṭhât [A. 154. b] pîṭham avatarantîm adharimâṃ bhûmiṃ na câsyâḥ kiṃcid amanojñaçabdaçravaṇaṃ yâvad eva garbhasya paripâkâya | sâshtâṇâṃ vâ navânâṃ vâ mâsânâm atyayât prasûtâ | dârako jâto 'bhirûpo darçanîyaḥ prâsâdiko gauraḥ kaṇakavarṇaç chattrâkâraçirâḥ pralambabâhur vistîrṇalalâṭa uccaghoshaṇaḥ saṃgatabhrûs tuṅganâsaḥ sarvâṅgapratyaṅgopetaḥ | tasya jâtâv ânandabheryâs[3] tâḍitâḥ | çrutvâ râjâ kathayati | kim etad iti | antaḥpurikâbhî râjñe niveditam[1] | deva dishṭyâ vardhasva putras te jâta iti | tato râjñâ taṃ sarvaṃ nagaram apagatapâshâṇaçarkarakaṭhallaṃ vyavasthitaṃ candanavârisiktam ucchritadhvajapatâkaṃ surabhidhûpaghaṭikopanibaddhaṃ nânâpushpâbhikîrṇaramaṇîyam âjñâ ca dattâ | çramaṇabrâhmaṇakṛipaṇavanîpakebhyo dânaṃ prayacchata sarvabandhanamokshaṃ ca kuruteti | tasyaiva trîṇi saptakâny ekaviṃçatidivasân vistareṇa jâtakarma karoti | tasya jâtimahaṃ kṛitvâ nâmadheyaṃ vyavasthâpitum ârabdhaṃ kiṃ bhavatu dârakasya nâmeti | amâtyâḥ kathayanti | ayaṃ dârako Dhanasya râjñaḥ putro bhavatu dârakasya Sudhano nâmeti | tasya Sudhana iti nâmadheyaṃ vyavasthâpitam | Sudhano dârako 'shṭâbhyo dhâtrîbhyo 'nudatto dvâbhyâm [2]aṃsadhâtrîbhyâṃ dvâbhyâṃ kshîradhâtrîbhyâṃ dvâbhyâṃ maladhâtrîbhyâṃ dvâbhyâṃ krîḍanikâbhyâṃ dhâtrîbhyâm | so 'shṭâbhir dhâtrîbhir uunîyate [3]vardhate kshîreṇa dadhnâ navanîtena sarpishâ sarpimaṇḍair vânyaiç cottaptottaptair upakaraṇaviçeshair âçu [3]vardhate hradastham iva paṅkajam | sa yadâ mahân saṃvṛittas tadâ lipyâm upanyastaḥ saṃkhyâyâṃ gaṇanâyâṃ mudrâyâm [4]uddhâre nyâse nikshepe[5] vastuparîkshâyâṃ kumâraparîkshâyâṃ kumârikâparikshâyâṃ dâruparikshâyâṃ ratna-

[1] -taḥ MSS. [2] atsa- MSS. [3] Sic MSS. [4] udvâre MSS. [5] nikshepa- MSS.

parîkshâyâṃ vastraparîkshâyâm | so 'shṭâsu parîkshâsu ghaṭako vâcakaḥ paṇḍitaḥ paṭupracâraḥ saṃvṛittaḥ | sa yâni tâni bhavanti râjñâṃ kshatriyâṇâṃ mûrdhnâbhishiktânâṃ janapadaiçvaryam anuprâptânâṃ mahântaṃ pṛithivîmaṇḍalam abhinirjityâdhyâvasatâṃ pṛithagbhavanti çilpasthânakarmasthânâni tadyathâ hastigrîvâyâm açvapṛishṭhe rathe tsarau dhanushy apayâne niryâṇe 'ṅkuçagrahe pâçagrahe chedye bhedye mushṭibandhe çikhâbandhe padabandhe dûravedhe[1] çabdavedhe[2] marmavedhe 'kshuṇṇavedhe[3] dṛiḍhaprahâritâyâṃ pañcasthâneshu kṛitâvî saṃvṛittaḥ | tasya pitrâ trîṇy antaḥpurâṇi vyavasthâpitâni jyeshṭhaṃ [A. 155. a] madhyaṃ kanîyasaṃ trîṇi vâsagṛihâṇi mâpitâni haimantikaṃ graishmikaṃ vârshikaṃ trîṇy udyânâni mâpitâni haimantikaṃ graishmikaṃ vârshikam | tataḥ Sudhanakumâra upariprâsâdatalagato nishparusheṇa tûryeṇa kṛîḍati ramate paricârayati |

yâvad apareṇa samayena Halako lubdhako mṛigayânveshamâṇas tena tenânuvicarann anyatamaṃ parvatam anuprâptaḥ | tasya ca parvatasyâdhastâd ṛisher âçramapadaṃ paçyati pushpaphalasaṃpannaṃ nânâpakshigaṇavicaritaṃ mahântaṃ ca hradam utpalakumudapuṇḍarîkasaṃchannaṃ haṃsakâraṇḍavacakravâkopaçobhitam | sa tam âçramapadaṃ paribhramitum ârabdho yâvat tam ṛishiṃ paçyati dîrghakeçaçmaçrunakharomâṇaṃ [4]vâtâtapakarshitaçarîraṃ cîvaravalkaladhâriṇam anyatamavṛikshamûlâçrayatṛiṇakuṭikâkṛitanilayaṃ dṛishṭvâ ca punaḥ pâdâbhivandanaṃ kṛitvâ kṛitâñjaliputaḥ papraccha[5] | bhagavan kiyacciram asmin pradeçe tava prativasataḥ | catvâriṃçad varshâṇi | asti tvayeyatâ kâlenâsmin pradeçe kaçcid âçcaryâdbhutadharmâ dṛishṭaḥ çruto vâ | praçântâtmâ ṛishir mandaṃ mandam uvâca | bhadramukha dṛishṭas te 'yaṃ hradaḥ | dṛishṭo bhagavan | eshâ[6] Brahmasabhâ nâma pushkiriṇî utpalapadmakumudapuṇḍarikasaṃchannâ nânâpakshigaṇanishevitâ [7]himarajatatushâra-

[1] dûrabandhe AB. [2] çabdabandhe B. [3] akshuṇa- MSS. [4] câbhâtapa- A, râjâtapa- B. [5] prayaccha MSS. [6] esha MSS. [7] himarajâtush- AB.

gaurâmbusaṃpûrṇâ surabhikusumapûrṇatoyâ | asyâṃ pushkiriṇyâṃ pañcadaçamyâṃ Manoharâ nâma Drumasya kinnararâjasya duhitâ pañcakinnariçataparivârâ nânâvidhasnânodvartanair âgatya snâti snânakâle câsya madhuragîtavâditaçabdena mṛigapakshiṇo [1]'pahṛiyante | aham api taṃ çabdaṃ çrutvâ mahatâ prîtisaumanasyena saptâham atinâmayâmi | etad âçcaryaṃ bhadramukha mayâ dṛishṭam iti | atha Halakasya lubdhakasyaitad abhavat | çobhano 'yaṃ mayâ 'moghaḥ pâço nâgâl labdho Manoharâyâḥ kinnaryâḥ[2] kshepsyâmîti | so 'pareṇa samayena pûrṇapañcadaçyâm amoghaṃ pâçam âdâya hradatîrasamîpe pushpaphalaviṭapagahanam âsṛityâvadhânatatparo 'vasthitaḥ | yâvan Manoharâ kinnarî pañcaçataparivâritâ tâdṛiçyaiva vibhûtyâ Brahmasabhâṃ pushkiriṇîm avatîrṇâ snâtum | tatsamanantaraṃ ca Halakena lubdhakenâmoghaḥ pâçaḥ kshipto yena Manoharâ kinnarî baddhâ | tayâmoghapâçaçritayâ [A. 155. b] hrade [3]mahâhatamandaḥ kṛito bhîshaṇaç ca çabdo niçcâritaḥ | yaṃ çrutvâ pariçishṭaḥ kinnarîgaṇa itaç câmutaç ca saṃbhrânto Manoharâṃ nirîkshitum ârabdhaḥ | paçyanti baddhâṃ dṛishṭvâ ca punar bhîtâ nishpalâyitâḥ | adrâkshît sa[4] lubdhakas tâṃ paramarûpadarçanîyâṃ dṛishṭvâ ca punar upaçlishṭo grahishyâmîti | sâha | hâ hatâsmi hâ mandabhâgyâ mamedṛiçîm avasthâm âptâṃ |

mâ naishîs tvaṃ hi mâ prâkshîr naitat tava suceshṭitaṃ |
râjabhogyâ surûpâhaṃ na sâdhugrahaṇaṃ taveti ||

lubdhakaḥ prâha | yadi tvâṃ na gṛihṇâmi nishpalâyase | sâ kathayati | nâhaṃ nishpalâye yadi na çraddadhâsi [5]imaṃ cûḍâmaṇiṃ gṛihâṇâsyânubhâvenâham uparivihâyasâ gacchâmîti | lubdhakaḥ kathayati | kathaṃ jâne | tayâ çirasthaç cûḍâmaṇir datta uktaç ca | esha cûḍâmaṇir yasya haste tasyâhaṃ vaçâ bhavâmi | tato lubdhakenâsau cûḍâmaṇir gṛihîtaḥ pâçabaddhâṃ cainâṃ [6]saṃprasthitaḥ |

tena khalu samayena Sudhanarâjakumâro [7]mṛigayânirgataḥ | adrâ-

[1] Sic MSS. [2] kinnaryâ prikshep- B. [3] mahâtapamandaḥ MSS.
[4] su MSS. [5] ayam AB. [6] Qu. gṛihîtvâ om. [7] Qu. mṛigayâṃ.

kshît sa lubdhakaḥ Sudhanaṃ râjakumâraṃ abhirûpaṃ darçanîyaṃ prâsâdikaṃ dṛishṭvâ ca punar asyaitad abhavat | ayaṃ ca râjakumâra iyaṃ ca paramadarçanîyâ yady enâṃ drakshyati balâd grahîshyati | yannv aham enâṃ prâbhṛitanyâyena svayaṃ evopanayeyam | tatas tâṃ pâçabaddhâm âdâya yena râjakumâras tenopasaṃkrântaḥ | upasaṃkramya pâdayor nipatya kathayati | idaṃ mama devasya strîratnaṃ prâbhṛitam ânîtaṃ pratigṛihyatâm iti | adrâkshît Sudhanakumâro Manoharâṃ kinnarîm abhirûpâṃ darçanîyâṃ prâsâdikâṃ paramaçubhavarṇapushkalatayâ samanvâgatâṃ sarvaguṇasamuditâm ashṭâdaçabhiḥ strîlakshaṇaiḥ samalaṃkṛitâṃ janapadakalyâṇâṃ kâñcana-[1]kalaçakûrmapînonnatakaṭhinasahitasujâtavṛittapragalbhamânastanîm abhinîlaraktâṃçukavisṛitâyatanavakamalasadṛiçanayanâṃ subhruvam âyatatuṅganâsâṃ vidrumamaṇiratnavimbaphalasaṃsthânasadṛiçâdharoshṭhîṃ [2]sadṛiḍhaparipûrṇagaṇḍapârçvâm atyartharatikarakapolatilakânupûrvacaritâṃ saṃgatabhruvâravindavikacasadṛiçaparipûrṇavimalaçaçivapushâṃ pralambabâhuṃ gambhîratrivalîkasaṃnatamadhyâṃ stanabhârâvanâmyamânapûrvârdhâṃ rathâṅgasaṃsthitasujâtajaghanâṃ kadalîgarbhasadṛiçakarânupûrvâvasthitasujâtakarabhoruṃ [3]sunigûḍhasuracitasarvâṅgasundaraçirâṃ [4]sahitamaṇipîḍâsaṃraktakaratalapraharshanûpuravalayâṃ hârârdhahâranirghoshavimala-[A. 156. a]-çitagatim âyatanîlasûkshmakeçîṃ sacîvaraprabhrashṭakâñcîguṇâṃ nûpurâvacchâditapâdâṃ kshâmodarîṃ tâṃ pratikîrṇahârâṃ uttaptajâmbûnadacârupûrṇâṃ dṛishṭvâ kumâraḥ sahasâ papâta viddho dṛiḍharâgaçareṇa | tatra sa [5]râgavarâhavadahanapataṅgasadṛiçena jalacandracañcalavimalojjvalasvabhâvena durgrâhyatareṇa nadîtaraṅgajhashamakarasurabhigamanena garuḍapavanajavasamagatinâ tûlaparivartanalaghutareṇa vânarâvasthitacapalodbhrântatareṇa [6]satatâbhyâsakleçanishevaṇarâgasukhâsvâdalolena[7]

[1] kuçala B, kulaça C. [2] sâdṛi- MSS. [3] -sucarita- C. [4] -sarakta- MSS. [5] -âhava- ex conj. : MSS. seem to have -âhnuva- or -âjñuva-. [6] samatâ- A sagatâ- C. [7] -svâlolena AB.

sarvakleçavishamadurgaprapâtaniḥsaṅgena paramasalîlena[1] cittena tadbhûtânugatayâ ayoniço manaskâradhanurvisṛitaiḥ saṃyogâbhilashitaparamarahasyaçabdena kâmaçareṇa hṛidaye viddhaḥ | âha ca |

dṛishṭvâ ca tâṃ Sudhana indusamânavaktrâṃ
prâvṛiḍghanântaraviniçcariteva vidyut |
tatsnehamanmathavilâsasamudbhavena
sadyas sa cetasi tu râgaçareṇa viddhaḥ ||,

sa tâm atimanoharâṃ gṛihîtvâ Hastinâpuraṃ gataḥ | sa ca lubdhaḥ pañcagrâmavareṇâcchâditaḥ | tataḥ Sudhano râjakumâro Manoharayâ sârdham upariprâsâdatalagataḥ kriḍati ramate paricârayati | Manoharayâ rûpayauvanaguṇena Sudhanaḥ kumâro 'nekaiç copacâraçatais tathâpahṛito yathâ muhûrtam api tâṃ na jahâti | yâvad apareṇa samayena Jetavanâd dvau brâhmaṇâv abhyâgatau | tatraiko râjânaṃ saṃçrito dvitîyaḥ Sudhanaṃ kumâram | yo râjânaṃ saṃçritaḥ sa râjñâ purohitaḥ sthâpito bhogaiç ca saṃvibhaktaḥ | yas tu Sudhanaṃ kumâraṃ sa bhogamâtreṇa saṃvibhaktaḥ | sa kathayati | kumâra yadâ tvaṃ pitur atyayâd râshṭre pratishṭhâsyasi tadâ me kiṃ karishyasîti | Sudhanaḥ kathayati | yathâ tava sahâyo brâhmaṇo mama pitrâ paurohitye 'vasthâpita evam ahaṃ tvâm api paurohitye sthâpayâmîti | esha ca vṛittântas tena brâhmaṇena karṇaparaṃparayâ çrutaḥ | tasyaitad abhavat | ahaṃ tathâ karishye yathâ kumâro râjyam eva nâsâdayishyati kutas taṃ purohitaṃ sthâpayishyatîti | yâvad apareṇa samayena tasya râjño vijite 'nyatamaḥ kârvaṭikaḥ prativiruddhaḥ | tasya samucchittaye eko daṇḍaḥ preshitaḥ | sa hatavihatavidhvastaḥ pratyâgataḥ | evaṃ yâvat sapta ye[2] daṇḍâḥ preshitâḥ | te 'pi hatavidhvastâḥ pratyâgatâḥ | amâtyai râjâ vijñâpitaḥ | deva kimarthaṃ svabalaṃ hâryate[3] paraṃ vardhyate yâvan naikaḥ[4] kaççid devasya vijite çastrabalopajîvî sarvo 'sâv âhûyatâm iti | brâhmaṇaḥ [A. 156. b] purohitaḥ saṃlakshayati | ayaṃ sa kumârasya vadhopâyakâla iti | tena râjâ vijñaptaḥ | deva naivam asau çakyaḥ

[1] -salilena MSS. [2] saptame MSS. [3] târyate C. [4] naikaṃ MSS.

saṃnâmayitum | râjâ kathayati | kiṃ mayâ svayaṃ gantavyam | purohitaḥ kathayati | kimarthaṃ devaḥ svayaṃ gacchati, ayaṃ Sudhanaḥ kumâro yuvâ baladarpayuktaḥ, esha daṇḍasahîyaḥ preshyatâm iti | râjâ kathayati | evam astv iti | tato râjâ kumâram âhûya kathayati | gaccha kumâra daṇḍasahîyaḥ [1]kârvaṭikaṃ saṃnâmaya | evaṃ deveti Sudhanaḥ kumâro râjñaḥ pratiçrutyântaḥpuraṃ pravishṭo Manoharâdarçanâc câsya sarvaṃ vismṛitam | punar api râjñâbhihitaḥ | punar api taddarçanât sarvaṃ vismṛitam | purohitena câbhihitaḥ | deva Sudhanaḥ kumâro Manoharayâtîvasakto[2] na çakyate preshayitum | râjâ kathayati | sâdhanaṃ sajjaṃ kriyatâṃ nirgataḥ kumâro 'ntaḥpurât preshayitavyo yathâ Manoharâyâḥ sakâçaṃ na prativasatîti | evaṃ deveti | amâtyai râjñaḥ pratiçrutya balaugho hastyaçvarathapadâtisaṃpanno 'nekapraharaṇopakaraṇayuktaḥ sajjîkṛitaḥ | tataḥ kumâro nirgata uktaḥ | gaccha kumâra sajjo balaugha iti | sa kathayati | deva gamishyâmi Manoharâṃ dṛishṭvâ | râjâ kathayati | kumâra na drashṭavyâ kâlo 'tivartate | sa kathayati | tâvad yady evaṃ mâtaraṃ dṛishṭvâ gacchâmi | gaccha kumârâvalokaya jananîm | sa Manoharâsantakaṃ cûḍâmaṇim âdâya mâtus sakâçam upasaṃkrântaḥ pâdayor nipatya kathayati | ambâhaṃ kârvaṭikaṃ saṃnâmanâya gacchâmi |

duhitâ Çakrakalpasya kinnarendrasya mâninî |
pâlyâ [3]virahaçokârtâ madvâtsalyadhiyâ tvayâ ||

ayaṃ cûḍâmaṇis suguptaṃ sthâpayitavyo na kadâcin Manoharâyâ dâtavyo 'nyatra prâṇaviyogâd iti | sa evaṃ mâtaraṃ [4]pitaraṃ saṃdiçyâbhivâdya ca nânâyodhabalaughatûryanirnâditaiḥ saṃprasthito 'nupûrveṇa janapadân atikramya tasya kârvaṭikasya nâtidûre 'nyatamaṃ vṛikshamûlaṃ niçritya vâsam upagataḥ | tena khalu samayena Vaiçravaṇo mahârâjo 'nekayakshaparivâro 'nekayakshaçatasahasraparivâras tena yakshâṇâṃ yakshasamitaṃ saṃprasthitaḥ |

[1] -naṃ AC, na B. [2] çakto MSS. [3] vira- A, vihara- B, [4] om. A.

tasya tena [1]pathâ gacchataḥ khagapathena yânam avasthitam | tasyaitad abhavat | bahuço 'ham anena pathâ samatikrânto na ca me kadâcid yânaṃ pratihataṃ ko 'tra hetur yenedânîṃ pratihata iti | paçyati Sudhanaṃ kumâram | tasyaitad abhavat | ayaṃ bhadrakalpiko bodhisattvaḥ khedam âpatsyati yuddhâyâbhiprasthitaḥ | sâhâyyam asya karaṇîyaṃ kârvaṭikaḥ saṃnâmayitavyo na ca kasyacit prâṇinaḥ pîḍâ karaṇîyeti [A. 157. a] viditvâ Pâñcikaṃ mahâyakshasenâpatim âmantrayate | ehi tvaṃ Pâñcika Sudhanasya kumârasya kârvaṭikam ayuddhena saṃnâmaya na ca te kasyacit prâṇinaḥ pîḍâ kartavyeti | tatheti Pâñcikena yakshasenâpatinâ Vaiçravaṇasya mahârâjasya pratiçrutya divyaç caturaṅgo balakâyo nirmitas tâlamâtrapramâṇâḥ purushâḥ parvatapramâṇâ hastino hastipramâṇâ açvâḥ | tato nânâvidhakhaḍgamushalatomarapâçacakraçaraparasvadhâdiçastraviçeshena nânâvâditrasaṃkshobheṇa ca mahâbhayam upadarçayan mahatâ balaughena Pâñciko 'nuprâptaḥ |

hastyaçvarathanirghoshân nânâvâditranisvarât |
yakshâṇâṃ svaprabhâvâc ca prâkâraḥ prapapâta vai ||

tatas te karvaṭanivâsinas taṃ balaughaṃ dṛishṭvâ tac ca prâkârapatanaṃ paraṃ vishâdam âpannâḥ papracchuḥ | kuta esha balaugha âgacchatîti | te kathayanti | [2]çîghraṃ çîghraṃ dvârâṇi muñcata esha pṛishṭhataḥ kumâra âgacchati tasya ca balaugho yadi ciraṃ vidhârayishyatha sarvathâ na bhavishyatheti | te kathayanti |

vyutpannâ na vayaṃ râjño na kumârasya dhîmataḥ |
nṛipapaurushakebhyo[3] sma bhîtâs saṃtrâsam âgatâḥ ||

tair dvârâṇi muktâni | tata ucchritadhvajapatâkâpûrṇakalaçâ nânâvidhatûryanirnâditaiḥ Sudhanaṃ kumâraṃ pratyudgatâḥ | tena ca samâçvâsitâs tadabhiprâyaç ca râjabhaṭaḥ sthâpito nipakâç ca nigṛihîtâḥ karapratyâyâç ca nibaddhâḥ | tatas taṃ karvaṭakaṃ sphîtîkṛitya Sudhanakumâraḥ pratinivṛittaḥ | Dhanena ca râjñâ tâm eva râtriṃ svapno dṛishṭaḥ | gṛidhreṇâgatya râjña udaraṃ sphoṭayitvân-

[1] yathâ MSS. [2] çrîghraṃ çrîghraṃ AB. [3] Sic MSS.

trâṇy âkṛishya sarvaṃ tan nagaraṃ antrair veshṭitaṃ saptaratnâni gṛihaṃ praveçyamânâni dṛishṭâni | tato râjâ bhîtas trastaḥ saṃvigna âhṛishṭaromakûpo[1] laghulaghv evotthâya mahâçayane nishadya kare kapolaṃ dattvâ cintâparo vyavasthito mâ haiva me 'tonidânaṃ râjyâc cyutir bhavishyati jîvitasya vântarâya iti | sa prabhâtâyâṃ rajanyâṃ svapnaṃ brâhmaṇâya purohitâya nivedayâmâsa | sa saṃlakshayati | yâdṛiço devena svapno dṛishṭo niyataṃ kumâreṇa karvaṭako nirjito vitathanirdeçaḥ karaṇîya iti kṛitvâ kathayati | deva na çobhanaḥ svapno niyatam atonidânaṃ râjyâc cyutir bhavishyati jîvitasyântarâya iti kevalaṃ tv atrâsti pratikâraḥ sa ca brâhmaṇakamantreshu dṛishṭaḥ | ko 'sau pratikâraḥ | deva udyâne pushkariṇî purushaprâmâṇikâ [A. 157. b] kartavyâ tataḥ sudhayâ praleptavyâ susaṃmṛishṭâṃ kṛitvâ kshudramṛigâṇâṃ rudhireṇa pûrayitavyâ tato devena snânaprayatnena[2] tâṃ pushkariṇîm ekena sopânenâvataritavyam ekenâvatîrya dvitîyenottaritavyaṃ dvitîyenottîrya tṛitîyenâvataritavyaṃ tṛîtiyenâvatîrya caturthenâvataritavyam[3] | tataç caturbhir brâhmaṇair vedavedâṅgapâragair devasya pâdayor jihvayâ nirlekhavyaṃ[4] kinnaravasayâ ca dhûpo deyaḥ | evaṃ devo vidhûtapâpaç ciraṃ râjyaṃ pâlayishyatîti | râjâ kathayati | sarvam etac chakyaṃ yad idaṃ kinnaramedam atîvadurlabham | purohitaḥ kathayati | deva yad eva durlabhaṃ tad eva sulabham | râjâ kathayati | yathâ katham | purohitaḥ kathayati | deva nanv iyaṃ Manoharâ kinnarî | râjâ kathayati | purohita mâ maivaṃ vada kumârasyâtra prâṇâḥ pratishṭhitâḥ | sa kathayati | nanu devena çrutaṃ

tyajed ekaṃ kulasyârthe grâmasyârthe kulaṃ tyajet |
grâmaṃ janapadasyârthe âtmârthe pṛithivîṃ tyajet ||
[5]dṛiḍhenâddhy âtmanâ râjyaṃ kumârasyâsya dhîmataḥ |
çakyasi hy aparâṃ kartuṃ ghâtayainâṃ Manoharâm || iti |

âtmâbhinandino na kiṃcin na pratipadyanta iti | tenâdhivâsitam |

[1] -roga- AB. [2] Qu. -yatena as infra? [3] Sic MSS. [4] -vyaḥ MSS.
[5] addhi imper. e conj.: dṛiḍhenâhyâtm- AC, -nâhyahyâtm- B.

tato yathopadishṭaṃ purohitena kârayitum ârabdham | pushkariṇî khâtâ sudhayopaliptâ[1] saṃmṛishṭâ kshudramṛigarudhiram upâvartayitum ârabdham | sa ca prayogaḥ Sudhanasyântaḥpurajanenopalabdhaḥ | tâḥ prîtimanasas saṃvṛittâḥ | vayaṃ rûpayauvanasaṃpannâ idânîm asmâkaṃ Sudhanaḥ kumâraḥ paricârayishyatîti | tâḥ pramuditâ dṛishṭvâ Manoharâ pṛicchati kiṃ yûyam atîvapraharshitâ iva | yâvad aparayâ sa vṛittânto vistareṇa Manoharâyâ niveditaḥ | tato Manoharâ saṃjâtaduḥkhadaurmanasyâ yena Sudhanasya kumârasya jananî tenopasaṃkrântâ | upasaṃkramya pâdayor nipatya karuṇadînavilambitair aksharair etam arthaṃ nivedayâmâsa | sâ kathayati | yady evaṃ svâgatam idaṃ kuru vicârayishyâmîti | Manoharayâ [2]âgamya punar api samâkhyâtam | tayâpi vicâritam | paçyati bhûtam | tatas tayâ sa cûḍâmaṇir vastrâṇi ca Manoharâyai dattâny uktâ ca | putrike prâpte kâle âgantavyam evaṃ mamopâlambho na bhavatîti | tato râjâ yathâdishṭena krameṇa snânaprayato rudhirapûrṇâṃ pushkiriṇîm[3] avatîryottîrṇaḥ | tato 'sya brâhmaṇair jihvayâ pâdau [A. 158. a] [3]nilîḍho 'vasthitaḥ ânîyatâṃ kinnarîti [4]ca samâdishṭam | tatsamanantaram eva Manoharâ gaganatalam utplutya gâthâṃ bhâshate |

sparçasaṃgamanaṃ mahyaṃ hasitaṃ ramitaṃ ca me |
nâgîva bandhanân muktâ eshâ gacchâmi [5]sâṃpratam || iti

râjñâ dṛishṭâ vâyupathena gacchantî | sa bhîtaḥ purohitam âmantrayate | yadarthaṃ kṛito yatnaḥ sa na saṃpanno Manoharâ kinnarî nishpalâyiteti | purohitaḥ kathayati | deva siddhârtho 'pagatapâpo devaḥ sâṃpratam iti | tato Manoharâyâḥ khagapathena gacchantyâ etad abhavad | yad aham etâm avasthâṃ prâptâ tat tasya ṛisher vyapadeçâd yadi tena nâkhyâtam abhavishyan nâhaṃ grahaṇaṃ gatâbhavishyat[3] tena hi yâsyâmi tâvad asyaiva ṛisheḥ sakâçam iti | sâ tasyâçramapadaṃ gatâ pâdâbhivandanaṃ kṛitvâ tam ṛishim

[1] -likâ AB, -liptaṃ C. [2] âgamayya AB. [3] Sic MSS. [4] ra AB. [5] -pratim AB.

uvâca | maharshe tava vyapadeçâd ahaṃ grahaṇaṃ gatâ manushyasya saṃsparçaç ca saṃprâpto jîvitântarâyaç caitat samvṛittas tad vijñâpayâmi | yadi yadâ kadâcit Sudhanaḥ kumâra âgacchati mâṃ samanveshamâṇas tasyemâm aṅgulimudrâṃ dâtum arhasy evaṃ ca vaktavyaṃ kumâra vishamâḥ panthâno durgamâḥ khedam âpatsyase nivartasveti | yadi nirvâryamâṇo na tishṭhet tasya mârgaṃ vyapadeshṭum arhasi | kumâra Manoharayâ samâkhyâtam | uttare digbhâge trayaḥ kâlaparvatâs tân atikramyâpare trayas tân apy atikramyâpare trayas tân atikramya Himavân parvatarâjas tasyottareṇotkilakaparvatas tata Utkûlako[1] Jalapatha Ekadhârako Vajrakaḥ Kâmarûpî | Utkilaka Airâvato 'dhovâṇaḥ Pramokshaṇa ete parvatâḥ samatikramaṇiyâḥ | tatra Khadirake parvate guhâ praveça Ekadhârake tu kilakâ[2] Vajrake pakshirâjena praveçaḥ | ebhir upâyais te parvatâ atikramaṇîyâ yantrâṇi ca bhaktavyâni, ajavaktrameṇḍhakaḥ[3] purusho râkshasarûpî piṅgalâguhâyâṃ lâlâçrotasâ mahân ajagaro vegena pradhâvati | sa te vikrameṇa hantavyaḥ | arântaragatâṃ[4] nâbhiṃ yatra[5] paçyet tatra kiṭibhakaç ca |

ayaṃ muktena vâṇena hantavyo mama kâraṇât |
yatra paçyed dvau meshau saṃghaṭṭantau parasparaṃ |
tayoḥ çṛiṅgam ekaṃ bhaṅktvâ mârgaṃ pratilapsyase[6] ||
âyasau purushau dṛishṭvâ çastrapâṇî mahâbhayau |
tayor ekaṃ pîḍayitvâ mârgaṃ pratilapsyate[6] ||
saṃkocayantiṃ [A. 158 b] prasârayantiṃ râkshasîm[7] âyasam
mukhaṃ |
yadâ paçyet tatra kîlakaṃ lalâṭe tasyâ nikhânayet ||
çûlâvartas tadâ kûpo vilaṅghyas te shashṭihastakaḥ |
haripiṅgalakeçâksho dâruṇo yatra râkshasaḥ ||
kârmukaṃ maṇḍalaṃ kṛitvâ hantavyaç ca durâsadaḥ |
nadyaç ca bahavas târyâ nakragrahasamâkulâḥ ||

[1] utkilako C. [2] Sic MSS. Qu: Utkîlake? [3] -miṇḍh- MSS. [4] -gatâ nâbhî MSS. [5] yaṃtra A. [6] Sic MSS. [7] râkshasî sâyasaṃ MSS.

Raṅgâ Pataṅgâ Tapanî Citrâ Rudanî Hasanî Âçîvishâ Vetranadî ca |

Raṅgâyâṃ râkshasîkopaḥ Pataṅgâyâm amanushyakâḥ |
[1]Tapantyâṃ grâhabahulatvaṃ Citrâyâṃ kâmarûpiṇaḥ ||
[1]Rudantyâṃ kinnarîcetyo [1]Hasantyâṃ kinnarasnushâ[2] |
[3]Âçîvishâyâṃ nânâvidhâḥ[4] sarpâ Vetranadyâṃ tu çâlmaliḥ ||
Raṅgâyâṃ dhairyakaraṇaṃ Pataṅgâyâṃ parâkramaḥ |
[5]Tapantyâṃ grâhamukhabandhaṃ Citrâyâṃ vividhagîtam ||

[5]Rudantyâṃ saumanasye samuttâraṃ [5]Hasantyâṃ tûshṇîbhâvayogena Âçîvishâyâṃ sarpavishamantrayogena Vetranadyâṃ tîkshṇaçastrasaṃpâtayogena [6]samuttâraḥ | [7]nadîḥ samatikramya pañca yakshaçatâni [8]gulmakam | tad dhairyam âsthâya [9]vidrâvyam | tato Drumasya kinnararâjasya bhavanam iti | tato Manoharâ tam ṛishim evam uktvâ pâdâbhivandanaṃ kṛitvâ prakrântâ[10] |

yâvat Sudhanaḥ kumâras taṃ karvaṭakaṃ saṃnâmya gṛihîtaprâbhṛito Hastinâpuram anuprâptaḥ | çrutvâ ca râjâ parâṃ prîtim upagataḥ | tataḥ kumâro mârgaçramaṃ prativinodya pituḥ sakâçaṃ gataḥ | praṇâmaṃ kṛitvâ purastân nishaṇṇaḥ | râjñâ paramayâ saṃtoshaṇayâ saṃbhâshita uktaç ca | kumâra çivena tvam âgataḥ | deva tava prasâdât karvaṭakaḥ saṃnâmito nipakâ gṛihîtâç cintakaḥ sthâpitaḥ | ime tu karapratyayâḥ paṇyâgâraç ca sthâpyatâm iti | râjâ kathayati | çobhanaṃ pratigṛihîtam | tataḥ pituḥ praṇâmaṃ kṛitvâ saṃprasthitaḥ | râjâ kathayati | kumâra tishṭha prâbhṛitaṃ sahitâ eva bhokshyâmaḥ | deva gacchâmi ciraṃ dṛishṭâ me Manoharâ | alaṃ kumârâdya gamanena tishṭha çvo gamishyasîti | so [2]navabudhyamâna evam âha | tâtâdyaiva mayâvaçyaṃ gantavyam | râjâ tûshṇîm avasthitaḥ | tataḥ kumâraḥ svagṛihaṃ gataḥ | yâvat paç-

[1] Tapantyâṃ...Rudantyâṃ Hasantyâṃ MSS. [2] Sic MSS. [3] Âsî- AB: so supra Âsi- A. [4] -vidhâ MSS. [5] Sic MSS; ut supra. [6] samuttâra A, -tara B -tare C: qu: samuttaret? [7] nadî MSS. [8] gulmatam MSS; qu: gulmake? [9] vidrâryyam AB, vidrâyya C. [10] -tâḥ AB.

yati çriyâ varjitam [1]antaḥpuradvâram | sa cintâparaḥ praviçya Manoharâṃ na paçyati | itaç câmutaç ca saṃbhrântaḥ çûnyahṛidayaḥ çabdaṃ kartum ârabdho Manohare Manohare iti yâvad antaḥpuraṃ saṃnipatitam | [A. 159. a] tâḥ striyaḥ kshepaṃ kartum ârabdhâḥ | viddho 'sau hṛidayaçalyena sutarâṃ prashṭum ârabdhaḥ | tâbhir yathâbhûtaṃ samâkhyâtam | sa çokena samuhyate | tâḥ striyaḥ kathayanti | devâsminn antaḥpure tatpraviçishṭatarâḥ striyaḥ santi kimartham çokaḥ kriyate | sa pitur nairguṇyam upaçrutya kṛitaghnatâṃ ca mâtuḥ sakâçam upasaṃkrântaḥ pâdayor nipatya kathayati | amba

Manoharâṃ na paçyâmi manorathaguṇair yutâm |
sâdhurûpasamâyuktâ kva gatâ me Manoharâ ||
manasâ saṃpradhâvâmi mano me saṃpramuhyate |
hṛidayaṃ dahyate caiva rahitasya tayâ bhṛiçam ||
mano 'bhirâmâ ca Manoharâ ca mano 'nukûlâ ca manoratiç ca |
[2]saṃtaptadeho 'smi Manoharâṃ vinâ kuto mamedaṃ vyasanaṃ samâgatam || iti

sâ kathayati | putra kṛicchrasaṃkaṭasambâdhaprâptâ Manohareti mayâ pratimuktâ | amba yathâ katham | tayâ yathâvṛittam vistareṇa samâkhyâtam | sa pitur nairguṇyam akṛitajñatâṃ ca jñâtvâ kathayati | kutra gatâ katareṇa vâ patheti | sâ kathayati | esho 'sau parvataçaila ṛishisaṃghanishevitaḥ | ushito Dharmarâjena yatra yâtâ Manoharâ || iti | sa Manoharâviyogaduḥkhârttaḥ kṛicchraṃ vilalâpa karuṇaṃ paridevate |

Manoharâṃ na paçyâmi manorathagunair yutâm |
sâdhurûpasamâyuktâ kva gatâ me Manoharâ ||
manasâ saṃpradhâvâmi mano me saṃpramuhyate |
hṛidayaṃ dahyate caiva rahitasya tayâ bhṛiçam ||
mano 'bhirâmâ ca Manoharâ ca mano 'nukûlâ ca manoratiç ca |

[1] Here B omits over two pages, reading antaḥpuramâḥ khedam âpatsyase &c. (p. 455) with no break. [2] santakadeho MSS.

[1]saṃtaptadeho 'smi Manoharâṃ vinâ kuto mamedaṃ vyasanaṃ samâgatam ||

tato mâtrâbhihitaḥ | putra santy asminn antaḥpure tadviçishṭatarâḥ striyaḥ kimarthaṃ çokaḥ kriyata iti | kumâraḥ kathayati | kuto me ratir [2]anuprâpyatâm iti | sa tayâ samâçvâsyamâno 'pi çokasaṃtâpasaṃtaptas tasyâḥ pravṛittiṃ samanveshamâṇa itaç câmutaç ca paribhramitum ârabdhaḥ | tasya buddhir utpannâ yata eva labdhas tam eva tâvat pṛicchâmi | sa Halakasya sakâçaṃ gataḥ pṛicchati | Manoharâ kutas tvayâ labdheti | sa kathayati | amushmin pradeçe ṛishiḥ prativasati tasyâçramapade Brahmasabhâ nâma pushkiriṇî tasyâṃ snâtum avatîrṇâ ṛishivyapadeçena labdheti | sa saṃlakshayati | ṛishir idânîm abhigantavyas [A. 159. b] tasmât pravṛittir bhavishyatîti | esha ca vṛittânto râjñâ çrutaṃ Manoharâviyogât kumâro 'tîvaviklava iti | tato râjñâbhihitaḥ | kumâra kim asi viklava idânîṃ tadviçishṭataram antaḥpuraṃ vyavasthâpayishyâmîti | sa kathayati | tâta na çakyaṃ mayâ tâm anânîya antaḥpurasthena[3] bhavitum | sa râjñâ bahv apy ucyamâno na nivartate | tato râjñâ nagaraprâkâraçṛiṅgeshv ârakshakâḥ purushâḥ sthâpitâ yathâ kumâro na nishkâsatîti | kumâraḥ kṛitsnâṃ râtriṃ jâgartukâmaḥ | uktaṃ ca | pañcame râtryâ alpaṃ svapanti bahu jâgarti[4] | katame pañca purushâḥ | striyâm avekshyavân pratibaddhacittaḥ strîpurusha [5]utkroça ṛinî caurasenâpatir bhikshuç câlabdhavîrya iti | atha kumârasyaitad abhavat | yadi dvâreṇa yâsyâmi râjâ dvârapâlakân rakshakâṃç ca daṇḍenotsâdayishyati | yannv aham arakshitena pathâ gaccheyam iti | sa râtryâ vyutthâya nîlotpalamâlâbaddhaçirâ yena rakshiṇaḥ purushâ na santi tena tâṃ mâlâṃ dhvaje baddhvâvatîrṇaḥ | candraç coditaḥ | tato 'sau candram avekshya Manoharâvirahita evaṃ vilalâpa |

bhoḥ pûrṇacandra rajanîkara târarâja
tvaṃ rohiṇînayanakânta susârthavâha |

[1] saṃtaka- MSS. [2] aprâp- MSS. [3] antaḥpurasthe A. [4] Sic MSS. [5] utkoṇa A.

kaccit priyâ mama manoharanaikadakshâ
dṛishṭâ tvayâ bhuvi Manoharanâmadheyeti |
anubhûtapûrvaratim anusmaran jagâma | dadarça mṛigiṃ tâm apy uvâca |
he tvaṃ kuraṅgi tṛiṇavâripalâçabhakshe
svasty astu te cara sukhaṃ na mṛigârir asmi |
dîrghekshaṇâ mṛigavadhûkamanîyarûpâ
dṛishṭâ tvayâ mama Manoharanâmadheyâ ||
sa tâm atikramyânyatamaṃ pradeçaṃ gato dadarça vanaṃ nânâpushpaphalopaçobhitaṃ bhramarair upabhujyamânasâram | tato 'nyatamaṃ bhramaram uvâca |
nîlâñjanâcalasuvarṇa madhudvirepha
vaṃçântarâmburuhamadhyakṛitâdhivâsa[1] |
varṇâdhimâtrasadṛiçâyatakeçahastâ
dṛishṭâ tvayâ mama Manoharanâmadheyâ ||
tasmâd api pradeçâd atikrântaḥ paçyaty âçîvishaṃ dṛishṭvâ câha |
bhoḥ kṛishṇasarpa tanupallavalolajihva[2]
vaktrântarotpatitadhûmakalâpavaktra |
râgâgninâ tava samo na vishâgnir ugro
dṛishṭâ tvayâ mama Manoharanâmadheyâ ||
tam api pradeçaṃ samatikrânto dadarçâparaṃ kokilâbhinâditaṃ dṛishṭvâ ca punas taṃ kokilam uvâca |
bhoḥ kokilottama vanântaravṛikshavâsin[3]
nârîmanohara patatriganasya râjan |
nîlotpalâmalasamâyatacârunetrâ
dṛishṭâ tvayâ mama Manoharanâmadheyâ ||
tam api pradeçaṃ samatikrânto dadarçâçokavṛikshaṃ sarvapariphullam | [A. 160. a]
maṅgalyanâmântaranâmayuktaḥ sarvadrumâṇâṃ adhirâjatulya |
manoharâçoka vimûrchitaṃ mâm esho 'ñjalis te kuru vitaçokam ||

[1] -vâsas MSS. [2] -jihvâ MSS. [3] -vâsi C.

sa evaṃ viklavo 'nupûrveṇa tasya ṛisher âçramapadam anuprâptaḥ | sa tam ṛishiṃ savinayaṃ praṇipatyovâca |

cîrâjinâmbaradhara kshamayâ viçishṭa
mûlâṅkurâmalakavilvakavitthabhakta |
vande ṛishe nataçirâ vada me laghu tvaṃ
dṛishṭâ tvayâ mama Manoharanâmadheyâ ||

tataḥ sa ṛishiḥ Sudhanaṃ kumâraṃ svâgatavacanâsanadânakriyâdipuraḥsaraḥ pratisaṃmodyovâca |

dṛishṭâ sâ paripurṇacandravadanâ nîlotpalâbhâsvarâ
rûpeṇa priyadarçanâ suvadanâ nîlâñcitabhrûlatâ |
tvaṃ svastho bhuvi bhujyatâṃ hi vividhaṃ[1] mûlaṃ phalaṃ ca prabho |
paçcât svasti gamishyasîti manasâ nâtrâsti me saṃçayaḥ ||
idaṃ hy avocad vacanaṃ ca subhrûḥ kumâra tṛishṇâ tvayi bâdhate me |
mahac ca duḥkhaṃ vasatâṃ vaneshu yâtâṃ ramâṃ drakshyasi niçcayeneti ||

iyaṃ ca tayâṅgulimudrikâ dattâ kathayati ca | kumâra vishamâḥ panthâno durgamâḥ khedam âpatsyase nivartasveti | yadi ca nivâryamâṇo na tishṭhet tasya mârgam upadeshṭum arhasi kumâra idaṃ ca tayâ samâkhyâtam | uttare digbhâge trayaḥ kâlaparvatâs tân atikramyâpare trayas tân apy atikramya Himavân parvatarâjaḥ | tatpraveçena tvayâ imâni bhaishajyâni samudânetavyâni tadyathâ [2]sûdayâ nâmaushadhis tayâ ghṛitaṃ paktvâ pâtavyaṃ tena ca te na tṛishâ na bubhukshâ smṛitibalaṃ ca vardhayati | vânaraḥ samudânetavyo mantram [3]adhyetavyaṃ saçaraṃ dhanur grahîtavyaṃ maṇayo 'vabhâsâtmakâḥ, agado vishaghâtako 'yaskîlâs trayo vîṇâ ca | Himavataḥ parvatarâjasyottareṇotkîlakaḥ parvataḥ | tataḥ Kûlako Jalapathaḥ Khadiraka Ekadhârako Vajrakaḥ Kâmarûpi | Utkîlaka Airâvatako 'dhovâṇaḥ Pramokshaka ete parvatâḥ | sarve te samatikramaṇîyâḥ |

[1] -dhâm MSS. [2] sudanayâ A. [3] adhyetavyâḥ MSS.

tatra Khadirake parvate guhâ praveça Ekadhârake tu kîlakâ Vajrake pakshirâjena praveçaḥ | ebhir upâyais te sarve parvatâḥ samatikramaṇîyâ yantrâṇi ca bhaktavyâni | ajavaktro [1]meṇḍhakaḥ purusho râkshasîrûpî piṅgalâyâṃ guhâyâṃ lâlâçrotasâ mahatâjagaro vegena pradhâvati | sa te vikrameṇa hantavyaḥ | arântaragatâṃ nâbhîṃ[2] [3]yatra paçyet tatra kiṭibhakaç ca |

ayaṃ muktena[4] vâṇena hantavyo mama kâraṇât |
yatra paçyed dvau meshau saṃghaṭṭantau [A. 160. b] parasparam |
tayoḥ çṛiṅgam ekaṃ bhaṅktvâ mârgaṃ pratilapsyase ||
âyasau purushau dṛishṭvâ çastrapâṇî mahâbhayau |
tayor ekaṃ tâḍayitvâ mârgaṃ pratilapysase ||
saṃkocayantîṃ prasârayantîṃ râkshasîm âyasaṃ mukham |
yadâ paçyet tadâ kîlaṃ lalâṭe tasyâ nikhânayet ||
çûlâvartas[5] tadâ kûpo vilaṅghyas te shashṭihastakaḥ |
haripiṅgalakeçâksho dâruṇo yaksharâkshasaḥ ||
kârmukaṃ maṇḍalaṃ kṛitvâ hantavyaç ca durâsadaḥ |
nadyaç ca bahavas târyâ nakragrâhasamâkulâḥ ||

[6]Raṅgâ Pataṅgâ Tapanî Citrâ [7]Rudaṇî Hasanî Âçîvishâ[8] Vetranadî ca |

[6]Raṅgâyâṃ râkshasîkopaḥ Pataṅgâyâm amânushâḥ |
[9]Tapantyâṃ grâhabahutvaṃ Citrâyâṃ kâmarûpiṇaḥ ||
[9]Rudantyâṃ kinnarîceṭyo [9]Hasantyâṃ kinnarîsnushâ |
Âçîvishâyâṃ nânâvidhâḥ [10]sarpâ Vetranadyâṃ tu çâlmaliḥ ||
Raṅgâyâṃ dhairyakaraṇaṃ Pataṅgâyâṃ parâkramaḥ |
[9]Tapantyâṃ grâhamukhabandhaç Citrâyâṃ vividhaṃ gîtam ||

[9]Rudantyâṃ saumanasyena samuttâraḥ | [9]Hasantyâṃ tûshṇîbhâvena Âçivishâyâṃ sarpavishamantraprayogeṇa samuttâro Vetranadyâṃ

[1] miṇḍhakaḥ MSS. [2] nâbhî MSS. [3] yantra AB, yantraṃ C. [4] uktena MSS. [5] çûlâvarttyas MSS. [6] Naṅgâ MSS. [7] Rudakshî MSS. [8] -visha MSS. [9] Tapantyâm &c. MSS. ut supra. [10] sarshâ AB.

tîkshṇaçastrasaṃpâtayogena samuttâraḥ | nadîm atikramya pañca yakshaçatâni gulmakasthânam | tad dhairyam âsthâya [1]vidrâvyam | tato Drumasya kinnararâjasya bhavanam iti |

tataḥ Sudhanaḥ kumâro yathopadishṭân aushadhimantrâgadaprayogân [2]samudânîya tasya ṛisheḥ pâdâbhivandanaṃ kṛitvâ prakrântaḥ | tatas tena yathopadishṭâḥ sarve samudânîtâḥ sthâpayitvâ vânaram | tatas tân âdâya punar api tasya ṛisheḥ sakâçam upasaṃkrânta uktaç ca | alaṃ kumâra kim anena vyavasâyena kiṃ Manoharayâ tvam ekâkî asahâyaḥ çarîrasaṃçayam avâpsyasîti | kumâraḥ prâha | maharshe 'vaçyam evâhaṃ [3]prayâsyâmîti | kutaḥ |

candrasya khe vicarataḥ kva sahâyabhâvaḥ daṃshṭrâbalena balinaç ca mṛigâdhipasya |
agneç ca dâvadahane kva sahâyabhâvaḥ asmadvidhasya ca sahâyabalena kiṃ syât ||
kiṃ bho mahârṇavajalaṃ na vigâhitavyaṃ kiṃ sarpadushṭa iti naiva cikitsanîyaḥ |
vîryaṃ bhajet sumahadûrjitasattvadṛishṭaṃ yatne kṛite yadi na sidhyati ko 'tra doshaḥ || iti |

tataḥ Sudhanaḥ kumâro Manoharopadishṭena vidhinâ saṃprasthito 'nupûrveṇa parvatanadîguhâprapâtâdîni bhaishajyamantrâgadaprayogena vinirjitya Drumasya kinnararâjasya bhavanasamîpaṃ gataḥ | kumâro 'paçyan nagaram adûraṃ çrîmadudyânopaçobhitaṃ nânâpushpaphalopetaṃ nânâvihagasevitaṃ taḍâgadîrghikâvâpîkinnaraiḥ [A. 161. a] samupâvṛitaṃ kinnarîs tatra câpaçyat pânîyârtham upagatâḥ | tatas tâḥ Sudhanakumâreṇâbhihitâḥ | kim anena bahunâ pânîyena kriyata iti | tâḥ kathayanti | asti Drumasya kinnararâjasya duhitâ Manoharâ nâma | sâ manushyahastagatâ babhûva | tasyâḥ sa manushyagandho naçyati | Sudhanaḥ kumâraḥ pṛicchati | kim ete ghaṭâḥ samastâḥ sarve tasyâ upari nipâtyante âhosvid ânupûrveṇeti | tâḥ kathayanti | anupûrvyâḥ | sa saṃlakshayati | çobhano 'yam

[1] vidrâyya MSS. [2] samudânaya A, samudânayanâya BC. [3] pravâsy- MSS.

upâya imâm aṅgulimudrâm ekasmin ghaṭe prakshipâmîti | tenaikasyâḥ kinnaryâ [1]ghaṭe 'nâlakshitaṃ prakshiptâ sâ ca kinnarî abhihitâ | anena tvayâ ghaṭena Manoharâ tatprathamataraṃ snâpayitavyâ | sâ saṃlakshayati | nûnam atra kâryeṇa bhavitavyam | tatas tayâsau ghaṭaḥ prathamataraṃ Manoharâyâ mûrdhni nipâtito yâvad aṅgulimudrâ utsaṅge nipatitâ | sâ Manoharayâ pratyabhijñâtâ | tataḥ kinnarîṃ[2] pṛicchati | mâ tatra kaççin manushyo 'bhyâgataḥ | sâha | abhyâgataḥ | gacchainaṃ pracchannaṃ praveçaya | tayâ praveçitaḥ sugupte pradeçe sthâpitaḥ | tato Manoharâ pituḥ pâdayor nipatya kathayati | tâta yady asau Sudhanaḥ kumâra âgacched yenâhaṃ hṛitâ tasya tvaṃ kiṃ kuryâḥ | sa kathayati | tam ahaṃ khaṇḍaçataṃ kṛitvâ catasṛishu dikshu kshipeyaṃ manushyo 'sau kiṃ teneti | Manoharâ kathayati | tâta manushyabhûtasya kuta ihâgamanam | aham evaṃ bravîmîti | tato Drumasya kinnararâjasya [3]paryavasthâno vigataḥ | tato vigataparyavasthânaḥ kathayati | yady asau kumâra âgacchet tasyâhaṃ tvâṃ sarvâlaṃkâravibhûshitâṃ [4]prabhûtacittopakaraṇaiḥ kinnarîsahasraparivṛitâṃ bhâryârthaṃ dadyâm iti | tato Manoharayâ hṛishṭatushṭapramuditayâ Sudhanaḥ kumâro [5]divyâlaṃkâravibhûshito Drumasya kinnararâjasyopadarçitaḥ | tato Drumaḥ kinnararâjaḥ Sudhanaṃ kumâraṃ dadarçâbhirûpaṃ darçanîyaṃ prâsâdikaṃ paramayâ çubhavarṇapushkalatayâ samanvâgataṃ dṛishṭvâ ca punaḥ paraṃ vismayam upagataḥ | tatas tasya jijñâsâṃ kartukâmena sauvarṇâs stambhâ ucchritâs sapta tâlâḥ sapta bheryaḥ sapta sûkarâḥ | âha ca |

tvayâ kântyâ jitâs tâvad ete kinnaradârakâḥ |
saṃdarçitaprabhâvas tu divyasaṃbandham arhasi ||
atyâyataṃ çaravanaṃ [4]kṛitvoddhṛitya çaraṃ kshaṇât |
vyuptam anyûnam uccitya punar dehi tilâḍhakam ||
saṃdarçaya dhanurvede dṛiḍhalakshâdi kauçalam |
tataḥ [A. 161. b] kîrtipatâkeyaṃ tavâyattâ Manoharâ ||

[1] ghaça nâ- MSS. [2] kinnarî MSS. [3] Sic MSS. [4] Qu: -citro-?
[5] divyâṃkâra- AB. [6] kutod- A.

Sudhanakumâro Bodhisattvaḥ kuçalâç ca bhavanti Bodhisattvâs teshu teshu çilpasthânakarmasthâneshu devatâç caishâm autsukyam âpatsyante avighnabhâvâya | tato Bodhisattvo nṛitagitavinâpanavasughoshakavallarîmṛidaṅgâdinânâvidhena daivatyopasaṃhatena[1] vâditraviçeshena samantâd âpûryamâṇo 'nekaiḥ kinnarasahasraiḥ parivṛitaḥ |

[2]Çatakratusamâdishṭair yakshaiḥ sûkararûpibhiḥ |
utpâṭite çaravane same vyuptaṃ tilâḍhakam ||
[3]ekîkṛitaṃ samuccitya Çakrasṛishṭaiḥ pipîlakaiḥ |
kumâraḥ kinnarendrâya vismitâya nyavedayat ||

nîlotpaladalâbhenâsinâ gṛihîtena[4] paçyato Drumasya kinnararâjasya sauvarṇastambhasamîpaṃ gatvâ tân stambhân kadalîcchedena khaṇḍakhaṇḍaṃ chettum ârabdhaḥ | tatas tân tilaço 'vakîrya sapta tâlân sapta bherîḥ sapta ca sûkarân vâṇena vidhya Sumeruvad akampyo 'vasthitaḥ | tato gaganatalasthâbhir devatâbhiç ca kinnaraçatasahasrair [5]hâhâkârakilikilâprakshveḍoccairnâdo mukto yaṃ dṛishṭvâ ca kinnararâjaḥ paraṃ vismayam upagataḥ | tataḥ kinnarîsahasrasya Manoharâsamânarûpasya madhye Manoharâṃ sthâpayitvâ Sudhanaḥ kumâro 'bhihitaḥ | ehi kumâra pratyabhijânâsi Manoharâm iti | tataḥ Sudhanaḥ kumâras tâṃ pratyabhijñâya gâthâbhigîtenoktavân |

yathâ Drumasya duhitâ mameha[6] tvaṃ Manoharâ |
çîghram etena satyena padaṃ vraja Manohare ||

tataḥ sâ drutapadam abhikrântâ | kinnarâḥ kathayanti | devâyaṃ Sudhanaḥ kumâro balavîryaparâkramasamanvito Manoharâyâḥ pratirûpaḥ kimarthaṃ vipralabhya dîyatâm asya Manohareti | tato Drumaḥ kinnararâjaḥ kinnaragaṇena saṃvarṇitaḥ Sudhanaṃ kinnarâbhimatena mahatâ satkâreṇa puraskṛitya Manoharâṃ divyâlaṃkâravibhûshitâṃ vâmena pâṇinâ gṛihîtvâ dakshiṇena sauvarṇabhṛiṅgâraṃ

[1] Sic AB, -hṛitena C. [2] çava- A, çeva- BC pr. m., çata- C sec. m.
[3] eko- AB, ekâ- C. [4] -âsîgṛihîtena MSS. [5] hâhâra-, -nâḍo MSS
[6] tvaṃ mameha MSS.

Sudhanaṃ kumâram abhihitaḥ | kumâra eshâ te Manoharâ kinnarî-parivṛitâ bhâryârthâya dattâ | aparicitâ mânushâ yathainâṃ na parityakshasîti | paraṃ tâteti Sudhanaḥ kumâro Drumasya kinnararâjasya pratiçrutya kinnarabhavanastho Manoharayâ sârdhaṃ nishparusheṇa[1] tûryeṇa krîḍate ramate paricârayati | so 'pareṇa [A. 162. a] samayena svadeçam anusmṛitya mâtâpitṛiviyogajena duḥkhenâtyâhato Manoharâyâ nivedayati | mâtâpitṛiviyogajaṃ me duḥkhaṃ bâdhata[2] iti | tato Manoharayâ esha vṛittânto vistareṇa pitur niveditaḥ | sa kathayati | gaccha kumâreṇa sârdham apakrântayâ te bhavitavyaṃ vipralambhakâ manushyâḥ | tato Drumeṇa kinnararâjena prabhûtaṃ maṇimuktâsuvarṇâdîn dattvânupreshitaḥ | sa Manoharayâ sârdham uparivihâyasâ kinnarakhagapathena saṃprasthito 'nupûrveṇa Hastinâpuranagaram anuprâptaḥ | tato Hastinâpuraṃ nagaraṃ nânâmanohareṇa surabhinâ gandhaviçesheṇa sarvâ dig âmoditam | çrutvâ Dhanena râjñânandabheryâs[1] tâḍitâḥ sarvaṃ ca tan nagaram apagatapâshâṇaçarkarakaṭhallaṃ kâritaṃ candanavârishiktam[1] âmuktapaṭṭadâmakalâpasamucchritadhvajapatâkaṃ surabhidhûpaghaṭikopanibaddhaṃ nânâpushpâvakîrṇaramaṇîyam | tataḥ kumâro 'nekanaravarasahasraparivṛito Manoharayâ sârdhaṃ Hastinâpuraṃ nagaraṃ pravishṭaḥ | tato mârgaçramaṃ prativinodya vividhâni ratnâny âdâya pituḥ sakâçam upasaṃkrântaḥ | pitrâ kaṇṭhe parishvaktaḥ pârçve râjâsane nishaṇṇaḥ kinnaranagaragamanâgamanaṃ ca vistareṇa samâkhyâtam | tato Dhanena râjñâtibalavîryaparâkrama iti viditvâ râjyâbhishekenâbhishiktaḥ | Sudhanaḥ kumâraḥ saṃlakshayati | yan mama Manoharayâ sârdhaṃ samâgamaḥ saṃvṛitto râjyâbhishekaç cânuprâptas tat pûrvakṛitahetuviçeshâd yannv aham idânîṃ dânâni dadyâṃ puṇyâni kuryâm iti | tena Hastinâpure nagare dvâdaçavarshâṇi nirargaḍo yajña ishṭaḥ |

syât khalu te mahârâjânyaḥ sa tena kâlena tena samayena Sudhanaḥ kumâro veti | na khalv evaṃ drashṭavyam api tv aham eva tena

[1] Sic MSS. [2] bâdha C.

kâlena tena samayena Bodhisattvacaryâyâṃ vartamânaḥ Sudhano nâma râjâ babhûva | yan mayâ Manoharânimittaṃ balavîryaparâkramo darçito dvâdaçavarshâṇi nirargaḍo yajña ishṭo na tena mayânuttarâ samyaksaṃbodhir adhigatâ kiṃtu tad dânaṃ tac ca vîryam anuttarâyâḥ samyaksaṃbodher hetumâtrakaṃ pratyayamâtrakaṃ [1]saṃbhâramâtrakam |

[A. 162. b] ity avocad Bhagavân [2]âttamanasas te ca sarve lokâ Bhagavato bhâshitam abhyanumodan |

iti Sudhanakumârâvadânaṃ samâptam |

Notes:

Pp. 435—461. This avadâna is given from the Tibetan in Ralston's transl. of Schiefner's *Tibetan Tales*, pp. 44—74, and great help may be got by comparing the two texts.

P. 444. Several sentences in this unusually flowery description are obscure and probably corrupt. L. 5 infra, "with his mind like a grasshopper in the flame of the offering of the best of passions (love)"?

P. 445, l. 2. This line is quite unintelligible.

——— l. 25. For *sapta ye* read *saptame* (as in the MSS.), cf. p. 453, l. 19 (or read there pañca ye?)

Pp. 450, 451. These directions and the numerous proper names which occur in them should be compared with the repetition in pp. 455, 456, and also with the similar passages in Ralston, pp. 63, 69. Several of the names appear to be hopelessly corrupt.

P. 453, l. 21. These five sleepless beings seem to be the unhappy loving husband, the watchman (*utkroça*?), the man in debt, the robber-chief, and the bhikshu who has not attained full strength. In the Tibetan transl. they are given as "the man whose mind is enchained by love for his wife, the wife who loves her husband, the red duck, the robber-chieftain, the Bhikshu who studies zealously."

P. 459, l. 5. Query âpûryamâṇenânekaiḥ?

Függelék 2.

Surya Siddhanta

Hindu asztrológiai értekezés, AD 560 k., részlet

Jegyzetek az indiai holdállomásokról vagy asteriumokról, kínai és arab megfelelőikkel (E. Burgess, 1860, VIII. fej., pp. 195-197):

22. Abhijit [valójában szám nélküli, 28. asterium az Uttara Ashadha és a Shravana között, így a köv. három a 22, 23, 24.], „hódítás, győzelem". Ennek az asteriumnak istene Brahma. A Lyra/Lant hármas csillagcsoportjából a legfényesebbet, a Lyra α-t, vagyis a **Vegát** társítják hozzá, melyhez hasonló fényességű csak egy-kettő akad az égen, és helyzete az alábbi:

Abhijit . . . . . 264°10′ . . . . . 59°58′ É

Vega . . . . . 265°15′ . . . . . 61°46′ É

Más források (kivéve a Shakalya-t) pontosabban határozzák meg az Abhijit szélességi adatát, hozzátéve 2°-ot a Surya Siddhanta-ban megadott északi szélességhez: a Graha Laghava is hozzátesz 1°20′-et a szélességi adathoz, míg a Siddhanta Shiromani etc. kijavítja ezt, és 1°40′-cel csökkenti.

A Taittiriya Sanhita (IV. 4,10) kihagyja Abhijit-et a holdállomások jegyzékéből; ennek a kihagyásnak a valószínű okát néhány forrásban vagy bizonyos összefüggésekben, ill. megtartását más esetekben alább fogjuk tárgyalni [Abhijit távolabb van az ekliptikától, és az asteriumok 27 x 13°20′-es rendszerében 4°14′-cel (kb. 8 óra) azonosították, így hozták szinkronba a nap- és holdévet, és kapták meg a 28., sorszám nélküli holdállomást.—A ford.].

Abhijit-et háromszög alakban ábrázolják, vagy mint egy *çrngâta*, egy vízinövény háromszögű magját; ez nagyon jól visszaadja a Lyra α csoportját a két másik, halványabb csillaggal, ε és ζ-val, melyek 5-ös fényerősségűek.

Ebben és a következő két asteriumban—ahogy egy ízben korábban, a 15. asteriumnál—a hinduk eltávolodtak a zodiákustól, hogy a rendszerükbe foglalják az északi égbolt ragyogó csillagait, míg a kínai és az arab rendszerek megmaradtak az ekliptika közvetlen szomszédságában. A kínai rendszerben a 20. *sieu* (holdállomás) neve Nieu, és ez a Capricorni β csillagának felel meg (3), a Bak fejénél; az arab rendszerben a 22. *manzil* (ház) a Sa'd adh-Dhâbih, „az áldozó öröme", ugyanezen csillagkép α és β csillagának (magnitúdójuk egyaránt 3.4).

23. Shravana, „hallás, fül", a *shru*, „hallani" gyökből; másik neve *shronâ*, mely előfordul a Taittiriya jegyzékében, talán ugyanazzal a gyökkel, de a szó jelent „sántát" is. Shravana három csillagból áll, melyek közül a középső a csomóponti csillag (V. 18), s mindhárom a Sas-csillagkép hátán és nyakán található, nevezetesen **Aquilae** α, β és γ; α a főcsillag, 1-től 2 magnitúdó fényességig, míg β és γ 3-4 fényességűek:

Shravana . . . . . 282°29′ . . . . . 29°54′ É.

Aquila *α* . . . . . 281°41′ . . . . . 29°11′ É.

Minden forrás megegyezik a Shravana északi szélességének adatában, kivéve a Siddhanta Shiromani etc. 2°-kal kevesebb értéket ad meg, mint a mi értekezésünk, és a Graha Laghava 5°-kal kevesebbet.

Shravana ura Vishnu, és a szimbóluma az ő három lábnyoma, melyeket a hindu mitológia szerint maga mögött hagyott, ahogy keresztül lépdelt az univerzumon. A Shakalya viszont egy háromágú szigonyt társít Shravana-hoz. A Shravana elnevezés valószínűleg arra utal, hogy az asterium szimbóluma eredetileg a fül volt.

A kínai *sieu*, mely rangban megfelel a Shravana-nak, a Nü nevet viseli, és Aquari *ε*-nak felel meg (4.3). Az arab *manzil* Sa'd Bula', „a pusztító öröme", vagy al-Bula', „a pusztító", etc., és ugyanaz a csillag, tartalmazva Aquarii *ε*, *μ* (4.5), *ν* (5), vagy más források szerint Aquarii *ε* és *μ* (6), vagy *μ* és *ν*.

24. Shravishtha vagy Dhanishtha, a szó a felsőfokú alakja ugyanannak a gyöknek, melyből az előző asterium neve származott, és a jelentése valószínűleg „a leghíresebb". Másik és hasonlóan gyakori neve a dhanishtha, ami szabálytalan felsőfoka a „vagyonos" jelentésű *dhanin* szónak. Az istenségek közül a *vászu*-k, a „ragyogók, jók" ennek az asteriumnak a vezetői. Ez a holdállomás négy csillagot foglal magában, vagy a Shakalya és a Khanda Kataka szerint ötöt; kétségtelen, hogy az előbbi az eredeti szám, mely már a Taittiriya Brahmana-ban is szerepel. A csillagcsoport jól látható a **Delfin**-csillagkép fején, amely a *β, α, γ, δ* Delphini csillagokból áll, melyek 3-4 fényerősségűek, és gyémánt ill. rombusz alakban helyezkednek el; a hinduk dob vagy konga alakban ábrázolják. A csomópont a *β*:

Shravishtha . . . . . 296° 5' . . . . . 35° 33' Dél.

β Delphini . . . . . 296° 19' . . . . . 31° 57' Dél.

A Shravishtha központi csillaga általunk megadott pozíciójának egyetlen eltérését a Graha Laghava közli, ahol ez 286°, a 290° helyett. Talán emiatt lett csomóponti csillag a ζ (5); kétségtelen, hogy ezzel együtt, a hasonlóságuk miatt is lehetett a négyes csoportból öt; ez csak fél fokkal van nyugatra a *β*-csillagtól.

A 24. arab manzil neve Sa'd as-Su'ud, az „örömök öröme"—azaz, a „legboldogabb"—összhangban van a hindu asterium nevével, ami valószínűleg nem véletlen. A két főcsillag azonban, mint már megjegyeztük, távol van egymástól, az arab holdállomás a *β* (3) és ξ (5.4) csillagokból áll, a Vízöntő bal vállánál, amihez néha hozzáadják a 46, vagy c1 Capricorni-t is (6). A kínai megfelelő *sieu*, Hiü, az első csillag, vagy *β* Aquarii.

25. Shatabhishaj, „akinek száz orvosa van"; a *shatabhisha*, amely az előbbi rontott változata, a későbbi forrásokban szerepel. Mint mondják, ez a holdállomás száz csillagból áll, melyek közül a legfényesebb (v. 19) a központi csillag. Ennek pozíciója megfelel a ***λ* Aquarii**-nak (4):

Shatabhishaj . . . . . 319° 51' . . . . . 0° 29' Dél.

λ Aquarii . . . . . 321° 33' . . . . . 0° 23' Dél.

Az asterium többi része a Vízöntő térdének és a kantájából kifolyó víznek a halványabb csillagaiból áll; a számuk természetesen nem száz, és nem lehet megkülönböztetni a csoport alakjától, ami egy kör. A Khanda Kataka, al-Birúni szerint csak egyetlen csillaggal jelöli a Shatabhishaj asteriumot, de ez valószínűleg az arab utazó tévedése: nem tudja kimutatni, hogy a Vízöntő mely csillagaiból áll ez a holdállomás.

A 25. asterium istensége, szinte valamennyi forrás szerint, Varuna, az adityák vezetője, majd később a vizek istene; a Taittiriya Sanhita ide sorolja Indrát, hasonlóan a 14. és 18. asteriumokhoz; ez valószínűleg csupán melléfogás.

A Graha-Laghava a Shatabhishaj központi csillagát pontosan az ekliptikára helyezi; a Siddhanta Shiromani etc. 20'-nél, 30' helyett, a déli szélességen.

Arab megfelelője Sa'd al-Akhbiyah, a „sátrak öröme", ami három csillagot foglal magában a Vízöntő jobb csuklóján és kezén, vagyis γ (3), ζ (4), η (4) Aquarii, egy negyedikkel együtt, mely Ideler szerint a π (5). Mivel azonban a 23. kínai holdállomás, Goei, határozottan Aquarii α (3), egy olyan csillag, melyet a másik hárommal egy csoportba helyeztek, hajlunk arra, hogy az asterium eredetileg α, γ, ζ, η volt.

Ford.: Z.T.Cs

Forrás: *Translation of the Surya-Siddhanta*, E. Burgess, New Haven, 1860 (archive.org)

Ford. megj.: jelenleg a Vegát a Bak 15°04′-nél, az Altairt a Vízöntő 1°33′-nél találhatjuk, és az arab csillagászok a Vegát „Hulló Sasnak", az Altairt vagy Atairt „Repülő Sasnak" nevezték, mintha egyaránt az Aquila csillagképhez tartoznának (a Bode-féle atlaszban a Lyra/Lant a Vulture/Sólyom csillagképpel együtt szerepel, ld. alább). Természetesen a görög, latin, arab csillagnevek nem jöhetnek számításba a régi, sztyeppei népeknél, inkább a kínai csillagképek, melyek ismerete megvolt az onogur-bolgároknál, akik a kínai zodiákus-jegyek szerint számolták az éveket (O. Pritsak: *Die Bulgarische Fürstenliste*, 1955). Ld. modern adatok Klepešta-Rükl: *Csillagképek atlasza*, Bp., 1978, és alább Nakshatra, Wikipedia 2008, Varahamihira: *Brihat Jataka*, Madras, 1905, és egy gépiratos fordításból, vmint Z.T.Cs.: Krónikai ősnévsorunk, mint Hadak útja, ZMTE, *Acta HHT*, 2021/3, Tehénpásztor és Szövőlány, 2022/1).

Varahamihira: *Brihat Jataka*, részlet (sziderikus adatokkal)

„Az a személy, akinek születésekor a Hold áthalad a **Shravana** (22.) holdállomáson, gazdag, művelt és híres lesz, a házastársa pedig nagylelkű."

„Akinek születésekor a Hold áthalad a **Dhanishta** (23.) holdállomáson, nagylelkű, gazdag adakozó és bátor lesz, és szeretni fogja a zenét."

„Az a személy, akinek születésekor a Hold a **Satabhishak** (24.) holdállomásnál van, durva beszédű és őszinte lesz, szomorúságtól fog szenvedni, le fogja győzni az ellenségeit, meggondolatlan lesz a munkájában, és a saját útját járja."

22. Shravana (A Meghallgató)

Nyugati csillagmegfelelője: α, β, γ Aquilae

Ura: Chandra (Hold)

Szimbóluma: a fül vagy három lábnyom

Istensége: Visnu, a világegyetem fenntartója

Indiai zodiákus (sziderikus): Makara 10° – 23° 20’

Nyugati zodiákus (tropikus): Aquarius 6° – 19° 20’

Jelentései: A Hold a Shravana-állomásnál olyan személyt jelez, aki jó a meghallgatásban és a tanulásban, tudást és információt keres. Értelmes és bölcs, jó tanár és tanácsadó, és jó a társalgásban, de lehet bőbeszédű és nyughatatlan is. Érdekli a múlt és a saját hagyományai, és az utazás. Nehézségei és csalódásai lehetnek a korai életszakaszában. Bicegés vagy valamilyen más, furcsa testtartás is jellemezheti.

23. Shravishtha, vagy Dhanishta (A Leggazdagabb)

Nyugati csillagmegfelelője: α-δ Delphini

Ura: Mangala (Mars)

Szimbóluma: a dob vagy a furulya

Istensége: a 8 vászu, a földi bőség istenei

Indiai zodiákus: Makara 23° 20’ – Kumbha 6° 40’

Nyugati zodiákus: Aquarius 19° 20’ – Pisces 2° 40’

Jelentései: A Hold a Dhanishtha-állomásnál olyan személyt jelez, aki anyagi gazdagsággal és birtokkal rendelkezik. Szüksége van hírre és elismerésre, és jó vezető, de kapzsi és öntelt is lehet. Kedveli a zenét, táncot és az utazást. Lehetnek válási nehézségei.

24. Shatabhisaj (A Száz Gyógyító)

Nyugati csillagmegfelelője: γ Aquarii

Ura: Rahu (Északi, felszálló holdcsomópont)

Szimbóluma: üres kör, 1,000 virág vagy csillag

Istenség: Varuna, a kozmikus vizek,ég, föld istene

Indiai zodiákus: 6°40’ – 20° Kumbha

Nyugati zodiákus: 2°40’ – 16° Halak

Jelentések: A Hold a Satabhisaj-állomásnál olyan személyt jelez, aki jó gyógyító vagy orvos, és aki misztikus, meditatív, filozofikus, tudós és látnok. De lehet zárkózott, visszahúzódó, szeszélyes, kedvetlen, önfejű és dogmatikus; akadályok a kapcsolatokban és a házasságban.

* * *

22. Shravana (Bak 10º – 23º 20')

A tanulás csillaga. Szimbóluma: a három lábnyom. Ideái: a hallás szerve, hallóképesség, hallani, hallgatózni, tanulni, figyelni, szótfogadni, tanult, iskolázott, művelt, képzett, a tanulás, tanulmányozás, intellektuális törekvés. Meghallgatni, észrevenni és ebből tanulni, tájékoztatni, közölni, felvilágosítani, oktatni, elmondani, elbeszélni. Ünnepeltnek, ismertnek lenni. Szájhagyomány, kinyilatkoztatás, tudósítás, szóbeszéd, hír, újság, értesülés, szavak, szótár, nyelvek. Tanuló, tanítvány, követő, sajátjaként felfog, sajátjának tulajdonít. Halad, közelít, jár. Magatartás, járás, sántítás, nyomorékság. Folyam, áradat, zuhatag, kifolyás, a vizelet távozása. Az emberi testben: a fül.

23. Dhanistha (v. Shravistha) (Bak 23º 20' – Vízöntő 6º 40')

Az összhang csillaga. Szimbóluma: a dob. Ideái: párt képezvén az előbbivel, magában foglalja annak jelentéstartalmát is. Továbbá: ének, hangsúlyozó kiejtés, zengzetes beszéd, zene, hangjegy, dallam, visszhang, hangzat, zengzet, szavalat. Jólét, drágakövek, ékszerek, kincsek, valamint minden, ami párás, nyirkos és mocsaras. Valaminek a hátsó része. Az emberi testben: a hát.

24. Satabhisaj (Vízöntő 6º 40' – 20º)

Az elleplezés csillaga. Szimbóluma: zárt kör. Ideái: fedni, rejteni, titkolni, eldugni. Ellenző, fátyol, kerítés, zárni, akadályozni, korlátozni, hátráltatni, visszatartani, elhárítani, távoltartani, megtiltani. Betakart, körülvett, bezárt, gátolt, fogoly. Környezet, burkolat, égbolt, óceán, tó, tartály, víztároló, korsó, víz, légköri nedvesség, pára, eső. Gonosztól oltalmazó, ellenséggel szemben védelmező, menedék, biztonság, páncél, pajzs, ruházat, köpeny. Gyógyító, orvos, gyógyszer, bot, szeszes ital, vízkórság, paralízis, gyógyíthatatlan betegség. Tőr, hurok, csapda, verem. Az emberi testben: az állkapcsok.

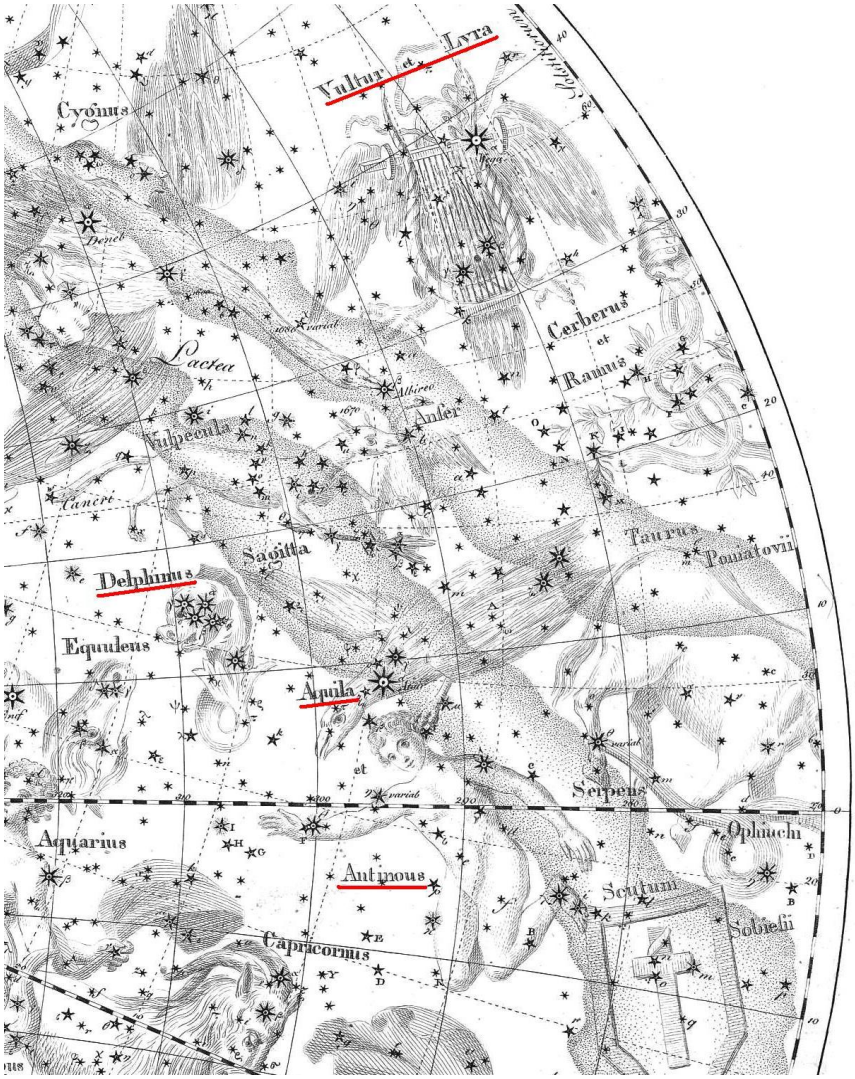

„Sudhana és Manohara” csillagai, másképp a kínai **Tehénpásztor** és **Szövőlány**, a japán **Hikoboshi** és **Tanabata**,

ill. a magyar **Tévelygő Juhász** és **Sellő** égi megfelelői a nyugati csillagtérképen (részlet, J.E. Bode: *Uranographia*, Berlin, 1801): fent a Lyra/Lant a **Vegával** és a Vultur/Sólyom, alattuk a Tejút kettős szalagja, az Aquila/Sas az **Altairral**, a Delphinus és Antinous (az utóbbi késő római elnevezés), melyek kb. a 22/23. nakshatrával, az indiai Shravana és Dhanistha holdállomásokkal azonosak — ez azt jelenti, hogy a régi, asztrális-szellemi látásban (clairvoyance, second sight) az égnek ebben a térségében észlelték a Sudhana-legenda szellemi lényeit, „viszonyaikat” s ezeket valami okból összefüggésbe

hozták a történeti Buddha korábbi inkarnációjával (talán a Buddhává lett Sziddharta Gautama herceg előző inkarnációja egy ilyen holdállomásnál született)

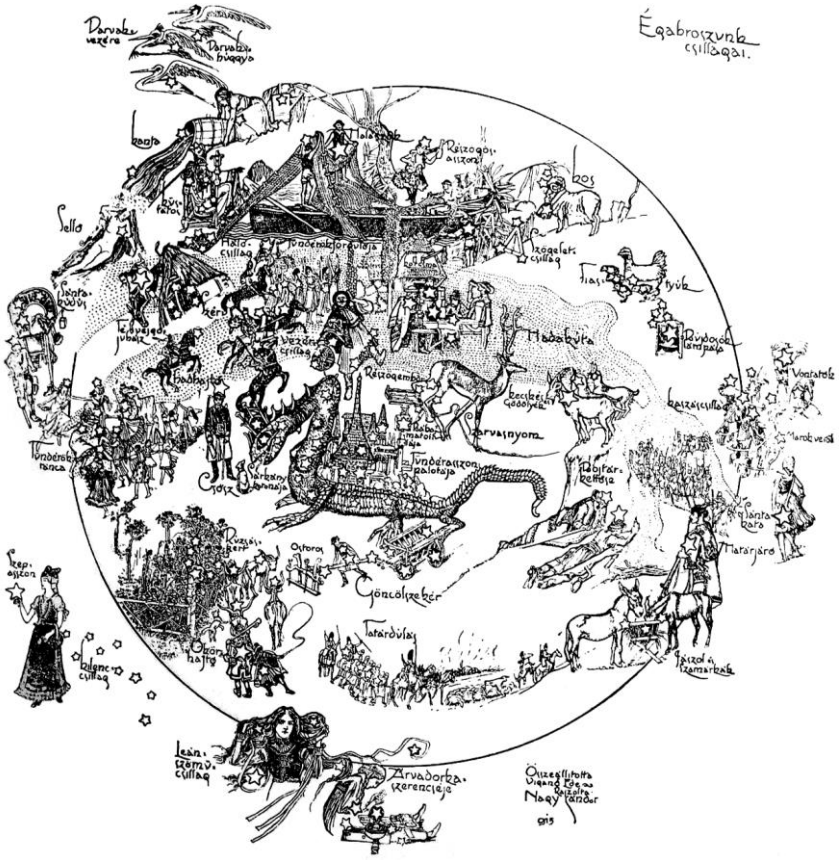
Égabrorzunk csillagai.
Sella
Tündérasszonyok palotája
Gyöngyöző kút
Tündérasszonyok tánca
Tündérasszonyok
Tündérasszonyok
Gyöngyöző kút
Tündérasszonyok tánca
Tündérasszonyok palotája
Gyöngyöző kút
Tündérasszonyok palotája
Tündérasszonyok tánca
Tündérasszonyok palotája
Tündérasszonyok tánca
Tündérasszonyok palotája
Tündérasszonyok tánca

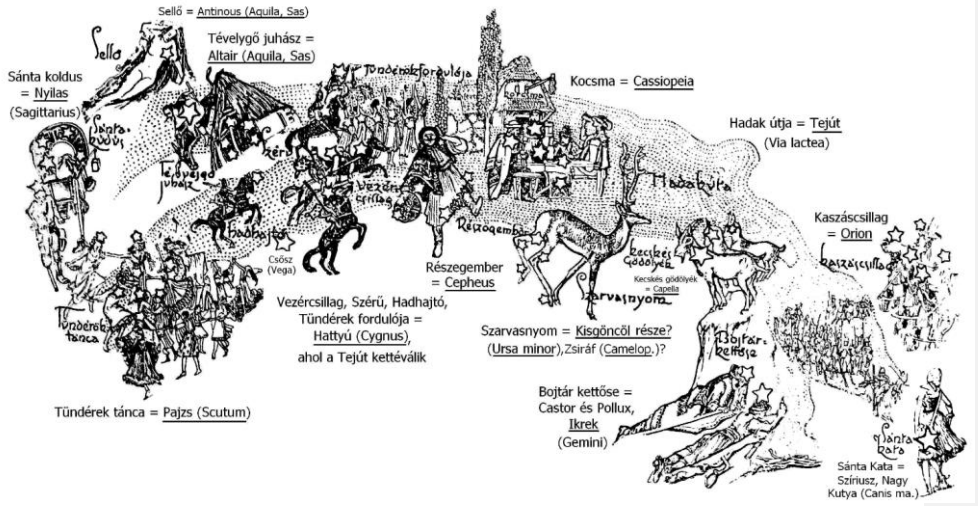

A magyar néphagyomány rekonstruált csillagtérképe (Wigand 1915, Nagy Sándor rajza), lent kiemelve a Tejút, balra a *Tévelygő Juhász* (Altair) és a *Sellő* (itt az Antinous, de valószínűbb, hogy a magyar Sellő/Vizitündér eredetileg a Delfin vagy a Vega csillagoknak felelt meg, mint Kínában, ahonnan hun, ogur közvetítéssel kerülhetett a magyarsághoz, a honfoglalás előtti századokban, talán más csillagképek elnevezéseivel együtt—Z.T.Cs.)

Szergej Minov (Moszkva):
Nórea[149]

A titokzatos nőalak, „Nórea” neve különböző formában egyaránt megjelenik a gnosztikus és nem-gnosztikus forrásokban, mint Norea, Noraia, Noria, Nora, Nuraita, Nhuraita, Horaia, Orea, Oraia.[47] Bentley Layton szerint két fő ága van a gnosztikus hagyományoknak ezzel a névvel kapcsolatban.[48] A szövegek egyik csoportjában Seth feleségeként jelenik meg,[49] a másikban elsődlegesen Noé felesége.

Az egyik legkorábbi forrás, melyben ezzel a nőalakkal találkozunk, a *Panarion*, szalamiszi Epiphanius eretnekségekről szóló értekezése (A.D. 4. század). A „borboriták” gnosztikus szektájával foglalkozó fejezetben adja elő a történetet, miszerint Noé megtiltotta feleségének, „Noriának”, hogy a bárkába lépjen. Az asszony úgy állt bosszút rajta, hogy háromszor egymás után felgyújtotta a hajót, így akadályozva annak megépítését:

> A gnosztikusok, akik közel állnak ehhez a Nicolaushoz [ld. nikolaiták], … néhány egyéb nevet is használnak, ami értelmetlen számunkra, és az értelmetlenség hamis könyveit jelölik vele. Ezek közül egyik a „Noria” [Νωρίαν τινὰ βίβλον καλοῦντες], és hamisan keverik benne az igazságot a görögök legendáival, a babonás görög jelentésekkel. Mert ezek azt mondják, hogy ez a Noria Noé felesége volt. De a céljuk az, hogy a saját változatukat érvényesítsék a görög nevekkel, és becsapva az embereket, Pyrrha-nak is nevezik Noriát. Mármost, mivel a „nura” [gör. νοῦρα] jelentése arámiul „tűz” [gör. πῦρ], nem az ősi héber nyelven – az ősi héberben a „tűz” „esh” [gör. ἠσὰθ] –, ebből az következik, hogy tudatlanul és ügyetlenül használják ezt a nevet. Noé felesége nem a görög Pyrrha, sem a gnosztikusok mítikus Noriája, hanem Barthenos [gör. παρθένος = szűz]. (ugyanis a görögök Deucalion feleségét hívják Pyrrhának.)
>
> Azután, ismét elámítani akarván bennünket, mint Philiston, megmagyarázzák, hogy miért nem engedte fel Noé a bárkába Noriát, noha ő többször is szeretett volna bemenni. Az arkhón [fejedelem], aki teremtette a világot, mint mondják, el akarta pusztítani Noriát és minden mást az áradásban. De szerintük Noria felgyújtotta a bárkát, egyszer, kétszer és harmadszor is. Ezért kellett Noénak sok éven át építenie a bárkáját, mert Noria többször felégette azt.
>
> Ezek azt mondják, hogy Noé engedelmeskedett az arkhónnak, de Noria előhívta a magasságban lévő arkhónokat, és Barbelót, a hatalmak sarját, aki az arkhón ellensége volt, más hatalmakhoz hasonlóan. És ő megparancsolta, hogy ami a magasságban lévő Anyától lett az arkhónok által, akik teremtették a világot, és mások által, akik vele voltak – istenek, démonok és angyalok által –, azt össze kell gyűjteni a testekben lévő erőkből, a hím és a női kiáramlások révén.[50]

Láttuk a sethiánus gnoszticizmushoz kapcsolódó írásokban – melyeket forrásként használt Epiphanius –, hogy a vízözönt a szellemi, magasabb rendű lények ellen fordították, akiknek fő képviselője itt Nórea. Az *Ádám apokalipszise* például Noét a gonosz demiurgosszal azonosította.

Figyelemreméltó, hogy Epiphanius említ egy Nóreáról elnevezett gnosztikus könyvet, amit nem lehet pusztán a képzelet szüleményének tekinteni. E figura tényleges létezését szilárdan igazolják a könyvek, melyek leírják őt, és rendszeresen hivatkoztak rá a gnosztikusok. Így egy

[149] Fordította: Z. Tóth Csaba

névtelen szerzőtől származó, Nag Hammadinál talált gnosztikus értekezés, *A világ eredetéről* (NHC II,5), azt állítja, hogy a káosz hét női hatalmának, arkhónjának neve megtalálható „Noraia Első Könyvében” (ϩN ⲦⲰⲢⲠ ⲛⲃⲓⲃⲗⲟⲥ ⲛⲛⲱⲣⲁⲓⲁⲥ).[51] Nórea főszereplőként jelenik meg a Nag Hammadi könyvtár egyik rövid gnosztikus próza-himnuszában, mely a „*Nórea gondolata*” címet kapta (NHC IX,2, *Thought of Norea*, ném. *Ode über Norea*).[52] A kompozícióban Nórea könyörög a Mindenség Atyjához, hogy mentse meg az arkhónok hatalmából, ami megtalálható egy másik gnosztikus iratban, az *Arkhónok létformájá*-ban is (NHC II. 4., *Hypostasis of the Archons*), melyhez közel állónak tűnik.[53] Azonban nem látszik a kapcsolat a *Norea* szerzője és a Noé-történet között.

A sethiánus *Arkhónok létformájá*-ból látható, hogy Epiphanius nem kitalálta a Nórea-történetet. Sokkal inkább egy eredeti gnosztikus történetet használt fel Noéról és féktelen feleségéről. Az *Arkhónok* szerzője azt is közli, hogy Nórea az első nő, Éva leánya volt, egy szűz, akinek küldetése a világban, hogy segítse a szellemi emberiséget:

> „Éva várandós lett, és megszülte őt [Nóreát]. És azt mondta: ’Világrahoztam egy szüzet, hogy segítse [ⲛⲟⲩⲡⲁⲣⲑⲉⲛⲟⲥ ⲛⲃⲟⲏⲑⲉⲓⲁ] az emberiség számos nemzedékét.’ Ő a szűz, akit az arkhónok nem szennyeznek be”.[54]

Nórea segítő szerepe a továbbiakban megjelenik a Noéról és az Özönvízről szóló beszámolóban. Itt megpróbál felmenni a Noé által épített bárkába, de Noé nem engedi, erre Nórea felgyújtja a hajót. Ezt követően megjelennek a gonosz arkhónok, és próbálják elcsábítani, de elmenekül előlük azáltal, hogy a legmagasabb Istenhez fordul, egyúttal példaként szolgálva a gnosztikusoknak, hogy szembe kell fordulniuk a démonok támadásaival:

> Ekkor Orea [ⲱⲣⲉⲁ] Noéhez jött, hogy beszálljon a bárkába. És amikor Noé nem engedte meg neki, ő ráfújt a bárkára, és tűz emésztette meg azt. Azután Noé ismét elkészítette a bárkát, másodszor is.
>
> Az arkhónok találkozni akartak Nóreával, hogy elcsábítsák. Legfőbb vezérük azt mondta neki: „A te anyád, Éva eljött hozzánk.” De Nórea [ⲛⲱⲣⲉⲁ] feléjük fordult, és azt mondta nekik: „Ti a sötétség hatalmai vagytok; ti átkozottak vagytok. És nem ismeritek anyámat, hanem csak a ti női hasonmásaitokat ismeritek. Mert én nem tőletek vagyok, hanem a felülről való világból jöttem.”
>
> A gőgös vezér megfordult a maga egész hatalmával, [és] úgy kezdett kinézni, mint (egy) fekete …; vakmerően azt mondta Nóreának: „Bennünket kell szolgálnod, [ahogy tette] anyád is, Éva.…”
>
> De Nórea megfordult, és hatalmával …; és fennhangon kiáltott a szenthez, a teljesség Istenéhez: „Védj meg engem az igaztalan arkhónoktól, ments meg engem a karmaik közül – azonnal!” A <nagy> angyal lejött a mennyből, és azt mondta Nóreának: „Miért kiáltasz Istenhez? Miért vagy ilyen vakmerő a Szent Szellemmel?” Nórea azt mondta: „Ki vagy te?” Az igaztalan arkhónok visszahúzódtak tőle. Az angyal azt mondta: „Én vagyok Eleleth, az értelem, a nagy angyal, aki a Szent Szellem mellett áll. Azért küldtek, hogy beszéljek veled, és megmentselek a törvénytelenség karmaiból, s hogy tanítsalak az eredetedről.[55]

Nórea szereplése Noé bárka-építésénél kiemeli, hogy az igazi üdvösséghez szükséges a szellemi „segítség” elfogadása, de nem „Sabaoth”, a zsidó isten művei révén, aki az *Arkhónok létformájá*-nak mitológiai jelenetében félúton áll a gonosz és a jó között.[56]

Noha jelentős különbségek vannak a kétféle Nórea-történet között, az Epiphanius által előadott és az *Arkhónok létformája* között, mégis alapvetően ugyanaz a tartalmuk. Norea mindkettőben az arkhónok ellenségeként jelenik meg, és férje mindkettőben elutasítja, hogy belépjen a bárkába, melyet ezért felgyújt.[57] E két hagyomány különbségeinek és hasonlóságainak megértése érdekében jogosnak látszik felvetni, hogy Epiphanius gnosztikusai és az *Arkhónok* szerzője egy közös forrásból meríthették a Nórea-történetet, melyet saját céljaikra alkalmaztak. Ebből biztonsággal levonható, hogy már AD 3. századtól létezett egy gnosztikus exegetikai hagyomány Noé feleségéről, akit Nóreának neveztek, s aki férje ellen fordult és felégette a bárkát.

A Nóreáról, mint Noé feleségéről szóló e két fő forráshoz társul egy hasonló hagyomány, melyet a mandeus Ginzában [„Igazi Kincs", vagy Nagy Könyv] találni, ahol a „Nuraita" nevet viseli:

> Amikor elmúlt a huszonötödik kor (a 25. nemzedék a teremtés után), a világot víz pusztította el. Az emberiséget elválasztotta a testétől a víz általi elkülönítés. Mert meg van írva erről a korról, hogy a testeknek meg kellett halniuk a víz által, és a lelkeknek fel kellett emelkedniük a fénybe, kivéve Nu-t (Noé), a férfit, és Nuraitát, a feleségét, és Šum-ot (Shem), Iam-ot (?) és Iapit-et (Japheth), Nu fiait, akik megmenekültek a víz általi haláltól. Azután általuk ismét benépesült a világ.[58]

Azonban a fentebb idézett mandeus özönvíz-beszámoló híjával van bármilyen jelentősebb romboló vonásnak, és elismétli a Genezis kánoni történetét.

Nórea szokatlan magatartása jelentősen felhívta a tudományos figyelmet, és sok tintát pazaroltak a név lehetséges etimológiájának megfejtésére.[59] A legkorábbi kísérlet a név magyarázatára magától Epiphaniustól származik, aki megpróbálta kijátszani a nyelvi „kártyát", hogy riválisait tudatlanoknak állítsa be. A nevet az arámi „tűz" (ארונ) szóhoz kapcsolta, miközben azt sugallta, hogy a gnosztikusok ezt Deucalion feleségének, Pyrrhának (gör. Πύρρα) alakjáról vették, akinek görög személyneve hasonlít a „tűz" (πῦρ) szóhoz. Érthető módon, ez a magyarázat nem aratott túl sok sikert a mai kutatók között, így további kísérletek történtek a név megvilágítására. Néhány kutató, akik a „Nórea" név másik szemita etimológiája mellett érveltek, a héber „leány, szűz" (הרענ) szóból származtatták.[60] Mások az egyiptomi „Orea" személynév egy alakjának tekintették, és kapcsolatba hozták az uraeusszal, az egyiptomi mitológia tüzet lehelő kígyójával.[61]

Egy leleményes megoldást javasolt a Nórea név és eredete rejtélyének megoldására Birger Pearson. Szerinte ez végsősoron visszavezethető a bibliai Na'amah névre (héb. המענ „kedves, bájos"), Tubalkáin nőtestvérére (Gen. 4,22), akinek neve a görög miliőben valamikor „Horaia" lett (gör. Ὡραία „szép, kedves"), és azután ebből a névből alakult ki a kevert „Nórea" alak (Νωρία).[62] Pearson szerint az ősi zsidó exegézisben Na'amah játszotta a női főszerepet, amikor „Isten fiait" elcsábítják az „emberek leányai."[63] Azután ezt az eredeti zsidó exegetikai hagyományt átvették a gnosztikusok és újraértelmezték „egy jellegzetesen gnosztikus hermeneutikai nézőpontból."[64]

Bár Pearson elmélete Nórea eredetéről meggyőzően hangzik, mégsem lehet elfogadni anélkül, hogy számításba vennénk a kérdés néhány aspektusát, melyeket nem ő vizsgált. Így például Pearson elveti a Nórea név Epiphanius által adott arámi etimológiáját anélkül, hogy bármilyen komoly okot adna erre.[65] Ez a ténykérdés komoly súllyal esik latba e nőalak jövőbeli megértésének kísérleteiben.

Ílymódon a Nórea név etimológiájára javasolt érvet, hogy ez az arámi „tűz" (ארונ) szóra vezethető vissza, el kell vetni, mint másodlagosat. Ez a megoldás annál is inkább helyesnek

látszik, ha valaki tekintetbe veszi Ian Gilhus megjegyzését, hogy „amikor Nórea felgyújtja a bárkát, épp azt teszi, amit a neve magában foglal."[66] E nézet szerint a Nórea név problémáját nem lehet megoldani, ha elszakítjuk a szereptől, amit játszik a Noéval való konfliktusának történetében. A helyzetet tovább bonyolítja a tény, hogy emellett van a Nórea névnek egy másik lehetséges megoldása is, ami az arámi „fény, világosság" (ארהונ) szón alapszik. Ennek az etimológiának van egy szilárd nyelvi alapja, mivel e szó kiejtése nagyon közel áll Nórea nevéhez, ahogy például ez látható a zsidó-palesztin-arámiból, ahol nôhrâ (הרהונ) alakban jelenik meg.[67] Továbbá ezt megerősíti az *Arkhónok létformájá*-nak szerzője által kovácsolt kapcsolat a „fény" képzete és Nórea e forrásban betöltött szerepe között.[68] Végülis ez az etimológia sokkal rugalmasabbnak látszik annak fényében, hogy ezt megtalálni több Nag Hammadi szövegben, ami arámi szójátékokat tartalmaz, beleértve a *Arkhónok* szövegét.[69] Úgy vélem, hogy a Nórea-történet inkább egy ilyen elmés szójátékon alapszik, ami tartalmazza mind az arámi „fény", mind a „tűz" szavakat, s így e nőalakkal egyaránt szellemi fényt sugározhattak a hívő gnosztikusokra, és megmutathatták a tüzes és haragos oldalát a demiurgosz támogatóinak. Ezen felül Noé felesége nevének kétféle kiejtéséről (Nórea és Orea), ami jelenleg egy kihívást jelent a kutatók számára az etimológia megfejtésében, tanúskodhat egy héber szójáték az arámi mellett.[70]

Miközben a Nórea-kép gnosztikus kialakulását tárgyaljuk, az etimológiai megfontolásokon kívül számításba kell venni, hogy nagy számban léteztek hasonló nőalakok a különböző gnosztikus rendszerekben, akiknek vonásai vagy funkciói befolyásolhatták a *Arkhónok* szerzőjét vagy Epiphanius gnosztikusait.

Ilyenek a János Apokryphon fénylő nőalakja, aki értesíti Noét a demiurgosz özönvíz-tervéről.[71] Egy másik lehetőség a második személy a gnosztikus Atya, Anya, Fiú isten-triádban. A nőalak gyakran viseli a „Sophia", azaz Bölcsesség nevet, de olykor másként nevezik, mint a *Noreá*-ban, ahol a „Világosság Ennoiája."[72]

Nórea további, rokonértelmű megjelölése a „Fény-Szűz" (ⲦⲠⲁⲢⲑⲉⲚⲞⲤ ⲘⲠⲞⲨⲁⲒⲚⲉ), amely egyúttal a manicheus mitológia központi nőalakja is.[73] Ez áll a legközelebb a Nórea-képhez az *Acta Archelai*-ban (AD. 4. század), ahol úgy írják le, mint aki egy „szépséges [ὡραία] és nagyszerű öltözékű, nagyon elegáns szűz," aki szembenáll a gonosz arkhónokkal.[74] Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy szírül, mely Mani tanításainak ugyanúgy alapnyelve, mint a legkorábbi manicheus térítésnek, ez a nőalak a ܥܝܡܐ ܒܬܘܠܬܐ.[75] Továbbá figyelemreméltó, hogy néhány manicheus szövegben a Fény-Szüzet a holdhoz társítják, amely a manicheus mítoszban a két „Fény-Hajó" egyike (a másik „Fény-Hajó" a nap).[76] Ebből kifolyólag ez a kép legalább egy esetben Noéhez társul, aki egy kopt manicheus zsoltárban a „Világosság Értelme" (ⲠⲚⲞⲨⲤ ⲚⲞⲨⲁⲒⲚⲉ), a mitológiai hármasság egyik tagja, Jézus, a Ragyogó, és a Fény-Szűz mellett:

> Íme, a hajó érted jön, rajta Noéval, aki a kormányos.
>
> A hajó a parancsolat [ἐντολή], Noé a Világosság Értelme [νοῦς].
>
> Hozd a rakományod, bontsatok vitorlát a jó széllel.[77]

Ezidőszerint a Nórea név eredetét nem lehet kielégítően megoldani az említett feltevések valamelyike értelmében. A fő ok a bizonyítékaink töredékes volta, és a kutatás jelen állapotában lehetetlen a hagyományok számos rétegét pontosan feltárni. A leginkább célravezetőnek látszik az a megközelítés, hogy a Nóreával kapcsolatos nagy számú hagyományt ne akarjuk egyetlen kialakulási vonalra redukálni, hanem a párhuzamaik lehetőségét vegyük kezdőpontnak, melyekből különböző módon kikristályosodtak.

Hátra van még, hogy röviden körvonalazzam a Nóreával kapcsolatos gnosztikus hagyományokat az utóéletük szempontjából.

A Kairói Ginza egyik középkori zsidó mágikus kompozíciójában érdekes példát találhatunk arra, hogy Nórea alakja hogyan írt le egy teljes kört, és tért vissza a zsidó miliőbe.[78] Ebben a szövegben, mely egy arámi varázsszöveg impotencia ellen, megjelenik „Niriyah, Noé menyasszonya" (הירין תלכ חנ), mint rosszindulatú figura, aki feltalálta a mágikus mondókákat, és így bűnt és romlást hozott a világba, s aki ellen Isten segítségét kell hívni (col. 1c, 35-37. sorok). Reimund Leicht, aki összehasonlította ezt a szöveget az *Arkhónok létformájá*-nak Nórea-történetével, arra a következtetésre jut, hogy ezt úgy kellene tekinteni, mint a gnosztikus mítosz szándékos és polemizáló megfordítását, ami, ironikus módon, az utóbbival kapcsolatban a bibliai történetek olvasatával szembeni romboló módszert használja.[79]

Végül megemlítem Joseph Dan javaslatát, aki Gershom Scholem nyomán felveti, hogy a „fény leányának" alakja a Széfer ha-Bahirban, egy koraközépkori zsidó misztikus kompozícióban talán Nóreára vonatkozhat.[80] Ezenfelül Nórea alakjának van némi visszfénye az iszlám hagyományokban is, a vízözön előtti hősökkel összefüggésben.[81] Mindez a szerteágazó anyag további kutatást igényel, hogy tisztázódjon a kapcsolat pontos természete e hagyományok és a késői antikvitás rendkívüli gnosztikus nőalakja között.

Ford.: Z.T.Cs.

Forrás:

Minov, S.: Noé és az Özönvíz a gnoszticizmusban („Noah and the Flood in Gnosticism,") in: M.E. Stone, A. Amihay, R.A. Clements, szerk., *Noah and His Books*, Early Judaism and Its Literature 28; Atlanta, Georgia: Society of Biblical Literature, 2010, 215-236.

Jegyzetek:

47. A téma átfogó tárgyalására ld. Stichel 1979.

48. Layton 1974, 366-67.

49. Vö. Irenaeus, *Haer*. 1.30.9; Epiphanius, *Pan*. 3.39.5.2-3.

50. *Pan*. 2.26.1.3-9; Holl 1915, 275-76; ford. F. E. Williams 1994, 82-83. [a Barthenos névhez ld. *Book of Jubilees* 4,28, „Betenos," Barakiel lánya, és a deukalióni vízözön-mítoszról R. Graves: *A görög mítoszok*, I., 1981, p. 199, Kerényi K.: *Görög mitológia*, 1977, p. 149, Komoróczy G.: A vízözön-mítoszok, *Világosság*, 1964/1, 24, kisázsiai pénzen Mózes és felesége kijönnek a bárkából. Az eredeti szöveg híján nehéz eldönteni az angol fordítások különbségtevéseit az „arkhónok" és „hatalmak" között, melyek talán a szentpáli-dionysosi angyali hierarchiákkal magyarázhatók (Exousiai = Hatalmasságok, Archai = Fejedelemségek/Őskezdetek). Ld. a dél-egyiptomi Nag Hammadinál 1945-ben talált gnosztikus könyvtár görögről koptra fordított iratairól magyarul Kákosy L.: *Fény és káosz*, 1984. – A főleg Egyiptomban virágzott gnoszticizmusnak volt időszámításunk előtti nem-keresztény és azután keresztény ága, ill. a kettő keveredett is, létrehozva aszketikus és „tantrikus", „szexuálmágikus" irányzatokat, melyek egyaránt mutattak hanyatló vonásokat a kereszténység hajnalán, ahogy Epiphanius AD 4. századi

beszámolója is a neofita, kereszténnyé lett romanizmus erősen negatív fanatizmusát tükrözi a „pogányok” elleni harcban.– *A ford.*]

51. NHC II,5 102:10-11 (§18); Layton 1989, 2:38-39. Pár sorral később a szerző ismét hivatkozik erre a kompozícióra, bár csak utalásszerűen, mint egy „Oraiáról szóló első értekezés”-re (ϩⲙ ⲡⲱⲟⲣⲡ ⲛⲗⲟⲅⲟⲥ ⲛⲱⲣⲁⲓⲁⲥ; 102:24-25 [§20]). Az NHC II,5 szerkesztője úgy tartja, hogy a „Noraia” és az „Oraia” névalakok egyaránt szóbajöhetnek.

52. NHC IX,2; a kopt szöveg angol fordítására ld. Pearson 1981, 87-99. E kompozíció címe utólagos, modern kori, a szerkesztőtől, Birger Pearsontól származik, összhangban a „gondolat Nóreáról” említésével (ⲧⲛⲟⲏⲥⲓⲥ ⲛⲛⲟⲣⲉⲁ), ami megjelenik a szöveg végén (29:3; ibid, 98-99) [ld. Függelék, *Nórea gondolata*, utolsó mondat. – *A ford.*].

53. E két szöveg közötti kapcsolat természete nem világos. Pearson (1981, 89-90) felveti a lehetőséget, hogy a Gondolat Nóreáról visszavezethető az *Arkhónok létformája* forrásaira.

54. NHC II,4 91:34-92:3; Layton 1989, 1:246-47.

55. NHC II,4 92:14-93:14; Layton 1989, 1:248-51.

56. See Layton 1976, 62, 99.

57. Nórea és az arkhónok konfliktusáról az *Arkhónok létformájá*-ban, ld. még McGuire 1988, aki elvégezte a szöveg irodalmi elemzését a ricoueriánus hermeneutika szemüvegén keresztül, és amellett érvel, hogy ez a szembenállás tükrözi a feszültséget „két erő között, melyek mindegyikének van egy határozottan nemi és szociális töltése” (241). McGuire szerint az *Arkhónok létformája* „felszólítja az olvasót, hogy azonosuljon ‘Nórea gyermekeivel’, legyen az ígéret örököse, álljon ellent és nevezze meg azokat a hatalmakat, melyek igaztalanul akarják uralni a világot” (258). Hasonló módon veti fel Karen L. King, aki a történetet a feminista hermeneutika szempontjából elemzi, miszerint ez „megmutatja, hogy a Genezis narratívája már az antikvitásban is az erőteljes női szellemiség történeteként volt olvasható, nem csupán a nők természetes alsóbbrendűsége példájaként” (1994, 66).

58. Right Ginza 2.1.121; ford. Lupieri 2002, 200.

59. A Nórea név legfontosabb megfejtései között megemlítendő Gilhus 1985, 77-95; Pearson 1977; 1988a; Stichel 1979, 54-88; Stroumsa 1984, 53-61.

60. Ld. Bousset 1907, 14. További kutatókról, akik elfogadják ezt az etimológiát, ld. Pearson 1988a, 266 n. 5.

61. Ld. Bullard 1970, 95-98.

62. Ld. Pearson 1977, 146-50.

63. *Ibid*., 147-49. Tézisét megerősítette Stroumsa 1984, 56-57, aki új bizonyítékot hozott a vitába, nevezetesen Shemhazai és Azael alakját a Midrásban. Legutóbb Manolis Papoutsakis rámutatott, hogy a reakció Na‘amah negatív beállításával szemben, aki „Isten fiainak” csábítója, megtalálható a zsidó exegetikai hagyományban már a Második Templom periódusa idején, pl. Enoch első könyvében, ld. Papoutsakis 2004, 35-36. [Vö. *Book of Enoch I*, R.H. Charles 1912, p. 190, LXXXIX. 1, itt Noé feleség *nélkül*, a három fiával megy a bárkába (a szöveg „bikáknak” nevezi őket, mivel Hénókh látomásában így szerepelnek): „És a négy (angyal) közül az egyik odament a fehér bikához (Noé), és egy titkot mondott neki, hogy ne legyen félelemben: bikának született és emberré válik, és épít magának egy nagy hajót, és abban lakik; és három bika lakik vele azon a hajón, és biztonságban lesznek”. Ld. még *Jubil*., 4,33, Noé *egyik* feleségének neve „Emzara”: „És a 25. jubileumi évben (a világ teremtése után 1205) Noé magához vett egy feleséget, akinek neve Emzara volt, kinek anyja Rake’el, Noé apja testvérének a lánya”, de Emzara sem szerepel a bárkával kapcsolatban. Ld. még a Károli Bibliában *Namah*, és a Káldi Neovulgátában *Noéma* nevek, utóbbi a görög Septuaginta nyomán – *A ford.*]

64. Pearson 1988a, 266.

65. Pearson 1977, 146.

66. Gilhus 1985, 89.

67. Ld. Sokolof 1992, 342.

68. Vö. NHC II,4 96:17-28; ld. erről Gilhus 1985, 89-91.

69. Vö. a szerző szójátéka Éva nevével, in 89:17-32, célozva az arámi „kígyó” (חויה, Chivia), és a „tanít” (חוה, Chva) szavakra; ld. erről Pearson 1990b, 41-46. Egyéb aramizmusok ebben a műben a démoni hatalmak személynevei, mint „Samael,” „Saklas” (ezekről ld. Bullard 1970, 52-53, 108-9), és maga „Jaldabaoth” (ld. Black 1983).

70. Ld. Gilhus 1985, 89, aki egy lehetséges héber etimológiát említ az Orea névvel kapcsolatban, mely a héber „világosság” (רוא) szón alapszik.

71. Egyéb, némileg eltérő nevei e mű különböző változataiban: „Gondviselés nagysága, mely a Világosság Tükröződése” (ⲧⲘⲛⲧⲛⲟⲥ ⲙⲡⲣⲟⲛⲟⲓⲁ ⲉⲧⲉ ⲧⲉⲡⲉⲓⲛⲟⲓⲁ ⲙⲡⲟⲩⲟⲩⲟⲓⲛ), BG 72,17-19; „Gondviselés fényének nagysága” (ⲧⲘⲛⲧⲛⲟⲥ ⲙⲡⲟⲩⲟⲉⲓⲛ ⲛⲧⲉ ⲧⲡⲣⲟⲛⲟⲓⲁ), NHC 29, 1-2; ford. Waldstein és Wisse 1995, 162-63.

72. NHC IX,2 27:11-12; Pearson 1981, 94-95.

73. Ld. Pearson 1977, 145-46; 1988a, 271. Ld. még erről a figuráról, van Lindt 1992, 170-75; M. Vermes 2001, 51 n. 58.

74. Hegemonius, *Acta Archelai* 9.1: *Virgo quaedam decora et exornata, elegans valde* (Beeson 1906, 13; ford. M. Vermes 2001, 51). Az Epiphanius által idézett Acták görög töredékében a nőalak elnevezése: παρθένος τις ὡραία κεκοσμημένη (*Pan*. 66.27.1; Holl 1931, 60) [az *Acta Archelai* tévesen állítja „szűznek”, valójában a „Hírnökről” van szó, amely a teremtés korai fázisában hímnős, hol férfi, hol női alakban „csábítja” az arkhónokat; ld. még alább Bar Konai szövegéről. – *A ford.*].

75. Fény-Szűz, Ephrem, *Discourses to Hypatius* 3; ed. Mitchell 1912-21, 1:67, 19. sor [ld. még a manicheus női princípiumokat, az Élet Anyját, a Világosság Tizenkét Szüzét, és a hímnős Hírnököt, in M. Tardieu: *Manichaeism*, 2008, ford. Z.T.Cs., 2017, és A.V. Williams Jackson: *Researches in Manichaeism*, 1932, pp. 221-254, Máni teremtéstörténete Theodor Bar Konai előadásában, c. AD 800; itt a fordító és a jegyzetek feltüntették a szír eredeti szavak hím- és nőnemét, ami fontos a szöveg jobb megértésében. – *A ford.*]

76. Vö. Kephalaia 3 (24:16-20); 29 (82:32-83:1).

77. Ford. Allberry 1938, 157, 19-21. sorok. A „Világosság Értelméről” ld. van Lindt 1992, 154-69. A manicheus mitológia alakjának társítása Noéval egyedülálló ebben a forrásban. Van Lindt felveti, hogy a himnusz szerzője ebben az esetben egy korábbi gnosztikus hagyományra támaszkodott (168; ld. még 120, kiegészítő megjegyzések). Azt is figyelembe kell venni, hogy „A Vándorlók Zsoltárai” (ψαλμοί Σαρακωτών) a kopt manicheus himnusz-gyűjtemény egyik régebbi része, és tükrözhet egy korábbi szír alapréteget a manicheus hagyomány kialakulásában.

78. T.-S. K 1.162. Első kiadás, német fordítással, Schäfer és Shaked 1999, no. 61, 65-88. Az idevágó rész reprodukcióját egy angol fordítással és tárgyalással adja Leicht 2000.

79. Leicht 2000, 137-40.

80. Ld. Dan 1987, 138-39, ahol reflektál Scholem gondolataira, ld. Scholem 1987, 94-96.

81. Ld. Wasserstrom 1994, 97-99.

Függelék

Nórea gondolata

(*The Thought of Norea*, ném. *Ode über Norea*, NHC IX. 2.)

Søren GIVERSEN - Birger A. PEARSON: *The Nag Hammadi Library*,

pp. 404-405. nyomán ford. Z.T.Cs.

Mindenség Atyja, Világosság Első Gondolata (*ennoia*), ki a magasságban laksz, az alsóbb régiók felett, Világosság a magasságban, Igazság Hangja, fensőbb Értelem (*nous*), érinthetetlen Ige (*logos*), és kimondhatatlan Hang, felfoghatatlan Atya!

Nórea az, aki hozzájuk kiált. És ők meghallották, (és) befogadták az ő helyére mindörökké. Neki adták (az ő helyét) az Értelem (*nous*) Atyjában, aki Adamas (a Kezdet Embere, a Fény-Ember), ugyanúgy, mint a Szent hangját, hogy nyugodjék a kimondhatatlan Ősértelemben (*epinoia*), hogy örökölje az Első Értelmet, melyet befogadott, és hogy az isteni Ősnemzőben (*autogenes*) nyugodjék, és hogy saját magát (is) nemzze, épp úgy, ahogy örökölte az élő Igét (*logos*), és hogy csatlakozzon a Romolhatatlanhoz, és beszéljen az Atya Értelmével.

És elkezdett szólni az Élet szavaival, és a Legmagasabb jelenlétében maradt, bírva azt, amit befogadott a világ létezése előtt. Övé a Láthatatlan nagy értelme, és dicsőíti az ő Atyját, és azokkal lakik, akik [...] a Teljességen (*pleroma*) belül, és ő hordozza a Teljességet.

Lesznek napok, amikor rendelkezni fog a Teljességgel (*pleroma*), és nem lesz a tökéletlenségben, mert vele van a négy szent segítő, akik közbenjárnak érte a Mindenek Atyjánál, aki Adamas. Ő (Adamas) az, aki minden Adamon (emberen) belül van, rendelkezik *Nórea gondolatával*, aki a két névről beszél, mely teremti az egyetlen nevet.

http://www.gnosis.org/naghamm/nore.html

A hatalmak létformája

(*The Hypostasis of the Archons*, NHC II. 4, részlet Nóreáról)
Willis BARNSTONE - Marvin MEYER: *The Gnostic Bible*, 2003.
nyomán ford. Z.T.Cs.

Éva várandós lesz

„...És Ádám ismeré feleségét, Évát, aki várandós lett, és megszülte Seth-et. És azt mondta: „Szültem egy másik fiút, Ábel helyére."

És Éva ismét várandós lett, és szülte *Nóreát*. És azt mondta: „Ádám megajándékozott egy szűzzel, aki segítségére lesz az emberek számos nemzedékének." *Nórea* az a szűz, akit a hatalmak (arkhónok) nem szennyeznek be..."

Az özönvíz

„...Akkor *Orea* (Nórea) hozzá jött (Noéhoz), hogy felmenjen a bárkára. Amikor (Noé) nem engedte fel, *Orea* ráfújt a bárkára, és tűz emésztette meg azt. (Noé) másodszor is bárkát épített..."

Nórea harcol a hatalmakkal

A hatalmak találkoztak vele, hogy félrevezessék. Legfőbb vezérük azt mondta neki: 'A te anyád, Éva, eljött hozzánk.'

De *Nórea* feléjük fordult és azt mondta nekik: 'Ti a sötétség hatalmai vagytok; ti átkozottak vagytok. Ti nem ismeritek anyámat. A saját női hasonmásaitokat ismeritek. Mert én nem tőletek vagyok. Én a felül való világból jöttem.'

A vezér egész gőgös hatalmával feléje fordult, és kinézete olyan volt, mint a lángoló tűz. Vakmerően azt mondta *Nóreának*: 'Bennünket kell szolgálnod, ahogy anyád, Éva is tette....'

De *Nórea* elfordult az ő erejével, és fennhangon így kiáltott a Szenthez, a mindenek Atyjához: 'Védj meg engem az igaztalanság hatalmaitól, ments meg engem a karmaik közül!'

A nagy angyal lejött a mennyből, és azt mondta neki: 'Miért kiáltasz Istenhez? Miért cselekszel ilyen vakmerően a Szent Szellemmel?'

Nórea azt mondta: 'Ki vagy te?'

Az igaztalanság hatalmai visszahúzódtak *Nóreától*. Az angyal azt mondta neki: 'Én vagyok Eleleth, az Értelem, a nagy angyal, aki a Szent Szellem mellett áll. Azért küldtek, hogy beszéljek veled, és megmentselek a törvénytelenség karmaiból. És tanítani foglak az eredetedről.'"

http://www.gnosis.org/naghamm/Hypostas-Barnstone.html

„Köpenyes” Madonna a megmentett lelkekkel, középkori kódexből

John D. Turner:

Az arkhónok létformája

A megnyilatkozás hármas alászállása mint alapvető szotérológiai minta megjelenik *Az arkhónok létformájá*-ban (*Hypostasis of the Archons*), melynek első része egy széthiánus újraírása a Genezis 2-9. részének, és nem csupán különböző zsidó exegetikai hagyományokat követ, hanem hasonlít Pál apostol Gen. 2. magyarázatához is, például 1Kor 15,35-50 (a két Ádámról ill. a fizikai és szellemi testről). Az első alászállás az, amikor a Romolhatatlan megrója a főhatalmat, a nőnemű Számáélt, amiért alápillantott, mivel ezáltal lefelé vetítette az isteni képet, melyet azután a hatalmak (gör. arkhónok) foglyul ejtettek egy földi, csupán élettelen, tehetetlen formában (II 86,27-87,33). A második fázis megnyitja a Szellem alászállását a „Gyémántkeménységű” országból (az isteni birodalomból), hogy átlelkesítse az élettelen Ádámot a szellemi szubsztancia befúvásával (II 88,10-15; vö. 1Kor 15,43-47). Amikor a hatalmak álmot bocsátanak Ádámra és kivonják Évát a bordájából, ezáltal eltávozik belőle a szellemi szubsztancia és ismét pusztán lelkivé válik, miközben a szellemi Éva kígyó alakjában jelenik meg, és felvilágosítja a földi Ádámot és Évát azáltal, hogy ráveszi őket, egyenek a tudás fájáról, s így felemeli őket a lelkiből a szellemi szintre (II 89,4-90,14; vö. Péld. 1:22-26, 29; 3:18-19; 4:13; 1Kor 15,43-48). Miután megszületik Káin, Ábel, Széth és Nórea,[19] és eljön a vízözön, az arkhónok megpróbálják megrontani Nóreát, hogy gyújtsa fel Noé bárkáját, miközben eljön a negyedik Nagy Világító, Eleleth, hogy megmentse őt. Az arkhónok természetéről tanítva, Eleleth megjósolja neki a harmadik alászállást egy üdvözítő utolsó megjelenésének alakjában, aki az igaz

ember (talán Széth), ki felszenteli a „magot” (Széth magvát) az örök élet kenetével, és felemeli azt a fénybe (II 96,29-97,20; vö. 1Kor 15,47-49).

Noha van némi eltérés az elnevezésekben, ez nagyjából ugyanaz a hármas alászállási minta, ami megjelenik a *János apokrifon*-ban (*Apocryphon of John*), noha ezeket az alászállásokat nem társítják kifejezetten az istenanyai Barbelo-hoz, akinek helye általában a Romolhatatlanság, mely a *János apokrifon*-ban és az *Egyiptomiak evangéliumá*-ban (*Gospel of the Egyptians*) csupán egy átalakult vonása a Pronoia/Barbelo-nak. Míg a *János apokrifon*, a *Háromalakú Protennoia* (*Trimorphic Protennoia*), és az *Egyiptomiak evangéliuma* az üdvösség végső aktusát úgy gondolja el, mint az Öt Pecsét általi keresztséget, a *Arkhónok létformájá*-ban ez úgy tűnik egy felkenést jelent, egy olyan aktust, mely az előbbi iratokban csupán a kezdeti hármasság harmadik tagjának felbukkanásához társul, az isteni Autogenész-hez [önmagából nemző], azaz Krisztushoz, akit „a Láthatatlan Szellem felkent (vö. χριστός, χρίσμα) a jósággal (-χρηστός).” Úgy tűnik, mintha az *Arkhónok létformája* a bölcsesség üdvözítő alászállásának széthi mintáját követné, de nem tud az Öt Pecsét rítusáról, sem az isteni Atya, Anya és Fiú hármasság „barbeloita” tanításáról, ahogy kifejti Irenaeus az *Adversus Haereses* I.19.-nél, a *János apokrifon*, a *Háromalakú Protennoia*, az *Egyiptomiak evangéliuma*, és a *Melchizedek* kapcsán.

Nórea gondolata

Az arkhónok létformájá-ban Nórea könyörgése a „Mindenség Atyjához” az első cselekedete a *Nórea gondolatá*-ban (*Thought of Norea*), ahol az isteni triádhoz kiált, az Atyához (Értelem, Adamasz), Anyához (Ennoia) és Fiúhoz (Értelem, Logosz, Autogenész). Épp úgy, mint az *Arkhónok létformájá*-ban, ahol Eleleth angyal jön a segítségére, a *Nórea gondolatá*-ban is segíti a Négy Nagy Világító, akik közbenjárnak érte a Mindenség Atyjánál. És amikor a tökéletlenség állapotába kerül, megengedik neki, hogy megtalálja helyét az Epinoiá-ban, az isteni Autogenésznél. Miként a Fény Epinoiá-ja a *Háromalakú Protennoiá*-ban és a *János apokrifon*-ban, úgy Norea is a *Nórea gondolatá*-ban a Sophia (Bölcsesség, Fényszűz) szimbolikus megfelelője a tökéletlenség helyrehozásakor. A *Háromalakú Protennoia* szerint:

> **XIII 39** [32] Most, midőn a [Világosság] Epinoiája felismerte, [33] hogy [ő (Jaltabaoth)] könyörgött hozzá (a Világossághoz), [34] egy másik [rendért, noha alacsonyabbért] mint ő, azt mondta (Epinoia), [35] „Adj nekem egy másik rendet, hogy te (Eleleth) részemmé lehess. [36] [egy lakhelyet, hogy ne lakjak a] rendetlenségben [37] [örökké.” És a dicsőség házának] **40** [1] egész rendjét [jóváhagyták] számára. [2] Áldás szállott reá [3] és a magasabb rendet kibocsátották [4] neki.

A *Nórea gondolatá*-ban:

> **IX 27** [21] Nórea az, aki [kiált] [22] hozzájuk. Ők [meghallották], [23] (és) befogadták az ő helyére [24] örökké. Nekiadták azt [25] a Nousz Atyjában, [26] Adamaszban, ahogy a Szent [27] hangját, **28** [1] hogy nyugodjon [2] a kimondhatatlan Epinoiá-ban.

19. Nóreáról ld. B. A. Pearson: „The Figure of Norea in Gnostic Literature”, *Proceedings of the International Colloquium on Gnosticism, Stockholm, August 20-25, 1973,* ed. G. Widengren (Kungl. Vitterhets Historie ock Antikvitets Akademiens Handlingar, Filologisk-filosofiska serien, 17; Stockholm and Leiden: Almquist & Wiksell and E.J. Brill, 1977), 143-152.

Nórea a bibliai Na’amah (Gen. 4,22), a káinita Lamech leánya és Tubalkáin húga, később Széth felesége. Ld. Ps.-Philo: *Liber antiquitatum biblicarum* 1:1: *Initium mundi. Adam genuit tres filios et unam filiam, Cain, Noba, Abel et Seth*; *Chronicles of Jerahmeel* 26.1: „Ádámnak lett három fia és három leánya: Káin és testvére, Kalmana, a felesége; Ábel és testvére, Deborah, a felesége; és Széth és testvére, Noba’, a felesége.”

A *Zohar* szerint (I, 55a; III, 76b) a káinita Na’amah elcsábította „Isten fiait” (Gen. 6,2, Isten angyalai) a szépsége által. R. Abba b. Kahana: *Midrash Genesis Rabba* a Gen. 4,22.-ről: „Na’amah Noé felesége volt”. NHC IX,2, *Nórea gondolatá*-ban Norea segítségért kiált a Négy Világítóhoz, és végül átalakul a mennyei Plérómává [Teljesség].

Orig. World II 102, 7-10: „Megtaláljuk e nevek hatásait és hímnemű alakjait Mózes próféta Arkangyali Könyvében, és a női nevekét Noraia Első Könyvében,” és II 102, 23-25: „Megtaláljuk ezeknek a dolgoknak a pontos leírását Oraia Első Értekezésében”.

Irenaeus, *Adversus Haereses* I. 30,9 szerint a széthiánusok (ofikusok vagy ofiták) úgy tartották, hogy Káin, Ábel és Széth születése után nemzették Nóreát, a Prunicos [Sophia] kegyelméből.

A széthiánusok Epiphanius szerint (*Panarion* 39.5.2) „Egy bizonyos Horaiát tartják Széth feleségének”. Filastrius, *Haer*. 33.3 szerint a nikolaiták „Barbelo-t tisztelik és egy bizonyos nőt, Nórát”. Ld. Epiphanius terjedelmes beszámolóját, *Panarion* 26.1.3-2.1.

Forrás:

John Douglas TURNER: *Sethian Gnosticism and the Platonic Tradition*, 2001 [Széthiánus gnoszticizmus és a platonikus hagyomány], I. rész, 3. fejezet, Interdependencies among the Sethian treaties [Összefüggések a széthiánus iratok között], 6. Az arkhónok létformája (NHC II.4., Hypostasis of the Archons), 7. Nórea gondolata (NHC IX.2., *Thought of Norea*); pp. 106-108. Ld. még a két irat összehasonlítása, uott 4. fej., p. 166. [ld. még KÁKOSY L.: *Fény és káosz,* 1984, és Ursula U. KAISER: Die Ode über Norea, NHC IX.2. Textedition, Übersetzung und grammatsches Register, 2006, In: *Die Hypostase der Archonten* (Nag Hammadi Codex II.4). Neu herausgegeben, übersetzt und erklärt (TU 156.) Berlin/New York, 2006, 393-408].

Rihmer Aurél (Budapest):

Az iszlám világa.

Ismerjük meg az Iszlám vallás alapjait!

Szálem alejkum, avagy Béke Legyen Veled!

Teljes formájában:

Assalamu aleikum wa rahmatullah wa barakatuh, avagy Allah békéje, kegyelme és áldása legyen veled!

Ez teljesen megfelel a keresztények Krisztus békéje legyen veled, vagy az Úr békéje legyen veled egykori köszöntésének, illetve a reformátusok Áldás, Békesség köszöntésének. A muszlimok köszönésének egyik alapja például a Korán 15. szúrájának 46. verse.

A muzulmán vallás ugyan is eredendően a béke és megbocsátás, továbbá a testvéri szeretet vallása. Ma még is Európa számos állama hangos az iszlám terrorizmustól, és a hírek robbantásokról szólnak a Közel-Keletről és Észak-Afrikából. Több iszlám területről pedig keresztényüldözésről kapunk szomorú híreket. Hogy juthatott ide el a béke, a megbocsátás és szeretet vallása?

Tudjuk e mi is az iszlám (muszlim) vallás, és mi a Közel-Kelet mint tűzfészek történelme? Azt hiszem, hogy sokan nem ismerik sem az iszlámot, sem az iszlám világ történelmét.

Sokan beszélnek az iszlámról, rettegnek tőle, miközben fogalmuk sincs arról, hogy miről is beszélnek. Gyilkosok hadáról, erőszakos vallásról beszélnek, miközben elfelejtik, hogy Jézus Krisztus szeretetre alapozó vallásának jegyében micsoda bűnöket követtek el. Például a XIV. sz-ig Európában létezik a rabszolgaság (Magyarországon is!), a XVII-XIX. századi USA béli néger rabszolgaságról ne is szóljunk. De említhetem az inkvizíciót, a keresztes hadjáratokat, a hugenották és a katharok elleni vallásháborút vagy épp Cromwell Olivér Brit-szigeteki tombolását, nem is szólva a 30 éves háborúról (1618-1648), amikor is több millió keresztényt mészárolnak le keresztény hadak a hitük miatt. De a gyarmatosítók által elkövetett visszaélések sem írandók a kereszténység számlájára pozitívumként. Nem is szólva az indiánok ellen elkövetett gaztettekről. Nem a muzulmánok kezdték, hogy a nem velem azonos vallású megölése nem bűn, hanem a középkor során épp a keresztények, lásd pl. Jeruzsálem 1099-es bevétele, vagy épp I. Ulászló magyar király és társai Hunyadi János és Giuliano Cesarini bíboros pápai legátust, akik kijelentik, hogy a hitetleneknek tett eskü nem érvényes. Pedig a Korám 9. szúrájának 4. verse külön kiemeli, hogy a hitetleneknek tett esküt is be kell tartani! A sort hosszasan lehet sorolni, mármint, hogy mi mindent követtek el a kereszténység nevében, ami alapján a kereszténységet egy külső szemlélő a vérengzés és barbárság vallásának tekinthetné. Noha jól tudjuk, hogy a kereszténység lényege pont a szeretet és a megbocsátás.

Hogy miért írom mind ezt le? Azért, hogy lássuk, más a vallás, és más a politika. Más a vallás, és más az annak nevében elkövetett gazdasági visszaélés és rablás. Sokszor felhangzik a vallásháború kifejezés. Pedig vallások soha sem háborúznak. A háborúk mögött mindig

gazdasági érdekek vannak. Ez vezetett el a mostani áldatlan állapothoz is. De mielőtt erre rátérnék, nézzük meg mi is az iszlám (muszlim) vallás lényege.

Az Iszlám

Az iszlám alapját az Ószövetség, az Evangéliumok, a Zoroaszter hit és az arab törzsi vallások képezik. Létrejöttét nagyban befolyásolták a jemeni kopt arabok, a Ajji és Tughlib arab keresztény törzsek, a szír keresztények és az, hogy Mekka mindössze csak 12 napi tevés útra volt Jeruzsálemtől. Allah (al-Ilah vagy Alaha) pedig eredetileg az arabok főistene volt. Az ima iránya eredetileg Jeruzsálem volt 611-624 között. Az ima iránya profán okból változott meg, ugyan is Mohamed kereskedőkaravánját keresztények rabolták ki, továbbá azért, mert zsidók megvetették az arabokat. Ettől fogva fordult Mohamed lényegében el a kereszténységtől és vált az ima iránya Mekka, a Kába Kő felé. 624-től vált az iszlám zsidóellenessé és 631-től kereszténységellenessé a térségben. Az iszlám talán legnagyobb újítása volt az addig megszokott vérbosszú büntetése. A 85. szúra 5. verse a vérbosszút ugyan is gyilkosságnak mondja. A gyilkos helye pedig a gyehenna, a kárhozat tüze. Épp ezért, az iszlám szerint minden öngyilkos merénylő, aki ártatlan életeket olt ki, a gyehennába és nem a Paradicsomba kerül. Ezt mára viszont gyakorta felváltja a Saria jog szerinti fogat-fogért elv, ami az Ószövetségre vezethető vissza, mivel az iszlám a Tórát jogelődjének tartja. Viszont az iszlámban jogilag a Korán erősebb, mint a Tóra.

Az Iszlám hisz az örök üdvösségben és az örök üdvösséghez vezető utat pedig a hit és a jócselekedet által lehet meglelni. A hit jócselekedet nélkül semmit sem ér, hirdeti a 19. (Mária) szúra 62. és 96. sora.

Az iszlám öt pillére a Hit, Ima, Ínségadó (alamizsna a szegények javára), Böjt és a Zarándoklat.

Az iszlámban nincsenek szentségek, nincsen klérus és egyházi hierarchia, mivel minden muzulmán hitű egyenrangú. Életüket a Korán, Mohamed és a kalifák (imámok) mondásainak és joggyakorlatának gyűjteményei irányítják, míg az élő jogról a muszlim közösség közösen dönt. Az iszlámban sem egyháznak, sem világi jognak nincsen isteni hatalma.

A középkor során, egészen a keresztes hadjáratok kezdetéig a keresztények az iszlámot keresztény szektaként kezelték.

Most nézzünk meg néhány részt a Koránból, hogy lássuk az iszlám hit alapjait.

„Allah a könyörületes és az irgalmas nevében.

Dicsőség Allahnak a teremtmények Urának,

A könyörületesnek és az irgalmasnak,

Aki az Ítélet Napját uralja!" (1 szúra 1-4. vers)

„Allah- rajta kívül nincs más isten – az élő, a magában létező" (3. szúra 2. vers)

„Hitetlenek azok, akik azt mondják: Allah a három közül a harmadik. De nincsen más isten, csak az egyetlen isten…" (5. szúra 73. vers) Itt arra céloz a Korán, lásd alább, hogy a keresztények elfeledték az Evangéliumok tanítását.

„Mond:”Ő Allah, az egyedülvaló,

Allah, az örökkévaló!

Nem nemzett és nem nemzetett.

És senki nem fogható hozzá.”” (112. szúra)

Allah a teremtő, aki 6 nap alatt teremtette meg a világot, az eget, a földet, a nappalt és az éjszakát, a Napot és a Holdat, és a csillagokat a 7. szúra 54. versében. A teremtésről szól a 39. szúra 6. verse is.

„Ti emberek! Szolgáljátok Uratokat, aki teremtett benneteket és azokat, akik előttetek éltek…..” (2. szúra 21. vers) „Szolgáljátok őt, aki a földet fekhelyetekké, az égboltot építménnyé tette, és aki az égből vizet küldött le, s azzal mindenféle gyümölcsöt termesztett táplálékul nektek. Ezért ne helyezzetek Allah mellé hozzá hasonló isteneket….” (2. szúra 22. vers) A 4. szúra 1 verse értelmében az embert Isten teremtette.

A 2. szúra 28. és 46. verse és a 3. szúra 185. verse pedig a feltámadásról ír és lényegében az örök életről Isten színe előtt.

Az 55 szúra 1-78. verse fogalmazza meg Allah lényegét, a könyörületességet, a mindeneket teremtő voltát.

Isten mindent előre tud a történelemben, mert mindaz már megíratott a teremtés előtt az 57. szúra 22. verse szerint. Ez azonos a keresztény gondolatkörrel.

Az iszlám elismeri az angyalok közvetítő szerepét pl. 8. szúra 12. vers és 66. szúra 4. verse (Gábriel angyal), és tud a Sátánról, akit Iblis-nek nevez (2. szúra 34. vers és a 7. szúra 11-27 verse), illetve a 4. szúra 117-121 versek. E szerint a Sátán a rosszra csábító, aki szemben áll Istennel. A 7. szúra ír a Sátán kivetéséről Isten országából, de az emberpár megkísértéséről, az almáról is, és ennek következményéről, a Paradicsomból való kiűzettetésről. Lényegében az Ószövetségi részt veszi át a Korán rövidítve. De szintén a kiűzetés a témája a 20. szúra 115-127. versének is. Angyalok veszik körül isten trónusát a 39. szúra 75. verse szerint.

A 2. szúra 40-61. verse az Ószövetségre utal és Mózes cselekedeteire. Ezért a 2. szúra 62. verse a zsidókat, keresztényeket hívőknek mondja és lényegében elfogadja, hogy ők is Allahot tisztelik. Allah ugyan is azonos a Teremtő Atyával mint azt korábban láttuk. **Viszont a 2. szúra 75. verse szerint a zsidók meghamisították Isten tanítását.** Az iszlám tiltja a vérontást a 2. szúra 84. versében:” Nem szabad vért ontanotok és nem szabad kiűznötök egymást a lakhelyeitekről!” A zsidók viszont ezt az előbbi tételt megszegték, amiért Allah megbünteti őket. **A 2. szúra 87. és 253. verse szerint Jézus** (Iszá, Isa)**, Mária fia a Szentlélek által volt megerősítve, mint Isten prófétája. Jézust a Korán szerint Allah több fokkal az emberek fölé emelte. A Tóra és az Evangélium istentől való a 3. szúra 3. verse és az 5. szúra 46-47. verse szerint. Mária, Zakariás lánya mindvégig szűz volt a 3. szúra 37. verse szerint. Mária Isten**

védelme alatt áll a 3. szúra 36-65. verse szerint és szűzen szüli Jézust Allah akaratából. A fenti szakaszok szólnak Jézusról is. Jézus igéje Allahtól ered és ő a Messiás a 3. szúra 45. versében. Jézus azonban nem isten, hanem Allah teremtménye a 3. szúra 47. verse szerint. „Jézus olyan Allah előtt, mint Ádám. Porból teremtette őt, majd azt mondta néki:"Legyél"- és lett." (3. szúra 59. vers) Jézust, Mária szűzen szülte és Allah belé lehelte lelkét a 66. szúra 12. verse szerint. Ez hasonlít a kereszténység Szentlélektől fogant gondolatára, de a Korán Jézust továbbra is teremtménynek tartja. De párhuzamnak hozható az is, mikor Jézusra reá száll a Szent Lélek. Ekkor a teremtmény Jézus kapja meg a Teremtő Atya Lelkét.

Jézus vakokat és leprásokat gyógyít, holtakat támaszt fel. Jézus megerősíti a törvényt, a Tórát. Jézust magához vette a „Mennybe" Allah. Mivel a zsidók nem hittek a prófétának (itt Jézus), Allah megátkozta őket. Csak csendben jegyzem meg, hogy Jézus a sátán népének mondja a zsidókat (Ján. 8.44.). Jézus zsidókra szólt átkát említi is a Korán az 5. szúra 78. versében. A Korán szerint az apostolok Jézus segítői, de cselt szőnek ellene és ezért veszi magához Jézust Allah. **Viszont a 3. szúra 55. verse szerint, akik Jézust követik, a hitetlenek fölé helyeztetnek egészen a Feltámadás Napjáig, amikor is elkövetkezik az ítélet. Jézus nem varázsló volt, hanem isten Szentlelkétől eltelt ember, aki isten nevében és dicsőségére cselekedett, lásd az 5. szúra 110. versében. „És csodás jellé tettük Mária fiát és az anyját…" (23. szúra 50. vers)**

A 3. szúra 151. verse így szól: „A hitetlenek szívébe rettegést bocsátok azért, mert Allah mellé más isteneket társítottak, amire nézve nem nyilatkoztatott ki semmiféle bizonyíték." Tehát, csak egy Isten van, Allah, avagy a Teremtő Atya a muszlimok szerint. Jézus és a Szentlélek az Atya teremtménye. Itt csak megemlítem az ortodox keleti keresztények állásfoglalását, miszerint a Szentlelket csak az Atya teremtette, míg a Fiú nem vett részt a Lélek teremtésében. Tehát az Atya és a Fiú nem egyenrangú isteni lény! A Korán 5. szúrájának 116-117. verse arról szól, hogy Jézus sehol sem mondta, hogy „Vegyetek engem és anyámat Allah mellé két istennek?" Jézus csak Isten akaratát és parancsait hirdette.

„Ti Írás birtokosai! Ne lépjétek túl a határt a ti vallásotokban és ne mondjatok Allahról mást, csak az igazságot! Jézus, Messiás, Mária fia (csupán) küldötte Allahnak, és az ő szava, amit sugalmazott Máriának, és belőle kiáradó szellem. Higgyetek hát Allahban és az ő küldötteiben és ne mondjátok azt, hogy: „Három!"….Allah csupán egyetlen isten. Magasztaltassék. Hogyan is lehetne gyermeke!....A Messiás soha sem tartja méltóságán alulinak azt, hogy Allah szolgája legyen…." (4. szúra171-172. vers) A Korán elveti tehát a Szentháromságot, mondván, hiszen Jézus is mindig az Atyához imádkozott, az ő akaratát teljesítette be, tehát neki szolgált. Lényegében erre utal az 5. szúra 72. verse, mikor elveti a Messiás azonosságát Allahhal, de a 43. szúra 63-64. verse is. Ez utóbbi megint elismeri Jézus kiváló voltát.

Tehát, az iszlám tanítása elfogadja Jézus tanítását és az Evangéliumokat, viszont azt mondja, hogy a zsidók és a keresztények nem tartják meg a Tóra illetve az Evangéliumok tanítását. (5. szúra 66. és 68. vers) és azt mondja, hogy a Messiás nem azonos a Teremtővel, mivel ő csak egy küldött (5. szúra 75. vers)

„Azt mondják:"Allah fiat nemzett." Magasztaltassék! Ő az, aki nem szorul rá semmire. Az övé mind az, ami az egekben és a földön van. Nincs nektek erre semmi bizonyítékotok. Vajon olyasmit állítotok Allah terhére, amiről nem tudtok semmit?" (10. szúra 68. vers). Szintén Jézus istenfiúsága ellen szól a 19. szúra 88-92. vers. És ezt mondja a 18. szúra 4. verse is valamint a

21. szúra 26. verse, továbbá a 39. szúra 4. verse is. Például János Evangéliuma meg sem említi a születés történetét, de Mária nevét sem, míg Márk sem tér ki a születés történetére.

A Korán szerint Jézus (Idris) igaz ember volt: **„ És emlékezz meg az Írásban Idrisről! Ő igaz ember volt és próféta."** (19. szúra 56. vers), de Jézus állhatatos voltáról szól a 21. szúra 85. verse is.

A 4. szúra 154-159. verse és az 5. szúra 12-13. vers elfogadja a Sinai hegyen tett szövetségkötést. De megveti a zsidókat szerződésszegésükért és a próféták megöléséért, pl. 5. szúra 70. vers. Különösen Mária megrágalmazásáért (pl. amit a Talmud ír róla), és azért megölték „Jézust a Messiást, Mária fiát, Allah küldöttét" (4. szúra 157. vers) A Korán itt azonban nem fogadja el azt, hogy Jézust valóban megölték, hanem egy korabeli keresztény monofizita szekta nézetét veszi át, ami szerint Jézus helyett mást feszítettek meg. A gyalázat elől ugyan is Allah magához vette Jézust. A feltámadáskor ellenségei ellen Jézus lesz a tanú. A 4. szúra 154-159. verse igen nehezen fordítható és sok értelmezése lehet. Jézus a Bibliában fellépő sötétség és földrengés alatt menekül meg a muszlimok egyik magyarázatok szerint. A Korán tehát nem fogadja el a kereszthalált itt és a feltámadást, de Jézust földi élete és cselekedetei után megváltónak, azaz Messiásnak tartja! De Allahot tartja egyedüli Istennek, míg Jézus, Mária fiát csak teremtménynek tekinti (5. szúra 17. vers).

A 6. szúra 122. verse viszont értelmezhető Jézus halálának és feltámadásának is, tehát a keresztény megváltás tannak. „ Vajon aki halott volt, és föltámasztottuk, s fényt adtunk neki, amennyiben ő járhatott-kelhetett az emberek között – vajon ő hasonlatos-e ahhoz, aki sötétségben van, amelyből nem jöhet ki? Ekképpen mutatkozik csábítónak a pogányok előtt az, amit cselekedtek"

A Korán Messiásnak mondja Jézust, avagy isten hírnökének, mert ezt jelenti az eredeti messiási fogalom. Jézus a megváltó mint Messiás, csak a keresztény vallásban jelenti Isten Fiát a megtestesült Istent.

Az 5. szúra 14. verse értelmében Isten a keresztényekkel is szövetséget kötött, de azok elfelejtették egy részét a tanításnak.

A Korán 7. szúrájában ismeri Noé történetét. Noéról külön is szól a 71 szúra, aminek a címei is az, hogy Noé. De szintén a 7. szúra szól Mózes és a fáraó történetéről a 103-160. versében, továbbá a 10. szúra 75-93. versében, valamint a 20 szúra 9-97. versében. (Kígyóvá vált bot, csapások, kivonulás, vízfakasztás a sivatagban a sziklából stb.) Később ugyan ez a szúra szól az izraeliták honfoglalásáról is. Más szúrákban többször előfordul Noé és József története is. A 18. szúra 94. verse említi Góg és Magógot. Lót története a 21. szúrában kerül elő, de szerepel itt Dávid, Salamon és Jób is. Mózes, Noé, Lót és a többi ószövetségi történet még sok helyen szerepel a Koránban.

A zsidókat a sátán rontotta meg a 2. szúra 102. verse alapján. A 2. szúra 136. verse és a 3. szúra 84. verse szerint a muszlimok elfogadják Ábrahámot, Ismaelt, Izsákot, Jákobot, Mózest és Jézust. **Nem véletlen, hogy egy muszlim részt vehet a keresztény misén egészen a keresztény**

hitvallásig. Ez utóbbi előtt kell kimennie a templomból. Tehát hallgathatja Jézus evangéliumát! Igaz, ez ellen sok radikális hitszónok tiltakozik és tilalmazza.

A muszlimok istene „…egyedüli isten. Nincs isten, csak ő, a könyörületes és irgalmas." (2. szúra 163. vers) A muszlimok elvetik a Sátán tanítását és szembeszállnak vele. (2. szúra 168-169. vers) **A 2. szúra 178. verse megtiltja a vérbosszút, és aki ezt a tilalmat megszegi, büntetést kap a túlvilágon**. Itt felsejlik a pokol fogalma. A Korán ismeri a böjtölést, amelynek célja a megtisztulás.

De bármilyen furcsa, a Korán **védi a nőket** is, pl. a 2. szúra 241. verse, ami kötelezővé teszi az elvált asszonyokról való gondoskodást. Evvel védi a nőket a házasságon belül is.

„És a jelei közé tartozik az, hogy sajátmagatokból feleséget teremtett nektek, hogy velük lakozzatok. És szeretetet és irgalmat rendelt el közöttetek…" (30. szúra 21. vers) Viszont a 33. szúra 59. verse ír arról, hogy a nők idegen férfiak előtt arcukat fedjék el.

Az iszlám megengedi a többnejűséget és az ágyasokat. Ennek oka, hogy a keletkezésekor nem volt jogképes az egyedülálló nő, továbbá a nőket tehernek tartotta a társadalom, miáltal igen sok leánygyermeket születésük után egyszerűen megöltek. Avval, hogy az iszlám a többnejűséget megengedte, egyben megtiltotta a leánygyermekek megölését, és a nőknek jogi biztosítékot adott avval, hogy lehetővé tette azt, hogy férjhez tudjanak menni. A többnejűség az özvegyeknek is védelmet adott és lehetőséget arra, hogy más férfitól született gyermekeiket biztonságban felnevelhessék. A feleségek egyenrangúak, tehát ugyan az jár nekik, míg az ágyas nem feleség, de gyermekei ugyan úgy örökölnek, mint a feleségek gyermekei és őket is védi az őket körülvevő család.

A vallásokról így ír a Korán:

„Ha Allah úgy akarta volna, akkor egyetlen közösséggé tett volna benneteket, de különböző közösségre osztott szét, hogy eképpen tegyen próbára titeket, abban, amit a kinyilatkoztatásból adott nektek. Versengjetek hát a jócselekedetekben! Mindannyian Allahhoz fogtok majd visszatérni. És akkor majd ő közölni fogja veletek, hogy min különböztetek össze az evilágon." (5. szúra 48. vers) „Akik hisznek és a zsidók, a szábeiták, a keresztények és mindazok, akik hisznek Allahban, a Végső Napban és helyesen cselekszenek – azoknak nem kell félniük és nem fognak szomorkodni." (5. szúra 69. vers)

„Ha a te Urad úgy akarta volna, akkor mindenki hívő lett volna, aki csak a földön van. Vajon kényszeríteni akarod, az embereket hogy higgyenek?" (10. szúra 99. vers) Tehát senkit nem lehet kényszeríteni a vallásra.

„Az emberek között bizony úgy találod, hogy a zsidók és pogányok a legellenségesebbek a hívőkkel szemben. A hívők iránt a szeretetben pedig a legközelebb azokat találod, akik azt mondják: „Mi keresztények vagyunk." Ez azért van, mert papok és szerzetesek vannak közöttük és azért, mert nem fennhéjazók." (5. szúra 82. vers). Az 57. szúra 27. verse ismét

Jézust és az Evangéliumot magasztalja, de a szerzetesi életet emberi találmánynak és nem isteninek tartja.

„És ne szállj perbe az Írás népével csak úgy, ahogy az a legjobb – kivéve azokat, akik vétkesek közülük! És mondjátok: „Hiszünk abban, ami leküldetett hozzánk és hozzátok! A mi istenünk és a ti istenetek egy. És mi alávetjük magunkat neki." (29. szúra 46. vers)

A 42. szúra 8. verse szerint szintén Allah akarata az, hogy több közösség (vallási) legyen az Írás népei között, mert ha egyet akart volna, megtehette volna. Mint fentebb írtam, az Írás népei ugyan azt az istent tisztelik.

Mohamed beszédgyűjteményeiben-mondásaiban (hadizs) a Próféta így szólt:

„Aki keresztény vagy zsidó emberen igazságtalanságot követ el, az ellen én magam kelek ki vádlóként, a feltámadás napján."

Bűnbocsánatot hirdet a Korán a 4. szúra 110. versében:" Aki valami rosszat tesz, vagy önmaga ellen vétkezik, de utána Allahhoz fohászkodik bocsánatért, az Allahot megbocsátónak és könyörületesnek fogja találni." Ugyan itt a 112-es vers tiltja mások ártatlanul való megvádolását.

A harcról és a dzsihadról:

A Korán a **harcot** is szabályozza:

Az iszlám törvényes háborúnak, csak a védekező háborút ismeri el. (Lásd a síita államokat, mint például Iránt.)

A szunniták és vahhabiták viszont másképp értelmezik a Korán szabályát.

„Harcoljatok Allah útján azok ellen, akik ellenetek harcolnak. Ám ne hágjátok át Allah parancsait! Allah nem szereti azokat, akik áthágják parancsait.

Öljétek meg őket, ahol csak rájuk leltek és űzzétek ki őket onnét, ahonnan kiűztek benneteket! A megkísértés rosszabb mint az ölés. Ne harcoljatok azonban ellenük a Szent Mecsetnél, amíg ők nem harcolnak ellenetek ott. Ám, hogyha harcolnak ellenetek, akkor öljétek meg őket! Ez lesz a hitetlenek fizetsége.

Ha azonban fölhagynak istentelen magatartásukkal és megtérnek, úgy Allah megbocsátó és könyörületes." (2. szúra 190-191. vers) Viszont a fenti résznek van egy kiemelt gondolata, mármint, hogy ki ellen szól a harc, „űzzétek ki őket onnét, ahonnan kiűztek benneteket", tehát önvédelmi harcról van. Azok ellen harcolj, akik megtámadnak!

Máshol ez áll: „Akik fegyvert fognak Allah és küldötte ellen……azoknak jutalma, hogy megöletnek…." 5. szúra 33. vers. Tehát a Korán megint önvédelemről ír.

„Egy hívőnek nem szabad megölnie egy másik hívőt, kivéve tévedésből.” (4. szúra 92. vers) „Aki szándékosan öl meg egy hívőt, annak a gyehenna lesz a jutalma, a abban fog égni örökké……” (4. szúra 93. vers)

„Egy próféta sem ejthet foglyokat addig, míg a hitetlenek között nem rendezett nagy vérontást szerte a földön. Ti az evilág forgandó javait kívánjátok, ám Allah a túlvilágot akarja nektek. Allah hatalmas és bölcs.” (8. szúra 67. vers.) Mivel a Korán tiltja a támadó háborút és mások javainak elvételét, itt lényegében burkolt tiltás van a harc ellen, hiszen nem az evilági javak a cél, hanem a túlvilági élet. Itt az emberi gyöngeségről ír a Korán.

A 33 szúra 60-61. verse arról szól, hogy a nyugtalanságot szítókat, ha figyelmeztetésre sem állnak le tetteikkel, meg kell ölni. Tehát, megint csak önvédelemről van szó. Ilyen gondolkodás az Ószövetségben is előfordul.

A 22. szúra 39. verse szerint muzulmánok kardot csak védelemre használhatnak, vagy agresszióra válaszként.

„Amikor összetalálkoztok a hitetlenekkel, akkor vágjátok el a nyakukat….kérjetek értük váltságdíjat…amíg a háborúskodás véget nem ér.” (47. szúra 4. vers.) Ez a szúra ír arról, hogy akit Allah útján ölnek meg, az a Paradicsomba jut. Viszont sehol sem szól arról, hogy kezdj támadó háborút és ölj meg ártatlanokat. Továbbá a fent említett **3. szúra 55. verse szerint, akik Jézust követik, a hitetlenek fölé helyeztetnek egészen a Feltámadás Napjáig**, értelmében a keresztények nem számítanak hitetlennek.

Hívők közötti harc esetén törekedni kell a béke megteremtésére a 49. szúra 9-10 verse szerint.

Akik a vallás miatt harcolnak Allah követőivel, azokkal nem lehet testvérbarátságot kötni. Akik nem harcolnak ellenük, azokkal lehet barátkozni, még ha más nézeten vannak is a 60 szúra 9. verse szerint.

Ma igen sokan értelmezik félre a **dzsihád** szót és tévesen fordítják szent háborúnak. A Korán szerint egyetlen háború sem lehet szent!!! A dzsihád eredetileg harc, küzdelem a társadalmi igazságosságért. Ez nem katonai, avagy fegyveres harc, hanem szellemi, másképp, Isten útján teendő erőfeszítés.

Tehát **a közhiedelemmel ellentétben a dzsihád nem jelent erőszakot vagy szent háborút**. A dzsihádot nyugaton fordítják általában szent háborúnak, ami egyrészt nyelvészeti tévedés, másrészt a középkori keresztes hadjáratok elnevezéséből fakad. A **háborút arabul a *harb***, a **harcot, a fegyveres küzdelmet pedig a *kitál* szavakkal jelölik**. Az iszlám jogtudósok a háborút sosem nevezik szentnek, azonban abban az esetben, ha honvédelemről, tehát szabadságharcról, vagy pedig felszabadításról van szó, akkor a háborút igazságosnak vagy jogosnak nevezhetik.

Mint fentebb írtam, a muszlim vallástudósok különbséget tesznek a dzsihád belső és külső formái között. A befelé irányuló és egyben a legnagyobb dzsihád a *mudzsáhadat al-nafsz* (a lélekkel szembeni erőfeszítés) amely az ember saját gonoszsága elleni, spirituális dzsihád. Ezen kívül

létezik a kifelé irányuló, látványos dzsihád, melynek három fajtáját lehet megkülönböztetni: a környezet iránti türelmesség és példamutatás, a szóval vagy írótollal való küzdelem, illetve a vagyonnal és a fegyverrel zajló erőfeszítés. A fegyveres harc azonban csak védekező lehet.

Ahogyan ezt Allah küldötte mondta: „Aki egy elvetendő dolgot lát közületek, az változtasson rajta a kezével, ha nem képes erre, akkor változtasson rajta a nyelvével (beszéddel), ha nem képes erre, akkor változtasson rajta a szívében, és ez a leggyengébb hit [megnyilvánulása]!" (Muszlim).

*(**Muszlim (819-875)** iszlám vallástudós, aki 300 ezer hadíszból csak 7275 hadíszt (ismétlések nélkül: 4000) közölt* 10*, amelyek hitelessége felől nincsen kétség. A tudósok úgy tartják, hogy Szahíh Muszlim a leghitelesebb könyv Szahíh al-Bukhári után, de Szahíh Muszlim könnyebben olvasható és a rendezettség szempontjából jobb. Muszlim sok könyvet írt, például Kitáb at-Tabaqát, Kitáb al-Dzsámi', Kitaab al-Aszma' stb., amelyek csak kézirat formában léteznek.)*

A dzsihádnál kell megjegyezni, hogy a hit erőszakos terjesztése céljából indított háború összeegyeztethetetlen az iszlám lényegével, ugyanis **a Korán szerint senkire sem lehet ráerőszakolni a hitet**. Ha az iszlám vallás követése nem mély meggyőződésből, és az egyén szabad választásából fakad, az nem lehet őszinte hit, csupán képmutatás. Az erőszakos hittérítés tehát bűn és jogtalan eljárás. A Korán szúrája szerint: „**Nincs kényszer a vallásban! (2. szúra, 256 vers) Továbbá: „És mondd (Mohamed): „Ez az igazság, mely Uratoktól van (a Korán). Aki akarja higgyen benne, és aki nem akarja az ne higgyen" (18. szúra 29. verse)**.

A dzsihádnak léteznek bizonyos eljárási feltételek, amelyek meghatározzák a dzsihád kihirdetésének és lefolytatásának módját. A fegyveres dzsihád kiemelkedő feltétele, hogy csak és kizárólag az imám, vagy kalifa (ahogy fentebb említés történt róla 1924 óta jogszerűen nem létező, pontosabban betöltött titulus) parancsára indítható indokolt esetekben. **Az iszlám szabályai szerint ennek során a harcosnak nem szabad mások vagy saját életének a kioltását célként kitűzni**.

Mohamed Próféta azt mondta Alinak, amikor harcba indult: „Ne kívánjátok a halált, és kérjétek Allahtól az életben maradást!" (Muszlim)

Ezért a különböző öngyilkos terrorista akciók sem elfogadhatóak a vallás és a jog szempontjából.

A háborúban ugyanis a muszlimoknak tartaniuk kell magukat az iszlám harci etikához.

Allah küldötte a következőképpen rendelkezett: **„Ne öljétek meg a nőket, a földeken dolgozókat, az időseket és azokat, akik koruknál fogva nem veszélyesek rátok nézve, s nem használhatnak ellenségeiteknek."** (al-Bukhári és Muszlim)

(***Al-Bukhári (810-870) iszlám vallástudós*** *600 ezer hadíszt gyűjtött össze azokon a településeken, ahol tudósokra lelt, több mint ezer hadísz-tudóssal találkozott, akikkel eszmecserét folytatott ezekről a hadíszokról, és ebből a hatalmas mennyiségből választotta ki a leghitelesebbeket (7397, ismétlések nélkül 2602). Ezeket híres művében, al-Dzsámi' al-Szahíh al-Musznad min Hadísz Raszúl-Allah (szalla Allahu aleihi wa szallam) wa Szunanihi wa Ejjámihi*

(röviden Al-Dzsámi' asz-Szahíh, A hiteles gyűjtemény) című kötetben közölte 9*. Ezt a kötetet úgy tartják számon, hogy ez a leghitelesebb könyv Allah Könyve után.*)

A muszlimnak sokkal inkább arra kell törekednie, hogy elkerülje az összecsapást, és ha van rá mód, inkább a békés megoldást kell választania:
„Ó ti, akik hívők vagytok! Lépjetek be a békességbe mindannyian, s ne kövessétek a sátán nyomdokait! Bizony ő nektek nyilvánvaló ellenségetek." (2. szúra, 208. vers).

Egy másik szúrában ezt olvashatjuk:
„Ha (ellenségeitek) távol tartják magukat tőletek és nem harcolnak veletek, s a békét ajánlják fel nektek, úgy Allah nem ad nektek lehetőséget ellenük (a harcra)." (4. szúra 90. vers).

A következő rész is ezt támasztja alá:
„Ha békére hajlanak, úgy légy te is arra hajló, és hagyatkozz Allahra, Ő a mindent halló és a mindent tudó". (8. szúra, 61. vers)

Abú Bakr al-Sziddíq ,az I. Kalifa, a Bizánci Birodalom seregei ellen induló első muszlim hadsereghez intézett beszédében így foglalta össze a muszlim harci etika szabályait: **„Ne csonkítsátok meg az ellenség holttestét, ne öljétek meg a gyermekeket, sem az időseket, sem a nőket!** Ne vágjátok ki és ne égessétek fel a pálmafákat, s egyetlen gyümölcsfát sem! Ne öljétek le a jószágot – teheneket, tevéket, birkákat – csak annyit, amennyi élelmezésetekhez szükséges! **Ha olyan embereket találtok, akik kolostorok mélyén imádkoznak, hagyjátok békében őket!"** A Földön való pusztítás, mint például a gyengébb népek leigázása természeti kincseik, és vagyonuk megszerzése céljából, illetve a környezet pusztítása, mind-mind elítélendő az iszlám szemszögéből:
„És ha hátat fordít, arra törekszik a Földön, hogy romlást okozzon [pusztítást végezzen] rajta, és megsemmisítse a növényzetet és az utódokat [jószágokat]. Allah bizony nem szereti a pusztítókat!" (2. szúra 205. verse). **Az iszlám mindemellett megtiltja, hogy a muszlimok kollektív büntetést alkalmazzanak**. **Csak és kizárólag a bűnelkövetőket szabad felelősségre vonni**, és megbüntetni, még akkor is, ha a bűnelkövető védtelen muszlimokat, ártatlan nőket és gyermekeket vett célba. A muszlimok nem kezdeményezhetnek háborúkat, hogy megsértsék mások jogait. Az iszlám nem tolerálja az agressziót sem a saját, sem pedig más oldal részéről:

„És harcoljatok hát Allah útján azok ellen, akik harcolnak ellenetek! Ám ne kövessetek el túlkapást [harc a fegyvertelenekkel szemben], bizony Allah nem szereti a túlkapásra vetemedőket!" (2. szúra 190. verse)

A hitvallásról:

Az iszlám alapja az Istennel való közvetlen kapcsolat. A kereszténység ellenben egyre távolabb kerül Istentől és már inkább egy vallásfilozófia, a maga sajátos dogmáival és filozófiai rendszerével, amit az ókori görög filozófusok (pl. Arisztotelész, akinek filozófiája a materializmus alapja is) nyomán alkottak meg. Ez hasonlatos a zsidóság több száz (Tóra 613 parancsolata), ember alkotta szabályához, noha Isten csak a 10 parancsolatot adta. Az iszlám nem tud mit kezdeni a közbenjárókkal, avagy a keresztény szentkultusszal. Miért egy szenthez imádkoznak a keresztények és miért nem Istenhez. Istennek vannak csodái! Akkor a szent Istenné vált? Olyan, mintha az ókori Apollón gyógyító szentélyei helyére Szűz Mária gyógyító szentélyei

léptek volna. Ahogy egykor Apollón az olimposzi istenek egyike volt, úgy látszólag Szűz Mária a Mennyek Országának egyik istene. Sok iszlám ember azért is radikalizálódik, mert a kereszténységet többistenhitnek véli, és azt mondja, elfordultak az Egy Istentől a keresztények, hiszen egy szentet és nem a muzulmánok által is vallott Teremtő Istent hívják segítségül. A Koránban megjelenő Egy Isten hit, amit a Könyv népei (iszlám, keresztények, zsidók) vallanak, a szemükben alaposan sérül. Vagy Istenhez imádkozom, vagy senkihez.

Nem véletlen, hogy a hódoltság korabeli Magyarországon kezdetben az iszlám erősen támogatta a protestánsokat, mind addig, míg fel nem fedezték, hogy a protestánsok a nemzeti eszme elkötelezett hívei a törökök ellenében.

Hatalmas különbség van a katolikus és az iszlám hitvallás szellemisége között.

Az apostoli hitvallás a katolikusoknál

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében. És Jézus Krisztusban, az ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, szenvedett Poncius Pilátus alatt; megfeszítették, meghalt és eltemették. Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül, fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atya Isten jobbján; onnan jön el ítélni élőket és holtakat. Hiszek Szentlélekben. Hiszem az egyetemes anyaszentegyházat, a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát, a test feltámadását és az örök életet. Ámen.

A „nicea-konstantinápolyi" hitvallás (Köztudott, hogy a 325-ös, I. Konstantin római császár által összehívott Nicea-i Zsinat, nem foglalkozott a hitvallással.)

Hiszek az egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak teremtőjében. Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született minden idő előtt, Isten az Istentől, világosság a világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől; született és nem teremtetett, az Atyával egylényegű,

és általa lett minden. Érettünk, emberekért és üdvösségünkért leszállt a mennyből. Megtestesült a Szentlélektől és Szűz Máriától, és emberré lett. Keresztre feszítették értünk Poncius Pilátus alatt, kínhalált szenvedett, és eltemették, harmadnapon feltámadt az Írások szerint, fölment a mennybe, ott ül az Atya jobbján, újra eljön dicsőségében ítélni élőket és holtakat, és uralmának nem lesz vége. Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és a Fiútól származik (görög keleti kereszténye knél –ortodoxok- a Szentlélek csak az Atyától származik és a Fiú által lett elküldve), akit az Atyával és Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, és aki szólt a próféták által. Hiszem az egy, szent, egyetemes és apostoli egyházat. Vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára. Várom a holtak föltámadását és az eljövendő örök életet. Ámen

Tehát a katolikus hívő számára az egyház egyenrangú Istennel a hitvallásban. Ez igen csak diktatórikus elvárás. Ha nem hiszed az egyházat, elfordulsz az Istentől elv megbéníthatja a személy és az Isten közötti kapcsolatot, mert közéjük belép egy intézmény. Nem véletlen, hogy a protestantizmus elvetette ezt a hitvallást és hitében visszatért a közvetlen Isten – ember kapcsolathoz, kihagyva az intézményi rendszert.

Ezzel szemben, az iszlám hitvallása –saháda vagy as-sahada- sokkal világosabb, egyszerűbb és istenközpontúbb.

Tanúsítom, hogy nincs más isten Allahon kívül, és tanúsítom, hogy Mohamed Isten küldötte.

(„Asshadu alla iláha illá Allah wa asshadu anna Mohammadan raszúl Allah")

Egyszerű, világos és Istenhez kötő hitvallás. A hívő mohamedán közvetlenül Istennel áll kapcsolatban, és nincsen szüksége közvetítőkre.

Hitvallását pedig még rövidebben is megfogalmazza: „Allah akbar" vagy Allahu akhbar, avagy „Isten a legnagyobb".

A kifejezésnek mély spirituális jelentése van a muszlimok számára. Ez arra emlékezteti őket, hogy Isten a hatalom és az erő végső forrása, és hogy Ő az, aki minden szükségletünket ellátja. Ez egyben emlékeztet az alázatosság és az Isten akaratának való alávetettség fontosságára is.

Sajnálatos mód, az utóbbi évtizedekben ezt a kiáltást sokan félelemkeltésre használják a nem iszlám hívekkel szemben.

Ahhoz, hogy valaki muszlim legyen, három dolognak kell megvalósulnia:
1. Higgyen abban, hogy Allah az Egyetlen Isten, nincs Neki társa és Rajta kívül senki nem méltó az imádatra.
2. Engedelmességgel kövesse Allahot, és annak megfelelően éljen, amit Mohamed Próféta (béke legyen vele) hozott úgy, hogy hisz tanításaiban, és engedelmeskedik az azokban foglalt parancsoknak, és abbahagyja azokat a dolgokat, amelyeket megtiltott.
Allah azt mondta: **„Amit a Küldött ad nektek, azt vegyétek el. Amitől pedig eltilt benneteket, attól tartózkodjatok!"** (Korán 59:7)
3. Tisztítsa meg a szívét a társítás minden fajtájától, és azzal válik muszlimmá, hogy kimondja a tanúságtételt és az iszlám többi pillérét is gyakorolja.

A hit öt oszlopa:

Az első oszlop a **saháda**, amely a hitvallást jelenti. Ezt követi a **szalát**, az imádkozás oszlopa. A harmadik oszlop a **zakát**, vagyis az alamizsna; a negyedik a **szaum**, ami a Ramadán hónapban az önmegtartóztatást jelöli. Végül az ötödik oszlop a **haddzs**, amely a mekkai zarándoklatot írja elő a muszlimoknak.

Az uzsoráról:

A Korán tiltja az uzsorát (2. szúra 275-276. vers)

A 2. szúra 280. verse és a 17. szúra 26. verse **szorgalmazza a szegényeknek adott alamizsnát**, illetve azt, hogy adj haladékot adósodnak, ha az szorult helyzetben van.

Az árvákról:

Védi az árvákat a 4. szúra 2 verse, míg a 4 vers a nők hozományhoz való jogát védi, míg a 7 vers a nők örökösödési jogát védi. A korán úgy szabályozza az örökösödést, hogy abból mindkét nem, de a gyerekek is részesüljenek a 4. szúrában. Itt szabályozzák a házasságjogot is. Itt a 36. vers védi a szülőket, rokonokat, árvákat és a rászorulókat. Sokan támadják a 34. verset, miszerint a férfiak nők felett állnak, mert Allah előnyben részesített közülük néhányat, lásd a prófétákat az értelmezés szerint. A keresztények meg azért bélyegezték meg a nőket, mert ők csak Ábrahám

oldalbordájából lettek és Éva engedett a csábításnak és csábította rosszra Ádámot is. Tehát 1-1-e téren. A Korán megengedi a válást a 4. szúra 128-134. verse szerint, továbbá a 65. szúra 1-12 verse szerint is. Igen, de ezt megengedik a protestáns keresztények is, míg a katolikusok csak névleg tiltják, de jogilag kibűvészkedik, hogy lehessen újraházasodni válás után.

A Korán alapszabállyá teszi a mohamedánoknak az üldözöttek védelmét, függetlenül azok vallásától.

Az erőszakról:

„Allah …..eltilt, ami hitvány és elvetendő, és a jogtalan erőszaktól." (16. szúra 90. vers)

A szülők szeretetéről:

„És elrendelte a te Urad, hogy csupán őt szolgáljátok, és hogy legyetek jók a szülőkhöz! Ha kettőjük közül egyik, vagy mindketten élemedett korba jutnak, ne mond nekik azt, hogy „Pfuj!" és ne becsméreld őket, hanem tisztelettel beszélj velük. És terjeszd föléjük könyörületességből az alázatosság szárnyát és mond: „Uram! Légy hozzájuk irgalmas, amiképpen ők felneveltek engem, amikor kicsi voltam!" (17. szúra 23-24. vers). Ez azonos a zsidók és keresztények 5. parancsolatával, illetve az ószövetségi részekkel: *„Tiszteld apádat és anyádat, hogy sokáig élj azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad neked."* (Kiv 20,12) *„Tiszteld apádat és anyádat, amint az Úr, a te Istened parancsolta neked, hogy hosszú életű légy és jól menjen a sorod azon a földön, amelyet az Úr, a te Istened ad neked!"* (MTörv 5,16) *„Hallgass az apádra, aki nemzett téged, és ne vesd meg anyádat azért, mert öreg lett."* (Péld 23,22)

A 31. szúra 14-15. verse ismét a szülő iránti szeretetre és hálára szólít fel. Erről ír a 46. szúra 15-17. verse is.

Útmutatások:

A 17. szúra 32. verse tilalmazza a paráznaságot. A 31. vers és 33. vers a gyilkosságot tiltja, a 34. vers az árvákat védi, a 35. az igazságos kereskedést szolgálja, a 37. pedig a kevélykedés ellen lép fel.

Utolsó ítélet jele:

„És azon a napon hagyjuk, hogy fejveszetten összetorlódjanak. És megfúvatik a trombita. És egybegyűjtjük valamennyiüket." (18. szúra 99. verse.) A Koránban is helyet kap az apokalipszis a 69. szúra 1-52. versében. Megfúvatik a trombita, hegyek felemelkednek és szétmorzsolódnak, kettéhasad az ég, megjelennek az angyalok és ítéletet hirdetnek mindenki felett. Az apokaliptikához tartozik még a 70. és a 75. szúra is. A 75. szúra a Feltámadás Napjáról szól, amit a muszlimok épp úgy várnak, mint a keresztények.

Dzsinnek:

Az iszlám sajátos szellemi lényei, akik között vannak jók és rosszak. A kereszténység sok esetben belőlük alkotta meg a démonok csoportjait. Erre jó példa a kereszténységben álmukban nők formájában megrontó démonok a succubusok. A dzsinnek épp úgy képesek befolyásolni az embereket az iszlámban, mint a kereszténységben a démonok. És épp úgy lehet őket tárgyakhoz, esetlek élőlényekhez kötni, mint ahogyan a démonokat Jézus a disznókba űzte. (Márk 5.12-13) A dzsinnek feltehetőleg a zsidó-keresztény körből kerültek át az iszlámba eredetileg.

A bűn:

A Korán ismeri Ádám paradicsomi bűnbeesésének történetét, de az embert nem tekinti eredendően bűnösnek, tehát nincsen áteredő bűn. Viszont az embert bűnre hajlamosnak tekinti, és ez alól még maga Mohamed sem kivétel.

Az eredendő bűn megítélése terén tehát hatalmas a különbség a kereszténység és az iszlám között. Míg a kereszténységet lényegében agyon nyomja a bűn az eredendő és átöröklődő bűn által, addig az iszlám hívek nem szenvednek attól, hogy ők eleve bűnösek és ezért csak a túlvilágon lehetnek boldogok. Az iszlám megengedi a földi létben lévő boldogságot. A keresztény hit szerint Jézus kereszthalála és feltámadása által megváltott mindenkit. Ennek ellenére a kereszténység nem tud átlépni az áteredő bűnön és ez által azon, hogy az ember bűnös lény. A megváltás általában csak a halál után lehet, szenvedések, avagy a pokol megjárása után. De akkor hogyan is állunk krisztusi megváltással? Ha megváltott minket, akkor minek a pokolbéli szenvedés? De ez már a teológia bonyolult bugyraihoz vezető kérdés.

Nem véletlen, hogy az iszlám Messiásnak, de nem megváltónak tekinti Jézust. Hiszen, az iszlámban az ember nem bűnös eredendően. És ez a tudat felszabadítja az embert és az ember lelkét. Nem kell az eredendő bűn miatt állandó depresszióban élni.

Csak halkan jegyzem meg, hogy Jézus sem a bűntudatot hagyta ránk. „Békességet hagyok rátok. Az én békémet adom nektek.” (János 14,27) Nem véletlen a szentmise ezen része sem: ”Az Úr békéje legyen veletek”. Az egyház tette önmagát a szenvedők és a bűnösök közösségévé, hogy hatalma legyen a lelkek felett. Az iszlámban, mivel nincsen közvetítő egyház Isten és ember között, nem jöhetett létre olyan szervezet, amely uralni akarta volna az emberek lelkét saját hatalmi céljai végett.

Az iszlám vallásban a „bűn” (*dhanb, thanb*) minden olyan cselekedet, amely Allah azaz Isten akarata ellen irányul. Az iszlám szerint a bűn mindig cselekedet és nem tudatállapot. A Korán szerint az emberi lélek hajlik a gonoszra, hacsak Isten kegyelme által meg nem menti.

Az iszlámban a Sátánnak *(Iblísz)* nagy szerepe van abban, hogy az emberiséget a bűnbe vezesse. Ezért az iszlám teológusok figyelmeztetnek a bűnbe vezető külső erőkre (7:27, 4:199, 3:55). A Korán számos versében (2:30-39, 7:11-25, 20:116-124) írja le Ádám megkísértését a Sátán által és a 7:27 szerint a Sátán ugyanezekkel az eszközökkel csábítja el az emberiséget: Allah előírja a törvényt, amelyet az emberek figyelmen kívül hagynak és saját vágyaikat követik. A Sátán hamis reményekkel kecsegteti az embert, aki figyelmen kívül hagyja Allah törvényeit és áthágja az Allah által megszabott határokat. Ezáltal az embert jogosan ítéli el Allah és mér rá büntetést. De az embernek még ekkor is lehetősége van, hogy Allah szavát kövesse és visszatérjen Hozzá.

Az iszlám követői abban hisznek, hogy a bűnösök felkeltik Allah mérgét és egyeseket a pokol (gyehenna) örök tüzével bünteti, emellett azonban Allah kegyelmes *(ar-rahman)* és megbocsátó *(al-ghaffar)*. A pokol tüzével kapcsolatban az iszlám hit azt tartja, hogy megtisztítja azokat, akiket ide száműztek és ezek később bebocsátást nyernek a paradicsomba (jannah), ha csak egy morzsányi hit is maradt bennük. A Korán egyes értelmezései szerint a gyehenna tüze nem más, mint az emberiség által elkövetett bűnök másik formája.

Az iszlám a bűn több fokozatát ismeri:

sayyia, khatia: hibák (7:168; 17:31; 40:45; 47:19 48:2 szúrák versei)

itada, junah, dhanb: erkölcstelenség (2:190,229; 17:17 33:55 szúrák versei) Ide tartozik a fajtalanság is.

haram: vétek (5:4; 6:146 szúrák)

ithm, dhulam, fujur, su, fasad, fisk, kufr: gonoszság és romlottság (2:99, 205; 4:50, 112, 123, 136; 12:79; 38:62; 82:14 szúrák versei)

shirk: többistenhit (4:48 szúra verse)

Krisztus megváltását azért nem tatja a Korán fontosnak, mert nem tekinti az embert eredendően bűnösnek az áteredő bűn miatt. Minden ember maga dönt sorsáról és szerez bűnbocsánatot Istennél. A bűnbocsánathoz nem kell egyházi közbenjárás, mert minden ember közvetlen kapcsolatban áll Istennel, közvetlenül fordulhat hozzá, közbenjárók nélkül. És itt igen csak közel vannak Jézushoz, mert mikor megkérdezték Jézust az Evangélium szerint, hogy miképp kell imádkozni, ő a Mi Atyánk imát tanítja meg. Tehát Jézus is közvetlenül fordul az Atyához, és ezt tanítja a kereszténységnek is. Tehát Jézus sem azt mondja, hogy keress közvetítőket az Atyához. A közvetlen Isten-ember kapcsolatot hirdetik a protestánsok is, pedig ők is keresztények.

Az iszlám nem tartja magát a bűn miatt szenvedő, vezeklő egyháznak, ellentétben a kereszténységgel, ahol mindenkit megbélyegez a bűn, a bűnbánat és a vezeklés. Az iszlám és a muszlim hívők a protestánsokhoz igen sok mindenben hasonlatosak.

Az engesztelés módja az ima, a böjt (zsidó hatásra), a jócselekedet és a zarándoklat.

A vagyonról:

A föld nem lehet a kizsákmányolás eszköze és forrása, épp ezért a javak nem koncentrálódhatnak a gazdagok kezében az 59. szúra 7. verse szerint. „Mindaz, ami az egekben van és mindaz, ami a földön található, Istené" (2. szúra 284. verse), amiből következik, hogy a vagyon az egész muzulmán közösségé, avagy a népé. Magas szintű szociális gondolkodásra vall ez a nézet. Nem véletlen, hogy kötelező a szegények megsegítése. Összecseng Aquinói Szent Tamás nézeteivel, aki megengedi a szegényeknek, hogy életük fenntartása érdekében, vegyék el a gazdagok feleslegét és ezt a cselekedetet Szent Tamás nem tekinti bűnnek. Szent Tanmás a túlzott gazdagságot viszont bűnnek tekinti.

Az Ítélet napja és visszatérő Mahdi:

Ez ugyan csak burkoltan van a Koránban, éppen ezért sok visszatérő Mahdi lehet. Ilyen lehet pl. valamelyik imám, vagy egyes vélekedés szerint Jézus is lehet az, akit várnak.

A síiták várják a Mahdi, avagy a megváltó visszatértét, aki az ítélet napja előtt jön el 7, 9 vagy 12 évvel. A Mahdi a hadisz (hadith) hagyományban, avagy Mohamed mondásainak gyűjteményeiben van benne. A síiták valamelyik imám visszatértét várják a 12 imám közül, míg a szunniták szimplán csak Mohamed utódában várják a Mahdit. Van olyan iszlám irányzat, ahol Jézus az idők végezetén visszatér az evilágra, Damaszkusz keleti részén, egy fehér minaret mellett. A damaszkuszi nagymecset kiemelt szerepet tölt be az iszlámban. Amellett, hogy – a muszlimok között is prófétaként tisztelt – Keresztelő Szent János végső nyughelyeként tartják számon, a hagyomány szerint ez lesz Jézus (Issza) második eljövetelének helyszíne is, aki innen indul majd Jeruzsálembe, hogy végső ítéletet tartson az emberiség felett.

Igazságosan, az iszlám törvényei szerint fog dönteni az emberek között, széttöri majd a keresztet, megöli a disznót, maga fogja bizonyítani, hogy a zsidók nem ölték meg és nem feszítették keresztre, megmondja, hogy ő csak Isten szolgája és küldötte, és hívni fogja az embereket az Egyisten hitre. Akkor mindenki hinni fog benne.

Jézus (Iszá) visszatértét többen ezekre a fejezetre alapozzák:

„[Emlékezzetek arra], amikor Allah így szólt: "Jézus! Magamhoz szólítalak [immár], magamhoz emellek [az égbe] és megtisztítalak téged a hitetlenektől. Azokat, akik követnek téged, a hitetlenek fölé helyezem - egészen a Feltámadás Napjáig. Aztán [mindannyian] hozzám fogtok visszatérni, s ítélni fogok közöttetek abban, amiben különböztetek." (Imran nemzetsége (3.) Szúra, 55)

„Az Írás birtokosai közül nincs senki, aki - halála előtt - ne hinne benne. A Feltámadás Napján [Jézus] tanú lesz ellenük" - (A Nők Szúra (4.), 159)) De több Jézusra vonatkoztatott Korán részt is ide vesznek.

A damaszkuszi Omajjad nagymecset egyik minaretjének a neve Isa avagy Jézus. Jézus (Isa) állandó jelzője a „Béke legyen vele". A Damaszkuszi mecset fehér minaretje (épült 1247-ben) az, ahol sok muszlim Jézus eljövetelét várja az utolsó ítélet előtt. (Csak megjegyzem, hogy a nagymecset helyén állt a Keresztelő Szent János bazilika, amit 661-706 között a keresztények és muzulmánok közösen használtak imahelyként!) Nem véletlen, hogy az iszlám szerint mind a mai napig itt őrzik Keresztelő Szent János fejereklyéjét a mecsetben.

1247-ben Abdallah al-Musztaszim (1242-1258) volt a bagdadi kalifa. Ő az Abbaszida család tagja volt, akik a szunniták mutazilita ágához tartoztak. Tehát, a mutaziliták várják vissza Jézust, mint Mahdi-t.

Bűn, szenvedés kérdése

Az iszlám az embert bűnre hajlamosnak tekinti, de nem tekinti eredendően bűnösnek.

Az iszlám és a kereszténység között van egy hatalmas különbség. Míg az iszlámban az üdvösséghez a jócselekedet vezet az ima mellett, mert ugye cselekedet nélkül mit sem ér a hit, addig a kereszténységnél a szenvedés, a tűrés a döntő az ima mellett. Nem véletlenül mondják a katolikusok a földi egyházat a szenvedő egyháznak.

„Tagadd meg magad, vedd fel *a* keresztedet…"(Mk. 8.34) az alapja a keresztény szenvedéstannak. De Isten miért akarja, hogy szenvedjünk, ha már Jézusban megváltotta Ádám

és Éva ősbűnét, tehát lényegében eltörölte az eredendő bűnt? Nem véletlen, hogy sok egyháztudós szerint a Mk. 8.34 utólagos interpretáció és ez így, vagy ahogy azt értelmezik, Jézusnál nem hangzott el. De miért a Mk. 8.34 lett a kereszténység egyik alapja?

Miért akarja isten, hogy szenvedjünk? Isten nem akarhat ilyet! Nem véletlen, hogy Jézus a szegényekhez jött és nem a gazdagokhoz. De idővel a gazdagoknak jött jól a kereszténység, mert általa meg tudták tartani vagyonukat, rabszolgáikat (a keresztény rabszolgákat is!) és az általuk kizsákmányoltakat. Hiszen a gazdagok meg tudták így magyarázni azt, hogy miért lehetnek ők gazdagok, és tarthatják elnyomásban a szegényeket. Ők most szenvednek, de majd milyen jó lesz nekik a túlvilágon. Igaz, Jézus a gazdagok ellen szól, és lényegében bezárja előttük a Mennyországot (teve hasonlat, vagy a gazdag ifjú példázata), de a pénz ezt is megoldotta. Egy kis adomány az egyháznak, és máris nyitva a Paradicsom. Vagy a halál előtt elég a megbánás, és máris lehet tovább tobzódni a mennyben a földi gazdagság után. Nem véletlen, hogy a kereszténységet egy császár karolta fel és tette államvallássá. És az sem véletlen, hogy az egyház mekkora gazdagságra tett szert. A keresztények fő célja a szenvedés és az intézményesített bűnbocsánat.

Az iszlámot viszont az egyszerű emberek fogadták el. Ők nem szenvednek, mert egyenrangúak, számukra nem lehetőség, hanem kötelesség a szegények támogatása. Ők nem idealizálják meg a gazdag-szegény viszonyát. Nincs intézménysült egyház, ami belép ember és isten közé, pláne, hogy közbenjáró legyen a bűnbocsánat terén (kötés-oldás joga).

Az már persze más kérdés, hogy az iszlám radikalizmus igen csak eltávolodott a Korán valódi szellemiségétől és az ott lefektetett irányelvektől. De ehhez a keresztény világ jócskán segédkezett.

Az iszlám irányzatai és belső harcai

Most, hogy megnéztük mi is az iszlám, a muszlimok hitének alapja, nézzük meg, hogy miképp is jutott a megbékélés vallása el a mai állapotára.

Mohammed (571-632) azért hirdeti meg isten szavát az arab törzsek között, hogy ott békét teremtsen. Mohamed a Koreis törzs tagja volt és az iszlám elterjedésében ez a törzs jelentős szerepet játszott. Ezen törzs belső családi háborúi vezettek el az egységes iszlám korai ágakra szakadásához is, ami mindmáig tartó harcokhoz vezetett. Ez a törzs adja mindmáig az arab-perzsa iszlám világ különleges öntudatát is. Ennek oka, hogy az évszázadok során a Közel-Kelet arab-perzsa népességének jó része, valami módon Mohammed vérségi leszármazottjának tarthatja magát. Ez által magukat a Próféta utódának tekintik, az igaz iszlám letéteményeseinek. Ők isten kiválasztott népe, és a Próféta, a kiválasztott vérségi utódai. Az iszlám története így az arabok saját családi történetévé válik.

Ez nagyban befolyásolja az arab-persza népesség viszonyát a más etnikumú muszlim, avagy iszlám hitűekhez. Az ibériai félsziget mór világán át Mohammed utódai az európai családok között is megtalálhatóak. Ilyen például Maria Casimira Louise 1641-1716, Sobieski János lengyel király felesége, báró Bakács Sándor 1656 előtt+, Frangepán Kata 1561+, a szigetvári hős Zrínyi Miklós felesége, stb. Tehát, számos magyar nemesi család felmenői között is ott van Mohammed.

Ez a leszármazástudat pedig hatalmas erőt az az arab iszlámnak. Hiszen ők a Próféta tényleges leszármazottai. Ezt a leszármazástudatot a kereszténység elveti, noha lett volna rá igény. A

Meroving Nagy Klodwig v. Clodvig (465-uralk: 481/82-511) frank uralkodó, saját hite szerint ő Jézus Krisztus és Magdalai Mária francia földön élt lányának Sárának az utóda.

Arimetriai József és Mária Magdolna a hagyomány szerint Franciaországba menekült a zsidók elől. Jézus és Klodwig között 22-23 nemzedék lehetett. Mária Magdolna sírját a dél-franciaországi Aix-ban tisztelik. Jézus leszármazottaira utalhatnak 2. századi görög iratok, vagy az apokrif Tamás Evangéliuma. Feltehetőleg innét eredt a középkori európai uralkodóházak „kék vér" leszármazási tudata. A katolicizmus és általa a kereszténység viszont elvette azt a hagyományt, hogy Jézusnak családja és utódai lettek volna. Így, ezt a származástudat általi kötődést az isteni tanításhoz, elvették a keresztény hívektől. Jézus úgy valóságos Isten és valóságos Ember egyszerre, hogy nem volt családja a keresztény egyházak szerint. A keresztények a vérségi leszármazástudat hiányában, nem érzik saját múltjuknak, családi önérzetük részének a vallást, szemben a Mohammedtől leszármazó iszlám arab hívekkel. Márpedig ez a vérségi kötődés az iszlám egyik hatalmas ereje.

De, pont ez a vérségi kötődés indította el az iszlám megosztottságát is.

Az iszlámot megosztó probléma gyökere a Koreis törzsön belül robban ki, mégpedig azért, hogy ki örökölje Mohammed halála után a kvázi „főpapi" titulust. Főpapi idézőjelben, mert az iszlámban nincsen papság. Csak hittudósokat ismer az iszlám, és ezek között lehet tekintélyi elsőbbség azáltal, hogy kit ismer el elsőnek az iszlám közösség. Ez is hozzájárul majd később a különböző vallási ágak létrejöttéhez.

A probléma avval vette kezdetét, hogy Mohammednek nem marad fia. A Próféta halála után az első három kalifa (szunnita ág vallási vezetői) a Próféta harcostársai és egyben rokonai közül kerültek ki. Ők voltak Abu Bakr (632-634), Omár (634-664) és Othmán (644-656).

Omár kalifa egyik kiemelkedő tette volt, hogy elismerte a kopt egyházat és biztosította annak mindmáig meglévő autonómiáját.

Othmán idős kora miatt családtagjai befolyása miatt „nepotista" volt, ami a hívek között jelentős elégedetlenséget eredményezett. Már Othmán megválasztásakor felmerült a kérdés, hogy Mohamed végrendelkezett e az utódlásáról. Othmán hívei a későbbi **szunniták** azt mondták, hogy a Próféta az ulémára, a közösségre bízta a döntést, míg Ali hívei, aki Mohamed lányának Fatimának volt férje, azt hirdették, hogy Mohamed, Alit jelölte utódjának. Ali hívei a későbbi **síiták**.

A szunnita Koránban nincs benne az Alit kijelölő rész, míg a Síita Korán utolsó szúrája Ali kijelöléséről szól. A Korán többi része azonos a két ágazat részéről.

Ali azonban 644-ben elismerte Othmánt, ezért a kérdés átmenetileg megoldódott. Viszont Othmán visszaélései miatt megnőtt annak ellenzéke, miáltal merénylők végeztek Othmán-nal. A későbbi szunniták Othmán meggyilkolását Ali számlájára írták, noha ehhez Alinak nem volt köze. Utóbb Alit választották kalifának (a síiták szerint ő az 1. imám) és így 656-661-ig ő volt az iszlám elsőszámú vezetője. Ali katonailag legyőzhette volna ellenfeleit, de ezt egy csata során nem tette meg, mert inkább visszavonta hadait. Ekkor igen sokan elhagyták táborát. Ők a **haradzsiták**, avagy a kivonulók. Ali később nagy haddal mészárolja le őket. 661. január 24-én azonban Alival egy haradzsita merénylő végzett. A merénylet hátterében Muavija (Moavija) ibn Abi Szufjan állt, aki 661-680.05.06-ig volt kalifa. Ő kezdte meg Ali családjának üldözését. Muavija fia I. Yazid kalifa 680-683 között elhatározta, hogy végleg leszámol Ali családjával, utódaival és híveivel. I Yazid hadai Kerbelánál bekerítették Ali fia Husszein (2. imám) családját, és lemészárolták. Viszont Ali másik fia Hasszán (3. imám) és családja megmenekült a gyilkosok elől. A kérdést csak bonyolította, hogy Aisa, Mohammed legfiatalabb felesége a szunnitákat, míg Mohammed lánya (nem Aisa lánya) a síitákat segítette.

Ettől kezdve a síiták jelszava: Bosszú Husszeinért, és imám csak Ali és Fatima utóda lehet.

Ettől kezdve végleg kettészakadt az iszlám **szunnita** és **síita** ágra, de nem szűnt meg a harc a főhatalomért. Szunnita ágon a Mohammed utód Omajada család jut hatalomra, akiket 749/750-ben a síitákkal rokonszenvező szunnita mutazilita Abbaszida dinasztia írt ki, egy fiú kivételével, aki később alapítója lesz az iszlám európai, ibériai-félszigeti hatalmának.

A szunnita és síita ág egymást kölcsönösen gyűlöli, és a szunniták szemében egy síita rosszabb akár a zsidóknál is.

Bár az iszlám csak a védekező harcot tekinti jogosnak, gazdasági okok miatt már közvetlenül Mohammed utódai megkezdték a hódító harcokat. De ezek nem vallásháborúk, hanem gazdasági háborúk, mivel az iszlám tiltja az erőszakos vallásterjesztést. Az már más kérdés, hogy a gazdasági okokból megszállt területeken a muzulmán hitre áttértek, avagy az áttérés, sok gazdasági és politikai előnnyel járhatott. Mi több, ezen hódító háborúkat igen gyakran azért vívták, mert az ott élő népek támadtak rá a muzulmán területekre, illetve kereskedőkre. Máskor pedig szövetségesként hívták a muzulmán hadakat, mint történt például az Ibériai-félsziget meghódításakor.

Iszlám vallási ágak

Szunniták (ortodoxok):

Kalifa az, akit tudása és rátermettsége által az egész közösség (umma) megválaszt.

Eredeti megnevezésük: "a bevett szokás és a közösség követői", ami a próféta szokásának, cselekedeteinek, életmódjának a követésére és a közösséghez való tartozásra utal. A szunnita közösség a saría (szent törvény) négy forrását ismeri el: 1. Korán, 2. a próféta hagyománya (hadísz), 3. a vallásjogtudók konszenzusa (idzsmá) és 4. az analógiás következtetés (qijász).

A prófétai és az első kalifák mondásait és tetteit gyűjti össze a szunna.

Teológiai szempontból három fő irányzat különült el:

1. a ***mutazilita*** irányzat, amelyik racionális, a szabad akarat képviselője és szigorúan vett monoteista. Ez az ágazat elenyészett, de ma a liberális iszlám gondolkodók igyekeznek hagyományaikat feleleveníteni.

2. a ***hanbalita***, amelyik a próféta hagyományát követi, tradicionalista, a predestináció képviselője, és gyakran antropomorfizmussal vádolták.

3. az ***asari*** és a ***máturidi*** irányzat, amelyik középső helyet foglal el a két előbbi között, racionális, és elfogadja a predestinációt.

Napjainkban a hivatalos szunnita iszlám képviselői az asari/máturidi irányzat követőinek tekinthetők, a liberális és a szekuláris muszlim gondolkodók a mutazilitákat tartják elődjüknek, míg az iszlamista mozgalmak a hanbalita gondolkodás útját járják.

Ma a legtöbb iszlám állam szunnita vallású, de a kurdok jó része is szunnita.

Síiták:

Az iszlám világ 10-13%-a síita vallású.

Imám, csak Ali és Fatima utóda lehet. (Nem veszik figyelembe a férfi és nőági leszármazás különbségét, fő, hogy az illető Ali és Fatima vérszerinti leszármazottja legyen.)

A síiták fő vonulata Iránban a 12 imámot tiszteli és várja a 12. imám visszatértét az utolsó napon. Tizenkettes imamita uralkodóház volt a ***Fatimida dinasztia***, amely 910-1171-ig uralkodott. Hatalmuk csúcsán a birodalom magába foglalta Egyiptomot, Észak-Afrikát, Szicíliát, Palesztinát, Szíriát, Afrika vörös-tengeri partvidékét, Jement és a mai Szaúd-Arábia Hidzsáz régióját.

A **kajsziták** síita ág magát a 4. imámtól eredezteti, míg az **iszmaeliták** magukat Iszmaeltől a 7. imámtól vezetik le. (Csak megjegyzem, hogy a 12-es imamiták 7. imámnak nem Iszmaelt, hanem testvérét Musa al-Kazim (746-765-799)-ot tartják. Musa al-Kazim-tól származott a perzsa Szafávida dinasztia (1502-1736), amely dinasztia még a szunnita törököknek is ellen tudott állni.

Talán a legismertebb iszmaelita csoport a nizari ághoz tartozó asszaszinek voltak. A nizari ág ma is létezik, mint a síita iszlám egyik legnagyobb csoportja. Ők 25 országban, több mint 15 millióan vannak.

Síiták ma főleg Iránban és Libanonban (12 imámot ismernek el), Jemenben (**zeidita - zajida síiták, akik az 5. imámtól eredeztetik magukat**), Irakban és Szíriában élnek. A libanoni Heszbollah szervezet is síita csoportosulás. Nem véletlen, hogy Irán a fő támogatójuk.

Irakban kisebbségi szunnita kormány volt Szaddam Husszein alatt, tehát jogilag a szunniták elnyomták a síita többséget, míg Szíriában a kisebbségi síiták voltak kormányon a többségi szunnitákkal szemben. Ezért ellenzik sokan a síita Irán katonai bevonulását Szíriába, míg Irakban a szunniták félnek egy síita politikai bosszútól.

Haradzsiták:

Ide tartoznak a **szufriták**, a Líbiában, Tunéziában és Algériában élő **ibaditák**, továbbá az **Azrakiták** és a **Nagditák** ágazatok.

A **Vahabiták**, uralják Szaud-Arábiát. Ők a síita és szunnita állammal is szembeállnak A vahabiták a XVI. században jelennek meg és 1740/44 után erősödnek meg. A vahabiták nézeteit vette át részben az Iszlám Állam (ISIS). A vahabitákat Kalifa vezeti. A vahabiták célja a visszatérés az iszlám gyökereihez, puritánságához és fanatizmusához. Ők az iszlám „reformátusai". A vahabiták csak Mohammedet és az őt követő 3 kalifa (Abu Bakr (632-634), Omár (634-664) és Othmán (644-656)) tanítását ismerik el, és száműztek minden teológiai okoskodást. Szigorúan egyistenhitűek. Még a muzulmán szent helyek kultuszát is elvetik, mert az bálványimádás és többistenhit. Még Mohammed születésnapjának megünneplése is tilos a számukra.

A vahabiták mindig gyűlölettel harcoltak azok ellen, akik kizsákmányolták őket, avagy az arabokat. Az 1740-es években a gazdag törökök és egyiptomiak voltak a célpontok, most pedig a nyugati tőkés világ. A vahabiták élén kalifaként tejhatalommal a dirjai emír áll, aki a Szaud család feje. Ő tejhatalommal bír, épp úgy, mint egykor az ISIS vezére. A vahabiták, Mohamed ibn Abd al-Vahháb „vallásalapítójuk" szerint meghirdették, hogy aki nem hódol be nekik, azt megölhetik, legyen az síita, szunnita vagy más vallású. Patriarchális államformát hirdetnek. A bor, a szeszes italok, a dohány és általában a tudatmódosító szerek élvezete szigorú büntetés terhe mellett tilos, ugyanez vonatkozik a zene, tánc, játék és mulatság élvezetére is. Tiltott a

szépítőszerek, ékszerek használata, a díszítések a ruházaton, de a finom selyemszövetek viselése is.

Csak csendben jegyzem meg, hogy az arab térségben az USA fő szövetségese a vahabita Szaud-Arábia! Geopolitikai helyzetük miatt a vahabiták erős befolyással vannak Katarban, Kuvaitban és az Egyesült Arab Emírségekben is. Jelentős számú követői vannak Jemenben, ahol számos síita muzulmán él. Nem véletlen, hogy Jemen miatt nemrég Szaud-Arábia összetűzött Iránnal.

A vahabiták a síitákat sátánimádónak tartják. 1801-ben például lemészárolták Kerbela síita lakóit, a csecsemőktől kezdve az aggastyánokig és megbecstelenítettek Ali és Fatima fia, Husszein sírját is.

Mekka és Medina ma vahabita kézen van. Bár a Kába kő a bálványimádás része, a vahabiták azért nem vetik meg az iszlám kötelező zarándoklatokban rejlő hatalmas anyagi hasznot. Ezért engedélyezik a zarándoklatokat.

Ma Szaud-Arábia névleg felhagyott a harccal, de gyakorlatban több esetben is ott lehet sejteni az Al-Kaida és az ISIS (Iszlám Álam) mögött, habár ez a két szervezet az utóbbi időben hitszegőnek tartja Szaud-Arábiát, miáltal itt is hajtanak végre merényleteket, főleg az uralkodóház érdekeltségei ellen. Épp ezért Abdul-Aziz al-Sheikh szaudi főmufti (főpap) több ízben is elítélte az ISIS-t.

Mivel az ISIS vahabita nézeteket vall, élesem szemben áll az általa elfoglalt területek szunnita népességével. Ezért lép fel ellenük is erőszakkal. **A vahabita - szunnita ellentét indította be az Európa felé megindult iszlám menekültáradatot.**

Vahabita szervezet a Hamasz Izraelben. (Tehát nem véletlen a Hamasz és a Heszbollah szembenállása.)

A négy fő iszlám vallási ág (síita, szunnita, haradzsita és vahabita) egymással elkeseredett harcot folytat a politikai, vallási és gazdasági főhatalomért az egyes térségekben, de leginkább Irakban és Szíriában.

Iszlám emberek és mentalitások, politikai okok

Mint láttuk, az arabok önmagukat a Próféta utódának, a kiválasztottaknak tartják. Ugyan harcolnak egymás ellen a fenti három fő vallási irányzat tagjai, de abban megegyeznek, hogy mindenkit, aki nem arab, megvetnek és nem tartják igazi muzulmánnak.

Ez pedig óhatatlanul ellentéteket szül a többi muszlim állammal és népességgel. Az iszlám csapatok 850-re szinte eljut Indiáig, és elfoglalják Észak-Afrikát. Iszlám lesz a Balkán-félsziget, Afganisztán, Kurdisztán egy része, Kazahsztán, majd később például Indonézia, stb. Ugyan a nem arab térségek átvették a Koránt és az iszlám vallást, de azt hozzáigazították saját törzsi, területi vallásukhoz, miáltal a nem arab térségek sokkal toleránsabbak vallásilag az araboknál. Öntudat szintjén pedig szemben állnak az arabokkal. De arab-és arab között is van szembenállás. Erre kiváló példa Egyiptom. Itt ma szunniták élnek főleg, noha egykor síita térség volt. A szíriai és iraki arabok azonban nem tekintik igazi araboknak az egyiptomiakat, mi több, igazi muzulmánnak sem, mondván, hogy átitatja őket ősi múltjuk és a fáraoizmus. Többek között ezért nem tudott eredményt elérni az úgynevezett Arab Tavasz (2010-2014 között), hiszen a szunniták sem tudtak közösen fellépni.

Az iszlámon belüli feszültséget csak tovább fokozta az egykori Török Birodalom léte, ami a Közel-Keleten és Észak-Afrikában 1516-1918 között állt fent. Magában foglalta Szíriát, Libanont, Irakot, Észak-Afrikát (Marokkó, Tunézia, Líbia) és Egyiptomot. Függő terület volt az Arab-félsziget. A törökök a térségben hódítóként léptek fel. A helyi törzseket megadóztatták, ha kellett át illetve széttelepítették. A helyi felkelléseket pedig rendre vérbe fojtották. Éppen ezért az arabok a szunnita törököket nem is tartják igazi muzulmánoknak, noha 1517-1921-ig a török szultánok voltak a kalifák. Ma egy arab szemében a Sátánnál is rosszabb egy török, noha, mindketten szunnita muzulmánok.

Mohamed Ali volt az a XIX. század első felében (1805-1840), aki igyekezett függetleníteni az arabokat a török birodalmon belül. Egyesítette Egyiptomot, Szudánt, Szíriát, Irakot és lényegében a török birodalmon belül egy független államot hozott létre. Az arab térség önálló törekvését, gazdasági okok miatt végül közösen verték le a törökök, franciák, angolok és az osztrákok. Az 1840.11.27-i kapitulációt egy angol-osztrák flotta erőszakolta ki. Ez véget vetett Egyiptom és az arab térség megkezdett gazdasági, kulturális és politikai önrendelkezésének és ismét megerősödött a török elnyomás. Ezt a lépést az arabok Európának mindmáig nem bocsátották meg. 1840.11.27-e lényegében az arab világ világosi fegyverletétele volt.

A XIX. századtól Észak-Afrikában egyre több angol (Brit), francia és olasz gazdasági érdekeltség jelent meg. Ez később az I. világháború után éreztette igazán hatását.

A Török Birodalom bukása 1918/21-ben lehetőséget adott volna a Közel-Kelet és Észak-Afrika területi és vallási rendezésére, de a térséget ugyan azok rendezték újra, akik már Európában is dilettánsként viselkedek például a trianoni békekötés során.

Ahogy Európában, úgy a Közel-Keleten és Észak-Afrikában sem vették figyelembe az etnikai, vallási és gazdasági határokat, miáltal szétszakított népek, törzsek és gazdasági térségek keletkeztek. Például a közel 30 milliós kurd népnek elfelejtettek államot kijelölni, stb.

És ekkor kaptak területi fennhatóságot a gazdasági érdekek is. Törökország arab lakta területeiből – az egykori brit-francia titkos egyezmény nyomán – Szíriát és Libanont Franciaország kapta, míg Palesztina, Irak (1932-től független állam) és Jordánia a brit birodalom részévé, kvázi gyarmatává vált. Kvázi, mert mandátumos területnek hívták őket, mert formailag a Népszövetség (ENSZ elődje) gyakorolta a hatalmat a fenti gyarmatosító államok személyében. A Franciák és Angolok pedig megkezdték a térség brutális gazdasági kirablását.

Ezen kívül Marokkó és Algír eleve francia gyarmat volt, míg 1914-tól Egyiptom angol gyarmat lett (igaz 1922-től már független állam), míg Líbia, Eritrea és Szomália pedig Olasz gyarmattá vált. 1935-től Etiópiába is megjelentek az Olaszok. Tehát az arabok és Észak-Afrika-i muzulmánok a török megszállás után európai elnyomás alá kerültek. Lényegében csak a vahabita Szaud-Arábia bírt függetlenséggel.

A II. világháború során az angolok és franciák a közel-keleti araboknak megígérték, hogy átadják a mandátumos területeket, ha azok harcolnak a németek ellen. Ezt az angolok szerződésben is rögzítették, és az arabok teljesítették is a rájuk eső részt. Nem úgy az európaiak, akik például 1948-ban létrehozták Izraelt, egy olyan területen, amit szerződésileg az araboknak ígértek. Igaz, Szíria a szerződés szerint 1944-től független lett. A hátárait viszont nem a vallási és etnikai megfelelőség szerint húzták meg.

Az észak-afrikai és közel-keleti gyarmati rendszer is sokára bomlott csak le. Tunézia 1956, Marokkó 1956, Algéria 1962, Líbia 1949, Szudán 1956, Szomália 1961, Dél Jemen 1967, Omán 1951 lett független. A létrejött független államok azonban továbbra is nagyon függtek az európai, majd 1945 után az USA tőkétől. Ezen államok tovább folytatták a térség gazdasági kirablását, például úgy, hogy felvásárolták az olajkutakat és a nyersanyagforrásokat. Ha pedig sérült a

nyugat, az utóbbi évtizedekben leginkább az USA gazdasági érdeke, akkor katonai beavatkozásokkal verték szét a térségben kialakult és stabilizálódott államrendet. Erre jó példa Líbia, amit az 1980-as évektől kezdve terrorbombázott az USA, hogy végül ágensei 2011-ben végleg szétverjék az ottani államrendet. Ide tartozik az 1991-es Öbölháború, és a 2003-2011-es iraki háború is. Az egységes szíriai államrendet is az USA mesterkedése verte szét, ami elvezetett a mai káoszhoz és az ISIS létrejöttéhez. Az ISIS lényegében az arab világ védekező mechanizmusa az őket folyton fenyegető, kirabló és becsapó nyugattal szemben. Talán nem véletlen, hogy a merényletek eddig a fő célpontjai francia érdekeltségek voltak.

Az sem elhanyagolható kérdés, hogy az arab világban kialakult terrorista szervezetek mögött, szinte mindig feltűnik az USA és a CIA. Hiszen legtöbbször ők képezték ki a későbbi terrorszervezetek vezetőit, vagy tőlük származik kézen – közön ezen szervezetek fegyverzete. Ha az USA kivonulna az arab és iszlám térségből, az nagyban elősegítené a megbékélést. De az USA saját gazdasági érdekei a káoszt követelik meg, hiszen így például az olajkereskedelemből hatalmas haszonra tehetnek szert. Lásd például, Líbia látványos piaci visszaszorulását.

Mivel nincsen hitletéteményes papi rend az iszlámban, és az iszlám hívek több államban élnek, könnyen hajlamosak a radikalizációra, ha egy erőteljes hitszónok gyűjti maga köré őket. A radikalizáció másik oka a nyomor. Ha pedig a nyomor és a hitbeni radikalizáció egybeesik, akkor elszabadul a pokol. Pláne, ha sikerül megfelelő ellenségképet felmutatni.

Az iszlámon belüli belső békét a középkorban az hozta el, hogy lényegében egy erős birodalomhoz, a török államhoz tartoztak a szunniták, míg a síitákat a perzsa iráni állam fogta össze. Tehát volt közös állami, és mi főbb, vallási irányítás. Mióta ez nincs, főleg a szunniták körében, azóta teret kaphatnak a szélsőséges nézetek.

Iszlám állam (államok) az Ibériai-félszigeten (711-1492)

Az iszlám és a kereszténység, bár háborúzott egymással, évszázadokig meg tudott lenni egymás mellett az Ibériai-félszigeten. Córdoba a világ szellemi központja volt. A térségben nem volt vallásüldözés és erőszakos vallástérítés, míg a katolikus királyok nem űzik ki a muszlimokat és a zsidókat, vagy nem kényszerítik őket erőszakos áttérésre. A mórokat az ibériai félszigetről végül 1609-1614 között űzték ki.

Az iszlám teljesen toleráns volt az ibériai-félszigeten. A Córdobai Kalifátus állami vezetői közt egyaránt van muzulmán, zsidó, de keresztény is. Rodrigo Díaz de Vivar, vagy közismertebb nevén El Cid (1048-1099), a spanyolok nemzeti hőse is hol muzulmán, hol katolikus oldalon harcolt. Mi több, a muzulmán és katolikus főurak családjai egymás között házasodnak, miáltal Európa számos családja bír muzulmán ősökkel, és sokan Mohamedtől is származnak, mint pl. a mai spanyol királyi ház.

Az iszlám nélkül ma nem lehetne Aquinói Szt. Tamás filozófiájáról beszélni, mert az iszlám mentette meg például Arisztotelész munkáit. De Szt. Tamásra az iszlám vagyonjogi felfogása is hatással volt. A fejlett orvostudomány alapjait is az iszlám világból kapják a keresztények. Az ibériai térség bemutatta, hogy az írás népei tudnak együtt élni békében, egymást támogatva akkor, ha egyik oldalon sincs külső vallási radikalizáló erő és belül pedig viszonylagos jólétet tud biztosítani az állam.

Az iszlám jogrendszer

A muzulmán világban a vallás és a jog összefonódása sokkal élénkebb, mint a mi európai civilizációnkban.

A hit és tradicionális vallási jog teljes részét képezi az életnek, a mindennapoknak. A vallási és jogi normák egyaránt és együtt határozzák meg, rendezik a hívő (muszlim) életét, sőt nagyrészt egyet is takarnak, amit a vallásjogtudósok, a teológus jogászok értelmeznek, művelnek és alkalmaznak. A vallás, jogi mivoltából kifolyólag, az iszlám jog egyidős az iszlám vallással. Legfontosabb rendelkezései a dicsőséges Allah szavai az Ő prófétája által. Ezek az úgymond „kőbe vésett" örök rendelkezések a Szent Korán szúrái és ájái. Jogi norma nem állhat a szent szöveggel szembe, ez alapvető igazság.

A hagyomány, avagy tradíció a muszlim hétköznapok fontos részét képezi. A különböző hagyományokból fakadó szokások a társadalom meghatározói. A jog szintén rendelkezik hagyománnyal, amely fundamentumát képezi a jelenlegi jogi normáknak, jogszokásoknak. Ahogyan az angolszász jogoknál jól ismert, úgy **az iszlám világban is kiemelkedő jelentősége van a jogi érvelésnél a tekintélynek, illetve a régebbi jogi döntések korának, forrásának**. A muzulmán jog egyes jogszabályainak hivatkozását, tekintélyét a jogforrási rétegekben elfoglalt hely és a hivatkozott szövegrészlet kora determinálja. Az élő muzulmán jognak négy forrását különböztetjük meg, melyek az ún. kanonikus forrásoknak tekinthetőek, éspedig:

1. a Korán;
2. a Szunna (Mohammed prófétára visszavezethető hagyományok);
3. az Idzsma – Ijma (A közösségen belüli konszenzuson alapuló jog, ha nem szabályoz valamit a Korén és a Szunna.);
4. a Kíjász – Qiyas (Azokban az esetekben, amikor valamiről jogi döntésre van szükség, de más források soha nem tárgyalták egyértelműen, a bírák felhasználhatják az analógiát, az érvelést és a jogi precedenst az új ítélkezési gyakorlat meghozatalához. Gyakran ez a helyzet, amikor egy általános elv új helyzetekre is alkalmazható. Például amikor a tudományos bizonyítékok azt mutatták, hogy a dohányzás veszélyes az emberi egészségre, az iszlám hatóságok arra a következtetésre jutottak, hogy Mohamed próféta szavai „Ne ártsatok maguknak vagy másoknak" csak arra utalhatnak, hogy a dohányzást meg kell tiltani a muszlimok számára.).

Illetve létezik két nagy jogtömeg; az egyik az **usul al-fiqh-t**, ami tulajdonképpen a meglévő jogi normák utólagos igazolására szánt logikai műveletek összességei. Ez határozza meg a fiqh elméleti alapjait. A fiqh (megértés) az a viszony, ahogy a tudós az isteni eredetű normát megérti és magyarázza, ezenfelül a jogtudományt jelöli, amely a magyarázatok összességeként fogható fel. Ezt az egész jogtestet nevezzük Schacht óta jogászjognak (jurist's law).

A másik jogtömeg maga a **Saría** (út, vízhez vezető ösvény). A Saría magába foglalja az Allah által alkotott világ harmonikus működéséhez szükséges valamennyi törvényszerűséget, tehát a természeti törvényeket is. De szűkebb értelemben az iszlám életmódot előíró szabályokat értik alatta, még szűkebben pedig az iszlám vallásjogot és vallásjogi hagyományt, egyfajta szubsztanciális jogot. A két jogtömeg élesen elhatárolódik egymástól, hiszen a fiqh célja a Saría megértése, jogi normaként való megfogalmazása, de teljesen azonos nem lehet azzal, ahogyan az égi szféra sem lehet azonos az anyagi világgal, csak analógiájaként létezhet (ezért is fontos az analógia használata a jogalkalmazás során).

A Saria-ban nem érvényesül az egyenjogúság elve.

Elsősorban **különbséget tesz vallási alapon**, e szerint **más szabályok vonatkoznak a muzulmánokra és a nem muzulmánokra**. Másodsorban a **muzulmánokon belül is különböztet nemi szempontból**, differenciálva nők és férfiak jogosítványai és kötelezettségei, illetve a kiszabható szankciók szerint. Érdekes kérdés az iszlám jog, pontosabban a Saría hatálya.

A **Saría-nak ugyanis nincs területi hatálya**, a **személyi hatályt pedig** nem állampolgárság alapján határozza meg, hanem **vallási identitás** alapján. Az **iszlám jog a muzulmánokra vonatkozik**, hasonlóképpen például a kánonjogra, amely a katolikusokra, azzal a különbséggel, hogy az iszlám jog mellett ott van az állam(ok) érvényesítő és kényszerítő ereje. A **Saría jog** tehát minden muzulmánra hatályos, éljen bármelyik állam fennhatósága alatt, de **nem vonatkozik a más vallásúakra**, **ezért értelemszerűen ők ez alapján felelősségre sem vonhatóak**.

Jelentős jogi bázis a kalifa (mint legtekintélyesebb állami és vallási vezető, minden muszlim védnöke) törvényalkotó jogköre és tekintélye, illetve az Idzsmára. A kalifa az iszlám legfelsőbb vallási vezetőjének kijáró cím volt Mohamed próféta működése óta, amit jogszerűen utoljára az oszmán szultáni ház tagjai viseltek 1924-ig. **1924 óta** (az utolsó török kalifa ekkor mondott le) azonban **nincsen a közösség által egyöntetűen elfogadott kalifa. Ugyan így, de más okok miatt a síita világnak pedig nincsen vezető főimámja jelenleg**.

Ezen felül ott az Idzsma esete. A fentebb említett kanonikus jogforrás, az Idzsma jelentése konszenzus. Autoritását már nem az isteni eredet – ellenben a Koránnal és a Szunnával – biztosítja, hanem a közösségben megszületető egyező akarat ereje. Ebből kifolyólag meg kell jegyezni, hogy nincs szó tévedhetetlen, biztos igazságtartalomról, de az iszlám jogtudósok úgy vélik, valószínűsíthető az igazságosság megléte. A konszenzus kialakításában pedig az - az álláspont érvényesült, hogy a jogtudósok (mugtahid) privilégiuma az Idzsma alakítása, hatályosulása pedig a jogtudósi generáció kihalásával történik.

Az Iszlám Államhoz (ISIS) lojális jogtudósok akárhogyan is próbálják legitimizálni a Korán és a Szunna (félre)magyarázásával az erőszakos tetteket, nem hozhatnak létre tekintélyes, magasabb rangú jogforrást (mint a jogtudósi vélemények és a társadalmi konszenzuson nyugvó elismert és elfogadott Idzsma), mert nincs meg hozzá a conditio sine qua non-ként jelentkező időegység, időmúlás.

Aposztázia, avagy a hitehagyás és annak büntetése:

Jogi téren fontos itt megjegyezni, hogy a hit erőszakos terjesztése céljából indított háború összeegyeztethetetlen az iszlám lényegével, ugyanis a Korán szerint senkire sem lehet ráerőszakolni a hitet. Ha az iszlám vallás követése nem mély meggyőződésből, és az egyén szabad választásából fakad, az nem lehet őszinte hit, csupán képmutatás. Az erőszakos hittérítés tehát bűn és jogtalan eljárás. A Korán szúrája szerint: „Nincs kényszer a vallásban! (2. szúra 256. verse) Továbbá: „És mondd (Mohamed): „Ez az igazság, mely Uratoktól van (a Korán). Aki akarja higgyen benne, és aki nem akarja az ne higgyen" (18. szúra, 29. verse).

Éppen ezért, hitehagyás (aposztázia, ridda) esetén a muszlim jog a Saria szerint büntetést kiszabni csak arra a nagykorú, épelméjű muszlim férfira vagy nőre engedélyezett, aki önként és szándékosan hagyta el az iszlámot, de még ilyenkor is mentesítő ok a megbánás. Tehát, aki megbánást tanúsít, azt nem lehet halállal büntetni jogszerűen. De aki az iszlámot kényszerből vette fel, arra semmiféle büntetés nem szabható ki, ha elhagyja az iszlám hitet. Erre álljon itt két jogi példa a múltból:

Jogi szempontból máig irányadó és hatályos döntésként hozható példának Maymunit esete, aki kényszerből muszlimnak mutatkozott Spanyolországban, de Egyiptomban élve visszatért zsidó hitére, amiért Abu-l-Arab zaklatta és feljelentette, mint hitehagyottat (murtadd). A ridda rendes büntetése a halál lett volna, azonban az Al-Quadi Al-Fadil (1135-1200) Szaladin szultán kancellárja, kimondta ítéletében, hogy: „**Annak az iszlám melletti hitvallása, akit erre úgy kényszerítettek, a vallási törvény szerint érvénytelen**", ezért a ridda vádja nem állt meg.

Ugyanilyen ítéletet hozott a 17. század végén Yunus emír (aki keresztény volt, de egy rövid ideig kényszer hatására az iszlám hitet színlelte, majd annak elmúltával visszatért vallásának gyakorlására) esetében Isztambul muftija, amit a szultán (és egyben kalifa) is jóváhagyott.

Összegzésképp, ha az iszlám világról beszélünk, akkor külön kell venni magát a vallást, a politikát és a gazdasági állapotokat. Azt is látni kell, hogy a Közel-Kelet és Észak-Afrika esetében az ott kialakuló államrendeket és gazdaságot a nyugati imperialista (gyarmatosító) hatalmak rendre megbolygatták. Tették ezt a térség valódi gyarmati sorba süllyesztésével, vagy gazdasági kizsákmányolás által. Ha céljukat gazdaságilag nem tudták elérni, akkor egyszerűen mondva csinált ürüggyel, lásd iraki háború, a „demokrácia" jegyében, katonailag avatkoztak be. Máshol, a fennálló államrendet, zsoldosokkal kívánták megdönteni, mint történt ez Szíriában és Líbiában. Látni kell, hogy az USA és Európa a XIX. századtól kezdve, 1980-tól pedig egyre erősebben.

Ezen „demokratikus" beavatkozások igen sokat tettek azért, hogy az arab világ, ide értve Észak-Afrikát is, haraggal forduljon feléjük.

A tőkés nagyhatalmak provokálták ki az arab és iszlám világ terrorcselekményeit, és amíg nem adják vissza az önrendelkezési jogot az iszlám térségnek, addig nem lesz béke. Csak remélni tudom, hogy ezen viszálytól Magyarország mindenkor távol tartja magát, mert nekünk semmi közünk az USA rablóbandáihoz, de a NATO terroristáihoz sem. Mert míg mi tartjuk terroristának az arabokat, addig ők, a saját szemszögükből nézve, ugyan úgy tartják terroristának a NATO államokat. És hangsúlyozni, kell, hogy nem az iszlám világ kezdte a másik terrorizálását. Európa és az USA kezdte 1948-ban Izrael létrehozásával, majd folytatta Líbiában, Iránban, Afganisztánban, Irakban, Szíriában, Libanonban, Szomáliában, Pakisztánban, Jemenben stb.

Migránsvállság Európában

2015-óta szembesül Európa az újkori népvándorlással, és ennek keretében az iszlám térhódításával. Az USA „demokrácia" terjesztő háborúi ekkora gyökeresen tönkretették már Afganisztánt, Szíriát, Irakot, de Észak-Afrikát is. Gazdaságilag és egzisztenciálisan is tönkretett térség marad az erőszakos nyugati behatolás után. Közben, szép csendben az USA gazdaságilag egyre jobban visszaszorult Ázsiával (pl. Kína, Dél-Korea) és néhol már Európával szemben is. A Közel-Kelet tűzbeborítása nem érte el a kívánt gazdasági célt. Más megoldást kellett találni arra, hogy legalább Európát meggyengítsék hosszú távon és így megmaradjon az USA gazdasági versenyelőnye.

Korábban is voltak belső vándorlások az arab és afrikai térségben, de ezek szinte mindig az adott térségen belül maradtak és csak pár 100 km-es vándorlásokról beszélhettünk. Ők, leginkább klímamigránsok voltak. A gazdasági migráció az erős családi összefonódások miatt nem voltak gyakoriak. Ez a migrációs kép borult fel drasztikusan 2015 után. Ez pedig csak külső beavatkozás hatására következhetett be. Valakik elkezdték menedzselni a migrációt. Megjelentek az eldobható telefonok, migráns kézikönyvek és térképek. Komoly iparág lett a migráció és az embercsempész. A bepalizottak pedig közben mindenüket elveszítik. Számukra csak egyezlen dolog marad meg, mégpedig az iszlámba és Allahba vetett hitük.

Az USA és EU lobbistái (lobbista az, aki pénz ellenében képviseli valaki érdekét, másképp szólva, legálisan lefizetett képviselő) felmérték, hogy Európa meggyengült. Ha már iszlám szemszögből nézzük most a világot, az iszlám filozófia egy állam vagy térség meggyengülése mögött a következőket látja:

- Elveszíti egy állam hírnevét ha vezetői erkölcsei megromlanak. Mert a vezetők a társadalom tükre, és az emberek önmagukat látják bennük. Ha vezető erkölcsei megromlanak, az állampolgárok erkölcsei is megromlanak. Tehát, ha valaki elveszíti jó hírnevét, erkölcsileg hiteltelenné válik, ezáltal károsodik. Elég csak végignézni például az Európai Uniós parlamenti képviselők botrányain, vagy egyes területek hazaáruló politikusain, akik akár még saját országuk, népük megbüntetését is kérik az EU-tól.

- Tudósok elveszítik méltóságukat.

- Igazságtalanság uralkodik el.

- Család összeomlik. Lásd a családellenes propagandákat, pl. a gender elméletet, a „másság" kultuszát stb.

- Nem tisztelik a szülőket.

- Nincs szerelem a házastársak között. A házasságok jó részét gazdasági és élvezeti okok befolyásolják és nem a szeretet. A mai celebek jó része luxusprostituált, stb.

- Válások száma nő.

- Vallás és hívők megromlanak, lásd például a katolikus vallás liberalizálódását és behódolását woke (wok) és „mássági" irányzatoknak. A bűnt elvetem a de bűnöst szeretem tévképzet romboló vallási hatásai.

A liberalizáció meggyengítette Európát és a kereszténységet. Tovább gyengül Európa és a kereszténység az elöregedés által. Ezen fenti folyamatokat észlelve látták úgy egyesek, hogy itt az idő Európa gazdasági meggyengítésére.

A folyamatot Németországgal kezdték, mert ez az állam az USA legfőbb európai gazdasági vetélytársa. Kellett hozzá egy megfelelően tájékozatlan német kancellár Angela Merkel személyében. Elhitették vele, hogy hatalmas munkaerő lehetősége rejlik az arab világ gazdasági menekültjeiben. Az iszlám pedig nem is olyan veszélyes. És a kancellár lépre ment.

Mi baj lehet az iszlámmal, hiszen ekkorra a német gazdaság jelentős részét török vendégmunkások üzemeltették. És ugye ők iszlám vallásúak. De mint írásom korábbi részében láthattuk, iszlám és iszlám között óriási a különbség. Ráadásul az egykori Török Birodalom munkaalapú állam volt. Tehát a gazdasági boldogulás alapját a munkavégzés adta. Az állam pedig törvényeket hozott, ami felülírta a Saria-t. Így, mikor a török vendégmunkások megjelentek Németországban, számukra természetes volt, hogy dolgozni érkeztek oda, és az is természetes volt, hogy az állami törvényeket be kell tartani. Tehát az állam a vallási törvények felett áll. Mivel pedig dolgozni mentek Németországba, viszonylagosan iskolázottabb réteg érkezett Nyugat-Európába. És esetükben igen fontos az önkéntes migráció.

Az arab világ és az arab iszlám viszont teljesen más, mint a török világ. Az arab iszlám alapja a Saria, és ez által az arabok nem ismerik el az állami törvényeket, ha azok nem vallási alapon állnak. Továbbá, az arab világban az iskolázottság jó részt a török iskolázottság alatt van. Míg a törököknél szégyen a munkanélküliség, addig az araboknál nem jelent gondot a segélyekből való megélés. Tehát, az arab világ nem teljesen a munka világára épít.

Tehát, kezdetben Németországra egy olyan tömeget zúdítottak rá, amely alul iskolázott, az arabon kívül gyakran nem beszél más nyelvet, és nem a munkára szocializálódott. Ráadásul a törvény fogalmuk teljesen eltér az európai törvényi fogalmaktól.

Mivel tömegesen érkeztek, és nem tudtak beilleszkedni a társadalomba, létrehozták sajátos élettereiket, a „No go" zónákat. Van, ahol már a második generáció él úgy, hogy eltartatja magát

a segélyekből. Mivel pedig megvetik a nem arab és nem iszlám népeket, elvárják, hogy azok eltartsák őket.

És itt mutatkozik meg megint Európa gyengesége. Hiszen mondhatná az EU, hogy kérem, aki fél év után sem dolgozik és nem rendelkezik keresettel, az nem kap segélyt és kiutasítjuk az országból. De ezt nem teszi az EU az ál liberalizmus jegyében. Hiszen így hatalmas összegek vonhatók ki az európai gazdaságból, ami teljesen megfelel az USA gazdasági érdekeinek.

Az ál liberalizmus ugyan is egyenlőséget tesz a háborús és a gazdasági menekült közé. A háborús menekült az élete védelme miatt hagyja el otthonát. A gazdasági menekült élete többnyire biztonságos, de többet akar elérni annál, mint amihez lehetősége lenne az adott területen. A gazdasági menekült viszont tudja, hogy helyzetén csak munkával tud javítani.

És itt a probléma a mostani migránsáradattal. Ők nem dolgozni érkeznek Európába. Kvázi, se nem háborús menekültek, se nem gazdasági menekültek.

Őket szervezetten küldik, mondván, ha odaérsz, majd lesz valahogy. És itt visszajutottunk oda, hogy ezen személyek önmaguktól nem indulnának el egy több ezer kilométeres bizonytalan útra. Őket aggitálták, szervezték, vezetik. Ez most egy fordított keresztes hadjárat. Egykor Európa népeit, szegényeit küldték hódítani a Szentföldre egy jobb jövő reményébe. Oda, ahová maguktól el sem indultak volna. Most az iszlám özönlik Európa felé, hasonló okokból.

Ha pedig bejutottak az EU-ba, már szívják annak gazdasági erejét a segélyek által, vagy az által, hogy hatalmas pénzt emésztene fel a kitelepítésük. És persze nekik vannak emberi és egyéb jogaik, míg a helyi lakósoknak alig. Az európai népeknek tűrniük kell a migránsáradatot. De miért is? Az USA által lefizetett lobbisták jóvoltából. Ők azok, akik a woke kultúrát és a „másságot" is erőltetik. Közben pedig nem veszik észre, hogy szép lassan fel fogja emészteni őket az iszlám világ.

Európa önvédelmi megoldása lehetne az, hogy azt, aki iszlám hiten él, az iszlám jog szerint büntetnék, míg a többieket az állami jog szerint. Igaz, ez visszahozná a csonkításokat, kivégzéseket, a fogat – fogért elvet, de ebből értenének a Saria hívei. Ez nem ördögtől való dolog. A Római Birodalom bukása után a rómaiakat a római, a germánokat a germán törvények alapján ítélték meg. Magyarország török hódoltsága alatt, ugyan mindenki felett a kádi ítélt, de a törököt a török, a magyar a magyar jog szerint ítélte meg. Ha Európában az iszlám híveit a Saria szerint ítélnék el, nagyban javulna a közbiztonság.

Ha erős lenne Európa, köthetne egy olyan megállapodást, hozhatna olyan törvényeket, mint amit egykor a kereszténykre alkalmaztak Omar I. (Umar) kalifa (634-644) és Szent Szóphroniosz jeruzsálemi patriarcha (634-638) között köttetett szerződés alapján. A szerződést Muhammad ibn al-Walid al-Turtusi (1060-1127) Szirádzs al-muluk (Királyok fáklyája) című műve őrizte meg. Az akkori pontokat most a keresztények alkalmazhatnák az iszlám híveire. Pl. nem épülnek új mecsetek, a mecsetek kapui nyitottak, a hívek vallásukat csendben gyakorolják (pl. nem szól a müezzin). Nem rejtegetik a bűnözőket, nincs hittérítés, vallási alapon elkülönülő családnevek, nem fegyverkeznek fel. Nincs nyilvános vallási felvonulás. Iszlám lakónegyedek jöhetnek létre. Aki merényleteket követ el, arra a törvény lesúlyt. El kell fogadni a keresztény államok törvényeit. A többi pont ma már nem lenne relevánsan átalakítható. (Komoróczy Géza: Meddig él egy nemzet (2011) 196-200. old. alapján)

De Európa a vallási liberalizmus és az ateizmus jegyében képtelen az önvédelemre és inkább feladja saját identitását. Lásd, az Európai Unió (EU) alapértékei között nem szerepel a kereszténység.

Ha egy társadalomban eléri egy irányzat, népcsoport, vallás a 30%-ot, ott az már gyökeres átalakítást tud véghez vinni. Pláne, ha a 30% fiatalokból áll az elöregedő többséggel szemben.

Márpedig most Európát fiatal férfiak özönlik el. Ők pedig jórészt keresztény lányokkal fognak családot alkotni, növelve így is az iszlám befolyását.

Az iszlám ereje abban áll, hogy elveti a liberalizmust és ragaszkodik a hitelveihez.

Itt talán szerencse a szerencsétlenségben, hogy nincsen intézményesült központi iszlám vallási vezetés. Így a vallást központilag nem lehet megfertőzni, liberalizálni. Itt jön ki Isten és ember közvetlen kapcsolatának az előnye és a közvetlenül istenfelé irányuló hit ereje. A hité, amely nem igényel közvetítőket.

Az iszlám hívő ragaszkodik Istenhez és a családhoz, a gyermekvállaláshoz.

Mert miképp is gondolkodik az iszlám?

Tiszteld az Istent és tartsd távol magad a mocsoktól. Mocsok az isteni iránymutatástól való elfordulás, pl. a család megromlása, gyermekvállalás elmaradása, „a nemi másság" hirdetése, uzsorakamat, lefizethetőség, nők testi kizsákmányolása (ma a nő a nyugati társadalomban nem tudásáért, egyéniségéért, nőiességéért érték, hanem mert felkínálja magát a szexre, és szabad prédává teszi önmagát) stb. Ma egy nő nem okos, nem érzelmes, nem csinos, hanem sexi és nem lehet más, mint a szexuális vágy tárgya. Ma a nő lényegében nem több, mint egy megszerezhető tárgy a nyugati liberális kultúrában. Evvel szemben az iszlám sokkal inkább tiszteli a nőt, mint nőt. És most persze hangosan kiabálnak a feministák. Az iszlámban a nő egy emberi lény, míg a liberális nyugaton nem több szinte mint lélektelen anyag. Legalább is ezt látni a hirdetésekben, a celeb világban, a „valóságshowkban" és a reklámokban. Ne tanulj, ne dolgozz, legyél inkább prostituált, avagy internetes OnlyFans, You Tuber és kínáld a tested. Nem véletlen, hogy Izrael is a nőket akarja „felszabadítani" az iráni vallási elnyomás alól 2024-ben. A világ nem akarja megérteni az iszlám valódi viszonyulását a nőkhöz, ezért akarják mindenképp liberalizálni az iszlám nőkérdést is. Hiszen a nő a család alapja, mint anya, mint gondoskodó szeretet. Ha liberalizálom a nőt, meggyengítem a családot. Ha meggyengítem a családot, rombolom az identitástudatot. Ha sérül az identitástudat, kiszolgáltatottá válik az egyén. Az iszlám célja, hogy a nőt megvédje attól, hogy a férfiak szexuális kizsákmányoltjaivá váljanak. Ez pedig nem fér bele e liberális, feminista, szabadszerelem és a női önmegvalósítás világába. A kurtizán női szemlélet, ami ma uralja a nyugati kultúrát, ha ezt kultúrának lehet nevezni, persze, hogy berzenkedik az iszlám ellen.

Ferenc pápa ellátogatott Louvain-la-Neuve katolikus egyetemére (UCLouvain), amely egyben Belgium legpatinásabb katolikus egyeteme, és ott beszédet mondott az intézmény közelgő 600. évfordulójának alkalmából. A pápa elmondta, hogy **„A nők isten népében lányok, testvérek, anyák" – mondta, hozzátéve, hogy „a nőiség a termékeny befogadásról, a gondoskodásról és az életet adó elköteleződésről szól." Lényegében ez az iszlám nézete is.** Az említett „katolikus" egyetem, még aznap elhatárolódott a pápa, avagy a saját egyházi vezetője szavaitól. Itt a különbség az iszlám ereje és a meggyengült katolicizmus között. Ezért fiatalok az iszlám államok és öregedett el a keresztény Európa és Amerika.

Miért radikalizálódnak az iszlám fiatalok Európában?

Mikor egy gazdasági menekült a jobb jövő miatt elköltözik, felkészül a célállomás kultúrájából, az ottani viszonyokból, esetleg a nyelvéből. Ha tud, előre kapcsolatokat teremt ott, ahová indul dolgozni.

A mostani migránsáradat viszont úgy indul útnak, hogy azt sem tudja hová megy. Ők nem önként vállalkoznak a migrációra, hanem bepalizzák őket olyanok, akiknek hatalmas üzlet az ő kihasználásuk. Erre kiváló párhuzam a magyar romák Kanadába való utaztatása. Eladatták velük mindenüket, kaptak egy repülőjegyet, majd kitették őket Kanadában, ahol egy-két nap után magukra hagyták őket. Se szállás, se nyelvtudás, se munkalehetőség. Rosszabb helyzetbe kerültek, mint ahonnét elindultak. Ezt egy volt diákom személyes beszámolójából tudom. Az ő családja tényleg dolgozni akart, ezért is tudtak Kanadából hazajutni és itthon újra egzisztenciát teremteni maguknak.

A mai iszlám migránsok, szintén kisemmizve jutnak el Európába. Néha még annyi üzemanyag sincs egy-egy lélekvesztőben, hogy átérjenek a Földközi-tengeren. Megérkeznek egy ismeretlen világba, amiről semmit nem tudnak és legtöbbször még a helyi nyelvet sem beszélik. Mert az angol hiába világnyelv, ha egyáltalán tudnak angolul, de avval Németországban, Franciaországban, Olaszországban és számos más európai államban lényegében semmire sem jutnak. Angol nyelvtudással még munkát sem kapnak. Ráadásul egy fordított és érthetetlen világba érkeznek.

Van egy egyiptomi arab diákom. Ő két évet Egyiptomban tanult az iskolában. Megtanult arabul írni és olvasni. Neki legalább egy évbe tellett míg megszokta, hogy másképp kell kinyitni a könyvet és a füzetet. Hat éve van már Magyarországon, de még mindig gondjai vannak a hangokkal és betűkkel, mivel ő szótagírást és nem betűírást tanult. Olvasni nagyon nehezen tud magyarul és angolul. Szövegértése, az arabot kivéve, katasztrofális. Írni, sok hibával ír és csak nyomtatott nagybetűkkel. Beszélni viszont jól beszéli már a magyar nyelvet. Az édesanyja és az édesapja viszont 6 év alatt sem tanult meg magyarul. Az anya csak arabul beszél, míg az apa az angolt töri egy kicsit. Egy arab vállalkozónál dolgoznak. De ott, ahol tömegek jelennek meg, a helyi arab közösségek nem tudják őket munkával ellátni a túltelítettség miatt. Nyelvtudás nélkül pedig nincsen munka. A nyelvi átállás pedig több évbe is beletelhet.

A nagy boldogság után a migráns rájön, hogy rosszabb a helyzete mint otthon volt. A segély kevés, ha van munka, az alulfizetett kuli munka. Ráadásul, teljesen más a munkamorál ahhoz képest amiben korábban szocializálódtak. Felemelkedésre kevesebb a lehetőség mint otthon volt. De az otthont felszámolták. Elveszítették a gyökereiket. A gyökértelen ember pedig elkeseredetté válhat. Ráadásul egy számára vallásilag és kulturálisan teljesen erkölcstelen világba csöppennek bele. Lásd pl. sörfesztiválok (alkoholizmus), nők világa, woke kultusz, gender kultusz stb. Ezért radikalizálódnak egyre többen. Számukra a hit marad egyedül mint megtartó erő. Az pedig azt mondja, hogy lépj fel az istentelenek ellen. Számukra pedig mindenki ellenséggé vállhat, aki azokat képviseli, akik világát őt megvetik, azok vallása és életmódja ellen.

Európa jelentős veszélybe sodorta önmagát, és az iszlám térhódítása előtt szélesre tárta a kapukat. Közben pedig a háttérhatalom jót mulat magában.

Úgy tűnik, hogy Európa nyugati felén az iszlám a sajátos öt pillére a Hit (Korán), Ima, Ínségadó (alamizsna a szegények javára), Böjt és a Zarándoklat által, egyre mélyebb gyökereket ver. Viszont, lehetséges, hogy pont az iszlámra van szüksége Nyugat-Európának ahhoz, hogy visszatérjen a normális értékrendhez és megfiatalodjon és levesse magáról a liberalizmus és amerikanizmus bénító hálóját. Mert úgy tűnik, hogy ebbe a hálóba a kereszténység már teljesen belegabajodott ezen a kontinensen, míg az iszlám még sikeresen kerülte ki ezeket a csapdákat. A Teremtő Isten pedig mindenkor egy és ugyan az, és csak a vallási kultuszok változnak. A hit felemelése teremt birodalmat, vallják az iszlám hívei. A hitelvek liberalizálása viszont a birodalmak bukását jelentik.

CSALÁDTÖRTÉNET

Rihmer Aurél (Budapest):

A devecseri Csóron (Choron, Tsoron) család története

A devecseri Csóron család a XV-XVI. századok kiemelkedő dunántúli családja volt. Vagyona és katonai tehetsége, valamint rokonsága által, a Zrínyi és Nádasdy családokkal található egy sorban. A család múltja a XI. századig követhető nyomon az időben visszafelé, míg férfi ági kihalása 1584-ben következett be.

A család feltételezhető első említése az un. XIV. századi krónikakompozícióban található. Annak is 81. fejezetében: *.....A németek királyának hatalma révén kevély Péter király immár nem is uralkodott, hanem inkább zsarnokságakegyetlenségével elnyomva ostorozta Magyarországot. Bizonyos hitszegők, tudniillik Buda és* ***Devecser*** *beárulásából meghallotta Péter, hogy Magyarország fent mondott nemesei, azaz Viska, Bolya és Bonyha meg rokonaik azon gondolkodtak, miként állíthatnák be az országba András, Bélát és Leventét Péter király ellen...*[150]

Tehát tudjuk, a krónikából, hogy Orseolo Péter magyar király tanácsosai között 1045-ben, ott szerepelt egy **Devecser** nevű tanácsos. Mivel a Devecser név, más összefüggésben nem szerepel, hiszen Turóczy Krónikájának II. fejezetében is ez szerepel, ezt kell tekintenünk a név első felbukkanásának.[151]

Azt is tudjuk, hogy Devecser falu neve először egy 1274-es oklevélen fordul elő: *de Dewecher* alakban, ami annyit jelent, hogy devecseri. Árpád házi IV. Kun László király 1274. július 22-én kelt leve a következőket tartalmazza: *Devecseri Eymich fiának, Devecseri Márton ispánnak/" ...comes Martinus de Dewecher filius Eymich."./ adományozta a közeli Kohár nevű földet, amely korábban királynéi föld volt /"...terram reginalem Kohar vocatam.."/.* Az adományozás azért történt, mert Devecseri Márton ispán kitüntette magát a király seregében, annak csehországi csatáiban és várostromaiban.[152] Az oklevélből kitűnik, hogy Devecser falu neve, személynévi eredetű, mint ahogyan Devecser a krónikában szintén személyként szerepel. Tehát, feltételezhető, hogy annak névadója a 1045-ben élt Devecser lehetett, mint a család első őse. Feltételezhető, hogy az 1045-ben élt Devecser, a német eredetű Péc-Péch-Pécs-Pécz nemzetségből származhatott, mert Devecser falut és annak környékét, e nemzetség egy ága birtokolta. (Lehet, hogy a Zala vármegyei Devecserről van szó.)

A Pécz nemzetség helyi birtoklását támasztja alá, hogy a közeli Kamondon említik 1425/33 között, továbbá a Pécz nemzetség feltűnik Tula és Kajár településen is. Ezen települések a Sokoróaljában terültek el. Okleveles említések szerint, a nemzetség innét települt szét a tatárjárás előtt. E nemből való I. Lukács az első oklevelesen kimutatható olyan személy, aki e vidékről eltelepült. Ő 1232-ben a Dráván túl bukkan fel. A nemzetség megtelepszik Zala, Nyitra, Somogy, Szabolcs, Veszprém megyékben és a Dráván túl is. [153]

[150] Kristó Gyula: Az államalapitás korának irott forrásai: Szeged 1999. 392-393. oldal.
[151] Nagy Iván: Magyar Nemes Családok /Devecseri család cimszó/.
[152] Veress D.Csaba: Devecser évszázadai: Veszprém 1996. 19. oldal.
[153] Veress D.Csaba: Uo. 18. oldal.

A Devecseri család következő tagja azon **Tiborcz** vagy **Tibor** lehet, aki Nagy Iván szerint 1206-ban országbíró volt. A szakirodalmat áttekintve, 1206-ban nem volt Tiborc vagy Tibor nevű országbíró /udvarbíró /, de királynéi udvarispán /udvarbíró / 1205-1206-ban, valóban egy nemzetségét meg nem jelölő Tibor volt, aki egyben Fejér vármegye ispánja is volt.[154]

Tehát, ha hinni lehet Nagy Ivánnak, akkor a Devecseri család már a XIII. század elején országos méltóságra emelkedett. Viszont, hogy ezen Tibornál nincs nemzetségnév megemlítve, alaposan megkérdőjelezheti a Pécz nemzetségből való eredeztetését, hiszen más tisztségviselőknél, szinte minden esetben megadják a nemzetségnevet is, az ezen időben íródott oklevelek.

Bár Devecser egy a XI. században élt személy neve volt, és 1274-ben Devecserinek írja magát a család, nincs kizárva, hogy nevüket még is a falu után kapták. Én elfogadom a Pécz nemzetségből való eredeztetését a családnak, mivel Devecserben a Pécz nemzetség birtokolt, mint például a Cseh, Cser és Bakos családok. Ők a Pécz nemzetség „Devecseri" ágát képezték. Megjegyzendő, hogy Zala vármegyében is volt egy Devecser nevű település, ami zavart okoz az azonosításban. Azt viszont el kell ismernem, hogy a Devecseri Csóron családdal kapcsolatban nem ismerek olyan oklevelet, ahol a családot Pécz nembélinek írták volna.

Ezt követően, a jelen tudásunk szerint, az oklevelek a már említett 1274-ben kelt oklevélig (Gutkeled nembeli István fia Miklós országbíró oklevele), hallgatnak a családról. Az említett oklevélből tudjuk, hogy a XIII. század közepén élt egy **Devecseri Eymich /Imre/** nevű nemes ember, aki ekkor királyi kiküldött, akinek fia volt, **Márton**, aki 1293-1298 között, Pécz nb. Apor országbíró, alországbírája lett és így a család megint országos méltósághoz jutott.[155]
Devecseri Eynich 1274-ben még Gutkeled nembeli Omodé vasi ispán felsőlindvai várnagyaként kapta meg a Devecserhez közel fekvő Kohár birtokrészét a IV. László király csehországi háborújában való részvételéért.[156]

Devecseri Eymich /Imre/-nek testvére volt **Emin (felesége Köcski Dénes nővére)**, akinek fia **Gyula (felesége Dörögdi Pál fia István lánya)**, aki fiúkat hagyott maga után. Talán az ő fia **László**, akinek hatalmaskodásáról olvashatunk 1319-ben, és aki 1325-ben elhalálozott, mert ekkor özvegyét említik. [157]

Koppány Tibor: Középkori templomok és egyházas helyek Veszprém megyében: Veszprém megyei múzeumok közleményei 6/1967 117 - 149.oldal.

Borovszki Samu: Magyarország vármegyéi és városai: Győr vármegye. 25, 270 és 421.oldal.

[154] Fügedi Erik: Ispánok, bárók, kiskirályok: Budapest 1986. 93- 101.oldal.

[155] Veress D.Csaba: Uo. 19. oldal.
[156] Koppány Tibor**:** A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995) A devecseri kastély reneszánsz kőfaragványaiIII: Történeti adatok 97. oldal
[157] SZŐCS TIBOR: Egy (nem) tipikus alországbíró a késő Árpád-korból: Devecseri Emych fia Márton: ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS ACTA HISTORICA, TOMUS CXXXVIII. Szeged 2015.

Devecseri Márton alországbíró pecsétje. Márton 1293 és 1297 között, urának, Pécz nembeli Apor országbírónak a címerét vetet fel.[158]

Devecseri Márton 1250 körül születhetett. Neki volt testvére **Devecseri János**.

Devecseri Mártonnak 54 oklevele ismert. Ezekből azomban életéről nem tudunk meg semmit. A rá vonatkozó első oklevél II. András első feleségének, Fennena királynénak 1295. évi oklevele, amiben Emych fia Mártonnak írják. Pecsétje alapján tekintik Pécz nembélinek, de pecsétje Apor országbíróé. Ezért vitatják sokan a család származását. Erről a problémakörről részletesen írt Szőcs Tibor.[159]

„Az 1293. évi levélben közhelyszerűen említett „érdemes szolgálatok" milyenségéről nincs tudomásunk, de abból, hogy a cseh betörés idején, vagyis 1273. augusztus – október folyamán a Vas megyei Felsőlendva várnagya volt, talán valamilyen hasonló kisebb katonai-igazgatási posztot feltételezhetünk. IV. László 1274. évi oklevelének az elbeszélése szerint, amikor a cseh király (II. Ottokár) serege sok határmenti várat és erősséget elfoglalt, akkor Márton lendvai (in castro Lyndua) várnagyként velük csatázva megvédelmezte a várát, ahol 4 szerviensét (az ország nemeseit) meggyilkolták, és ebben az összecsapásban Márton is komoly sebet szerzett. Mindezekért a király egy Veszprém megyében lévő, Kohár (Kohar) nevű királynéi földet adott Izabella királyné beleegyezésével Mártonnak, ami (mint a határjárásból kiderül) a nyugati irányból határos volt Márton Devecser (Dewecher) nevű öröklött földjével. Az adományt Izabella királyné is megerősítette,46 majd a nagyobb biztonság kedvéért Márton megerősíttette III. Andrással is 1291-ben, illetve annak feleségével 1294-ben. Ennek ellenére leszármazóinak mégis meggyűlt vele a baja: 1340 és 1359 között többször, többen is megpróbálták elperelni tőlük, 1351-ben maga Erzsébet anyakirályné. Kohárt mindazonáltal még 1488-ban is a devecseri Csoron család, a família leszármazói kezén találjuk. Márton birtokszerzési taktikáját később is az határozta meg, hogy Devecserrel szomszédos területek kerüljenek hozzá, sőt, Devecser nem általa bírt részei is. 1280-ban a veszprémi káptalan oklevele szerint 22 márkát hitelezett devecseri nemeseknek, akik ezért cserébe elzálogosították neki 18 évre a Devecserben bírt birtokrészüket. 1298-ban nem történt meg a visszafizetés, legalábbis erre következtethetünk abból, hogy 1315-ben Márton egyik fia (akinek a neve az oklevélben nem vehető ki tisztán) megerősítette a veszprémi káptalan előtt ezt a zálogba adást és az ott olvasható határleírást. A devecseri birtokrészt elzálogosítóit (Farkas fia Ágoston és a fivérének a fiai, Balázs és fivére: Privarth [?], Mihály fiai: István, János, Péter és Miklós) azonban nem tudjuk elhelyezni Márton alországbíró családfáján, ezért azt sem tudjuk, hogy rokonok voltak-e Mártonnal, vagy sem (az 1280. évi záloglevél mindenesetre nem utal rokoni kapcsolatra). Amikor III. András 1290-ben elnyerte a koronát, akkor a környezetében ott találjuk Mártont is. A király 1293. évi adománylevele szerint már a koronázása előtt is a hívének számított, onnantól kezdve,

[158] Címerhatározó/Devecseri címer: https://hu.wikibooks.org/wiki/C%C3%ADmerhat%C3%A1roz%C3%B3/Devecseri_c%C3%ADmer

[159] SZŐCS TIBOR: Egy (nem) tipikus alországbíró a késő Árpád-korból: Devecseri Emych fia Márton: ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS ACTA HISTORICA, TOMUS CXXXVIII. Szeged 2015.

hogy András bejött az országba (a tempore introitus nostri in regnum Hungarie post et ante coronationem nostram teljesítette a szolgálatokat). Egy 1297. évi adománylevél pedig külön kihangsúlyozta, hogy az András trónralépte körüli időkben nullis suasionibus, vagyis senkinek sem a tanácsára, hanem magától állt ki a király mellett. Az 1297. évi adománylevél azt is hozzáteszi a koronázás ideje körüli szolgálatok kapcsán, hogy „egyes meg nem nevezendő, de jól ismert személyek" (per quosdam eciam non nominandos, sed tamen satis notos), akik a király ellen is törtek, sok kellemetlenséget okoztak Mártonnak, pusztítván a vagyonát és öröklött birtokait. Hogy kikre gondolt itt a szöveg, nem tudjuk biztosan, mindenesetre kézenfekvőnek tűnik a Nyugat-Dunántúlt uraló Kőszegiekre gondolnunk. Márton az Albert osztrák herceg ellen 1291 nyarán folyó hadjáratban kitüntette magát a családjával együtt. Márton ott volt Bécs augusztusi ostrománál is, ahol a város környéki (sub castro civitatis Wienne) egyik összecsapás során az unokatestvére, Emin fia Gyula életét vesztette. Mártont és fivérét: Jánost, illetve a Bécs alatt elhunyt Gyula fiait) Kohár birtokában, 1293. március 21-én pedig megkapta a királyi gajdosok (fúvósok) Bogdány nevű földjét, ami történetesen ismét szomszédos volt Márton Devecser nevű öröklött birtokával. Ez az oklevél az utolsó olyan forrás, ami még Márton alországbírósága előtt született."[160]

Márton alországbírót (viceiudex curie) nem Apor országbíró, hanem maga a király nevezte ki az alországbírói posztra. Az alországbíró eljárási köre úgy működött valaki a királyi kúriába a királyhoz ment ítéletért, akkor ügye nem az uralkodó, még csak nem is az országbíró, hanem annak helyettese elé került automatikusan, aki a király nevében járt el. Az alországbíró természetesen felterjeszthette a pert a király személyes jelenléte elé. Az országbírót ekkor kihagyták a „fellebbezési láncból", neki közvetlen bírói feladatai nem voltak. Alországbírói tevékenységét most itt nem kívánom részletezni.[161]

Ezen Devecseri Márton már várúr volt, mert a Pozsony megyei Vöröskő várának a felét birtokolta a hozzá tartozó birtokokkal együtt. Ezen várbirtokhoz feltehetőleg az 1290-es évek elején juthatott hozzá. Ezen várbirtoka azonban Trencsényi Csák Máténak az útjában állt, így az tőle 1296. április 7-én megvette 200 márkáért és egy olyan páncélért amit a lovászmester is hord, a birtokát képező várföldekkel együtt Devecseri Eimech fia Márton-tól[162] Ezen várföldek a következő falvakban voltak: Cheztey, Ujfalu, Dumbó, Vista, Kisfalud, Cospolva, Torcha, Kerechus, Latkfolva, Hoisufolu, Zubuh, Sivos, Kethena és Kewrtveles.[163] Ez valószínűleg kényszereladás volt.

Nem jut azonban erre a sorsra a már említett Kohár falu, mert a család XVI. századi kihaltáig birtokolja. Kohár sohasem tartozott a mai Devecser községhez, hanem annak határában, valahol Berénd, Kolontár és Szék körül helyezkedhetett el. Devecseri Márton birtokai Devecser és Koháron kívül, Devecser és Pápa közt elterülő területen voltak, mint egy 5-6 falu (pl. Udald, Apácasomló) a Vöröskői váruradalmon kívül. Devecserben már udvarházat is építtet.[164] Bár a Vöröskői váruradalom eladását ismerjük, annak megszerzésének körülményeit én nem tudom.

III. Endre magyar király a somogyvári monostor kegyuraságát 1297-ben Márton alországbíróra és örököseire ruházta.[165]

---

[160] SZŐCS TIBOR: Egy (nem) tipikus alországbíró a késő Árpád-korból: Devecseri Emych fia Márton: ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS ACTA HISTORICA, TOMUS CXXXVIII. Szeged 2015.
[161] SZŐCS TIBOR: Egy (nem) tipikus alországbíró a késő Árpád-korból: Devecseri Emych fia Márton: ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS ACTA HISTORICA, TOMUS CXXXVIII. Szeged 2015.
[162] Kristó Gyula: Csák Máté: Budapest 1986. 62-63.oldal.
[163] Borovszky Samu: Magyarország vármegyéi és városai: Pozsony vármegye. 43.oldal.
[164] Veress C.Csaba: Uo.19. oldal.
[165] Címerhatározó/Devecseri címer: https://hu.wikibooks.org/wiki/C%C3%ADmerhat%C3%A1roz%C3%B3/Devecseri_c%C3%ADmer

Érdekesség, hogy királyi alapítású monostor a legritkább esetben került nemzetségi tulajdonba. Erre a somlóvásárhelyi szent Lambert apácakolostor lenne az egyetlen példa, amelyet III. András 1297-ben egy birtokcsere következtében Devecseri Emőd (Eimich) fia Márton alországbírónak adott. Az oklevelek Devecseri Csóron Jánosnál kerültek elő 1570-ben. Végül az oklevelet egy per során 1574-ben, 16. századi hamisítványnak nyilvánították.[166]

Márton utolsó ismert felbukkanása 1297. december 28-ra tehető.

Márton apjától kezdve a család, egészen a kihalásáig, folyamatosan soron követhető.

Devecseri I. Márton fiai, **Devecseri I. Miklós**, **Devecseri I. Imre**, **Devecseri István** és **Devecseri András**. Az egyik fiú 1315-ben tűnik fel egy oklevélben.

Devecseri András fia volt **II. Devecseri János**.

Devecseri I. Miklós fia volt **II. Devecseri Márton**. Ő és nagybátyjai valami miatt pénzzavarba kerültek. Márton fiainak: Miklósnak és Istvánnak, továbbá Miklós fia Mártonnak, hogy „az őket jelenleg szorító szükségüktől hajtva" (urgentibus quibusdam eorum necessitatibus ipsis ad presens inminentibus) eladták 100 budai márkáért Becsei Töttösnek és Vesszősnek a Bars megyei Udal birtokot, amit apjuk még egy 1296. évi per során szerzett meg. II. Devecseri Márton 1355–1356 folyamán királyi ajtónálló volt. Mivel 1348-ban Becsei Töttös ajtónállómester volt, nem lehetetlen, hogy Márton a posztját már korábban is viselte.

Devecseri II. Márton fia **Devecseri II. Miklós** és **II. Imre**.

Anjou Nagy Lajos magyar király uralkodása alatt történik, hogy Devecseri II. Imre lányát, **Devecseri Ilonát** a király 1373-ban fiúsította, annak ellenére, hogy Devecseri Imrének, volt negyed fokon belüli, élő férfi családtagja, azaz törvényes örököse. Így Ilonát az uralkodó, a törvényes örökös kizárásával fiúsította. [167] Devecseri II. Imre ekkor Kont Miklós nádor familiárisa volt. Devecseri II. Miklós és II. Imre 1368-ban osztoztak meg Devecser, Kohár és Ug birtokokon.[168]

Kortársuk volt, de a családfán nem helyezhető el *Devecseri Lőrinc fia Jánost* és *Devecseri Herrald fia Miklóst*.[169]

Devecseri II. Miklósnak pedig fia volt Devecseri János, aki először írja magát, **Devecseri Csóron Jánosnak.**[170] Ő 1364-ben szerepel először oklevélben. 1368-ban a bakonybéli apátsággal Ug

[166] Századok – 2003, TANULMÁNYOK: Tóth Endre: Hoholt - Hahót. A jövevény nemzetségek eredetéhez
[167] SZŐCS TIBOR: Egy (nem) tipikus alországbíró a késő Árpád-korból: Devecseri Emych fia Márton: ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS ACTA HISTORICA, TOMUS CXXXVIII. Szeged 2015.
[168] Koppány Tibor: A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995)
[169] Koppány Tibor: A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995)
[170] Nagy I.,Véghely D.,Nagy Gy.: Zala vármegye története: Oklevéltár

birtoka miatt folytatott perben írták le pontos Csóron János származását: Devecseri Márton fiai, Imre és Miklós közül az utóbbi fia volt.

A Csóron ragadványnév mivel az a családra az 1370-es évek végén ragadt, talán arra utalhat, hogy az uralkodó, jogos örökségétől megfosztotta őket. Ragadványnévként a későbbi családnév, bár különböző módon torzított alakban: 1373-ban „Csoronga" és „Cserengia", 1378-ban „Churumpa", 1389-ben „Choromp" formában szerepel. Az 1378. évi oklevélben Devecseri „Churumpa" János maga, fiai és anyja nevében bizonyította a veszprémi káptalan előtt, hogy leánytestvére, Miskei Antal felesége részére kiadta a neki járó hitbért és jegyajándékot. Ott felsorolt fiai közé tartozhatott az 1387-ből ismert **Devecseri Antal** mester, Bebek Imre nádori jegyzője. Devecseri Antalról több adatom nincsen. Devecseri János fia volt **„Churumpa" Domonkos**, aki 1409 és 1411 között János és István nevű fiaival együtt Somlyó-hegyi szőlőbirtokos is volt. **Csóron Domonkos fia Jánost** 1441-ben említi egy oklevél, ami megerősíti rokonságát Devecseri Csóron Lajos veszprémi alispánnal. Ezen oklevélben végrendelkezett Lőrinc devecseri plébános előtt. 1461-ben, amikor Devecseri **„Choronk" János fia Kálmán fiai: Gergely és Tamás** kiegyeztek **Devecseri „Cjoronk" Pál** leányának örökségén. Néhai Pál egyébként szintén „Choronk" Kálmán fia volt. A veszprémi káptalan előtti egyezség szerint Gergely és Tamás átadták unokatestvéreiknek devecseri kúriájukat az ahhoz tartozó birtokrésszel, az attól északra fekvő Kisfaluddal, unokatestvérük, Gyomoréi Gergely pedig lemondott a Csóron család vagyonára vonatkozó jogáról. Az 1461-ből fennmaradt oklevél szerint tehát a család addigi, ismeretlen helyű és formájú devecseri kúriája a leányági rokon Gyömöreiek birtokába került, akik így lettek a település egy részének urai. Ebből az oklevélből tudható az is, hogy az 1333-tól egyházas helyként említett Nagy- vagy Egyházasdevecser mellett létezett Kisfalud vagy Kisdevecser, amely a Torna vizén túl, attól északra terült el. Az 1461-ben kötött birtokegyezségben szereplő Gergely szerintem nem azonos azon Csóron Gergellyel, aki 1476 és 1484 között töltötte be Zala megye alispáni tisztségét, miközben 1482-től egyben veszprémi alispán is volt. [171]

Meg kell jegyeznem, hogy a források fordításai és így a fordításokat használó irodalmak is a Márton-Mihály és Lajos-János-László neveket, rendre keverik. Így ha valaki jelen munkám olvassa, az a fent leírtakat, vegye figyelembe. Viszont a személyek azonosítását elősegíti, hogy a velük foglalkozó művek, mindig megjelölik tisztségüket is.

A fiúsítás és Csóron ragadványnév ellenére, a Devecseri Csóron család egyik ága (későbbi bárói ág) megőrizte vezető szerepét Veszprém vármegyében. Így Devecseri II. Miklós fia Devecseri Csóron János fia **Devecseri Csóron Lajos /László/,** 1439-ben, veszprémi alispán lett, majd fia **Devecseri Csóron Gergely** 1461-1484-ig Zala vármegye alispánja, 1478-1484 között pedig veszprémi alispán volt, a mindenkori veszprémi püspök, mint főispán mellett.[172] Ez azt is jeleni, hogy a család folytonosan a veszprémi püspök familiárisa. Gergely a veszprémi püspök mellett, Kinizsi Pál famillliárisa is volt, és mint ilyen, valószínűleg részt vett annak hadakozásaiban is.[173] Gergely a devecseri kúriát emeletessé építette át. Ez a környék egyetlen emeletes kúriája. [174]

[171] Koppány Tibor: A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995)
[172] Veress D.Csaba: Uo. 20. oldal.
[173] Koppány Tibor: A Devecseri kastély kutatása: Épités és épitészettudomány XV.köt.1-4.szám. 267.oldal.
[174] Tanulmányok / Koppány Tibor: A közép-Dunántúl reneszánsz építészete

Gergelynek volt minden valószínűség szerint húga **Devecseri Csóron Kata,** aki *enyingi Török Ambrus* felesége lett. Férjével együtt Mátyás királytól 1473-ban, királyi adományként kapta Devecser, Pápa, Ugod és Gesztes /Várgesztes/ várakat és uradalmakat, oly módon, hogy ha fi ág kihal, azt leányág is örökölheti. Nem valószinű azonban, hogy őket a fenti birtokokba be is iktatták, mert a következő évben azok már a Szapolyaik tulajdonát képezték. Várgesztes csak 1517-ben tűnik fel az enyingi Török család kezén, mikor azt Török Imre nándorfehérvári bán birtokolta.[175]

A szakirodalomban viszont vitatott ez a házasság. A devecseri kastély és építtetői történetével kapcsolatban érdemes megemlíteni egy a helytörténeti és családtörténeti irodalomban gyakran előforduló, azonban hamis oklevelet. Évszáma alapján 1473-ból származik, s aszerint a pozsonyi káptalan akkor írta át Mátyás királynak Enyingi Török Ambrus és felesége, evecseri Csóron Katalin számára szóló adománylevelét Pápa, Ugod, Gesztes és Devecser váráról és az ahhoz tartozó, név szerint felsorolt 16 településről, valamint 62 részbirtokról. Az oklevél 18. századi hamisítvány. Török Ambrusnak nem volt Csóron Katalin nevű felesége, mint ahogyan a Csóron családnak sem volt a 15. század utolsó negyedében Katalin nevű tagja, Devecserben sem volt vár. Az oklevélben felsorolt települések az Esterházy család pápai grófi ágának az 1700-as évek közepén birtokolt falvai és részbirtokai voltak.[176]

Feltehetőleg Gergely, vagy fia **Devecseri Csóron III. Márton /Mihály/** volt az, aki a devecseri udvarházat, várkastéllyá kezdte kiépíteni. Devecseri Csóron III. Márton 1488 és 1502/1505 között szerepelt az oklevelekben.

Ezen Márton, a XV. század utolsó évtizedeiben Veszprém vármegye 4. (máshol 11.) leggazdagabb középbirtokos nemese volt. Hunyadi Mátyás 1488-as „hadiadó" összeírásakor Devecseren udvarházat birt, továbbá Devecserben volt 18, Kamondon 12 és Koháron 3 jobbágyportája.[177]

Egy jobbágyporta 1-3 jobbágycsaládot jelent. Egy háznépre 5-6 főt lehet számítani a középkor folyamán. Így a birtokain élők száma 160 és 500 fő között mozoghatott. Ha hozzáveszem, hogy ugyan ezen összeírás máshol még újabb 7 jobbágyportát ír a számára, akkor birtokainak száma elérte a 40 jobbágyportát, ami 200 és 720 fő közötti lakóságot feltételez. A 7 újabb jobbágyportát, felesége hozományának kell tekinteni, aki Balatonarács-Balatonfüred térségében hozott számára újabb birtokokat, továbbá birtoka volt még Kisfalu-ban is.[178] A hadiadó szerinti jobbágyok száma így 40 és 120 jobbágy között mozgott. Így a királyi seregbe, 3 íjjászt kellett kiállítania. Az a tény, hogy birtokai devecseri udvarházának közelében feküdtek és nem szétszórtan az országban, igen jelentős gazdasági erőt kölcsönzött neki. Továbbá kegyura volt a devecseri Szent György templomnak, aminek családja a XIV. század óta volt kegyura. 1470 és 1490 között devecserben, a Torna patak árterének egyik szigetszerű kis magaslatán álló családi udvarházát, jelentősen kibővíttette. A kúriát ekkor már feltehetőleg körülárkolták, és védelmet is nyújtó kerítéssel, esetleg fapalánkkal övezték. Minderre maga a kutatás során megtalált épület utal, valamint az a kevés, kőből faragott, elszedett, késő gótikus ajtó- és ablakkeret darab, amely a

Ars Hungarica, 1984 (12. évfolyam, 1-2. szám) 2. számTanulmányok: Koppány Tibor: A közép-Dunántúl reneszánsz építészete

[175] Kiss Gábor: Várak, várkastélyok....:266, 470, 522. oldalak.

[176] Koppány Tibor: A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995) 99. oldal

[177] Veress D.Csaba: Uo. 20. oldal.

[178] Koppány Tibor: Devecser Esterházy-kastély Tájak, korrok,múzeumok kiskönyvtára 448. 2. oldal.

főépület reneszánsz toldásából, másodlagos befalazásból került elő. Az építkezést lehet, hogy már Devecseri Csóron III. Márton édesapja kezdte meg.[179]

A családnak malmaik voltak a Torna patakon, a 15. század elejétől pedig szőlőik voltak a közeli Somlyó hegyén. Az utóbbiakhoz Devecseri Csóron III. Márton további jelentős területű szőlőt kapott feleségével, a Hidegkúti vagy más néven Arácsi Farkas családból származó Borbálával a mai Balatonfüredbe olvadt Arácson.[180] br. Csoron János 1584-ben végrendeletében Arácsi Mihály 4 gyerekét rokonának írja és végrendeletében megemékezik róluk. Az Arácsi család családfája csak hézagosan állítható össze.

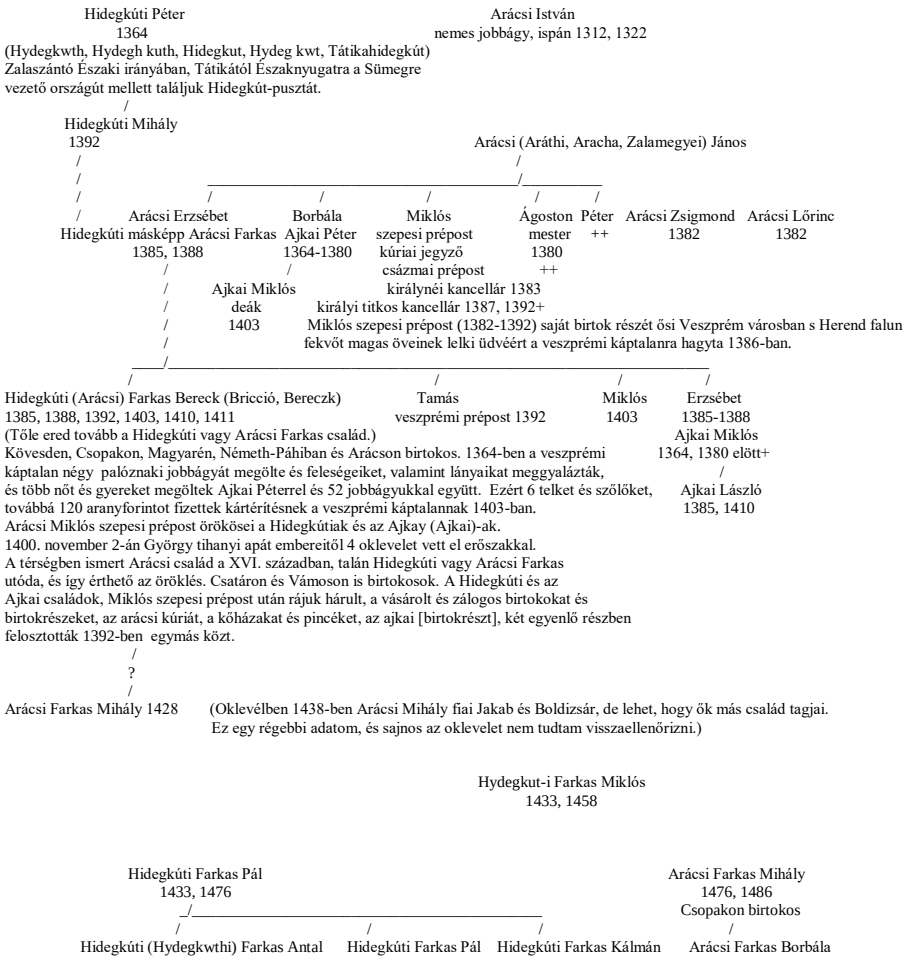

[179] Veress D.Csaba: Uo. 21. oldal.
Koppány Tibor: A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995)
[180] Koppány Tibor: A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995)

1476-ban már oklevélben szerepelt
1487-1489 veszprémi alispán Kinizsi Pál mellett tihanyi várnagy 1495

1476, 1492
várnagy

1476, 1504 (?)

Devecseri Csóron III. Márton
Kb. 1460 - 1488 előtt – 1502/1505+

Hidegkúti Farkas Lajos
1498

Hidegkúti (Hydegkwth) Farkas László
1488, 1492, 1498, 1511

Arácsi Imre
1499, 1504

Arácsi Mihály
1548-ban szőlőtbirtokot ad el.
1584
/
4 gyerek
1584

Miklós szepesi prépost kir. cancellár Aráthi János fia, nővéreivel Erzsébet—Hidegkúti Farkasné s Borbála — Ajkai Péternével Aráthnak (Zalában) felét bírta; másikat a tihanyi apát 1385 táján, mint chazmai (császmai) prépost maga — s testvére Ágoston mester — s nővérei számára Veszprémben adományt kapott Lajostól (Nagy Lajos király) 1382-ben. 1388-ban szerezte meg Arács egy újabb részét Miklós szepesi prépost és testvérei. A veszprémi templom Szent Miklós oltára volt a miséző helye.

Úgy tűnik, hogy a régi Arácsi család kihalt 1392 körül. A később feltűnő Arácsi, Hidegkúti, Arácsi Farkas, Hidegkúti Farkas, Hidegkúti Arácsi Farkas családnevű személyek, Hidegkúti másképp Arácsi Farkas és Arácsi Erzsébet utódai.[181]

Devecseri Csóron III. Márton 1502 előtt hunyt el.

[181] Sümeghy Dezső: Sopron vármegye levéltárának Oklevél-gyűjteménye. I. rész: középkori oklevelek 1236-1526 (Sopron, 1928) 205. oldal
Pauer Imre szerk.: Értekezések a Történeti Tudományok köréből 21. kötet (1905-1908), 3. Erdélyi László: A tihanyi apátság kritikus oklevelei. (1906)
Koppány Tibor: A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995)
Hidegkuti Mihály: Hidegkút története
https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/hidegkut/hidegkut_tortenete/pages/005_a_falu_tortenete.htm
https://mi.abtk.hu/images/gyujtemenyek/regeszta-mutatok/masodik-sorozat/fiok_144._a-i-10._szemely_erzsebet_-_f.pdf
http://monasterium.net:8181/mom/HU-MNL-DLGYUJ/MAGNMTQ10/115813/charter
Török Márta doktori értekezése ELTE BTK
http://doktori.btk.elte.hu/hist/torokmarta/diss.pdf
Faragó Dávid: Minden a házasságon múlik? Avagy ki volt Istvánffy Miklós, a magyar Livius ismeretlen sógora? https://ujkor.hu/content/minden-a-hazassagon-mulik-avagy-ki-volt-istvanffy-miklos-a-magyar-livius-ismeretlen-sogora
Faragó Dávid: A Gorbovai/Izsákfalvi Márk család története a 15–16. században: TURUL, XCIII. évfolyam, 2020. 4. füze
Századok – 1869 Garády: A Hazai Okmánytár II. kötetének ismertetése, 183 és 188. oldal
Újhegyi Béla: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig 1. A-H - Történeti, nép- és földrajzi könyvtár 52. (Temesvár, 1892)I. Okiratok által hitelesített nemzetségek, 51. oldal
Szántó/Zalaszántó hely,- és a Szekér família családtörténetének kutatása: Eltűnt települések (Kovácsi, Hidegkút, Vátka, Tátika)
http://zalaszantoiszeker.hupont.hu/41/eltunt-telepulesek-kovacsi-hidegkut-vatka-tatika
Lányi Károly: Magyar Catholicus Clerus érdemeinek történet-igazolta emléke (Pozsony, 1848), Első korszak: Tárgyi átnézet
Balatonfüred és Balatonarács története - A Veszprém Megyei Levéltár Kiadványai 14. (Veszprém, 1999), III. Középkor (Rainer Pál)
Lichtneckert András: Az arácsi szőlőhegy és szőlőhegyi önkormányzat története: Doktori (PhD) értekezés, Debrecen, 2007.
Karlinszky Balázs Péter: A veszprémi káptalan a középkorban. A veszprémi székeskáptalan középkori birtokai: Doktori (PhD) értekezés, Piliscsaba, 2013.

Márton fia volt a család talán legkiemelkedőbb és igen változatos életutat bejárt tagja, **Devecseri Csóron András** /?- 1508-1551 őszén+/ Egyesek szerint András, Szlavóniában született.[182] Egyes művekben a Zala vármegyei Ábrahám pusztával kapcsolatban egy 1544-es dátumhoz kötve, Endrének nevezik.[183] Csóron Andrásról az első híradás 1508. június 8-áról szól. Ekkor, ugyan is II. Lajos ifjabb király koronázásának napján, Székesfehérváron összeverekedett Bakócz Tamás esztergomi érsek embereivel. Más forrás szerint ez az összecsapás nem Székesfehérváron, hanem Somlyó várában történt. Mivel ez a tette felségsértésnek minősült, mert a koronázás napján történt, II. Jagelló Ulászló király megfosztotta birtokaitól és azt az érseknek adta át. Abból kiindulva, hogy ekkor már, mint nagykorút veszik számításba, valamikor 1488/93 körül kellett legkésőbb születnie. Feltehető, hogy ezt követően 1508 és 1521 között a család régi patrónusának, a veszprémi püspöknek volt familiárisa. Veszprém püspöke ekkor Várady Pál. Erre utal későbbi pályafutása is. András az 1510-es évek végén Veszprém vármegye országgyűlési követe, 1520-1523 és 1525-1526-ban veszprémi alispán sümegi várnagy.[184] Egy 1521-ben, kérvényben fordult Jagelló II. Lajos magyar királyhoz, hogy birtokait visszakapja. Leírja ekkor, hogy birtokait, köztük Devecsert is, 1514-ben a nemesség ellen lázadó parasztok elpusztították. /Ezt a devecseri feltárások igazolták is./ A király méltányolta kérését, és összes birtokát visszakapta.[185] Talán a Soós Demeter marhahajcsár vezette paraszthad elleni környékbeli harcokban érdemelte ki a bűnbocsánatot, bár erről a források hallgatnak. A király azonban kegyeibe fogadta és nem csak birtokait adta vissza, hanem 1523. május 4-én Buda várában kelt címeres levelében, címert és pallósjogot adományozott neki, valamint **Miklós** és **Boldizsár** fiainak. Címere a következő: A pajzs udvarában balra haladó szarvas, azon egy kis állat, feltehetőleg kutya. A sisakdísz 5 strucctoll.[186] Tudjuk továbbá, hogy a családot, harmadik fia, a báróságra emelkedett **báró Devecseri Csóron János** vitte tovább. Ezen János, feltehetőleg 1523 után születhetett, mert neve nem szerepel a címereslevélben. Három fián kívül, volt még több lánya is. **Frakszina**, báró gersei Pethő Benedek felesége lett, továbbá **Zsófia** és **Anna**, **Dorottya.** Felesége révén pedig a Nádasdyak rokona volt.

Devecseri Csóron Andrásról a források azt irják, hogy felesége révén a Nádasdyak rokona.

A rokonság valószinüleg úgy képzelhető el, hogy feleségének testvére egy Nádasdyval kötött házasságot, esetleg a Nádasdyakkal házasodó unokahuga volt.

Csóron András felesége **Csákfalvi (Izsákfalvi) Margit**. Izsákfalvát másképpen Sákfalvának, vagy Csákfalvának is írják. Házasságuk 1520-as években köttethetett. Margit első említése 1532-ből történt, de ekkor már éltek gyermekeik, István (Miklós) és János.[187] Ma Csákfalva Celdömölk része. Második felesége talán Lengyeltóti Gáspár (Szigliget ura) lánya Mária, de a második feleség lehet, hogy csak legenda.

[182] Veszprémi Napló, 2016. július (72. évfolyam, 153-178. szám) 2016-07-11 / 161. szám: Czeidli József: Csóron András legendája
[183] Egyetemes Magyar Encyclopaedia 4. Asaba-Azzolino, Á-Ázsiai társaságok (Pest, 1862) Ábrahám
[184] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 261. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
Koppány Tibor: A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995) 15. oldal.
[185] Veress D.Csaba: Uo. 22. oldal.
[186] Nyulásziné Straub Éva: Öt évszázad cimerei a Magyar Országos Levéltár Cimereslevelein: Corvina Kiadó 1987: 245.oldal.
[187] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 281. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

Nádasdy Gáspár

Serényi Erzse

/

Nádasdy László (1472.)

Sankfalvi Katalin (Sankfalva = Sákfalva??)

Talán Sankfalvi István lánya (Talán ez az istván kap Pozsonyban címereslevelet 1455-ben.)

……/……

/ /

Nádasdy Ferenc Nádasdy László

1/Véssey Orsolya + horhidai Ebres Ilona

2/enyingi Török Orsolya/ Anna / (Nádasdy Darabos ág.)

Gorbovai (Gotoi, Gorbai, Gorboway Literáty) Izsákfalvi Márk deák[188]
1460, 1475, (1542 oklevél említi) 1552.02.08 után+
Feltehetőleg a Délvidékről a török elől menekült. Eredetileg valamelyik délvidéki főúr szolgálatában lehetett. Nem tudom kötni se a Korbáviai (Gorbovai), se a Gorbobai Fancs családhoz.
Egy 1482-ben kelt oklevélben I. Mátyás (1458−1490) udvari familiárisaként említik (*aule nostre familiaris*).
Orsolya asszony kezével együtt szerezte meg 1475-ben a Rumi család pereskei birtokrészét (Veszprém m.), amelyről 1486-ban 350 forint kártérítés ellenében mondott le egykori sógora, Jób javára. Márk deák a Hosszútóti Krisztinával kötött házassága révén szerezett izsákfalvi (Vas m.) birtokon alakította ki rezidenciáját, ahol 1542-ben már bizonyosan megerősített kastélya (*castellum*) állt a családjának, amelynek alapjait még vélelmezhetően ő vetette meg. 1495-ben II. Ulászló (1490−1516) királytól Korlátkői Osvát királyi sáfárral együtt adományt kapott a magvaszakadt Váti János szécsényi, császdi és halastói (Vas m.) birtokára, amelyekről Korlátkői példáját követve 1501-ben lemondott Petróci Hencelffy István későbbi királyi jogügyigazgató javára.[189]

1/ Rumy Orsolya
(Rumy Osvát 1430. Tátika és Rezi várainak ura, Szentgyörgyvár várnagya, a székelyek alispánja és N. Ilona 1456, 1462 lánya, lásd a táblázatokon)
2/ Hosszútóthy Krisztina (Szluha szerint ő Margit édesanyja) 1546-ban török fogságba esett.
(Hosszútóthy Mihály 1452, 1471, 1472, 1477 lánya)

___/_____

/ / / / /

Csákfalvi (Izsákfalvi) Margit 1552.02.08 után+ Vera Borbála Katalin /
(A Nádasdiak rokona. Izsákfalvát másképpen Sákfalvának, vagy Csákfalvának is írják. Ma Celdömölk része.) Dömölky Márton Déghy István Terjék Tamás /
Márky János (Izsákfalvi Márk János)
Devecseri Csoron András
Magnificus, 1488/93?-1508-1551 ősze + 1536+

[188] Koppány Tibor: A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995)
Faragó Dávid: A Gorbovai/Izsákfalvi Márk család története a 15–16. században: TURUL, XCIII. évfolyam, 2020. 4. füze

[189] Faragó Dávid: Minden a házasságon múlik? Avagy ki volt Istvánffy Miklós, a magyar Livius ismeretlen sógora? https://ujkor.hu/content/minden-a-hazassagon-mulik-avagy-ki-volt-istvanffy-miklos-a-magyar-livius-ismeretlen-sogora

zalai alispán
Uky Orsolya
_____/____
/ /
Miklós Márky János
1547+ 1546, 1561, 1595++
helyettes nádor
(A korán árvaságra jutott Jánost, a Csóron
család nevelte fel)

Márky birtokok: Izsákfalva, Perecske, Hermán, Tótfalu, Szentmihály, Mákfa, Mizdó

Gotó (ma Kutyevo, Kutjevo) falu és annak vára Pozsega vármegyében van. Van ilyen nevű patak is. 1460-ban Garai László özvegye birtokolta, míg 1493-ban Újlaki Lőrincé volt. Gotón apátság is működött.
Igen érdekes, hogy többen gotói-gorbaviai Márky Pétert (másképp Kerekszállási Markos „Martius, Márkus" Pétert), aki pozsegai „gróf" és valkói ispán volt, Izsákfalvi Márk rokonának írják. Márky „Markos, Márkus" Péter felesége Garay Lőrinc és asszonyfai Ostffy Zsófia lánya Garay Katalin volt, akivel 1525/1528 körül házasodott össze. Márky Péter 1527, 1529-ben még pozsegai ispán, és Szulejmán szultánnál is volt követ a mohácsi táborban. Márky „Markos, Márkus" Péter pozsegai ispán 1524-1526.

Devecseri Csóron András 1524/1525-ben, az új veszprémi püspök, Zalaházy (Szalaházy) Tamás bizalmas embere lett. A püspök még ez évben kinevezte (1524 nyarán) Sümeg-i várnagynak és veszprémi alispánnak. Mint sümegi várnagy, a következő falvak felett rendelkezett: Sümeg, Uzra, Urbél, Erek, /Sümeg/Prága, Bazsi, Csehi, Nyirád, Deáki. Sümeg őrsége 14 fő katona és 31 fő egyházi nemes. Devecseri Csóron András folytatta devecseri udvarházának kiépítését, és az átépítés egyik szakaszának befejeztét, az ajtókeret 1526-os évszáma jelöl. Ekkor tornyos falakkal és vizesárokkal vetette körül. Az egyszerű alaprajzú kúriát reneszánsz palotává alakíttatta át. Az emeletes és kéttraktusos főépület felső szintjén nyolc teremszerű szoba foglalt helyet, ezeket részben faragott gerendás síkmennyezetek, részben fiókos dongaboltozatok fedték. A szobákat kőből faragott kandallókkal és mázas cserépkályhákkal fűtötték. Az épület belsejében az ajtókat és a homlokzatok ablakait reneszánsz kőkeretek díszítették. A palotaszerű épületet magasra húzott attikafalak mögött középen vályúval elválasztott kettős nyeregtető fedte. Külső körítő falaiból egyes szakaszok még állnak, melléképületeiből csak az egykori kaputorony alsó része maradt meg, benne felvonóhidas, kőkeretes nagykapuval. Az ajtók és az ablakok kereteit, a kandallók részleteit ugyanabból a Balaton-felvidéki vörös és fehér homokkőből készítették, mint amiből előtte évtizedeken át Veszprém, Vázsony, Sümeg és Csobánc hasonló részleteit faragták. Eddigi ismereteink szerint a mohácsi vész évében épített várkastély a Dunántúl középső részének első ismert, minden részében reneszánsz építménye. Főépülete, annak sok tágas helyisége, díszes ajtókeretei, nagyméretű és kőkeresztosztású ablakai, konzolos kandallói és ezekkel alkotott, a középkorhoz képest lakályosabb belseje már távol áll a gótika világától.[190] Mivel Zalaházy (Szalaházy) Tamás püspök gyakran volt távol birtokaitól, azok gyakorlati irányítása is Csórön Andrsásra maradt. Természetesen a 200 fős püspöki bandérium is az ő irányítása alá tartozott, amit a püspökség közel 12 000 Ft-os bevételéből igyekezett fenntartani.[191]

[190] Veress D. Csaba: Uo. 23. oldal. és Tanulmányok / Koppány Tibor: A közép-Dunántúl reneszánsz építészete Ars Hungarica, 1984 (12. évfolyam, 1-2. szám) 2. szám, Tanulmányok
[191] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 261. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

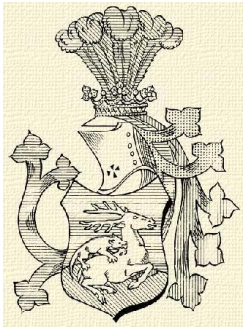

Devecseri Csoron András 1523. május 4.-én Budán kelt, II. Lajos által adott címer és pallosjog általa: fiai Miklósnak, Boldizsárnak.[192]

Mint a veszprémi püspök és királynéi kancellár familiárisa, nem vett részt a mohácsi csatában, mert a király a veszprémi hadat Budára, Mária királyné védelmére rendelte. Így vagy Budán, vagy a gondjaira bízott Sümegen tartózkodott a csata idején. II. Jagelló Lajos 1526-os halála után, az országnak két királya lett. A keleti részt Szapolyai János, míg a nyugatit Habsburg I. Ferdinánd uralta. Devecseri Csóron András I. Ferdinánd pártjára állt. Tettének két oka volt. Először, mert birtokai az ország nyugati részén terültek el, másrészt, mert Zalaházy Tamás királynéi kancellár, II. Lajos feleségének, Habsburg Máriának volt a híve és védelmezője. A két párt között a háborúskodás 1527. július 8-án robban ki. Ekkor a Habsburg párt hadereje, Buda ellen vonult. Közben egy csapattest élén, Devecseri Csóron András a Szapolyai pártján álló Tandalló János tihanyi apát által védett, Tihanyi erősség ellen vonult, és azt elfoglalta I. Ferdinánd számára.[193] Továbbá, I. János király híveitől ekkor foglalta el a veszprémi várat is.[194]

Andrást. 1527-ben örömmel jelenti püspökének, hogy Súmeg vára ismét jó állapotban van, a falak erősek, a katonák lelkesek.[195]

A Székesfehérvárra Budáról vezető utat is ő figyelte, így ő jelenti elsőnek a császári udvar felé, hogy Szapolyai Székesfehérvárra érkezett. 1528-ban Veszprém várát védte meg egy János-párti ostromtól, melyet Tahy János és Soproni Ferenc vezetett. 1528. februárjában a veszprémi alispán megkapta a Tolna megyei Kuny, és a baranyai Thorda birtokokat, majd három hónappal később a Veszprém megyei Pápa mezővárost, Kapot és Szerecsenyt. Még ez év novemberében rében Rátóthy Gyulaffy Istvánnal közösen megkapták a veszprémi Nagyyimótót, és a zalai Kovácsmálna, Egreghysze, Almád, Csekőháza, és Győr birtokokat. Ezek az adományozások azonban nem jelentették minden esetben azt, hogy a kedvezményezett fél azonnal élvezhette birtokai jövedelmét, sőt hogy egyáltalán élvezhette valaha is.[196]

1529-ben veszprémi főispán lett, mert ezt a tisztet átruházta rá a veszprémi püspök. (Van olyan forrás, ahol ennek ellenére veszprémi alispánnak íratik.) Evvel egyidőben a veszprémi püspök 5

[192] Címerhatározó/Csoron címer: https://hu.wikibooks.org/wiki/C%C3%ADmerhat%C3%A1roz%C3%B3/Csoron_c%C3%ADmer
[193] Veress D. Csaba: Uo. 27. oldal.
[194] Veress D.Csaba: Várak a Bakonyban: Zrinyi Katonai Kiadó, Budapest 1983.: 30. oldal.
[195] Honvédségi Szemle 2006/12006 / 2. szám: HADTÖRTÉNELEM: A sümegi vár (Takács Tibor)
[196] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 262-263. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

megyére terjedő birtokainak a prefektusa lett, valamint a püspöki banderium kapitánya, továbbá a veszprémi vár várnagyságát is megkapta egy időre.[197] Veszprém és Sümeg váruradalmai után, a püspök mindig köteles 100 lovast fegyverben tartani. Mint veszprémi várnagy, a következők felett bírt: Szenttamásfa 35 családja, Szentmiklósszeg 6 családja, Ság, Urhida, Berhida, Füred, Kék, Csopak, Kövesd, Vámos, Fajsz falvak, valamint Királyszentistván, Papvására, Hajmáskér, Ősi, Kajár települések. Továbbá a németvölgyi uradalom 8, a kálvölgyi uradalom 5, a peremartoni uradalom 23, a novai uradalom 15 falva tartozott hozzá. A vártartományának 67 települése, évi 636 Ft 76 dénárt jövedelmezett. (Valószínű, hogy ez a püspöki birtokok jövedelme. Azért, mert Veszprém várának a középkor óta, mindössze 10 faluja volt. 1567- ben 118 telket számlált, és a terményjáradékon kívül, mindössze csak 59 Fr. és 17 dénárt jövedelmezett.) Veszprém védereje 1 vice-várnagy, 1 apród, 12 lovas, 7 kapus, 2 őr, 2 inas és 2 béres, továbbá 54 várvédelemre kötelezett jobbágycsalád és a városban lakó 2 nemesi család, továbbá 50 lovas kiket a város lakóiból soroztak be. Mint veszprémi várnagy, megkapta Csopak falu ajándékait és a peremartoni uradalomhoz tartozó Csehi falu pénzadóit. Így kezében jelentős katonai és gazdasági erő összpontosult. 1529-ben, 300 lovasával, részt vett Buda ostromában, majd az időközben Szapolyai kézre került veszprémi várat foglalja el I. Ferdinánd számára. A várháború folytatásaként 1530 elején, Szapolyai párti hadak vették ostrom alá a veszprémi várat. A támadók 300 halottat és sebesültet veszítve, dolgavégezetlenül vonultak el a vár alól. A megrongálódott veszprémi várat, annak várnagya javíttatta ki, igen nagy költséggel.

1530-ban Csóron András, Osztrosics Miklóssal és Zay Ferenccel elfoglalta a szenyéri várkastélyt és uradalmat, és jellemző volt a korabeli közállapotokra Ferdinándnak az a salamoni döntése, miszerint 100 arany Ft ellenében 1533-ban bérletbe adta azt az önkényes foglalóknak.[198]

1531- ben 386 Ft. rovásadót fizetett, és evvel ő fizeti a vármegyében a legnagyobb rovásadót. Ebből pedig az következik, hogy 1531-ben, neki volt Veszprém vármegyében a legnagyobb jövedelme a világi urak közül. 1540- ben, Veszprém vármegye királyi adója mindössze 400 Ft.volt.[199]

Közben 1530. augusztus 5-én Ferdinánd király neki adományozta a Heves vármegyében lévő Szolnokot, azonban a birtokba nem lett beiktatva, mivel a terület Szapolyai János kezébe került, és ő Szolnokot saját hívének adta át. [200]
Csóron András a püspöki jövedelmeket is felhasználva, a vármegye leggazdagabb földesura lett.

1532. augusztus - szeptember folyamán török hadak dúlták fel a Dunántúlt. Ekkor felégetik Devecser falut is, de udvarháza ellenállt a török portyázóknak. 1532. augusztus 8- án kelt jelentése szerint a török lovascsapatok Devecsert és Sümeget 7 ízben rohanták meg eredménytelenül. „*Huszáraink Devecser mellett először 500 török lovast, másodszor100-at, harmadszor 150-et, negyedszer 300-at, ötödször 20-at, hatodszor 350 gyalogost, hetedszer 250 lovast vertünk szét, mégpedig úgy, hogy majd mindannyian a csatatéren maradtak. Devecser és Sümeg környékén most több mint 2500 török holtteste hever. Török lovunk - hál Istennek - van bőven, de nagyon soványak és kimerültek.*”[201]

[197] Koppány Tibor: Uo. 6. oldal.
[198] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 263. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[199] Koppány Tibor: Uo. 6. oldal.
[200] Szederkényi Nándor: Heves Vármegye Története II. kötet
[201] Takáts Sándor: Régi magyar nagyasszonyok: Budapest 1982. 110 - 129. oldal.

1532-1532 között, több részletben 5800 Ft-ért megvette az Ugod várát és a hozzá tartozó váruradalmat. Magát a várat, jelentősen átépítteti és korszerűsítteti.[202] Az ugodi uradalom a következő településekre terjedt ki: Olaszfalu, Szűcs, Fenyőfő, Töcsér, Ság, Nyögér, Béb, Petend, Nyárád, Noszlop, Nóráp, Zergin és pár Tolna megyei birtok. A vásárlást az uralkodó azonban csak 1535-ben hagyta jóvá. Az ugodi uradalom erdeiben, jó makkoltató helyekhez jutott, továbbá a szarvasmarha tenyésztésre is igen alkalmas területeket tudhatott itt a magáénak. Az ugodi várban feltárt állatmaradványok szerint, az uradalomban jelentős szarvasmarha, merinói juh és sertésállományt tarthattak. Továbbá, jelentős lehetett a házityúk és házilúd állomány is. Továbbá, tartottak itt kistermetű lovakat is, feltehetőleg húsukért, mert maradványaik alapján lovaglásra és igavonásra nem voltak alkalmasak. Az erdők pedig ugyan ezen vizsgálatok szerint, nagyvadban voltak gazdagok. Így vadásztak itt gímszarvasra, őzre és vaddisznóra. Az állatmaradványok szerint, az étkezést nagy mennyiségű hal egészítette ki. A vadmadarak a leletekben elenyésző számban fordultak elő, ugyan így a nyulak csont leletei is. A középkorban a szarvasmarha hasznos húsmennyisége 150 kg, a sertésé 50 kg, míg a juhé 25 kg- volt.[203]

Birtokai jövedelme mellett, alispáni tisztsége után is folytak be hozzá bevételek. Költség címen az 1531-ben befolyt hadiadóból 420 Ft-ot, míg 1536-ban 330 Ft-ot tartott vissza. Bár ezek az összegek nem voltak jelentősek, mégis érzékeltetik, hogy a tisztségeket vállalók anyagi téren is előnyt élveztek.[204]

1532-1533-ban a Dunántúl a török dúlások következtében, szinte teljesen a Szapolyai párt kezére került, bár Sümeg, Devecser, Veszprém, Ugod stb. várak ellenálltak. Igaz, egyes kutatók szerint, 1533 novemberében, Veszprém, Tihany és Sümeg is török kézre került.[205]

Ferdinánd helyzete megrendült a támadás következtében, és félő volt, hogy az egész térséget elveszíti. Bakics Pálnak és Csóron Andrásnak is köszönhető volt, hogy a Szapolyai-párt nem tudta tartóssá tenni uralmát.[206] 1534. november 10-én, az időközben ismét Szapolyai pártra állott Tihanyt vette ostrom alá. Tihany parancsnokai az erősséget 200 aranyforint ellenében átadták Devecseri Csóron Andrásnak. Mivel az összeget maga fizette ki, Tihany erőssége és uradalma a kezelésébe ment át. A Tihanyi Uradalom a következő falvakat foglalta magában: Aszófő, Örvényes, Fok, Szőlős, Arács, Felső, Nagy és Kis Pécsely, Balatonudvari, Balatonakali, Révfülöp, továbbá a tihanyi rév jövedelmét. Tihany védőserege 16 gyalogos és 24 lovas katona. Fegyverzete 10 szakállas puska. Ezen őrséget a Tihanyi uradalom bevételéből tartja el.[207]

1534-től 1541-ig I. Habsburg Ferdinánd magyar király zalai főispánja. Ez időben kapta Szenyér, Zós, Merke, Thapson és Arad birtokokat Somogyban, a következő évben Thomay Ferenccel a zalai Ládtomajt és a veszprémi Csajágot, valamint Mihályi Ladány Miklós győri prefektussal közösen 1536-ban Lesencetomaj, Németfalu, és Pabar településeket Zala vármegyében.[208]

[202] Mithay Sándor: Az ugodi vár feltárásának eredményei: Pápai Múzeumi értesitő 1 -1988: 53 - 97. oldal.
[203] Vörös István: Az ugodi vár középkori állatcsontmaradványai: Pápai Múzeumi Értesitő 1 - 1988: 99 - 131. oldalak.
[204] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 264. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[205] Veress D.Csaba: Várak a...34.oldal.
[206] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 264. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[207] Veress D.Csaba: Uo.34. old.
[208] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 264. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

Ekkor veszi meg a Devecser melletti Meggyes falut, ami 2 adózó és 2 szegény jobbágyportát jelent, továbbá Szék falu 3 szegény és 5 üres jobbágyportáját. Valamint Kohár falu 11 adózó, 5 szegény és 2 üres jobbágyportáját is.[209]

1535-ben már megint veszprémi alispán, mert a főispánságot visszavette a veszprémi püspök.

1535-ben a kamarától 340 forintot kapott, amiből 150 forint volt az éves fizetése és 190 forintot kapott várai megerősítésére. A 150 Ft. mint Zalai főispánt illette meg.

1532-1539 között devecseri udvarházát megerősítteti és Devecser falut fallal veteti körül. Devecser így oppidum lett. Devecser tartozékai: Devecser, Nagy és Kiskamind, Kohár, Kisfalu, Arács és Füred egy része, Szentgál és Németi. Devecsert, mint birtokközpontját, nem csak annak megerősítésével tette védhetővé, hanem körülötte, kisebb erősségeket hozott létre. Ezek: a Káptalanfalva-i 40 x 50 méteres erősség, a Marcal - Tarna árterében álló 250 m kerületű erősség és Gyepükaján - Pusztaszentgyörgy 12 x 15 m - es erődtemplom. A Marcal-Tarna árterében épült őrházat 8 m széles árok kerítette, ami még ma is 1.8 m mély. Ezen erősségeket 1531- ben építtette ki.[210]

Zala vármegyében és a sümegi járásban - az alábbi falvakat birtokolta:

Barátfalva:

1531- ben: 12 adózó, 5 szegény és 6 puszta és lakatlan jobbágyporta.

1545-ben: 3 adózó, 4 szegény és 14 puszta és lakatlan jobbágyporta.

Ábrahámkeszi:

1531- ben: 4 adózó, 3 szegény és 2 puszta és lakatlan jobbágyporta.

Szentkirálykeszi:

1531- ben: 4 adózó, 4 szegény és 3 puszta és lakatlan jobbágyporta,

1534- ben: 4 adózó, 2 szegény és 4 puszta és lakatlan jobbágyporta.

Nagygörbő:

1534- ben: 4 adózó, 2 szegény és 4 puszta és lakatlan jobbágyporta.

Hany (Nagyhany)			
	adózó	szegény	puszta és lakatlan jobbágyporta
1531-ben	12	3	4
1534-ben	4	4	

[209] Veress D.Csaba: Uo.34. old.
[210] Veress D.Csaba: Várak a...32. oldal.

1542-ben	1		
1545-ben	2	2	
1548-ban	3	1	
1549-ben	3		
1550-ben	3		

Nyavalyád (Zalaerdőd):

1531- ben: 9 adózó, 5 szegény és 8 puszta és lakatlan jobbágyporta.

Ötvös:

1531- ben: 6 adózó, 6 szegény és 4 puszta és lakatlan jobbágyporta.

1536-ban: 1 adózó és 1 szegény porta

Sárosd (Sárosdfő)			
	adózó	szegény	puszta és lakatlan jobbágyporta
1534-ben	3		
1536-ban	1	2	
1542-ben	2	8	
1545-ben	2		
1548-ban	3	8	1
1549-ben	3		1
1550-ben	3		

Ukk:

1531- ben: 20 adózó, 3 szegény és 4 puszta és lakatlan jobbágyporta.

Hidegkút /1535-ben vette meg Veszprém vármegyében, Veszprémhidegkút/			

	adózó	szegény	puszta és lakatlan jobbágyporta
1536-ban	2	3	
1542-ben	3	3	
1543-ban	3	3	
1544-ben		2	
1545-ben		1	
1546-ban	1		

Devecser			
	adózó	szegény	puszta és lakatlan jobbágyporta
1531-ben	31	12	(8 szolga és 6 töredék)
1536-ban	10	10	
Más forrás szerint:	18	10	11 szolga porta
1542-ben	12	10	9
1543-ban	1		

Kisdevecser 1542/43-tól 100 aranyért az övé, továbbá ekkor 1544-ben szerzi meg Ganna falut zálogban Benedek bakonybéli apáttól 100 aranyért.

Ezen birtokait egészíti ki a tihanyi az ugodi valamint a somlói uradalom és a balatonfüredi birtoka ekkor. További jövedelmet jelentett a sümegi uradalom, amit mint sümegi várkapitány bírt, illetve veszprémi várkapitányként bírta még a veszprémi vár birtokait is. Igaz a várbirtokok jövedelméből a várak fenntartását és a püspöki had fizetését kellett megoldania. Hiszen Sümeg és Veszprém után a püspöknek 100 lovast kellett zsoldban tartania. Így igazából e két vártartományból nem igen volt anyagi haszna, sőt inkább ráfizetése volt. Mint zalai főispán pedig, bírta Zala vármegye királyi adójának egyharmadát, illetve parancsnoka a zalai bandériumnak.

Veszprém és Sümeg vára ugyan 1537-ben visszakerült I. Ferdinánd híveinek kezébe, de Csóron András 1538-ban végleg áttelepült a devecseri birtokára.[211] Ennek oka, hogy 1537-ben elvesztette a sümegi várnagyságot. 1537. február 28- án Kecsethy Márton veszprémi püspök, rendkívül goromba levelet irt I. Ferdinándnak. Ezen levélben közölte, hogy Devecseri Csóron András rablással és szegény jobbágyainak sanyargatásával szerezte vagyonát. Az új építkezésről, mit Devecseren végzett, emígyen ír:" *Devecser azelőtt holmi viskó volt, és ő ott királyi épületeket*

[211] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 264. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

emeltetett."[212] Azonban a többi kortárs, egészen másképpen vélekedett róla. Ami a jobbágyok sanyargatását illeti, azok ellene panaszt nem emeltek. De meg a sümegi szegény jobbágyok vagyonából nem is építtethetett volna királyi épületeket. De Kecsethy püspök előde is másképpen ismerték őt. Például elismerően szól róla Abstemius Bornemissza püspök. 1527-ben maga Devecseri Csóron András írta Tamás veszprémi püspöknek, *hogy a püspöki vár /Sümeg/ és birtokai jó állapotban vagyon. Ugyan ezen levelében írja, hogy a püspöknek egy hordó finomsümegi bort és egy gímvadat küldött. Továbbá, hogy János király tízezer forintért elzálogosította Pápa várát, Werbőczy István felesége meghalt, s most Széchy Tamás özvegyét akarja nőül venni. János király Kassára ment, hogy a lengyel királlyal találkozzék.* Korának legkiválóbb embereivel tartott barátságot. Zrínyi Miklós, Nádasdy Tamás, Batthyány Ferenc stb., aligha barátkoztak volna holmi szegényeket fosztogató rablólovaggal. Aztán az országgyűlésen sem választották volna meg Szlavóniába királyi biztosnak. Illetve a kortársak nem szólították volna őt **magnificusnak**, ha nem lett volna becsületes ember.[213] Akkor meg mi indíthatta Kecsethyt levelének megírására, miáltal évszázadokra megbélyegezte az utókor előtt? Természetesen ennek is meg van a maga oka.

Devecser megerősítése során felduzzasztotta a Torna patak vizét és egy emeletes ötszögletű bástyát épített, a falakat megmagasította és a felvonóhíddal rendelkező kaput is megerősítette.[214]

Devecseri Csóron András sümegi várnagysága alatt, Sümeg várának megerősítésére, saját vagyonából több mint 50 ezer forintot költött, továbbá a püspöki bandérium kiadásait is ő fedezte. Többek között megépítteti az északi falát a várnak és annak támpilléreit, más erődítési munkák mellett. Szükséges volt, mert Sümeg 1524-ben, igen gyéren felszerelt erősség volt. Ekkor védte 4 ágyú és 27 szakállas puska. Ezekhez volt fél hordó puskapor, lándzsa és nyilak. A vár védőserege ekkor 14 főből állt. A későbbi eseményekből tudható, hogy a vár visszaveri a török portyákat, ami védőseregének megerősítésére is utal. Kecsethy, midőn 1528-ban veszprémi püspök lett, Devecseri Csóron Andrástól azonnal vissza akarta venni a sümegi várat és annak uradalmát. Ő azonban azt a püspöknek visszaadni csak akkor lett volna hajlandó, ha az, az általa, a saját vagyonából a várra költött összeget megtéríti. Erre azonban Kecsethy nem volt hajlandó. Ezért ágál ellene a püspök. Tudomása szerint inkább megkárosította a rá bízott javakat Csóron, és Devecserben, ahol korábban viskó volt, „királyi" épületeket emelt.[215] Végül, I. Ferdinánd király parancsára Sümeg vára 1537. április 13-án, visszakerült a püspök tulajdonába. Mivel azonban továbbra sem fizetett, Devecseri Csóron András a vár felszereléseit, fegyverzetét és az élelmiszert, Devecserre szállíttatta. Ezek után, kérdem én, ki nem járt el tiszteségesen? A püspökről csak mellékesen jegyzem meg, hogy a török elől Pozsonyba menekült, ahol később áttért a protestáns hitre.[216]

Csóron Andrásnak rendre meggyűlt a baja a környékbéli főpapokkal. Így volt, hogy a tálodi monostor kincseinek eltulajdonítása miatt kellett pereskednie. 1536. október 6-án pedig emberei lefoglalták a pannonhalmi főapát foki vámjövedelmének harmadát. Ez ellen Mihály főapát és a pannonhalmi konvent panasszal élt Thurzó Elek nádornál, aki Csóron András megidézte a veszprémi káptalanhoz. Október 19-én a káptalan előtt Csóron András kötelezte magát a vám

[212] Veress D.Csaba: Devecser... 28 - 31. oldal.
[213] Takáts Sándor: Uo. 111-112.oldal.
[214] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 270. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[215] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 265. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[216] Kiss Gábor. Várak, várkastélyok, várhelyek Magyarországon: Panoráma Kiadó 1984. 503-513. oldal.

visszaadására, és védekezésül felhozta, hogy azt emberei a tudta nélkül foglalták le. Viszont elégtételt kér Mihály főapáttól azért, mert az a számára írt levelét válasz nélkül hagyta, és szolgáját a szentmártoni bíró megsértette.[217] Csóron András Sümeget a püspöknek 1537. április 13-án adta át.[218]

Nem értettek egyet a püspökkel a Tihanyi apátság birtoklásának kérdésében sem, melyet 1534 óta tartott jogtalanul megszállva Csóron. A viszálykodás csak 1539-ben ért véget, amikor az uralkodó kinevezte András akkor még kiskorú fiát apátnak, valamint Andrást a kolostor és az apátság kormányzójának azzal a kikötéssel, hogy a fiú, miután elérte a nagykorúságot halasztás és kifogás nélkül legyen szerzetes. Bár Csóron János a tihanyi apátok névsorába soha nem lett beiktatva, a család mégis 1548-ig birtokolta az apátságot, a várat és a hozzájuk tartozó birtokokat, melyek nem csekély jövedelmeiből András maga finanszírozta a Tihanyban állomásozó 24 lovast és 14 gyalogost. Az apátságnak voltak javai Balatonfüreden, Aszófőn, Szőlősön és Arácson, ahonnan a szőlőművelés révén jelentős bevételekhez jutottak az első török portyák megjelenéséig.[219]

A magyar rendek is megpróbálták megszervezni lehetőségeikhez mérten a végvidék védelmét. 1542-től a Dráva és a Duna közti területen a rendek javaslatára dunántúli országos főkapitánynak választották Nádasdy Tamást, akinek a végvárak és vármegyék mindenféle hadügyi kérdésének az irányításáról kellett gondoskodnia. Ennek végrehajtására főként az országgyűlés által megszavazott hadiadóból tartott katonák álltak rendelkezésére. Ezekből 1546-ban Devecserbe, Ugodba és Tihanyba 100 lovast és 50 gyalogost irányoztak elő, ebből 24 lovas és 14 gyalogos Tihanyban szolgált. [220]

Devecseri Csóron András rendre ad kölcsönöket zálogokért. Kecheti Márton püspök a török terjeszkedés kezdetén pénzzé tette a kincsei egy részét. 1539 január 20-án 42 márka súlyú ezüstöt adott zálogba Devecseri Choron Andrásnak, két oroszlános amponnát. Szent György képmását (effigies) és három keresztet. 1541-ben újabb ötven márka súlyú ezüst tárgyat zálogosított el Choron Andrásnál (ugyanebben az évben még egy szenteltvíztartót s egy aspergilét.[221]

A török hadak 1543. augusztus 25. - szeptember 3. között, míg a török Székesfehérvárt ostromolta, felprédálták a Bakony nyugati térségét, így Pápa és Somló vidékét is. Feltehetőleg ekkor néptelenedik el a Devecser melletti Meggyes falu. Ulomán bég, pusztító és fosztogató hadait a Somlói vár alatti Somlóvárhely magasságában megtámadta a Zrínyi Péter, Rátkay Pál, Báthory András és Bakics Péter által vezetett magyar lovashad. A csatában mintegy 3000 török

[217] Pannonhalmi Főapátság Főapátsági Levéltárának Weblapja
[218] Koppány Tibor: A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995) 100. oldal
[219] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 265. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[220] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 270. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[221] MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉRTESÍTŐ 45. ÉVFOLYAM (1996) 1996 / 3-4. sz. KUTATÁS, MIKÓ ÁRPÁD: Bornemisza (Abstemius) Pál végrendelete 1577-ből : adatok a nyitrai, az óbudai, a veszprémi és a gyulafehérvári egyház középkori kincseinek sorsához.

lelte halálát. Arról azonban nincs adat, hogy ezen ütközetben, Devecseri Csóron András is részt vett volna, bár nem kizárható.

1543. júliusában, királyi parancs szólította fel Kecsethy Márton veszprémi püspököt, hogy a veszprémi várat javíttassa és erősíttese meg. A püspöknek pénze nem lévén, a püspöki kincstárból 50 márka súlyú (1 márka 245 gramm) értéktárgyat zálogosított el Devecseri Csóron Andrásnál, továbbá zálogba tett még 40 aranyforint értékben más értéktárgyakat is. (Lehet, hogy az 50 márka súly helyett, 50 márkányi, azaz 150 forintnyi összegre kell inkább gondolni.)

1544-ben Sümeget bevette a török, de azt még abban az évben visszavette tőle Devecseri Csóron András, aki korábban ott volt várkapitány.[222]

1544-ben a devecseri lovashad részt vett a török által megszállt Székesfehérvár egyik külvárosának felgyújtásában. Ezen időben, Devecseri Csóron András devecseri várkapitánya Thelekessy Imre volt. 1545 nyarán Thelekessy Bakonykoppány - Fenyőfő - Porva térségében, csatát kezdeményezett egy nagyobb portyázó török haddal. A csatába idővel a pápai, rábaközi és győri magyar hadak is beavatkoztak, így a törökök fejvesztetten hagyták el a csatateret. A magyarok 50 halottat vesztettek, de zsákmányoltak 400 török lovat és 13 db török zászlót.[223]

A gróf Erdődy családtól 1546-ban bérletként megszerzi Jánosháza várkastélyát és uradalmát. Ennek egyik oka az lehetett, hogy Somló várának uradalma, Jánosháza szomszédságában terült el. 1547-ben ezért az uradalomért 2000 Ft-ot fizetett Erdődy Péternek, de a végleges megvásárlására — a Somlóvásárhelyi premontrei kolostor kegyuraságával együtt— 15 000 Ft-ért csak 1558-ban került sor.[224]

A Balaton és Duna közötti területen a Pethő család tartotta fenn Szigliget, Tátika, Rezi várakat és a keszthelyi ferences kolostort, Gyulaffy László Csobáncot és Magyar Bálint Szigligetet. A Csóron család birtokolta Devecser mellett Ugod, Somlyó, Jánosháza és Tihany várakat.[225]

1546-ra Devecseri Csóron Andrásnak, jelentős pénzösszegét emésztette fel várainak fenntartása és a hadakozó nép fizetése. Ugyan is az Udvari Haditanács 1556. évi határozatáig, a végvárak fenntartása és védelme, azok tulajdonosaira hárult. Így előfordult, hogy összeütközésbe került a környék lakóságával. 1546-ban például a közeli Szőlős /Somlószőlős/ lakóságától 1500 forint értékben vett el javakat és hordatott be Devecserre. Továbbá a Vásárhelyi /Somlóvásárhelyi/ apácák uradalmát - öt birtokát - egy évtizeden át sarcolta katonáival, amiért több ízben részesült királyi megrovásban. Mindazon által vitathatatlan, hogy ő volt a Dunántúl egyik fő védelmezője a törökkel szemben. Várainak karbantartására a kamarától 1546-ban 140 forint 50 dénárt kapott.

[222] Magyar Nemzet, 1958. szeptember (14. évfolyam, 206-230. szám) 1958-09-19 / 221. szám Szabó József írása

[223] Veress D.Csaba: Uo. 33 - 36. oldan.

[224] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 267. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

[225] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 271. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

1547-ben Hidvégen, részleges gyűlésre jöttek össze a dunántúli rendek. Ezen összejövetelen, Devecseri Csóron András hathatós fellépésére szavazták meg a rendek a hadiadót a végvárak fenntartására. Továbbá, a rendek megbízták, hogy további értekezés céljából, Vasvárra újabb gyűlést hívjon össze. A vasvári gyűlésen a rendek elfogadták, hogy egy 400 fős lovashadat szerelnek fel, amely feladata Vas, Sopron, Zala és Baranya vármegyék közbisztonságának őrzése. 1547. augusztus 22-én a rendek Körmenden gyűltek össze. A három részgyűlés eredményeként, felállították végül a 400 fős lovashadat, amelyből 100 lovas került Pápára (Szarka Pál vezetésével), 100 Devecserre (Pethő Péter vezetésével), 100 - 100 Csurgóra és Pacádra. Ezen lovashad főparancsnokává, Devecseri Csóron Andrást nevezték ki. A lovasok mellé, a hidak védelmére gyalogosokat is rendeltek. Szintén fontos katonai beosztást kapott ekkor Csányi Ákos is.[226]

Kecsethy püspökkel, Sümeg körül keletkezett vitájára 1548-ban került csak pont. Ekkor a püspök, jelentős pénzösszeggel kárpótólta. Ezen pénzből, még ez évben 15 000 aranyforintért megvásárolta az Erdődy családtól Somló várát és annak uradalmát. A somlói várat 1532-tól kezdve 2000 aranyforintért már zálogban bírta. Somló várával, lényegileg a Somlóvásárhelyi apácakolostor és birtokai feletti „védnökséget" szerezte, továbbá Doba falu 6 portáját. Igy bírta ekkora Devecser, Ugod, Somló várát, kiépítés alatt volt a Jánosháza-i várkastély, és lényegében, a fia által bírta még Tihany várát és uradalmát. 80 falu volt birtokában, ami neki fizette úrbéri adóját.

1548-1549-ben, portyázó török hadak dúlták fel Devecsert és felégették a Szent György templomot, de a vár ellenállt.[227]

A család a régészeti kutatások szerint, Somló várában is jelentős épiítkezéseket hajtott végre. András és talán fia János építtette ki a vár nyugati szárnyát. A XVI. században épült az alsó vár nyugati felét elfoglaló, hagyományosan csak „laktanyaépületnek" hívott szárny. Ennek építése során a korábbi várfalöv nyugati szakaszát belülről köpenyezték, majd nagy ablakokkal törték át. Érdekesség, hogy az épület földszintjén egyáltalán nem voltak helyiségek, hanem - kiegyenlítendő a sziklafelszínt - ezt a szintet a funkcióját vesztett korábbi kapuépítménnyel együtt feltöltötték, s rövidesen hasonló sorsra jutott a szárnyba belefoglalt korábbi, kváderes vakolattal díszített épület is. Az első emeletet az alsó várban meghagyott, toronyszerű építményről lehetett megközelíteni.[228]

Királyi rendeletre, röviddel halála előtt, Szigetvár várkapitánya volt. A várkapitányi poszton majd őt követi Palinai Pál deák, Porkoláb Márton, Tahy Ferenc királyi lovászmester stb, hogy a sort majd Zrínyi Miklós zárja egy jó időre. Szigetváron, fia, Devecseri Csóron János is mellette volt. Szigetvár őrserege 1550-ben 100 lovas és 150 gyalogos hajdú.[229] Az idősödő hadfi 1551. október/november- ben hunyt el. Halálának helye ismeretlen. Csak feltételezés, hogy esetleg devecseri várában érte a halál és talán a vár kápolnájában temették el.[230]

[226] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 271. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[227] Veress D.Csaba: Uo. 37. oldal.
[228] Műemlékvédelem, 2007 (51. évfolyam, 1-6. szám) 2007 / 1. szám: VÁRKUTATÁSUNK MAI HELYZETE: Fülöp András: Ásatások Somló várában : kutatási helyzetkép
[229] Takáts Sándor: Uo. 112. oldal.
[230] Veress D.Csaba: Uo.38. oldal.

Haláláról Abstemius Bornemissza Pál püspök így irt Nádasdy Tamásnak: ”*Megholt Choron András, kit mindnyájan igen bánunk sok okokért”.*[231]

Halála pillanatában, hatalmas birtokot hagyott hátra.

Négy várat: Devecsert, Ugodot, Somlót és Jánosházát. Bár ez utóbbit fia építi ki teljesen. Apa és fia Jánosházán kialakította a ma is ismert főépületet és felmagasítja a tornyot az előcsarnok fölé. Megnagyobbították a várudvart, a fal és a kerítés közötti rész feltöltésével. Az erődfal fejlesztésekén, megépítették a két déli bástyát.[232] Tihany várát és uradalmát 1551- ig, haláláig megtartja de azt fia János, nem kapta örökül, mert annak az lett volna a feltétele, hogy szerzetesnek áll. Mivel ezt fia nem teljesítette, a tihanyi birtok másra szállott át.

Továbbá közel 100 falu fizette neki úrbéri adóját, valamint bitorolta a Somlóvásárhelyi premontrei monostor és jobbágyainak kegyúri jogait.[233]

Csóron András birtokait, nemes familiárisok hűségesküjével is gyarapította, például 1537-ben. A regeszta így foglalható össze: A fehérvári keresztes konvent bizonyságlevele a balatonfüredi Ferencé Pál, Lukács és András édestestvérek, valamint a szintén balatonfüredi. Zekernyés (bizonyára Szekrényes) Péter, Vince Imre s Toldi Márton nemesek előtte tett bevallásáról, amelyben magukat és utódaikat a Zala megyei Balatonfüred községben levő nemesi kúriáikkal egyetemben Devecseri Csóron András, felesége és gyermekei örökös jobbágyairá kötelezik, egyben igérik, hogy nevezetteket örökös földesuraiknak tartják és nekik más örökös jobbágyok módjára fognak szolgálni és engedelmeskedni.
Az ok, ami őket erre a lépésre bírta, nem tűnik ki a bevallásról kiadott bizonyságlevélből. Nem lehet azonban kétséges, hogy a szóban forgó nemesi családok teljesen elszegényedtek, állatok hiányában nem tudtak szántani, vetni, nem volt betevő falatjuk és, nem elhanyagolható tényező azok megállapításánál Csóron András oligarcha nagy hatalma sem, amely kényszerítette őket erre a lépésre. Mint örökös jobbágyok itt igényelhették Csóron részéről a védelmet, mint nemeseket azonban csak üldözte és koldussá tehette.[234]

Egy 1549-es összeírás szerint a következő birtokai voltak:

Vas vármegyében 302 adózó porta, 341 zsellérbirtok, 44.5 puszta, 114.5 új telek, 2 major, 53 szolgabirtok, 17.5 iparos és malombirtok, 19.5 kedvezményezett telek. Ez utóbbiak, talán eleszegényedett nemesek telkei. A fenti birtokok a következő falvakban terültek el:

Banafalva, Dobra, Dobrica, Farkasfalva, Felső és Alsódolics, Grics, Gudzenhof, Ivánfalva, Matyasóc, Mészpest, Minihof, Sinisdorf, Szentkozmadamján, Szölnök, Sztrázsa, Törekvölgy,

Komját, Alhó, Bükkössáh, Cák, Csatár, Cséke, Gecseny, Groffonsok, Hódász, Hosszúfalu, Incéd, Izsákfalva, Karasztos, Keresztúr, Kethely, Kiclád, Lepersdorf, Mérem, Mizdó, Nagycsajta, Nagycsém, Ószalonak, Óvár, Perenye, Pereszleg, Pözsöny, Rohonc, Ság, Sámfalva, Szabar,

[231] Takáts Sándor: Uo. 112. oldal.
[232] Ivicsics Péter: Kisebb végvárak, véghelyek Vas megyében: Szerk: Petercsák Tivadar: Végvárak és régióik a XVI - XVII. században:
Studia Agriensia 14: 289 - 311. oldalak.
[233] Mezey László: A somlóvásárhelyi premontrei apácák: Veszprém megyei múzeumok közleményei 11/1972. 291 - 297. oldal.
[234] Levéltári Szemle, 18. (1968) 1. szám, HELYTÖRTÉNETÍRÁS: Ila Bálint: A regionális kutatásról / 210–215. oldal

Szalónak, Szentmihály, Szentódorfalva, Szergény, Taskánd, Trumoly, Valfó, Varsány, Velge, Velem, Vérkő.

Vas vármegyében mindösszesen 60 településen 302 adózó portával rendelkezett a család és ezzel Batthyány Ferenc (84 településen 611,5 porta), és Niklas Gráf zu Salm (130 helységben 542,5 porta) után a megye harmadik legnagyobb birtokosai voltak. A nevük alatt lett feltüntetve a Batthyány Ferenccel együtt birtokolt Rohonc-Szalónak uradalma, mely kiterjedése és fekvése révén rendkívül gazdagnak volt mondható. A viszonylag sok zsellértelek (341) mellett feltűnően sok volt az újonnan letelepítettek száma (110), ami egy jelentős méretű helyreállításra vagy munkaerőhiányra enged következtetni. A Csóron család több majorsággal is rendelkezett, de mellette a többi nagybirtokos is jelentős allódiális művelést folytatott. Az összeírás még arról is tudósít, hogy a megyében a család 55 szervitorral rendelkezett, ami jól mutatja a család erejét. A forrásból leszűrt tanúságok összegzésekor megállapíthatjuk, hogy a család feje jól reagált a Buda elvesztése után bekövetkezett eseményekre, sikerrel valósította meg a família nyugatra húzódását, és ezzel biztosította a család anyagi bázisának fennmaradását, sőt "gyarapítania is sikerült azt. Feladva Veszprém és Zala megyei birtokainak központi szerepét Vas megyében sikerült jelentős bevételi forráshoz jutnia.[235]

Veszprém vármegyében 75.5 porta.

Ezek: Alsókamond, Antalfalva, Borszörcsög, Doba, Ganna, Gergelyi, Kispirit, Kohár, Nagybörzsöny, Németi, Nóráp, Noszlop, Nyárád, Olaszfalu, Ötvös, Szék, Tálad, Tósok, Ugod.

Zala vármegyében 55 porta, 92 zsellértelek, 2 puszta, 8 új telek, 1 major, 4 szolga telek, 5 iparos.

A következő településeken bírt Zalában: Arács, Aszófő, Bács, Dánielkarmacs, Dörögd, Ecsér, Ederics, Estvánd, Füred, Gárdony, Hegymagasapáti, Káptalanfalva, Kisvásárhely, Nagyhany, Nyírád, Örvényes, Petend, Szentimresárosdja, Szőlős, Szőlősörs, Tomaj.

Ez összesen: 432.5 adózó porta, 433 zsellérbirtok, 46.5 puszta, 122.5 új telek, 3 major, 57 szolgabirtok, 22.5 iparos bírtok, 19.5 kedvezményezett birtok.

De ez nem a teljes birtokállománya. Hiszen például kimarad az elpusztult Devecser, Meggyes, Ábrahámkeszi, Szentkirálykeszi, Hany, Barátfa, Hidegkút, Ukk, Sárosd, Nyavalyád /Zalaerdőd/ és az akkor még csak bérelt Jánosháza és birtokai. Hiszen ezen birtokok nem vesztek el, csak elnéptelenedtek, illetve bérleményben voltak nála. Somló tartozéka volt Botfölde, Ugodé még Pápateszér, Jánosházáé Kismező, Varsány, Szent Péter, amik valószínűleg szintén elnéptelenedtek az összeírás alkalmával.
A Somlóvásárhely-i vagy Tornai apácák birtokai: Somlóvásárhely oppiduma, Szentmártonfölde, Kisszőllős, Kiscsősz.[236]

[235] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 268. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

[236] Koppány Tibor: Középkori templomok...I.-II. rész.

Devecseri Csóron András további Veszprém megyei birtokai, amiket valaha birt és még nem lettek megemlitve, vagy adatait nem adtam még meg:

Kamond (1502), Kisfalu, siófoki vám 1/3- ad része 1530-tól, Badacsonytomaji Pálos Rendház birtokai 1531-től. A tihanyi vár részét képező Tósok falu 1536- ban 3 adózó, 3 szegény és 5 puszta portája, 1542-ben 4 1/2 adózó, 4 szegény és 2 puszta portája, 1545-ben 4 1/2 adózó portája, 1546-1548-ban 5 adózó portája. 1549-1552-ig 4 adózó porta volt itt, mit fia János bírt. Csatár puszta 1546-ban, Csögle 1 familiáris 1 kúriával. Dém 1531-ben 4 adózó porta és 10 puszta porta. 1536-ig birtokolta. Dabrony, Becse 1531-ben 7 1/2 adózó, 3 szegény és 6 puszta porta, Békás 1531-ben 3 porta, Kup 1531-1536- ig 40 adózó, 8 szegény és 6 puszta porta. Gergelyi 1531-ben 8 1/2 adózó és 2 szegény porta, Gyepes 1531- ben 1 adózó és 5 puszta porta, Gyimót 1531-ben 25 adózó, 5 szegény és 16 puszta porta, 1536- ban 12 adózó, 8 szegény és 4 puszta porta, 1548-ban 6 adózó porta, mig 1552-ben puszta az egész település. Hánta 1531-1536- ig 3 adózó, 15 szegény és 17 puszta porta, Hante 1531-1536-ig 12 adózó, 6 szegény és 2 puszta porta. Felsőkamond /Balatonfőkajár része / 1531-ben 10 adózó és 5 szegény valamint 6 puszta, 1543-ban 2 adózó, 1545-ben 1 1/2 adózó porta. Alsókamond /Kamond része / 1531-ben 19 adózó, 4 szegény porta, 1 szabados és 2 szolga, 1536-ban 12 adózó, 14 szegény porta, 2 szolga és 2 új épület. 1542-ben 9 szegény és 6 puszta porta. Kerta 1531-1536-ig 40 adózó, 7 szegény, 8 puszta porta és 4 szolga. Lihért /Tevel és Kéttornyúlak között /1531-ben 2 adózó és 8 puszta porta. Inkász 1531-ben 2 adózó porta. Ganna 1545-1546-ban 5 porta, 1548-ban 3 porta és 2 puszta. Ugod 1531-ben 11 adózó, 5 szegény porta és 4 szolga birtok, 1536-ban 5 adózó, 4 szegény és 4 puszta porta, 1542-1543-ban 4 1/2 adózó porta, 1546-tól puszta mind. Olaszfalu 1529-ben 15 adózó és 12 puszta porta, 1536-ban 5 adózó, 2 szegény porta és 2 szolgabirtok., 1542-ben 3 adózó és 4 szegény porta, 1543-ban 3 adózó, 1544-1546-ban 2 adózó porta, 1548-tól puszta mind, 1552-ben 92 főt vitt el innét a török. Szűcs, Fenyőfő 1536-ban 4 adózó, 2 szegény és 4 puszta porta, Nyögér 1536-ban 2 adózó és 1 szegény porta, 1552-ben puszta. Béb 1536-ban 4 adózó, 4 szegény és 2 puszta porta, valamint 2 szolga birtok, 1542-ben 1 adózó és 3 szegény porta. Petend, Nyárád 1536- ban 18 adózó, 3 szegény és 10 puszta porta, 1542-ben 13 adózó, 7 szegény és 15 puszta porta, 1543-ban 13 adózó porta, 1544-1545-ben 5 adózó, 1546-1548-ban 3 adózó, 1549- 1552-ben 8 adózó porta. Noszlop 1531-ben 4 adózó, 1536-ban 9 adózó, 6 szegény porta és 2 szolga birtok, 1542-ben 6 1/2 adózó, 6 szegény és 4 puszta porta, 1543-ban 5 1/2 adózó, 1545-47-ben 5 adózó, 1548-ban 4 adózó, 1549-1550-ben 7 adózó porta. Nóráp 1536-ban 9 adózó, 8 szegény, 12 puszta porta, 1542-ben 3, 1543-ban 6, 1544-ban 4, 1545-ben 6, 1546- ban 4, 1548-ban 3 és 1550-52-ben 5 adózó porta. Zergin, Agyagliki malom 1531-től, Andafalva 1536-1541- ig 1 adózó és 4 puszta porta, 1542-ben 1 adózó és 3 szegény, l548-ban 3 szegény, 1549-1553-ig 1 adózó és 4 puszta porta. Asszonyfalva, Bánd 1531-ben 2 porta, Csaják 1536-ban 2 adózó és 1 szegény porta. Berzsenyi 1548-1550- ben 10 porta. Lovas / Devecser mellett / 1531-ben 12 adózó, 2 szegény és 2 puszta porta, Meggyes /Devecsertől délre / 1531-ben 2 adózó és 2 puszta porta, 1544-ben puszta mind. Pusztamiske 1531-ben 10 adózó, 4 szegény porta és 1 szolgabirtok, 1542-1545-ig 1 adózó porta. Németi 1531- ben 65 adózó porta, Szentgállal összevonva. Pápanyögér, Oroszi 1531-ben 2 adózó porta, Ötvös / Nagyalasony mellett / 1536-ban 1 adózó és 1 szegény porta, 1542-1543-ban 2 adózó porta, 1545-1548- ig 1 adózó, 1549-1550-ig 2 adózó porta. Padrog 1531-1536-ig 18 adózó, 6 szegény és 8 puszta porta. Nagy és Kis Pirit 1548-1552-ig 2 adózó porta. Ság /Bakonyság / 1536-ban 3 adózó, 1 szegény és 2 puszta porta, 1542-ben 1 adózó és 4 puszta, 1543-ban 1 adózó porta. Szék /Devecsertől északra / 1531-ben 9 adózó, 3 szegény, 5 puszta porta, 1536-ban puszta mind, 1542-ben 4 adózó és 4 szegény, 1543-1547-ig 3 adózó porta, 1548-1552-ig 2 1/2 adózó porta. Szentgál 1542-ben 14 adózó, 23 szegény, 1543-ban 14 adózó, 1545-ben 9 1/2, 1546-ban 12 adózó, 1548-ban 10 adózó porta. Bakonyszentiván 1531-ben 7 1/2 adózó, 16

puszta és 1 szolga birtok, Pápateszér /Fenyőfő / 1536-ban 7 adózó, 3 szegény és 3 puszta, 1542-ben 6 adózó, 8 szegény és 6 puszta, 1543-ban 6 adózó porta, 1544-1552-ig puszta mind.

Ug /Somlyóvásárhely mellett / 1550-ben 2 szegény porta, Kisfüle /Füle Székesfehérvár mellett/, Tálod vagy Talád /Nyagyvázsonytól nyugatra /, Mencshely 1531-1536-ig 1 adózó porta, Füle /Fejér megyében / 1549-ben 10 adózó porta, 1550-ben 9 adózó porta.

A devecseri Csóron család portális viszonyai Veszprém vármegyében 1531 - 1552-között.		
év	lakott jobbágy porta száma	puszta porták száma
1531	532,5	135
1532	396	109
1533/35	379	109
1536	290	79
1537/41	196,5	57
1542	173	58
1543	105	11
1544	48,5	2
1545	40	
1546	47	
1547	36	
1548	48,5	
1549	70,5	4
1550	73	4
1551/52	60,5	4

Ezen birtokai után, mint telekkatonaság 1531-1542-között 213 - 66 lovast, 1543-1552- között 9 - 8 lovast és 85 - 8 fő gyalogos katonát kellett elvben kiállítania.[237]

Csóron András már korán felismerte a kereskedelemben rejlő lehetőségeket, az 1542-ben készült a nyugati határon fekvő harmincad hivatalok naplói szerint Devecserből érkező kereskedők 612 Ft teljes forgalmat bonyolítottak le, igaz ennek legnagyobb részét import tette ki. A hadigazdaságba is hamar bekapcsolódtak: már 1538-ból van arra adatunk, hogy a Veszprém mellett táborozó Ferdinánd-párti sereg részére Choron András is szállított ellátmányt.[238]

[237] Veszprém Megye Régészeti Topográfiája: Budapest: Akadémiai Kiadó,1969-1970.
[238]Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 286. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

1548-ban devecseri Csóron András (Endre), vásonykői Horváth Péter és Gáspár, s Kolos János ellen királyi rendelet kelt, kiknek meghagyta Miksa főherczeg egyik rendeletében, hogy a vázsonyi pálos kolostortól erőszakosan elfoglalt tárgyakat visszatérítsék.[239]

Birtokait egyetlen életben maradt fia, Devecseri Csóron János valamint lányai Frakszina, Zsófia és Anna /Dorottya / örökölték 1551-ben. Utolsó levelét 1551. augusztus 8-án keltezte Nádasdy Tamásnak. Későbbi forrásokban nem bukkan fel. Ezért nem fogadhatjuk el halála időpontjának 1564-et.[240]

Devecseri Csóron András a népi folklór részévé vált. Hőgyész László Sümeg évszázadai című munkája őrizte meg legendáját. „...Csórón András Lengyeltóti Gáspárnak, Szigliget birtokosának Mária nevű leányát vette másodszor feleségül, akinél csaknem húsz évvel idősebb volt. A leány Bánfi Gézával, Szentgrót birtokosával előzőleg már jegyben járt. Csórón András egy alkalommal több napra vadászni ment, és amikor váratlanul visszatért, feleségét Bánfi Gézával a sümegi vár belső szobájában találta. Karddal vetette rá magát Bánfira, aki volt jegyese védelmére kelt. Csórón András mindkettőjüket felkoncolta. Ezután kardját megtörölve, közönyösen adott utasítást, hogy a holttesteket vigyék el, hívják hozzá a várkáplánt...” Csórón András szelleme holta után és napjainkban is a vár fokán jár - vélik egyesek. S mondják, ha a vihar teljes erejével tombol és rémesen süvít a vár üveg nélküli ablakain át, akkor az ő szelleme száguld végig az ódon, öles falak között. Czeidli István nyugalmazott várpalotai jegyző így írt a legendáról versében:

„Hogyha volna még süvegem, / Szél emelné le Sümegen, / Máig ható átok szele, / Birkóztam is sokat vele, / Egy haragos vén kísértet, / Amint mondom: megkísértett. / A balvégzet széles szárnya, / Mint a felhő sötét árnya, / Sok-sok éve, télen, nyáron, / Néha ott borong a váron, / Egy végzetes naptól fogva, / Somló felől száll suhogva. / Csórón Andrást Devecserben, / Józan esze hagyta cserben: / Se éjjele, se nappala, / Nem védheti a vár fala, / Mindig látja Sümeg várát, / Akármilyen ritkán jár át. / Gondolatban végigoson / Újra a sötét folyósón,/ S Szíve dübög, egyre jobban/ Bolondul ver, szétrobban, / Rúgásra lendül a lába, / S beront abba a szobába. / Látja őket - azok ketten / Ölelkeznek önfeledten: / Bánfi és a hűtlen asszony, / Hogy ott mindent elárasszon / A szerelmi szenvedéllyel, / A végzetes átkos éjjel. / És már nem is bír a karddal: / Magától vág, szúr és / De látja a véres ágyat, / S a két életet kioltott / Éles kardon azt a foltot. / Látja őket: azok ketten, / Ölelkeznek önfeledten, / Amint akkor kiszenvedtek, / végleg egymáséi lettek, / Csórón Andrást Devecserben / A bosszú nem hagyja cserben. / Ettől hírhedt Sümeg vára, / Feledésbe merült mára, / De a vendég rosszul alhat. / Felébreszti egy fuvallat, / S ahogy kinéz, szinte vakon...Szellem, zörög az ablakon. / Csórón András szellemárnya / Mintha vissza-visszajárna, / Nem csitul bosszúvágya: / Hol van a hitvesi ágya? / Mert még rajta van az átok, / Jó, ha az Úr vigyázz rátok! ”[241]

[239] Rupp Jakab**:** Magyarország helyrajzi története fő tekintettel az egyházi intézetekre 1. Az Esztergami egyháztartomány (Pest, 1870) IX. Fejezet. Váczi püspökmegye

[240] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 269. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

[241] Veszprémi Napló, 2016. július (72. évfolyam, 153-178. szám) 2016-07-11 / 161. szám: Czeidli József: Csóron András legendája

Egy másik legenda szerint a tálodi kolostor kincseit és értékeit is megszerezte. Nem kizárt, hogy talán éppen ekkor esett le a kincsekkel, értékes holmikkat megrakott szekérről az a román kori feszület rajta az evangélisták szimbólumaival, amelyet az imári dűlőben találtak meg, és amit a csaprendeki plébánián őriznek.[242]

Devecseri Csóron Frakszina (Fruzsina), báró gersei Pethő Benedek felesége lett, mint azt már említettem. Frakszina, férje Keménd-i várában élt. Frakszina /Praxedim / keméndi kertje, messze földön híres volt. mint kiváló kertgazda, igyekezett mindenféle hasznos növényt beszerezni. Kapott is mindenféle magot meg palántát a Dunántúl híres kertjeiből. Így például 1560-ban rozmaringot kapott Batthyány Kristóftól, amit igy köszönt meg: „ *Megszolgáljuk mind urammal egyetemben azrozymarynt mint bízott uramnak és szomszédunknak".* Férje a rozmaringokat külön is megköszönte emigyen: *„Én is megküldöm kegyelmednek az narancsfát - mikor a rozymarynth meghozták".*(1560.10.29.) Tehát a XVI. századi keméndi kertben már narancsfák nőttek. Frakszína igen művelt volt.

Egyik levelében azt írja Batthyányinak:" *Kérem kegyelmedet, küldjön nagyságod az jóféle salátamagba és egyéb veteménymagot is, kit nagyságodnak örökké megszolgálok".* A magokért cserébe Frakszina, gyakorta orvosságok receptjeivel köszönte meg. Így például 1562-ben a borjúmáj vizét ajánlotta Batthyányinak, mert „ *ennél jobb orvosság nincsen".* Gyakorta segíti ki férjével együtt erdőségeik fáival Batthyányit, ha annak erőségei karbantartására, fára volt szüksége. 1563-ban Batthyány például mankókat kért tőlük. Erre gersei Pethő Kristóf így felelt:*" Nagyságod éntőlem mankót kéret. Bizony valának szépek, de olyan lovam vagyon, hogy immár többet töretett el velem tíznél".* Mint kitűnik, férje mellett, Frakszina is igen sok levelet irt magyar és latin nyelven egyaránt. Ezekből látszik, hogy igen művelt nő volt. Frakszina legfőbb levelezőtársai Batthyányné, Nádasdyné és Gyula Adviga volt. Leveleiben igy nevezi meg magát:*" Choron Frakszina Devecseri, az vitézlő Petheő Benedekné".* Gyakran olvasgatott és kért kölcsön másoktól is könyveket. 1553- ban így irt ura, Batthyány Kristófnak:*" Kéri kegyelmed feleségem, hogy az Jeremiás siralmát kegyelmed küldje ide, mert az kit küldött vala, elveszett."* 1559-ben a keméndi kertből férje, Nádasdynak öt négely vörös makaria körtvélyt, hat négely muskotályalmát és egy négely száraz muskotályt stb. küldött.

Frakszina csúzban (reuma) szenvedett. Ezt borjúmájvízzel kezelték.[243]

Frakszina 1591-ben még életben volt, mert ekkor szerepel nokaöccse, Nádasdy Tamás levelében.[244]

Ugyan akkor az itt élő **Csóron Zsófia**, aki br. gersei Pethő Péter felesége (esk. 1535) volt, koszorúnak való virágokat küld innét Nádasdy Kristóf lányának.

Frakszina, kora szokása szerint, igen kedvelte a madarászatot és a hálóval való vadászatot. Férje igy irt erről:*".. mindaddig nyulássza, hogy tegnap kilenc órakkor egy fiat foga. Ím, mostan mindketten együtt feküszik az gyermekágyát".* Csóron Zsófia és br. gersei Pethő Péter utódairól

[242] Veszprémi Napló, 1981. augusztus (Veszprém, 37. évfolyam, 179-203. szám), 1981-08-11 / 187. szám: Hamar Imre: Szólások, legendák, igaz történetek
[243] Magyary-Kossa Gyula Dr.**:** Magyar orvosi emlékek III. - A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat Könyvtára 128. (Budapest, 1931), Magyar orvostörténeti adattár (1000-1700) 171. oldal.
[244] Vasárnapi Ujság – 1914/ 4. Történelem; régészet és rokontárgyúak: 192. oldal, Takáts Sándor: Nádasdy Tamás házassága

nem tudunk. Meg kell azonban jegyezni, hogy Takáts Sándor idézett művében, csak feltételezi, hogy Zsófia férje br. gersei Pethő Péter. Zsófia 1584 előtt hunyt el.

Devecseri Csóron Frakszina Frakszina gyakorta volt egyedül a keméndi várban, mert férjét sűrűn elszólította a hadak útja. Itt férje a kor betegségét a köszvényt szedte össze, mitől igen sokat szenvedett. A hadak útja viszont jó barátságba hozta őket Zrínyi Miklóssal is. Jelentős részük volt abban, hogy Batthyány Boldozsár és Zrínyi Dorica házassága létrejöhetett.

Devecseri Csóron Frakszina és férje, mélyen hivő emberek voltak. gersei Pethő Benedek hagyatékát 1573-ban írták össze. E szerint felesége Frakszina, ekkor már nem élt.[245] Házasságukból született gersei Pethő Zsuzsanna, Nádasdy Tamásné.

Csóron Anna és báró gersei Pethő II. Gáspárnak két fia, Kristóf és Mihály, valamint egy lánya, Margit született. Báró gersei Pethő Kristóf 1597. márciustól 1598- ig Kanizsa vidéki főkapitány volt. Bolondvárat /Balatonszemest / két ízben visszaveszi a töröktől, majd harmadszorra 1600-ban, ismét ostrom alá vette. Ekkor, ezen vár falai alatt érte a halálos ágyúlövés. Megjegyzendő, hogy Nagy Iván szintén idézett könyvében, br. gersei II. Gáspár feleségének, hol Csóron Annát, hol Dorottyát ír. Az újabb kutatások szerint azonban Anna és Dorottya két külön személy, és Anna volt gersei II. Pethő Gáspár felesége.

A Devecsei Csóron lányok házastársai gyakran a báró gersei Pethő Családból kerültek ki. A Gersei Pethő család 1549-ben kapott bárói rangot.

E család bírta a dunántúli Rezi, Tátika és Keménd várait, továbbá Keszthelyt és a megerősített Tapolcát, továbbá egy időben Csobánc vára is az övék volt. A család tagjai az évszázadok során Vas, Zala és Győr főispánjai voltak. Báró gersei Pethő II. Gáspár, édesapja gersei Pethő János királynéi főajtónállómester 1505 -1508 között és királynéi főudvarmester 1508 - 1520 között. Ő volt a kiskorú II.Lajos magyar király egyik nevelője. A gersei Pethőkkel való házasságot azonban, minden bizonnyal, katonai okok is indokolták, hiszen a Nagykanizsa felől érkező török portyák, ha a Csóron birtokok felé fordultak, először a Pethők váraiba ütköztek, míg a Pethőket É- ról fenyegető portyák, a Csóron várakba ütköztek.[246] A Pethők 1561-ben tizenhat fegyverest tartott Tátikában, tizenkettőt Reziben, és hatot-hatot Körmenden és Keszthelyen.[247]

Csóron Dorottya (Dorka) férje Rátóti Gyulaffy János Csobánc ura, akitől fiai Gyulaffy Lestár (1557-) és Mihály (1573+) Dorottya 1522-ben született és 1559-ben hunyt el. Házasságát 11 évesen kötötte 1533-ban. Gyulaffy János a saját testvére ellen emelt panaszt, mondván, hogy feleségét, „Dorka asszonyt éktelen szitkokkal illette." Talán ez a családi viszály állhatott Devecseri Csóron András és Rátóti Gyulaffy János ellentéte mögött is.[248]

[245] Takáts Sándor: Uo. 114 - 117. oldal.
[246] Nagy Iván: Magyar Nemes Családok... P betűt tartalmazó kötete.
[247] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 282. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[248] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 282. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

Csóron András lánya **Csóron Katalin** 1566-ban Szigetváron esett el török fogságban. Férje volt Vásonkői Horváth Jeromos. Ő túlélte fiútestvéreit és még 1584 után is életben volt.[249]

A Csóron lányok fivére volt Devecseri Csóron István (Miklós) és báró devecseri és kaboldi Csóron János. Deveseri Csóron István 1542/49 körül már elhunyt. Korábban utalást leltem **Csóron Boldzsárra** is, de róla nem leltem használható adatra. A család úgy gondolkodhatott, hogy István viszi tovább a családot, míg Jánosból főpap lesz.

Ezért, Devecseri Csóron János hosszú ideig a papi pályára készült, mint a tihanyi apátság gubernátora. I. Ferdinánd király azon feltétellel hagyta meg Tihanyt és uradalmát devecseri Csóron Andrásnak, hogy annak János fia a papi pályára lép. Apja könnyen beleegyezhetett ebbe, hiszen akkor még volt Jánoson kívül élő fia. Akkor viszont, mikor János fiú testvére elhunytak és örököst nem hagytak maguk után, János nem léphetett papi pályára. Apja ezért fia számára megfelelő feleséget keresett. Azt meg is találta *nemes Svetkovics Mária* személyében, aki a királyné udvarhölgye volt, és aki gyermekkora óta a királyi udvarban élt. Csóron és Svetkovics eljegyzésére 1545-ben került sor. Ez alkalomból Ferdinánd király, hozomány gyanánt 500 forintot rendelt a magyar harmincadok jövedelméből Svetkovocs Máriának, hosszú és hű szolgálatai fejében. Ez nem igazán mondható valami nagy hozománynak. Viszont János, házassága révén sógorságba került Batthyány Ferenc bánnal és Batthyány Kristóffal. Az elsőnek Svetkovics Kata, míg a másodiknak Svetkovics Erzsébet volt a felesége. Choron János 1544. április 27-én vette feleségül a krajnai nemesi családból származó Svetkovics Máriát. Svetkovics Mária, férjhezmenetele után, Choron Máriának nevezte magát.[250] Devecseri Csóron János evvel a házasságával az ország főuraival került rokonságbe, illetve megnyílt előtte az út az udvari körökbe is. Feltehetőleg 1563 előtt hunyhatott el Svetkovics Mária, mert ekkor férjének felesége már, báró Weisspriach János lánya volt a kutatásaim szerint. Varga Szabolcs viszont Svetkovics Mária halálát 1575-re valószínűsíti, mert Nária ekkor örökölt Svetkovics Katalin után, de a birtokba nem őt, hanem Csóron Jánost iktatták be.[251]

Báró devecseri és kaboldi Csóron János, már fiatal korában megismerkedett a katonai élettel Ezt mutatja, hogy apjával együtt szolgált például Szigetváron. Így apja halála után, ő vette át birtokainak és a Dunántúl védelmének nehéz feladatát. 1552. májusában, Hadim Ali budai pasa személyesen vezette hadát Veszprém vára ellen. Ez alkalomból írja május 30-án Csóron János Nádasdy Tamás dunántúli főkapitánynak: *"....Biztosan írhatom, hogy Veszprém falait a törökök minden oldalról elözönlötték, és már csak a betörésük következhet".* Röviddel Veszprém török bevétele előtt, Devecser várába - királyi katonaság - 75 huszár és 90 gyalogos darabont érkezett.

Veszprém várát Ali budai pasa 1552. június 2.-án vette be, pár napos ostrom után. A győrben állomásozó Ehrenreich von Königsberg főparancsnok helyettes nehézlovasai nem tudtak a vár

[249] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 282. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

[250] Takáts Sándor: Uo. 113. oldal.
Nagy Iván: Magyar Nemes Családok... Batthyányi család címszó.
Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 282. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

[251] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 297. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

felmentésére indulni. A vár felmentésére így Csóron János, Gyulaffy László és Magyar Bálint csapatai indultak, de elkéstek.[252]

Veszprém eleste után, a török hadak elárasztották a Dunántúlt, és például, feléprédálták Sümeg környékét. Csóron János ekkor irt leveléből tudjuk, hogy például az ugodi vár közelében lévő Olaszfaluból a török 92 lakóst hurcolt el:"*circa castrum meum Ugod".*[253] A török portyák hatására, az ugodi várba is érkeztek királyi katonák. Így a várak és a környék védelmét, már nem kellett teljes egészében Csóron Jánosnak állnia. Mindezek ellenére, 1552. július 14-előtt, Devecser vára török kézre került és 1554-ig ott is maradt. 1554. október 4.- én, Devecser várában már 150 lovas és 100 gyalogos katona állomásozott, akik 10 878 forintos zsoldját az ausztriai rendek fedezték. Csóron János esetében figyelembe kell vennünk, hogy a várban — Devecserben, Ugodban, Somlyón, Jánosházán, Dobrán és Kaboldon — tartottak fenn kisebb-nagyobb létszámú katonaságot, ez Devecser esetében megközelíthette az ott állomásozó királyi sereg létszámát, mert a huszárok számára bővíteni kellett a várat, és a legnyugatabbra fekvő Kaboldon is állomásozott 25 lovas és gyalogos.[254] Kaboldot 1555-ben szerezte meg a család Svetkovics Ádámtól. Ettől kezdve Kabold volt a család központi lakhelye. Engedélyezték itt, a már korábban odatelepített zsidók maradását és iparűzését, persze ennek fejében a zsidók védelmi pénzt fizettek, de emellett a hús, bor és pálinkamérés engedélyezéséért is adózniuk kellett, illetve újévkor ajándékkal tartoztak földesuruknak. Csóron János három faluba pedig horvátokat telepített le.[255]

Csóron János aktív irányítója volt a török elleni védekezésnek, fiatal korában vesztette el fél karját is egy ágyú felrobbanása következtében. Ez a testi hiba nem zavarta őt abban, hogy szinte fáradhatatlanul szervezze a birtokai védelmét, és oltalmazza a rábízott területeket minden lehetséges eszközt felhasználva. 1554-ben a Devecserben állomásozó lovasok megóvása érdekében egy sáncot kezdett el építeni, de a szükséges eszközök szűkös volta miatt csak lassan haladhattak a munkálatok, és félő volt, hogy Devecser a Fehérvár alatt összegyűlt török seregek pusztításának áldozatul esik. Ez viszont az egész környék elvesztésével járt volna, ezért könyörgött Gyulaffy Lászlóval együtt Nádasdynak, hogy létszámuk és felszerelésük elégtelen volta miatt szakállas puskákat, golyóhoz való puskaport is szíveskedjen a végházba küldetni.[256]

1555. szeptemberében, török hadak portyáztak Devecser körül. A török felprédálta Devecser mezővárosát (van, aki ezt 1554-re teszi). A devecseri had, Csóron János vezetésével, rátört a fosztogató törökökre, és megfutamította őket. A történtekről, azonnal értesítette Nádasdy Tamás dunántúli főkapitányt.

Ezt követően határozta el egy új árok ásását az oppidum köré a környező lakosság kirendelésével, hogy a további támadásoknak elejét vegye. Az a tény, hogy a végház a közvetlen előterében

[252] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 273. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[253] Veress D.Csaba: Várak a...61.oldal.
[254] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 273. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[255] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 292. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

[256] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 273-274. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

fekvő településeket sem volt képes megvédeni a pusztítástól, világosan megmutatja ennek a védelmi rendszernek a gyengeségeit és korlátozott hatékonyságát. A fizetések elmaradása miatt mindennaposak voltak a pénz nélkül maradt végváriak atrocitásai a polgári lakossággal szemben, ezeket a felsőbb katonai vezetés nem tudta megakadályozni. Nem volt ez másképp Devecserben sem, az ott állomásozó katonák is rendszeresen sarcolták a környék településeit, amint azt az örvényesiek, és a veszprémi püspök panaszaiból ismerjük.[257]

Még 1555-ben a török rátört a Somlóvásárhely mellett lévő Borszörcsökre. Ellenük Csóron János vonult ki, és egészen Sombokorig űzte őket.[258] (A települést nem tudom azonosítani, mert több falu is viselte ezt a nevet.)

Dececser védelmét gyengítette, hogy a két parancsnok Gyulaffy (a királyi csapatok vezetője) és Csóron János nem jött ki egymással. Gyulaffy Csóront törökbarátsággal vádolta meg, aminek volt némi alapja. Gyulaffy Csóron Jánosnak volt sógora. Az ellentétek dacára 1556 júliusában együtt portyáztak Fehérvár alatt, és csak 1557 júliusa után helyezték át Gyulaffyt Győrbe. Gyulaffy távoztával Devecser védelme 75 lovasra és 90 gyalogosra csökkent. Ez a létszám csekély változtatással egészen Veszprém visszafoglalásáig megmaradt.[259]

A Devecser alatti összecsapás után Nádasdy Tamásnak jelezte, hogy Veszprémet csak 100 török katona védi, így javasolja Veszprém megrohanását. A támadást Csóron János, maga akarta vezetni, de ehhez kocsikra lett volna szüksége, amit levelében kért is.

Meglepő viszont, hogy a veszprémi vár parancsnokával, Ali aga kjatibbal /gyalogos várnaggyal /, baráti és kereskedelmi viszonyban állt. Csóron János 1555-ben levelet kapott Veszprémből, Ali aga porkolábtól (várnagytól), »kedves barátjától«. Az aga a legközvetlenebb hangon - Choron János előző levelére válaszolva - a nála megrendelt marha vétele felől érdeklődik, és biztosítja levelében »bizot barátját«, hogy a marhát kívánsága szerint megszerzi, csak küldjön érte kocsit. Újsággal, jó hírekkel is megörvendezteti: elmegy Veszprémből Mehmed bég. Még egy kis világpolitikát is ad: »ilyen hír jéve, hogy a Császár Kazul basával megbékélt, bizonnyal higgye Kegyelmed«. És a levele végén még azt is kívánja a barát török aga: »Isten tarca meg a kegyelmedet.«"[260]

Csóron János egy lovat kapott szomszédság okán ajándékba Arszlán fehérvári bégtől, illetve Batthyány Ferenc megbízásából egy agán keresztül akart neki aranyos tálakat és poharakat szerezni.[261]

[257] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 275. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[258] Veszprémi Napló, 1986. december (Veszprém, 42. évfolyam, 274-307. szám) 1986-12-23 / 301. szám: H. Gy.: Viszontagságos múltunkból: Hungler József: A török kori Veszprém
[259] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 277. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[260] Veszprémi Napló, 1986. december (Veszprém, 42. évfolyam, 274-307. szám) 1986-12-23 / 301. szám: H. Gy.: Viszontagságos múltunkból: Hungler József: A török kori Veszprém
[261] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 279. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

A sok nehézség ellenére értek el sikereket a magyar csapatok. Sforza parancsára Csóron János 1554 nyarán lerombolta Tapolca kastélyát, és visszaadta az ottani templomot és kolostort a prior kezéhez, igaz a török újra építkezni kezdett. Őt is hadba hívták a Szigetvár felmentésére indított 1556. évi hadjáratba, és fontos szerepet játszott az összegyűlt seregek élelmezésében.[262]

Jánosnak a felesége, Svetkovics Mária révén, és kihasználva nemesi adómentességükből fakadó előnyeiket aktívan be tudott kapcsolódni a kereskedelembe, melyből az ez időszakra jellemző hadikonjunktúra révén jelentős hasznot húzott.[263] Tehát, Csóron János folytatta apja kereskedelmi tevékenységét. 1552-ben a királyi hadsereg számára vásárolták fel német kereskedők Csóron gabonáját, és az 1556-ban Sziget felmentésére Pápához összegyűjtött csapatoknak is szállított a család élelmet. Természetesen ezen kívül saját váraik őrségének ellátását is nekik kellett fedezniük, ám ez inkább volt teher, mint bevételi forrás, mert az őrség gyakran híjával volt a zsoldnak. Szervitorainak ellátására is neki kellett gondot viselnie, és ez a Csóron család esetében nem csekély felvevő piac volt, hiszen 1549-ben 60-nál többen szolgáltak neki. A drinápolyi béke beköszönte nem jelentette a hadiállapot megszűnését, a hadsereg élelmezése továbbra is busásan jövedelmezett. A termelő területek fokozatos nyugatra helyeződésével a határ menti területek egyre inkább felértékelődtek, mert a Rába jobb partjáig a török hódoltatás következtében a termelés egyre inkább hanyatlott. Ennek köszönhetően Csóron terményei egyre nagyobb mennyiségben találtak vevőre. 1581-ben hatezer köböl gabonát akart Hosszútóthy György a király megbízásából vásárolni Csórontól Kanizsa végvár szükségleteinek kielégítésére. A gabona mellett a bor volt a másik olyan mezőgazdasági termék, amelyből bármennyit el lehetett adni és mivel a család Balaton-felvidéken elterülő birtokainak kedvező fekvését kihasználva rengeteg szőlővel bírt, természetesen ebben az ágazatban is érdekelt volt. Rendelkeztek a Tihany környéki Arácson 112 hold szőlővel, de Somló, Kabold, és Kőszeg uradalmaiban is jelentős művelés folyt. Fontos helyet foglalt el a család bevételeiben az eddig csak kevéssé vizsgált halgazdálkodás is. Devecserben, Csatorán és Doroszlón nagy halastava volt a családnak.[264] A Csóron család megrendelésre is foglalkozott halak beszerzésével. Désházy Boldizsár, Devecseri Csóron András vicekapitánya írja 1551-ben levelében Devecserből Nádasdy Tamás gróf, országos főkapitánynak, hogy a meghagyásra beszerzett «fogasokat» a «Balaton mellékéről» és azokat a levél vivőjével küldi. Ez a balatoni fogas egyik legelső okleveles említése.[265]

Szintén jelentős bevételt hoztak a malmok. Még Csóron András vette meg Csatár földjén, a Pinka-folyó melletti malmot 1547-ben közel 42 Ft-ért. A Csóron család ezen bevételei mellé, egyházi tizedeket is bérelt. 1539-től megkapták húsz évre Tapolca és Berend tizedkerületeit Kecsethy Márton veszprémi püspöktől, ezeken kívül bérbe kapták a derecskei dézsmát, és Kaboldon is ők szedték a tizedet 550 Ft bérleti díjért.

[262] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 277. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[263] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001. szám, 259. oldal, Tanulmányok: Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

[264] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 286-289. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[265] Halászat, 1943 (44. évfolyam, 1-12. szám) 1943-02-15 / 2. szám: Lukács Károly dr.: Balatoni fogas említése egy közel 400 éves magyar kéziratban.

A család bevételeit tovább növelték a kölcsönadott pénzek, amit gyakran kétszeres áron adtak. Ezekért cserébe, főleg az uralkodótól zálogbirtokokat kaptak. [266]

Csóron János 1555-ben szerezte meg Kaboldot mint Svetkovics Ádámtól.

1556. júniusában, feltehetőleg a devecseri haddal, részese volt a székesfehérvári portyának.

1556. októberében a győri, devecseri és tihanyi had, a török által megszállt Paks és Tolna-Szentgyörgy térségébe ment portyázni. Tolnát akarták meglepetésszerűen megtámadni. De felfedte és bekerítette őket a váci bég hada. Az összecsapásban a magyarok maradtak alul, és közel 30 főt vesztettek. A devecserieknek 10 halottuk volt és elvesztettek 80 lovat is.

1557. januárjában, egy török had prédálta Devecser vidékét. A devecseri várból, rájuk tört Csóron János magánhada és Gyulaffy László királyi zsoldoshada. A számbelileg erősebb törökök azonban visszaverték a magyarokat. A visszavonuló devecseriek parancsnokai összevesztek egymással. A nézeteltérést ekkor egy zsákmányolt paripa okozta, amit Gyulaffy egyik vitéze szerzett. A lovat Csóron János magának szerette volna megszerezni, így megparancsolta, hogy a lovat adják le kótyavetyére. Mikor ezt Gyulaffy megtudta, felszólította Csóron Jánost, hogy a lovat azonnal adja vissza a vitéznek. Csóron János haragos levélben felelt:*" ...nagyispán* /ti. nádorispán / *és Batthyány Ferenc azt nem mivelhette velem az mit én nem akartam, Gyulaffy László inkább ezt énvelem sem mivelheti, mert nem királyé Devecser hanem enyim és ha én akarom, én az mely erősség itt vagyon azt levonzom* /lerombolom / *És ugysem akarom, hogy te énnékem társam légy."* Gyulaffy viszont Nádasdy Ferencnek irt, és elpanaszolta, hogy már három nyereségből a rabokat és lovakat mind magának szerezte meg Csóron János és ezért nem kíván vele török után menni. 1556. szeptemberében, Devecser várparancsnoka Désházi Boldizsár volt.[267]

1557. január - februárban a törökök az üresen álló zirci apátságot, várrá akarták átépíteni és ehhez a környékbeli falvak lakóságát akarták munkába állítani. Csóron János a várpalotai udvarbíróval azt üzente a fehérvári török bégnek, hogy a parasztok nem mernek gyülekezni, mert Nádasdy Tamás nádorispán és főkapitány megfenyegette őket, hogy ha gyülekeznek, haddal tör rájuk. Így Zirc nem lett török várrá.[268]

1557. áprilisában a győri, devecseri és tihanyi had, Veszprém ellen indított támadást. A portyán Csóron János és Takaró Mihály kapitány is részt vett. A hadinép a török tüzérség ténykedése (szakállas ágyúk) ellenére, a falak alá lovagolt, hol megütközött a kitörő védőkkel, majd elvonult.[269]

---

[266] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 286-289. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

[267] Veress D.Csaba: Uo. 70.oldal.

[268] Szántó Imre: A végvári rendszer kiépítése a Balaton környékén 1541 - 1566: Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 11/1972: 313 - 321. oldal. (320. oldal)

[269] Magyar Katonai Szemle, 1935 (5. évfolyam, 3. negyedév), HADTÖRTÉNET ÉS HADILEVÉLTÁRI OKMÁNYOK, Pápa végvári szerepe a XVI. században. Írta: Horváth Elek

1560. december 31- én megkönnyebbülve írta Devecser ura Nádasdy Tamásnak, hogy a veszprémi török had a Balaton-felvidéket rabolta végig, és a Balaton jegén át tért vissza Veszprémbe. Így ez a portya elkerülte a birtokait. Igy számolt be erről:*" Hiszem, hogy ez hírül vagyon Nagyságodnak, hogy Hosszúpáhot, Németpáhot* /Alsó és Felső-Páhok/*, Sármelléket, Egregyet és az több környül való falvakat a törökök elrabolták, és az Balaton jegén mentek vissza az rabokkal".*[270]

1561. április 16- ról 17- re virradólag a törökök, meglepetésszerű rohammal bevették Hegyesd várát és a megerődített Tapolcát és befészkelték magukat a Balaton - felvidékre.[271] A törökök hegyesdi tevékenységéről így irt Csóron János:*" Az törökök Hegyesdhez palánkot építenek, de azt nem fonják, hanem úgy állítják az palánkot, hogy egymást éri az fa, azt bekötik által az kőfalon. Immár hordják az fáját, és mind keresztbe környül ássák. A palánknak árokját mient megássák, azonnal felállítják. Igen sietnek vele".*[272]

1561 nyarán Szent Grótot és Udvarnokot megtámadta és felgyújtotta a török, de rabolniuk nem sikerült nekik, mert a sümegiek és Csóron emberei ki tudtak mindenkit szabadítani, mert szembe sikerült támadni őket.[273]

1562. március végén Salm Eck győri főkapitány a dunántúli végvidékek hadaival együtt, ostrom alá vette és visszafoglalta Hegyesdet. A devecseri hadat Csóron János vezette. A vár földig rombolása után 1561. április 10-én, elsőként a devecseri had vonult Hegyesd alól haza.[274]

Csóron János kiváló kémhálózatot működtetett. Emberei voltak Budán, de még Nándorfehérváron is. Ezek ismeretében nem volt meglepő, hogy Csóron kapott parancsot az egyik első, Dunántúlt ábrázoló, máig fennmaradt katonai térkép elkészítésére. Csóron térképe 1563-ban az Udvari Haditanács felkérésére készült el és a Balaton és a Duna közötti végvárövezet mutatja be. Ez a győri főkapitányság térképvázlata, megadva az egyes keresztény és török várak közötti távolságokat mérföldben. A távolság megadása különösen jelentőssé tette a munkát. Sőt helyismerete és határvidéki tapasztalatai alapján olyan török várakat is ábrázolt, amelyeket a hódítók az előző évtizedekben emeltek.[275]

Ha ehhez hozzávesszük Csóron helyismeretét és határvidéki tapasztalatait, akkor biztosak lehetünk abban, hogy a térkép nagy segítséget nyújtott a Haditanácsnak a Balaton és a Duna közti területen fekvő várak stratégiai helyzetének meghatározásakor. Tájolása a korabeli térképekéhez hasonlóan eltolt, de számunkra rengeteg segítséget nyújt, mert Csóron a saját szemszögéből nézve vetette papírra ismereteit, a középpontban Devecserrel, amit a rajzoló felülnézetből ábrázolt. Máig ez a legkorábbi kastélyábrázolásunk, amin jól látszanak Csóron építkezései.[276] A

[270] Szántó Imre: A végvári rendszer kiépítése a Balaton környékén 1541 - 1566: Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 11/1972: 313 - 321. oldal. (320. oldal)
[271] Veress D.Csaba: Uo. 38 - 43. oldal.
[272] Takáts Sándor: Uo. 112. oldal.
[273] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 277. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[274] Takáts Sándor: Uo. 112. oldal.
[275] História 2000 / 4. szám, MŰHELY: PÁLFFY GÉZA: Várak, térképek, a török korban
[276] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 278-279. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok

törökkel való kapcsolattartás egyik módja volt a rabtartás és rabkereskedelem. 1554-ben talán Dobrán óriztette a foglyait.[277]

1560-1562-ben a törökök Somló és Devecser vára ellen is támadásokat intéztek, eredménytelenül. Azonban 1563-ban, Somlót és Devecsert egyidőben rohanta meg a török, és foglalta el azokat. A két erősség 1566. június végéig, Veszprém visszafoglalásáig maradt török kézen. 1566 után Devecser jelentősége csökkent, de védelmére 1583-ig évi 600 Ft-ot folyósít a királyi udvar.[278]

Minden valószínűség szerint, két várának elvesztése késztette Csóron Jánost arra, hogy a királyhoz forduljon, és kérje, hogy az 1539. december 1-i szerződés értelmében, adják vissza neki Tihanyt és annak uradalmát. Egy rokona kérését avval támogatta, hogy Tihanyt, első sorban apja, devecseri Csóron András szerezte meg a Habsburgok számára és erősítette meg. Kérése azonban elutasításra talált. Talán azért, mert nem volt neki fia, ki esetleg szerzetes-apátként szóba jöhetett volna és kinek nagykorúságáig Ő, mint gubernátor, birtokolta volna Tihanyt és uradalmát.

Devecseri és kaboldi báró Csóron János az 1560-as évekre, tovább gyarapította örökölt birtokait. Ekkorra már hat várat szerzett meg, mégpedig: Devecsert, Somlót, Jánosházát /amit 1564-től már nem bérelt, hanem megvette /, Ugodot, Kőszeget és Kaboldot. Továbbá 80 lecsökkent lakóságú falu adózótt neki. Meg kell azonban jegyezni, hogy egyes források szerint, Kaboldot 1543 táján, a Bazini és Szentgyörgyi grófok kihalta után, már apja, Devecseri Csóron András megszerezte, így lehet, hogy János csak véglegesíti a szerzeményt. Úgy, mint Jánosháza esetében is tette.[279] Azonban a fenti források tévednek, mert Kaboldot 1563-ban szerzi meg, mégpedig, második felesége révén, aki báró Weisspriach János lánya volt.[280] **1569-től, Kabold után viseli a kaboldi báró címet** („liber baro de Kabold vagy másképp Kobelsdorf), mikor a birtok átvételét a kamarai vizsgálat is jóváhagyta.

A Weispriach – Csóron házasságot viszont többen vitatják. Egyes források szerint Csóron János második felesége **Frangepán Anna**, akit 1581-ben vett feleségül.[281]

Az 1570-es évek elején tovább gyarapodott a család birtokállománya, mert Csóron János meegyszerezte 52 000 Ft-ért Jókő uradalmát. 1579-ig volt ez a felvidéki uradalom a család kezén, ám ekkor Rudolf császár nevében Illésházy István és Krusith János tárgyalásokat kezdtek Csóronnal, és megpróbálták rávenni, hogy az eddigi 54 000 Ft-os zálogdíj helyett

75 000 Ft-ot fizessen. Csóron erre nem volt hajlandó, így 54 000 Ft ellenében visszaadta az uradalmat az udvarnak, aki azt Christopf Ungnádnak adta tovább 70 000 Ft-ért. Pénzért címeket is lehetett venni. Így lett 1571. március 2-án Csóron János Sopron megye főispánja és Sopron város főkapitánya 5000 Ft ellenében. Ezt a tisztséget már 1584. november 24-én bekövetkezett

[277] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 279. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[278] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 279. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[279] Veress D.Csaba: Uo. 44. oldal.
Magyar Nagylexikon: Budapest, 2000. 10.kötet (Ir-Kip), 394. oldal.
[280] Bartal Ernő: A kaboldi várkastély: Soproni Szemle 37. vol. 1983/2: 152 - 168. oldal.
[281] Csermelyi József: A kaboldi uradalom és a kaboldi bárság 15–16. századi története

haláláig viselte, minden év júniusában megkapta az érte járó 400 Ft fizetséget, melyet még halála után is folyósítottak lányainak 1586-ig.[282], [283]

Birtokait a török portyák igen gyakran pusztították. Erre álljon itt két példa:

Természetesen, az elnéptelenedett, de birtokát képző falvak az összeirásokból ismét kimaradnak.

Nagyhany:

1555- ben 3 adózó jobbágyporta, 1556- ra viszont már teljesen lakatlan.

Sárosd:			
év	adózásra képes	adózásra képtelen	puszta, elnéptelenedett porta
1553	3	4	4
1554	4		
1555	3		
1564	4	2	1
1578	1/2	1	

[284]

Mivel birtokai egyre kevesebbet tudtak adózni, de várai fenntartását és katonáit fizetnie kellett, néha hatalmaskodáshoz folyamodott. Különösen sok panasszal éltek ellene a közeli somlóvásárhelyi apácák. Palásthy Katalin apátnő 1570 december végén az alábbi panaszos levelet küldte az ország helytartójához, panasszal Csóron János ellen:*" ...Ha tudjuk azt, hogy Csóron János karácsony nap tájban, 1570 esztendőben erőhatalommal elfoglalta a vásárhelyi klastromhoz tartozó uradalmat annyira, hogy valamiképpen akarja, azonképpen szolgáltatja is teljességgel az ő uralma alá vette a jobbágyokat és minden szolgálatra raája vezeti őket...Ha tudjuk, hogy Csóron János hatalmával Somló várából és Devecserről fegyveres kézzel szolgáit és gyalogosokat trombitáltatván, küldte Vásárhelyre, estve, mikoron a nap elenyészett, szent Benedek előtt való vasárnapon és verette a szegény népet szántani, a vásárhelyi bírót erővel velük hordozták éjjel, nagy rettenetességgel, és úgy fogdozták a vásárhelyi jobbágyokat a szántás okáért, először Pereczsütő Mihályt és Márton Mátét megfogták és az nyakukra láncot vetettek, Pallér Jánost és Bereczk Mártont egybekéblyózták....Másod napon ismát a somlói porkoláb, Noszlopi Gáspár Vásárhelyre jött darabontokkal és az vásárhelyieket pálczákkal akarta veretni, ha el nem mentek volna szántani....Szent Benedek estjin kedden, ismét a somlói porkoláb, Noszlopi Gáspár jött darabontokkal, tömlőczbe hurcoltatta a népet, szántatott a vásárhelyi klastrom jobbágyaival, kapáltatta velük szőlejét, erővel munkára űzvén a szegény népet."*.[285]

De másokkal is akadt vitája. Így például Magyar Bálinttal a nádor főkapitányával, aki ökröket követelt tőle vissza, miket katonái hajtottak el. Erre Csóron János így felet*." Hol pedig te*

[282] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 290-291. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[283] Fallenbüchl Zoltán: Magyarország főispánjai 1526 - 1848: Argumentum kiadó Budapest 1994: 96. oldal.
[284] Veress D. Csaba: Uo. 45. oldal.
[285] Veress D. Csaba: Uo. 46 - 47. oldal.

kegyelmed engem fenyeget, kegyelmed bátor anélkül lenne: sokkal jobb volna egymásnak barátsággal lennünk: mert valakinek barátja nincs, az semmi! Ha pedig elkezdjük egymást dúlni, kegyelmed vélheti, ki nyeri!". A dúlások miatt az esztergomi érsek még Nádasdynét

is figyelmeztette, hogy ne engedje meg Csóron Jánosnak katonák toborzását. „*Ott az kegyelmed városában* - írja az érsek - *Csepregben zsoldot kiáltatott és gyalogokat fogadott, és Kaboldba küldte őket. Ne hagyjon az k. jószágában népet támasztani".*[286]

A sok hadakozás a devecseri várat igen megviselte. Ezért a Pozsonyi Magyar Kamara 1576- ban előirányozta a devecseri vár kijavítását, amit 1578- ban, végre is hajtottak.

1575-ben zálogban megszerezte Kőszeget és a hozzá tartozó uradalmat. Kőszegért 80 000 Ft-ot fizetet Csóron János. Kőszeg és Kabold ekkor ún. koronazálog-birtokként nem a magyar királyság, hanem az osztrák rendek és az Alsó-Ausztriai Kamara alá tartoztak. Az 1585-ös összeírás szerint Kabold uralmának 8 településén 305 adózó portát írtak össze, kiterjedt uradalma, külsőségei voltak, kereskedelmi utak metszéspontjában feküdt, így jelentős bevételt eredményezett az uradalom birtokosának. Kabold után Csóron és örökösei az alsó-ausztriai rendeknek soha nem fizettek adót, akkor azt kell mondanunk, hogy ez a birtok hatalmas hasznot hozott a családnak. [287]

Mielőtt azonban eltemetnénk a Devecseri Csóron család utolsó élő férfi tagját, szót kell ejtenünk vélt Weispriach feleségének családjáról a karintiai származású kaboldi báró Weisspriach családról is. Oklevél nem nevezi meg Weispriach családbéli feleségét, de Kabold esetén többen feltételezik ezt a házasságot, míg mások elvetik. A házasságot feltételezők arra alapozzák érveiket, hogy Kabold birtokviszonyai és oklevelei igen kuszák, néha egymásnak is ellentmondóak. Ezen karintiai eredetű, főúri család, hazánkban, Hunyady Mátyás korában tűnik fel először. 1466-ban Weisspriach Zsigmond kapta királyi adományba Kabold várát és uradalmát, olyan feltétellel, hogy azt kiváltja VI. Albrecht osztrák herceg zálogából. Továbbá, 1471- ben 10 400 arany forint fejében, zálogba kapta Sopront is. A Weisspriach család idővel megszerezte még Fraknót, Kőszeget, Nagymartont és Lándzsért is, uradalmaikkal együtt. Így Nyugat - Magyarország egyik leggazdagabb családjává vált. A család Sopron vármegyében 76 portát és 1 majorságot bírt, 8 szolgával. A család utolsó férfi tagja, báró koblstorfi és kaboldi Weisspriach János 1527 - 1553- között soproni főispán és kapitány. Ő volt az, aki többek között megkezdte a kaboldi vár átépítését középkori várból, reneszánsz várrá. Az átépítést veje, Csóron János fejezte be. br. Weispriach János másik veje, báró /krottendorfi vagy grindersdorffi/ Teuffel Kristóf volt. Teuffel Kristóf birta egy időben Kőszeget. A Teuffel család Sopron vármegyében 150 jobbágyportát bírt és 3 szolgát továbbá 9 malmot. De ami ennél lényegesebb, Csóron János a Teuffel rokonság által, egy igen nagy tekintélyű katonacsalád rokona lett. Így például Teuffel András 1575-1588 között győri kapitány és végvidéki főkapitány, 1583-ban pedig felsőmagyarországi főkapitány volt. Csóron János második házassága által, nem csak hatalmas vagyonra tett szert, hanem ismételten, igen befolyásos rokonsághoz jutott. Feltéve, hogy volt ilyen házasság.[288]

[286] Takáts Sándor: Uo. 113. oldal.
[287] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, 291. old. Tanulmányok,Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[288] Bartal Ernő: A kaboldi várkastély Uo.
Maksay Endre: Sopron vármegye birtokos társadalma a XVI. század közepén: Soproni Szemle 33. évfolyam, 1979/2, 157 - 170. oldal.

A Devecseri Csóron címer Nagy Iván Magyarország családai … című könyvében.

A csatákban és hatalmaskodásokban (főleg az egyházi birtokokat, illetve a Somló – Vásárhelyi apácák birtokait zaklatta) megfáradt devecseri és kaboldi báró Csóron János 1584.11.08-án távozott az élők sorából. Ekkor már Frangepán Anna nem élt. Csóron Jánossal fiágon kihalt a nagymúltú devecseri Csóron /Choron/ család, mert utána csak két lány, **Anna** és **Margit** maradt. Birtokait Anna és Margit 1608-ig felosztották egymás között. Harmadik lánya Anna, feltehetőleg még apja életében elhunyt.

Meg kell jegyezni, hogy ekkora a család már nem a hadaktól fenyegetett Devecseren élt, hanem a jóval biztonságosabb Kadoldon és Kőszegen. Csóron János 1583-as végrendeletének egyik érdekes pontja Jánosházára vonatkozik. Fortalitiumnak nevezi azt, amelyet saját költségén, teljesen újonnan építtetett. Feltehetőleg a korábban, 1510 körül épült várat építtette át.[289]

De mielőtt lányairól esnék szó, említsük meg feleségét Svetkovics Máriát még egy rövid időre. Annál is inkább, mert Ő, házasságkötése után, Choron /Csóron/ Máriának írja magát, ami esetleg tévedésekre adhat okot. Csóron Mária, sűrűn levelezgetett testvéreivel, a bécsi udvarban élő Svetkovics Ádám, továbbá Katával, Batthyány Ferencnével és Erzsébettel, Batthyány Kristófnéval. Svetkovics Ádám képviselte Csóron János ügyeit a bécsi udvarnál. Ezért a Csóron család ügyintézéseit, rendre az udvarnál Csóron Mária látta el. Így járt 1552- ben például Bécsben Mária asszony. Ekkor a királyi család részére, szép őszibarackokat vitt magával. 1554-ben, férje ügyében, nővéréhez, Batthyány Ferencnéhez fordult. De úgy tűnik, annak válaszával nem volt megelégedve, mert így felelt rá:*" Szerelmes asszonyom és nővérem! Megértem az kegyelmed levelét, ki bizony elég nehéz értelemmel vagyon?: de hiszem, hogy búsultában mivelte kegyelmed".* Batthyány Ferencnek meg több levélben köszöni meg a tőle kapott virágmagokat. 1559-ben a betegség ágynak döntötte, és ezért Bécsbe ment kezeltetni magát. Innét így irt:*" Az doktor azt mondja, ezten szombatig itt kell lennem, azután hazabocsát".* Máskor ezt irta:*" Az én édes Istenemben bízok, hogy könyörgésem meghallgatja, s előbbi egészségem visszanyerem".*[290]

[289] MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉRTESÍTŐ, 23. ÉVFOLYAM 1974 / 4. sz., TANULMÁNYOK: KOPPÁNY TIBOR: A castellumtól a kastélyig
[290] Takáts Sándor: Uo. 114. oldal.

Csóron Katalin volt Csóron János középső lánya. Ö bethlenfalvi Thurzó Szaniszlóhoz ment feleségül, de Choron János végrendelete nem tesz róla említést.[291] Az esküvőt Bécsben tartották 1563-ban. Gyermekük nem született.[292]

Csóron Anna volt a három Csóron lány közül a legfiatalabb, aki 1558 után születhetett. 1580. január 5-én Balassa István lett. Az idős Balassa Istvántól gyermeke nem született. Viszont Liszti Istvántól született három fia, II. István, kinek alsólindvai Bánffy Zsófia lett felesége, János, aki rimaszácsi Széchy Kata férje lett, és Ferenc, szamosújvári kapitány, kinek felesége ráthóti Gyulaffy Zsuzsa volt. Továbbá született egy lánya, Erzse, aki nagyluchei Dóczy Lőrinc felesége volt.

Báró Csóron Margit örökölte a devecseri várat és birtokait, Jánosházát, az ugodi várat és birtokait, továbbá a kőszegi vár és uradalom felét.

Báró Csóron Anna kapta a somlói várat és uradalmát, és megosztva örökölték a kaboldi várat és birtokait., valamint a kőszegi birtokokat. Ez utóbbi, azonban vita tárgyát képezte a két nővér között, mivel az egész uradalmat Balassa Isván, magának követelte. Csóron Margit

60 000 forintot adott Kőszegre. Erre Rudolf király 1586. május 20-i rendeletében, a kőszegi uradalom felét, Margitnak adta. Még ez évben Margit, újabb 16 000 tallért ajánlott fel Bécsben Kőszegért. Margit végül Kőszeget megtartja és fiára hagyja.

Csóron Margit kezét maga Oláh Miklós esztergomi érsek kérte meg az unokaöccse, Oláhcsászár Miklós számára, de az apa az érsekkel folytatott folyamatos pereskedések miatt visszautasította ezt a házassági ajánlatot.

Csóron Margit férje, Nádasdy I. Ferenc és Enyingi Török Orsolya fia, gróf Nádasdy Kristóf lett, aki 1554- ben született. Ezen házasságból fog majd születni, gróf Nádasdy II. Tamás.

Csóron Margit férje, Nádasdy Kristóf igen vitéz katona volt. De vitézsége, nem párosult rangkórsággal. Így, mikor megtudta, hogy a király az urak közé emelte báró gersei Pethő János javaslatára, így vélekedett erről: *„ …igen izetlen magnificus nevünek, titszik énnékem csakis az mint vagyok*".

Kérni sem kért magának soha semmit, pedig mint Nádasdy Tamás nádor testvérének, lett volna módja rá. Mint katona, szolgált Pápán, Sárvárott, Szigetvárott és Győrött. A házasságkötésre 1558-ban, vagy az előtt került sor. Ekkor Margit 12/13 éves lehetett. A család ekkor Egerváron élt.

1569-ben, feleségével Bécsbe utazott, hogy ott magát a császár orvosával kezeltesse. Az orvosokat számára, mind felesége szerezte, és őt magát is ő ápolta nagy odaadással.

1572-ben ők adták férjhez a megboldogult Csányi Ákosnak lányát.

gróf Nádasdy Kristóf sok levele közül, amiket a rokonoknak és máshová irt, az utolsó ismert levele 1576. szeptember 9-én kelt. Ezt Batthyány Boldizsárnak írta. Ezt követően, nem sokára hunyhatott el. Tehát Margit, még apja életében megözvegyült. De amíg házassága fenn állt, az

[291] Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001. szám, 284. oldal, Tanulmányok: Varga Szabolcs: A devecseri Choronok
[292] Nagy Iván**:** Magyarország családai. Czímerekkel és nemzékrendi táblákkal. 11. kötet (1865) Thurzó család. (Bethlenfalvi)

boldog lehetett, legalább is ezt mutatják a megmaradt levelek. Udvarában sok főrangú lány nevelkedett. Többek között Zrínyi Zsuzsanna árvája. A gyermeket még anyjának sem akarta kiadni, mert úgy szerette. Erről így irt Zrínyi Doricának:*" Szánj meg engem, szegény megkeseredett szívű vén anyát... fogj mellettem, édös asszonyom: mert halált szenvedők az gyermökért. Soha kezemből ki nem adom. Lölköm, édös szerelmes asszonyom, jó és kedves választ várok".* Ha egy idegen gyerekért igy aggódott, akkor elképzelhető, hogy a sajátját hogy félthette.

Zrínyi Dorinkával, Batthyány Boldizsárnével, közeli barátságba került. Leveleiben őt édesanyjának szólítja, bár nem csak őt hívta így. Leveleit részére, rendre így címzi:*" Zrínyi Dorka asszonynak".*

Kora nagyasszonyaival állt levelezésben, így: Nádasdy nádor özvegyével, Batthyányné Zrínyi Doricával, Nádasdyné Báthori Erzsébettel, Batthyány Ferenc özvegyével stb. Levelei szelídséget, odaadást és szeretetet tükröznek.

Levelező társai közül, talán özvegy Nádasdyné Kanizsai Orsolya állt hozzá a legközelebb. Leveleiben így szólítja meg Orsolyát:*" ..szerelmes én édes asszonyomnak , én édes anyámnak.* De neki ajánlotta gyermekeit is, mert hisz ő*„atyja is, anyja is"*. Máskor így irt neki:*" Bizony, én is kivánnám, ho ott kegyelmednél volnék és szolgálhatnék kegyelmednek, de nincs min mennem"*. Csóron Margit és férje, igen sokat időzött az özvegy nádornénál, Kanizsai Orsolyánál. Barátságuk jele, hogy Margit, Orsolya nevű lánya, Kanizsai Orsolya udvarában élt és nevelkedett. Az özvegy nádorné igen szerette a kis Orsolyát. Egy ízben, mikor anyja magával vitte Egervárra, emigyen szabadkozott az a nádor özvegyénél: *Ha tudtam volna ennyi ideig való késésemet, Orsikát bizony el nem hoztam volna kegyelmedtől, de ha az takarás* /aratás / *után felmegyek kegyelmedhez, kegyelmed aztán soha meg ne adja"*.

Ugyan is Csóron Margit és férje az Egervár-i várban lakott a legszívesebben.

Midőn, mint már írtam, 1569-ben férjét Bécsben gyógyíttatta, szintén levelét az özvegy nádornénak címezte: *„ Eddig az mit orvosoltak rajta, semmit nem használt, hanem ma három órakor az császár fődoktorát... hivattuk vala, és az újabb orvosságokkal kezdi gyógyítani. Immár három doktor bánik vele, és holnap reggel az keze fejében az kis ujja mellett való eret akarja megvágatni, az ki az tüdejére szolgál az ér. A doktor nagy erős hitre, Istenére esküdt, hogy meggyógyul, csak szót fogadjon.", de nem néhány nap alatt gyógyul meg," mert a betegség nagy gyökeret vert, de mindazonáltal meggyógyul....Az hatalmas Isten az ő szent fiáért tanitsa az ű szent lelkivel az meggyógyulásnak orvosságához".* De ekkor nem csak ura, de Tamás fia is betegen feküdt. Ezt írta ekkor Kanizsai Orsolyának:*" Nem tudom, mint vagyok: csak vajuszom ez világon az sok különféle keserűségben. De az én Istenemnek legyen mindenben az ő akarata".* Fia Tamás még ez év telén ismét beteg lett. Ekkor az özvegy nádornétól kenőcsöt kért fia számára:*" Kegyelmed kis szolgája* - Nádasdy Tamás - *az hideg immár két hete múlt minden nap on leli nagyon kegyetlenül. Semmi orvoslásom nem fog rajta, nem tudok, mit tennem".*

De szelíd volta mellett, ha kellett még az országgyűléssel, sőt a királlyal is szembeszállt.

Példa erre, hogy Margit asszony valami okból elfogadta Pongrácz Benedeket s tömlőcbe záratta. Pongrácz felesége, Csomaki Ilona, Ernő főherceghez ment, s kérve kérte őt, bocsáttatná szabadon az urát. Csóron Margit nem sokat adott a főherceg parancsára. Sőt a foglyot Jánosházáról Egervárába vitette és ott újból bezáratta. Erre már királyi parancs szólította fel Pongrácz szabadon bocsátására. Erre így felelt:*" efféle királyi parancsokat Bécsben egy forintért lehet szerezni".*

Erre Rudolf király 1586. március 6- án a harmadik királyi rendeletben meghagyta Margit asszonynak, hogy Pongráczot azonnal bocsássa el. Margit asszony a királlyal való dacolást megúszta, és még törvény elé sem vitték.

Csóron Margit, hasonlóan a 16. század nagyasszonyaihoz, a kert mellett, igen kedvelte az énekesmadarak dalát. Ha tehette, a kertben vagy a fák alatt hallgatta őket. A legkedveltebb madár a fülemüle volt, amit kalitkában is tartottak. Mivel azokat Kanizsai Orsolya is kedvelte, Margit gyakorta szerzett neki ilyen madarakat. Erről így irt egy levelében:*" Énrólam, szolgáló leányáról igen elfelejtkezék kegyelmed. Írjon az kegyelmed egészsége felől és az kegyelmed indulása felől is édes - asszonyom - anyám. Tegnap valának nálam néném. Egy fülemülét, ez ideit, jót hoztam tőlük, mely itt nálam vagyon, s kegyelmednek tartom. Kegyelmed azért mit parancsol, hogy ha felküldjem- e kegyelmednek, avagy mikor fölmegyek, fölvigyem? Sárvárra elküldhetném, de onnét nincs kitől küldenem. Pethő Péterné mondá, hogy az kit kegyelmednek adott volt, annak az társa nála vagyon még, és igen jó... csak írja meg kegyelmed, és vagy felküldi, vagy penig Sennyey uram menyegzőjekor ő maga megadja kegyelmednek, és mást is tart sokat, és kérem, hogy az mely jó leszen benne, kegyelmednek tartja, és azt mondja, ha mind kívánja is kegyelmed, kész kegyelmednek adni. Az is igen jó, az kit elhoztam. Csak kegyelmed parancsoljon, akár ugyan sereggel vigyek kegyelmedhez"*. Egy másik levelében az özvegy nádornénak ezt írta:*" Pethő Péterné asszonyomnak mindjárst megírtam, az fülemülét hogy szépen tartsa, és azt mondja, hogy ez idei, fiai is elég vagyon, hanem egyik másik jó leszen....Elszalasztotta egyiket, kit bizony igen bán. Azt mondja, minden nap bémegyen az kőrakásra, ott szól, és csaknem meghalok belé, hogy meg nem foghatom"*. Még ezen levelében írta:*"...az bolyfi fürdött császár meglátta az köszvényről"*. Továbbá, hogy Pethő Benedeknek ez az orvossága a köszvényre:*" Az béléndfüvet szedeti pünkösd előtt, és mikor reá jön az köszvény, csak azzal keneti, és igen dicséri"*. Máskor ezt írta özvegy Nádasdy Tamásnénak:*" Az Úristenneklegyen hála, én mind az én szerelmes urammal és gyermekimmel egyetemben jó egészségbe vagyok...holtomig szolgálok mint szerelmes asszonyomnak és édesanyámnak....Az szegény lovászmesternét kiverték a plöngérhez /* pellengérhez / *kötözni, s három marokvesszővel verni erősen. Onnat eloldották, s mindaddig verték, hogy szegény az kapuba elesett, mint egy holt, és kocsin vitték el. Nyolc mérföldön ne maradhasson, azt hagyták neki.... soha emberebli nem leszen, annyira megverték"* .

Csóron Margit nem csak levelében keresi fel gyakran a sárvári Nádasdy udvart, de személyesen is gyakorta járt ott. Volt, hogy olyankor is ott volt, mikor Kanizsai Orsolya az özvegy nádorné, távol volt otthonától. Ilyenkor ő vezette a sárvári gazdaságot. Gyakorta volt együtt Nádasdy Ferenccel a későbbi híres fekete béggel, ki Kanizsai Orsolya fia volt. Mikor a fekete bég felnőtt, levelezésük nem szűnt meg. 1572-ben például Csóron Margit, levele mellett, dinnyéket küldött neki. Máskor ezt írta neki:*" Kegyelmed parancsolt volt, hogy kegyelmednek valami üngöket varrattam vóna. Kegyelmed megbocsássa, hogy ennyi ideig késett, oka az, hogy régen elvégeztem volna, de asszonyom - anyám igen beteges ember, nála kellett lennem. Immár sok időtől fogva ott voltam... Igen kérem az én örökké való szolgálatomért, hogy kegyelmed hozatna anyámnak az császár őfelsége patikájából valami eleven gyömbért"*.

1574-ben, valószínűleg, férjével együtt, részt vett Nádasdy Ferenc és Báthory Erzsébet esküvőjén a Báthory-várban, hiszen közeli rokonságban álltak a vőlegénnyel. Ekkor itt volt Zrínyi György vezetésével, szinte a teljes dunántúli magyar főnemesség is.

Csóron Margit és Báthory Erzsébet hamar jó viszonyba került egymással. Margit asszony 1584-ben igy irt neki:*" Továbbá nagyságod kérem, hogy nekem megbocsásson, hogy én most mindjárst nagyságodhoz nem mehetek, mert im fiam Tamás igen beteg, és Pozsonyban kelletik az doktorhoz magamnak vinnem, mert immár ugyan el is készültünk vala mind leányommal együtt nagyságodat látni, mert bizony szívünk szerint kívánnák nagyságodat látni. Lányomnak* /Czobornénak/ *is*

vénasszonya megbetegedett, kisfiát nem lőn kire hagyni, és beteg időkben nem meri vele hordozni".

1586-ban, Tarnóczy Farkas veszprémi kapitány katonái háborgatták Csóron Margit birtokait. Ezért levélben fordult segítségért Nádasdy Ferenchez:*" Ím az bezprémiek Sárga szállította, és nagy sok dúlságot cselekszenek. Az mezőről az én magam juhaira rámennek, és bárányban elvisznek valamit akarnak. Két tál etket követelnek a szegény jobbágyokon, s lopást nagy sokat cselekszenek. Éjjel házra mennek, s tikjokat, lúdjokat elviszik, fehér ruhájukat, borjait és sok számtalan dúlságot cselekednek".*

Csóron Margit neve, rendre előfordult az országgyűléseken. 1596-ban Sopron és Vas megye követei, arra kérik az országos főkapitányt, hogy akadályozza meg, hogy az embereket ne fogasson el, és ne okozzon károkat a két megyének. Az ügy még 1598-ban sem zárult le. Igaz ekkor már csak Kingsberg báróval volt határviszálya.

Nádasdy-Choron címer (1569)

Gyakorta irt híreket Báthory Erzsébetnek, miket annak férjéről vagy testvéréről, gersei III. Pethő Gáspártól tudott meg, pl:*" Az nagyságod bátyját , Báthory uramat és Forgách uramat ott bent hagyták, és ott való földnek oltalmára, rablástól mitől őrizni az ott való földet, és ide bocsátták Rákóczi uramat és Dobót. Ezek eljöttenek, úgy mint számlálván tizenkét ezörön vannak, és Lengyelországból jött ötszáz kozák, és velük vagyon, és Érsekújvárott vannak ezök...Az vajda* /Báthory Zsigmond / *kiszállot, táborban vagyon, bizonyosan százezerőd magával. Mondják azt is, hogy az a hír, hogy Geszty Ferenc az rácokkal elindult, és az Duna mellett jön fel Budára".* Majd megírta még, hogy a kozákok megrabolták és feldúlták Tatárországot". *„ Soha ne féljünk, hogy tatár több jöhessen ezeknél onnét belül, csak ezeket nem kellene innét többet hátrabocsátani".*

Mint már kitűnt, birtokai védelmében, erélyesen lépett fel. Legyen erre egy másik példa is.

Rumy Mihály egyik embere 1604-ben, megverte egyik jobbágyát. Ezért így Rumynak, jobbágya védelmében:*" Kegyelmedet kérem, mint bizodalmas jóakaró szomszéd uramat, hogy kegyelmed el ne szenvedje azt, hanem kegyelmed törvény szerint láttassa meg, mert tudja, az Isten, hogy kegyelmednek véteni nem akarok, sőt inkább szolgálni, mert kegyelmed énnekem mindenkor jó szomszéd uram volt. Kegyelmed azért találom meg levelem által, hogy kegyelmed láttassa meg törvénnyel, mert az én szolgám és jobbágyom nagy kárban, és siralmat vallott ok nélkül, kit tudom, hogy nem kegyelmed akaratjából esett".*

Csóron Margit, férje halála után, közel három évtizedig volt özvegyasszony. Második házasságkötésre nem gondolt soha.

Csóron Margit utóbb, 1600-ban már Liszthy István felesége volt.[293]

Nádasdy Kristóf és Csóron Margit fiai, Nádasdy Tamás és László, míg lányuk Orsolya.

Nádasdy Orsolya, előbb Czobor Márton felesége lett, kitől egy fia született. Czobor halála után, báró gersei Pethő János fia báró gersei III. Gáspár felesége lett, kitől négy fia született, kik fiatalon elhunytak, és egy lánya Margit, aki az enyingi Török családba házasodott be.

Csóron Margit fia, Nádasdy Tamás, devecseri Csóron Frakszina lányát, gersei Pethő Zsuzsannát vette el feleségül. Ez főbenjáró bűnnek számított, hiszen igen közeli vérrokonok voltak. Ezért többször megidézték őket az országgyűlés elé. Ide Nádasdy Tamás nem ment el, inkább beállt Bocskay István hadába, és mint a törökök szövetségese, küzdött a császáriak ellen. 1605. június végén, július elején a német csapatok és Kollonich fenyegetése miatt, Nádasdy Tamás és édesanyja, két zászlóalj katonával egyetemben, elhagyta Kőszeget, és Sümeg várába menekült. De itt sokáig nem időzhettek, mivel azt még ebben az évében a császáriak részére Batthyány Ferenc visszafoglalta. Mátyás főherceg ezért 1605. szeptember 8-án és 10-én elrendelte Nádasdy Tamás birtokainak elkobzását. De a magyar kamara a rendeletet nem merte végrehajtani. Az általános amnesztia végül meghagyta birtokait. Itt kell megjegyeznem, hogy Nádasdy Tamás kőszegi birtoklása 1605-ben, igen érdekes dolog. Ugyan is Kőszeget, édesanyja Devecseri Csóron Margit, 1586. június 11- én elzálogosította II. Mátyás magyar királynak, a hozzá tartozó birtokokkal együtt. A pénzt, mit a kőszegi uradalomért kapott, Nádasdy Tamásnak adta, aki azt elköltötte.[294]

1609-ben Csóron Margit és fia Nádasdy Tamás, még a kőszegi uradalmat is visszakapta.

Másik fia, Nádasdy László, Zichy Zsuzsannával kötött házasságot.

Csóron Margit fia Nádasdy Tamás, és Csóron Frakszina lánya gersei Pethő Zsuzsanna házasságkötése a közeli rokonság miatt az egyházi és a hazai törvényekbe ütközött. A házasságot Csóron Margit támogatta, míg Frakszina nem. Az ellenzők között volt Nádasdy Ferenc is. A házasságot Zrínyi Györgynek sem sikerült keresztülvinnie. Pethő Zsuzsanna így Alapy Gáspár férje lett, de hamar megözvegyült. Ez után 1599-ben hozzá ment Nádasdy Tamáshoz a törvények ellenére, ami hűtlenségi pert vont maga után. Perüket Balassa Bálint peréhez hasonlították, ami birtokelkobzással végződött.

1605 májusában Nádasdy II. Tamás Bocskai István hajdúcsapatainak támadása elől családjával és édesanyjával, Choron Margittal Sümegre menekült, magára hagyva Kőszeget, amit Nádasdynak kellett volna védenie a hajdúkkal szemben. Viszont a hajdúk nem ostromolták meg Kőszeget.[295] Ennek oka, hogy Nádasdy Tamás Bocskai pártjára állt mindvégig. Ekként jutott a szentgotthárdi Lobkowitz-Poppelféle castellumhoz, amelyet Némethy Gergely, Bocskai

[293] Veress D. Csaba: Uo. 47. oldal.
[294] Katona Imre: A Mikesek Vas megyei kapcsolatai: Savaria: A Vas megyei múzeumok értesitője: Vol. 13-14, 1979-1980: 307 - 323.
oldalak.
[295] Századok – 2010, KÖZLEMÉNYEK: Bariska István: Nádasdy II. Tamás és a Bocskai-felkelés

dunántúli kapitánya 1605. július 4-én (más adatok szerint július 27-én) Sárváron kiadott oklevelében Nádasdynak és utódainak adományozott. Nádasdy és családja utóbb visszaköltözött Kőszegre, majd 1605. június 30-án ismég elhagyták a várost, mert nem akarta bevárni a Habsburg haderőt. Ekkor két zászlóalj kísérte Nádasdyt.

Az 1606. júniusi bécsi békében „fekvő jószágaira nézve" is visszafogadta kegyeibe az uralkodó, és így biztosította Nádasdy személyi és vagyoni szabadságát.[296] Az uralkodó viszont ezt az Alsó-ausztriai Kamara birtokaira nem tekintette érvényesnek.[297]

Csóron Margit pontos halálának idejét nem ismerjük. Annyi biztos, hogy még 1609-ben, életben volt.[298]

Bár halálával a Devecseri Csóron család a sírba szállt, de leányági utódai ezen nagynevű és igen régi családnak, mind a mai napig élnek.

A Csóron családdal kapcsolatos irodalom teljességgel még nem lett feldolgozva. Ezen munka sem dolgozta fel teljességgel a birtokszerzéseket, hivatali ügyviteleket és építkezéseket.

A devecseri Csóron /Choron/ családfa

Pécz nembéli Devecser
Orseoló Péter magyar király tanácsosa 1045- ben.
/
Devecser Tiborc
királynéi udvarbíró 1205 – 1206, Fejér vármegye főispánja 1205 – 1206.
___/_____
/ /
Dewecher Eymich (Devecseri Imre) Emin (1291 Bécs+)
felsőlindvai várnagy_____ Kőcski Dénes nővére
/ / /
/ János Gyula
Devecseri Eimech Márton ispán Dörögdi Pál fia István lánya
alországbíró 1293 – 1298 /
Vöröskő várának és birtokainak felerészbeni ura. fiúk (László)
Devecserben udvarháza van és bír mellette itt még 5-6 falut.
_____/_____
/ / / /
Devecseri Miklós Devecseri Imre Devecseri István Devecseri András
/ /
Devecseri II. Márton Devecseri II. János
1355–1356 folyamán királyi ajtónálló
___/_____
/ /
Devecseri II. Miklós Devecseri II. Imre
__/_____ /

[296] Vasárnapi Ujság – 19144. Történelem; régészet és rokontárgyúak 192. oldal: Takács Sándor; Nádasdy Tamás házassága.
[297] Századok – 2010, KÖZLEMÉNYEK: Bariska István: Nádasdy II. Tamás és a Bocskai-felkelés
[298] Takáts Sándor: Uo. 117 - 129. oldal.

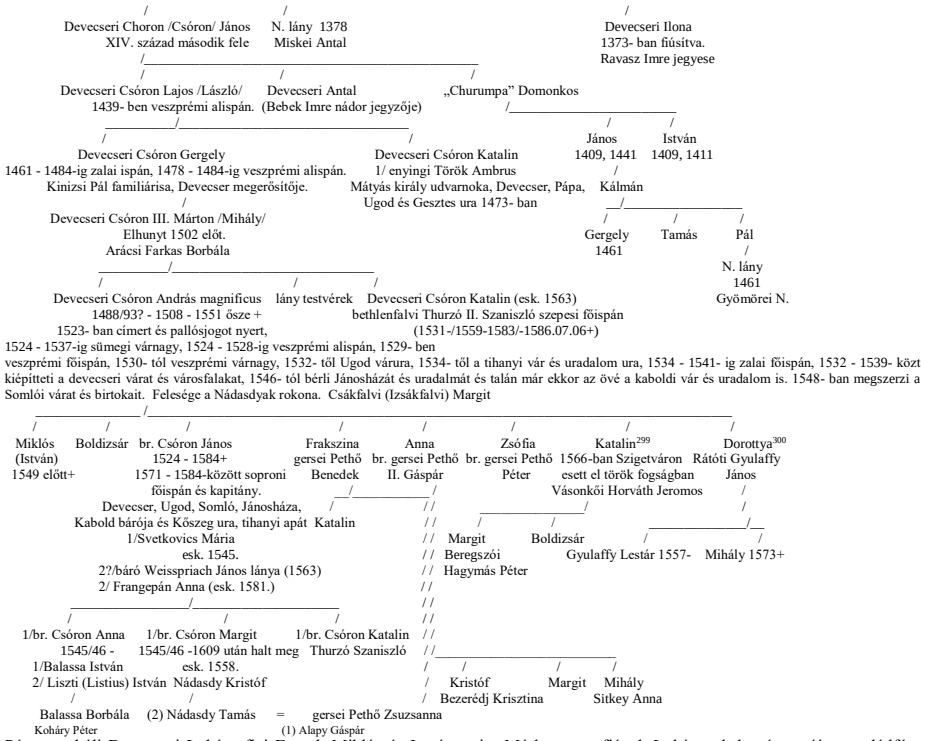

Pécs nembéli Devecseri Lukács fiai Egyed, Miklós és István, mint Márk comes fiának Lukácsnak leszármazói, a családfára beilleszthetők, de vájjon ők voltak-e a későbbi Devecseri Choron család ősei az egyedülálló adat alapján még most el nem dönthető.[301] Liszti István és Csóron Anna gyermekei: Liszti Erzsébet, Ferenc, III. János és II. István.[302]

A cikk szerzője Devecseri Csóron Anna és báró gersei Pethő II. Gáspár leszármazottja. Csóron – br. gersei Pethő – br. szentgyörgyvölgyi Bakács – Niczky – felsőpataki Bosnyák – granasztói Rihmer családok által a leszármazás.

Irta: vitéz Gerlefalvy - nemes granasztói Rihmer Aurél történész – könyvtáros – iskolaigazgató

Forrásjegyzék:

- Bariska István: Nádasdy II. Tamás és a Bocskai-felkelés; Századok – 2010,

KÖZLEMÉNYEK:

- Bartal Ernő: A kaboldi várkastély: Soproni Szemle 37. vol. 1983/2.
- Borovszki Samu: Magyarország vármegyéi és városai: Győr vármegye.
- Borovszky Samu: Magyarország vármegyéi és városai: Pozsony vármegye.

[299] Turul 1934 (A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság Közlönye). I. Értekezések és önálló cikkek: Lukcsics Pál: Kinizsyné Magyar Benigna örökösei

[300] Szabó Károly, Szopori Nagy Imre (közli): Monumenta Hungariae Historica 2. Scriptores 31.: Magyar történelmi évkönyvek és naplók a XVI–XVIII. századból (Bp., 1881) GYULAFI LESTÁR FÖLJEGYZÉSEI. 1565-1605, GYULAFI LESTÁR ÉLETE ÉS MUNKÁI

[301] Nagy Imre**:** A Pécz nemzetség örökösödési pere 1425-1433. (Budapest, 1892.) 538. oldal.

[302] Új Magyar Muzeum 4/1 (1854): Történet: Gróf Kemény József: A Nagyköpcsényi Listi család eredete, növekedése és hanyatlása

- Csermelyi József: A kaboldi uradalom és a kaboldi bárósság 15–16. századi története http://real.mtak.hu/71584/3/Kabold-tanulm%C3%A1ny_v3.pdf
- Czeidli József: Csóron András legendája, Veszprémi Napló, 2016. július (72. évfolyam, 153-178. szám) 2016-07-11 / 161. szám:
- Egyetemes Magyar Encyclopaedia 4. Asaba-Azzolino, Á-Ázsiai társaságok (Pest, 1862) Ábrahám
- Fallenbüchl Zoltán: Magyarország főispánjai 1526 - 1848: Argumentum kiadó Budapest 1994:
- Faragó Dávid: A Gorbovai/Izsákfalvi Márk család története a 15–16. században: TURUL, XCIII. évfolyam, 2020. 4. füze
- Faragó Dávid: Minden a házasságon múlik? Avagy ki volt Istvánffy Miklós, a magyar Livius ismeretlen sógora? https://ujkor.hu/content/minden-a-hazassagon-mulik-avagy-ki-volt-istvanffy-miklos-a-magyar-livius-ismeretlen-sogora
- Fügedi Erik: Ispánok, bárók, kiskirályok: Budapest 1986.
- Fülöp András: Ásatások Somló várában: kutatási helyzetkép: Műemlékvédelem, 2007 (51. évfolyam, 1-6. szám) 2007 / 1. szám: VÁRKUTATÁSUNK MAI HELYZETE:
- Garády: A Hazai Okmánytár II. kötetének ismertetése Századok – 1869
- Hamar Imre: Szólások, legendák, igaz történetek: Veszprémi Napló, 1981. augusztus (Veszprém, 37. évfolyam, 179-203. szám), 1981-08-11 / 187. szám:
- Hidegkuti Mihály: Hidegkút története
- https://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/hidegkut/hidegkut_tortenete/pages/005_a_falu_tortenete.htm
- Horváth Elek: Pápa végvári szerepe a XVI. században; Magyar Katonai Szemle, 1935 (5. évfolyam, 3. negyedév), HADTÖRTÉNET ÉS HADILEVÉLTÁRI OKMÁNYOK
- Hungler József: A török kori Veszprém; Veszprémi Napló, 1986. december (Veszprém, 42. évfolyam, 274-307. szám) 1986-12-23 / 301. szám: H. Gy.: Viszontagságos múltunkból
- Ila Bálint: A regionális kutatásról; Levéltári Szemle, 18. (1968) 1. szám, HELYTÖRTÉNETÍRÁS, 210–215. oldal
- Ivicsics Péter: Kisebb végvárak, véghelyek Vas megyében: Szerk: Petercsák Tivadar: Végvárak és régióik a XVI - XVII. században: Studia Agriensia 14:
- Karlinszky Balázs Péter: A veszprémi káptalan a középkorban. A veszprémi székeskáptalan középkori birtokai: Doktori (PhD) értekezés, Piliscsaba, 2013.
- Kiss Gábor. Várak, várkastélyok, várhelyek Magyarországon: Panoráma Kiadó 1984.
- Gróf Kemény József: A Nagyköpcsényi Listi család eredete, növekedése és hanyatlása: Új Magyar Muzeum 4/1 (1854): Történet:
- Kristó Gyula: Az államalapitás korának írott forrásai: Szeged 1999.
- Kristó Gyula: Csák Máté: Budapest 1986.
- Koppány Tibor: A castellumtól a kastélyig; MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉRTESÍTŐ, 23. ÉVFOLYAM 1974 / 4. sz., TANULMÁNYOK:
- Koppány Tibor: Devecser Esterházy-kastély Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára 448.
- Koppány Tibor: A Devecseri kastély kutatása: Építés és építészettudomány XV.köt.1-4.szám.
- Koppány Tibor: A közép-Dunántúl reneszánsz építészete Ars Hungarica, 1984 (12. évfolyam, 1-2. szám) 2. szám, Tanulmányok
- Koppány Tibor: Középkori templomok és egyházas helyek Veszprém megyében: Veszprém megyei múzeumok közleményei 6/1967 I-II. kötet.
- Koppány Tibor**:** A Sümegi vár és a Devecseri kastély reneszánsz kőfaragványai (Magyarország építészeti töredékeinek gyűjteménye 7. Budapest, 1995) A devecseri kastély reneszánsz kőfaragványaiIII: Történeti adatok

- Lányi Károly: Magyar Catholicus Clerus érdemeinek történet-igazolta emléke (Pozsony, 1848), Első korszak: Tárgyi átnézet
- Lichtneckert András: Az arácsi szőlőhegy és szőlőhegyi önkormányzat története: Doktori (PhD) értekezés, Debrecen, 2007.
- Lukács Károly dr.: Balatoni fogas említése egy közel 400 éves magyar kéziratban: Halászat, 1943 (44. évfolyam, 12. szám) 1943-02-15 / 2. szám
- Lukcsics Pál: Kinizsyné Magyar Benigna örökösei: Turul 1934 (A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság Közlönye). I. Értekezések és önálló cikkek:
- Magyar Nagylexikon: Budapest, 2000. 10. kötet (Ir-Kip).
- Magyary-Kossa Gyula Dr.**:** Magyar orvosi emlékek III. - A Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat Könyvtára 128. (Budapest, 1931), Magyar orvostörténeti adattár (1000-1700)
- Maksay Endre: Sopron vármegye birtokos társadalma a XVI. század közepén: Soproni Szemle 33. évfolyam, 1979/2.
- Mezey László: A somlóvásárhelyi premontrei apácák: Veszprém megyei múzeumok közleményei 11/1972.
- Mikó Árpád: Bornemisza (Abstemius) Pál végrendelete 1577-ből: adatok a nyitrai, az óbudai, a veszprémi és a gyulafehérvári egyház középkori kincseinek sorsához, MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉRTESÍTŐ 45. ÉVFOLYAM (1996) 1996 / 3-4. sz. KUTATÁS.
- Mithay Sánor: Az ugodi vár feltárásának eredményei: Pápai Múzeumi értesítő 1 -1988:
- Nagy Imre**:** A Pécz nemzetség örökösödési pere 1425-1433. (Budapest, 1892.)
- Nagy Iván: Magyar Nemes Családok... Batthyányi család címszó.
- Nagy Iván: Magyar Nemes Családok /Devecseri család címszó/
- Nagy Iván: Magyar Nemes Családok... /gersei Pethő címszó/.
- Nagy Iván**:** Magyarország családai. Címerekkel és nemzékrendi táblákkal. 11. kötet (1865) Thurzó család. (Bethlenfalvi)
- Nagy I., Véghely D., Nagy Gy.: Zala vármegye története: Oklevéltár
- Nyulászíné Straub Éva: Öt évszázad cimerei a Magyar Országos Levéltár Cimereslevelein: Corvina Kiadó 1987:
- Pannonhalmi Főapátság Főapátsági Levéltárának Weblapja
- Pauer Imre szerk**.**: Értekezések a Történeti Tudományok köréből 21. kötet (1905-1908), 3. Erdélyi László: A tihanyi apátság kritikus oklevelei. (1906)
- Pálffy Géza: Várak, térképek, a török korban: História 2000 / 4. szám, MŰHELY:
- Rainer Pál: Balatonfüred és Balatonarács története - A Veszprém Megyei Levéltár Kiadványai 14. (Veszprém, 1999), III. Középkor
- Rupp Jakab**:** Magyarország helyrajzi története fő tekintettel az egyházi intézetekre 1. Az Esztergami egyház-tartomány (Pest, 1870) IX. Fejezet. Váczi püspökmegye
- Sümeghy Dezső: Sopron vármegye levéltárának Oklevél-gyűjteménye. I. rész: középkori oklevelek 1236-1526 (Sopron, 1928)
- Szabó József: „Honfi kegyeld e helyet…" Sümeg újjáépülő hétszázéves várában tatár- és kuruckori emlékekből rendeznek be múzeumot: Magyar Nemzet, 1958. szeptember 14. évfolyam 1958-09-19 / 221. szám
- Szabó Károly, Szopori Nagy Imre (közli): Monumenta Hungariae Historica 2. Scriptores 31.: Magyar történelmi évkönyvek és naplók a XVI–XVIII. századból (Bp., 1881) GYULAFI LESTÁR FÖLJEGYZÉSEI. 1565-1605, GYULAFI LESTÁR ÉLETE ÉS MUNKÁI
- Szántó Imre: A végvári rendszer kiépítése a Balaton környékén 1541 - 1566: Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei: 11/1972:
- Szántó/Zalaszántó hely,- és a Szekér família családtörténetének kutatása: Eltűnt települések (Kovácsi, Hidegkút, Vátka, Tátika)
- http://zalaszantoiszeker.hupont.hu/41/eltunt-telepulesek-kovacsi-hidegkut-vatka-tatika

- Szőcs Tibor: Egy (nem) tipikus alországbíró a késő Árpád-korból: Devecseri Emych fia Márton: ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS ACTA HISTORICA, TOMUS CXXXVIII. Szeged 2015.
- Szederkényi Nándor: Heves Vármegye Története II. kötet
- Takáts Sándor: Nádasdy Tamás házassága; Vasárnapi Ujság – 1914/ 4. Történelem; régészet és rokontárgyúak, 192. oldal
- Takáts Sándor: Régi magyar nagyasszonyok, Budapest 1982.
- Takács Tibor: A sümegi vár, Honvédségi Szemle 2006/12006 / 2. szám: HADTÖRTÉNELEM
- Tóth Endre: Hoholt - Hahót. A jövevény nemzetségek eredetéhez: Századok – 2003, TANULMÁNYOK:
- Török Márta doktori értekezése ELTE BTK: http://doktori.btk.elte.hu/hist/torokmarta/diss.pdf
- Újhegyi Béla: A magyar nemzetségek a XIV. század közepéig 1. A-H - Történeti, nép- és földrajzi könyvtár 52. (Temesvár, 1892), I. Okiratok által hitelesített nemzetségek
- Varga Szabolcs: A devecseri Choronok: Fons (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) VIII. évfolyam 2001/3. szám, Tanulmányok:
- Veress D. Csaba: Devecser évszázadai: Veszprém 1996.
- Veress D. Csaba: Várak a Bakonyban: Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest 1983.
- Veszprém Megye Régészeti Topográfiája: Budapest: Akadémiai Kiadó,1969-1970.
- Vörös István: Az ugodi vár középkori állatcsontmaradványai: Pápai Múzeumi Értesítő 1 - 1988:

Cím nélküli internetes források:

- https://mi.abtk.hu/images/gyujtemenyek/regeszta-mutatok/masodik-sorozat/fiok_144._a-i-10._szemely_erzsebet_-_f.pdf
- http://monasterium.net:8181/mom/HU-MNL-DLGYUJ/MAGNMTQ10/115813/charter

Rihmer Aurél (Budapest):

A maróthegyházi Maróthy család (sajtónyilvános) története

A kun előkelőktől származó maróthegyházi Maróthy családnak viszonylag nagy irodalma van.[303] Az oklevelek ugyan is a maróthegyházi Maróthy család őseit kunoknak írják. Például az egri káptalannak bizonyságlevele bizonyos birtokcseréről Guymeri Endre comes fiai és a Maróthi kun nemzetség több keresztyén tagja közt 1292-ből szól a kun elődökről.[304]

Egyik falujuk Észak-Magyarországon Kolbaz település volt. Ezen falu párja a Nagykunságban található Kolbasz (Kolbaz) szék, ami az Olás (Olaas, Ulas) kun törzshöz közhető. Ez a törzs azonos a polovec Ulevicsi törzzsel. Árpád-házi IV. Béla a letelepedő kunok vezéreit és közvetlen kíséretüket messze telepítette le a törzs többi részétől, hogy azok lázadását elkerülje. A távolra telepített vezéreket és közvetlen kíséretüket pedig a magyar király beemelte a magyar nemesség sorába, míg a kunok többsége csak kollektív jogokat kapott.

Megjegyzendő, hogy a Maróthy család Wikipedia címszava alaposan összekeveri a különböző Maróthy családokat. De ugyan ez volt felfedezhető a Zsédeny-i kastély történetét taglaló írásokban is.

A maróthegyházi előnevet néha használja a szatmári ág is, de ők egyházasmaróthi előnevűek igen gyakran. Bár a szatmári ág a Hont vármegyei Maróthy családtól eredezteti magát, eredetüket ezen családtól már a XIX. század végén kétségbe vonták. Saját kutatásaim is azt erősítok meg, hogy a szatmári ágat tévedésből csatolhatták a Hont vármegyéből eredeztetett Maróthy családhoz.

Jelen munkám a Hont vármegyei eredetű, majd Vas vármegyében kiterebélyesedő maróthegyházi Maróthy családot igyekszik részletesebben bemutatni, de természetesen kitérek az egyéb ágakra is érintőlegesen.

A család Sopron és Vas vármegyei birtoklása biztos. Egy időben Somogy vármegyében is bírt zálogbirtokkal, de sajnos nem tudom, hogy a Somogy vármegyében birtokos és kihirdetett

1737 -1843, 1724, 1754 Maróthy család, azonos lenne e a Vas vármegyei ággal. Feltételezhető, hogy másik családról lehet szó. mert Habsburg III. Károly 1718/19-ben erősíti meg a Somogy vármegyei birtokosokat birtokaikban, mivel korábbi irataik elvesztek, és az ekkor ott felsorolt Maróthy Mihályt én az általam ismert családfán nem tudom elhelyezni.[305]

Ugyan így, az 1590-ben Sopronban említett Maróthy (Marhothy) János-t sem tudom a családhoz kötni, noha ekkor sok érdekeltsége volt az általam kutatott családnak Sopron vármegyében.[306] Ugyan így nem lehet a családhoz kötni számos dunántúli Maróthy-t, Maróti-t sem.[307]

---

[303] Bakács István: Hont vármegye Mohács elõt: Akadémiai Kiadó, Budapest 1971.
Radvánszky Béla: Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században, Helikon kiadó, Gyula, 1986, I. kötet
Nagy Iván: Magyarország családai: ELSŐ KÖTET, Bánffy család. (Alsó-Lindvai.)
Jedlicska Pál: Adatok erdődi báró Pálffy Miklós a győri hősnek életrajza és korához 1552-1600 (Eger, 1897))
Balogh Gyula: Vasvármegye nemes családjai (Szombathely, 1901)

[304] Jókai Mór Városi Könyvtár, Pápa http://www.jmvk.papa.hu/taxonomy/term/8130

[305] Borovszky Samu: Somogy vármegye (Magyarország vármegyéi és városai, 1914) SOMOGY VÁRMEGYE NEMES CSALÁDAI Somogyi törzsökös és kihirdetett nemes családok

[306] **Dominkovits Péter**: XVI. századi magyar nyelvű iratok Sopron vármegye levéltárából, Sopron, 1996 FORRÁSOK

[307] **Horváth József**: Győri végrendeletek a 17. századból III. 1655-1699 (Győr, 1997)

béládi Maróti Halald **marótheghyházi Maróthy (Maróti, Maróth) család**

Kun előkelő, akit IV. Béla telepít le. Ő a kun Olas (Olaás, Olás) törzsből származik és Kötöny kun fejedelemmel együtt jött hazánkba. (Engel Pál néhol mást ír, de nem lényeges az eltérés.)

Leusták

Bugud de Maróth 1277 — Hebuch 1277

Hont vármegyei Ágn falu birtokosa

Marouth (Egyházasparót, Apátmarót mellett, Ipolyságtól Ény-ra) 1269-től már birtokolták. Mivel a falu temploma az ő részükön állt, nevezik őket Egyházasmaróthi vagy Marótheghyházi Maróthy-nak is. Itt van halastavuk is 1509-ben

Jakab comes
1294, 1303, 1306
Ruh Margaretha
(XIV. sz. elején Egyházas-Marót földje. Béládinak is nevezik ekkor őket Bélád település után.)[308]

Miklós — György — Jakab — I. Pál

1331 Maróthy családnév első említése, 1336 és 1339 pereskedik, 1346 királyi ember, 1352 kernyei földbirtokos

Jakab: 1294 — Tamás — János

Péter — Tompa Tamás — Miklós — János — Miklós — Gergely — ++

Péter: 1360-ban és 1367-ben királyi ember, 1410-ben a pilisi apát maróti hatalmaskodása ellen lép fel.

Tompa Tamás: 1367-ben királyi ember, 1401 — 1410-ben allovászmester

Miklós: 1410 — 1423+

János: 1410

Miklós: 1328

Gergely: 1328

János — Péter — Miklós

János: 1410, 1414, 1425 Honti alispán (A család feltűnik Bars és Nyitra vármegyékben is.)

Péter: 1417

Miklós: 1412, 1417

Fodor Péter — Fodor György

Fodor Péter: 1413

Fodor György — Péter — Tamás — János — Péter

Péter: 1417

Tamás: /---/----------/

Miklós — János 1492

Pankó Jeromos — János — János — Péter

Pankó Jeromos: 1425-ben királyi ember, 1437, 1462 előtt + N. Margit

János: 1437, 1459 előtt+ N. Zsófia

János: 1413

Péter: 1413

Tompa Tamás — Gergely — Tompa Péter

Tompa Tamás: 1472- ben és 1474- ben királyi ember, 1476, 1491

Gergely: 1486+ N. Zsófia

Tompa Péter: N. Dorottya 1477+ (özv. 1468)

Zsófia — György — Ilona — Dorka — Paczalai Gergely — 1463

György: 1454 királyi ember, 1456, 1466, 1467 királyi ember, 1468-ban hatalmaskodik a pilisi apát birtokán, 1469 királyi ember, 1470 királyi ember, honti alispán 1465-1466-ban

Ilona: Bikolti Péter

Tompa Miklós: 1512-ben ága magtalanul kihalt ++

Péter: 1476, 1484, 1486, 1500 előtt + 1484-ben honti alispán N. Zsuzsanna

János — Tamás

János: 1491, 1502

Tamás: 1502

János — Tamás — János

János: 1508, 1509,1512, 1516, 1517, 1518, 1520 királyi ember, 1523 Palásthy lány?

Tamás: 1509, 1512, 1516, 1517, 1533 1533-ban birtokait elkobozták gyilkosság miatt, de feltehetőleg utóbb ő is visszakapta.

János: (Talán Tamás 1502 fia)

Gergely — Zsigmond — György [309] — Magdolna Baracskay — I. Mihály — Balázs — Miklós

Gergely: 1509

Zsigmond: 1517

György: 1517, 1533, 1577 előtt+ 1533-ban Eger várában tiszttként, három lovas katonával szolgált. Ő az a György, aki 1549-ben, Bars megyében Perlepen 7 portát bír.

Magdolna Baracskay Pál: 1546, 1556

I. Mihály: 1524 — 1576/1580+ runyai Soldos Anna (Szilassy György 1562 után+)

Balázs: 1508 — 1546, 1556

Miklós: 1509, 1511 — Nyitra vm.

---

[308] ifj. Reiszig Ede, Bars vármegye nemes családai: Borovszky Samu, Bars vármegye

[309] **Palásthy Pál**: A Palásthyak II. (Budapest, 1891.)

Magyar Történelmi Tár – 3. sorozat 18. kötet – 1895. A gróf Klobusiczkyak zétényi levéltára. Közli: Thaly Kálmán, 6. oldal

Apja, Maróth-i János 1523.09.24-én kapta Perlep és Nagy Belád (Bélád) birtokokat: DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR (Q szekció), Családi levéltárak (állagtalan fondokból), Tajnay család (Q 270), 90732 – Haiczl Kálmán: A Kistapolcsányiak, Turul 1932, 1/ 4

Turul, 1890, 8. kötet, Vegyes; Családtörténeti és genealogiai kalászatok, I. Gróf Bercsényi család: Ők kapták az elvett Maróthy birtokokat. A Maróthy-k nemes Nagy Jánost és Szepesi Magyar Demetert ölték meg.

1500 körül kellett születnie. 1533-ban birtokait gyilkosság miatt elkobozták
1549-ben birtokait, így Perlepet is visszakapta.
A Királyi Könyvek szerint 1564-ben lányát, Bora-t fiúsíttatta.
(A szatmár vármegyei egyházasmaróthy Maróthy család tőle eredezteti magát.
Szerintük 1582-ben még élt. De ha lett volna fia, akkor lányát nem fiúsítják.
Bora (Borbála) élt 1548, 1571, 1582, férje Zmeskál I. Vencel 1558)
(György lenne Mihály 1542 apja, de Mihály testvéreit ismerjük, így György nem lehet apja, ha Borbálát fiúsítja.)
Az oklevelek szerint Györgynek nem volt fia és utána főleg a Palásthy család örökölt, így feltehetőleg testvéreinek sem volt fia.)

/ / /
Miklós Antal Bálint
1524, 1525 litterátus (Bernald,
1524, 1525-ben Bernadott)
királyi ember nagytúri
plébános
1516, 1524
Hont vm

Szerintem a birtokait vesztett Tamás unokái lehetnek, de nem runyai Soldos Anna leszármazottja. Ekkor még Hont vármegyében élhettek.

Bálint
született esetleg 1510/1530 körül,
1581, 1586, 1589
Ő örökölte II. Pál javait.
Galgóc földesura Nytra vm. [310]

II. Pál
1572-ben ő szerepelhet
Nyitra vármegyében egy oklevélben
Nincs gyereke!!

II. Mihály 1542, 1576/80+
disznósi Horváthy Borbála
1570, 1598

Miklós Magdolna
/
?

Magdolna I. János, 1599—1628 Anna Márton András Ilona Fruzsina
1599 Nyomárkay (Melczer ?) Dorottya 1599
Puknyár Márton Nyitra és Bars vm-i birtokok János
1599

(Talán ők is az átmenetileg birtokait vesztett Tamás unokái.)

Miklós
1612
++

V. Mihály, 1598, 1611 —1634
Marsovszky Magdolna
Márton Ilona
Hont és Bars vármegye

Márton
1616
evangélikus lelkész Semptén [311]
(talán a család tagja)
Nyitra vm.

III. Pál
1555-ben pápán lovas katona,
1556-ban Nádasdy familiáris
1558-ban Pápán szolgált
(Születhetett 1525/30 körül)

III. Maróthy Mihály
1587-ben már néhai.
Ő a győri főkapitányság területén
volt katona. Komáromnál volt birtoka.
(Volt özvegye.)
60-as éveiben halhatott meg.

György, 1660. II. János, 1660
Lettkesy Zsófia

(Szerintem III. Pál és III. Mihály testvérek.)

III. János, 1689, 1694. (Szerintem vele ez az ág kihalt.)
(Egyesek tőle eredeztetik a szatmári egyházasmaróthi Maróthy családot.)

egyházasmaróthi és rozsályi Maróthy Ferenc
Szilágyi Dorottya
1655.04.26-án kapott nemességet.
(Szerintem nem leszármazottai a marótheghyázi Maróthy családnak)

IV. Maróthy Mihály
kb : 1555 - 1593-1600 május 18 előtt+ egy portyázó török csapat ölte meg
Sárvárnál. Nádasdy Ferencnek, a Fekete bégnek a familiárisa, Fogaras,
Pápa, Veszprém, Tihany és Nagyvázsony
várkapitánya, sárvári főkapitány 1596, Vas vármegyei ág első ismert őse. **Meszlényben földbirtokos Vas vármegyében.**
1/ alsólindvai Bánffy Magdolna 1557.02.24 – 1583/1588 eleje+ [312] **2/ kávási Kávássy Margit** (Viczay György soproni alispán felesége előtte)[313] (esk. 1588)
(Viczay György korábbi felesége volt Botka Erzse) Viczay örökség: Ebergóc, Gödös, Horpács, Iván, Lózs és Széplak Sopron vármegyében).
kávási Kávássy Margit hagyatékán gyerekei osztoznak, de ott a Viczay gyerekek mellett csak Maróthy Zsuzsanna szerepel.

Viczay Tamás 2/ Maróthy Zsuzsa Viczay József Viczay Sándor Viczay Ilona
++ Hagymássy Miklós Hagymássy
1608, 1610 Orsolya
(1600-ban még kiskorú volt Zsuzsanna
és 1663-ban halt meg.)[316]
/
Hagymássy Éva
Niczky Boldizsár
1649
Ostffy ?
/
Ostffy Katalin
Ách János 1652

1/ ?
Maróthy Menyhért[314]
1608-ban a Sopron vm-i Boda evangélikus lelkésze
…….?……..
/
Maróthy Miklós
1657 /Vasvár-Szombathelyi Káptalan iratai.
Innét ismert oklevelesen a leszámazás.
(**manóbüki ??**) Horváth Erzsébet
/
Maróthy Ferenc
Meszlényben birtokos 1696[320], 1717-ben (Vas vm.)
/
Maróthy Zsigmond
1733-ben Csomaházán igazolt nemes (Csomaháza ma Meggyeskovácsi része, Vas vm. 1754-ben Ikerváron élt, Vas vm.)

1/ ?
Maróthy (Marhothy) János
Sopron 1590
/
Maróthy (Maróczi) Péter [317]
evangélikus lelkész **Meszlányben** 1650
evangélikus lelkész Nemescsón 1650-1652
(Vas vm.)
1646-ban evangélikus a család.[319]

Maróthy János[315]
(1625-ben Komárom
vármegyei nemes (talán családtag)

Gáspár deák
1649
Győr vm.[318]
(talán családtag)
Palásti Orsolya

[310] Komáromy András dr. Marótegyházi Maróthy család (czímerrel), Nagy Iván családtörténeti értesítő 3. (1901)
[311] Csepregi Zoltán: Evangélikus lelkészek Magyarországon (ELEM) II/1, A zsolnai zsinattól (1610) a soproni országgyűlésig (1681), II/1: Nyugat-Magyarország (a dunántúli, a bajmóci és a felső-dunamelléki egyházkerület), 2. javított és bővített kiadás RECITI • Budapest, 2020
[312]Máriássy András – Millner János: Barokk személynevek, https://mi.abtk.hu/images/gyujtemenyek/regeszta-mutatok/masodik-sorozat/fiok_065._barokk_szemelynev._mariassi_andras_-_millner_janos.pdf
Polgári Lexicon 1. - Budai Ferenc (Pest, 1866) 93. oldal
[313] Viczay György és Kávássy Margit gyerekei: Viczay Tamás és Sándor: Turul 1893 (A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság Közlönye).I. Értekezések és önálló czikkek: Dr. Komáromy András: Genealogiai feljegyzés a Viczay és Héderváry-családok eredetéről és elágazásáról, 1708-ból, 151. oldal
[314] Payr Sándor: A Dunántúli Evangélikus Egyházkerület története, Székely és Társa Nyomda, Sopron, 1924.
[315] Alapi Gyula, Komáromvármegye nemes családai, Komárom 1911
[316] Zalai végeken – A Kanizsával szembeni végvidék 1. http://varvadasz.bloglap.hu/cikkek/zalai-vegeken-a-kanizsaval-szembeni-vegvidek-1-61143/
[317] Csepregi Zoltán: Evangélikus lelkészek Magyarországon (ELEM) II/1, A zsolnai zsinattól (1610) a soproni országgyűlésig (1681), II/1: Nyugat-Magyarország (a dunántúli, a bajmóci és a felső-dunamelléki egyházkerület), 2. javított és bővített kiadás RECITI • Budapest, 2020
[318] **Hegedüs Zoltán - Szabó Zoltán**: Győr vármegye nemesi közgyűlési és törvénykezési jegyzőkönyveinek regesztái 1622-125 és IV. 1638-1650 (Győr, 2007) Dokumentumok, 578. levél - Dominkovits Péter, Győr városi tanácsülési és törvénykezési…1622-1626, 1631-1636
[319] Melega Miklós – Gregersen-Labossa György: A reformáció története Vas vármegyében
[320] **Schneider Miklós**: Vas vármegye 1696. évi nemesi összeírása (Szombathely, 1943)
Szluha Márton: Vas vármegye nemes családai (Sajnos, Szluha a Maróthy család esetében is nagyon hiányos és néhol hibás.)

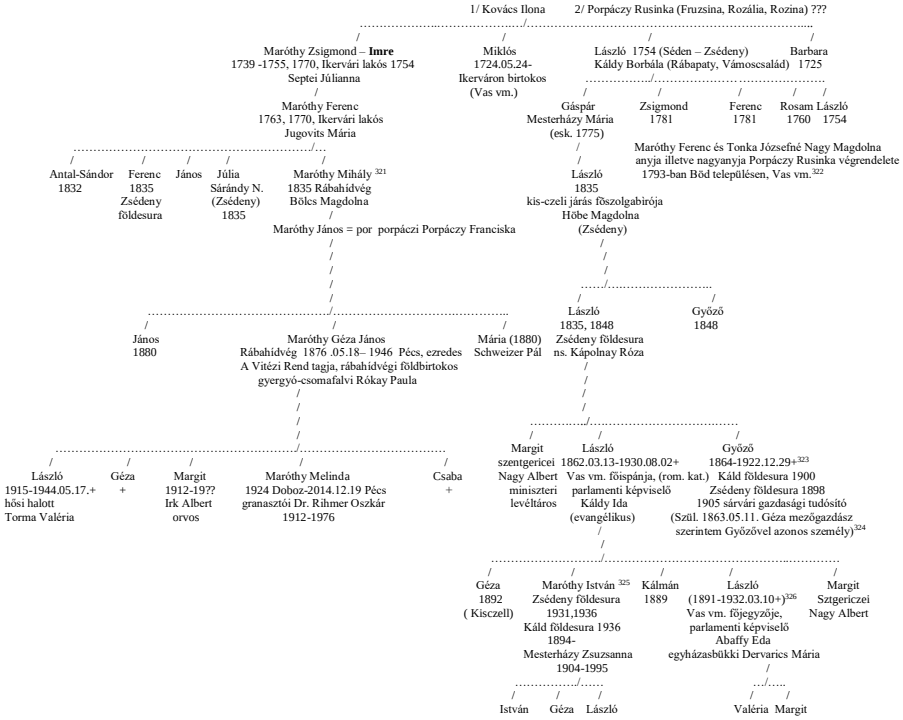

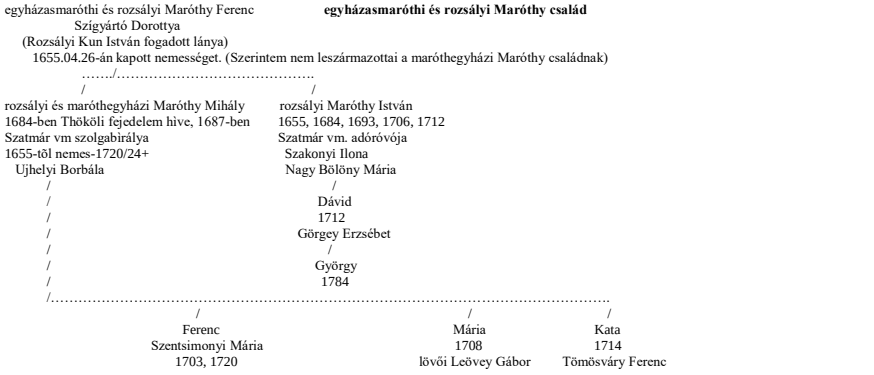

[321] **Schneider Miklós**: Vas vármegye 1835. évi nemesi összeírása (Szombathely, 1937) Rábahídvégen a Bölts család is birtokos volt.

[322] MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR VAS MEGYEI LEVÉLTÁRA, SZOMBATHELY, XIII. 48, A Tonka család iratai 1574-1891

[323] Magyarság, 1922. 3. évfolyam, 1922-01-04 / 3. szám

[324] Óvári Gazdászok Szövetsége: http://ovarigazdasz.hu/szovetseg/sajtovisszhang/18-tablok-evfolyamok.html?start=60

[325] **Hortobágyi Jenő (szerk.)**: Keresztény magyar közéleti almanach 2. M-Zs (Budapest, 1940) M

[326] Vas Megyei Levéltár: Gyászjelentések
Káld községi tevékenységének története: https://kald.hu/hu/helyi-identitas-es-kohezio-top/kald-kozossegi-tevekenysegenek-torteneti-feltarasa/

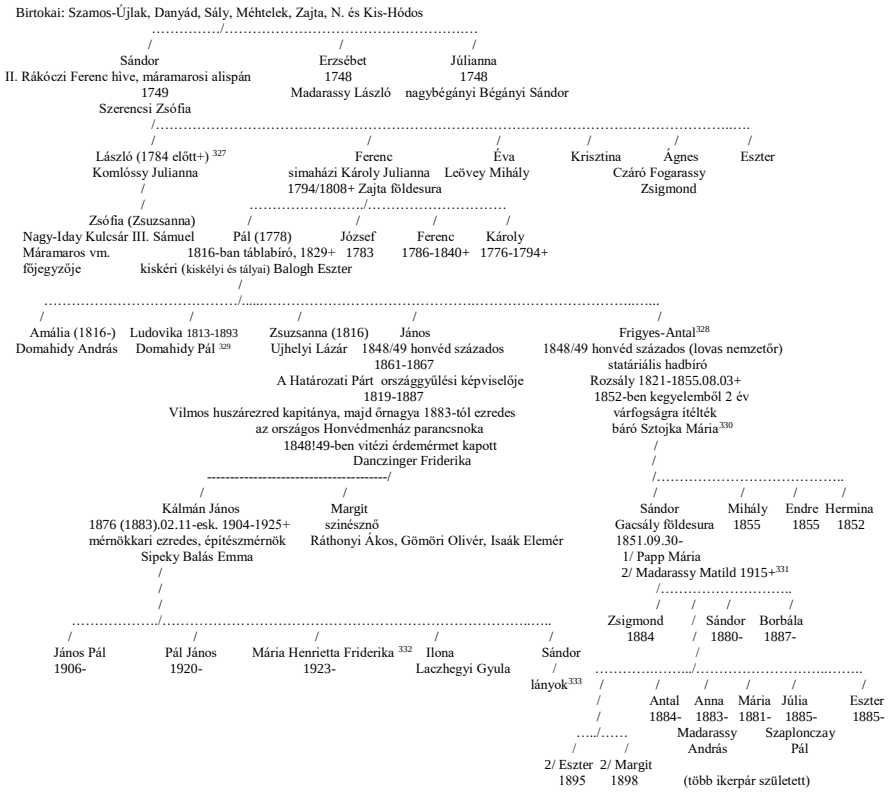

Guth-Keled nembéli Maróthy család

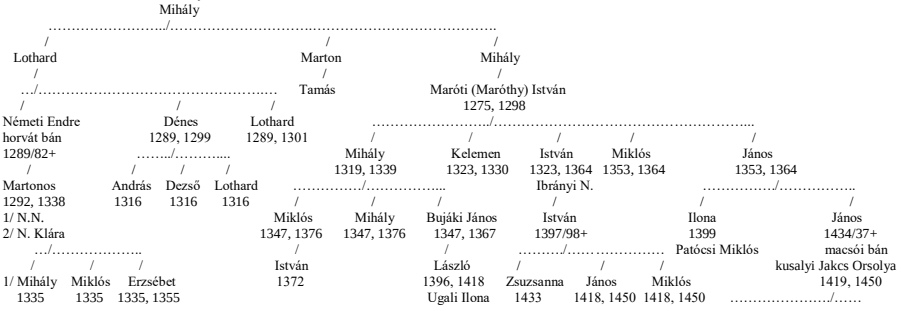

[327] Petrovay György: A KOMLÓSI KOMLÓSY C S A L Á D T Ö R T É N E T E 1344. É V T Ő L : (Második és befejező közlemény.), Turul, 13. kötet, 1895. évfolyam

[328] Pesti Napló, 3. évfolyam, 1852-08-26 / 739. szám

[329] Magyar nemzetségi zsebkönyv 2. Nemes családok (Budapest, 1905) Domahidy (Domahidi)

[330] Budapesti Hírlap, 1857-07-02 / 148. szám

[331] Malatinszky - Mazurek (Gyászjelentések, Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára) marótegyházi Maróthy Sándorné mezőmadarassy Madarassy Matild

[332] Országos Levéltár Kézirattár, Maróthy csomó

Maróthy család, Wikipedia, https://hu.wikipedia.org/wiki/Mar%C3%B3thy_csal%C3%A1d

Nagy Iván: Magyarország családai…

[333] Komáromy András dr. Marótegyházi Maróthy család (címerrel), Nagy Iván családtörténeti értesítő 3. (1901)

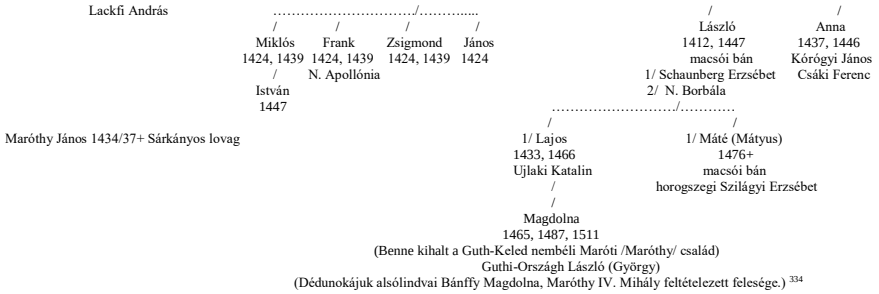

A fenti Maróthy családok egyike sem köthető a Marót és Álmosdi Csíre nemzetséghez.[335]

A fentebbi Maróthy családokon kívül rendre kerülnek elő Maróthy nevű személyek akik származása előttem ismeretlen. Így például 1544-ben Maróthy Mihály és György Bihar vármegyében.[336] Lehet, hogy ők az egyházasmaróti Maróthy család ősei és nem az a Maróthy György, aki Borbála lányát fiúsította. Tehát, a családfa az azonos nevek miatt kötődhet rossz helyre. A Siebmacher: Wappenbuch szerint 1619-ben, 1684-ben és 1737-ben is nemesi címert kap egy - egy Maróthy család. Aztán Kempelen ismer dobófalvi Maróthy-t, bethfalvi Maróthy-t, illetve egyéb azonosíthatatlan Maróthy alias Kis, Maróthy alias Virág Maróthy családot is. [337]
Továbbá több Marót nevű település, földrajzi hely is létezik, pl. Aranyosmarót (Nyitra vármegye), Marót (Arad vm.), Marótpuszta (Somogy vm.), Apátmarót (Hont vm.), Egyházasmarót (Hont vm.), Marót (Vajdaság), Pilismarót, Pusztamarót, Maróti hegy, Marót-völgyi patak, ami után szintén írhatták magukat többen Maróthy-nak.
Még Borovszky Samu is összekeverte a különböző Maróthy nevű családokat és a Guth-Keled nembéli Maróthy-t, simán megteszi a Szatmárban élő Maróthy család ősének.[338]
Hogy még nehezebben lehessen azonosítani a Maróthyakat, kitűnik, hogy ezt a nevet ráadásul magyarosítás címén is fel lehetett venni. Így lett 1939-ben Meizler Károly-ból magyarosítás címén Maróthy Károly, avagy Maróthy Meizler Károly (1897-1964). ki szélsőjobboldali parlamenti képviselő volt.[339]

Maróti név magyarázata:
Típusa Helynévi eredetű, magyar családnév.
Változatai Maróti 1529, Maróty 12, Maróthi 124, Maróthy 115; Marothi 10, Marothy; Maroti 33; Marótyi, Marottyi; Maróczi 19, Maróczy, Maroczi; Marótzy. Más változatokkal együtt összesen: 1865.

A dunántúli maróthegyházi Maróthy családot van aki tévesen grófnak jelöli. [340]

[334] Nagy Iván: Magyarország családai…
Dr. Várkonyi Tibor: Családtörténet határok nélkül I.. 2012, ISBN 978-963-9204-67-6
[335] **Márki Sándor**: Aradvármegye és Arad szabad királyi város monographiája. Aradvármegye és Arad szabad királyi város története. II. kötet. Első rész. (1892)IV. A honfoglalás, 53. oldal
[336] Turul 1896 (A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság Közlönye). I. Értekezések és önálló czikkek: Makay Dezső: A Csanád nemzetség Waffa és Bogyoszló vonala. (Négy közelmény, egy tábla melléklettel)
[337] Siebmacher: Wappenbuch
[338] Borovszky Samu: Magyarország vármegyéi és városai: SZATMÁR VÁRMEGYE: SZATMÁR VÁRMEGYE NEMES CSALÁDAI. Irta ifj. dr. Reiszig Ede, Gorzó Bertalan: Nemes családok, betűrendben: Maróthy (Marótegyházi)
[339] Új Magyarság 1939-08-18 / 187. szám
[340] Göcze Rezső: Családtörténet: A FELVIDÉKI GŐCZE FAMILIA KÁLDI ÉS VÁTI ÁGÁNAK TÖRTÉNETE, Keszthely – Pécs, 2011

Eredete Előzménye a valamely ősi indoeurópai nyelv 'állóvíz, tenger, tó' jelentésű *mori szavából az ószlávban alakult Morava víznév. Ebből a mellette élő népcsoport *moravci neve lett, aminek a jelentése 'morva emberek'. A magyarban az -av- (-av- > -au- > -ó- úton) teljesen szabályosan vált -ó-vá, a név végén álló -c pedig általában hanghelyettesítéssel -t lett (éppen úgy, mint a nyemc > német esetében), de némely nyelvjárásban meg is maradhatott -c-nek (maróc). Így alakult ki a magyar marót ~ maróc népnév és személynév. Mindkettőből településnév lett Baranya, Bihar, Kolozs, Pilis, Sopron, Tolna, Valkó, Vas, Zala, Zaránd vármegyében. Bármelyikhez járulhatott az 'onnan/oda való' jelentésű -i képző, s eredetre, származási helyre utaló családnévvé válhatott. Ugyanakkor a Marót ~ Maróc személynév is fölvehette az -i birtokjelet, és 'Marót (Maróc) nevű személy fia, leszármazotta' jelentéssel apai családnév lehetett belőle. Elterjedtsége: A nyelvterület déli részén, különösen Szeged környékén gyakori.[341]

A Kelet-Európai krónikák hét től tizennégy kun törzsről írnak. A magyar krónikák 7 kun betelepedő törzsről tudnak, de csak négyet neveznek meg. A négy ismert betelepedő kun törzs a következő: Borcsul, Olas, Csortán, Koor vagy Kool. A kun törzsnevek, illetve a hozzájuk köthető települések az ország több pontján fellelhetőek, épp úgy, mint a honfoglaló magyar törzsek név anyaga. Az Olas törzs hazánkban okleveles említése 1328-ból való, de ezt megelőzi a Maróti – Maróthy család kun eleinek (Hont megyei Marót faluban élő kunok) és Kolbaz falujuk említése. Az Ulas törzs az orosz évkönyvekben már 1103-tól szerepel. A törzsnév jelentése: Egyesülj, vagy Köss szövetséget.

Az Olas – Ulas törzs feltehetőleg a Szalgur – Szalur törzsből válhatott ki. Ulas kán (bég) fia Oguz kán Kr.e. 209-174 között hozott létre Belső-Ázsiában egy nomád törzsszövettséget. Az évszázadok alatt az Ulas törzs a sztyeppe világában alaposan szétszóródott és csak egy része jutott el a Kárpát-medencébe. Egy részük a krimi tatárokhoz olvadt be, mások Törökország területén telepedtek meg.[342] Tehát a maróthegyházi Maróthy család múltja igen messzi időkbe nyúlhat vissza.

Valamikor régen olvastam, hogy a Maróti nevet többen Mén-Marót vezérrel hozzák összefüggésbe, aki talán I. vagy II. Mojmir morva fejedelem lehet (Fehér ló monda után), így a Marót nevet morva leszármazással hozták összefüggésbe. A maróthegyházi Maróthy család esetén nem áll fent a morva eredet, mivel ők nevüket a Marót falu után kapták, mint Maróti kunok. A család idővel Hont, Bars és Nyitra vármegyében egyaránt birtokos volt.

A maróthegyházi Maróthy család, ami szerintem nem azonos az egyházasmaróthi, rozsályi Maróthy családdal, avval vérségi kapcsolatban nem áll, noha néha ez a család is maróthegyházinak írta előnevét. Az 1655.04.26-án nemességet kapott Maróthy család feltehetőleg azért kötötte magát a Hont vármegyéből származó Maróthy családhoz, mert hatalmas vagyont örökölt a rozsályi Kun családtól, és így szükségük volt ősökre. Így beírták magukat egy másik család családfájára.

A Dunántúlon élő maróthegyházi Maróthy család XVI. század eleji, a mohácsi csatát megelőző időszakból való birtokai:
Kernye (Bátától DK-re) 1352-ben Hont vármegye.
Gyügy vagy Gyüd (Ipolyságtól É-Ny-ra) 1509-ben Itt van halastavuk is. Hont vármegye. Vele határos falu Marót. (Maróthy György birtoka, Zmeskál család örökli.)

[341] Hajdú Mihály: Családnevek enciklopédiája; Leggyakoribb mai családnevek: Magyar Nyelv Kézikönyvei XVII., Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2010.
[342] Mándoki Kongur István: Kunok és magyarok, Molnár Kiadó, Budapest 2012, 220-226. oldal.

Marouth (Egyházasmarót, Apátmarót mellett, Ipolyságtól Ény-ra) 1269-tól már birtokolták. Mivel a falu temploma az ő részükön állt, nevezik őket maróthegyházi Maróthy-nak is. Itt van halastavuk is 1509-ben. 1525-ben is a családé a település nagy része. Hont vármegye.
1509-ben Dersky Imrét és Mátyást János csereképpen megszerzett derzsenyei birtokrészébe iktatják, s baz iktatáson megjelent Egyházasderzsenyei Szudy Gergely is. Imre viszont Maróthy Jánosnak átengedi az alsógyügyi halastavat, s Egyházasmaróton kap egy másik halastavat a hozzátartozó földekkel együtt.
1512-ben Maróthy János teljes egyházasmaróti birtokrészét veszi zálogba a Bossányi család.
Rákóc (Korponától DNy-ra) 1524-ben Hont vámegye
Unyatin (Korponától D-re) 1523-ban Hont vármegye
Varbók (Korponától D, DK-re) Hont vármegye
Zsember 1524-ben Hont vármegye
Domanyik-ban zálogbirtokuk van 1524-ben Hont vármegye
1524-ben Domaniki András Domanyikon zálogosít Maróthy Antalnak és Bernátnak.
Szemeréd 1430 curia Blassii Maróthy Hont vármegyében
Varsány 1524-ben Hont vármegyében
1516-ban a család Hont vármegyében pereskedett. Ekkor Dalmaday Sebestyén és Pál választott bíró, míg Dalmady Kelemen eljáró nádori emberként szerepelt.[343]

A család feltehetőleg a mohácsi csata után szerzett birtokokat Komárom vármegyében. Majd innét kerül át Nádasdy familiárisként Sopron és Vas vármegyébe. Itt birtokos lesz Rábahídvégen, Káldon, Zsédenyben stb.

[343] Bakács István: Hont vármegye Mohács elõt: Akadémiai Kiadó, Budapest 1971. (A Maróthy családra vonatkozóan ez a legfontosabb szakirodalom, de még ez is téved, mikor azt írja, hogy 1502-ben Maróthy Magdolna asszonyt Guti Országh László özvegyének említik. Magdolna a Guth-Keled nembéli Maróthy család tagja és ezért nem a Hont vármegyei Maróthy-k közül való.)
https://library.hungaricana.hu/hu/view/MolDigiLib_VSK_Hont_varmegye_Mohacs_elott/?pg=345&layout=s&query=Mar%C3%B3thy

Maróthy László káldi kúriája. A kúriát Káldy Gyula építtette 1770/1790-körül, az itteni birtok 1490/1430 kat. hold.[344] Késő barokk stílusban épült, majd a 19. században átalakították, eklektikus megjelenést adva az épületnek.

A káldi gazdaság része 1898-ban Nagy-Sitke és Kanata-puszta. 3000 hold. Intenzív gazdaság, lóhere- és luczerna-termeléssel és nagyarányú szarvasmarha-tenyésztéssel. Vadászat 3200 holdon, szarvas, őz és vaddisznóra. Eladási piaczok: Sárvár, Kis-Czell. Átlagos földhaszonbér 16—20, nagyban 5—8 frt. Átlagos napszám: férfiak 40—100, nők 30—70 krig. Tulajdonosa ekkor Maróthy László.[345]

A Káld községben lévő 8 szobás kastélyt a Földigénylő Bizottság a községnek juttatta 1945-ben. A volt tulajdonosától, Maróthy Istvántól megváltott épületet kulturális és oktatási célra vették igénybe. 1946 nyarán még az orosz katonaság használta és közben teljesen tönkretették.[346]

[344] A felsőkáldi Káldy család történeteKáld: : https://sites.google.com/site/kaldycsalad/home/kald

[345] Borovszky: Vas vármegye (Magyarország vármegyéi és városai, 1898)VASVÁRMEGYE MEZŐGAZDASÁGA ÉS ÁLLATTENYÉSZTÉSE: Gazdasági egylet

[346] Vasi Szemle 52. évfolyam, 1998 / 2. szám, MAGYAR NYUGAT: Bajzik Zsolt: A Vas megyei kastélyok és műkincsek sorsa 1945 után, II. rész

A zsédenyi Maróthy kúria 1890-ben épült, és az itteni birtok kb. 1117 kat. hold. A tanácsköztársaság idejében 9 helyiségből állt. Ekkor, igen rossz állapotban volt. A XX. század végén már 12 szobás kastélyszállóként működött az épület. Felújítását Maróthy Melinda segítségével végezték el, aki ott töltötte gyerekkorát. A zsédenyi birtokhoz 684 kh. (kataszteri hold) erdő tartozott.[347]

A család birtokos a Vas vármegyei Meszlényben (Meszlen), Csomaházán, Ikerváron, Hegyfalun.

A Maróthy (egyházasmaróthi – maróthegyházi Maróthy) család levéltára 1935-től az Országos Levéltárban található. Ez körülbelül 30 középkori okleveleket is tartalmaz, de szerintem az anyagban több Maróthy család anyaga keveredik.[348] Több mint 30 éve ezt az anyagot én magam is tanulmányoztam. Az anyag főleg az rozsályi és egyházasmaróti Maróthy családdal foglalkozik, és a dunántúli maróthegyházi Maróthy-kat nem említi.

Az maróthegyházi Maróthy család tagjainak azonosítását nagyban megnehezíti, hogy azokon a területeken is feltűnnek azonosíthatatlan Maróthy-ak, ahol a család élt. Így például Sopron vármegyében a Bánffyak jobbágyai között, noha az általam vizsgált család nem jobbágy és épp Sopron vármegyében birtokos, mint nemes család.

A családtagok leszármazásának megállapítását nagyban nehezítheti, hogy 1530-ban Bars vármegyében Istvánffy Miklós szerint: Mehemed átmenvén seregével Esztergom táján, azon vidéket, mely Ghymes, Léva és Szt. Benedek közt fekszik, kifosztotta, elhamvasztotta, Verebélyt, Csiffárt, „Aranyos”-Maróthot felgyújtotta, minden lakosaikat elhurczolván. Feltehetőleg ekkor veszhettek el a család iratai. 1573-ban a török ismét feldúlta a térséget.[349] Bars és Nyitra közelsége miatt, a család esetleges komáromi és győri jelenléte indokolt lehet.

[347] Szovják Jenő: Erdőgazdálkodás, erdőigazgatás Vas megyében 1945 előtt, az erdők államosítása I.: Vasi Szemle 1983 (37. évfolyam, 1983 / 2. szám: NAPJAINK – KÖZELMÚLTUNK:

[348] Levéltári Közlemények, 14. (1936), SZEMLE, Kossányi Béla: Az Országos Levéltár 1935-ben / 355–360. o. Turul 1935 (A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság Közlönye), Hivatalos Értesítő a M. Kir. Országos Levéltár gyarapodásairól. Cz. A.

[349] Kőrössy József: A Felvidék eltótosodása: Nemzetiségi tanulmányok Pozsony, Nyitra, Bars, Hont, Nógrád, Abauj, Zemplén és Ung megyék területéről, Budapest, 1898, Grill Károly udvari könyvkereskedő

További nehézség a család evangélikus vallása, mivel ezen anyakönyvek sokkal ritkábban maradtak fent, mint a katolikus anyakönyvek a vallásüldözés és az ellenreformáció miatt. A vallást rendező türelmi rendelet ugyan is csak 1781-ben adta ki II. József.

Maróthy Tamás és **György** (1517, 1533, 1577 előtt+) 1533-ban elveszíti a Hont vármegyei Egyházas – Maróth falut, az ugyanazon megyében Dyznos községben bírt részjószágát, s barsmegyei Perled (ma: Perlep) egész faluját, valamint kisbéládi részbirtokát. Mivelhogy a megnevezett két Maróthy és Doroszlay János «keresztyén hitükről megfeledkezvén s ördögi ösztöntül üzettetvény, nemes Nagy Jánost és Szepesi Magyar Demetert gonoszul meggyilkolták.[350] Birtokaikat a Bercsényi család kapta meg. A két Maróthy 1549-ben kap bűnbocsánatot, noha hatalmaskodásaiknak nem vetettek véget.

1546-ban Kistapolcsányi György, Maróthi György, Zsemberi Boldizsár és Doroszlói Farkas Bercsényi Lászlónak perlepi részbirtokára ütöttek és kúriájából minden ingóságát, nemes Hobordanecz Márk apósával és Raach Györgyné Borbálával, Bercsényiné Cicelle asszony nővérével együtt, akiket a panaszos, mint szegénysorsú menekülteket, fentartott, kidobták és kiűzték, minden marháját elhajtották, gabonáját és egyéb eleségét a házból kidobatták s a részbirtokot elfoglalták, ezer foritnyi kárt okozván. Továbbá ugyanott elfoglalták Ölvedi Benedekné Márta asszonynak és Nagy Máté özvegyének kúriáit és részbirtokait is, 100 frt-nyi kárt okozván nekik. Várdai Pál érsekprimás, kir. helytartó ezért őket a garamszentbenedeki konvent útján maga elé idéztette. [351]

A XVI. század közepén Bars vármegyében is birtokolt Perlepen 7 portát.[352]

Feltehetőleg ezen Maróthy Györgyre vonatkozik egy 1526-ban kelt oklevél[353], valamint talán a ezen Maróthy György ingóságait írták össze 1528-ban. [354] Az anyagot ismertető Thaly Kálmán szerint György Hont vármegyei és Egyházas – Maróthoz köthető a személye. Ez az irat viszont, Zemplén vármegyében került elő.

Ittem ego Georgius Marothy assignavi ad manus Domini Thome Fratris mei res et bona mea post hoc denominanda, ea sub conditione, ut ipsa teneat in domo pacifice et quiete et quandocunque voluero, sine omni occasione omnis ad me concedet ; ittem hoc coram Nobilibus Andrea Syraky et Nicolao Zwdi necnon Georgio Thwri ac plebano Marothiensi.

Ittem, cristas pauonis quattuor.

» cristas darw duas. cristas haytottak, iiiij.

» zarkwlya iiij cum tolthok cuprien.

» Sysak, cum tholtok cuprien. frena iiij cum aureis boglariis, diuturna.

» zabolaki, unus ex illis aureo boglario.

» langenas quinque, duas maiores et tres minores. » Hungaro vocabulo palaczk thok. paplum praeparatum de thaphota, unum, duos frenos kethéfek.

» Zygelew 1, super eum existens gomb YII cuprien.

» picharium vnum argenteum.

» gladium vnum, prevalet triginta fior.

» thwrbam vnam.

---

[350] Turul 1890 (A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság Közlönye)I. Értekezések és önálló czikkek. Thaly Kálmán: Családtörténeti és genealogiai kalászatok. 149. oldal

[351] Sipos III. Béla: A nyárádgálfalvi Fekete, alsójárai Pápay, Szénási és a rokon családok története.: https://markosfalvi-sipos-csaladfa.freewb.hu/fekete-jakab-papay-szenasy-csaladfak/

[352] **Maksay Ferenc**: Magyarország birtokviszonyai a 16. század közepén I. kötet (Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 16. Budapest, 1990)

[353] DIPLOMATIKAI LEVÉLTÁR (Q szekció) Családi levéltárak (állagtalan fondokból) Maróthy család (Q 246)

[354] Magyar Történelmi Tár – 3. sorozat 18. kötet – 1895.A gróf Klobusiczkyak zétényi levéltára. Közli: Thaly Kálmán, 6. oldal

» calcarem vnum cuprien., aurosum, seil. vnum.
» Lobogoth, vnum.
Itteni, Bonchok nigrum vnum. » tunicam vnam magnam. coloris sekfüszin. tunicam certam magnam, coloris zyrke pwrpian. purpurum vnum. zewd sub purpuro existens. gerezna pegyweth hath. Tapéta iij. » Boves decem. » thwlok 1.
» scultellas plumbeas quinque. » discos X, diuturna.
» Quodcunque currus hic existit, pars ad porcionem meam. pars ad aliam.
Ittem, ferrum singwas X.
» catenam vnam. magnam. » Terebrum iiij.
» cantera plumbea quinque, vnacum maioribus. » Balista trés. » catenam certam. » comp es ij. » ewst 1. » catenas maiores. » Ligones tres.
» ligonem thwethw ac alia plura ferrea instrumenta
» pelvim. duas cupreas. Ittem. has praedictas res
promisit mihi tenere pacifice et eas omnino ad manus meas praesentare cum voluero. Anno 1528.
(p. H.) (Eredeti, félíven, alól piros pecséttel, melyről a czímer lekopott. Igen apró, elfajolt, rossz írás.)

A tanúk neve igen érdekes. Sziráky András, Zudi „Kozár" Miklós, Thúri György. A Thúri család utóbb a dunántúli várharcok kiemelkedő családja lett, míg Zudi „Kozár" Miklós Visegrád várnagya 1532-ben.

1582-ben a néhai Maróthy György Bars megyei Perlep, Egyházas-Maróth helységekről és Közép-Sember és Disznós részbirtokait örökli Bárbála (Borbála) lánya és annak férje.[355]

1558-ban Felső-Kubin főbbjeinek, névszerint pedig Kubiny Kristófnak, Zmeskal Venczeszló és neje Maróthy Borbála ellen a nyolczados törvényszék előtt folyt pörük…[356]

Szerintem a Zólyom vármegyében 1557-ben élő Maróthy György, nem azonos az általam tárgyalt Maróthy családban ugyan ekkor élt Györggyel, noha Hont és Zólyom vármegyék egymással határosak. A forrás Zólyomban az említett Maróthy Györgyöt dicatornak, avagy adórovónak jelöli. Az adórovókat (dicator) a XVI. század közepétől kezdve rendszeresítették eredetileg kincstári tisztviselőkként. Működésük a porták (jobbágytelkek) összeírására, továbbá az évi adók kirovására és beszedésére terjedt ki.[357]

Kőrössy könyvében Hontban kihaltnak tekinti a Maróthy családot.[358] Ez viszont nem zárja ki azt, hogy a család másik vármegyében ne élt volna tovább. És itt a használt előnév, a maróthegyházi igen fontos, mert pont ez köti össze a honti és a vasi családot.

Maróthy I. Mihály

[355] **Nagy Iván**: Magyarország családai. Czímerekkel és nemzékrendi táblákkal. 12. kötet (1865) Zmeskal család. (Domanoveczi és Lestinei)
[356] **Nagy Iván**: Magyarország családai. Czímerekkel és nemzékrendi táblákkal, 7. kötet, Mesko család. (Felső-kubini, nemes, a széplaki enyiczkei, báró.)
[357] Föglein Antal, XVI. sz. közigazgatás-történeti adatok Zólyom megyéből, Századok, 1923-1924, LVII-LVIII. szám, Budapest 1924
[358] Kőrössy József: A Felvidék eltótosodása: Nemzetiségi tanulmányok Pozsony, Nyitra, Bars, Hont, Nógrád, Abauj, Zemplén és Ung megyék területéről, Budapest, 1898, Grill Károly udvari könyvkereskedő

Gömör vármegyében volt birtokos egy Mihály, akit 1576-ban már néhai. 1580-ban és 1588-ban ismét néhainak írták. Az ő birtoka Runya falu volt. [359] Feleségét runyai Soldos Annának hívták. Ő korábban Szilassy György (1562 után halhatott meg) férje volt. Ha I. Mihálytól származik esetleg tovább a Maróthy család, akkor nem Soldos Annától, hanem egy korábbi feleségétől képzelhető ez el. [360] Talán ez a Mihály, aki Korlátkői család Korlátkői várának (Nyitra vm.) várnagya 1554-ben.[361] Igaz, lehet, hogy a nyitrai Aranyos-Maróthiak egyik tagjáról van szó, és akkor a várkapitány más család tagja.
A szakirodalom eddig az egymást követő Mihályokat nem különítette el.

Maróthy II. Mihály (1542), akinek felesége a hont vármegyei disznósi Horváthy Borbála (1570, 1598) Szerintem tőle a III. János (1689, 1694)-ban kihalt ág származik, bár az egyházasmaróthi Maróthy családot innét származtatják tovább, szerintem tévesen. Talán ő az a Maróthy Mihály, aki 1544-ben Bihar vármegyében birtokos, Maróthy György nevű rokonával együtt. [362]

Maróthy III. Mihály, aki 1587 előtt hunyt el.
Talán rá vonatkozik az alábbi okirat: Kelt. 1549. május 12., Vízkelet
Maróti Mihály Vízközben tiszttartó ispán – Nagyszombat város bírájának
Az irat külsején későbbi kéztől: 1549, Maróthy Mihály. Gyűrűspecsét nyomával.
Tartalma: Maróti Mihály és katonái, amikor a nagyszombati káptalannál intézték ügyeiket, István házában szálltak meg. István egy szablyát tarsollyal és egyéb apróságokkal együtt három forint értékben nem adott oda távozásukkor, állítólag azért, mert a katonák is elvittek tőle egy takarót. Maróti Mihály az ügy rendezésében kéri a bíró segítségét.
Marothÿ mÿhal | Az vÿzkǫzben tizt tarto ispan [363]- Szigetköz és a Csallóköz összefoglaló neve.

Talán ő, vagy II. Mihály az, aki szerepel egy Nyitra vármegyei birtokperben 1569.04.13-án, mint esküdt. Ebben a perben Rudnay György, divék-ujfalusi Zsámbokréthy II. Boldizsár gyermekei ellen folytat pert Kis-Bossány miatt.[364] Ha ő, akkor 1578-ban is őt említhetik Nyitra vármegyében.[365]

III. Maróthy Mihály örökösei és Bánffy Gáspár között per volt 1588-ban.
A perben Nádasdy Ferenc közvetítőként lépett fel. Nem tudni kik Mihály örökösei. [366]

1587. júl. A m. kir. kamara Pálffyhoz. A m. kamara felvilágosítást kér Pálffytól néhai Maróthy Mihály jószágairól, melyeket Olaz Gergely komáromi vajda a királytól kért.

[359] Borovszky Samu: Gömör-Kishont vármegye (Magyarország vármegyéi és városai, 1903, GÖMÖR-KISHONT VÁRMEGYE NEMES CSALÁDAIA XVII. század
[360] Tóth Péter: Gömör vármegye közgyűlési és törvényszéki jegyzőkönyvei II. 1580–1587. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Levéltári Füzetek, 52. 1–317. p. Miskolc, 2011. Borsód-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltári Füzetek 52.
[361] Neumann Tibor: A Korlátköviek (Egy előkelő család története és politikai szereplése a XV–XVI. században) Doktori (PhD) értekezés, Piliscsaba, 2006.
[362] Makay Dezső: A Csanád nemzetség Waffa és Bogyoszló vonala. (Második közlemény, egy tábla melléklettel.), Turul, 1896/2.
[363] BAKONYI ZSUZSANNA: Magyar nyelvű írásbeliség a 16. századi Nagyszombatban Témavezető: Prof. Dr. Bessenyei József, DSc, A doktori iskola vezetője, Prof. Dr. Romsics Ignác, az MTA rendes tagja: Eszterházy Károly Egyetem, Történelemtudományi Doktori Iskola, Eger, 2017
[364] **Rudnay Béla**: A Zsámbokréthyak (Budapest, 1908.), IV. A divék-ujfalusi Zsámbokréthyak
[365] Alteste Kongregationsrecord von Komitats Nitra in zwischen Jahren 1572 – 1609: http://www.ondrejkovics-sandor.com/?lg=11&s=30&art=126&comp=
[366] Jedlicska Pál: Adatok erdődi báró Pálffy Miklós a győri hősnek életrajza és korához 1552-1600 (Eger, 1897))

1588. máj. 26. Ernő főherceg ír Pálffyhoz. Pálffy mint békebíró. Pálffy M., Nádasdy Ferencz s Illésházy Istvánnal megbízást kapott Ernő fhgtől, hogy a Bánffy János részéről Bánffy Gáspár s Maróthy Mihály (örökösei) között fenforgó peres ügyben közvetítőleg járjon el, s intse meg — Ernő kívánságához képest — **Bánffy Jánost** a barátságos egyezség létrehozására.

1588.04.05-én Ernő főherceg ír Pálffyhoz a komáromi vár uradalma érdekében. Ernő egy kellemetlen megbízással kereste fel Pálffyt, meghagyván neki, hogy néhai Maróthy Mihálynak birtokait, melyek egykor Komárom várához tartoztak, ismét a vár uradalmához csatolja, daczára annak, hogy e birtokokat a kir. helytartó Görög Jánosnak adományozta volt.

Hasonlókép intézkedjék Felaranyas pusztával is, mely régente szintén e vár uradalmának egy részét képezte. Ha e pusztához Maróthy özvegyének a magyar törvények értelmében valamely czimen birtokjoga lenne, ennek megváltása végett egyezkedjék az özvegygyel.[367]
Szerintem III. Mihálynak nem volt gyermeke, vagy ha volt, akkor az lány lehetett. Ezért nem ír az oklevél gyermekekről, hanem örökösökről, és ezért van kiemelve özvegyének birtokügye. Ha lenne fia, akkor az szerepelne feltételezésem szerint az oklevélben és nem az özvegy.

III. Mihályról csak feltételezhető, hogy Nádasdy familiáris, mivel perében békítőleg lép fel Nádasdy Ferenc.

Maróthy II. Pál Nyitra vármegyei nemes, aki az 1580-as években hunyt el. Mivel gyermektelen volt, birtokait testvére Maróthy Bálint örökölte.[368] Szerintem ez a Pál nem egyezik azon Pállal és Lőrincz deák nevű testvérével, aki ellen 1562.05.04-én Zerdahelyi Péter nyitrai olvasókanonok panaszt tett, mert a borért a megállapodott összegnél kevesebbet fizetett.[369]

Maróthy III. Pál, Nádasdy Tamas nádor sárvári katonája
Pál, már 1555-ben szerepelt Nádasdy Tamás familiárisai között.[370] Szerintem 1525/30 körül születhetett, mégpedig a birtokait vesztett Tamás unokájaként. Ha György (1517, 1533, 1577 előtt+) ágából eredne, akkor feltehetőleg Borbálát nem fiúsították volna.
Mint a nádor sárvári lovas katonája 1556-ban ott lehetett a Szigetvár török ostromának felmentésére indult seregben. A sereg Nádasdy Tamás vezetésével Babócsa várát vette ostrom alá, mire Hadim Ali budai pasa felhagyott Szigetvár ostromával. Nádasdy Tamás és Zrínyi IV. Miklós vezette magyar haderő, Ali budai pasa seregét Babócsa közelében legyőzték. Ezért a törökök, az időközben megerősített Szigetvár ostromával végleg felhagytak.
1556 októberétől – decemberéig Nádasdy Kristóf (Tamás testvére) Rábaközi hadában volt ott. Októberben a hadat 38 familiáris alkotta, de decemberre már csak 8 familiáris maradt Nádasdy Kristóf mellett. A nyolc között volt Ányos Boldizsár, Cziráki János, Szemcsey László, Zichy Bálint és Pál, Récsey István, Giczy Farkas és Maróthy Pál. A familiárisok 5-8 lovast hoztak még magukkal.[371]

Maróthy Pál életében ezt követően békésebb évek következhettek, mert 1556-1562 között a törökök és a Habsburgok országai között béke volt.[372] Pál, 1558-ban Pápa várában is szolgált,

[367] Jedlicska Pál: Adatok erdődi báró Pálffy Miklós a győri hősnek életrajza és korához 1552-1600 (Eger, 1897))
[368] Komáromy András dr. Marótegyházi Maróthy család (czímerrel), Nagy Iván családtörténeti értesítő 3. (1901)
[369] Vagner József kanonok, Adalékok a Nyitrai székes-káptalan történetéhez, Nyitra, 1896
[370] Századok – 2010. TANULMÁNYOK: Dominkovits Péter - Pálffy Géza: Küzdelem az országos és regionális hatalomért. A Nádasdy család, a magyar arisztokrácia és a Nyugat-Dunántúl nemesi társadalma a 16-17. században (2. rész)
[371] Dominkovits Péter: Familiárisi szolgálat – vármegyei hivatalviselés: Egy 17. századi Sopron vármegyei alispán, gálosházi Récsey (Réchey) Bálint
[372] Nádasdy Tamás: https://hu.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1dasdy_Tam%C3%A1s_(n%C3%A1dor)

mint Nádasdy szervitora (familiárisa). [373] A Dominkovits Péter - Pálffy Géza tanulmány Pált a jeles Maróthy katonacsalád tagjai közé sorolja. Mivel a felsorolt szervitorok nemesi családok tagjai, így adódik, hogy Maróthy Pál is bizonyosan nemes, így joggal tekinthető a maróthegyházi Maróthy család tagjának. Talán vele, mint Nádasdy familiárissal tűnik fel először a család Sopron vármegyében.[374]

Maróthy IV. Mihály pápai várkapitány

Elképzelhető, hogy apja az a Maróthy Mihály volt, akit 1587 júliusában már néhaiként emlegetnek.[375] De mivel III. Mihály nem volt Nádasdy familiáris, szerintem nem ő az apa. Az apa inkább lehet Pál, aki Nádasdy Tamás nádor lovaskatonája. Nagy Iván szerint a pápai várkapitány jelenik meg először Vas vármegyében birtokosként. Birtokát, Meszlényt pedig később is a család birtokolta.

Maróthy IV. Mihály születésére csak következtetni tudunk például Wathay Ferenc önéletrajzából. Wathay 1568-ban született, de mint írja, Maróthy Mihály intésére házasodik meg. Máshol uramnak titulálja. Ezekből arra következtethetünk, hogy Maróthy, Wathaynál idősebb lehetett.[376] Így viszont lehetett Maróthy alsólindvai Bánffy Magdolna kortársa, aki 1557-ben született. Wathay 1584-ben már katonaként szolgált 16 évesen, akkor Maróthy is lehetett már katona az 1570-es években.

Ha elfogadom, hogy IV. Miklós, Pál fia, akkor feltételezhető, hogy Nádasdy Ferencnek a „Fekete bég”-nek (Vas és Sopron vármegyék főispánja) a harcaiban is részt vett, mielőtt várkapitány lett. Így ott lehetett 1577-ben a Szigetvár körüli portyán, 1578-ban pedig a simontornyai lesvetésen. Ez után Nádasdy csapata ismét Szigetvár körül portyázott. Maróthy 1579-ben ott lehetett a bajcsai csatában. Maróthy a bajcsai palánkvárban minden valószínűség szerint járhatott, mivel a vár ásatása közben előkerült egy nagyméretű pecsétgyűrű, ami három rózsát ábrázol. Ez pedig a Maróthy család címerére nagyon hasonlít.

89. PECSÉTGYŰRŰ
Ezüst. Nagyméretű, ovális alakú fején pecsét negatívja látható. A reneszánsz jellegű címerpajzsban egy jobbra nyúló páncélos kar három virágból álló csokrot tart, a címerpajzs felett balra fogyó hold, jobbra nyolcágú csillag van.
Átm.: 2,1 cm. Fej sz.: 1,4 cm.
Lh.: 333. objektum melletti kultúrréteg (2000).
Ideiglenes ltsz.: 2000.7.16.
(F. G.)
89

377

[373] Századok – 2010. TANULMÁNYOK: Dominkovits Péter - Pálffy Géza: Küzdelem az országos és regionális hatalomért. A Nádasdy család, a magyar arisztokrácia és a Nyugat-Dunántúl nemesi társadalma a 16-17. században (2. rész)

[374] Uradalomigazgatás és zálogbirtokok egy szempont a patrónus kliens viszony működéséhez a 17. századi Sopron vármegyei Nádasdy-birtokok példáján https://adoc.pub/uradalomigazgatas-es-zalogbirtokok-egy-szempont-a-patronus-k.html

[375] Jedlicska Pál: Adatok erdődi báró Pálffy Miklós a győri hősnek életrajza és korához 1552-1600 (Eger, 1897))

[376] Wathay Ferenc, Prosamüvei, Régiségbúvár, Kiadta Ponori Thewrewk József, Első kötet, Második füzet, Pozsony 1838.

[377] BAJCSA-VAR: Egy stájer erődítmény Magyarországon a 16. század második felében: Kiállítás a zalaegerszegi Göcseji Múzeumban 2002. május 31. - 2002. október 31., Kiállítás a budapesti Hadtörténeti Múzeumban 2002. november 21. - 2004. január 31. Zalaegerszeg 2002

Guth-Keled nembéli Maróti

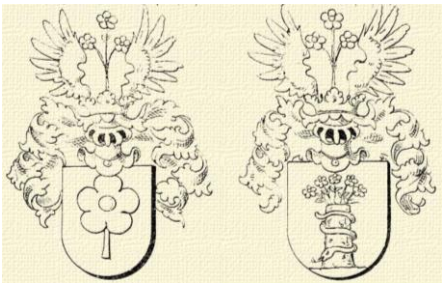

egyházasmaróti Maróthy maróthegyházi Maróthy

dóbófalvi Maróthy[378]

A sisakdísz és a rózsa motívum alapján, a három Maróthy család rokonnak tűnik, de mint látjuk, az „egyházasmaróti ág" leszármazása is igen bizonytalan, ugyan így az erdélyi gyökerű „dobófalvi ágé" is levezethetetlen.

Ez után Nádasdyt elkísérhette a berzencei török palánkvár alatti levetésre és hadicselre is. Berzencét közel 350 török katona védte 1569-ben. Maróthy IV. Mihály, Nádasdy, Zrínyi György és Batthyány Boldizsár csapatával ott küzdhetett a varsadi csatamezőn. A csatában elesett 250 török, 430 fogságba esett és a magyarok zsákmányoltak 20 zászlót. Ez után Nádasdy Esztergom környékén portyázott. A három magyar főúr hada 1583-ban Koppány környékén portyázott. Nádasdy huszárjai élén 1584-ben Károlyvásárnál győzte le a törököket. Nádasdy Ferenc 1700 fős hada 1586-ban Törökkoppánynál szétvert egy török sereget. 1587-ben Nádasdy lovasai Szigetvár körül portyáztak. Ez után viszont Nádasdy hata vértesaljánál vereséget szenvedett. 1587 augusztusában Nádasdy Ferenc és Zrínyi György hada, Karlócánál legyőzte a szigetvári, pécsi, mohácsi és koppányi bégek egyesült hadát. Nagyon sok török fulladt a közeli mocsárba, míg 1300-an fogságba estek. A magyarok vesztesége mindössze 11 fő volt.

Nádasdy Ferenc részese volt az 1593-as sziszeki győzelemnek, majd a székesfehérvári és a pákozdi diadalnak. 1594-ben elfoglalta Nádasdy hada Segesdet, Berzencét (lehet, hogy Maróthy IV. Mihály ekkor vesztette el a gyűrűjét), Szőnyt, majd saját, valamint a Vas, Sopron és a Zala vármegyei csapatokkal és a királytól kapott 300 lovassal és 300 gyalogossal részt vett Esztergom ostromában, ahol Balassi Bálint is elesett.

1595-ben újra részt vett az Esztergomot ostromló német–osztrák–olasz–magyar koalíció kötelékében, ezután Pálffy Miklóssal Párkányhoz vonult, és a Dunán hidat verve azt bevették.

[378] Siebmacher: Wappenbuch

Amikor üzenetet kaptak, hogy a budai beglerbég felmentő sereget állított össze a csatából elmenekült török erőkből Óbuda és Vörösvár mellett, Mátyás főherceg, az ostromlók parancsnoka parancsot adott Pálffynak és Nádasdynak ezen erők szétkergetésére. Ebben döntő szerepe volt a „Fekete bég" vezette 1000 lovasnak.

Esztergom elfoglalása után Visegrád bevétele következett. 1597-ben Nádasdy foglalta vissza Tatát a töröktől. Ezután Pápa környékén ütött rajta a törökön. Szeptemberben már Győr alatt hadakozott, majd huszáraival a nógrádverőcei ütközetben tüntette ki magát.

Maróthy IV. Mihály 1597-ig szolgált Sárváron, mi több 1596-tól Nádasdy Ferenc lovaskapitánya. Maróthy IV. Mihály 1597-tól már Pápán szolgált, így a „Fekete bég" további harcaiban szerintem már nem vett részt.[379]

1586. nov. 22. A magyar tanácsosok kérik, hogy büntessék meg Maróthy-t vagy azonos nevű rokonát [?], mert nem teljesíti a continuus milesek (katonáskodásra kötelezett falusiak) **kiállítását**. Szerintem ez a forrás Maróthy IV. Mihályra vonatkozik.

Nagy Iván, Maróthy Mihály feleségének írja alsólindvai Bánffy Magdolna (1557 – 1583)-át.
Ezt a házasságot Czakó Károly is átvette munkájában.[380]

A kapui várhoz tartozó Göbös falu és vele természetesen a major is hamar gazdát cserél. A Nádasdyak **1590-ben a Kávássy Margitot, Viczay György özvegyét feleségül (esk. 1588) vevő Maróthy Mihálynak** (sárvári kapitány) adják zálogba 800 (máshol 1000) forintért. Göböst az 1595. évi adókivető bizottság valóságos értéke fölé becsülte, hiszen míg Vitnyéd taksája mindössze 5, Iváné 6, Göbösé mint Szentmiklósé 16 forint volt. 1599-ben Maróthy Mihálynak még mindig 12 adófizető háza van Göbösön és ebből csak 2 üres. A helyzet azonban napról napra romlik. Egy év múlva a 6 adófizető ház mellett 6 ház üres, lakatlan. A viszonyok leromlásában több körülmény közrejátszott, de legfőképp az a változás, mely a földesúr személyében bekövetkezett. Maróthy Mihály a pápai vár kapitányává emelkedett. Már pusztán ezért sem tudott annyit foglalkozni birtokaival, mint korábban, de ez a tragédiák sorozatának csak kezdete. Ismeretes, hogy Maróthy Mihályt előbb, 1600-ban a vallonok árulása juttatja török kézre, de innen Nádasdy és Schwarzenberg kiszabadítják. Már-már úgy tűnt, végleg sikerül a töröktől megszabadulni, de amikor hazafelé tartott, Sárvárnál a törökök utolérik és megölik. Kávássy Margit Sárvárról küldözgeti a meghívókat férje temetésére. A XVII. század elején Kávássy Margitnak Viczay Györgytől született fiáé, Viczay Tamásé Göbös, majd **1608-ban Maróthy Zsuzsa férjéé, Hagymássy Miklósé**. [381]

Viczay Tamás, Lózsi tulajdonának vezetését pedig Maróthyra bízta, aki nemcsak a gazdálkodással, hanem a helység fejlesztésével (építkezések, házak és malom) is törődött.[382] Maróthy bírta ekkor a Viczay család lózsi kastélyát és ez után használta a lózsi előnevet.
Lózson 1588-ban a jobbágyportákon kívül két nemesi kúriát egy várkastélyt és négy zsellérrel rendelkező evangélikus lelkészséget írtak össze benne. 1598-ban Viczay Istvánné 50, Maróthy Mihály 45 jobbágyház tulajdonosa volt. A történetírók szerint **Lózs** a XVI. század végére a megye egyik legnagyobb településévé nőtte ki magát. Ekkorra érte el tekintélye is a csúcspontot.

[379] Nádasdy Ferenc: https://hu.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1dasdy_Ferenc_(hadvez%C3%A9r)
[380] Magyar Családtörténeti Szemle 1940. 4. szám, Czakó Károly: Az alsólindvai Bánffy család.
Az alsólindvai Bánffy család. Közli : Czakó Károly. III. rész. Az alsólindvai ág.
[381] AGRÁRTÖRTÉNETI SZEMLE 39. évfolyam (1997)1997 / 3-4. sz. KÖZLEMÉNYEKKATONA IMRE: A gazdálkodás formái a kapuvári uradalom néhány falujában a XVI-XVII. században 536-537. oldal
[382] Honismeret, 1986 (14. évfolyam) TERMÉS: Dr. Mikó Sándor: Egy Sopron környéki község, Nagylózs

1595-ben megyegyűlést is tartottak itt. Ezért is írta Maróthy Mihály 1598-ban a csepregi senior lelkésznek: „városunkat sok fő - fő emberek is járják".
1598-ban Maróthy Mihály engedélyt kért Reczés János csepregi evangélikus esperestől, hogy prédikátor hiányában az „oskola mester olvashassa a gyülekezetben vasárnap az Postillát" (evangéliumi magyarázat)[383]

A Viczay családtól került hozzá Ebergőc, Göbös, Horpács, Iván, Lózs és Széplak. [384]

A 16. század elején újra együtt vannak a Viczay birtok Viczay György gyermekeinek (Tamás, Sándor és Ilona férj. Hagymásy Kristófné) kezén, tehát ezen birtokokat Maróthy Mihály a Maróthy családban nem örökíti tovább. Ez is azt mutatja, hogy Mihálynak két felesége lehetett, mivel például Meszlén továbbra is Maróthy kézen marad. [385]

1589. február 20-án a Haditanács megparancsolja Zrínyinek, hogy Bánffy Miklós és Maróthy Mihály ügyét „durchs Kriegs recht" (hadiállapot szerint) tárgyaltassa.[386]

1589 valószínűleg Kanizsán szolgál (1589.02.20. Zrínyi György kanizsai főkapitánynak elrendelik, hogy hadiszékén rendezze **Bánffy Miklós** és Maróthy Mihály vitás ügyét. [387]

1590 körül Tholdj István pedig **Maróthy Mihály**, Nádasdy Ferenc **fogarasi várkapitány** lovagjának írt levelében kijelenti : » . . . az én ismeretlen asszonyomnak atyámfiának egy néhány régi pénzt küldtem, az minemű pénzzel az régi pogány fejedelmek éltek Erdélyben. Fogaras vára 1527-től fele részben Nádasdy Tamás birtoka, de arról 1532-ben Maylád (Majláth István) javára lemond [388] Maróthy ekkor a loósi (lózsi) előnevet használta második felesége birtoka után.

[383] Soproni Szemle, 1989 (43. évfolyam, 1-4. szám)1989 / 3. szám KISEBB KÖZLEMÉNYEK: Ruhmann Jenő: A Frankenburg úti aluljáró környékének története
Honismeret, 1986 (14. évfolyam) TERMÉS: Dr. Mikó Sándor: Egy Sopron környéki község, Nagylózs
[384] Századok – 2010: TANULMÁNYOK: Dominkovits Péter - Pálffy Géza: Küzdelem az országos és regionális hatalomért. A Nádasdy család, a magyar arisztokrácia és a Nyugat-Dunántúl nemesi társadalma a 16-17. században (2. rész)) 1005-1006. oldal
Dominkovits Péter: Sopron vármegye XVI. század végi birtokos társadalma, Soproni Szemle, 1999. LIII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM
[385] Soós Imre: Adatok a sopronmegyei középbirtokok 16. századi történetéhez: Soproni Szemle, 1937., 1 évfolyam, 3. szám.
[386] PÁLFFY GÉZA: KATONAI IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS A KIRÁLYI MAGYARORSZÁGON A XVI XVII. SZÁZADBAN
[387] VESZPRÉM MEGYEI ÉLETRAJZI LEXIKON
[388] Horváth Henrik: Gótikus bronzmozsár a Halászbástyai Kőemléktárban, BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS VÁROSTöRTÉNETI MONOGRAFIAI 10. TANULMANYOK BUDAPEST MÜLTJÁBÓL, Budapest, 1938.

Fogaras vára

Fogarason lehetett 1589-1593/93 között. Ezt azt mutatja, hogy Nádasdy kifejezett bizalmasa és belső embere volt. Feltehetőleg járt ekkor Báthory Zsigmond (1586-1598) erdélyi fejedelem udvarában is.

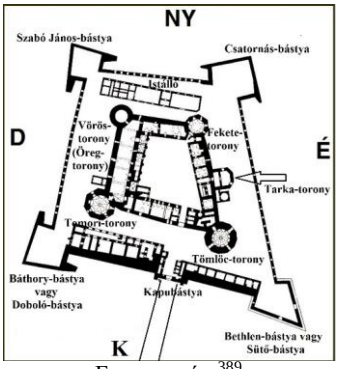

Fogaras vára[389]

Fogaras vára 1588-1594 között Báthory Boldizsáré volt. Nádasdy Ferenc (1555-1604) „Fekete bég" felesége Báthory Erzsébet. Maróthy 1590-es Fogarasi jelenléte így már érthető, mivel a Nádasdy család ekkor visszaszerezhette Fogaras egy részét, mivel továbbra is használták a nádasdi és fogarasföldi előnevet.

1593-1594 Nádasdy Ferenc dunántúli kerületi főkapitány 150 lovasának kapitánya (1593.10.15. Felfogadás. 1593.12.23. Mustra Szombathelyen, 1594.07.01-én szintén mustra lehetett.[390]

[389] Egri Gábor: Fogaras várának története a XVI. század végétől napjainkig? Erdély egyik legbiztonságosabbnak tartott síkföldi vára: https://studhist.blog.hu/2019/02/28/fogaras_varanak_tortenete_a_xvi_szazad_vegetol_napjainkig

[390] Pálffy Géza: A veszprémi végvár fő- és vicekapitányainak életrajzi adattára (16-17. század). In: Veszprém a török korban. Szerk. Tóth G. Péter. (Veszprémi Múzeumi Konferenciák 9.) Veszprém 1998. 117, 152.
Veszprém a török korban (Veszprémi Múzeumi Konferenciák 9. 1998) Adattár (Pálffy Géza) III. A veszprémi végvár vicekapitányainak „Életrajzi lexikona" (16–17. század)

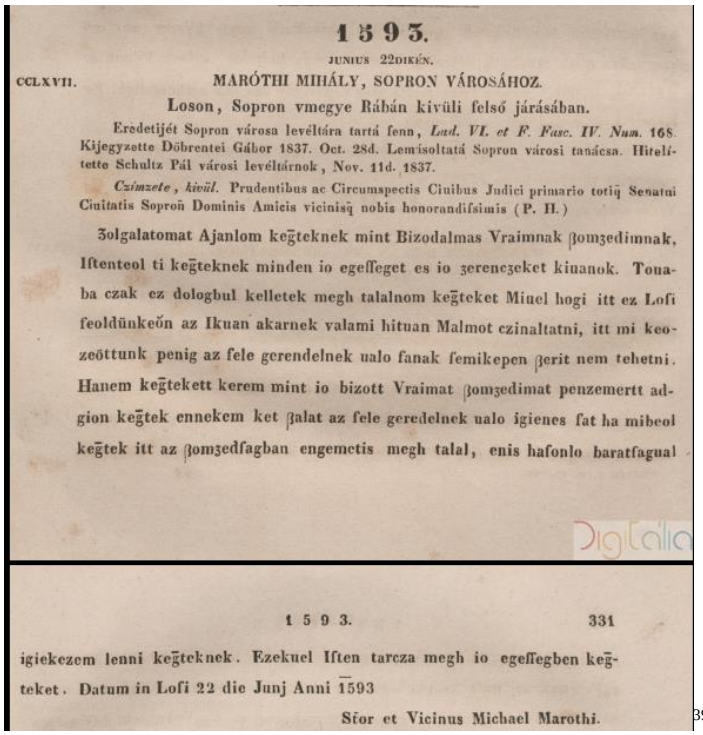

1593.

JUNIUS 22DIKÉN.

CCLXVII. MARÓTHI MIHÁLY, SOPRON VÁROSÁHOZ.

Loson, Sopron vmegye Rábán kivüli felső járásában.

Eredetijét Sopron városa levéltára tartá fenn, *Lad. VI. et F. Fasc. IV. Num.* 168. Kijegyzette Döbrentei Gábor 1837. Oct. 28d. Lemásoltatá Sopron városi tanácsa. Hitelítette Schultz Pál városi levéltárnok, Nov. 11d. 1837.

Czímzete, kivül. Prudentibus ac Circumspectis Ciuibus Judici primario totiq̃ Senatui Ciuitatis Soproñ Dominis Amicis vicinisq̃ nobis honorandisimis (P. H.)

Ʒolgalatomat Ajanlom keg̃teknek mint Bizodalmas Vraimnak ꝑomʒedimnak, Iſtenteol ti keg̃teknek minden io egeſſeget es io ʒerenczeket kiuanok. Tonaba czak ez dologbul kelletek megh talalnom keg̃teket Miuel hogi itt ez Lofi feoldünkeön az Ikuan akarnek valami hituan Malmot czinaltatni, itt mi keozeöttunk penig az fele gerendelnek ualo fanak femikepen ꝑerit nem tehetni. Hanem keg̃tekett kerem mint io bizott Vraimat ꝑomʒedimat penzemertt adgion keg̃tek ennekem ket ꝑalat az fele geredelnek ualo igienes fat ha mibeol keg̃tek itt az ꝑomʒedſagban engemetis megh talal, enis hafonlo baratfagual

Digitalia

1593. 331

igiekezem lenni keg̃teknek. Ezekuel Iften tarcza megh io egeſſegben keg̃teket. Datum in Lofi 22 die Junj Anni 1593

Sſor et Vicinus Michael Marothi.

[391]

1593. februári hópénzfizetési posztóosztásról felvett jegyzék Sennyey Sándor, Bezerédy Gergely, **Maróthy Mihály**, Sittkey György, Zichy György, Bük Balázs, Magyarosy János, Tulok Tamás és Gergely, Hetyey Miklós, Szőllősy János, Nádasdy László, Hoszutóthy János, Polányi Mátyás neveit tünteti fel. Az 1593. november/1594. februári negyedéves hópénzfizetési lajstrom 67 forvitort vett számba, közülük az alábbi két tucat a nyugat-dunántúli vármegyék (Sopron, Vas, Zala, Győr) portális adóösszeírásaiból egyértelműen megfogható birtokostársadalmának is tagja: Agha Mátyás, Bakács Sándor, Barocz Bálint, Csányi István, Csics Gotthárd, Darabos János, Gadóczy Imre, Hetyey Miklós, Joó Gergely, Kerecsényi Bálint, Köcski Tamás, Kardács Gáspár, Maróthy [Mihály], Lippay Lőrinc, Niczky Benedek, Poky Boldizsár, Sittkey György, Stansitth Ferenc, Szelestey Ádám és István, Tulok Gergely és Benedek, Zeke János, de e jegyzékben szerepel annak a Bicsérdi Benedeknek is a neve, akit 1607 tavaszán sárvári főporkolábként Nádasdy II. Ferenc özvegye, Báthory Erzsébet a háborúság idején hű és jámbor szolgájaként méltatott. [392]

1596-ban a taxalista összeírások finomabb elemzése megkívánja az összeírt személyek név szerinti vizsgálatát, ugyanis többen (pl. Chernel Pál özvegye, Maróthy Mihály, Meszlényi Benedek etc.) mindkét összeírásban is szerepelnek, ugyanis egyaránt rendelkeznek

[391] Döbrentei Gábor: Régi magyar nyelvemlékek (5/2. kötet), A Magyar Királyi Egyetem' Nyomtatása, Buda, 1840.
[392] Turul 2008 (A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság Közlönye) 2. füzet 1. Értekezések, önálló cikkek Dominkovics Péter: Főúri udvar - uradalom - vármegye - katolikus egyház. Adatok és szempontok a 17. századi nyugat-dunántúli megyei nemesség mozgástereinek kutatásához

jobbágyportával és nemesi községekben kuriális telekkel. A fenti problémát tovább árnyalja a több, de név szerint meg nem nevezett nemes által birtokolt települések helyzete.[393]

1595-1597 sárvári kapitány (1595.05.21.-én)
Itt említem meg a Batthyány birtokok esete alapján a főúri familiáris és várnagy jövedelmét és szerepét.
Familiáris bére: 1 lovas tartására évi 16 Frt. a Batthyány uradalomban az éves bér a familiáris részére 1580-ban. Ehhez jött a posztó és csizma kiadása. A kapitány vagy a komornyik, vörös skarlátba öltözhettek. Az éves posztó ára nagyából egy lóhelynyi pénz (16 Frt.). A kiemelteb familiáris kap még: bort, gabonát, szénát, kősót, disznókat, tyúkokat és szőrméket. A familiárisok szolgáinak fizetésé néha posztót vagy lábbelit, ha pedig kvártélyban voltak, akkor hetipénzt tartalmazott. Ehhez jön a prebenda (napi élelmezés az udvarnál familiáris és szolgálói részére) rangtól és életkortól függően 0,25-2 pint borból, 1-2 cipóból és hetente 5-15 font húsból állott. A fizetés mellett Batthyány Ádám sokszor házat vagy földet is juttatott familiárisainak, általában zálogban vagy több generációig tartó adományként. Ez akár több falu is lehetett. Batthyány Ádám alkalmanként, elsősorban újévkor lovakkal, fegyverekkel, lószerszámokkal posztókkal, bőrökkel, ruhákkal is megajándékozta familiárisait.
A familiárisi kapcsolat legkomolyabb hasznát azonban sokszor nem is az eddig fölsorolt anyagi juttatások, hanem a dominusz által kínált támogatás, kapcsolatrendszer és karrierlehetőségek jelentették.
A körmendi vár kapitánya Batthyány hadainak főkapitánya a főúr után. Ő az úr első számú tanácsadója és helyettese politikai és katonai tisztségeiben. Jogi és gazdasági tanácsadó is egyben.[394]
Ugyan akkor nem lehetett lényegtelen Nádasdy mint országos főúr személyes patrónusi szerepe sem, ami megnyilvánulhatott Maróthy házasságaiban is.

1596 januárjában, Meszlényben volt Sopron és Vas vármegyék nemesi közgyűlése. Ekkor, Nádasdy Ferenc mindkét vármegye főispánja. [395]

Maróthi Mihály lozsi lakos Réczés Jánost kéri, hogy vizsgálja meg a hozzájok Meszlenből ajánlkozó prédikátort. Lozs, 1596 és 1599. között szeptember 14.
„Excellenti eruditione pietateque praestanti viro, Joanni Reczes Concionatori in Christo J. Ecclesiae ac Seniori apud Chepregienses, Domino nobis plurimum Venerando etc. Szolgálatomat ajánlom kgdnek mint bizodalmas Uramnak. Továbbá ezt akarám tudtára adni Kgdnek. Az minemű jámbor Predikátort Isten közinkben vezérlett és hozott vala az fölső elmult esztendőben, esztendeje kitelvén tőlünk elmene, Isten úgy akarván; azért mostan afféle jámbor igaz keresztény tanító nélkül szükölködünk egész Városul. Im azért mostan, hon nem létemben, találkozott volt egy Predikátor Meszlenből: ez jámbor, hiremmel esett, hogy ajánlotta volna magát az Városnak, hogy abban az Isteni hivatalban, melyre Isten őtet választotta, örömest szolgálna, ha akaratunk volna őtet megfogadásunkban. Én azért ezt a jámbor Predikátort nem ismerem, ki légyen és ez mellett minemű tudományban és vallásban vagyon. Kgdet kérem mint Uramat továbbá való szolgálatomért, hogy kgd hivatnája hozzája és kgd szorgalmatosan és valóban kérdezné meg az ő vallása és tudománya felöl, ha idevaló-e, avagy nem mi közinkben. Kgdet ugyan biztomban találtam meg e felöl.

[393] Soproni Szemle, 1999 (53. évfolyam, 1-4. szám)1999 / 2. szám: GAZDASÁG ÉS KÖZIGAZGATÁS: Dominkovits Péter: Sopron vármegye XVI. század végi birtokos társadalma
[394] KOLTAI ANDRÁS: Batthyány Ádám. Egy magyar főúr és udvara a XVII. század közepén. (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai 14.) Győr 2012.
[395] Dominkovits Péter: Egy vezető földesúri familiáris, Mankóbüki Horváth Bálint tudósításai Sopron vármegye közállapotairól: Soproni Szemle, 2005 (59. évfolyam, 1-4. szám)2005 / 2. szám, MŰHELY

Mert György uram is, hogy elmene is tőlünk, arra kére, hogy kgdet keressem meg felőle és kgddel próbáltassam meg, ha idevaló-e avagy nem. Mert mi az Calvinistát teljes szűnknek indulatjából nem szeretjek, hanem az kgd vallásán valót. Ha pedig kgd azt megkérdezné és nem mi közinkben való leend mind tudományában, mind vallásában, kgd én nékem megirja, ha idevaló leend is, azt is megirja kgd, mert mi igaz vallásút kivánunk és jó tudományút, mivelhogy ezt az mi Városunkat sok főfő emberek is járják és annak tudományának is kell lenni, hogy mi is mind emberek előtt ő kglmével tisztességet vallhassunk. Azért ha ide való nem lészen, inkább akarunk egy ideig a nélkül lenni, hogy nem mint afféle vallásút tartani. Végezetre ezen kérem kgdet, hogy ha ide való nem lészen és olyat nem küldhet kgd, ki ide való volna, kgtek az több Senior uraimmal engedje meg az én kérésemre, hogy az itt való Schola Mester hadd olvassa az mi gyülekezetünkben Vasárnap az Postillát. Mind ezekről kgdtől minden jó választ várok, mint Uramtól. Isten tartsa meg kgdet. Datum Lossini 14. Septembris. Én Marótthi Mihály, Losson kgdnek szolgál." [396]

1596. 05.14-én sárvári tiszte mellett továbbra is Nádasdy Ferenc lovaskapitánya.

Maróthy Mihály 1596-ban Nádasdy Ferenc gróf közbenjárásával kísérletet tesz, hogy a Veszprém és Palota várnak jövedelmeit megszerezze.[397]

1597-1598 pápai főkapitány-helyettes Georg Andreas von Hofkirchen főkapitány mellett, illetve az utóbbi távollétében egyúttal ideiglenesen megbízott pápai főkapitány.
Pápa őrsége ekkor 1000 fő volt. Maróthy ekkor lovastiszt.[398]
1597.08.25. Engedelmességre intő levél a pápai katonasághoz Maróthy kinevezése kapcsán, 1597.08.27. Maróthy már Pápáról kéri a vár ellátását. [399]

Mi Miksa stb.
Őcsászári felsége kapitányainak, azok helyetteseinek, zászlótartóinak mindösszesen és egyenként, miként más magasabb és alacsonyabb rangú tisztjeinek és minden gyalogos közkatonájának, akiket mi az osztrák tartomány fizetésén Pápa várába rendeltünk, kegyünket és minden jót küldünk. Kegyelmesen adjuk értésetekre, hogy mi kedvelt hívünket, Maróthy Mihályt, az irántunk tanúsított igaz, becsületes jóindulatáért, a hadügyekben szerzett tapasztalatáért és különösen eddigi szolgálataiért, a fentemlített őfelsége nevében a mondott várba kegyesen főkapitány-helyettesnek fogadtuk fel és egyúttal kegyesen megbíztuk őt az ottani főkapitány, kedvelt hívünk, nemes Georg Andreas von Hofkirchen báró távollétében ugyanezen végvár teljes kormányzásának ideiglenes ellátásával, és neki ezt el is rendeltük. Ezért nektek a fentemlített őcsászári felsége nevében kegyesen megparancsoljuk, hogy az
említett főkapitány-helyettesnek minden illendő és becsületes dologban segítségére legyetek, neki illendő, becsületes és köteles engedelmességet mutassatok és vele szemben magatokat mindenben oly módon viseljétek, miként azt becsületszerető, igaz katonáknak a feljebbvalójukkal szemben tanúsítani illik. Ekként hajtsátok végre a császári felség és a mi kegyes akaratunkat és szándékunkat. Kelt [a dátum oldalt:] 1597. augusztus 25-én, a Pápa

[396] Payr Sándor: EGYHÁZTÖRTÉNETI EMLÉKEK. FORRÁSGYÜJTEMÉNY A DUNÁNTÚLI ÁG. HITV. EVANG. EGYHÁZKERÜLET TÖRTÉNETÉHEZ. I. KÖTET, Sopron, 1910.
[397] **Tölgyesi József (szerk.)**: Veszprém múltja és jelene - Veszprémi Szemle könyvek 9. (Veszprém, 2016) II. Veszprém újkori története. Dr. Lukcsics József
[398] Horváth Elek, Pápa végvári szerepe a XVI. században, Magyar Katonai Szemle, 1935 (5. évfolyam, 3. negyedév), HADTÖRTÉNET ÉS HADILEVÉLTÁRI OKMÁNYOK
[399] Pálffy Géza: A veszprémi végvár fő- és vicekapitányainak életrajzi adattára (16-17. század). In: Veszprém a török korban. Szerk. Tóth G. Péter. (Veszprémi Múzeumi Konferenciák 9.) Veszprém 1998. 117, 152.
Veszprém a török korban (Veszprémi Múzeumi Konferenciák 9. 1998) Adattár (Pálffy Géza)III. A veszprémi végvár vicekapitányainak „Életrajzi lexikona" (16–17. század)

melletti táborban.[400]

Szerintem IV. Mihály első felesége lehetett **alsólindvai Bánffy Magdolna (1557 – 1583)**, akitől a maróthegyházi Maróthy család származott tovább. Ezt erősítheti meg IV. Mihály második házasságának körülménye is, amikor egy többgyermekes özvegyet vesz feleségül, Kávássy Margit személyében. Talán, Bánffy Magdolna révén kerültek a maróthegyházi Maróthy családhoz, a Gut-Keled nembéli Maróthy család okiratai. Maróthy Mihályt a Nádasdy család igen erőssen patronálta és talán ez állhatott a Maróthy – Bánffy házasság hátterében is.

Széplakon is birtokos volt Maróthy Mihály.[401]

„Pápának az törökre szegii Swartzenbergtul, azmely helyt az Úristen körösztyén kézben adván ugyan 1597 esztendőben, augusztus holnapban lén nekünk — az sárvári hadnak azaz 410 lovasnak és 500 gyalog hajdúknak odarendelésünk, főkapitányunk lévén azon megirt Maróthy Mihály."[402]

1593-ban Sopron városától gerendát és fát kért Lóson. [403]

1598-1599. egy György nevű jámbor és jó lutheránus lelkész volt Lozson. Marótthi Mihály lozsi elöljáró 1599. szept. 14. írja Reczés esperesnek: "Az minemű jámbor Predikátort Isten közinkben vezérlett és hozott vala az fölső elmult esztendőben, esztendeje kitelvén tőlünk elmene". Meszlenből ajánlkozott egy másik lelkész (onnan, ahol Beythéék gyüléseztek), de a távozó György predikátor azt ajánlotta, hogy Reczés esperessel vizsgáltassák meg, vajon Lozsra való-e, vagy nem. "Mert mi az Calvinistát teljes szünknek indulatjából nem szeretjük, hanem az Kegyelmed vallásán valót" - írja Maróthy Reczésnek. Ebből látni, hogy a szenvedélyes hitviták mennyire kiszivárogtak már a nép közé is. "Mi igaz vallásút kivánunk és jó tudományut." Ha ilyen nem akad, akkor inkább engedjék meg a szenior urak, hogy iskolamesterük olvashassa a gyülekezetben vasárnap a Posztillát. 1599-ben tehát megbízható jó tanítójok volt a lozsiaknak.[404]

1598-1601 között kinevezett pápai főkapitány (1598.01.21. Engedelmességre intő levél Bécsből a pápai katonasághoz Maróthy kinevezése kapcsán. Befejeződnek a tárgyalások Maróthyval a tisztség elvállalásáról. Februárban Maróthy már főkapitányként intézkedik. 1599.02.08-án főkapitány. 1601.01.18-án Enyingi Török Istvánnak jóváhagyják a pápai főkapitányságot. 1601.03.30-án Török kéri beiktatását. 1601.05.15-én Georg Leschenbrand mustraírnoknak elrendelik Török beiktatását.

Mint Pápai főkapitány, Ő felügyelte Nagyvázsony és Tihany várait is.

[400] Pálffy Géza – Hermann István: A pápai vár felszabadulásának négyszáz éves emlékezete 1597-1997, Pápa, 1997, ISBN 963 04 8503 6
[401] Soproni Szemle, 1999 (53. évfolyam, 1-4. szám)1999 / 2. szám: GAZDASÁG ÉS KÖZIGAZGATÁS: Dominkovits Péter: Sopron vármegye XVI. század végi birtokos társadalma
[402] Vasi Szemle 1965 (17. évfolyam, 1-4. szám) 1965 / 4. szám, Békefi Antal: A vasi várak zenei élete a török megszállás idején 1526-1686 I.
[403] Döbrentei Gábor, Á Magyar tudós társaság' (tudományos akadémia) évkönyvei. Köt.1-17 ..., 4. kötet, II. Vegyes Tárgyú Régi Magyar Iratok CCLXXVII, időkör 1600-ig, első szállítmány: https://mek.oszk.hu/07800/07897/pdf/nyelvemlek2_2.pdf
[404] Payr Sándor: A Dunántúli Evangélikus Egyházkerület története, Székely és Társa Nyomda, Sopron, 1924.

Maróthy Mihály főkapitányként 2000 Ft-ot kölcsönzött, és ezért Somogy megyei birtokokat kapott zálogba Török Istvántól.[405]

1598.04.14-én mint Lozsi birtokos, egy birtokperben szerepelt. „ A Vághy János által Sárandi László özvegye, Fekecs Zsófia ellen egy röjtöki irtásföld miatt indított birtokperben felvett tan úkihallgatási jegyzőkönyv."[406]

1598.08.04.-1599. novemberéig **egyúttal ideiglenesen megbízott veszprémi főkapitány.**
Miután a vallon csapatok - Csesznek vára felé - elvonultak Veszprém alól, 300 magyar katona szállta meg a veszprémi várat. A várban (Veszprémben) az elmenekült őrség 14 ágyút és 10 mázsa lőport hagyott hátra. Schwarzenberg Maróthy Mihály parancsnoksága alatt 150 pápai huszárt és ugyanannyi hajdút rendelt a véghely őrségéül.[407]
A parancsnokságot ideiglenesen Maróthy Mihály pápai főkapitány látta el, úgy hogy helyettesét Wathay Ferencet - küldte 53 lovasával Veszprémbe.
1598.08.04. Veszprém visszavétele után Maróthyt - pápai főkapitányi tiszte mellett egyúttal megbízzák a veszprémi főkapitányi tisztséggel is.

1598.08.04. „Azután ismég Veszprím második elveszése és újobban megnyerése után hatodik kapitány Maróthy Mihály [volt] " - vallotta egy tanú 1623-ban. 1599.05.27-én Maróthy továbbra is Veszprém élén áll, hiszen ekkor innen tudósítja Nádasdy Ferencet a tatárok készülődéséről. 1599.08.31-én a Haditanács tudatja Maróthyval, hogy Tobias Graf főkapitányt hamarosan beiktatják Veszprémben. Elrendelik neki, hogy ebben legyen segítségére és tudassa minden szükséges dologról.[408]
1598-as oklevél: Ami pedig őfelségének a Pápa végvár építésére vonatkozó megkeresését illeti, a közgyűlés elhatározta: levél útján kell őfelségét kéréssel megkeresni, hogy méltóztassék már végre a magyar tanács által elosztatni a szükséges helyekre az ország törvényeinek megfelelően az alattvalók által a végvárak építésére ajánlott munkát. Sokan panaszkodnak ugyanis a főurak és a birtokos nemesek közül azok, akiknek jószágaik a Rába folyón túl fekszenek - többek között Nádasdy Tamás és Nádasdy László (magnifici) is -, hogy a mondott végvár katonái Maróthy Mihály várkapitány parancsára jogtalan betörésekkel garázdálkodnak birtokaikon, jobbágyaikat törvénytelen és elviselhetetlen munkákra kényszerítik.

1598-as oklevél: A közgyűlés úgy véli, hogy a vármegye közönségének a 'nevében levelet kell írni Maróthy Mihály uramnak, a mondott Pápa vára kapitányának, hogy ne kényszerítse a megye lakosait ezen végvár építésére addig, amíg őfelsége nem tárgyal a tanácsával és nem határoz e dolog felöl.

1599-es oklevél: Mivel Vát és Merse possessiók birtokos nemesei azt panaszolják, hogy Maróthy Mihály, Pápa várának kapitánya elfoglaltatta és a maga számára szedeti be a mondott possessiók

[405] **Kubinyi András (szerk.)**: Tanulmányok Pápa város történetéből a kezdetektől 1970-ig (Pápa, 1994) Szakály Ferenc: Pápa a török korban
[406] **Dominkovits Péter**: XVI. századi magyar nyelvű iratok Sopron vármegye levéltárából (Sopron, 1996) FORRÁSOK
[407] Hadtörténelmi Közlemények, 131. évfolyam, Hadtörténeti Intézet (Budapest, 2018)2018 / 2. szám KÖZLEMÉNYEK Bagi Zoltán Péter: Adolf von Schwarzenberg a hadvezér
[408] Veszprém a török korban (Veszprémi Múzeumi Konferenciák 9. 1998) Adattár (Pálffy Géza) I. A veszprémi végvár főkapitányainak archontológiája (1542–1700)
Veszprém a török korban (Veszprémi Múzeumi Konferenciák 9. 1998) Veress D. Csaba: Veszprém a tizenötéves háborúban (1593–166)

hídjain szedni szokott vámokat, a közgyűlés utasítja a követeket, hogy kérjék meg őfelségét: méltóztassék szigorúan megparancsolni Maróthy Mihálynak e vámok visszaadását.[409]

1599-ben Enyingi Török István Pápa várának felszabadítására Maróthy Mihálytól 2000 magyar forint kölcsönt vett fel, ezért nevezettnek zálogba adta Szent-György, másként Varjaskér, Szólád-Szeres és Korpád népesített falukat, ezenkívül Kula-Ság, Sári, Simonfa, Himes és Magyari lakatlan birtokokat, valamint Őszöd, Kéthelyfalu, Mustfalu, Berénfalu és Vásáros-Mernye somogyi községekben levő részbirtokait és Vas megyében Magasít minden tartozékával.[410]

1599-ben Vas- és Zala megye panaszkodnak, hogy noha ők Kanizsához tartoznak ingyen munkát adni, a jobbágyokat Maróthy Mihály Pápához is erőteti.[411]
Maróthy Mihálynak a Csapod melletti Göbös és más birtokain kívül Ivánban 45 hold irtás-és 9 hold köblös földje van. 1599-ben még mindig 12 adófizető háza van Göbösön és ebből csak 2 üres. A helyzet azonban napról napra romlik. Egy év múlva a 6 adófizető ház mellett 6 ház üres, lakatlan.[412]
1601.05.18. előtt, halt meg, valószínűleg még az esztendő legelején. Van, aki halálát 1600. szeptember-re teszi. A sebesült Maróthy-t Sárvárra vitték, ahol közel egy hónapig reménykedtek felgyógyulásában, de végül sebesülésébe belehalt.[413]
Viczay Margaréta 1601.05.18-án már özvegyként szerepel. 1601.01.18-án viszont utódának, enyingi Török Istvánnak már jóváhagyják Pápa élén, és ez valószínűleg Maróthy halálával és nem lemondásával megüresedett tisztségével van összefüggésben. [414]

Az 1602.10.10-i, lózsi közgyűlésben Maróthy Mihály özvegye nevében Takács Mátyás sajtoskáli (Kaal) jobbágy kapcsán tett tiltakozást.[415]

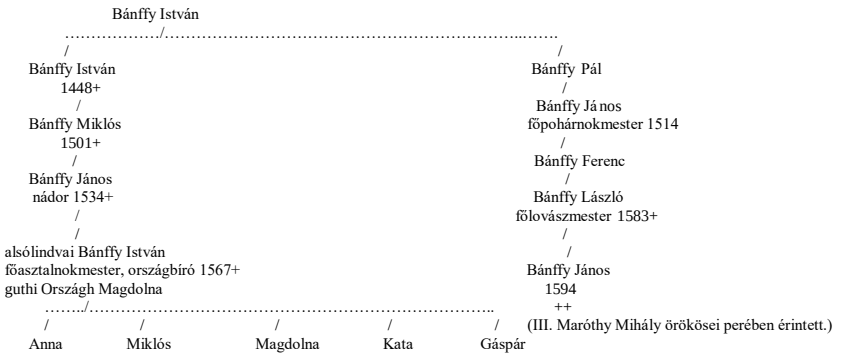

[409] **Tóth Péter**: Vas vármegye közgyűlési jegyzőkönyveinek regesztái I. 1595-1600. - Vas megyei levéltári füzetek
[410] **Fraknói Vilmos és Károlyi Árpád (szerk.)**: Monumenta Hungariae Historica 3. Monumenta Comitialia regni Hungariae 9. 1598—1601 (Bp., 1885): II. A POZSONYI ORSZÁGGYŰLÉS 1599. MÁRCZIUSBAN.
[411] **Fraknói Vilmos és Károlyi Árpád (szerk.)**: Monumenta Hungariae Historica 3. Monumenta Comitialia regni Hungariae 9. 1598—1601 (Bp., 1885): II. A POZSONYI ORSZÁGGYŰLÉS 1599. MÁRCZIUSBAN.
[412] AGRÁRTÖRTÉNETI SZEMLE 39. évfolyam (1997)1997 / 3-4. sz. KÖZLEMÉNYEKKATONA IMRE: A gazdálkodás formái a kapuvári uradalom néhány falujában a XVI-XVII. században 536-537. oldal
[413] Nádasdy Ferenc Múzeum, Sárvár: http://nadasdymuzeum.hu/marothy-mihaly-2014-11-06
[414] Pálffy Géza: A veszprémi végvár fő- és vicekapitányainak életrajzi adattára (16-17. század). In: Veszprém a török korban. Szerk. Tóth G. Péter. (Veszprémi Múzeumi Konferenciák 9.) Veszprém 1998. 117, 152.
Veszprém a török korban (Veszprémi Múzeumi Konferenciák 9. 1998) Adattár (Pálffy Géza)III. A veszprémi végvár vicekapitányainak „Életrajzi lexikona" (16–17. század)
[415] Aetas, 2002 (17. évfolyam) 2-3. szám: TANULMÁNYOK: Dominkovics Péter: Egy kora újkori ügyvéd pályaképe – Szepsy (Zepsy) János

1544 szül. 1547 1557 – 1583 1569-1572 1551.12.21-
br. Révay János főpohárnokmester IV. Maróthy Mihály gersei Pethő Katalin
Zrínyi Orsolya Kávássy Margit (gyerekeiben kihalt 1607 után+)[416]
(unokáiban kihal) (III. Maróthy Mihály örökösei perében érintett.)
(IV. Maróthy Mihály vele pereskedett)

Ahogy a családfán látszik, Magdolna, Bánffy Gáspár testvére. A III. Mihály körüli perben való Bánffy részvétel mikéntje még nem tisztázott, de szerintem köze lehet a Maróthy – Bánffy rokoni kapcsolathoz, így Nagy Ivánnak igaza lehet a két család házassága terén.

Mivel Meszlény (Meszlen) Vas vármegyében (Szombathely közelében) Maróthy IV. Mihály olyan birtoka, ami nem szerepel a Viczay örökségben, így feltételezhető, hogy az saját családi birtoka. Ez a birtok viszont feltűnik a Vas vármegyében élő maróthegyházi Maróthy család kezén, amit így IV. Mihály után örökölhettek. Mivel IV. Mihály testvéréről nem tudok, Vas vármegyében pedig IV. Mihály tűnik fel először, így igen valószínű, hogy utódai örökölték Meszlent. Mivel Maróthy fiúk a Viczay – Kávássy örökségnél nem szerepelnek, így fia-fiai csak alsólindvai Bánffy Magdolnától születhetett – születhettek.

Maróthy IV. Mihály pápai várkapitányhoz kötődik Magyarország legnagyobb zsoldoslázadása.
Zsoldoslázadás
(A lázadást feldolgozó különböző művekben, kisebb – nagyobb időrendi eltérések vannak.)

1600-ban Pápa várkapitánya Maróthy Mihály volt, noha a vár és város földesura, Török István maga is vitéz katona volt, de az Udvari Haditanács nem adta át neki a várat és a várkapitányságot. A vár akkor jól megerősítve védve volt kettős, köröskörül folyt vízárkokkal, melyek délnek meglehetős nagy tavat képeztek, mely viszont a mellette elterülő ingovány miatt járhatatlanná tette a város környékét azok előtt, kik a tolvaj utakat és dűlőket nem ismerték. Ezen a természettől alkotott erősitvényeken kívül, a vár és város közt, egy 10 öl mély és 20 öl széles futóárok volt fölemelve, és partjai védelem tekintetéből jól fölszerelve.
A várba másfélezer francia és vallon (belga) katonát küldtek a magyar őrség mellé. Azonban a zsoldot időben nem küldték be a várba. A mintegy 3000 zsoldosból közel 1500 fő volt vallon. A zsoldosoknak a hadvezetőség fél évi zsolddal, mintegy 60 000 forinttal tartozott. Veszprém, Vas és Sopron vármegye népe a korábbi rablásaik miatt őket, tolvaj franciáknak nevezte. 1600.05.10-én már lázongtak és a törökökkel is felvették a kapcsolatot. A pápai zsoldosok azzal fenyegetőztek, hogy Pápát átadják a fehérvári török pasának. Maróthy Mihály Veszprém és Pápa főkapitánya, idejében jelentette az esetet a haditanácsnak, amely németekkel akarta felváltani a lázadókat. Erre kitört a zsoldoslázadás.

1600.06.01-én az ott elhelyezett zsoldos hadak Istvánfi krónikája szerint (Historiarum de Rebus Ungaricis Lib. XXXII.) eddigelé hallatlan gazságra vetemedtek. Kis híján ezer ember, Fia és de la Motta kapitányok vezérlete alatt, azzal az ürüggyel, hogy nem kapta meg hátralékos zsoldját, föllázadt Maróthy Mihály várkapitány (ezredes) ellen. Álnok módon szállásukra csalták, mintha valami fontos megvitatni valójuk volna. Maróthy semmi rosszat sem sejtve, hadnagyaival, Szlakovics Farkassal, Bakács Sándorral és kisebb kísérettel el is ment hozzájuk. A zsoldosok rájuk törtek és az ellenkezőket leöldösték, a többit lefegyverezték és azokba a börtönökbe vetették, ahonnan a török foglyokat hazabocsátották Székesfehérvárra.
Megüzenték Dervis fehérvári pasának, hogy a várat 100 000 arany fejében átadják. A törökök 60 lovast küldtek az erősség megszemlélésére, de végül cseltől tartva távol tartották magukat az erősségtől, és a kért aranyakat sem vitték magukkal.

[416] Nagy Iván: Magyarország nemes családai…….

A francia zsoldosok mihelyt a tanácsházban együtt kapott tiszteket elzárták, az őrségekre siettek, s mivel azon a napon éppen a német őrségen volt az őrszolgálat sora, azokat őrhelyeiken meglepve, lefegyverezték, s ez idő óta a város kapuihoz s őrhelyeire csupán maguk közül helyeztek őrcsapatokat. Hogy zendülésük teljes legyen, a lefegyverzett magyar és német őrség ruháit, fegyvereit, ruháit, pénzét és lovait maguk közt elosztották, sőt azok nejeit és leányait, valamint gyerekeit is rabszolgáikká tették. Néhányan meg úgy gondolkodva, hogy úgyis a török lesz ezután az ő legjobb barátjuk, maguk is török ruhába öltöztek, és török módra rendezték be életük módját.

A katonák és a közel 1000 civil váltságdíját a lázadók 1000 aranyban szabták meg. Ezt Maróthy azonnal kész volt megfizetni.

A várban 1600.06.02-án érkezett meg Wathay Ferenc hadnagy, akit a lázadók bebocsátottak a várba. Ők csak harmadikán fogták le a lázadók.

Maróthy hiába fizetett saját vagyonából 1000 aranyat, a lázadó zsoldosok nekiestek a városnak és lelketlen fosztogatást vittek végbe. Asszonyokat és szüzeket becstelenítettek meg. Sok nő inkább az öngyilkosságba menekült. Majd a fehérvári basának üzentek, hogy ha zsoldjukat megfizeti, kezére fogják játszani a várost. Istvánfi megjegyzi, hogy a törökök maguk is oly förtelmesnek találták ezt az eljárást, hogy eleinte cselvetésnek gondolták és nem akartak velük szóba ereszkedni. Csak ismételt sürgetésre küldték el Ahmed agát hatvan lovassal és egy hónapi zsolddal. A város polgárai közül mindkét nembélieket együttvéve, közel 500 főt Budára vittek és eladták őket rabszolgának a lázadók.

Wathay-t egy főtéri házban tartották őrizet alatt. „Egy éjjel — 15. napja — már lévén ott való rabságunknak az végzés szerént kihívok egy franciát az kamaraszékre (árnyékszék), azholott az vasamat levevén az lábaimul, hozzákészülék az dologhoz, és az kamoraszék ajtaján kiugordván, megkaptám a franciát, és az földre rántám, tűlé el akarván vonnom a szablyát, és az a francia alattam kiált vala, én kifutamnám az másik ajtón." Remélte, hogy a többiek követik. „...és az ott álló strázsa is (hogy rettenetesen sivalkodtam volna) elfuta." Wathay egyszerre az utcán találta magát. Mindenfelé őröket látott, erre elhatározta, hogy leugrik a magas palánkról.„...az ki is a Borosgyőr felől való bástya (nyugati bástya) és a szegetet nagy bástya közé, azhol az csatorna van, közel azhoz, holott sem kötelem, semmi nem lévén, és mindenfelől a sok strázsa... rászánám magam és lassan kihágván az palánkkötőfájára, kiugrám az (vár) árokba." Szerencsére megúszta nyaktörés nélkül. Az őrök összefutottak, és amikor az árok túlsó oldalán felfelé kapaszkodott „...az sűrűn való hozzám lövéstül, az mely gránát dolmány rajtam vala, két helyen általmenvén az golyóbis, mégis magam nem sebesülék..." Innen Wathay Marcaltőre ment, ahol fél lábáról levágta a vasat a kovácsműhelyben, majd feleségét kereste fel, akit nemsokára elragadott a pestis. Onnét ment tovább a császári csapatokhoz. A lázadás hírét így a császáriaknak Wathay vitte meg.

Mikor Mátyás főherceg értesült a zsoldosok (belgák) garázdálkodásáról, meghagyta Schwarzenberg Adolf hercegnek, hogy csináljon rendet Pápán szép szóval, ha lehet, fegyverrel, ha kell. Bizony az utóbbira került a sor.
Így lázadás hírére Schwarzenberg 2000 válogatott gyalog és 1000 Kollonits (Kollonich) lovas katonájával 1600.07.10-én a vár alatt megjelenve tábort ütött, azonban az egyre áradó víz miatt, vagy két mértföldre volt kénytelen magát a vártól elvonni.

1600.06.14-én Adolf Schwarzenberg győri főkapitány hadai bekerítették Pápát. A várat erősen lövették és a vár vizesárkát is lecsapolták. Közben hatalmas esőzés volt. Schwarzenberg 24 lovast

küldött Pápa alá avval, hogy intsék a lázadókat a vár töröknek átadásától és ígéretet tett a zsoldhátralék kifizetésére. A lázadók elvetették a békeajánlatot.

Két lázadót, töröknek öltöztetve kiküldtek a várból, de őket elfogták a törökök és átadták őket a Győrben állomásozó császári csapatoknak. Közben 20 magyar katona kijutott a várból a titkos alagúton, és eljutott Győrbe.

Ez után, újabb követ ment a zendülőkhöz, a császár követe, Petz, utasítása szerint már a napot is kitűzi, melyen az elmaradt zsoldot is kifizetik, de meghallgatásra ez sem talál. Most már nem kell a császár pénze nekik, nem uruk többé a császár, kimennek országából, s arra kérik Ahmed pasát, adasson melléjük török csapatot, melynek fedezete alatt eljuthassanak a tengerig, hogy majd más országban ismét zsoldba állhassanak, ahol rendesebben kiadják fizetésüket, mint Pápán.

A lázadók gyakran kitörtek a várból és az ostromlóknak nagy veszteségeket okoztak. Közben viszont a lázadók összevesztek a zsákmányon és egymással is harcoltak. A kitörések során, több katona nem tért vissza Pápára, hanem Veszprémbe és Székesfehérvárra ment a törökökhöz. Egyes források szerint, számuk elérhette a 600 főt.

Scharpffenstein vezetésével, 1600.06.22-én újabb 3000 császári katona érkezett a vár ostromára. Ők petárdákat és ostromlétrákat hoztak. 1600.06.24-én éjjel 11 és 12 óra közt, ostromlajtorjákat vetve a sáncoknak és falaknak megrohamozták azokat. A védő lázadó zsoldosok a támadást visszaverték. (Máshol 1600.06.25 éjjel szerepel ezen összecsapás dátumakor.) A harc a Tüzes-malom mellett zajlott le. A védők a támadásról ideje korán értesültek, és a malomhoz 300 főnyi őrséget rejtettek el, s midőn Schwarzenberg hadai a legszebb reménnyel odalopództak a vár alá, ezek a malom mögül hátukba kerültek, s a támadás zajára a várbeliek is a kapukon kirohanva Schwarzenberg hadait rövidharc után visszaszorították."

Ez után a harci cselekmények több napig szüneteltek.

A lázadók alaposan fölkészültek az ostrom ellen, és maga Schwarzenberg is komolyan hozzálátott a munkához. Fegyverbe szólította a győri őrséget, sőt 1600.07.07-én a túl a dunai nemesség is csatlakozott hozzá Kollonich és Nádasdy vezérlete alatt.

Ez alatt a Pápán fogva tartott Maróthy Mihálynak sikerült azon helyeket szerencsésen kijelölni Schwarzenbergnek, hol a várt megtámadva, azt feladásra bírhatja. Azon esetre pedig, ha a kijelölt helyen fegyvereit szerencse nem követné, egy más helyet is mutatott fel előtte, hol a tömeg egymás közti civódásban várja a megígért díjat arany és ezüstben, hol mindenesetre, ha szintén gázolni kell is, — fegyverei eredményre bizton számíthatnak. —

Schwartzenberg fővezér utóbb, újabb 2000 fő erősítést kapott, és így már 9000 főből álló seregével 1600.07.12-én, megkezdte a rendszeres ostromot, melyet három magasra felhányatott, s ágyukkal jól megrakatott sáncról folytatott nagy tűzzel és rombolással. A várat 3 ágyúval lövette s mindenekelőtt az említett Tüzes malmot, amelyet a franciák újabban sáncokkal s 2 ágyúval és őrséggel is megerősítettek.

Ennek ellenében a pártütő franciák és vallonok, naponkénti kirohanásaikkal oly annyira készeknek mutatók magukat csatázni, hogy ki a belhelyzetüket nem ismeri, bátran azt gondolhatta volna, hogy a vár bevehetetlen, s ők annak falai közt győzhetlenek!

Daczára annak, hogy minden kiütésük, nagy kárral vezetett vissza, és hogy egyik fővezérük is elfogatván, bőre élve húzatott le róla, és fejével együtt nyársba húzatván rémítésül a várnak szemközt kifüggesztetek; mindazonáltal a maguk megadásáról még csak hallani sem akartak! Erre Schwarzenberg még erősebben lövette őket, s ágyúinak roppant füstfelhői közt sikerült is néhány ágyújukat elfoglalni. — Ekkor azonban a pártütők tekintélyes segélyt kaptak a töröktől (erről csak kevés cikk írt), de Schwarzenberg ereje is a Morsburgi, Schönbergi és Breunerischi ezredek megérkezésével szaporodott.

1600.07.26-án mintegy 800 lázadó zsoldos kirohant az ostromlók ellen a Tűzkapun keresztül. Az éjszakai homályban elfoglalt malmok megül Schwartzenberg erős állására támadtak, de tetemes veszteségeket szenvedtek az áruló vallonok és franciák, kik kemény tüzelés közt valának kénytelenek hátrahuzódni.
A harc véres volt, mindkét részről sokan estek el. Ekkor sok francia esett fogságba, akik beszámoltak a várbeliek állapotáról.

A várban magukat, a kapott segítség által rendbe szedve, újra kihívó állásba tették magukat a lázadók, ámbár a nagy áradás miatt, mely az északi hidat, melyen keresztül tartották magukat összeköttetésben a törökökkel — elsodorta, s igy nekik nagy hátrányukra szolgált — minden erejüket, nem húzhatták össze. És épen ennek következtében történt, hogy Schwarzenberg, egész a tóra dűlő mély futó árokig fűrhatta magát, melybe az éjjel nappal magukat erősítő, s mellékárkokat hányó vallonok közül sokakat bele fullasztatott, sokakat pedig körül kerittetvén, levágatott, elfoglalva élelem tartó bódéikat, melynek következtében, kenyér, bor, liszt dolgában éhség vette kezdetét a várban. A várban nem lévén egyedük kevés sónál, mit oktalan állat módjára nyaltak, és 60 lovuk, melyeket pár nap múlva megettek. Elkövetett nagy bűneik lebegvén szemeik előtt, minek folytán meg voltak győződve, hogy többé immár kegyelemre úgy sem számíthatnak, elhatározók magukban, hogy mindvégig harcolva, fegyvereik hatalma által fognak meghalni!

1600.07.29-én a lázadók kitörtek, megrohanták azon sáncokat, melyeket a Merszburgi (Morsburg ezred) gyalogság tartott őrizetben, és ennek nagyobb részét levágták kegyetlenül, mivel azok részegek voltak. mire a megmaradt csekély számú katona a sáncokat otthagyta. Így, megingott az ostromló sereg, mire Schwarzenberg fegyvertelenül, sisak nélkül odavágtatott, hogy személyes megjelenésével öntsön bátorságot népeibe. De a bátor vezért golyó találta halántékán és holtan fordult le lováról. Schwarzenberg-et Győrben temették el. (Egyes írások Schwarzenberg halálát a 26-i kitörésre teszik.)

Ideiglenesen Nádasdy vezette az ostromot.

A lázadók 1600.07.30-án ismét kitörtek és a sáncokra vetették magukat nagy dühösséggel. A kitörők közül 300-at legyilkoltak, sokakat pedig első rangú tisztekkel együtt elfogtak, minek következtében 1600.08.02-án ott a helyszínen, őket Nádasdy parancsára intőjelül, felakasztották, illetve megnyúztak! Nádasdy az ostromgyűrűt is szűkebre vonta, miáltal csak a tó által határolt keleti oldal maradt őrizetlen.

A lázadók ekkor már lóhúson éltek, de nem adták meg magukat. A megadási felszólításra így feleltek: „„ha elfogy a lóhús, utána következnek a még kezeik közt lévő németek és magyarok, kik közül elsőben is, Maróthy Mihállyal fogják éhségüket kielégíteni! “.

Mátyás főherceg Roeder (Rädern) Kristóf Menyhért (Melchior) császári tábornagyot állította a seregek élére, aki 1600.08.08-án érkezett a vár alá. Ekkor hírét vette, egy átszökött lázadó zsoldostól, hogy az éhínség miatt, több lázadó a kitörés mellett döntött.

Rädern, azonnal erős lovas és gyalog őrcsapatokat rendelt a kiszemelt helyekre. És csak ugyan másnap 1600.08.09- én hajnali 2 órakor (máshol 10-e éjszakát írnak) kezdtek az árulók a várból kivonulni családtagjaikkal együtt. A tó vizét leeresztvén, mivel nem száradt ki egészen, azt áthidalták rőzsével (résével, deszkával) és lószőrrel kitömött bőrzsákokkal, s vánkosokkal, úgy mentek át rajta csöndesen, minden zörej nélkül. Midőn azonban a kirendelt őrség meglátva észrevette volna a szökő pártütőket, azonnal a Thurn és Kolonics által vezényelt Nádasdi huszárok, sebesen, mint villám repülése, utánuk vágtatva, feltartoztaták, és a futó franciákat lekaszabolták, kik pedig közülük három helyen is az erdőbe menekültek, ott is utolérettek, és kímélet nélkül agyonlövöldöztettek! De la Motta hitszegő vallon vezénylő tiszt, magát megadni nem akarván, Kolonics ezredestől levágatott, és feje a táborba visszavitetett.
Az üldözés folytán Nádasdy huszárjai és gr. Thurn lovasai egy bizonyos bokros ligetes helyen 200 jól fölfegyverzett franciával találkozva, velük ütközetre került a dolog, kik azonban kénytelenek valának megadni magukat, s azután a táborba kisértettek. A huszárok szintén 200, magukat az elrejtett szökevényeket érték utol egy mellék után, mivel azonban ezek nem vannak lövő eszközökkel felkészülve, nehogy meglövődöztessenek, az egy tömegben levőktől Kolonics segítségükre még 200 lovast küldött. Ezeket látva az esküszegők visszafordultak, és azon vallonokat, kik a várban önkényt azért maradtak hátra, hogy elhagyott zászlójuk alá visszamehessenek — a falak közt kegyetlenül legyilkolták. — Épen igy tettek egy más csapat 100 főből álló vallonnal, kiket nádas mocsáros helyre szorítva, szintén vágtak. Városlődnél is kialakult egy nagyobb összecsapás. Itt közel 90 lázadó esett fogságba. E zavarban a lázadók legfőbb vezetője de la Sour is fogságba esett, akit további kikérdezésre átadták Rädern-nek. Ekkor azonban, közel 200 - 600 vallon jutott át a törökökhöz. A török források is eltérő adatokat adnak meg.
A várban maradt vallonok ekkor Maróthy-t ki akarták végezni, de ekkor betörtek a várba a magyar és császári hadak, és kiszabadították a foglyokat, köztük Maróthy-t is. Ekkor igen sok lázadó elesett, míg többen pedig fogságba estek.

Az elfogott vallon lázadók elmondták, hogy először csak 6 francia alkudozott a törökökkel a vár átadása végett, ezek részéről nagy mennyiségű készpénzfizetés mellett, mit a törökök megígérvén, az árulás ügyét közönségessé tették, azon fenyegetéssel, hogy ki azt alá nem írja, vagy ellenészrevételt bátorkodik tenni, könyörület nélkül le fog gyilkoltatni.
A nőket illetőleg nem lehet lerajzolni azon szégyent és gyalázatot, mit azokkal elkövetitek. A legelőkelőbbek összeiratván, a törököknek följelentettek, azután pedig maguk is török ruhába öltözve, mintha törökök volnának, egyetértve, azok közül annyit, mennyi nekik tetszett, elragadva, buja indulataiknak feláldozták.

Nádasdy és harcostársai Pápára 1600.08.10-én (máshol 11-én) vonult be.
A győztes Melchior von Rädern (Roeder/Redern) Kristóf Menyhért 1600.09.20-án hunyt el. (Egyes hivatkozások azt írták tévesen, hogy Pápa ostroma alatt halt meg betegségben.)

Az akkori idők szokása szerint rettentő volt a megtorlás. Közel 200 lázadó felett mondtak ítéletet. Egy részüket elevenen megnyúzták, a másikat nyársra húzták és lassú tűzön égették meg; néhányat malomkerékre kötöztek, ebekkel marcangoltattak, széjjel vagy a földbe ástak és céltáblának használták föl, míg másokat karóba húztak stb. Istvánfi szerint méltó és megérdemlett fizetségül ama rengeteg kegyeletlenségért, amelyet a zsoldosok hasonló módon követtek el a magyar sereg vérein és rokonain.

A főbb bűnösöket Bécsbe szállították, s közülük Schakmnay Lőrincet a vár udvarán félnyelteték, testét négy utca végre tűzték ki. Balde János hadnagyot, Benge Mihályt és Revei Hissán őrnagyot a Thabor, Stuherthor és Landresse téren karóba húzatták, hatot, úgy mint de la Visson és de la Thoa hadnagyokat, Mayr János tábori sebészt, Larancs Jánost, Barnes Mihályt és Muglier Claudit jobb karjuk levágására ítélték, s azután kettesével a Grabenen, Neu-Markt és Hoch-Markt téren kivégezték.

A pápai lázadás elfogott zsoldosainak a megbüntetése, a fenti kép színes részlete. Braun-Hogenberg „Civitates orbis terrarum" (VI. k., 1617). Philippo Bernardo Hoefnagel György közli (1610).

A császári had 1600.08.20-án hagyta el Pápát.

Maróthy Mihály várkapitány közel egy esztendei raboskodás (az oklevelek tanulsága szerint, ha volt is vizsgálat, ellene, az nem sokáig tarthatott), mivel 1600.08.20 után ismét ő a várkapitány.

A törökök Kanizsát ostromolták és a felmentő had egyik vezére Maróthy Mihály volt. Kanizsa 1600.10.22-én török kézre került. A törökök oldalán kiváló eredménnyel harcoltak itt a Pápáról elmenekült egykori lázadó zsoldosok. Nélkülük Kanizsát a török nem tudta volna bevenni.

Maróthy Sárvárra menet, egy tatár portyázó csapat orvtámadásának esett áldozatául.

A török zsoldba állt franciák aztán részt vettek Székesfehérvár 1601. évi és Buda 1602. évi védelmében; ők foglalták el a török számára Bolondvárat. Egy részük idővel visszatért Franciaországba, volt azonban olyan is, aki — áttérve a muszlim vallásra — „törökké" lett. Az utóbbiak egyike időlegesen a szendrői, [Smederevo, Szerbia] szandzsákbég tisztét is elnyerte.[417]

Maróthy Zsuzsanna, Hagymásy Miklósné
1622-ben: Néhai berekszói Hagymásy Miklós alispán özvegye, Maróthy Zsuzsanna kérésére a vármegye elengedte azt a 201 magyar forintot és 31 dénárt, amellyel az elhunyt tartozott, figyelembe véve a vármegyének tett szolgálatait. A fentiekről az özvegy testimoniálist és nyugtát kapott.

1635-ben: A Hagymásy István és [Hagymásy Miklós] özvegye Maróthy Zsuzsanna közötti viszályban bemutatták a nádor levelét, amelyben azt ajánlja a megyének, hogy a felek közötti ellentéteket a megyei törvényszéken rendezzék el. Erre Maróthy Zsuzsanna képviselője késznek mutatkozott, míg Hagymásy István képviselője, Szemerei István nem fogadta el a nádor ajánlatát. Erről a másik fél bizonyságlevelet kért

1640-ben: Néhai Csillagh György szolgabíró özvegye Kovácsi Katalin, továbbá fiai István, Ferenc és Ádám kérésére Joó Miklós, Hagymásy István és János, néhai Hagymásy Miklós özvegye Maróthy Zsuzsanna és fiuk, Péter ellenében az 1635. évi 20. cikkely erejével határfelülvizsgálatot rendelt el a törvényszék Nagy- és Kis Dabronc, másképpen Dénesfölde falvakban és Dergecs (Dergetth) pusztán. Perneszy Ferenc alispán küldetett ki segédjével, valamint Darás István királyi személynök, a pálosrendi János Alfonz atya a pálosok jószágkormányzója, valamint széplaki Botka Ferenc Veszprém megyei alispán, Vas megyét Körbei István, Hollósy Gáspár és Szarka Lukács Zala megyei szolgabíró képviseli.[418]

[417] Szakály Ferenc: Pápa a török korban; **Kubinyi András (szerk.)**: Tanulmányok Pápa város történetéből a kezdetektől 1970-ig (Pápa, 1994)
Magyarász Ferenc dr.: Belgák a Bakonyban: Budapesti Hírlap, 34. évfolyam, 1914-11-01 / 273. szám
Dr. Gyimesi Dömötör: Négyszázhuszonöt éve született Wathay Ferenc, Fehérvár volt vicekapitánya Fejér Megyei Hírlap, 1993. 49. évfolyam, 1993-09-25 / 224. szám
Csuthy Zsigmond: A vallonok forradalma; Magyarország és a Nagyvilág, 2. évfolyam, 1866-04-01 / 13. szám és Magyarország és a Nagyvilág, 2. évfolyam, 1866-04-08 / 14. szám
Huszár János: Egy különös várostrom krónikája: Honismeret, 1988 (16. évfolyam) HAGYOMÁNY
Rónai Horváth Jenő: Magyar hadi krónika II. A mohácsi vésztől a legújabb korig: A Hadtörténelmi Közlemények 1896. évi melléklete. Budapest, 1896.
PÁPA SZABADALMAS VÁROS TÖRTÉNETE: Családi Lapok, 1858 (Új folyam, 1. kötet) 179 – 180 oldal
Tóth Sándor László: A kanizsai csata, 1600. október 7–13., Hadtörténelmi Közlemények, 33. évfolyam, Hadtörténeti Intézet (Budapest, 1986) 2. szám: Tanulmányok:
[418] TURBULY ÉVA: ZALA VÁRMEGYE KÖZGYŰLÉSI JEGYZŐKÖNYVEINEK, REGESZTÁI II. 1611-1655, ZALAI GYŰJTEMÉNY, 39.

1641. március 6. Sümeg (Sümegh, feria quarta proxima post dominicam Oculi) Zala vármegye alispánjai (osztopáni Perneszi Ferenc és nádasdi Darabos Miklós) Jakusics György veszprémi püspök panaszára megidézik Maróti Zsuzsannát, berekszói Hagymássy Miklós özvegyét a püspöknek járó és udvarnoki, szentgróti és dabronci jobbágyai által 1640-ben elragadott 96 akó tizedbor ügyében. Zala vármegye alispánjainak 1641. november 13-án kelt átírásában. (Decimae episcopales 61.) 1641. november 13. Sümeg (Sümegh, feria quarta proxima post festum Beati Martini episcopi et confessoris) Zala vármegye alispánjai (osztopáni Perneszi Ferenc és nádasdi Darabos Miklós) ítéletlevele orbáviai Jakusics György veszprémi püspök javára berekszói Hagymási István és Maróti Zsuzsanna, Hagymássy Miklós özvegye ellen az elragadott tizedborok ügyében. 1641. november 13. Sümeg (Sümegh, feria quarta proxima post festum Beati Martini episcopi et confessoris) Zala vármegye hatóságának kibocsátólevele orbáviai Jakusics György veszprémi püspök javára az aznap hozott ítélet (Decimae episcopales 97.) végrehajtásáról berekszói Hagymássy István és Maróty Zsuzsanna, Hagymássy Miklós özvegye ellen. 1642. április 8. Sümeg (Sümegh, feria tertia proxima post dominicam Judica) Zala vármegye hatóságának tanúsítványa saját 1641. november 13-án kelt ítélet-levelének (Decimae episcopales 97.) végrehajtásáról. Orbáviai Jakusics György veszprémi püspököt berekszói Hagymássy István és Maróti Zsuzsanna, Hagymássy Miklós özvegye részben pénzben, részben természetben kárpótolták az elragadott szentgróti és udvarnoki tizedborok ügyében. [419]

A református Hagymássyak mellett egy buzgó evangélikus nő, Hagymássy Miklós özvegye, Maróthy Zsuzsanna volt az, aki Szentgróton az evangélikus egyházat védelmébe vette s fiait és unokáit is evangelikusoknak nevelte. Bizonyára ő volt az, ki az evangélikus Kassai Andrást a Hagymássy fiuk mellé nevelőnek fogadta. A dunántúliak meszleni gyűlésükön 1646. Récsey Bálintné és gróf Erdődy Bálintné buzgó özvegyek mellett Hagymássy Miklós özvegyét is külön felkérték, hogy Nádasdy Ferenc hitehagyása után egyházunkat oltalmába vegye. Neve Ostffy Tamásé mellett van említve, akinek rokona is volt. Egyik leányát valamelyik Ostffynak adta feleségül, mert ettől való unokáját, Ostffy Katát ő nevelte Szentgróton, aki mellé 1650 körül Ách Jánost fogadta házába preceptorúl. Ez a későbbi rábapordányi rektor volt oly merész, hogy növendékét, Ostffy Katát 1652. feleségül kérte s a buzgó özvegy neki is ígérte, sőt gyűrűváltással és keszkenőadással Miskolczi Mihály szentgróti lelkész és Laskói János seregvajda kérőknek jelenlétében az eljegyzési lakomát is megtartották. Csak később (talán mások kényszerítő hatása alatt) kosarazta ki Hagymássyné a nagyratörő tanítót, midőn Beszprémi György és a szentgróti predikátor voltak nála követségben s az úgy 1654. egyházi törvényszék elé is került. De ez az eset is (legalább a kezdetén) az özvegynek az egyházi emberek iránt való hajlandóságára mutat.[420]

Maróthy Péter evangélikus lelkész Meszlényben (1650), majd Nemescsón (1650-1652). Meszlény és Nemescsó 8 km-re van egymástól.
Maróthy IV. Mihályról tudjuk, hogy evangélikus vallású. Ezért nem meglepő, hogy a család Vas vármegyei részén is feltűnik egy evangélikus lelkész, méghozzá pont IV. Mihály egykori falujában, ami a családban tovább öröklődött. Szerintem Péter, **Maróthy Miklós** testvére.

[419] KARLINSZKY BALÁZS: Püspöki birtokjogi iratok (1527–1785) — Litteralia instrumenta jura episcopatus Vesprimiensis tangentia (1527–1785) (VÉL III.1.a.3.), Veszprém, 2014
[420] Payr Sándor: A Dunántúli Evangélikus Egyházkerület története, Székely és Társa Nyomda, Sopron, 1924.

„**Maroczi (Magochi, Maróczi, Maróthy, Molitoris), Petrus**. Ord: Meszlen, 1650.06.14, VDM: Nemescsó (1650–1652), N: 1650-ben aláírta a Formula concordiaet”[421] A Formula concordiae az 1577-ben, a Magdeburg melletti bergeni kolostorban összejött egyháztudósok által elkészítette mű, aminek célja az egységes lutheránus hitvallás és formulák megalkotása volt. Ezt, a keletkezése helyéről bergeni könyvnek is neveztetik. Ezt aláírta 51 német protestáns fejedelem (választó-fejedelem, herceg, őrgróf, gróf és püspök) és 35 birodalmi város. Ezen egységes elvekhez csatlakozott Péter is.

Maróthy V. Mihály
1598-ban a Zemplén vármegyei Barancs földesura.[422]

Maróthy Menyhért és Péter a XVII. században evangélikus lelkész. Nem ritka, hogy nemes családok fiai lelkészek, prédikátorok lettek. Példa erre a dunántúli bozsokon élő szarvaskendi Sibrik István udvari prédikátora, aki 1650-ben aláírta a Pozsony megyei kánonokat, vagy Hetyei András lelkész 1656-ban stb.[423]
Maróthy Miklós (1657 /Vasvár-Szombathelyi Káptalan iratai), akinek a felesége **Horváth Erzsébet**. A Maróthy család 1646-ban az evangélikus egyház kiemelt támogatója és híve, épp úgy, mint a mankóbüki Horváth család. Bük (Mankóbük – Alsőbük) falu pedig Meszlén szomszédságában van, attól 12 km-re. De Lózs (Nagylózs) és Bük között is csak 30 km van. Meglátásom szerint ezért Horváth Erzsébet a **mankóbüki** Horváth családból származhatott. Hogy kinek a lánya, azt adatok hiányában pontosan nem lehet megmondani.

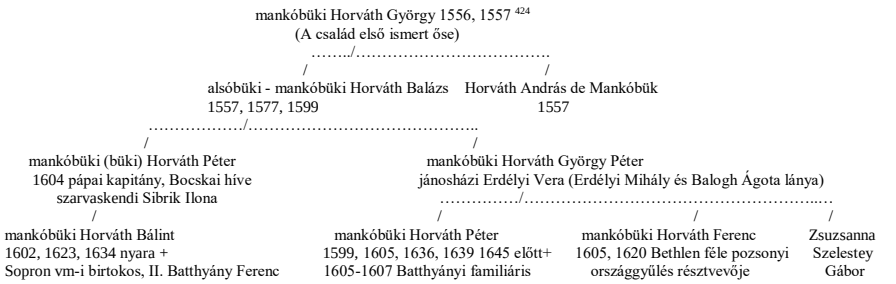

[421] Csepregi Zoltán: Evangélikus lelkészek Magyarországon (ELEM) II/1, A zsolnai zsinattól (1610) a soproni országgyűlésig (1681), II/1: Nyugat-Magyarország (a dunántúli, a bajmóci és a felső-dunamelléki egyházkerület), 2. javított és bővített kiadás RECITI • Budapest, 2020
[422] Borovszky Samu: Zemplén vármegye és Sátoraljaújhely (Magyarország vármegyéi és városai, 1905), ZEMPLÉN VÁRMEGYE KÖZSÉGEI
[423] Csepregi Zoltán: Evangélikus lelkészek Magyarországon (ELEM) II/1, A zsolnai zsinattól (1610) a soproni országgyűlésig (1681), II/1: Nyugat-Magyarország (a dunántúli, a bajmóci és a felső-dunamelléki egyházkerület), 2. javított és bővített kiadás RECITI • Budapest, 2020
Payr Sándor: A Dunántúli Evangélikus Egyházkerület története, Székely és Társa Nyomda, Sopron, 1924.

[424] HETYÉSSY ISTVÁN: Bük község monográfiája, Kiadja: Bük Város Önkormányzata és a Magyar Nyugat Könyvkiadó, Bük – Vasszilvágy 2015
Vasi Szemle 1997 (51. évfolyam, 1-6. szám) 1997 / 2. szám, EMLÉKÜLÉS, Sági Ferenc: A büki nemesi családok történetéhez - ami az előadásokból kimaradt
KOLTAI ANDRÁS: Batthyány Ádám. Egy magyar főúr és udvara a XVII. század közepén. (A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai 14.) Győr 2012.
Szluha Márton: Vas vármegye nemes családjai
Horváth Bálint (zalai alpénztárnok) Wikipedia: https://hu.wikipedia.org/wiki/Horv%C3%A1th_B%C3%A1lint_(zalai_alp%C3%A9nzt%C3%A1rnok)

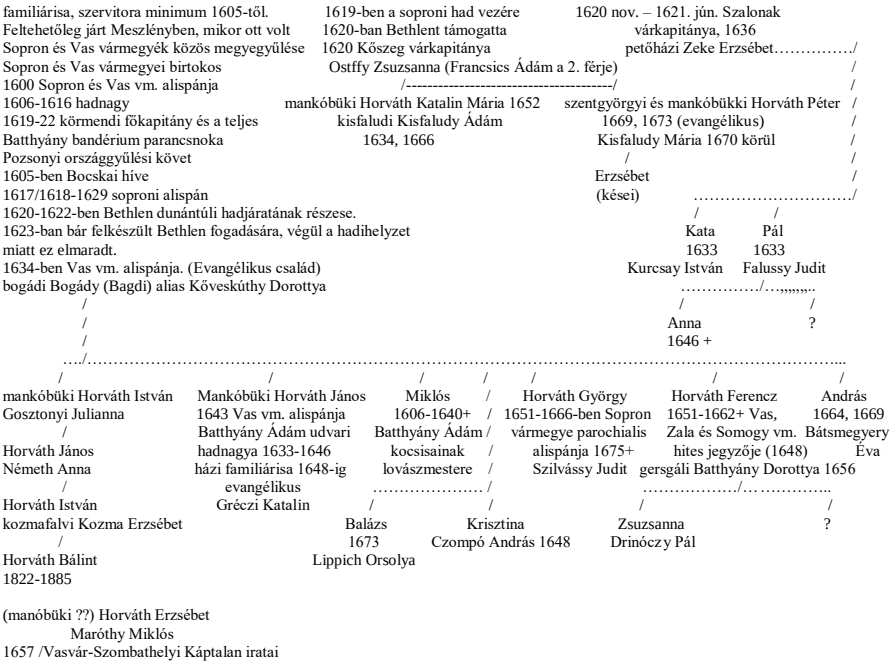

A család kiemelkedő tagjai a XX. századból.

maróthegyházi dr. Maróthy László (Zsédeny, 1862 – Káld 1930.08.02.)
Marótegyházi Maróthy László és kápolnai Kápolnay Róza fiaként született. A soproni Szent Benedek Katolikus Főgimnáziumban érettségizett, majd Budapesten tanult jogot. A budapesti tudományegyetemen megszerezte az államtudományi doktorátust.
Ezután visszatért Vas vármegyébe, és közszolgálati pályára lépett. 1884-ben segédszolgabíró, 1887-ben megyei harmadaljegyző, még ugyanebben az évben járási szolgabíró, később főszolgabíró lett, mely állását 10 évig töltötte be. 1894-ben családi okokból visszavonult káldi birtokára. 1901-ben a Szabadelvű Párt színeiben a celldömölki választókerület képviselőjévé választották az Országgyűlésbe, ahol a Mentelmi Bizottság tagja lett. 1905-ig volt képviselő, mivel a következő választáson kisebbségbe került a szabadelvű programmal.

A Tanácsköztársaság bukása után ismét politikai szerepet vállalt. 1922-ben Vas vármegye főispánjává nevezte ki Klebelsberg Kunó (ekkor a Bethlen kormány irányította az országot) február 16-án, és tisztébe február 20-án iktatták be. A sietségnek minden oka megvolt, mert a nemzetgyűlés feloszlatásával feszültté váltak a belpolitikai viszonyok a készülő választási kampányhoz pedig biztos támasz kellett az épp akkor formálódó kormánypártnak. Maróthy elvállalta a megbízatást. Normális esetekben egy megyei dzsentrinek ez jelentette a politikai karrier csúcsát, a káldi birtokos is így fogta fel. Maróthy beiktató beszédében azt hangsúlyozta, hogy manapság sokan akarnak megélni a politikából, ez ellen küzdeni kell, mert a legtöbben vagyonszerzésre használják fel, és ez rombolja a közerkölcsöt. A közélet tisztaságért fog dolgozni, meg a tisztviselők megélhetéséért. A társadalmi béke alapjait kell megteremteni nem lehet elaprózódott pártokkal irányítani az országot, ezért kell az egységet megteremteni. „Csak annyi modernizmust vigyünk bele állami életünkbe, amelynek előfeltételei népünkben meg

vannak és a fennhéjázó nyugati kultúrára való hivatkozással elragadtatni magunkat ne hagyjuk. A haladó konzervatív szólalt meg belőle a szerinte legyen nemzeti, gondoljon arra, hogy kevesen vagyunk. A közjogi megosztottság a múlté, de új ellentét körvonalazódott az új a királypártiság vitája. Ő az 1921. évi 47. tc. talaján áll és azt üzente az ellenzéknek, ezt fogadják el, „törvény és törvény között nem lehet különbséget tenni, mert akkor olyan lejtőre indulunk, ami az anarchiához visz minket". És meggondolatlanok voltak, akik a királyt visszahozták a királykérdést bízzuk a kormányra. Gyors és pontos közigazgatást igért. A törvényhatóság részéről dr. Náray Szabó László köszöntötte és azt kérte, hogy „A képviselő választások idején a vármegye lakosságának nyugalma megóvassék és a népakarat szabad megnyilvánulása és a tiszta választása biztosítassák." Maróthy azonnal munkához látott, kinevezte a választási biztosokat a kilenc választási körzetbe. Nagyobb kihívást jelentett a kormányellenes hangulat megfordítása. Ez két elemből állt, egy kormánypárti sajtó megteremtésében a Vasvármegye monopóliumának megtörésében. A másik feladat a kormánypárti szavazó tábor „megteremtése" lett elsősorban Szombathelyen és Kőszegen.
1922-ben a Vasmegyei Gazdálkodó Egyesület elnöke volt. Ezért is esett rá a választás, hogy Ő legyen a főispán.[425] Még ugyanabban az évben, egészségügyi okokból lemondott.
1927-ben Vas megye felsőházi póttagjává választották.

1930-ban hunyt el agyvérzés következtében. Felesége alsókáldi Káldy Ida volt. [426]
Maróthy László katolikus, míg felesége elkötelezett híve volt az evangélikus egyháznak.
„Az 1880-as években a mostani Maróthy kastély ura alsó-káldi Káldy Gyula volt. Az ő leánya alsó-káldi Káldy Ida. Nagyanyámtól tudom, hogy nagyon szép és gazdag volt, ők evangélikusok voltak és azok is maradtak. Édesapja, Káldy Gyula a Dunántúli Evangélikus Gyülekezet fő presbitere és képviselő volt. Ekkor jött egy lánykérő, akit úgy hívtak, hogy Marótegyházi Maróthy László, Vasvár megye főispánja. Kitűnő parti volt, a Káldy család igent mondott és reverzálist adott. Katolikus templomban esküdtek, így lettek László, István és Margit katolikusok. Az egyik családnál volt a rang, a másiknál a vagyon, ez remekül egymásra talált. Ezek után ők lettek a falu és a környék első családja. Evidens, hogy Maróthy Lászlót választották a káldi templom nagyurává. A Maróthy család több mint 50évig gyakorolta ezt a méltóságot. Az ő idejük alatt épültek meg az oldalsekrestyék, a kórusokkal együtt. A Maróthy család egy nagyon értékes fából faragott, 24 karátos arannyal bevont csillárt ajándékozott az 1890-es évek végén a templomnak, amit mi restauráltattunk 1998-ban. A Maróthyak sok segítséget adtak a templomnak az 1938-39-es felújításokhoz, az új orgona felépítéséhez. Az orgonát szintén az 1930-as években, az Európában is híres (*pécsi – szerk.*) Angster cég készítette. Minden vasárnap és ünnepnap a Maróthy család a főhelyet foglalta el a kórusban, ők soha nem hiányoztak. A körmeneteken, az első helyen kísérték a maustzanciát vivő plébánost. Ez így volt 1945-ig, ekkor lett vége a kegyúri méltóságnak."[427]

Maróthy László, feleségére emlékezve, alapítványt hozott létre Maróthy Lászlóné Káldy Ida alapítványt néven a Dunántúli Ág. Hitv. Ev. Egyházközség Kőszegi Felsőbb Leányiskola tanulói számára.

Az alapítványi okirat:

[425] Katona Attila, Zsidóság és zsidókérdés Vas vármegyében 1910 – 1938, Pécsi Tudományegyetem, Diplomamunka Vasvármegye, 1922. február 21.
[426] Maróthy László Wikipedia:
https://hu.wikipedia.org/wiki/Mar%C3%B3thy_L%C3%A1szl%C3%B3_(f%C5%91isp%C3%A1n)
Evangélikus Családi Lap, 1905 Budapest, április 30. 8. szám, 79. oldal.
[427] **Gőcze Frigyesné - A káldi Római Katolikus Templom története: https://kald.hu/hu/helyi-identitas-es-kohezio-top/kald-kozossegi-tevekenysegenek-torteneti-feltarasa**

„Korán elhunyt feledhetetlen kedves nőm, született alsó- káldi Káldy Ida emlékére, a dunántúli ág. hitv. ev. egyházkerület kőszegi felsőbb leányiskolája részére ezennel 1000 korona, azaz Egyezer korona ösztöndíj alapítványt teszek le a kerület pénztárába. Kívánom, hogy ezen alapítványi tőke „Maróthy Lászlóné — Káldy Ida alapítvány“ név alatt örök időkre sértetlen hagyassák, és lehetőleg árvaszéki biztosítás mellett gyümölcsözőleg elhelyezve őrizze emlékét a jó hitvesnek, a gyöngéden szerető édes anyának. A jövedelmet évenként első sorban egy kemenesaljai evang. tanító leány-gyermeke nyerje ösztöndíjul, míg a jelzett iskolában tanul. Az ösztöndíj odaítélésénél véleményezésre felkérem a kemenesaljai ev. tanító- egyesületet, az ösztöndíj odaítélését pedig fentartom a család részére olyképen, hogy azt mindenkor feledhetlen nőm legközelebbi rokona, ezek nem létében családom legidősebb tagja fogja gyakorolni. A mennyiben ezen alapítvány általam később kibővítetnék, fentartom magamnak a jogot arra nézve is, hogy az így megszaporodott kamatok hováfordítása tekintetében, — újabb rendelkezést tehessek egy pót-alapító levéllel, mely rendelkezés természetesen a betöltve lévő alapítvány ujabbi megüresedése esetén léphet életbe. Nagy örömömre és vigasztalásomra szolgál, ha ezen, szivem őszinte szeretetéből fakadt alapítványnyal némi segélyt nyújthatok, — ha egy könyet is sikerül letörülnöm a szenvedők szeméről, ha egy korán elhunyt és szeretett magyar honleány emlékének meg- tisztelésével csak egy szemernyivel is hozzájárulhatok egy művelt magyar nő kiképzéséhez. Kelt Káldon, 1903. évi április 12. Dr. Maróthy László. Dr. Szentmártoni Radó Gyula, mint tanú, Dukai Takács Ferencz, mint tanú. —„ [428]
Az alapítványt a család, jelentős összegekkel támogatta. Az alapítvány 1910 ben 100 koronát kamatozott. A kamatot minden évben az iskola egyik diákja nyerhette el.[429]

idősebb Maróthy László dr.

Maróthy László nekrológja kiemelte: „aki az ősi föld leírását nem a sors kegyének, hanem a fokozott kötelezettségek zálogának tekinti.” „Nem az érvényesülés útját kereste, hanem önzetlenül dolgozott, mert úgy érezte, nemcsak a saját birtokának a gazdája, hanem gondoznia kell vármegyéje és az egész magyar mezőgazdaság érdekeit is.” „A Vasmegyei Gazdasági Egyesület különösen sokat köszönhet Maróthy Lászlónak, aki ennek az egyik legszámottevőbb gazdasági egyesületünknek 1916-tól ügyvezető alelnöke, 1919-től pedig haláláig elnöke volt.” „Mint az OMGE igazgatóválasztmányának és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége végrehajtó bizottságának tagja és a Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamarának alelnöke,

[428] Izák Mária, igazgató: A KŐSZEGI DUNÁNTÚLI ÁG. HITV. EV. EGYHÁZKERÜLETI FELSŐBB LEÁNYISKOLA ÉS
LEÁNYNEVELÖ intézetének ÉRTESITŐJE az 1992|1993-ki iskolai évről, IV. ÉVFOLYAM, Kőszeg 1903.
[429] B U D A K E R G. KÁROLY igazgató, D U N Á N T Ú L I AG. HITV. EV. E G Y H Á Z K E R Ü L E T INTERNÁTUSSAL KAPCSOLATOS KŐSZEGI FELSŐBB LEÁNYISKOLÁJÁNAK É R T E S Í T Ő J E az 1909/1910. iskolai évről, XI. ÉVFOLYAM, Kőszeg, 1910

ismételten alkalma nyílott arra, hogy tudását és meggyőződését az egész ország gazdaközönsége javára érvényesítse.” [430]
A család sírboltja Káldon van.

maróthegyházi dr. Maróthy László (Celldömölk 1891 – Szombathely 1932.03.10.)
földbirtokos, országgyűlési képviselő
Szülei: Maróthy László országgyűlési képviselő, Vas vármegye főispánja és Káldy Ida. Egy lánytestvére és egy öccse volt.

Káldon töltötte gyermekkorát, majd jogi egyetemet végzett és a vármegye tiszteletbeli főjegyzője lett. Az I. világháborúban tartalékos főhadnagyként a 3. császári és királyi Hadik-huszárezredben szolgált. 1915 augusztusában a Morzkównál az orosz fronton súlyosan megsebesült. Kitüntetései: Bronz és Ezüst katonai érdemérem hadiékítménnyel, kardokkal ékesítve, I. és II. osztályú Ezüst vitézségi érem, Károly csapatkereszt. Az 1920-as évektől kezdett el politikával foglalkozni. 1922-ben Jánosházán, majd 1926-ban Celldömölkön jelöltette magát képviselőnek. 1928 elejétől sárvári kerület országgyűlési képviselője a Keresztény Gazdasági és Szociális Párt színeiben. 1931-ben visszalépett Huszár Mihály javára.
1930-tól a Szent István Társulat tagja, tagja a Jánosházi Fogyasztási Szövetkezetnek és Vasmegye Gazdasági Egyesületének. 1932 tavaszán influenzában halt meg.
Kétszer nősült: 1/ Abaffy Eda 1921+ 2/ egyházasbükki Dervarics Mária (esk. 1925).
Második feleségétől két lánya Valéria és Margit született.[431]
A káldi *gazdaság.* Maróthy László tulajdona. Hozzátartozik Nagy-Sitke és Kanata-puszta. 3000 hold. Intenzív gazdaság, lóhere- és luczerna-termeléssel és nagyarányú szarvasmarha-tenyésztéssel. Vadászat 3200 holdon: szarvas, őz és vaddisznóra. Eladási piaczok: Sárvár, Kis-Czell. Átlagos földhaszonbér 16–20, nagyban 5–8 frt. Átlagos napszám: férfiak 40–100, nők 30–70 krig.[432]
1931. május első vasárnapján szentelte fel Virágh Miklós plébános az 50 éves évfordulóra készült tűzoltó zászlót *(Káld – szerk.)*, amit a falu iparosai és vezetői adományoztak az egyesületnek. A zászlóanya tisztét Dr. Maróthy Lászlóné Dervalics Mária viselte. [433]

Maróthy Géza János ezredes, aki nélkül ma Sopron nem lenne magyar föld.
A Vitézi Rend tagja, rábahídvégi földbirtokos. Felesége gyergyó-csomafalvi Rókay Paula.

---

[430] Köztelek, 63—64. SZÁM 40-IK ÉVFOLYAM, 1930. augusztus 10.
Pesti Napló, 81. évfolyam, 1930-08-03 / 175. szám
[431] Nádasdy Ferenc Múzeum Sárvár: http://nadasdymuzeum.hu/marothy-laszlo-marothegyhazi-dr-2015-12-02
[432] Vende Aladár és ifj. Reiszig Ede: Vasvármegye mezőgazdasága és Állattenyésztése, Gazdasági Egylet: Borovszky Samu: Magyarország vármegyéi és városai: Vas vármegye
[433] **Gőcze Frigyesné – A Káldi Tűzoltó Egyesület 138 éves: https://kald.hu/hu/helyi-identitas-es-kohezio-top/kald-kozossegi-tevekenysegenek-torteneti-feltarasa**

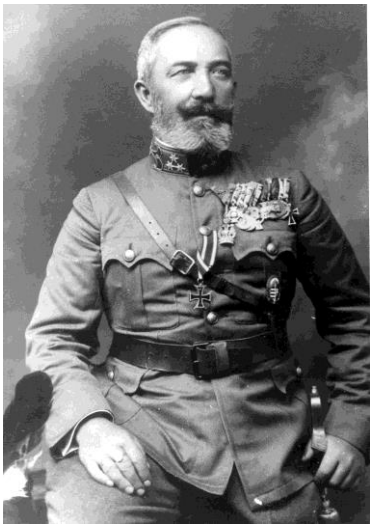

18. soproni honvéd gyalogezred alezredese és ezredparancsnoka (orosz, olasz és francia harctér)
20. nagykanizsai gyalogezred

Kitüntetései:
Német Vaskereszt III. osztálya (1915.09.21)
III. osztályú Vaskorona Rend (1915.09.21) kardokkal (1917.07.28),
Katonai Érdem Kereszt III. osztálya (1915.01.13)
Ezüst Katonai Érdemérem a Katonai Érdemkereszt Szalagján a Kardokkal,
Bronz Ezüst Katonai Érdemérem a Katonai Érdemkereszt Szalagján a Kardokkal,
Károly Csapatkereszt,
Vkdj „Vöröskereszt Díszjelvény" Vöröskereszt hadiékitményes II. osztályú díszjelvényét (1916.09.03.)
Német (Teuton) Lovagrend Mária Keresztje,
Ferenc József Jubileumi Kereszt,
1898-i Jubileumi érem piros szalagon AC felirattal,
K. und. K. III. osztályú tiszti szolgálati jel,
Magyar Királyi szolgálati jel,
Lipót Rend hadiékítményes lovagkeresztje (1917.07.29)
(Furcsa, hogy ez nem szerepelt a képen és a kitüntetéssoron sem.)
Legfőbb dicsérő elismerés (1915.09.18 és 1915.12.31)

1895.08.18-án, szept. 1-től számítva hadapród-tiszthelyettes a *18. Soproni gyalogezrednél*
1896.11.01-től **hadnagy**
1899.05.01-től **főhadnagy**
1900-ban, mint főhadnagy a vívótőr versenyen 6. lett.
1905.10.31-én a 18. Soproni gyalogezredhez kap kinevezést főhadnagyi rangban
Rókay családbéli feleségét 1907.08.20-án jegyezte el Orsován.
(Felesége édesapja gyergyócsomafalvi Rókay Imre a soproni 18. gyalogezred nyugalmazott századosa, aki 1926-tól a Ludovika Könyvtárosa.)
1907.10.29-én áthelyezték a Lugosi 8. gyalogezredhez
1909.05.01-től **százados**, beosztva a Nagykanizsai 20. gyalogezredhez

Esküvő: „Rokay Imre soproni fővámszedő bájos leányát, Paulát, e hó 8-án vezeti oltárhoz Maróthy Géza honvédszázados„ korábban a soproni honvédtisztikar ismert és kedvelt tagja. Az egybekelésről a következő jelentést adták ki: Gyergyó-csomafalvai Rokay Imre és neje Schmidsfeldeni Schmid Paula örömmel tudatják Paula leányuknak Maróthy Géza m. kir. százados úrral, Maróthy János és neje pór-porpáczi Porpáczy Franciska fiával Sopronban, 1909. évi november 8-án leendő egybekelését. Sopron, 1909. november hava. — Maróthy Jánost és neje pór-porpáczi Porpáczy Franciska örömmel tudatják Géza fiuknak gyergyó-csomafalvai Rokay Paula urleánnyal, gyergyó-csomafalvai Rokay Imre és neje schmidsfeldeni Schmid Paula leányával Sopronban, 1909. évi november 8-án leendő egybekelését Körmend, 1909. november hava." [434]
„Fényes esküvő folyt le a mai napon a déli órákban a soproni dómtemplomban. Maróthy Géza honvédszázados, aki korábban a soproni 18. honvédgyalogezred kötelékébe tartozott, most pedig a 20. honvédgyalogezrednek Körmenden állomásozó harmadik zászlóaljához tartozik, vezette oltárhoz gyergyó-csomafalvi Rokay Paula urleányt, gyergyó-csomafalvi Rokay Imre m. kir. soproni fővámszedő és neje schmidsfeldeni Schmid Paula szép és nagyműveltségű leányát Az esketést megelőző polgári házasságkötésnél Maróthy László cirkáldi nagybérlő és Schmid Adolf wilhelmsburgi magánzó voltak a tanuk."[435]

1911-ben áthelyezett százados. Maróthy Géza körmendi honvédszázados s 20-ik honvédezred körmendi zászlósijától Nagykanizsára helyeztetett át.[436]

1912-ben a nagykanizsai 20. honvéd gyalogezred századosa.
1913.05. 1-én a kanizsai önkéntes század parancsnoka
1913.06.15-én a nagykanizsaiaktól áthelyezték a 18. Soproni gyalogezredhez
A soproni helyőrség részét képezte a magyar királyi soproni 18. honvéd gyalogezred. Két zászlóaljának, ezredtörzsének és hadkiegészítő-parancsnokságának állomáshelye a Manninger utca 27. szám alatti József főherceg-kaszárnya volt.

1913.10.16-án századosként kőszegi egységéhez szabadságáról visszatért.

1914.01.17-én Kőszegen a kisdedóvót támogatta egy jótékonysági bálon 4 korona összeggel és a jótékonysági báli jegy megvételével.

Tartalékos tiszti iskolába vezényelt a pozsonyi honvédkerülethez tartozó egyéves Önkéntesek, mintegy 180-an, jövő hó közepe táján több heti tartózkodásra Kőszegre érkeznek. Az iskola és elszállásolás a gőzmalmi laktanyában, parancsnoka Maróthy Géza százados lesz. [437]

1915.01.13-án megkapta Őfelségétől az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül a **hadidíszítményes 3. osztályú katonai érdemkeresztet**
1915.06.15-én a **18. soproni gyalogezred III. zászlóaljánál az ezred 10. századának parancsnoka**.
1915.09.18-án az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül, megkapta a **legfőbb dicsérő elismerést. (Signum Laudis)**[438]
1915.09.21-én megkapta a **3. osztályú Vaskorona-rendet**.

[434] Soproni Napló, 13. évfolyam, 1909-11-05 / 252. szám
[435] Soproni Napló, 13. évfolyam, 1909-11-09 / 255. szám
[436] Zala 1911. 223-248. szám október Zala - Politikai napilap 38. évfolyam

[437] 1914.03.29 Kőszeg és Vidéke
[438] Soproni Napló, 19. évfolyam, 1915-09-23 / 217. szám

1915.11.08-tól „**címzetes őrnagy**”.
1915.12.31-én az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül, megkapta újólag a **legfőbb dicsérő elismerést.**
1916.02.12-én az ellenség előtti különös érdemteljes szolgálatainak és vitéz magatartásának elismeréséül, soron kívül **őrnaggyá** léptették elő.
1916 májusában a **20. nagykanizsai gyalogezred pótzászlóaljának parancsnoka**
(1 gyalogezred 3 zászlóaljból áll és hadilétszáma 4300 fő, 1 zászlóalj 3 századból áll,)

Nemess Ernőnek a soproni 18. honvéd gyalogezredről írt könyvében sokat ír Maróthy Gézáról.[439]

1916 május.
A napokban megírtok, hogy a honvéd pótzászlóalj parancsnokságában változás történt, amennyiben Darvas Lajos százados, volt pótzászlóalj parancsnokot más szolgálati beosztásba vezényelték. Helyébe Maróthy Géza 18-ik honvéd gyalogezredbeli őrnagyot nevezték ki. Az új zászlóaljparancsnok régebben is a huszadik honvéd gyalogezred kötelékébe tartozott s huzamosabb ideig szolgált Körmenden, majd Nagykanizsán volt századparancsnok. Maróthy őrnagy a harctéren, soron kívül lépett elő s rendkívüli hősiességéért több ízben kitüntetésben is részesült. A nagy képzettségű, kiváló katonára régebbi szerepléseiből Körmend és Nagykanizsa úri társágában kellemesen emlékeznek vissza.[440]

1916. július 20.
A 20-as honvéd cigánybanda hangversenye. A nagykanizsai 20. honvédgyalogezred háborús specialitása, az ezred muzsikus cigány tagjaiból Maróthy Géza őrnagy, pótzászlóalj parancsnok zseniális kezdeményezésére alakult katonaruhás cigánybanda, mely már több hangverseny keretében szerepelt a nyilvánosság előtt, a Vöröskereszt-egylet javára ma este ismét hangversenyt tart a Központ kávéházban. Valóságos monstre-zenekara 20-as honvédek nagyszerű cigánybandája, melynek méreteiről elég csak annyit mondani, hogy négy cimbalom „dolgozik" benne. A zenekar eddigi sikerei után biztos, hogy a ma esti hangverseny Iránt fokozódó érdeklődés fog mutatkozni a közönségnél.[441]

1916.09.03. Vöröskeresztes kitüntetem. Ferenc Szalvator főherceg a háború alatt a Katonai egészségügy korul szerzett érdemei elismeréséül Maróthy Géza őrnagynak a **Vöröskereszt hadiékítményes II. osztályú díszjelvényét** díjmentesen adományozta.[442]

1916.09.16-án kapta meg a **II. osztályú Német Vaskeresztet**
(Őfelsége megengedte, hogy Maróthy Géza 18. gy. e.-beli őrnagy, Bocskay Ignác ugyanazon ezredbeli főhadnagy és Frivaldszky Tibor szintén 18-as t. hadnagy a nekik adományozott idegen kitüntetéseket (vaskereszt) elfogadhassák , és viselhessék.)[443]

1917.05.30-án 6000 korona hadikölcsönt jegyzett
1917.06.16-án VIII. rangosztályú őrnagy
1917.07.28-án megkapta a 3. osztályú Vaskorona-rendhez a **hadiékítményt a kardokkal.**[444]

---

[439] **Nemess Ernő**: Tizennyolcas honvédek (Sopron, 1916), A SOPRONI NAPLÓ" (RÖTTIG GUSZTÁV ÉS FIA) KIADÁSA
[440] Zala című lap 1916. május
[441] Zalai Hírlap társadalmi és közgazdasági napilap. IV. évfolyam. Nagykanizsa, 1916. július 20. csütörtök 163. szám
[442] Kőszeg és Vidéke hetilap 1916.09.03. 36. szám, 36. évfolyam
[443] Soproni Napló, 20. évfolyam, 1916-09-21 / 216. szám
[444] Soproni Napló, 21. évfolyam, 1917-08-04 / 176. szám

(Nabresina városában, 1918. április 19-én a 314. honvéd gyalogezred, a debreceni 7. huszárezred és a nagyváradi 1. huszárezred többségében magyar nemzetiségű katonái lázadásba kezdtek, amelyet három nap múlva a Nagybecskereken állomásozó, komáromi 12. gyalogezred menetalakulatának zendülése követett. A monarchista hadvezetés komoly harcok árán tudta csak leverni a felkelést, amely után kíméletlen rendszabályokat alkalmazott: tömegesen végezték ki a lázadó bakákat. Az elrettentéssel próbálkozó hadvezetés nem értette meg, hogy az egyszerű katonának elege lett a négy éve folyó háborúskodásból. Május 11-én a Böhmische Leipában elhelyezett 18. gyalogezred póttest-alakulatai lázadtak fel, majd egy napra rá a 80. gyalogezred Rimaszombatban állomásozó póttest-alakulatai is. A 17. gyalogezred katonái a 80-asokkal egyidőben, az ausztriai Judenburgban bocsátkoztak tűzharcba a karhatalmi egységekkel, miközben a katonák „Fel bolsevikok!; Le a háborúval!; Vesszen a Monarchia!" jelszavakat skandáltak. Május 15-én az ausztriai Murauban állomásozó 7. vadászzászlóalj katonái, öt nappal később pedig a Lublinban elhelyezett 58. gyalogezred bakái törtek ki lázadásban, és megtagadták az arcvonalba kiindulást. Maróthy a lázadásban nem vett részt.)

1918.05.01-től **alezredes** (1918.02.01-el sorolták be utóbb alezredesnek, 18. rangszámmal és kinevezésének napját február 1-re módosították. 1918.09.28-án közzétéve.)

A soproni 18. honvédgyalogezred egyik kiváló tisztje, Maróthy Géza
alezredessé lépett elő 1918.05.19-én. Százados volt, mikor a háború kitörésekor hadbavonult, a harctéren szerzett érdemei folytán soron kívül lett őrnagy, most pedig elérte az alezredesi rangot.[445]

1918. október végén és novemberben ő **a 18. soproni honvéd gyalogezred ezredparancsnoka**. Legfőbb érdeme, az ezred harckész állapotban való hazahozatala a frontról. Az ezred hazatértét naplójában örökítette meg. A hazaút viszontagságai olvashatók Szende Zoltán könyvében, amely mű felhasználta Maróthy naplóját.[446]

1918. decemberében az osztrákoknak Lajtaujfalunál és Nagymartonnál megkísérelt betörése után a Sopron város középiskolásai a kormánybiztosától fegyveres kiképeztetésüket kérték. Fegyvereket Maróthy Géza alezredes úr szívességéből a 18. honvéd gyalogezredtől kaptak.[447] A diákok felfegyverzése nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az osztrákok nem merték megtámadni Sopront.

1919.03.01-én rendelkezési állományba helyezték a 18. gyalogezrednél. Ugyan ettől a naptól VII. rangosztályú alezredes.

1919.03.21-1919.08.01 Proletárdiktatúra
A 18. soproni gyalogezred 231. Kt. számú fölterjesztéséből:
„Mi, a magyar 18. ezred (volt 18. és 76.) ténylegesen szolgáló tisztjei és hivatásos altisztjei és bizalmi férfitestülete, akik mindannyian a népköztársaságnak esküt tett - de nem politizáló – hűséges katonái vagyunk, összegyűltünk, áthatva azon hazafiúi szellemtől, hogy a magyar Népköztársaság és a forradalom vívmányai, a belső rend, magán- és nemzeti vagyon, valamint a

[445] 1918.05.19 Kőszeg és Vidéke újságcikk - Soproni Napló, 22. évfolyam, 1918-05-15 / 110. szám
[446] Szende Zoltán: MAGYAR KATASZTRÓFA 1918-19, FEJEZET A NAGY VILÁGÉGÉSBŐL KIADATLAN LEVÉLTÁRI OKMÁNYOK ÉS ISMERETLEN FELJEGYZÉSEK ALAPJÁN, Budapest, 1933.
[447] Hollós János igazgató: A DUNÁNTÚLI ÁG. HITV. EV. EGYHÁZKERÜLETI S O P R O N I LÍ CEUMNAK (ÁLLAMILAG SEGÉLYEZETT FŐGIMNÁZIUMNAK) értesítőié — AZ 1918/19. É $ AZ 1919/20. ISKOLAI ÉVRŐL. —

személybiztonság megvédésére demokratikus alapon szervezett, a réginél is erősebb, de ésszerűen alkalmazott, vasfegyelemtől áthatott, feltétlen megbízható és engedelmes hadseregre van szükség." – Aláírók: Maróthy Géza alezredes, Kő alezredes, Martin Róbert, Pink Tibor őrnagyok, Gerlits Ede, Jeszenszky Ernő, Czeben Pál századosok, Havassy István, Minich József főhadnagyok és még számos más tiszt." (1919-ben alezredes, névleg a Vörös Hadsereg tagja.)

Pozsonyligetfalu területe egy évezreden keresztül Magyarország (Pozsony vármegye) szerves része, és a trianoni békediktátum tervezete eredetileg hazánk birtokában hagyta. E körzetet például 1919. első hónapjaiban a soproni 18. gyalogezred vegyes tűzerejű fegyverzettel megerősített zászlóalja őrizte.

1919. április.
A 18. sz. árkász századhoz Kőszegen első sorban mesteremberek lépjenek be, mert főleg ilyen elvtársakra van szükség vagy olyanokra, kik műszaki csapatoknál szolgálta. A század a soproni és vasi fiúkból toborzódik elsősorban, neve is az: Sopron - vasi század. A száz id állandóan itt fog állomásozni. Diákok, kik belépnek a Vörös Hadseregbe azonnal kikapják bizonyítványukat. Maróthy alezredest felmentették. Maróthy Géza alezredest, akit ellenforradalmi üzelmek gyanúja miatt letartóztattak, kedden éjjel Szombathelyről két szuronyos katona Sopronba hozta. Az alezredest ságoránál, Szombathely mellett lévő egyik községben fogják el. Maróthy éppen a mezőn volt és szántott, amikor Szombathelyről két vörös gárdista kereste. Maróthy szavai után Kellner elvtárs, mint a bizottság elnöke az alezredest kiküldte a teremből s a bizottság határozathozatalra vonult vissza. Az értekezleten Bors László vádbiztos elvtárs kijelentette, hogy miután a proletárdiktatúra kihirdetése óta Maróthy semmi olyan nyilatkozatot nem tett, amely az új rend ellen hangzott volna el és miután Maróthynak megállapított nyilatkozatai az előbbi kormány működése ilyen történtek s így nem a kommunista rend ellen, nem vállalja a vádat, beszünteti az eljárást és javasolja Maróthy szabadlábra helyezését. Mint egy negyed óra múlva ismét behívták az alezredest, aki előtt Kellner elvtárs a következőket mondta: Elvtárs! A proletáriátus nem akarja megbőszülni azokat a bűnöket, amelyeket vele szemben a burzsoá társadalom évezredeken keresztül elkövetett, mert ha ezt lenné akkor egyéb dolga nem volna. Mi új világot akarunk építeni és ehhez a munkához mindenkit aki lelkesedéssel jön hozzánk, szívesen látunk. Az a célunk, hogy ; a munka közösségében bevonjuk azokat is akik eddig nem dolgoztak, azok munkáját pedig akik eddig az elnyomók szolgálatába állottak, a közösség érdekében akarjuk felhasználni. Adirek- (tóriumnak itt összeült tagjai elhatározták, hogy j Ön ellen elvtárs a vádat elejtik és Önt a kommunista eszmék szolgálatába mint egyszerűbb, munkást beállítják. Hisszük, hogy lelkes elszánt harcost leltünk Önben, aki megérti az idők szavát s minden tehetségével a proletáriátus érdekét fogja szolgálni. Az alezredes meghatottan hallgatta végig Kellner elvtárs szavait. Kellner elvtárs és a bizottság tagjai kezet nyújtottak az alezredesnek, aki mély meghatottsággal szorította meg a feléje nyújtott jobbokat. Azután agyszerű szavakkal ígéretet tett arra, hogy hű harcosa lesz a kommunista eszméknek. tása szerint a hadosztályparancsnok vezeti. A toborzás végrehajtására a politikai megbízottak és a hadosztályparancsnokok minden dandárcsoport részére a szükséghez képest toborzó bizottságokat állítanak fel. A toborzó bizottságok székhelyéül elvileg a Vörös Hadsereg" állomáshelyei választandok és esetleg fiók-toborzó bizottságok is alakítandók. A megszállott területekről menekültek toborzás-ára közvetlen a demarkációs vonalak mögött a főútvonalak mentén a hadosztály (dandárcsoport) parancsnokságok által szintén toborzó bizottságok állítandók fel. A toborzó bizottságok egy katonaorvoson kívül három tagból állanak, akiknek kijelöléséről a hadosztályparancsnok gondoskodik, mindenkor a politikai megbízottakkal ós a helyi direktóriumokkal egyetértően. A fiók-toborozó bizottságok orvos nélkül is működhetnek. A toborzó bizottságok megalakulásuk után haladéktalanul lépjenek érintkezésbe a területükön működő összes direktóriumokkal. A jelentkezőkkel a következőképen kell eljárni: Minden

jelentkező, amennyiben a toborzó bizottság által megbízhatónak minősíttetett és katonai szolgálatra alkalmasnak találtatott, valamint a kötelező" feltételeinek aláveti magát, a Vörös Hadsereg" be felveheti.[448]

1919.08.03-a után, Budapest román megszállásának hírére a dunántúli II. hadtest csapatai túlnyomórészt feloszlottak. Ami megmaradt, csak rendfenntartásra volt elegendő. A 7. huszárezred együtt maradt ugyan, de a 8. hadosztály csapatai (köztük a vas-soproni 18. gyalogezred is) a hajmáskéri katonai táborból legénységük kívánságára hazaindultak és leszereltek. Ezt a helyzetet a románok ki is használták.

1920. január
„A helyzet súlyosságát mutatja, hogy 1920 januárjában, a közellátás számára szükséges gabona előteremtésének módozatairól tartott vármegyei értekezleten már egy olyan indítványt is előterjesztettek, amely a csempészetet hazaárulássá kívánta minősíteni és a tetten ért csempészeket helyszíni felakasztással vagy agyonlövéssel akarta büntetni, mondván, hogy „egy akasztás elvenné a megye összes csempészének kedvét minden gabonakilopástól”"
„Térfi Béla államtitkár, a gabonagyűjtés országos kormánybiztosa elnökletével és a járási főszolgabírók, a katonaság és más illetékesek bevonásával tartott tanácskozáson Maróthy alezredes vetette fel a radikális indítványt. Felhívta az illetékes körök figyelmét arra, hogy nem vezethet eredményre olyan ellenőrzési és büntető rendszer, mely a százezer koronát nyerő csempészt csak pár ezer koronával bünteti egy véletlen rajtavesztés esetén. Csehszlovákia például 1920 szeptemberében a felvidéki csempészet ellen hasonló statáriális rendeletet adott ki, ugyanis kötél általi halállal rendelte büntetni azokat, akik közszükségleti cikket engedély nélkül kiszállítanak. 1921 januárjában a Magyarország déli szomszédja pedig már 10 év börtönnel büntette a csempészeket.” [449]

1920.04.30-án csapattiszt alezredesi rangban.

„Ki meri jól tagadni Lehár érdemeit? Nem ő volt-e a nemzeti hadsereg egyik főszervezője. Vájjon nem az ő vezetése alatt alakult-e néhány kiváló kőszegi tiszt pl. Pados, Maróthy alezredesek és talán elsősorban Szomor őrnagy stb. segítségével az új Magyarország büszkesége: a nemzeti hadsereg. S hogy mit jelentett Nyugat-Magyarország szempontjából Lehár körletparancsnoksága, arról az osztrák lapok tanúskodnak”[450]

1925-ben nyugállományú ezredes. (ny. jn. kir. ezredes)
(Mivel Horthy lövetett a királyra, leszerelt, és Horthytól később sem fogadta el a tábornoki rangot, noha a Kormányzó, a családi hagyomány szerint felkínálta neki.)

Vitézzé avatva 1930-ban, Sorolási száma 3132 (tiszti érdemszerző).
Az I. világháború harcterein végbevitt hőstetteiről több írás is beszámol, épp úgy arról is, hogy a háború végeztével miképpen hozta haza teljes létszámban és fegyverzetben a 18. soproni gyalogezredet, miképp fegyverzi fel és képezi ki a soproni diákokat a város védelmére az osztrákok ellen stb.

Maróthy Géza a civil életben:
Dobozon a Wenckheim grófi család fővadásza és főerdésze.

[448] Kőszeg és Vidéke 1919. április, 6. szám
[449] Nagy Adrienn; HATÁRVÁLTOZÁS(OK) ÉS CSEMPÉSZET; Fejezetek a nyugati határtérség lakosságának mindennapjaiból (1914–1926): Századok, 156. évfolyam (2022) | 3. szám, 598. oldal
[450] Kőszeg és Vidéke, 41. évfolyam, 1921.04.17.

Itt 6 lova, 6 tehene, 300 baromfija és több sertése is volt. Volt egy kocsiba fogható lova és egy hintója. Cselédsége 20 fő körül mozgott.

1921 januárjában a Magyar Történelmi Társulat számára, két és fél millió alaptőkével altruista könyvkiadó társaságot alapítottak elsősorban Széchenyi műveinek, másodsorban a bécsi levéltár titkos anyagának a kiadására. Az igazgatóság tagja Maróthy alezredes is.[451]

1924—1930-ig Debreczeni Károly dobozi lakos volt a vadászterület bérlője, 13 taggal. A vadásztársaság vezetőinek névsora: Göllner Antal, Debreczeni Károly, Kocziszky Mihály, Dr. Szekér Mihály A vadásztársaság tagjai: Debreczeni Károly, Ipolyi Keller István, Gunda Jenő, Göllner Antal, Kocziszky Mihály, Maróthy Géza, Pick Sámuel, Dr. Konkoly Tibor, Dr. Márky Barna, Dr. Debreczeni Lajos, Hoffman Rezső, Fára Sándor.

1925 novemberében ott volt a ludovikás tisztek 30 éves avatási találkozóján.

1928-ban nyugalmazott ezredesként Szarvason, Dr. Lakomcsik Károly
községi orvos perelte be eredménytelenül becsületsértésért, mert azt állította, hogy az orvos hibája miatt terjed Doboz községben a vörheny betegség. Az orvos a pert elvesztette.

Járási, kerületi erdész- és erdőőrlakás. Doboz-Faluhely. Épült: 1850 körül. Kalina Ferenc, Stirling Ferenc, Wejsiszy Károly erdészek, Szatmári István és Mihály, Kárnyáczki Ferenc, Maróthy Géza stb. erdőőrök szolgálati lakása.

Már 1931-ben tagja a Pécsi Frontharcos Szövetségnek.[452]
A Pécsi frontharcosok vezetőtisztje marad 1933.02.07 után is, majd 1934.04.16-tól a Pécsi frontharcos főcsoport elnöke. (1932-ben már szervezte és vezette ezt a szervezetet, mint főcsoportvezető a Pécsi Napló cikke szerint.)[453]

1934.12.31-én a pécsi időközi törvényhatósági választáson az I. választókerületben az Egységes Polgári és Munkáspárt színeiben 1167 szavazattal rendes taggá (Pécs város önkormányzati képviselőjévé) választották.[454] 1938.06.14-én még városi képviselő. Az ekkor tartott ünnepi díszközgyűlésen, amit a Szent Jobb tiszteletére rendeztek, dúsan aranyozott atillában jelent meg.

[451] Budapesti Hírlap, 41. évfolyam, 1921-01-06 / 4. szám
[452] Pécsi Napló, 40. évfolyam, 1931-12-25 / 292. szám
[453] Dunántúl 1934.05.27. 7. oldal. - Pécsi Napló 1932.03.04- I száma - Dunántúl 1932. április 6. -I száma - Pécsi Napló 1934.04.17-I szám
[454] Pécsi Napló 1935.01.01. 2. oldal

1934.04.17.
vitéz Maróthy Géza elnöki székfoglalójában hangoztatta, hogy sürgetni fogja a frontharcos törvény mielőbbi megalkotását, kimélyíti a jóléti és kultur bizottságok munkáját, ápolni fogja a bajtársiasság és összetartozandóság szellemét. Óriási tetszés közepette jelentette ki, hogy a magyar frontharcosok elismerik a revízió körül folyó tárgyalások komolyságát, de végeredményben csak a fegyverben bíznak és alig várják azt a pillanatot, amelyben a haza sorsa ismét a magyar fegyverekbe lesz letéve.[455]

1934 májusában a Kaposvári Frontharcos Szövetség megalakulását köszöntötte, mint a Frontharcosok Központjának hivatalos küldötte.[456]

1935.01.03-án ünnepelte házasságkötésének 25. évfordulóját.
„Ezüstmenyegző: Vitéz Maróthy Géza nyugalmazott ezredes, a pécsi frontharcos főcsoport népszerű elnöke és neje most ünnepelték családi körben házasságkötésük huszonötödik évfordulóját. Az ezüstmenyegzős házaspár a ferencrendi plébániatemplomban hallgatott misét, amely alatt öt gyermekével együtt járult a házasság szentségéhez.”[457]
Gyermekeik közül Maróthy László (1915-1944.05.17.+) a II. világháború során hősi halált halt az előrenyomuló orosz hadsereggel vívott harcban.

Frontharcos jelvény

1935-ben indulni akart a parlamenti választásokon. 1935. március 13-án (máshol 22-én) alakult meg Pécsett a Katolikus Reformpárt. Választási listájuk második helyezettje vitéz Maróthy Géza nyugalmazott ezredes, a frontharcosok pécsi csoportjának elnöke volt. Március 14-én a Katolikus Reformpárt népes küldöttsége, aktivisták és az egyetemi ifjúság mintegy 300 főnyi csoportja, valamint a párt vezetői vonultak Virág Ferenc püspökhöz, hogy politikai szerepvállalásukhoz megszerezzék az egyházhatósági hozzájárulást. A küldöttség azonban nem érte el célját, a püspök köszöntő beszédében kitérő választ adott, ami egyet jelentett a támogatás megtagadásával. A mozgalom ezután visszavonulót fújt, és a választásokon nem indult önállóan.

1935. március 23. Pécsett, mint megírtuk, a keresztény ellenzék önálló listával akart indulni, azonban a listavezetésre kiszemelt Vértessy Frigyes dr. papnevelő intézeti tanár nem kapta meg az egyházhatósági engedélyt, vitéz Maróthy Géza nyugalmazott alezredest pedig a vitézi szék intette le.[458]

[455] Dunántúl 1934.04.17-i száma
[456] Magyarság, 15. évfolyam, 1934-05-15 / 108. szám
[457] Kis Újság, 48. évfolyam, 1935-01-03 / 2. szám
[458] Kis Újság szombat 1935. március 23. 2. oldal.

(A leintés oka, a 8 Órai Újság 1935.03.14-i száma alapján az, hogy a listán sok olyan személy is szerepelt, aki felekezeti téren szélsőségesnek minősült.)

1935-ben ünnepelte tiszté avatásának 40. évfordulóját.

1936.06.30-ig a Pécsi frontharcos főcsoport elnöke, majd vezetőségi tagja.[459]

Támogatta a keresztény ünnepek megülését, és támogatta a cserkész mozgalmat is, mint Például a Jézus Szíve körmeneteket Pécsen.[460]

LEMONDOTT a pécsi frontharcos főcsoport elnöke és vezetőtisztje
Pécs, 1937 szept. 9. — Beksica Olivér nyug. tábornok, az országos frontharcos szövetség pécsi főcsoportjának elnöke és vitéz Maróthy Géza nyug. ezredes, vezetőtiszt lemondottak tisztségeikről, amelyeket hosszú éveken keresztül köztudomás szerint is közmegelégedésre töltöttek be. A lemondott elnök távozásának közelebbi okaira vonatkozólag semmit se volt hajjandó mondani. Vitéz Maróthy Géza nyug. ezredest szintén megkérdeztük, mi az oka lemondásának. Vitéz Maróthy Géza -elmondotta, hogy a vezetőtiszti állást csak Beksics Olivér nyug. tábornok elnökségének idejére vállalta, majd a következő nyilatkozatot tette: — Elkeserített az a közöny is, amelyet Pécs város és Baranya vármegye területén mindig sajnálkozással tapasztaltam a frontharcos ügyek iránt. A pécsi frontharcos főcsoport fájdalommal veszi tudomásul úgy Beksics Olivér nyug. tábornok, mint vitéz Maróthy Géza nyug. ezredes távozását. A lemondott elnök másfél évvel ezelőtt került a pécsi főcsoport élére, ahol lelkes és önzetlen ügyszeretettel, fáradhatatlan szorgalommal igyekezett szolgálatokat tenni a mozgalomnak. Vitéz Maróthy Géza nyug. ezredes, aki hosszú éveken keresztül elnöke is volt a főcsoportnak, úgyszólván minden idejét a frontharcos mozgalomnak szentelte. A pécsi főcsoport szervezése körül elévülhetetlen érdemei vannak s az ő fáradhatatlan agilitásának köszönhető, hogy minden közöny ellenére is nagyon sok rossz sorsban élő frontharcost sikerült állásba juttatni. Határozott és megalkuvásra nem hajlamos egyéniségével vállalta a küzdelem minden kockázatát s most, hogy távozik, a pécsi frontharcos főcsoportba beszervezett, volt frontkatonák érzik, hogy a legjobb és legönzetlenebb bajtársat vesztik el benne. Beksics Olivér nyug. tábornok, elnök lemondását az országos központnak jelentette be. Vitéz Maróthy Géza lemondólevelét ugyanoda szeptember 7-én küldötte el. A két sajnálatos lemondással a pécsi főcsoport intézőbizottságának szeptember 10-én tartandó ülése foglalkozik.[461]

1939.04.22-én Pécsen a Revíziós Liga választmányi tagjává választották.[462] Pécsen háza van a Tábor utca 16 szám alatt. Ezt a házat utóbb lánya, dr. Rihmer Oszkárné, Maróthy Melina örökölte 1944.11.21-én családi szerződés alapján, míg a rábahídvégi birtok ifj. Maróthy Gézáé lett. Ezt a birtokot tőle, jelképes áron bérelte nagyapám dr. Rihmer Oszkár. Az osztozkodást a család 1946.08.28-án megerősítette. A Tábor utcai ház helyrajzi száma 8313-bejegyzés alatt, 720 és 721/1. Itt hat szoba volt, három a földszinten és három az emeleten + konyha, kamra, wc, fürdőszoba, cselédszoba. A cselédség állt: 1 szakácsnő, 1 szakács, 1 szobalány és 1 inas.
A házat 1948-ban elvették és államosították. Az épület fél négyzetméterrel volt nagyobb annál, mint amit az állam a családnak megengedett volna használni! 1992-ben jelképes kártalanítást fizetett utána az állam.

[459] Pécsi Napló 1936.07.01.
[460] Pécsi Napló, 48. évfolyam, 1939-06-16 / 135. szám
[461] Dunántúl péntek 1937. szeptember 10. 4. oldal
[462] Pécsi Napló 1939.04.23-i száma.

1935-ben a Pécsi Színházi Bizottság tagja. 1937-ben is tagja a pécsi színházi bizottságnak 1939.12.12-1944.12.31-ig ismét a bizottság tagjává választották, de 1941.01.29-én lemondott tagságáról.

A II. világháború során reaktíválták és a Pécsi Hadtestparancsnokságon (pécsi városparancsnokság) teljesített szolgálatot. A baranyai SS toborzóbizottság tagja lett. Ennek oka, hogy a Német Birodalom és a Magyar Királyság megállapodást kötött arról, hogy a népi németekből SS alakulatokat állítanak fel. A magyarországi SS toborzóirodák vezetői viszont csak magyar katonatisztek lehettek. Mint ilyen irodavezetőnek, kormányzói titkos utasítás alapján, feladata, hogy minél több népi németet, akik magyar állampolgárok, mentesítsen az SS-be való besorolás alól. Ezt minden más irodavezető is megkapta. Mint magas rangú katonatiszt, számos zsidó embert mentett meg a deportálástól. Erről az egyik, gyerekként megmentett ember, Berkovits Tivadar számolt be nekem, utólag is köszönetet mondva neki. Később a IV. pécsi hadtest szállásmestere, és mint ilyen esett Németországban hadifogságba.

Innét 1946.10.07-én tért haza Pécsre nyitott tehervagonon. Útközben tüdőgyulladást kapott és hazaérkezése után 1946.10.12-én elhunyt.
Beszolgáltatott fegyverei: 1 db. Gamer pisztoly, gyári száma 158478, forgótáras, 1 csövű, 1 kakasú, nem sorozatlövő. 1 db. Ptager típusú lőfegyver (vadászpuska), gyártási száma 3322, 1 csövű. (Családi irattár.)

Házassági anyakönyvi kivonat.

Körmenden jó barátságban volt boldog hr. dr. Batthyány-Strattmann Lászlóval, akivel rendszeresen együtt vadászott. Ismerte a herceg feleségét gr. Coreth Mária Teréziát és a család gyermekeit. Baráti viszonyban volt gr. Batthyány Vilmos nyitrai érsekkel, gr. Mikes János szombathelyi püspökkel, gr. Batthyány Zsigmonddal és gr. Pálffy Bélával. A hercegi estélyekről ismerte az Esterházy családot.
hr. dr. Batthyány-Strattmann László szemorvos halála után, annak özvegye megkérte Maróthy Gézáné, szül. gyergyócsomafalvi Rókay Paulát, hogy Virág Ferenc pécsi püspöknél járjon közbe a boldoggá avatás ügyében. A püspök első kérdése ez volt: ”Van elég pénzük a boldoggá avatáshoz?” (Maróthy Melinda szóbeli közlése.)

Maróthy Géza ezredesnek Rábahídvégen volt birtoka, míg unokatestvéreinek Káldon és Zsédenyben volt kúriája (kastélya). Feleségemmel (Triznay Zsuzsannával) a nászút egy részét a Zsédenyi kúriában töltöttük, ahol nagy szeretettel emlékeztek vissza a Maróthy családra és

nagymamámra, Maróthy Melindára, aki képekkel és visszaemlékezéseivel segítette az épület helyreállítását. A kert nagy fái alatt gyakran megfordult egykor szüleivel együtt Maróthy Melinda is. Az ezredes, rábahídvégi birtokát évi 1 pengő jelképes összegért vejének, dr. Rihmer Oszkárnak adta bérbe. A bérbeadást támogatták fiai is. Ez a birtok 1945/47 körül lett államosítva.

A Maróthy család családi eseményei, rendre bekerültek a napilapokba. Így volt ez Maróthy Géza lányának, Melindának esküvőjével is. Anyakönyvi hírek. A pécsi anyakönyvi hivatalban házasságot kötöttek: dr. Rihmer Oszkár kir. járásbiró és nemes Maróthy Melinda. [463]

vitéz Maróthy Géza (1910-2002)

2002. január 15-én elhunyt vitéz Maróthy Géza (1910-2002) gyémánt-okleveles vegyészmérnök, rubin-okleveles műszaki tiszt, tartalékos hadmérnök őrnagy a volt Vegyi- és Robbantóanyagipari Felügyelet nyugdíjas főosztályvezetője egyben főmérnöke.
Maróthy Géza 1910. november 13-án Körmenden született, Kőszegen és Pécsett végzett középiskolai tanulmányai után 1928-1932 között a Ludovika Akadémián tanult, majd utász hadnagyként a budapesti Utász Zászlóaljnál teljesített szolgálatot. 1934-től hadmérnök jelöltként a Haditechnikai Intézetbe (HTI) a Fradihíd Részleghez helyezték. Hídparancsnokként Dunapentelén 2 óra alatt létesített egy 8 t teherbírású hidat. 1936-ban a Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karára vezényelték, ahol 1940-ben vegyészmérnöki oklevelet kapott 114-es sorszámmal. 1941-ben letette a hadmérnöki vizsgát. Vitéz nemes Maróthy Géza hadiműszaki törzskari százados a Don menti harcokban tanúsított vitéz és bátor magatartásáért „a második magyar hadsereg parancsnokság német tábornoka" által lett 1942. december 18-án a II. osztályú német Vaskereszttel kitüntetve, mint tartalékos százados. Maróthy százados a 102. utász század parancsnoka volt a Don menti harcokban. 1942-től a Haditechnikai Intézet Robbanóanyag- és Lőpor Laboratóriumának vezetésével bízták meg, mely feladatot 1946-ig látott el, miközben rövid harctéri szolgálatot teljesített. 1946-ban a Laboratórium a „széncsata" számára paxitot gyártott. A gyutacshiány megoldására Maróthy Gézát miniszteri megállapodás alapján szolgálaton kívüli állományba helyezték és kinevezték a Nagytétényi Bányagyutacs Gyár főmérnökének. 1949-ben - ismét a HTI-ben - a hazai robbanóanyag gyártás fejlesztési javaslatának kidolgozásával bízták meg. 1950 végén a Béta Vegyiműveknél (hadi üzem) helyezkedett el, de 1951-ben mint volt horthysta tisztet elbocsátották.

Maróthy Géza

1951-1963-ig a Richter Gyógyszervegyészeti Gyárban dolgozott üzemmérnök, technológus, majd üzemszervező munkakörökben. 1964-ben visszahelyezték a Bányagyutacs Gyárba, hogy mint műszaki szaktanácsadó szüntesse meg az. un. technológiai robbanásokat. Később robbantásvezetőként megszervezte a robbanóanyag-ipari robbantómester képzést. 1972-ben a Vegyi- és Robbantóanyagipari Felügyelet magalakulásakor ennek lett biztonságtechnikai

[463] Dunántúl, 34. évfolyam, 1944-08-13 / 183. szám

főosztály vezetője és egyben a Felügyelet főmérnöke. E posztokat 1976 végén történt nyugdíjba vonulásáig töltötte be. Meghívott előadóként robbantástechnikát oktatott Budapesten a vegyész- és gépészmérnök, valamint hadmérnök hallgatóknak, továbbá Sopronban geológus hallgatóknak. Előadásaihoz jegyzeteket írt, több publikációja jelent meg lapunkban is, a Bányászati Kézikönyv robbantástechnikai fejezetének írója. Az OMBKE-nek 1967-től és ugyancsak 1967-től (alapító) tagja volt az ÉTÉ Robbantástechnikai Szakosztályának. Életének legnagyobb részében a robbanó- és robbanásveszélyes anyagok minél veszélytelenebb gyártásával és felhasználásával foglalkozott. 1990-ben az Egyetem (BME) Tanácsa arany diploma adományozásával ismerte el értékes mérnöki tevékenységét.
Életművéért 1992-ben a DETROPRIM nemzetközi robbantástechnikai elismerésben részesült. Temetése családi körben, 2002. január 24-én, Balatongyörökön volt. Ezúton mondunk utolsó jó szerencsét![464]

A Maróthy család bekerült a Veszprémmel foglalkozó regényekbe is.

Így felpétzi György Jenő; „**A bujdosd regös**" című, 1925-ben a Szegedi Új Nemzedék című napilapban megjelent regényébe is. A regényben a török korban Maróthy Bálint veszprémi alispánként szerepel és igen idős ember. Sajnos, nem tudni, hogy valós személyről írt-e, hiszen a török korban élt Maróthy Bálint, vagy kitalált személyről.[465] Magyar Gyula; **Erzsébet a nemesszívű** című, 1924-ben kiadott regényét segítségül hívva, Maróthy Bálint 1593-ban élt és Veszprém vármegye megyegyűlésre készült ekkor. Ekkor a történet szerint Maróthy lányát elrabolta a török, fiát pedig megölte. Ebbe az öreg vicispán belehalt.[466] A történet furcsasága, hogy az általam ismert Maróthy Bálint 1589-ben még élt, tehát lehetne a történet akár igaz is, hiszen egy ősszakállú, öregemberről szól a regény. Ha Bálint 1510 körül született, akkor 1593-ban 83 éves, a korban igen csak öreg. Fia akkor 40/50 év körül lenne, tehát eleshetett a török elleni csatában.
Herczeg Ferenc; **A gentleman** című regényében, ami Budapesti Hírlap, 13. évfolyam 1893-03-11 / 70. számában jelent meg, a Maróthy családról írt.[467] Herczeg Ferenc egy érdekes őslegendáról ír ezen művében: „A Maróthyak nemzetsége híres és régi e hazában. Az első Maróthy, kiről az Anonymus tanúságot teszen, ama rőtszakállu Salamon volt, ki a Rákoson buzogánynyal esett Aba Samu király fölkent személyének. A király ez ildomtalanságért felelősségre és később nyársra vonatta rőtszakállú Salamont, egyben elrendelte összes atyafiságának tűzzel-vassal leendő kipusztítását, nemkülömben jószágaik és karmaik elkobzását. A király végrehajtói az elkobzást elismerésre méltó buzgalommal teljesítették, a tűzzel-vassal azonban nem jártak el kellő lelkiismeretességgel. Ennek először is az lett a következménye, hogy évszázadok múltán is, ha az ország bármelyik zugában fejtörésre került a sor, a rakoncátlankodók táborában bizton felbukkant buzogányos Maróthy egyik tévedésből életben maradt unokája, hogy teli orcával élessze a tüzet; — másodszor meg, hogy Aba Samu király óta minden Maróthy jószágok és barmok hiányában szűkölködött . . ." Természetesen ezen őstörténet csak egy szép legenda, hiszen a család csak az 1240-es években érkezett hazánkba a kunok betelepedésekor.

Egy iskoladráma címe: „Pápa Városának Vitatása, mellet komédiái Játékban le-ábrázolt az ötödik és hatodik iskolabéli ifjúság Pápán, 1772-dik Esztendőben Szent Mihály havának 8-dik napján". A színpadi feldolgozás megőrizte a történelmi hűséget. A szereplők jóformán valamennyien olyan történelmi alakok, akik az eseményekben részt vettek. Maróthy, a vár kapitánya, Petz császári követ, La Motte francia főtiszt, Nádasdy, a felmentő seregek vezére és

[464] Bányászati és Kohászati Lapok - Bányászat, 135. évfolyam, 2002-03-01 / 2. szám
Honvédségi Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára - Személyes Ügyek, 55. évfolyam, 1943-02-17 9. szám
https://www.ch.bme.hu/document/1022/original/2000_Vitez_Marothy_gyd.pdf
[465] felpétzi György Jenő; „A bujdosd regös" című, 1925-ben a Szegedi Új Nemzedék című napilap számaiban
[466] Élet és Irodalom, 1961-04-14 / 15. szám: Szabó Magda: Erzsébet a nemesszívű
[467] Herczeg Ferenc; A gentleman című regényében, ami Budapesti Hírlap, 13. évfolyam 1893-03-11 / 70. száma

mások. A drámában a szerző figyelmeztet az árulás, a gonosz cselekedetek súlyos következményeire, s óv a felsőbbség elleni lázadás bűnétől, s egyben erősíti a helytállás, a türelem, az áldozatos hűség etikai értékeit a lélekben. E mű szerzője ismeretlen, s még következtetni sem tudunk kilétére. Lehetne éppen Táncz Menyhért is, aki a dráma keletkezésének idején került vissza Pápára. Az ő Jósef című drámájában hasonló etikai motívumokat fedezhetünk föl, mint e történelmi drámában. [468]

Névmagyarázat: Maróti Típusa Helynévi eredetű, magyar családnév. Változatai: Maróti 1529, Maróty 12, Maróthi 124, Maróthy 115; Marothi 10, Marothy; Maroti 33; Marótyi, Marottyi; Maróczi 19, Maróczy, Maroczi; Marótzy. Más változatokkal együtt összesen: 1865. Eredete Előzménye a valamely ősi indoeurópai nyelv 'állóvíz, tenger, tó' jelentésű *mori szavából az ószlávban alakult Morava víznév. Ebből a mellette élő népcsoport *moravci neve lett, aminek a jelentése 'morva emberek'. A magyarban az -av- (-av- > -au- > -ó- úton) teljesen szabályosan vált -ó-vá, a név végén álló -c pedig általában hanghelyettesítéssel -t lett (éppen úgy, mint a nyemc > német esetében), de némely nyelvjárásban meg is maradhatott -c-nek (maróc). Így alakult ki a magyar marót ~ maróc népnév és személynév. Mindkettőből településnév lett Baranya, Bihar, Kolozs, Pilis, Sopron, Tolna, Valkó, Vas, Zala, Zaránd vármegyében. Bármelyikhez járulhatott az 'onnan/oda való' jelentésű -i képző, s eredetre, származási helyre utaló családnévvé válhatott. Ugyanakkor a Marót ~ Maróc személynév is fölvehette az -i birtokjelet, és 'Marót (Maróc) nevű személy fia, leszármazotta' jelentéssel apai családnév lehetett belőle.[469] Esetünkben a letelepedett kunok egyik faluja után ered a családnév.

Jelen munkának nem célja a maróthegyházi Maróthy család teljes történetének feltárása, hiszen az nagyon hosszadalmas volna, így csak a családtörténet kezdeti részét bontom ki, illetve a család kiemelkedő tagjairól írok. Mivel igen sokan viselik a Maróthy nevet, noha egyedi névnek tűnik, a ma élő Maróthy nevet viselő személyek családhoz való kötése igen problémás és hosszadalmas kutatást igényelne. Az egyes személyek családhoz való kötésében még a használt előnevek sem mindig mutatnak biztos támpontot.

Írta: Rihmer Aurél történész, iskolaigazgató, a MACSE alapító tagja

[468] Nádasdy Lajos, Táncz Menyhért és a pálos iskoladráma: Honismeret, A Honismereti Szövetség Folyóirata, XXII. évfolyam, 1994/1

[469] HAJDÚ MIHÁLY: CSALÁDNEVEK ENCIKLOPÉDIÁJA, Leggyakoribb mai családneveink, A MAGYAR NYELV KÉZIKÖNYVEI XVII., TINTA KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST, 2010

EMBERTUDOMÁNY

Rudolf Steiner (1861–1925):

VIII. Henrik és Morus Tamás. A materialista felfogás szerepe az emberi fejlődésben[470]

MORUS TAMÁS *UTÓPIÁ*-JA

Berlin, 1916. május 2.

VIII. Henrik 1509-től 1547-ig ült Anglia trónján. Hat felesége volt, akik közül kettőt kivégeztetett, mivel nem feleltek meg neki; a többitől elvált. Az utolsó feleségét is kivégeztette volna, de az volt olyan ügyes, hogy lebeszélje róla. Henrik nehézségekbe ütközött, amikor el akart válni az első feleségétől, mert a házasságot az egyházi szabályoknak megfelelően kötötték, és szükséges volt megszerezni VII. Kelemen pápa engedélyét a felbontásához. De a pápa nem adta meg a beleegyezését, mert nem talált semmilyen okot a válásra. Erre VIII. Henrik egy új egyházat alapított, amely anglikán egyházként máig fennmaradt, és húsz millió tagot számlál.

Mármost, VIII. Henrik nem volt egy túl értelmes ember, amint ez kitűnik az utolsó feleségével folytatott beszélgetéséből. Mindenáron egy új egyházat akart alapítani, de nem akart ehhez új tanításokat létrehozni, ezért folytatta a régieket a maga egyházában. Valójában azt akarta, hogy a parlament felvilágosult tagjai őt ismerjék el az angol egyház fejeként, a pápa helyett.

Morus Tamás (1478-1575) azonban nem értett egyet ezzel, hogy egy olyan „szent embernek" kellene vezetnie az egyházat, mint VIII. Henrik, s ezért Morus Tamást kivégezték. Könyvének címe „Utópia" volt (De optimo statu rei publicae deque nova insula Utopia, 1516), mivel ebben az időben így nevezték azokat a könyveket, melyek egy ideális állam eszméjével foglalkoztak (egy másik, valamivel későbbi mű Francis Bacon „Új Atlantisz"-a, és egy modern példa Bellamy „Utopiá"-ja, a „Looking Backward, 2000-1887".—A ford.). Morus Tamás utalt rá az „Utópia" című könyvében, hogy teljes vallásszabadságnak kellene lennie, toleranciának a más vallások iránt, és az államnak el kellene fogadnia, hogy a vallás az ember egyéni meggyőződésének ügye kell legyen. Ennek ellenére, mint ismeretes, a katolikus egyház megpróbálta szentté avatni Morus Tamást, mivel védte az egyházat VIII. Henrikkel szemben.

Mielőtt valakit szentté avatnak, egy alapos eljárást folytatnak le a katolikus egyházban. Először is kell hozzá egy „advocatus regius", akinek mindent be kell mutatnia, ami támogatja a szenttéavatást, és szükséges, hogy csodát is tegyen a jelölt. Ez a folyamat nagyon hosszú. Van egy olyan személy is, az „advocatus diaboli", aki bizonyítékot mutat be a jelölt ellenében. Mármost, a „csoda", amit Morus Tamásnak tulajdonítottak, a vallási tolerancia javaslata volt a

[470] Fordította: Z. Tóth Csaba

katolikus egyházban! Ez olyasmi volt, amivel szemben a másik megbízottnak kellett ellenvetést tennie a szenttéavatás során.

Morus Tamás sokáig a szerencse kegyeltje volt. Különböző állami hivatalokat töltött be, a parlament tagja lett, és végül VIII. Henrik főkancellárja, aki őt kivégeztette, mert nem értett egyet a király egyházfői ambíciójával (Succession Act). Ez bűn volt az angol egyház új intézményével szemben. Azután a felvilágosult főbíráknak kellett dönteni, milyen ítéletet szabjanak ki Morus Tamásra. És következett a döntés, melyet ezek a felvilágosult bírák tettek, mert Morus Tamásnak meg kellett lakolnia, amiért nem értett egyet VIII. Henrikkel. Az ítélet az volt, hogy a Tower-be kell vinnie a serifnek, William Pinkston-nak, és egy fonott kosárban végighurcolni Londontól Tiburnig. Tiburnban fel kellett akasztani, de csak annyira, hogy félig legyen halott, azután levenni az akasztófáról és levágni bizonyos tagjait, azután a testét felnyitni, és a beleit elégetni. Majd a testét, a feje kivételével, négy részre kellett darabolni, és lándzsahegyre szúrva kitenni London városának négy sarkára. A fejét azonban egy lándzsára szúrva el kellett helyezni a London Bridge-en, hogy figyelmeztesse a népet a királlyal való egyetértésre. Ez volt az ítélet, melyet ezek a felvilágosult lordok hoztak. Ezt azonban nem vitték véghez, hanem csak lefejezték és a fejet kitűzték a London Bridge-en.

Így áll előttünk Morus Tamás a történelemben, és ilyesmi előfordult még a 16. században. Ez nem volt túl régen. De emlékeztetni kell, hogy Morus Tamást, aki Utópiá-jában a vallási toleranciáról beszélt, nem lehet olyan racionalistának vagy szabadgondolkodónak tekinteni, akik a vallási türelmet hirdették a 18. században. Nem, és az ő vallási türelemről alkotott felfogásának megértése érdekében alaposabban meg kell vizsgálnunk az „Utópia" című könyvét.

Ez a könyv egy olyan államról szól, amely egy távoli szigeten alakul meg, melyet Utópiának neveznek. Utópiát a száraz intellektus irányította, egy nagyon racionalisztikus állam. Minden ház derékszögben állt az utcákra, és az utcák párhuzamosan futottak. Minden házat ellenőrzött a rendőrség, megállapítva, hogy mennyi fiatalembernek és fiatal nőnek lehet laknia egy bizonyos házban. Ha túl sok ember lakott egy házban, néhányat át kellett helyezni másik házba. Nagyon pontosan elosztották az embereket a különböző házakban. A magántulajdon tilos volt; egy bizonyos kommunisztikus gazdaságban éltek. Volt egy étkezési rend, az idősebbek ültek itt, a fiatalabbak amott, volt, aki szolgált, és így tovább. Az embereket, akik Utópiában laktak, egy nagyon intellektuális, racionalisztikus államszervezet igazgatta; úgy nevelték őket, hogy teljesen mentessé váljanak minden alacsonyabb szemvedélytől, vágyaktól és ösztönöktől. Egy példa: nem egyszerűen az étel ízéért vagy a jóllakásért ettek, hanem étkezés közben hálát kellett érezniük, hogy egyesülnek a táplálékkal. Az étkezések alatt prédikációt tart Utópia megvilágosodott embereinek egyike. A dolgokat úgy rendezik, hogy mindent ezek a megvilágosodott emberek irányítsanak, akik egyúttal papok is. Mindenkinek megengedik a teljes vallásszabadságot; de van egy feltétel, hogy Utópiában nem lakhat olyan ember, aki tagadja Isten létezését, a lélek halhatatlanságát, vagy azt a tényt, hogy a halál után egy bizonyos ítéletet tartanak felette. Ez közös alap minden vallás számára, a vallási türelemmel együtt. Az egész dolgot nagyon realisztikus, józan, intellektuális alapon rendezik el; ez volt Morus Tamás Utópiá-ja.

Nézzük most Morus Tamás személyét. Nem szabad elfelejteni, hogy Morus Tamás már gyerekkorában nagyon vallásos volt, majd szüntelenül szellemi gyakorlatokat is végzett; olyan ember volt, aki a meditációit a legnagyobb komolysággal végezte. Naponta órákat töltött meditációval. A kivégzése előtti utolsó napon elküldte a lányának a titkos szellemi gyakorlatait a Towerből, így azok, akik elvezették őt, nem találták ezeket a cellájában. Láthatják, hogy szellemi gyakorlatokat végzett egészen a kivégzéséig. Nagyon komolyan vette a lélekfejlődés

ügyét. Emlékeztetek, hogy korábban beszéltünk a protestantizmus terjedéséről, és láttuk, hogy Morus Tamás nem akart mást, mint egyháza, a római katolikus egyház hű fia lenni, a kornak megfelelően. És a római katolikus egyházhoz fűződő lojalitása miatt alávetette magát a kivégzésnek.

Térjünk most vissza Utópiára, erre a távoli szigetre, amely nincs földrajzi kapcsolatban Európával. Valamikor régen, bölcs öregek szálltak partra ezen a szigeten, rómaiak és egyiptomiak, akiknek köszönhető Utópia megalapítása. Ezek az emberek megalkottak egy bizonyos ábécét, mely derékszögekből és más geometriai alakzatokból állt; ilyen volt Utópia ábécéje. Egy mai ember hasonlóságot láthat a Morus Tamás által leírt utópiai írás és bizonyos szabadkőműves könyvek ábécéje között. Ezenkívül voltak bizonyos szabályok, melyek minden cselekedet vezérelvei voltak Utópián, és összehasonlíthatják ezeket a latin, görög és héber szövegekkel, és ez ismét emlékeztet bizonyos mai okkult testvériségek formuláira, melyek nagymértékben rejtettek, titkosak. Azt is kifejezetten állítja az Utópia-könyv, hogy római és egyiptomi bölcsek jelentek meg a szigeten, de semmit nem mond a kereszténységről.

Mármost, ez egy nagyon sajátos helyzet. Emlékezzünk, hogy Morus Tamás egy hívő katolikus, olyan, aki szellemi gyakorlatokat folytat. Ír egy „Utópia" című könyvet, leír benne egy szigetet teljes részletességgel és intézményeivel, de egy szó sincs benne a kereszténységről. Hogyan lehetséges ez? Említettük, hogy Morus Tamás olyan személy volt, aki szellemi gyakorlatokat végzett. Arra is emlékezhetünk, hogy kora egy átmeneti idő volt a 4. és az 5. kultúrkorszak között (a Görög-Római Kos-korszak és a Keresztény-Germán Halak-korszak között, a precessziós tavaszpont haladása szerint, de Steiner a korszakok zenitjeit vette kezdeteknek; vö. a János Jelenések Könyvében a 7 gyülekezethez írt levelek.—A ford.), s hogy miként írtam le ezt a periódust, amikor említettem olyan embereket, mint Pico della Mirandola, Savanarola, és másokat. Azt is említettük, hogy ezidőtájt már eltűntek a régi okkult képességek, az átlagos emberek számára ezek valóban eltűntek. Azonban ezek az okkult képességek elérhetők voltak szellemi gyakorlatok révén, melyeket Morus Tamás is végzett.

Ha manapság valaki helyesen végez ilyen szellemi gyakorlatokat, képes lesz például látni az összefüggést a mindennapi gondolkodás és aközött, ami a lélek mélységeiből felemelkedik, mint egy magasabb szellemi világ észlelése. De valami más is megjelenhet, és Morus Tamás esetében ez történt. A szellemi gyakorlatai révén az alvási állapotában oly módon került át az asztrális világba, hogy képes volt teljesen más dolgokat tapasztalni, mint egy átlagos ember. Noha ezeket az asztrális világban élte át, nem tudta közvetlenül áthozni őket a tudatába. Behatóan tapasztalhatott bizonyos dolgokat a szellemi világban, de nem hozhatta át őket tudatosan, hanem egy oly módon, ahogy leírta ezeket az „Utópiá"-jában.

Mármost, nagyon jól felismerhetik, hogy amikor tanulmányozzák ezt az Utópia-könyvet – melyet a mai intellektuális emberek csupán a fantázia termékének tekintenek, de az, aki ismeri ezeket a dolgokat, megértheti őket, mint egy szellemi tapasztalás következményét, amely a közönséges gondolkodás és a szellemi tapasztalás között létezik –, nem jön létre kapcsolat a tudat és e tapasztalások között, ezek nem válnak tudatossá, hanem mintegy teljesen kényszerítőek maradnak. Lehet valaki a katolicizmus mártírja, amilyen Morus Tamás volt, egy nagyon vallásos katolikus, olyan vallásos katolikus, hogy azután úgy beszélnek róla, mint szentről. Azonban, amikor önöknek ilyen szellemi tapasztalásaik vannak, mint neki voltak az asztrális szférában, ez a tapasztalás elemi erővel működik. Amikor valaki ténylegesen belép az asztrális világba, az első dolog, amit itt tapasztal, az, hogy a háromdimenziós tér törvényei, melyeket a földön tapasztalunk, többé nem érvényesek. Azok a törvények, melyeket a geometriában tanulunk, csupán a külső, érzékleti világban érvényesek. Beszélhet valaki erről szimbolikusan, de

felismerheti, hogy a valóságban ez a szimbolikus kifejezés valami mást takar. Lehetetlen ugyanolyan módon beszélni az asztrális szférában tapasztaltakról, mint ahogy itt beszélünk az érzékleti világ dolgairól és lényeiről. Mint tudják, amikor az érzékleti világ dolgairól beszélünk, azt mondhatjuk: ez a nő itt ül, az a nő pedig ott. Azonban ennek nincs értelme az asztrális világban. Az asztrális világban hamar felismerhetik, hogy önök egy tér nélküli világban, egy „Seholországban" vannak, egy olyan világban, amely nélkülözi az érzékleti-fizikai világ térbeli kiterjedését. Ezért az „Utópia" szó helyes fordítása „Seholország" kellene legyen (gör. *ou* és *toposz* szavakból áll, ami ugyanezt jelenti.—A ford.). Így az „Utopia" szó a világnak egyfajta minőségére vonatkozik. Ez egy olyan világ, amelynek nincsenek térbeli elemei. És feltehetjük a kérdést: amikor Morus Tamás belépett ebbe a világba, mi volt az, amivel különösképpen szembetalálkozott?

Mármost, önök könnyen felismerhetik, hogy az okkult testvériségek is meríthetik a meghatározott praktikáikat az asztrális világból, így nem fognak meglepődni, amikor látják a hasonlóságot aközt, amit Morus Tamás belefoglalt az „Utópiá"-jába, és az okkult testvériségek szokásai között. Ezek a szokások egy okkult bölcsességből vetültek ki, ennek az asztrális világnak egy ősi megfigyeléséből, de ez az ősi megfigyelés eltűnt, és hagyományként él tovább a különböző testvériségekben. Vannak emberek, akiknek nincs alkalmuk betekinteni a szellemi világba, de azon tény révén, hogy olyanok, mint Morus Tamás, végeztek bizonyos szellemi gyakorlatokat, átkerültek a szellemi világba, és szembesültek hasonló dolgokkal, mint amelyek jelenleg léteznek a testvériségekben. Természetesen nem csoda, hogy számos okkult testvériségben olyan tanítások élnek, melyeket nem érintett a kereszténység. Morus Tamás esetében is azt találjuk, hogy mindaz, ami áthatja Utópia szigetének állami berendezkedését, visszamegy az ősi Egyiptom és az ősi Róma idejére, és nem szerepel benne a kereszténység. Ezek az okkult testvériségek nagy hangsúlyt helyeznek a tényre, hogy visszamennek az egyiptomi időkig, és még korábbi berendezkedésekig.

Mármost, hasonlítsuk össze azt, amit most mondtam, azzal, amit a keresztény világszemlélet lényegi alapjairól tudunk. Gyakran említettem, hogy a kereszténység azon a tényen alapszik, hogy az a szellemi erő, amelyet Krisztus nevével jelölünk, alászállt és átszellemítette Jézus testét életének harmincadik évében, és ez a Krisztus-erő fokozatosan kifejlődött benne azután, hogy felvette magába a két Jézus-gyermek lelkét. Mármost, mi történt valójában? Egy szellemi erő, amely a Golgotai Misztérium idejéig nem volt a földfejlődés része, beleszőtte magát a földfejlődésbe a Golgotai Misztériumtól kezdve. Ameddig ez a szellemi erő a Názáreti Jézus testében élt, és azután átment a Golgotai Misztériumon, képes volt egyre mélyebbre és mélyebbre hatolni a földfejlődésbe, és folyamatosan, egyre szorosabban egyesíti magát a Föld további fejlődésével. Gyakran beszéltünk erről. Ez az erő tehát a szellemi magasságokból, melyekben korábban élt, alászállt a fizikai föld szférájába.

Így, amikor az ősi tisztánlátó (szellemi látó) felemelkedett a szellemi világokba a Golgotai Misztérium korát megelőzően, természetesen találkozott a Krisztus-lénnyel a szellemi magasságokban. Ezért azok, akik próféták és hasonlók voltak, képesek voltak beszélni Krisztus majdani eljöveteléről. Prófétálhattak erről, mert megtalálták Krisztust a szellemi világokban, és látták Őt a föld felé vezető útján. Napszellemnek tekintették, aki fokozatosan alászáll, hogy a Föld Szellemévé váljon. Ezek a próféták képesek voltak belelátni a föld jövőbeli fejlődésébe, amennyiben észlelték a szellemi magasságokban azt, ami végül egyesítette magát a földfejlődéssel. Ezért önök nem találhatják meg Krisztust a földön a Golgotai Misztérium előtti időkben. Nyilvánvaló, hogy azok, akik a Golgotai Misztérium előtt éltek, nem beszélhettek Krisztusról a földre vonatkozó tudományaikban, mert abban az időben Krisztus még nem jelent

meg a földön. De, amikor ezeknek az ősi misztériumoknak a beavatottai elértek egy bizonyos fokot, képesek voltak hírt adni Krisztus jövendő alászállásáról a földre.

Figyelembe kell venniük, hogy minden egészen más lett a Golgotai Misztérium óta; azóta teljesen a fordítottja igaz. Amikor a földfejlődést tanulmányozzák, megtalálják Krisztust, összeszövődve azoknak az embereknek az egész történetével, akiket áthatott a kereszténység; és az a történészi tézis, amely nem beszél Krisztusról, valójában nem igaz. A történész Ranke érzékelte ezt, és amikor már nagyon öreg volt, feltette a kérdést: tudható-e bármi a történelemről, ha nem mutatjuk meg, hogy a Krisztus-impulzus él és belehat minden egyes jelenségbe? Azonban, amikor valaki felemelkedik azokba a világokba, melyekből Krisztus alászállt, hogy egyesítse magát a földdel, akkor Krisztust közvetlenül nem találja ott. Az embernek alá kell szállnia ezekből a magasságokból a földre, hogy lássa, hogyan egyesítette magát Krisztus a földdel.

Ez egy valóságos tény, és ez az alapja a szörnyű szorongásnak, mellyel bizonyos vallási hitvallások az okkultizmusra hivatkoznak. Ezek természetesen nem értik az igazi okkultizmust; nem értik, hogy Krisztust hogyan lehet megtalálni az igazi szellemtudomány segítségével. Mindezek a vallási rendek csak egy sekélyes okkultizmust látnak, amely azt mondja: Krisztust ma a földön lehet megtalálni, és amikor valaki felemelkedik a magasabb világokba, Krisztust nem találja ott. Így ezek a szorongó papok ennek az okkultizmusnak a terjedése ellen dolgoznak. Ezért van az, hogy itt, a mozgalmunkban gyakran jeleztük, hogy amikor valaki képes átlépni a határokat és belép a szellemi világokba, nem szabad elfelejtenie, amit okkult módon lehet tapasztalni Krisztussal kapcsolatban a föld szféráján belül. Ezt tanítja a valódi szellemtudomány; míg a sekélyes testvériségek vagy arról beszélnek az embereknek, hogy Krisztus csupán a földi észlelés számára jelenik meg, vagy arról, hogy maga Krisztus megtestesült Krishnamurtiban, akit Alcione-nek neveznek.

Helyezkedjünk most bele Morus Tamás helyzetébe. Ő gyakorlatokat végzett, melyek képessé tették arra, hogy teljes világossággal hivatkozzon Krisztusra. Mármost, egy jezsuita megpróbálja megőrizni magát a Krisztusra vonatkozó mindenféle torzítástól és tévedéstől, amelyek a világban megjelennek, és a jezsuita gyakorlatok révén védve van e torzításoktól. Morus Tamás nem ilyen jezsuita gyakorlatokat végzett; a szellemi gyakorlatok, melyeket végzett, nem tették képessé arra, hogy teljes tudatossággal belépjen a szellemi világba. Ha képessé vált volna teljes tudattal belépni a szellemi világba, természetesen észlelte volna, hogyan szállt alá Krisztus a földszférába; de Morus Tamás nem tarthatta meg a teljes tudatát. Ennek következménye az volt, hogy leírta, amit félig tudatosan tapasztalt a szellemi világban; ezért nem találják önök a kereszténységet Utópia szigetén.

Mármost, megérthetjük, hogy ha az Utópiá-t valóban a közönséges tudat szempontjából írta volna, sosem illeszthette volna bele a vallási türelem eszméjét. De leírt valamit, ami nem lépett be teljesen a tudatába. A vallási türelmet azzal kapcsolatban hangsúlyozta, amit Utópiában észlelt; a hangsúlyt nem egy meghatározott kultuszformára helyezte. Magasabb értelemben a következőt mondhatta volna Morus Tamás: Sajnos, két lélek él bennem; az egyik lélek itt, a fizikai világban, a másik lélek pedig egy teljesen más világban él, az elalvás és a felébredés között, egy világban, melyben a Krisztus-impulzust nem lehet felfogni. Ha erről az alapérzésről beszélünk, melyet érezhetett egy olyan személy, mint Morus Tamás, akkor azt találjuk, hogy nem rendelkezett a szellemi világ teljes okkult tapasztálásával, még ha küzdött is érte, hogy megszerezze. Amikor valaki a szellemi világba való belépés olyan módjára tekint, amelyet Morus Tamás alkalmazott, bizonyos szorongásokat találhat itt, de ezeket nem észleli a lélek, mint olyat, hanem csak azt, hogy egy ilyen szorongás-érzés többé-kevésbé el van fojtva a

tudatalattiban. És akkor más okokra találhatunk, hogy megmagyarázzuk, mit tapasztal vagy tesz valaki. Egy elfedett szorongás átalakul valami teljesen mássá a tudat számára. Mármost, Morus Tamás esetében azt látni, hogy ő átalakította ezt az elfojtott szorongást valami mássá, az okkult gyakorlatai révén. Ezeknek az okkult tapasztalásoknak a működése okozta, hogy Morus Tamás felfogta a szorongást a lelkében, de mi lett volna, ha ez a szorongás tudatos módon kerül a lelkébe? Mit mondott volna akkor Morus Tamás?

Tegyünk fel valamit, ami sosem lehetséges, vagyis hogy a következő lépett be Morus Tamás teljes tudatába. Láthatják, hogy amit leírt később az „Utópiá”-ban, azt az asztrális világban látta, és ezt akarta leírni. Miért? Ha teljesen megragadta volna a szorongás, és ebből fakadóan írt volna, akkor a következőt gondolhatta volna: az embernek mindent meg kell tennie a jelenlegi világkorszakban, hogy behatoljon a Krisztus-impulzusba, és helyes értelemben megtartsa azt a lélek minden változásánál, az emberi fejlődés érdekében. Azonban, ha az emberek képesek valahogy visszatérni az ősi tisztánlátáshoz, akkor megértenék, hogy az „Utópiá”-ja miért nem tartalmazza a Krisztus-impulzust. Ha valóban érzékelte volna a szorongást, azt mondta volna: „Védd meg magad attól, hogy eltávolodj a Krisztus-impulzustól.” Azonban ő valójában nem tapasztalta ezt a szorongást, ez a tudattalanjában maradt, és a következmény az volt, hogy leírta, ami a belső lényéből fakadt. Ez egy rejtélyt állít elénk, amikor látjuk Morus Tamás egész természetének nyilvánvaló ellentmondását.

Miután mindezt a lelkünk elé állítottuk, éljük bele magunkat azoknak az embereknek a helyzetébe, akik bizonyos okkult testvériségekhez tartoznak. Itt van nekünk Morus Tamás; megírta az „Utópiá”-ját, ami nem olyan szörnyű dolog. Az „Utópia” megírása nem kellett volna, hogy olyan szörnyű büntetést vonjon maga után, amilyet a főbírák kiszabtak rá. De enélkül is egy gyanús személy volt, mivel VIII. Henrik szándékai ellen cselekedett. Azonban, tegyük fel, hogy voltak emberek, akik ezeknek a bíráknak a többségét alkották, akik ugyanakkor okkult testvériségekhez tartoztak. Ezek tanulmányozták, amit az „Utópiá”-ban leírt Morus Tamás, és felismerték, hogy van ebben valami, amit ők meg akartak őrizni a misztériumaikban, és hogy ezt Morus írása elárulta. Ebben a könyvben mindenféle utalások vannak; nem csak egy árulás volt benne, és megmutatkozik, ahogy ezek folytatják működésüket a külső emberi kultúrában. Ezért, amikor Morus Tamásra tekintettek, látták, hogy egy esküszegésről van szó, és ez az árulás egy bizonyos ítélettel járt. Ha valaki megnézi milyen az ítélet az okkult misztériumok elárulásáért, azt találja, hogy ez azonos azzal az ítélettel, melyre utaltunk a fentiekben — azok a szörnyű dolgok, melyeket végül nem hajtottak végre Morus-nál.

Így láthatják, kedves barátaim, hogy a történelem megértéséhez nem elég figyelembe venni az ún. *fable convenue*-t, a szokásos mesét, amilyen valójában a jelenkori történelem, hanem ahhoz, hogy helyesen tanulmányozzuk a történelmet, képesnek kell lennünk mélyen behatolni az emberiség fejlődésébe, képesnek kell lennünk belelátni abba, ami ténylegesen lejátszódik az emberi lelkekben. Ily módon láthatják, hogy Morus Tamás halála egy nagy jel, és meg kell érteniük ennek a jelnek a létezését ahhoz, hogy megfejtsék a történelem számos rejtélyét. Ezeket a titkokat csak akkor lehet megfejteni, amikor valaki képes megismerni, hogyan játszanak bele az ilyen érzékfeletti impulzusok ezekbe a tényekbe, és ezeket a dolgokat csak a szellemtudomány segítségével ismerhetik meg. Ez számos esetben így van a történelmi fejlődésben. Sok esetben az, amit történelemnek neveznek, és csak kívülről foglalkoznak vele, pusztán egy külsőséges *fable convenue*, szokásos mese. Meggyőződhetnek ennek igazságáról, amikor valóban képessé válnak annak kutatására, ami ténylegesen történik azokban a lelkekben, akik részt vesznek az egyes folyamatokban, melyeket vizsgálunk. A jelenkor nagy követelményei közé tartozik, hogy megszabaduljunk a gondolattalanságtól, a gondolkodás hiányától, amely bizonyos összefüggésekben megjelenik, mert végsősoron senki sem értékelheti objektíven az anglikán

egyház értékét, ha nem tudja, hogy ennek az ún. „szent embernek”, az anglikán egyház megalapítójának, VIII. Henriknek a lelkében volt egy lehetőség, hogy kivégeztesse két feleségét. Amikor a dolgokat helyes megvilágításba helyezzük, úgy, hogy megismerhetünk számos dolgot a korokról, melyekben élünk, akkor gyakorolhatjuk ezeknek a dolgoknak az igazi kontemplációját. Akkor a lélek ösztönözve lehet arra, hogy kutassa, ami szükséges, mert ezek jelentős tények, melyek felfedhetik előttünk Morus Tamás egész életét, és az általa írt „Utópiá”-t, amely bensőséges kapcsolatban van a történeti eseményekkel.

Mármost, kedves barátaim, az „advocatus diaboli” akadályt gördíthetett Morus Tamás szenttéavatása elé, de az opponense, a jó ügyvéd azt is mondhatta: „Minden okkultizmus az ördög műve.” És amikor valaki képes kimutatni, hogy Morus Tamás okkult alapokból kiindulva hozta létre „Utópiá”-ját, akkor válik még szentebbé, mert akkor ellenállhat minden ördögi dolognak, ami az okkultizmusban létezik.

Az olyannyira végzetszerű jelenlegi korunkban szükséges megérteni, milyen szellemi tények és feltételek játszanak bele a külső történeti eseményekbe. Önöknek meg kell érteniük ezeket a dolgokat, mert amit most átadtam önöknek, az minden előadás alapvető szándéka, annak érdekében, hogy megértsék a jelentőségét annak, hogy a szellemi dolgok fényt vethetnek a külső történeti jelenségekre.

Forrás: Angol kiadás: *Things in Past and Present in the Spirit of Man*, GA 167, Lecture 8., rsarchive.org, Eredeti: *Gegenwärtiges und Vergangenes im Menschengeiste*, 8. előadás, pp. 185-205. (uitt a jezsuita államról Paraguayban), ld. Összkiadás, anthroposophie.byu.edu, vagy anthrowiki.at és katalog_ga_2002.pdf. Ld. még Thomas Morus-ról GA 171. és 173. kötetekben, Francis Bacon-ről GA 170. és 220. kötetekben.

VIII. HENRIK ÉS MORUS TAMÁS

— A materialista felfogás szerepe az emberi fejlődésben

Dornach, 1916. okt. 1.

Korábbi vizsgálódásainkban már igyekeztem bemutatni, hogy az emberiség történeti fejlődésében létezik egy bölcsességteljes vezetés, melyet csak akkor lehet felfedezni, ha valaki mélyebbre hatol, a szellemi alapokig. Annak érdekében, hogy ezt különösen az önök figyelmébe ajánljam ma, és néhány héten át, ezt különböző konkrét példákkal szeretném szemléltetni. Az emberek általában koruk gyermekei, akik úgy élik meg az eseményeket, ahogy jönnek, boldogságot vagy boldogtalanságot okozva, örömöt vagy szomorúságot; a belső tapasztalataikat a kor impulzusaiból vezetik le. Bizonyos fokig reflektálnak is a dolgokra. De a történéseken való gondolkodásuknak nincs sok jelentősége, mivel korunk szellemi fejlettsége nem alkalmas, hogy teljesen behatoljon az okokba, melyek szellemileg a jelenségek mögött rejlenek.

Mármost, mint már rámutattam, annak, aki mélyen belemegy a kor eseményeibe, folyamatosan tudatában kell lennie annak, hogy az ún. civilizált emberiség jelenlegi tudatával, gondolkodásával és érzésével a társadalmi rend csupán néhány évtizedig fenntartható. Lényeges az emberiség számára az érzület és a gondolkodás újjáalakítása, számos eszme, felfogás, érzés

és akarati impulzus átalakítása, és a szellemtudomány kész hozzájárulni egy ilyen megújulás mélyebb megértéséhez.

A mai hivatalos történelem valójában kevésbé segít, hogy az ember megértse, miért mennek úgy a dolgok körülötte, ahogy. A hivatalos történelem legnagyobbrészt nem vágyik arra, hogy a dolgok belső fejlődésébe tekintsen, hanem ehelyett regisztrálja, ami külsőleg történik, és a legegyszerűbb, legkényelmesebb módon arra tekint, mi történt korábban, mi az oka annak, ami történik. De amikor valaki ezen az egyszerű, könnyű módon visszavezeti a dolgokat az okaikra, ahogy a modern történelem teszi, igazi abszurditásokhoz jut el. Végsősoron arra a véleményre kellene jutnia, hogy legnagyobbrészt — igen, talán a legszélesebb értelemben — nincs értelme a történéseknek, sőt ezek abszurdak. Ha a nézetek teljes következményeit vizsgáljuk, melyeket az emberek oly hajlamosak korunkban logikusan vizsgálni, az embernek el kell ismernie, hogy ezeknek nincs értelme, hogy ez egy nonszensz történelem. Vegyünk egy példát, hogy mindenki, aki tanulmányozza a külső történelmet, maga láthassa, miről van szó.

Tekintsünk például az angol orthodox felekezetre, az anglikán egyházra, melyhez számos ember tartozik; keressük meg ennek külső eredetét. Azt találjuk, hogy VIII. Henrik 1509-től 1547-ig uralkodott, és volt hat felesége. Az elsőtől, Aragóniai Katalintól elvált, és teljesen külsőleg tekintve ez a válás nagy történeti szerepet játszott. A második feleségét, Boleyn Annát lefejeztette. A harmadik, Jane Seymour meghalt. A negyediktől elvált. Az ötödiket, Katherine Howard-ot is lefejeztette. Csak a hatodik feleség élte túl, és ha valaki tovább kutatja a történelmet, azt fogja találni, hogy ez csupán egyfajta tévedés folytán történt! Egy másik sors volt eltervezve számára is. Utalok itt VIII. Henrik komplikált házasságaira, aki, mint tudjuk, 1509-től 1547-ig uralkodott, aminek kevésbé a történeti tartalma a fontos, mintsem az, ami jellemének vizsgálatához vezet. Valaki csak akkor alkothat valamilyen fogalmat e személy jelleméről, ha tudja, hogy két feleségét lefejeztette, bizonyos számútól elvált és így tovább.

Mármost, tisztán történetileg véve, az első válás Aragóniai Katalintól végtelenül jelentős szerepet játszott; csak két eseményre kell tekinteni, hogy ezt lássuk. Az első az volt, hogy VIII. Henrik, a Hit Védelmezője, ahogy magát nevezte, azaz a katolikus hité, mely Rómából sugárzott ki, a pápa ellenfele lett, mivel az elutasította a házassága érvénytelenítését. Henrik a pápa ellenfele lett, a katolikus egyházé, mely a rendeleteit kibocsátja Rómából, és Henrik egyszerűen a saját hatalmából kifolyólag elválasztotta az angol egyházat a római katolikus egyháztól. Így egyfajta reformáció zajlott le, amely teljesen individualisztikus jellegű volt, miközben megmaradtak a régi szokások, szertartások és rituálék. Ez nem olyan volt, mint a protestánsoknál, akik valódi szellemi alapon, szellemi erőkkel keresték a megújulást. Minden megmaradt az egyházi jellegből, de az angol egyházat lemetszették a római katolikus egyházról, egyszerűen azért, mert a pápa nem szentesítette VIII. Henrik válását. Ezért, hogy egy másik nőt vegyen el, ez az ember egy új egyházat alapított a népének, amely azóta is létezik.

Így rendelkezünk egy külső történeti ténnyel, hogy sok millió ember élt vallási közösségben hosszú idő óta, mivel a király válása létrehozta ezt a vallási intézményt! Ez egy külső, történeti tény. Vajon nem egy abszurditás ez? Amikor valaki közelebbről megnézi a dolgot, egy másik abszurditás adódik ehhez, egy igazi belső abszurditás, mert nem tagadható, hogy VIII. Henrik válása és az angol egyház megalapítása óta sok ezer ember talált valóban mély, belső, vallási életet a közösségen belül, mely az említett módon kialakult. Ez azt jelenti, hogy a történelemben létrejöhet valami a legkérdésesebb procedúra révén, és gyümölcső lehet – és ténylegesen az volt – az emberi lelkek legnagyobb belső gyógyulása számára. A dolgokat csupán követni kell egy bizonyos következtetésig. Az ember általában átsiklik a dolgok alakulásán, de

ha valaki megfigyeli a következményeiket, világossá válik, hogy amikor valaki a tényekre tekint a mai nézőpontból, mindenféle abszurditásokhoz érkezhet el.

Már beszéltem egy tényről, ami megjelent, de figyelembe kell vennünk egy másikat is – Sir Thomas More (Morus Tamás) kivégzését, aki Pico della Mirandola legjelentősebb és legtehetségesebb tanítványa volt. Ő írta az *Utópiá*-t, egy csodálatos művet, melyben egyfajta látnoki szemlélettel megteremtette az emberek közötti társadalmi kapcsolat egy eszméjét. Ma nem tárgyalhatom részleteiben, de egy másik alkalommal sort keríthetünk rá. Valaki láthatja, hogy Pico della Mirandolának ez a tanítványa, Morus Tamás a könyvében egy bizonyos atavisztikus tisztánlátásból fakadóan létrehozta a társadalmi rend egy képét. Hagyjuk most azokat az embereket, akik olyan okosan gondolkodnak ennek a képnek a gyakorlatiasságáról; ebben a műben zsenialitás van, egy zseni impulzusai élnek benne.

Noha egy ilyen kép nem alkalmazható közvetlenül a külső világban, mégis pontosan ilyen képek vannak Johann Gottlieb Fichte szavaiban, melyeket a jó társadalmi és más eszmékről mond. Ő megfigyelte, ahogy az emberek újra és újra azt mondják: „Igen-igen, mindig jönnek gondolkodók, akik mindenféle eszmékről prédikálnak, de közben gyakorlatiatlan emberek; nem lehet használni az eszméiket!" Az ilyen ellenvetésekre válaszul Fichte azt mondta: „Tudjuk, hogy az ilyen eszmék közvetlenül nem alkalmazhatók a gyakorlati életben, épp úgy tudjuk, mint azok, akik ilyen ellenvetéseket tesznek – talán még jobban tudjuk. De azt is tudjuk, hogy ha az élet valóban előrehalad, folyamatosan ilyen eszmék szerint kell alakítani. Azok, akik semmit sem akarnak tudni az ilyen eszmékről, csak azt tanúsítják, hogy az emberiség fejlődésében ők nem számolnak ezekkel. Bárcsak a Jóisten a kellő időben adna nekik esőt és napsütést, és, ha lehet ételt és italt, és jó emésztést is, és ha ezek megvannak, jó gondolatokat is, korról-korra!" Így beszél Johann Gottlieb Fichte, és jogosan. Ezek végülis az emberiség ideáljai, melyek megvalósulnak a világban, noha más erők és más impulzusok is működnek velük együtt; az eszmék nem mindig közvetlenül működnek, hanem közvetetten.

VIII. Henrik hatására azonban számos vádat hoztak fel Morus Tamás ellen, és kivégezték. Ez a kivégzés és az angol egyház megteremtése pontosan az a két esemény, melyeket közelebbről meg kell vizsgálnunk, ha mélyebb értelmükben akarjuk megismerni őket. Csak akkor érthetjük meg, hogy ez a sajátos fejlődés miért vett egy ilyen irányt, ha megnézzük azokat a rendkívüli személyiségeket, akik megjelentek a VIII. Henrik uralkodását és tevékenységét követő években.

Fontoljuk meg elsőként azt a tényt, hogy egy vallási intézményt hoztak létre egy válás kapcsán. Mint már mondtuk, nem kell semmilyen különleges következményének lennie az egyén számára, ha vallásilag elhajlik. Megtalálhatja az üdvösségét, számosakkal együtt, még egy olyan egyházon belül is, melyet a fenti módon alapítottak. De a vallási kérdésnek az azóta lezajlott történeti fejlődésével kapcsolatban ténylegesen látjuk, hogy egy vallási közösség ilyen külső létrehozása révén valami teljesen rendkívüli történt. Ennek megértése érdekében meg kell figyelnünk, mi ment végbe annak a civilizációnak a szellemi impulzusából fakadóan, melybe ez a vallási intézmény belehelyeződött. Objektíven tekintve a dolgokat, világossá válhat, hogy a délnyugatról érkező szellemi befolyások gyengülni kezdtek, és az Angliából jövő kulturális befolyások folyamatosan növekedtek. Az angol szellemi kultúra befolyása egyre erősebb lett, először nyugaton, azután az egész európai kontinensen. Ha valaki a 18-19. századi Európában szellemi értelemben működő erősebb befolyásokról akar beszélni, természetesen figyelembe kell vennie az Angliából eredő impulzusokat. Megjelennek bizonyos emberek az angol civilizáción belül, akiket ez a kulturális impulzus ösztönöz; Franciaországban is megjelennek személyek, akikben ezek a kulturális impulzusok élnek.

Angliában például színrelép a rendkívül hatásos filozófus, Locke. Igaz, hogy ma nem túl sokan ismerik, de az ilyen emberek hatása ezernyi kulturális csatornán keresztül beárad, mely hatás ismeretlen a külső életben. Locke-nak óriási hatása volt Voltaire-re, aki nagyban befolyásolta az európai gondolkodást. Ez a befolyás visszavezethető Locke-ra. Nagyon sok minden származik közvetlenül abból, amit Locke-Voltaire hatásnak nevezhetünk! Nagyon sok gondolat nem terjedt volna el Európában, ha ez a Locke-Voltaire hatás sosem létezett volna. Mennyire más szerepet játszott volna a politikai és társadalmi élet Európában, ha az európai lélek nem ilyen gondolatokból táplálkozott volna. Franciaországban például ugyanezeket az impulzusokat látjuk a mérhetetlenül befolyásos Montesquieu-nél. Ha azután szélesebb befolyásokra tekintünk a kontinensen, látjuk, hogy Hume révén, és később Darwin révén, az emberi gondolkodást forradalmasították. Ahogy Locke és Voltaire révén, úgy Hume és Darwin révén is látjuk, hogy egy rendkívüli befolyás működik. És itt van Karl Marx, a modern szocializmus alapítója, akinek hatása felmérhetetlen az ún. „művelt" emberek körében, annyira széles körű. Amikor Marx elkezdte tanulmányait az alapvető műve, *A tőke* megírásához, Angliába ment. Bizonyos, hogy hegelianizmus élt Marxban, de egy darwinizmussal színezett hegelianizmus. Aki tanulmányozza más európai országok alkotmányait a 19. században, és alkotmányos konfliktusaikat, felismerheti, hogy milyen mély volt a hatása az Angliából jövő kulturális impulzusoknak. Minderre itt csak utalhatok.

Ha azonban megvizsgáljuk azokat a rendkívüli személyiségeket, akik Európának egy bizonyos alakot adtak, mindegyikükben találunk egy különlegesen fejlett, absztrakt, racionális gondolkodást, ami kiváló eszköz a fizikai világ kutatására, és a vele való foglalkozásra. Locke-nál és Voltaire-nél, Montesquieu-nél és Hume-nál és Darwin-nál is, mindenben, ami tőlük eredt, élt egy képesség, ami átkerült az európai gondolkodásba és érzésvilágba, úgy, hogy azokat is, akik semmit sem tudtak erről, ma is mélyen befolyásolja. Ez a képesség létrehoz egyfajta gondolkodást, amely kiváltképp alkalmas a világ materialisztikus viszonyainak a megértésére és kezelésére, és egy társadalmi rend létrehozására, amely materialisztikus összefüggésekre épül.

Mármost, látunk egy bizonyos kísérőjelenséget, amely mindezekben a gondolkodókban megjelenik, és nem szabad figyelmen kívül hagyni. Ezek buzgó és olykor ragyogó gondolkodók, éles elmék, akik az anyagi dolgokat részesítik előnyben, de valamennyien olyan gondolkodók, akik sajátosan viszonyulnak az ember vallási fejlődéséhez, határozottan visszautasítva a vallási életről való gondolkodást. Nem egy közülük — mind Locke, mind Hume, vagy Darwin és Montesquieu — készséggel alkalmazza a gondolkodást arra, amit a vallási élettel való foglalkozásnak tekint. De egyikük sem tárgyalja ezt a vallási életet. Ezt elfogadják abban a formában, amelyben történetileg kialakult. Számukra általánosan elfogadott, hogy valaki katolikus vagy protestáns, ahogy francia vagy angol. Ez azt jelenti, hogy valaki elfogad valamit, ahogy van; nem vitatja; hanem alkalmazkodik hozzá, és úgy hagyja. De egyikük sem engedi a témát a gondolkodás tárgyává tenni. Az olyan energikus és éles elmék, mint Hume és Montesquieu, érzik, hogy a vallási életnek meg kell maradnia, és el kell ismerni a külső életben, de a megkülönböztetési képességet, melyet valaki az anyagi dolgokban teljességgel alkalmaz, nem engedik be azokba a dolgokba, melyek a szellemi szférára vonatkoznak.

Ez egy közvetlen történeti következménye a VIII. Henrik által létrehozott merev, angol vallási szervezetnek. Ez a dolog belső jelentősége. Ez a hangulat, amely kiáradt számtalan európai impulzusra, attól a ténytől függött, hogy egy bizonyos vallási intézményt azáltal hoztak létre, hogy egy ember el akart válni — ami bárki más számára teljesen közömbös dolog. Egy közömbös dolog, egy ember válási óhaja áll az ügy forrásánál, és az eredmény egy hangulat, melyben az ember már nem ezzel foglalkozik, hanem hagyja fennmaradni nemzedékeken, századokon keresztül. Ez a gondolkodásmód a vallási dolgokkal kapcsolatban csak egy ilyen

történeti eseményből jöhet, melyre alapozódott. Csak akkor találhatjuk meg a helyes összefüggéseket, ha a dolgokat belső szempontból tekintjük.

Mármost, ami a másik eseményt illeti, Morus Tamás kivégzését, ez 1535-ben történt. Ekkor különböző okokból kivégeztek egy embert, aki a szellemi világba tekint, bár egy torz, karikaturisztikus formában. Őt kivégezték. Ma nem mehetek bele a belső okokba, de külső értelemben az történt, hogy nem csatlakozott azokhoz, akik az uralkodót egyúttal egyházfőnek is elismerték; azaz Morus Tamás nem ismerte el az angol egyház elválását Rómától. Amikor egy ilyen ember átmegy a szellemi világba, a lélek leveti a fizikai testet, azután megmarad, amit fizikai testben is átélt, a mély betekintés a szellemi világba. Ez megmarad, és ez tovább él a világban, mint ok. Amit Morus Tamás észlelt a szellemi világból, miközben a fizikai testben oly szorosan egyesült vele, majd a lelke átment a halál kapuján, ez ilyen feltételek között nagy hatást gyakorolhat a korra, amely azután következik.

Így ez a két áramlat működik egyszerre. Egy külső, melyet leírtam, amely indifferens a vallási élet irányában, noha ortodox módon teljesen elismeri azt, és egy lélek, amely erőteljesen fejlődik, mert fizikai testben tapasztalta az érzékfelettit, és kisugárzik a következő fejlődésre. Ez beáramlik a másik szellemi atmoszférába, melyet nyolc nappal ezelőtt jellemeztem (1916. szept. 25.). A 14. századtól a 19. századig kiterjedő szellemi atmoszféra, mint tudjuk, ugyancsak át volt itatva impulzusokkal, melyek a templárius lovagok üldöztetéséből és halálából eredtek.

A templárius lovagrendet 1119-ben alapították, és részt vett az első kereszteshadjáratban. Azután elterjedt Európában, és az adott feltételek között számos lovag vált Szép Fülöp kapzsiságának, aranyéhségének áldozatává. Mint említettem, ezt már leírtam önöknek, de nézzük meg még egyszer, hogy ezeket a lovagokat hogyan áldozták fel. Fordítsuk figyelmünket ismét arra, amit bemutattam az események tényleges folyamatáról, nevezetesen, hogy a lovagok közül megkínoztak számosakat, akik előzőleg egy keresztény beavatáson mentek át, a templárius rendben élő eszmék és impulzusok révén. Hagyjuk a rágalmakat, melyek állítják, hogy a templárius lovagok milyen hírhedt dolgokat műveltek; az, hogy ezek nem igazak, igazolja a történelem. Kivételek természetesen mindig léteznek, de a rágalmak lényegében nem igazak. Amit a templárius rendben kultiváltak, az az volt, hogy a rend minden tagjában meggyőződéssé kellett válnia, hogy a vére nem hozzá tartozik, hanem azért van, hogy megismertesse a nyugati emberiséggel — és bizonyos fokig a Kelettel is — a Golgotai Misztérium szellemi tartalmát. Ami a lovagokba áramlott a Golgotai Misztérium iránti bensőséges odaadásukból, fokozatosan egyfajta keresztény beavatássá vált, úgy, hogy közülük számosan ténylegesen bepillanthattak bizonyos fokig a szellemi világokba. Ezáltal azonban ki lettek téve egy nagyon sajátos veszélynek, amikor tudatuk letompult a kínzások közbeni haláltusák révén, ahogy több száz esetben történt. Tudatuk elsötétült a kínzás által; ébrenléti tudatuk lebénult, és a tudatalatti felszínre került. Mindazok a kísértések, melyeknek ki van téve az, aki ilyen szellemi magaslatok felé törekszik, a kínpadon felszínre kerültek. Így az történt, amit Szép Fülöp előre látott; a maga módján inspirálta őt a kapzsiság és pénzsóvárság szelleme, ahogy leírtam. Az történt, hogy nagy számú lovag egy tudattalan állapotban nem csak a keresztény vallás és a Golgotai Misztérium megtagadásának súlyos vádját ismerte be, egy példátlan beismerő vallomást tett, amely a kísértésekből származott, hanem más bűnökkel is vádolták magukat. Bizonyos számú lovag azután visszavonta ezeket, amikor elengedték őket a kínpadról és a tudatuk visszatért; mások nem tudták visszavonni. Röviden, a lovagok közül végül 54-en kegyetlen halált haltak, beleértve a rend fejét, Jacques de Molay-t.

A lelkek így átmentek a halál kapuján, nemcsak azok, akik ébredő tudattal tekintettek a szellemi világba az elért keresztény beavatás és a Golgotai Misztérium titkainak befogadása

révén, hanem azok is, akik tudtak valamit a fejlődésről és dolgozhattak rajta azáltal, hogy megismerték az emberi erőfeszítésekkel szembenálló erőket, melyekről ajkuk beszélt a kínpadon, amikor magukat vádolták a bűnökkel, ártatlanul. Ezek a szörnyű, rettenetes tapasztalatok egy megfelelő formát öltöttek, amikor ezek a lelkek a szellemi világban voltak. Már utaltam rá, hogy miután ezek a lelkek eltávoztak a halál kapuján át, hogyan áramlottak azután impulzusok tőlük, és működtek az érzékfeletti impulzusokban a 15. századtól a jelenkorig. Az inspiráció, amely különböző tehetséges személyiségekben élt, előjött azon tény folytán — ha valaki megfigyeli ennek okát —, hogy a lelkek felvitték a szellemi világba, amit először azáltal tapasztaltak, aminek Szép Fülöp alávetette őket a haláluk előtt.

Mindig volt egy előkészület arra a korra, melyben ma élünk. Ezeket az okokat, és számos másokat kellene először leírni, hogy teljesen megértsük, milyen gondolatok közé helyeződik valaki, mikor megszületik. Ami kiáradt az eseményekből, felfedezhető mindenben, ami élt; ez tényszerűen igazolható a történelemben. Csupán egy példára utalok, de számos példa van. Abban a korszakban melyről beszélek, keletkezett egy leghatékonyabb nevelő hatású könyv, a *Robinson Crusoe*. Gondolják csak meg, hogy ennek a könyvnek az eszméi mennyire ismerőssé váltak a gyerekkor legkoraibb, legsebezhetőbb szakaszában. Ez a könyv nem csak több száz kiadást ért meg az eredeti formájában, és lefordították minden nyelvre, hanem minden elképzelhető nyelven újrateremtették. Nemcsak cseh, magyar, spanyol, francia, német, lengyel és orosz, hanem más fordításokban is. Mindezeken a nyelveken új alkotások jöttek létre Defoe szellemében. Azt, hogy mi él ebben, hogyan formálódik a lélek ezáltal, rendszerint egyáltalán nem vizsgálják. Az egész *Robinson Crusoe* elgondolhatatlan lenne, ha nem előzték volna meg azok az események, melyekre utaltam.

Mindezeknek a dolgoknak belső összefüggéseik vannak, és ez igaz a legkisebb részletekig. Ma az ember egy város egyik utcájából a másikba sétál, ilyen vagy olyan dolga miatt. Legfőképp a közvetlen okra gondol, ha egyáltalán gondol valamire. Azt a tényt, hogy nem tenné meg a sétáját, sem a dolgával nem foglalkozna, ha mindaz, amit említettem, nem jött volna létre korábban, ezt egyáltalán nem veszik figyelembe. Általában véve, a belső összefüggéseket csak kevésbé figyelik meg. Gyakran felhívtam a figyelmet arra, hogy az emberek milyen ritkán hajlamosak odafigyelni a belső összefüggésekre. Például valaki, aki a dolgokra teljesen külsőségesen tekint, néha talán csodálkozhat, hogy ki építette a Szt. Gotthárd-alagutat. Mostanság nem épülnek alagutak, hacsak bizonyos számításokat nem végeznek el a differenciálszámítással. A Szt. Gotthárd nem csupán azok által épült, akik a köveket pakolták, hanem egyáltalán nem épült volna meg a számítások nélkül. A magányos gondolkodó, Leibniz hagyta ránk a differenciálszámítást; így ő volt a társépítő. Mindez része ennek. Ezt csupán az értelmezés végett mondom; a példa önmagában nem sokat mond; ez csak megvilágítja a dolgokat.

Korunk mindezen hatások alatt áll — a gondolkodás és korunk egész megjelenése —, ahogy jellemezni próbáltam. Most egy meghatározott sajátosságot emelnék ki erről a korról. Az uralkodó hit szerint ez a kor nemcsak két lábbal áll a valóságban, hanem kezeivel, és ténylegesen az egész testével is. Korunk büszkesége, hogy-ne-mondjam arroganciája, hogy az emberek úgy hiszik, mélyen benne állnak a valóságban. Mérhetetlenül büszkék erre. De egy későbbi kor meg fogja mutatni, hogy a gondolkodás tekintetében korunk egyáltalán nem a valóságban gyökerezik; sokkal kevésbé, mint egy előző kor. Mit fog tanítani egy későbbi kor? Természetesen nem fogják tagadni, hogy korunk jelentős gondolatokat és eredményeket produkált. Megjelent a kopernikuszi világkép, Galilei megteremtette a modern fizikát, Kepler a modern asztronómiát, lett galvános, voltos elektromosságunk, mindazzal, ami ebből alakult ki, lett gőzmeghajtás, és így tovább. A gondolatok, melyek kialakultak ebben a korban, átütőek, nagyszerűek. Az emberek

újra és újra hangsúlyozzák, bár nem ugyanazokkal a szavakkal, hogy mennyire tudatosak, hogy milyen nagyszerű a haladás a korábbi korok embereinek csacska babonáihoz képest. Röviden, az emberek teljesen meg vannak győződve, hogy például Kopernikusz végre bebizonyította a tényt, hogy a nap áll, vagy talán van egy saját mozgása. Akárhogy is van, a nap nem a föld körül kering 24 óra alatt, hanem a föld forog, és a nap körül is kering az év során, etc. Ezeket a dolgokat jól ismerik. Úgy tekintik ma ezeket, mintha az ember végre elvetette volna a ptolemaioszi világkép régi babonáját, és az igazságot állította volna a korábbi tévedés helyére. A korábbi emberiség mindenféle botorságban hitt, mivel az érzékeiben bízott. A legutóbbi idők embere azonban végül elérkezett ahhoz, hogy a napot középen látja, és a Merkur, Vénusz, Föld, Mars, Jupiter és a Szaturnusz ellipszis-pályákon kering körülötte — az Uránusz és a Neptunusz pedig a legkülső körben. Végre tudjuk ezt. Végre tudja az ember, hogy az év folyamán a föld kering a nap körül, és így tovább. Valóban csodálatos a fejlődés!

Nem vagyunk már messze attól a kortól, melyben meg fogjuk érteni, hogy mindez mit jelent. Az igazi valóságnak egyáltalán semmi köze azokhoz a szellemi hatalmakhoz, melyekre Kopernikusz, Kepler és Galilei hagyatkoztak; a lényeg, hogy meghatározott képességek jelentek meg az emberi fejben. Ami számít, az emberiség nevelése a föld nevelése révén.

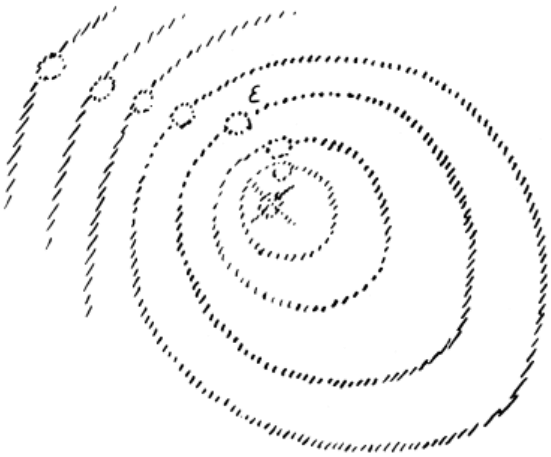

Ezáltal az emberiség egy időre kénytelen volt így gondolkodni a kozmoszról, hogy egy bizonyos módon a gondolatain keresztül nevelődjön. Ezzel foglalkozott a világ bölcs vezetése. Ha valaki szellemileg kezdene az anyagra tekinteni — nem pusztán külsőségesen, matematikailag vagy fizikailag, mint Kopernikusz, Kepler, Galilei és különösen a követőik tették —, akkor egyéb figyelemreméltó dolgokra is rájönne. Valaki azt mondja erre: „Rendben, most van egy fizikai kozmikus rendszerünk; amikor ezt tanulmányozzuk, mint tudjuk, számolnunk kell, és geometriailag kell foglalkoznunk vele, ahogy ma tanítják gyakorlatilag minden elemi iskolában.” De szellemileg a dolgok másképp vannak. Egy megfigyelő képes meglátni a szellemit, ahogy a következő példán láthatják. Észrevehető a nap egy bizonyos mozgása, amely ezt a pályát írja le:

Egy bizonyos pontból nézve ez a nap pályája; de amikor ezt a vonalat meghúzom, és a nap visszakanyarodik ismét, a pont nem találkozik pontosan a korábbi ponttal; ez valamiképpen fölé kerül. Ez a nap valódi mozgása, amit szellemileg lehet észlelni.

De a föld is tesz bizonyos mozgásokat az év során. Szellemileg megfigyelve ezt a pályát írja le:

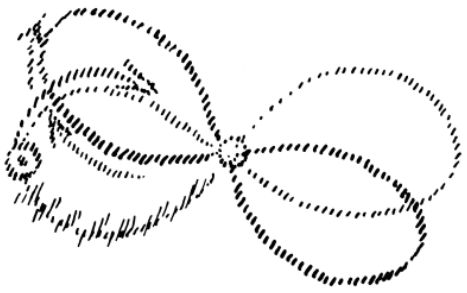

Ezt háromdimenzóban kell lerajzolniuk. Ha a nap pályáját egy síkban rajzolják le, akkor a föld pályája ezen a síkon helyezkedik el — így néz ki oldalról. Ha ide húzzuk a nap pályáját, mint egy vonalat, a föld pályája így helyezkedik el:

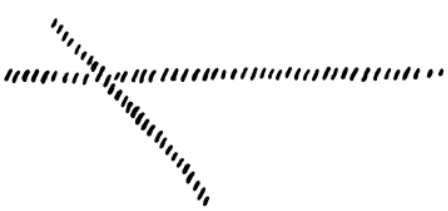

De, mint láthatják ebből, van egy pont a kozmoszban, ahol a nap és a föld együtt vannak, de nem egyidőben. Amikor a nap a saját útját járja, vagy inkább elhagyja ezt a pontot az útja negyedénél, a föld elkezdi a mozgását azon a ponton, melyet a nap elhagyott. Egy bizonyos idő után ténylegesen azon a ponton vagyunk a kozmikus térben, ahol a nap volt; követjük a nap útját, keresztezzük, és az év egy bizonyos pontján ugyanott vagyunk, ahol a nap volt. Aztán a nap és a föld tovább mennek, és egy idő után a föld gyakorlatilag ismét azon a ponton van, ahol a nap volt. A földdel együtt ténylegesen átmegyünk a térben azon a ponton, ahol a nap volt. Keresztülvitorlázunk rajta. De nem csak keresztülvitorlázunk, mivel a nap hátrahagyja tevékenységének eredményeit a térben, melyet átszelt, úgy, hogy a föld belép a nap által hagyott lenyomatokba, és keresztezi azokat — valóban keresztezi őket. A térnek élő tartalma van, szellemi tartalma, és a föld belép ebbe és keresztezi, átvitorlázik azon, amit a nap hívott elő.

Így néz ki a dolog szellemileg. Szellemileg ilyen vonalakat kell húznia valakinek, amikor a föld és a nap pályájáról gondolkodik. Van egy hasonló kapcsolat más bolygóknál is. Bizonyos időnként nagyjából ott vagyunk, ahol a Merkur volt, és így tovább. A bolygók nagyon összetett mozgásokat végeznek a világűrben, és egymás lenyomataiba lépnek. Jelenleg egy külső képünk van a naprendszerről, egy tisztán geometrikus kép. Ehhez hozzá kell adni a másik képet, és csupán a kettő együttesével fogja elérni a későbbi emberiség azt a világképet, amire szüksége lesz.

Most önöknek mondtam el ezeket a dolgokat, de képzeljék el egy pillanatra, hogy ezt előadják egy asztronómusnak, egy csillagásznak. Azt mondaná erre: „Bárki, aki ilyeneket mond, elvesztette az eszét, megőrült; mindez lehetetlen." De nem volt oly rég, hogy egy híres Tudományos Akadémia tagjai is azt mondták, amikor a földre lehulló meteorkövekről volt szó, hogy „Ilyet értelmetlenség állítani!" Ez valóban nem túl régen történt; számos hasonló dolgot lehet említeni. Ma az ortodox fizikában valaki elismeri az ún. energia-megmaradás törvényét, mint alapvető törvényt. Az elsőt, aki erről beszélt, Julius Robert Mayer-t, a bolondok házába zárták. Természetesen százával lehet ilyen történeteket mesélni. De a lényeg az, hogy láthatják abból, amit elmondtam önöknek — csupán példaként —, hogy az asztronómiai gondolkodás természete, ami csodálatosan hatékony volt a 16. századtól a 19. századig, inkább azt a képességet hozta el, ami eltávolította az embereket a valóságtól. Az emberek egyáltalán nem állnak két lábbal, két kézzel és a testükkel a valóságban, mint hiszik, hanem átadják magukat a legfantasztikusabb eszméknek, melyeket valóságnak hisznek. Az embereket így kellett nevelni ezekben a századokban. Átadták magukat a külső természetről alkotott fantasztikus eszméknek, azért, hogy ne egyesítsék magukat a külső eseményekkel a régi módon, hanem a fantasztikus eszmékre való képesség révén jobban megszerezzék a belső én átélését. Ez az átélés nagyban megerősödött az emberekben az elmúlt néhány évszázad folyamán, e fantasztikus eszmék révén. Ez megtörtént; az ego átélése bizonyos időre létrejött az emberiség fejlődéstörténetében. Most egy asztronómiai példát választottam, de minden területen be lehet mutatni, hogyan követett az emberi fejlődés egy pályát az elmúlt századokban, ami elvonta az embert az igazi valóságtól.

Mármost, önök megkérdezhetik, hogy az emberek korábban tudtak-e ezekről a dolgokról, hogy a földdel együtt belépünk a nap nyomaiba, hogy évente kétszer ott vagyunk, ahol a nap működött a világtérben? Tudtak-e erről valaha bármit is az emberek? Igen, korábban tudtak erről, és könnyen be lehet bizonyítani történetileg is, hogy tudtak róla. Képzeljék el, hogy egy ember tudja, valóban tudja, hogy egy bizonyos időben az év során a föld a pályáján úgy keresztezi a nappályát, hogy a föld belép a nap nyomaiba és követi. Ennek a fordítottja történik, amikor a föld ismét visszafordul a másik oldal felé. Először az történik, mintha a nap leszállna a földpálya alá, és másodszor mintha a nap felemelkedne és a földpálya alászállna. Először az ember felfelé mozog a földdel, a nappálya fölé, miközben a nap nyomai alászállnak; azután lefelé mozog, és

átmegy a nap nyomai alá. Mit mondhat az ember, aki ismeri ezt, és aki meg is tudja erősíteni ezt? Képes megismerni, hogy azon a ponton, ahol a földpálya keresztezi a nappályát, átkel azon a helyen, ahol a nap tartózkodott. Mit mondhat egy ilyen meber? Azt mondhatja, hogy ez egy különösen fontos időszak számunkra, mert azon a helyen vagyunk, ahol a nap volt. Ez kifejeződik a szellemi atmoszférában, és valaki megtalálhatja a képet, amit a nap hagyott maga mögött az éterben. És itt, ezen a ponton az időben, az ember egy ünnepet alapít! Az ősi misztériumokban két ilyen ünnepet tartottak, melyekről halvány emlékek maradtak a mai korra, de az összefüggést már nem ismerik. Ezzel nem akarok egy időpontot kiemelni, de az ősi misztériumokban tudták, hogy mikor keresztezik a nappályát, mikor találják meg az éterben a nap tartalmát, ami mögötte megmaradt. E tudás korszakában helyes volt ünnepeket tartani az év meghatározott szakaszaiban.

A mai tudásukkal az emberek el vannak különítve ezektől az összefüggésektől. Nem is értékelik sokra ezeket a dolgokat, mivel azt mondják: „Miért jó nekem, ha tudom, hogy ugyanazon a ponton vagyok, ahol a nap volt? Mit használ ez nekem?" Így beszél a mai ember. De az ősi egyiptomiak például a misztériumaikban nem így beszéltek. Annak a hónapnak a tizenötödik napján, amelyről tudták, hogy a föld áthalad azon a ponton, melyet a nap elhagyott, Ízisz papnőit kérdezték, akik felkészültek erre a templom szentélyében. Tudták, hogy a meghatározott szellemi előkészület révén, melyen ezek a papnők átmentek, Ízisz világosságot hozhat, amit tapasztalni lehet, amikor a föld keresztülmegy a nap auráján, és a papok leírhatják, amit a papnőktől hallottak, például: „Esős év jön, vess magokat ekkor és ekkor..." Röviden, ez tisztán gyakorlatias volt; vagyis az életvezetés szempontjából fontos dolgokat feljegyezték a következő évvel kapcsolatban. Az egyiptomiak ilyen irányítások szerint éltek, mert ismerték, hogyan működik a menny a földön.

Ez volt az, amit kutattak. Aztán eljött a hanyatlás ideje, amikor ezt a tudományt elárulták az Ozírisz-Ízisz kultusz ellenfelei. Az egyetlen mód, hogy megvédjék magukat — ez a külső esemény ismét kapcsolódik az Ozírisz-Ízisz mondához — ettől kezdve az volt, hogy tizennégy különböző templomban végezték azt, amit korábban, az ősi Egyiptomban csupán egy templomban végeztek. Ez volt az élet művészete, melyet az év folyamán gyakoroltak, miközben keresték a szellemi befolyásokat a földi életre.

Korunk emberisége teljesen elszakadt ettől az éggel való kapcsolattól, mert az lett a feladata, hogy az impulzusok és ösztönzések homályából megtalálja az utat a tiszta én-átéléshez. Az én tevékenysége nem volt erős abban az időben, mikor az emberek pusztán az égi erők eszközeivé tették magukat, az én nem működött erősen, mikor a pap így tanította a közvetlen tanítványait: „Itt állnak a Plejádok; amikor itt vannak, akkor kezdődnek Ízisz napjai; ekkor látnunk kell, hogy amit prófétikusan tanulunk, a legjobb út a felkészüléshez a következő évre." Ezek a régiek teljesen az univerzumon belül helyezték magukat, ahogy egy sejt is része a szervezetünknek. Az emberiség csupán úgy válhatott individuálissá, személyessé, ha egy meghatározott korszakban kiszakította magát ebből az összefüggésből, ha mindazok a szellemi képességek, melyek közvetítették ezeket az összefüggéseket, egy alvási állapotba merültek. Ily módon kialakult egy alvás a szellemiek vonatkozásában, az emberiségnek a legmélyebb alvásba kellett merülnie a szellemi dolgokkal kapcsolatban a 14. század óta. Egy alvó kultúra alakult ki, de most eljött az idő a felébredésre.

Nem szabad azt mondani: „Bírálom a teremtést és a teremtőt; miért hagyta, hogy elaludjunk?" Ez azt jelentené, hogy valaki a saját intellektusát fölébe helyezi a kozmikus bölcsességnek. A földfejlődés folyamán az emberi fejlődésnek át kell menni az alvási periódusain, éppúgy, ahogy az egyes embernek is el kell aludnia a huszonnégy óra folyamán. A szellemi képességek, melyek világképek, mélyalvásba kerültek az említett századokban.

Másrészről az ember geometrikus vonalakat álmodott a térben, álmodta a kopernikuszi, galilei-i és darwini világkép álmát. Az embernek szüksége volt erre az álomra, erre a tréningre, még akkor is, ha egy meghatározott valóság illúzióját tapasztalta az álom révén. Végső soron ugyanez a helyzet az alvásunkkal. Este elfáradunk és aludni megyünk. Azután frissen ébredünk, egy belső realitásérzéssel. Ha az emberiség tovább fejleszti az ősi szellemi képességeket, és ezek nem hunytak volna ki, akkor az emberek elfáradtak volna, és nem érték volna el a valóságot. Pontosan azáltal jutottak el a valósághoz, hogy gondolkodásukban, észlelésükben, és társadalmi életükben is, elhagyták a valóságot. Mivel ezek a képességek elaludtak, az elmúlt századok egy megújulást és felfrissülést hoztak az emberiségnek. Bizonyos szempontból az emberiség szabadabbá vált, mint a korábbi századokban volt, és újra vissza fogja szerezni a szellemi megismerést — és később a szellemi erőt —, hogy még tovább fejlődjön a szabadság útján.

Ezeket a dolgokat meg lehet ismerni. De a mai materialista ismét csak azt fogja mondani: „És mi van akkor, ha ezeket megismerjük?" Valóban találkoztam materialistákkal, akik azt mondják: „Te Jóisten, miért kell nekem a halál utáni lelki életről gondolkodnom? Majd meglátom, mikor meghalok. Miért törődjek a halál utáni élettel a mostani fizikai testemben?" Teljesen logikusnak tűnik ez a gondolat, hogy szükségtelen az érzékfeletti élettel foglalkozni a fizikai testben. De nem ez a helyzet; ez csupán egy korábbi korszakban volt így, amikor az ember még nem állt készen a szabadságra. Ma a helyzet olyan, hogy bizonyos gondolatokat csupán az érzékfeletti hierarchiák segítségével lehet felfogni, ha az emberek találkoznak velük itt, a földi életben. Az istenek csupán bizonyos gondolatokat gondolnak, ha belepillantanak az emberi testek életébe. Ezeket a gondolatokat vissza kell vinni a szellemi világba a halál kapuján át; csak ezután lehetnek tevékeny gondolatok. Ez teljesen így van; aki nem gondolkodik az érzékfelettiről, olyan, mint egy gazda, aki azt mondja a szomszédjának: „Te ostoba vagy, barátom. Minden évben félreteszed a gabona egy részét vetőmagnak. Én csak ebben az évben leszek gazda, nem vagyok olyan bolond, mint te. Megőrlöm az egészet, megeszem, és nyugodtan várok. A mag bizonyosan kikel jövőre magától." Egy ilyen gazdára hasonlít az, aki nem akarja hallani, nem akarja befogadni azt, amit mi tapasztalunk a világban; nekünk is félre kell tennünk bizonyos magvakat a lélekben, a szellemi világokba vezető útra. Amennyiben a szellemtudományt gyakoroljuk, megfelelő magvakat hozunk létre a jelenkor számára. És a szellemtudományt tovább kell vinni.

Láthatják ebből, hogy korunkat egyre tisztábban megérthetjük az alapvető jellegének és természetének szellemtudományos megismerése révén. A belső képességeinknek erre az elmélyítésére kell törekedni, hogy egy reálisabb asztronómiához jussunk például, és a társadalmi életről való megfelelő gondolkodáshoz is. A gondolkodásunk tekintetében épp úgy álomba merültünk a külső életünkben – vagy bizonyos fokig a legtöbbünk –, ahogy például az asztronómia tekintetében, amit példaként választottam. Az elmúlt századokban, egészen máig, nagyon sok minden elfátyolozódott az emberiség előtt. Sosem jelenik meg újra, ami korábban jelen volt — például a kutatások az Ízisz-papnők segítségével, vagy a kelta druida-misztériumok segítségével, melyekben hasonlóképpen papnőket is igénybevettek. A szellemi tevékenység ehhez hasonló keresése nem fog visszatérni; sokkal inkább belső utakat találnak majd, utakat, melyek sokkal alkalmasabbak lesznek a jövőbeli emberiség számára. De ezeket az utakat meg *kell* találni.

Mármost, kapcsoljuk ezt össze valamivel, amit tegnap már jeleztem. Emlékezzünk arra, hogy Ozírisz papja felkészítette az Ízisz-papnőt egy bizonyos hónap tizenötödik napja előtt, hogy bizonyos prófétikus közléseket nyerjen a papnőtől, amikor az lelkével áthalad a nappályán. Mi történt itt az Ízisz-kultusz révén? Az történt, hogy a tényleges időt kutatták, nem az absztrakt időt, melyet ma álmodunk. Az év egy bizonyos időpontja egy kifejezetten jelentős pont volt, és a visszatérési pont ismét jelentős volt. Hogyan működik az idő, a konkrét, valódi idő — ez

fejeződött ki annak tartalma révén, amit az Ízisz-papnőnek mondania kellett. Ekkor nem csupán egy felirat volt az Ízisz-ábrázoláson, „Én vagyok a múlt, a jelen és a jövő", hanem ez kifejezte az idő rendjét. De csak akkor lehetett előhozni, amire szükség volt, ha ezt a prófétikus kutatást áthatotta egy lelkiállapot, amely hasonló a szüzesség állapotához, amikor közel kerültek Íziszhez, akit fátyollal letakarva szimbolizáltak. Az egészet át kellett itatnia a szentségnek, egy szent atmoszférának.

Ne gondolják, hogy a bölcsesség az ősi időkben nem volt kapcsolatban a gyakorlati élettel. Amit bölcsességnek neveztek, az teljes egységben volt a gyakorlati dolgokkal. Mindennek volt egy gyakorlati irányulása. Az ember kutatta az istenek hangját az egyiptomi templomokban, de a kutatásokat azért végezték, hogy megtudják a helyes utat, hogy mely napok vagy órák a legalkalmasabbak a vetésre. Minden kapcsolatban volt a gyakorlati élettel. Az istenek tevékenységét kutatták a gyakorlati életben, és tudatában voltak annak, hogy az istenek áthatják azt. Valóban szükséges volt, hogy ezt a templomi szolgálatot szentként kezeljék. Milyen rossz lett volna, ha nem szentként kezelik! De sosem kell feltételezni, hogy ezek a dolgok, melyekre a régmúlt korok utalnak, ismét ugyanolyan módon jelennek meg. Ezek teljesen másképp fognak megjelenni. Egy megismerést fog kivívni az emberiség, amely közvetlenül igazodik a gyakorlati élethez. Egy szellemi megismerés fog ismét megjelenni — és mivel szellemi, ezért gyakorlati megismerés lesz —, melyben teljesen a mestereivé válunk a körülöttünk lévő dolgoknak. Sem az Ízisz-, sem az Ozírisz-kultusz nem fog megjelenni. Valami más kerül felszínre, ami magán viseli a nyomait a századokon át létezett Ízisz és Ozírisz-kultusznak. Ez nyilvánvalóvá teszi, hogy az új szellemtudományt teljes tudatossággal és szabadságban kell keresni. De a dolgokat, melyeknek meg kell lenniük, egy kissé tesztelni kell a maguk valóságában. A történelemnek különböznie kell attól, ahogyan ma az emberek pusztán a dokumentumokat és feljegyzéseket kutatják.

Az ember azonban mindenféle különös magyarázatokkal jön, mint már utaltam rá Ízisszel kapcsolatban. Amikor valaki ott állt Ízisz feliratos ábrázolása előtt Szaiszban, és olvasta, hogy „Én vagyok a múlt, a jelen és a jövő," az, aki beavatott volt, tudta, hogy ez konkrét valóságra vonatkozik, és hogy a fátyol csupán a lélek egy bizonyos állapotát fejezi ki. Ma az emberek azt mondják az elfátyolozott Ízisz-képről, hogy a fátyol azt jelenti, hogy az ember nem hatolhat a bölcsességbe, hogy az ember sosem tudja meg, kicsoda Ízisz. De a teljes felirat az volt, hogy „Én vagyok a múlt, a jelen és a jövő, halandó nem libbentheti fel fátylamat," ami azt jelenti, hogy a fátylat csak a szentség érzületével lehet megközelíteni, nem azt, hogy nem lehet mögé tekinteni, és hírt adni erről. Ha a magyarázat, amit az emberek általában adnak, helyes volna, akkor valóban egy triviális állítással lehetne összehasonlítani: „Én vagyok Hans Muller, de soha nem tudhatod meg a nevem." Ízisz valóban megmondja, hogy kicsoda ő: „Én vagyok a múlt, a jelen és a jövő" — és ez magában foglalja, hogy ő közli az idő titkát, míg az Ozírisz-papok azt, ami az időből a térbe árad. Ozírisz viszi az időbelit a térbeliségbe, és befogadja gondolatban, ami a lélekből jön, azaz Ízisz kinyilatkoztatásából, amely beágyazódik az univerzumba és annak folyamatába.

Ma a szellemtudományt még nagyrészt bolondságnak tartják. De amikor valóban megértik, úgy tekintik majd, hogy tartalmaz egy olyan tudományt, amely sokkal valódibb, mint az elmúlt századok tudományos álma. A külső világ teljesen más gyakorlati műveletei, gyakorlati irányítása kerül majd napvilágra, amikor elérkezik az ideje. Ez még nem a mai korban lesz; az emberiségnek előbb a szellemtudomány szellemében kell megismerésre törekednie és tudást szerznie, mielőtt a szellemtudomány szellemében cselekedhet.

Mindebbe azért akartam belemenni, hogy pontosan rámutassak a jelen korszakunkban arra, hogy csupán annak igazi megismerése révén, ami történt, megismerhetjük azt is, aminek

történnie kell. A jövőben az emberiségnek túl kell jutnia számos dolgon, melyek karmáját nehéz teherként viseli a jelenlegi szomorú és fájdalmas korunkban. Ma az emberiség cipeli az elmúlt századok álmodó életének karmáját. Ezt a misztériumot kell előbb mélységeiben megragadni; azután könnyebb lesz megérteni a szomorú jelent, és megérteni azt is, hogyan kell az emberiségnek fokozatosan felkészülnie egy másik karmára a jövő érdekében.

Forrás:

Rudolf Steiner: Henry VIII and Sir Thomas More. The Education of Man through the Materialistic Conception, in *Inner Impulses of Evolution*, rsarchive.org (német eredeti: *Innere Entwicklungsimpulse der Menschheit. Goethe und die Krisis des neunzehnten Jahrhunderts*. Kosmische und menschliche Geschichte, Band II. – Sechzehn Vorträge, Dornach 16. September bis 30. Oktober 1916, Heinrich VIII. und Thomas Morus, GA 171, anthrowiki.at. Ld. még Morus Tamásról uő, GA 167, 173)

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

Szvetlana Garanyina (Moszkva):

A színes fotográfia úttörője: Szergej Mihajlovics Prokugyin-Gorszkij[471]

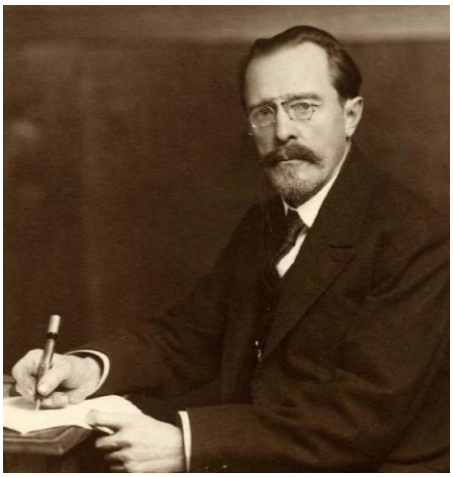

Sz. M. Prokugyin-Gorszkij, London, 1910-es vagy 1920-as évek. A családi gyűjteményből

Szergej Mihajlovics Prokugyin-Gorszkij 1863. aug. 31-én született Murom városában, Vlagyimir kormányzóságban, és elhunyt 1944. szept. 27-én Párizsban, az Orosz Házban (Maison Russe). Sainte-Geneviève-des-Bois orosz temetőjében helyezték végső nyugalomra.

A Prokugyin-Gorszkij család birtoka, Funikova Gora, megvolt már a 16. században, de 1907-ben „felégették a litvánok", a templommal együtt, mely a Legszentebb Istenanya Elszenderülésének volt szentelve. Funikova Gorából ezután egy falucska lett[1], mely 1778-ig a vlagyimiri járáshoz tartozott, de ma már nem létezik. A Prokugyin-Gorszkij család 1792-ben kapott nemességet, birtokot[2].

Egy családi hagyomány szerint Sz. M. Prokugyin-Gorszkij az Alexander Líceum tanulója volt, bár erről nincsenek írásos dokumentumok.

Felsőfokú képesítését valószínűleg vegyészmérnökként szerezte. Az 1880-as évek végén Németországban is tanulmányokat végzett. Az 1890-es években itt kezdett foglalkozni a színes fényképezéssel, a német vegyész, prof. A. Miethe laboratóriumában. 1890-ben feleségül vette Anna Alekszandrovna Lavrovát (1870-1937), a híres orosz kohómérnök lányát. A. Lavrov az orosz acélágyú-ipar megalapítóinak egyike, és az Orosz Birodalmi Műszaki Társaság aktív tagja, mint nyugalmazott dandártábornok, a cár által kinevezett igazgatója volt a Gacsina Harang-, Rézöntő- és Acélműveknek, mely állami tulajdonban volt, és vejét az igazgatótanács elnökévé tette. Sz. M. Prokugyin-Gorszkij az októberi forradalomig töltötte be ezt a tisztséget.

[471] Fordította: Z. Tóth Csaba.

A Prokugyin-Gorszkij család címere (a kézzel festett eredeti példány a szentpétervári RGIA Heraldikai Gyűjteményében található, fond 1343, op. 27, 6815, 6.).

Sz. M. Prokugyin-Gorszkij és felesége,
Anna Alekszandrovna (szül. Lavrova),

E pozíciója tette lehetővé, hogy megírja első tudósítását „A kohászat jelenlegi helyzete Oroszországban" címmel, még mielőtt az IRTO (Imperatorszkoje Russzkoje Tyehnyicseszkoje Obscsesztvo, Orosz Birodalmi Műszaki Társaság) megalakult volna, s számos utat is tehetett az Ural-hegység környékére.

Az Orosz Birodalmi Műszaki Társaságot 1866-ban alapították szentpétervári professzorok és mérnökök, hogy „előmozdítsák az ipart és a mérnöki tudományokat Oroszországban". Jóformán valamennyi nagy, orosz tudós, mérnök és iparos tagja volt a Társaságnak időről-időre: A. Butlerov, D. Mengyelejev, D. Csernov, P. Jablocskov, A. Popov, A. Krilov, L. Nobel, és még számosan. Noha az IRTO lényegében egy műszaki tudományos társaság volt, sosem vált külön ágakra. Az általuk szervezett különböző szekciók és bizottságok, melyek a mérnöki tudományok gyors fejlődése nyomán jöttek létre, összehozták a tudósok csoportjait az egyes tudományos problémák megoldásában, a közös kutatás és a tanácskozások vezetésében. Az IRTO tagjainak nagytanácsát azért hívták össze, hogy átfogóan megoldják az orosz termelés fontos kérdéseit. 1867-től

kezdve az IRTO kiadott egy sokoldalú tudományos lapot, a *Zapiszki IRTO*-t (Az IRTO Közleményei), mely a társadalmi élet minden területével foglalkozott, és kiadta a tagok jelentéseit, melyeket megkapott a nagytanács és az egyes szekciók is.

Az IRTO ötödik, fotográfiai szekcióját 1878-ban hozták létre, D. I. Mengyelejev javaslatára.

Az 1890-es évektől fotográfus-társaságok szerveződtek Oroszország szerte. Noha a század elejére a számuk már meghaladta a negyvenet, és a legnagyobb – az Orosz Fotográfiai Társaság és a Kijevi Daguerre Társaság – aktívan tevékenykedett a művészi fényképezés területén, az IRTO fotográfiai szekciója központi tényező maradt a fotokémia, fényképészeti optika és a tudományos fotográfia fejlődésében.

Prokugyin-Gorszkij 1898-ban lett az IRTO fotográfiai szekciójának tagja, és az egyik összejövetelen előadott egy jelentést, „A hullócsillagok (meteorok) fényképezéséről" címmel, amely megjelent az IRTO lapjában[3]. Ebben az időszakban már elismert tekintély volt a fényképezés kutatása és gyakorlata terén egyaránt: ő volt az egyik, akit a fotográfiai szekció tagjai megbíztak egy tanfolyam szervezésével, melyet az IRTO szponzorált, s akinek előadásai elsőrangúak voltak Szoljanoj Gorodban (Szentpétervár melletti település). A szekcióból kollégái is tanítottak itt. Fiatal tudósok is részt vettek ezeken a kurzusokon, és ahogy oktatóikat, őket is lenyűgözték a fényképezés lehetőségei a tudományos kutatás terén. Prokugyin-Gorszkij tanítványai között volt az orosz járványtan megalapítója, D. K. Zabolotnyij is.

1901. aug. 2-án megnyílt Sz. M. Prokugyin-Gorszkij Fotocinkográfiai és Fototechnikai Stúdiója Szentpétervárott, a Bolsaja Podjacseszkaja utca 22. szám alatt.

Itt jelent meg, amit később Prokugyin-Gorszkij a „gyakorlati" vegyészet laboratóriumának nevezett. Itt volt a *'Fotograf-Ljubityel'* (Amatőr Fotográfus) című lap szerkesztősége 1906-1909 között, és a Prokugyin-Gorszkij-család is ugyanebben a házban élt tíz éven keresztül.

„A színes fotográfia a specialitásom…"

Prokugyin-Gorszkij készített elsőként beszámolót a színes lemezek technikájáról a három színű fényképezésben, 1902. dec. 13-án[4], s ezt követően 1905. januárjában „ismertette a tanáccsal az utóbbi három éves munkáját, melyet a színes fényképezés terén végzett Berlinben, Miethe professzor laboratóriumában, és Szentpétervárott. Ekkor bemutatott 70 lemezt, melyeket külföldön és otthon, Oroszországban készített. Ezek rendkívül változatosak voltak, mind tartalomban, mind színben, pl. Dagesztánról és a Kaukázusról, őszi képek Finnországról, téli felvételek, portrék, napkelték és mások. A képek meglepően színhelyesek, természetesek voltak s a hallgatóság szűnni nem akaró tapssal és elismerő bekiabálásokkal fejezte ki elismerését."[5]

Meg kell jegyezni, hogy a közönség hivatásos fotográfusokból és szakértőkből állt, akik jártasak voltak az akkor modernnek számító fényképészeti és fotomechanikai eljárásokban. Ekkora elismerést kivívni a hozzáértőktől valóban nem könnyű dolog, és a tárgyilagos jegyzőkönyvek nagyon hitelesen tanúskodnak erről. A korabeli sajtóban olvashatjuk, hogy ugyanezen a télen a tehetséges tudós „elkápráztatta Pétervárt és Moszkvát a színes vetítéseivel, ezzel felülmúlva tanárát, Miethét is."[6]

Abban az időben csupán egyetlen színes fényképezési módszer volt használatban – amit a német Adolf Miethe professzor fejlesztett ki. A színes kép elkészítésének folyamata még rendkívül munkaigényes volt: három negatívot készítettek egy pontból, három különböző szűrővel. Ezeket előhívták, fixálták, azután egy katalizáló eljárás során színezőanyagot használva eredeti színben elkészítették a három pozitívból álló sorozatot. Annak érdekében, hogy a kép természetes színű legyen, a pozitívokat egymásra fényképezték. Elsőként alkalmazták, hogyan illesszék egymásra a pozitívokat egyidejűleg, egy képben. Mindazonáltal, a felszerelés magas költségei és a fotográfusok természetes vágya, hogy egyetlen képmezőben hozzák létre a képet, más módszerek kutatására ösztönözte őket. A nehézség abban rejlett, hogy az eljárás három, különböző színű pozitív kép felvételét igényelte, és a pontos egymásra fényképezésüket. Sz. M. Prokugyin-Gorszkij 1906-ban leírta az egész folyamatot a *Fotograf-Ljubityel* tizenkét számában.

1905-ben Prokugyin-Gorszkij felfedezett (pontosabban létrehozott) egy új szín-szubsztanciát, amely jelentősen meghaladta a vegyszerek színérzékenységét, melyeket először 1902-ben használtak a német vegyészek, Miethe és Traube. Az övékével ellentétben, Prokugyin-Gorszkij a vegyülete segítségével készített egy ezüstbromid lemezt, amely ugyanolyan érzékeny volt a színspektrum minden részére. A fényképek leírása mellett, a *Fotograf-Ljubityel*-ben mindig ott szerepelt, hogy „Sz. Prokugyin-Gorszkij módszerével készült", majd később: „Sz. Prokugyin-Gorszkij lemezeinek felhasználásával". 1906. decemberében a *Peterburgszkaja gazeta* (Pétervári Hírlap) arról tudósított, hogy lemezei fényérzékenységének tökéletesítésével a kutató jó eredményeket ért el, s bemutatót tervez a „természetes színű pillanatfelvételeiből, melyek nagy eredményt jelentenek, mivel mostanáig senki sem ért el hasonlót."

1906. ápr. 27-28-án a VI. Nemzetközi Alkalmazott Vegyészeti Kongresszuson Prokugyin-Gorszkij előadást tartott „A színes fényképezés kutatásáról és eredményeiről" és az „Alkalmazott Fényképezés Oroszországban" címmel, melyekben bemutatta munkáját.

1907-ben a színes fényképezésben megjelent az autokróm lemez, melyet a Lumière-testvérek fedeztek fel és szabadalmaztattak. A három fő színben nagyon finom keményítő-részecskéket alkalmaztak közvetlenül üvegen, egy fényérzékeny bevonat alatt. A lemezeket kazettákba illesztették, az üveggel a külső oldalon, úgy, hogy a fény a színezett részecskéken, mintegy szűrőn keresztülmenjen, mielőtt találkozik a fényérzékeny bevonattal. Az autokróm lemezeket nagy lelkesedéssel fogadták, és úgy tűnt, hogy ezeknek köszönhető, hogy a színes fényképezés széles körben elérhetővé vált az amatőr fotográfusok számára. Az IRTO fotográfiai szekciójának találkozóján Prokugyin-Gorszkij bemutatta a „mozgó objektumok fényképezésének teljes folyamatát, különösen erre az alkalomra", lemezeket hívott elő, és egy színes negatívot áttett diapozitívba. Míg a lemezek száradtak, bemutatott egy képsorozatot, melyen „szemléltette a hibákat és a pontos expozíció jelentőségét ebben az összetett és kiszámíthatatlan eljárásban."[7]

Teljesen profi módszereket alkalmazva az autokróm lemezekkel, Prokugyin-Gorszkij nem tekintette a három-fázisú fényképezési folyamatot alapvetőnek, hanem folytatta annak tökéletesítését. Ezt a törekvését nyilvánvalóan befolyásolta az a tény, hogy ez a módszer lehetővé tette annyi kópia elkészítését, amennyi szükséges, a negatívokból és hármas pozitívokból, a diapozitívok létrehozása során, ami azután a fémlemezek előkészítésére szolgált, jóval nagyobb formátumban, melyből képeket lehetett nyomtatni a sajtó számára.

A színes fényképezés tökéletesítése két utat követett: az első az exponálás növekvő sebessége volt, amely lehetővé tette a gyorsan mozgó események rögzítését; a másik a képek

sokszorosításával kapcsolatos lehetőségek bővülése. Prokugyin-Gorszkij mindkét törekvéshez hozzájárult. Résztvett a nemzetközi kongresszusokon az alkalmazott vegyészet témájában; eredményesen szerepelt a nemzetközi fényképészeti kiállításokon és versenyeken; és elnyerte az aranyérmet Antwerpenben a „közvetlenül a természetről készített színes képeiért", és Nizzában a „legjobb munkáért" járó díjat. A moszkvai Orosz Fotográfiai Társaság tiszteletbeli taggá választotta, a Lumiére-testvérekkel és Miethe professzorral együtt, az IRTO fotográfiai szekciója pedig az elnökévé. Prokugyin-Gorszkij 1906-ban a legjobb orosz fotográfiai folyóirat, a *Fotograf-Ljubityel* főszerkesztője és kiadója lett.

A *Fotograf-Ljubityel* minden száma a főszerkesztőnek közvetlenül az olvasókhoz szóló cikkével kezdődött. Ez a lap lehetővé tette számára, hogy közvetlen és komoly eszmecserét folytasson a profi fényképész-nevelés megszervezéséről Oroszországban, a fényképészet festőiségéről, a fényképészeti hírekről, és a fényképészeti technikák fejlődéséről.

A saját, színes fotózási eredményeinek legjobb bemutatását azok a nyomtatott, színes képek jelentették, melyek a *Fotograf-Ljubityel* minden számában szerepeltek, és kiadták őket képeslapokon is. Külföldi útjai során Prokugyin-Gorszkij összehasonlíthatta az orosz színes fényképezést a külföldi példákkal, és büszkén írta: „…mi, Oroszországban, nem állunk meg, hanem nagy léptekkel továbbmegyünk… Alaposan tanulmányozva a színes munkákat Berlinben, Londonban, Párizsban, Bécsben és Milánóban, melyek nem oly rég jelentek meg a nyilvánosság előtt, azt mondhatom, hogy a helyzetünk a legkevésbé sem rossz, sőt számos esetben előbbre vagyunk. Ha figyelembe veszik, hogy a színes reprodukciók nyomtatásának kifejlesztése Oroszországban csak négy-öt éve kezdődött, akkor megérthetik, milyen nagy sikert értünk el."[8]

„A valódi élet természetes színekben…"

Prokugyin-Gorszkij stúdiója a Bolsaja Podjacseszkaja u. 22-ben szintén végzett fényképészeti munkát: amatőr fotósok képeit nyomtatta és tökéletesítette. Egy eset arra késztette Prokugyin-Gorszkijt, hogy levelet írjon Jasznaja Poljanába, a híres írónak, Tolsztojnak:

„Kedves Lev Nyikolajevics,

Nemrég alkalmam volt egy színes fényképlemezzel foglalkozni, amelyet valaki készített önről (az illető nevét elfelejtettem). Az eredmény rendkívül rossz lett, mivel a fotográfus nyilvánvalóan nem jól végezte a feladatát. A színes fényképezés az én szakterületem, s lehet, hogy ön véletlenül már találkozott a nevemmel nyomtatásban. Jelenleg, sok-sok év munkája után, kiváló színes reprodukciókat készíthetek. Színes diavetítéseim jól ismertek Európában csakúgy, mint Oroszországban.

Most, hogy a fényképezés folyamata a módszerem és a lemezeim alapján 1-3 másodpercet igényel, szeretném megkérni önt, hogy meglátogathassam egy-két napra (tekintettel az ön egészségi állapotára és az időjárásra), hogy színes felvételeket készítsek önről és feleségéről…

Úgy vélem, hogy az önről és környezetéről készített élethű színes felvételekkel az egész világnak tehetnék szolgálatot. E képek örökéletűek, nem változnak. A festett kép nem érhet el ilyen eredményeket."[9]

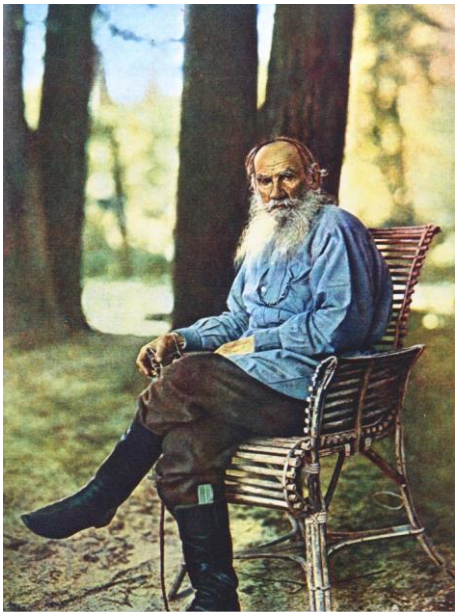

L. Ny. Tolsztoj, 1908. május 23; a portré reprodukciója az eredeti litográf nyomat alapján készült, melyet a moszkvai L. Ny. Tolsztoj Múzeumban őriznek.

A meghívás megérkezett, és Prokugyin-Gorszkij 1908 májusában elutazott Jasznaja Poljanába. Három napot töltött a Tolsztoj-családnál. Feljegyzéseiben, melyeket a portré mellett jelentettek meg a *Zapiszki IRTO*-ban, a mester számos érdekes részlettel szolgált. Így például arról, hogy az író „különösen élénken érdeklődött minden új felfedezés iránt, nem kevésbé az élethű színes képek reprodukálásának problémája iránt." Prokugyin-Gorszkij természetesen főként a nagy portré elkészítésének körülményeiről beszélt. Mint írja, a terület májusban alacsony légnyomása és az erős szél arra késztették, hogy az expozíciós időt 6 másodpercre növelje, „mivel ennyi idő szükséges egy nagyon nagy kazetta használatához. A fotográfia egy ülés alatt készült, a kazettát Moszkvába kézbesítették, ahol a lemezeket elkülönítették és becsomagolták." A fénykép délután 5:30-kor készült, közvetlenül azután, hogy Tolsztoj megérkezett a lovaglásból. „A kertben vettem fel, a háza árnyékában, miközben a hátteret ragyogóan bevilágította a nap."[10]

A portré először a *Zapiszki IRTO* 1908. augusztusi számában jelent meg, amelyben az orosz mérnökök társasága kifejezte a tiszteletét „az orosz gondolat és szó nagy képviselőjének." A cikk, mely Tolsztoj 80. születésnapjára jelent meg, kifejezte, hogy ez „egy modern portré, amely magában foglalja a legújabb fényképészeti technológiát, egy természetes színű, élő portré, melyet pusztán technikai eszközökkel készítettek, a művészi festőecset, vagy -spatula bármilyen hozzájárulása nélkül, egy olyan portré, amely mind közül a legalkalmasabb, hogy bemutassa az orosz technológia diadalát: egy élő személy fotografálása egyedül Sz. M. Prokugyin-Gorszkij hozzájárulása révén válhatott valóra Oroszországban, a színérzékenység és a színek igazi átvitele segítségével."[11] A Tolsztoj-portré újra megjelent a *Fotograf-Ljubityel* szeptemberi (kilencedik) számában, és kiadta Prokugyin-Gorszkij fotomechanikai stúdiója, valamint később a *Szolnce* könyvkiadó színes képeslapon és bekeretezhető formátumban. Képeslapokat adott ki a *Szvet,*

sztereoptikon kiadó, s ezek a mai napig megtalálhatók az antikváriumok polcain. A lemezeket minden esetben maga a fotográfus, Prokugyin-Gorszkij készítette.

Prokugyin-Gorszkij azt írta a portré-fényképezés akkori legjobb mestereinek munkáiról, hogy ezek „az emberi arc és alak egy olyan reprodukálására törekednek, mely a lehető legközelebb van a szokásos, normál helyzethez, 'szokásos' normál fénnyel, de anélkül, hogy felvetnék a kérdést, hogy vajon a mély árnyékban lévő részleteket is meg lehet-e jeleníteni… Lehetséges megfeledkezni arról, hogy önök előtt egy 'fotográfia' van – önök magát a személyt látják, őt érzik. A portré-fotográfiát ebben az esetben csak a portréfestészettel lehet összehasonlítani."[12]

Ezeket az észrevételeket követte Prokugyin-Gorszkij a saját portré-fényképezési munkájában.

Valamivel később készített két színházi portrét F. I. Saljapinról, Musszorgszkij *Borisz Godunov*-ának címszerepében, és Mefisztó szerepében Gounod *Faust* c. operájában. Utóbbi szerepében készült fényképe kevéssé ismert és 1915 óta nem készült róla minőségi reprodukció.[13]

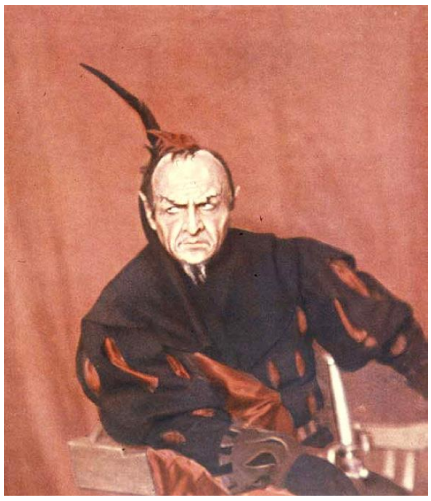

F. I. Saljapin, Mefisztó szerepében (Gounod: Faust) 1915. Sz. M. Prokugyin-

Figyelemreméltó Saljapin portréja a színpadi jelmezének színes reprodukciója tekintetében. E. Stark írja: „Saljapin jelmeze egyedülálló. Természetesen inkább tükrözi a mű saját korát, s mivel a történet 16. században zajlik, minden részlete megfelel ennek a kornak. Saljapin itt csodálatosan életrekelti a régi mesterek portréit. Holbeinnél és Dürer metszetein pontosan így öltözött német előkelőket találnak. A kard különösen jó, és a köpeny esése jellegzetes. A jelmez színével kapcsolatban ismét megfigyelhető bizonyos megfoghatatlanság: tisztán festői szempontból a jelmez meglepő színezésű, ami teljesen és szokatlanul sajátos. *Ez nem Mefisztó korábbi jelmezeinek vöröse: a narancshoz áll közel, anélkül, hogy az lenne."*[14] Ennek a színnek a reprodukálását talán csak a precíz színes fényképezés tette lehetővé, és erre egyedül Prokugyin-Gorszkij volt képes, ahogy erről a fénykép tanúskodik.

A mester portréit, ugyanúgy, mint tájképeinek és épületfotóinak többségét, teljes joggal sorolhatjuk a művészi fotográfia kategóriájába, noha a fotoművész fő céljának azt tekintette, hogy „pontos képet hagyjon a jövő számára".[15] Polemikus eszmecseréiben, melyeket más

fotóművészekkel folytatott a modern tendenciákról, azt vallotta, hogy „*a fotográfia mindenesetre egy gyakorlati jellegű művészet.”*[16]

„A természetes színű fényképezés alkalmazása Oroszország ősi emlékeinek megőrzésében”

1908-ban az orosz fotográfiai társaságok közzétettek egy memorandumot „A fotográfusok szerzői jogairól”. A nagyobb nyomaték kedvéért rendeztek egy kiállítást a Művészeti Akadémia termeiben, és bemutatót tartottak az orosz fényképészek eredményeiről. A május 30-án megtartott esti program fénypontja Prokugyin-Gorszkij színes diáinak vetítése volt, aki a „Memorandum” egyik szerzője is volt. Egy résztvevő írta, hogy a bemutatót újra és újra tapsvihar szakította meg. A régészeti felvételek között volt egy ősi váza az Ermitázs múzeumból, melynek színei már megfakultak. Az élethű felvétel azonban pontosan rögzítette a színeket és lehetőséget nyújtott a restaurátoroknak, hogy helyreállítsák az eredeti színezést. Nagy tudományos érdeklődést keltettek a turkesztáni templomok színes díszítéseiről és más épületekről készült felvételek is, melyeket Prokugyin-Gorszkij 1907 elején készített, az ezév október 8-i földrengés előtt, mely lerombolta ezeket a felbecsülhetetlen értékű emlékeket.

A bemutatón megjelent állami duma (orosz parlament) és az államtanács tagjai között ott voltak a cári udvar tagjai is. Mihail Alekszandrovics nagyherceg meghívta a palotába Prokugyin-Gorszkijt, hogy mutassa be a felvételeit és a módszerét, mellyel a természetes színek alkalmazását el tudta érni, s hasonló meghívást kapott az anyacárnétól, Marija Fjodorovnától is, melynek következtében a mesternek alkalma volt bemutatni műveit a cárnak.

Emigrációja idején Prokugyin-Gorszkij felidézte ezt az első látogatását Cárszkoje Szelóban, s így írt:

„Elérkezett a legdöntőbb pillanat, mert bizonyos voltam, hogy vállalkozásom sorsa nagymértékben függ ennek az estének a sikerétől. A cár számára tartott első bemutatómra kizárólag természeti felvételeket választottam, melyek jellegzetes beállításokban készültek: napnyugtákat, havas tájakat, parasztgyerekek képeit, virágokat, őszi jeleneteket és hasonlókat. Pontban 8:30-kor a színes bőrű ajtónálló bejelentette: „A Cári Fenségek!”, és belépett a terembe a cár, a cárina és idősebb leányaik, valamint főurak és udvarhölgyek. Miután a cár és a cárina üdvözöltek és elfoglalták helyüket a vetítőfülke előtt, a cár utasított, hogy kezdjem el.

A legelső kép után, amikor hallottam a cár elismerő suttogását, már biztos voltam a sikeremben, mivel a bemutatót sorozatokban rendeztem meg, úgy, hogy mindegyik kép egyre hatásosabb legyen.

A szünetben, amikor teát és frissítőket szolgáltak fel, a cár elhagyta az udvaroncok csoportját és hozzám jőve kérdést intézett felém, hogy a továbbiakban mit szándékozok tenni ezzel a figyelemreméltó munkával. Beszámoltam neki a terveimről a különböző alkalmazásokkal kapcsolatban, és hozzátettem: ’Fenségét talán érdekelheti az is, hogy időről-időre lássa az igazi Oroszországot és ősi emlékeit, a mi nagy szülőföldünk sokféle szépségeit.’

A cár nagy lelkesedéssel fogadta szavaimat, és azt mondta: ’Beszéljen Sz. V. Rukhlovval, mondja meg neki, mire van pontosan szüksége ehhez a munkához, és ő közzé fog tenni egy jelentést erről.’ Aztán a bemutatóm második része következett, melyet különösen vártam. És ez valóban megtette a hatását. A képek nem csupán elismerő suttogást váltottak ki, hanem hangos felkiáltásokat. Az est végén a cár és a cárina a gyermekeikkel hozzám jöttek, és köszönetet mondtak, hogy ilyen nagy örömöt szereztem nekik, majd a cár hozzám fordulva azt mondta: ’Tehát akkor ne felejtse el a beszélgetést Rukhlovval’.”[7]

Prokugyin-Gorszkij nem adta meg látogatása dátumát a feljegyzéseiben, de szerencsére helyreállítható az események időrendje II. Miklós cár nagyon precíz, bár szűkszavú naplója alapján:

„[1909.] Május 3, vasárnap […] Este Prokugyin-Gorszkij professzor tartott egy érdekes bemutatót a színes fényképezésről és gyönyörű képeket vetített."[18]

A fotóművész most igazi lehetőséget kapott, hogy megvalósítsa nagy terveit, „természetes színekben megörökíteni egész szülőföldünk minden nagyszerűségét." Ettől kezdve egész tudását, erejét és egészségét ennek a tervnek áldozta. Cári parancsra a mester kapott egy különlegesen felszerelt Pullman-kocsit; a vízi útjaihoz a minisztérium rendelkezésére bocsátott egy gőzhajót, teljes személyzettel, és egy kisebb gőzhajót a sekélyebb vizeken való utazásra; valamint egy motorcsónakot a Csuszovaja-folyón történő utazáshoz. Az Urálról és Jekatyerinburg környékéről készítendő képekhez küldtek neki egy Ford kocsit, amely a nehéz útviszonyoknak megfelelően volt felszerelve. A cári kancellária okmányokkal látta el, hogy eljusson az Orosz Birodalom minden részébe, s hogy a helyi hivatalok minden lehetséges segítséget megadjanak a sikeres fényképezéshez. Minden expedíció befejezése után, melyeket rendszerint nyáron végzett, Prokugyin-Gorszkij végső formába foglalta az összegyűjtött anyagot, bemutatta a hírközlési miniszternek, majd levetítette Cárszkoje Szélóban.

A felvett anyag első bemutatóját a palotában II. Miklós naplóbejegyzése szerint 1910. március 20-án tartotta:

„Március 20, szombat […] Vacsora után a múlt évi ismerősünk, Prokugyin-Gorszkij, bemutatta gyönyörű, színes fényképvetítését oroszországi útjairól, melyeket egészen az Urálig tett."[19]

És egy további bejegyzés:

„ [1911.] Január 22, szombat. Este 9-kor a körteremben Prokugyin-Gorszkij bemutatta gyönyörű színes diavetítését a Volga mentéről és az Urálról.[20]

Majd egy utolsó említés 1913-ból:

„Április 7, vasárnap. 9 órakor Prokugyin-Gorszkij bemutatta az új, gyönyörű színes fényképvetítését."[21]

A fotóművész visszaemlékezései szerint „A cár kedvenc témái eltérőek voltak. A minisztérium által épített létesítmények, mint a gátak, a vasútvonalak, a különféle hidak nem érdekelték annyira, mint az orosz régiségek, az ősi emlékek és a természet szépségei." A mester a színes fényképezést a „legérzékenyebb" folyamatnak nevezte. „Noha a munkámat, mint fentebb leírtam, egyfelől nagyban segítették, másrészt nagyon nehéz volt, rendkívüli türelmet, tudást, tapasztalatot és gyakran nagy erőfeszítést igényelt. […] A fényképeket a legváltozatosabb és gyakran nagyon nehéz körülmények között készítettük. Majd este előhívtuk őket a cár laboratóriumában [ti. a vasúti kocsiban felszerelt laborban] és a munka néha elhúzódott késő éjjelig, különösen akkor, ha az időjárás kedvezőtlen volta miatt felmerült, hogy nem kell-e megismételni a felvételt más fényviszonyoknál, mielőtt a következő kiválasztott helyszínre megyünk. Aztán, ugyancsak útközben, másolatokat készítettünk a negatívokról és betettük őket az albumokba."[22]

Prokugyin-Gorszkij minden felvételt a saját költségein készített, mivel a kormány csak a közlekedéssel kapcsolatban nyújtott segítséget. A fotóművész úgy tervezte, hogy tíz év alatt

tízezer felvételt készít Oroszországról, Finnországtól a Csendes-óceánig. Tisztán technikai szempontból már képes volt egy ekkora vállalkozásra: elérte a lemezek magas színérzékenységét, ami lehetővé tette pillanatfelvételek készítését, továbbá elegendő mennyiségű lemezt készíthetett és sikeresen sokszorosította az igényelt képeket. Kiterjedt tapasztalatot szerzett az úti képek elkészítése terén, mivel a Cári Orosz Földrajzi Társaság tagjaként számos expedícióban vett részt.

Azonban a munkájának már az első évében bebizonyosodott, hogy terveinek kivitelezése saját erőből lehetetlen. A speciális felszerelés, vegyszerek, lemezek, fotópapírok költsége, és az asszisztensek kifizetése minden egyes felvételnél 10 rubelbe került, s az egy év alatt készült 1000 fénykép tíz év alatt 10 ezer rubelbe kerülne. Az expedíciók, a kidolgozás és a felvett anyag dokumentálása nem hagyott időt más pénzkereső munkára, és három gyermek is volt a családban.

Természetesen felmerült a kérdés, hogy vajon a cári udvari minisztérium hozzájárulhatna-e pénzzel a fényképek elkészítéséhez. II. Miklóst érdekelte-e alapvetően az elvégzett munka? Prokugyin-Gorszkij megadta a választ erre a kérdésre az emlékirataiban: „A cár semmit sem mondott, mivel nem kértem semmit. A miniszter semmit sem mondott, mivel nem volt cári rendelet erre vonatkozóan, s én úgy tekintettem, hogy a lehetőségek, melyeket felajánlottak számomra, kellően hozzájárultak, hogy elérjem a célomat, és részben tartottam tőle, hogy ezt is elveszítem."[23]

A pénz gyorsan elfogyott, a gyűjtemény gyarapodott, és az üveglemezekre került anyag elég nagy volt, ami külön helyet igényelt a tárolásra. Nagy magáncégek felajánlották anyagi támogatásukat Prokugyin-Gorszkijnak, azonban meggyőződése, hogy a gyűjteménynek állami tulajdonban kell lennie, arra késztette, hogy a kormányhoz forduljon.

Az archívum a „Prokugyin-Gorszkij Professzor által Oroszországról Készített Fényképfelvételek Gyűjteménye Állami Szerzeményekkel Foglalkozó Minisztertanácsa Kancelláriájának Állománya" elnevezés alatt jött létre. Az archívum tartalmazza Prokugyin-Gorszkij kérvényét, melyet az 1910 nyarán tervezett expedíció előtt nyújtott be a pénzügyminiszterhez, V. N. Kokovcovhoz, hogy vásárolják meg tőle a már elkészült anyagot, hogy folytathassa a munkát. Itt találhatók Prokugyin-Gorszkij jelentései, levelezése e kérdésben a minisztertanács elnökével, P. A. Sztolipinnel és V. N. Kokovcovval, egy levél az Orosz Múzeum főméltóságú igazgatójától, Georgij Mihajlovics nagyhercegtől, és más iratok. Az alábbiakban idézünk néhány töredéket ebből az anyagból:

„Mivel egész életem elválaszthatatlanul összekapcsolódott ezzel a munkával, hadd szabadjon nyomatékosan kérnem, hogy az egész munkát egy minisztériumi osztály keretében végezhessem. Szeretném, ha lehetővé tennék, hogy akár fizetség nélkül is, aktívan résztvegyek az anyag kezelésének irányításában" – írta a szakember 1910. dec. 6-i „Jelentés"-ében.

„Amikor Sz. M. Prokugyin-Gorszkij képei széles körben hozzáférhetővé válnak oktatási intézményeinkben, akkor fogjuk megteremteni *szülőföldünk igazi tanulmányozását* [kiemelés Sz. G.], és ebben a fontos és szükséges kérdésben Oroszország irigylésreméltó helyet foglalhat el a civilizált nemzetek között."[24]

A megbízás költségkimutatásokat tartalmazott, és rögzítette a jogok megszerzésének összegét és a munka folytatását. Azonban mindezek a szándékok papíron maradtak. Úgy tűnik, hogy ebben döntő szerepe P. A. Sztolipin halálának volt, 1911. szeptemberében.

A „Tárcaközi Bizottság Döntésé"-ben annak megerősítését találjuk, hogy a turkesztáni filmes expedíció sikeres volt. Prokugyin-Gorszkij módszereivel „néprajzi felvételek készültek a lakosok csoportjairól mozgás közben, pl. piacokon, nemzeti ünnepeken, körmeneteken, és hasonlók. Sikerült filmfelvételeket is készíteni, melyekhez szükséges volt megtervezni és

felépíteni egy teljesen új fotográfiai apparátust, melyet először Prokugyin-Gorszkij próbált ki ezév, 1911 őszén, a turkesztáni út során."[25]

E film bemutatójára 1912. január 24.-én került sor Szoljanoj Gorodokban, ahol az IRTO székhelye volt az alapítása, 1866 óta, a Kézművesség Múzeumában. Úgy tűnik Prokugyin-Gorszkij nem volt elégedett a képek vagy a reprodukciók minőségével, mivel 1912 március 3.-án a kormány tagjainak tartott hivatalos bemutató csak a diavetítésre korlátozódott.

Annak érdekében, hogy pénzt szerezzen a fényképezés folytatásához, és új felfedezése, a színes filmfelvétel tökéletesítésére, Prokugyin-Gorszkij pénzügyi partnereket keresett és Sz. O. Makszimoviccsal együtt 1913 januárjában megalakította az „Sz. M. Prokugyin-Gorszkij és Társa" nevű céget.[26]

Valamivel később, még ugyanabban az évben Prokugyin-Gorszkij megalapított egy részvénytársaságot, a Biokróm-ot, amely kezelte az egész Prokugyin-Gorszkij cégvagyont. A Biokróm részvénytársaságot az engedélyezési papírok szerint arra alapították, hogy „irányítsa és fejlessze a szentpétervári Sz. M. Prokugyin-Gorszkij és Társa céghez tartozó fotocinkográfiai stúdiók tevékenységét, melyek Sz. M. Prokugyin-Gorszkij, Sz. O. Makszimovics és más feltalálók újításait alkalmazzák a színes fényképezés, a színes filmezés, valamint a színes és egyéb nyomtatás terén…"

Párizsban, összegezve az Oroszországban végzett munkája eredményeit, Prokugyin-Gorszkij listát készített a fényképeiről. Alábbiakban ezt a listát teljes egészében idézzük:

Befejezett munkák:

1) A Marjinszkij Víziút
2) Turkesztán
3) Bukhara (óváros)
4) Urál, ipari tekintetben
5) Az egész Csuszovaja-folyó a forrásvidékétől kezdve
6) A Volga, a forrásvidékétől Nyizsnyij Novgorodig
7) A Romanov-dinasztia 300. évfordulóján felvett pillanatok
8) Kaukázus és Dagesztán körzet
9) A Mugan-sztyeppe
10) Az 1812-es háború emlékhelyei
11) A murmanszki vasút

Ezeken felül számos felvétel Finnországban, Ukrajnában és természeti felvételek.[27]

Prokugyin-Gorszkij új sikereket ért el, ahogy folytatta kutatásait: szabadalmaztatott egy módszert az olcsó színesfilm-vetítés érdekében, és Makszimoviccsal együtt szabadalmakat szerzett a színes filmezésre Németországban, Angliában, Franciaországban és Itáliában.[28]

Az I. világháború kitörése miatt kénytelen volt majdnem teljesen felhagyni a fényképezéssel a gyűjteménye számára, és katonai témákkal kezdett foglalkozni: külföldi filmek cenzúrázásával, a fényképezéshez használt vegyszerek elemzésével, légifényképezéssel és más területekkel foglalkozott.

Az Oroszország Gyűjtemény fényképeit utoljára 1918. márc. 12. és 19.-én mutatta be hazájában, a Téli Palota Miklós Csarnokában, egy esti összejövetel keretében, melyet „A Fényképezés Csodái" címmel az Oktatási Népbiztosság rendezett.[29]

Nemsokkal az októberi forradalom után, Prokugyin-Gorszkijt kinevezték a Fényképészeti és Film Intézet professzorává, melyet főként A. V. Lunacsarszkij rendeletére hoztak létre. Prokugyin-Gorszkij mégis elhagyta Oroszországot 1918-ban.

Finnországon és Norvégián keresztül Angliába utazott, ahol folytatta kísérleteit a színes filmezés megteremtése érdekében. Itt vette feleségül 1920-ban kolléganőjét, Marija Fjodorovna Scsedrinát, és született egy leányuk (későbbi férjezett nevén Jelena S. Soussaline).

Sz. M. Prokugyin-Gorszkij második feleségével, Maria Fjodorovnával (sz. Scsedrina), és lányukkal, Jelenával.
1921, Nizza, The Soussaline Family Archive

Vándorlásai után Párizsba érkezve, ahol ebben az időben már ott volt első családja Oroszországból, az emigráns Prokugyin-Gorszkij felállította fotóstúdióját fiaival, akik apjuk nyomdokaiba léptek, és lányával, Jelenával, akinek férjezett neve ekkor Szvetcsine volt. A stúdió neve Jelka [Yolka] lett, a második házasságából született kisebbik leánya beceneve. Az 1930-as évek elején Prokugyin-Gorszkij felhagyott a stúdiómunkával és tanítani kezdett, de a stúdió, mely ekkor a Gorsky Testvérek nevet viselte, folytatta tevékenységét. A család megőrzött egy példányt az 1937-es Párizsi Világkiállítás gyönyörű, színes albumából, melyet a testvérek, Michel és Dimitri Procoudin Gorsky készítettek apjuk módszereivel. Nemrég az albumot kiadta facsimilében egy párizsi kiadó.[30]

Az orosz emigráció időszaki kiadványait kutatva lehetséges felállítani egy kronológiát az ekkor idős fotográfus mester megjelenéseiről a párizsi orosz ifjúság előtt – előadásokat és bemutatókat tartott az éves gyermeknapokon, az orosz akadémiai csoportokban, az „Orosz Sólyom" hazafias szervezetnél „Oroszország képei", „Oroszország képekben", „Közép-Oroszország" címmel. Noteszében ezt írta: „Az egyetlen út, hogy bemutassuk és bizonyítsuk az orosz ifjúságnak, akik már elfelejtették vagy sosem látták szülőföldjüket, Oroszország teljes hatalmát, teljes jelentőségét és teljes nagyságát, és ezen az úton felébresszük azt a nemzeti öntudatot, ami oly szükséges – az egyetlen út, ha bemutatjuk nekik Oroszország szépségeit és gazdagságát a felvételeken, ahogy ezek ténylegesen megjelennek a természetben, azaz igazi színekben."[31]

Párizsban, az 1930-as években felmerült a gondolat, hogy létrehozzák Franciaország és gyarmatai történeti és művészeti emlékeinek fényképgyűjteményét, de pénz nem volt erre a projektre. Michel Procoudin Gorsky részben megvalósította ezt az elképzelést azáltal, hogy létrehozott egy gyűjteményt a francia nők néprajzi típusairól, népviseletekkel, melynek egyik példányát fia, Serge Procoudin Gorsky őrzi Párizsban.

Sz. M. Prokugyin-Gorszkij a Maison Russe-ban hunyt el, és Sainte-Geneviève-des-Bois orosz temetőjében helyezték végső nyugalomra.

Sz. M. Prokugyin-Gorszkij sírja a Sainte-Geneviève-des-Bois temetőben

Jegyzetek:

1 Государственный архив Владимирской области. Ф.556. оп.3. д.72. /Gosudarstvennyi arkhiv Vladimirskoi oblasti. [Vladimir Járás Levéltára], fond 556, opis' 3. delo [dosszié] 72.
2 Фролов Н.В. Владимирская родословная. Вып.1. Ковров.《БЭСТ.В》, 1996. С.109. /N. V. Frolov, "Vladimirskaia rodoslovnaia [Vladimir járás genealógiája]," vol. 1. Kovrov. "BEST.V", 1996. p. 109.
3 Записки ИРТО. 1899. Вып. 1. с.59-63./ *Zapiski IRTO* [Az IRTO Közleményei], 1899, vol. 1, pp. 59-63.
4 РГИА СПб. Ф.90. Оп.1. Ед.хр. 445. Л.27./ RGIA, St. Petersburg, fond 90, opis' 1, 445, 27. lap
"С.М. Прокудин-Горский сделал сообщение о фотомеханическом отделении Высшей Технической Школы в Шарлоттенбурге. Докладчик подробно ознакомил присутствующих с программой предметов, преподаваемых в Отделении, указал на серьезное отношение директора отделения проф. Мите и его помощников к преподаванию и руководству практическими занятиями студентов. Затем докладчик перешел к изложению способа изготовления цветных диапозитивов на принципе трехцветной фотографии, с которым ему удалось ознакомиться на фабрике д-ра Гезекииля. Диапозитивы последний готовит следующим образом. Для красного и желтого позитива он копирует соответственные негативы на целлулоидных пленках, обработанных двухромовокислой солью. После копировки проявляет в теплой воде, фикси-
рует и затем окращивает эритрозином и нафтоловой желтой. Синий диапозитив Гезекииль делает на диапозитивных пластинках. Для этого экспонирует пластинку под соответственным негативом в ко-

пировальной раме, проявляет и обрабатывает красной солью. Восстановленное в проявителе металлическое серебро превращается в желтое синь-серебро, которое переводится хлорным железом в берлинскую лазурь. После этого диапозитив промывается и фиксируется. Все три диапозитива склеиваются между собою канадским бальзамом. Докладчик в заключение демонстрировал на экране цветные диапозитивы, изготовленные по описанному способу. П.М.Дементьев и К.Н.Чистерман указали, что подобный описанному докладчиком способ был значительно ранее опубликован Сангером-Шепардом. П.М.Дементьев показал на экране несколько цветных диапозитивов, изготовленных по измененному способу Гезекииля. Собрание шумными аплодисментами благодарило докладчика и П.М.Дементьева."

5 РГИА СПб. Ф.90. Оп.1. Ед.хр. 449. Л.59-60/ RGIA, St. Petersburg, fond 90, opis' 1, 449, 59-60. lapok.

6 Фотограф-Любитель. 1905. №.11. С.402./ *Fotograf-Ljubitel'* [Amatőr Fotogárfus] 1905 (11): 402.

7 РГИА СПб. Ф.90. Оп.1. Ед.хр. 460. Л.18./ RGIA, St. Petersburg, fond 90, opis' 1, 460, 18. lap.

8 Там же.-С.99./*Ibid.*, p. 99.

9 Гос. Музей Л.Н. Толстого. Отдел рукописей. Инв. №16 474./ Gos. Muzei L. N. Tolstogo. [Állami Tolsztoj Múzeum], Otdel rukopisei [Kéziratok Osztálya], no. 16474.

10 РГИА СПб. Ф.90. Оп.1. Ед.хр. 9129. Л.19-20./ RGIA, St. Petersburg, fond 90, opis' 1, 9129, 19-20.

11 Записки ИРТО. 1908. №.8. С.369./*Zapiski IRTO*, 1908 (8): 369.

12 Фотограф-Любитель. 1908. №.7. С.203-204./ *Fotograf-Ljubitel'* 1908 (7):203-204.

13 См. наши статьи: Гаранина С. Фотомонография о Шаляпине. Фотография. 1997. №.2. ; Последний

т р а г и к... К н и г о ч е й. 1998. №3./ Ld. a cikkeinket: S. Garanina, “Fotomonografiia o Shaliapine [Fényképek Saljapinról]” *Fotografiia* 1997 (2); “Poslednii tragik, [Az utolsó tragédia-színész]” *Knigochei* [Könyvmoly] 1998 (3).

14 С т а р к Э. Ш а л я п и н. С.80./Stark, *Shaliapin,* p. 80.

15 К а т а л о г о б р а з ц о в ц в е т н о й п е ч а т и х у д о ж е с т в е н н ы х ф о т о м е х а н и ч е с к и х м а с т е р с к и х С.М. П р о к у д и н а-Г о р с к о г о. С П б., 1911. С.8./ *Katalog obraztsov tsvetnoi pechati khudozhestvennykh fotomekhanicheskikh masterskikh S. M. Produkina-Gorskogo* [Sz. M. Prokugyin-Gorszkij Művészi Fotomechanikai Stúdiója Színes Nyomatainak Katalógusa]. St. Petersburg, 1911, p. 8.

16 Ф о т о г р а ф-Л ю б и т е л ь. 1906. №5. С.132./ *Fotograf-Ljubitel’* 1906 (5):132

17 Л и ч н ы й а р х и в С.М.П р о к у д и н а-Г о р с к о г о. С о б с т в е н н о с т ь е г о в н у к а, М.И.С у с а л и н а./Sz. M. Prokugyin-Gorszkij magángyűjteménye. Unokája, M. I. Soussaline tulajdona.

18 Г А Р Ф. Ф. 601. О п.1. Е д.х р. 254. Л.6./GARF [Az Orosz Föderáció Állami Levéltára], fond 601, opis’ 1, 254, 6. lap.

19 Г А Р Ф. Ф. 601. О п.1. Е д.х р. 254. Л.55./GARF, fond 601, opis’ 1, 254, 55. lap.

20 Г А Р Ф. Ф. 601. О п.1. Е д.х р. 256. Л.104./GARF, fond 601, opis’ 1, 256, 104. lap.

21 Г А Р Ф. Ф. 601. О п.1. Е д.х р. 259. Л.176./GARF, fond 601, opis’ 1, 259, 176. lap.

22 С е м е й н ы й а р х и в. - С.М.П р о к у д и н-Г о р с к и й - в н у к. П а р и ж./Családi gyűjtemény, S. M. Procoudine Gorsky (unoka), Paris.

23 Л и ч н ы й а р х и в С.М.П р о к у д и н а-Г о р с к о г о./ Sz. M. Prokugyin-Gorszkij magángyűjteménye.

24 Р Г И А С П б. Ф.25. О п.5. Е д.х р. 381. Л.7,2./ RGIA St. Petersburg, fond 25, opis’ 5, 381, 7,2. lap.

25 Р Г И А С П б. Ф.25. О п.5. Е д.х р. 1925. Л.2-3./ RGIA St. Petersburg, fond 25, opis’ 5, 1925, 2-3. lap.

26 Р Г И А С П б. Ф.23. О п.12. Е д.х р. 1925. Л.27./ RGIA St. Petersburg, fond 23, opis’ 12, 1925, 27. lap.

27 Л и ч н ы й а р х и в С.М.П р о к у д и н а-Г о р с к о г о./ Sz. M. Prokugyin-Gorszkij magángyűjteménye.

28 Р Г И А С П б. Ф.23. О п.12. Е д.х р. 1925. Л.28./ RGIA St. Petersburg, fond 23, opis’ 12, 1925, 28. lap.

29 Ф о т о г р а ф и ч е с к и е н о в о с т и. 1918. №3. С.34./*Fotograficheskie novosti,* 1918 (3):34.

30 *Exposition internationale des arts et des techniques appliqués à la vie moderne: album officiel: Paris 1937*

Edition Colombes: J. Chaplain, 1987.
31 Личный архив С.М. Прокудина-Горского и его сыновей Дмитрия и Михаила. Собственность С.М. Прокудина-Горского, внука. Париж./Sz. M. Prokugyin-Gorszkij és fiainak, Dimitrijnek és Michelnek. S. M. Procoudine Gorsky tulajdona. Paris.

Sz. M. Prokugyin-Gorszkij képeiből:

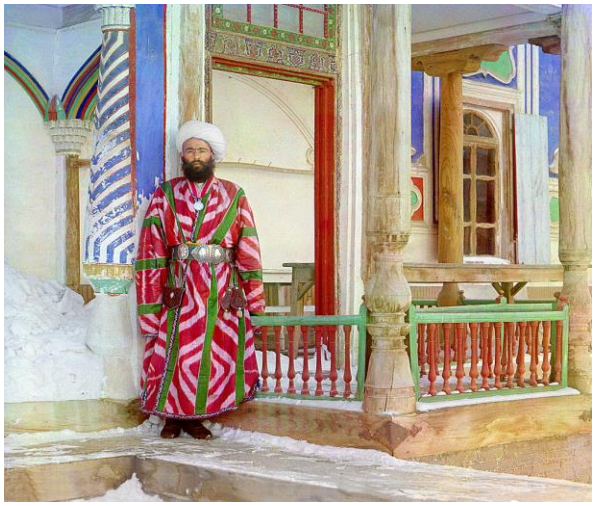

Bukhara, Közép-Ázsia.

Dagesztán, Kelet-Kaukázus.

Prokugyin-Gorszkij (kalapban) és kísérői a Csuszovaja-folyónál.

Prokugyin-Gorszkij a Kaukázusban.

Ortodox templom szentélye és az istentisztelet kellékei.

Egy Utolsó Ítélet ikon.

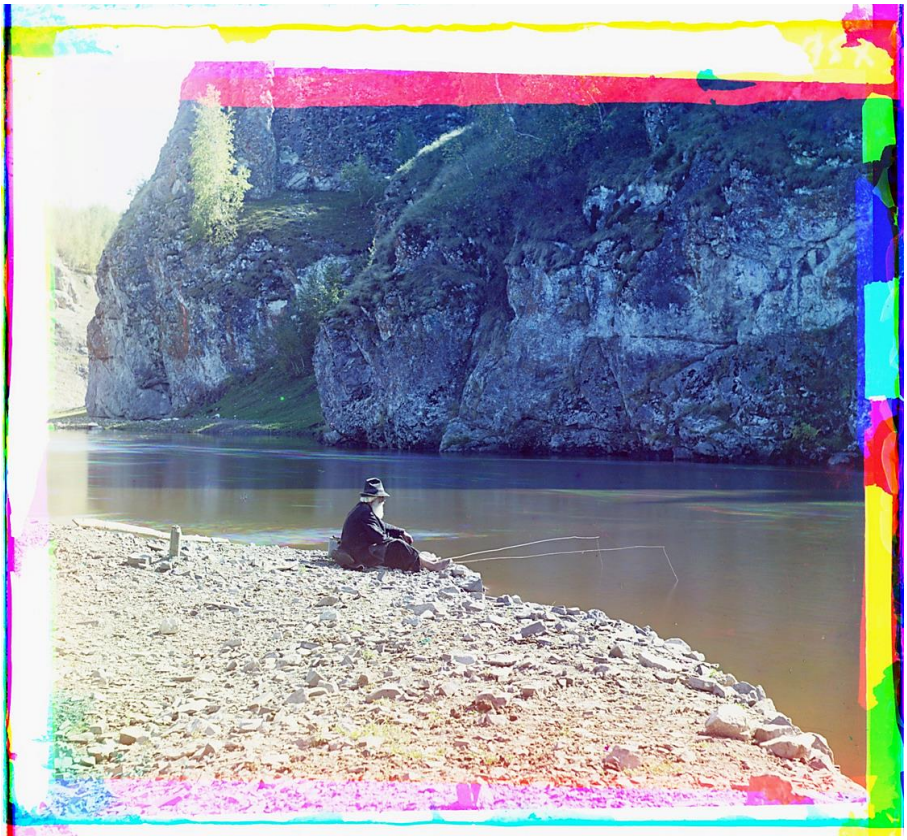

Horgász az Iszety-folyónál, melynek térségét végigfotózta Prokugyin-Gorszkij az 1910-es évek elején; az orosz fotográfus részben az uráli „őshazánk” megörökítője is, mert az Iszety térségében élhettek az időszámításunk előtti 2-1. századig a szabir-magyar őseink, Szibéria névadói, az erdőövi „finnugorok” déli szomszédai, nagy valószínűséggel a bronzkorban idetelepült ősiráni Szintasta-kultúrából leágazó Itkul-kultúra népe, akiket Hérodotosz „isszedonoknak” nevez és szkíta szokásúnak jellemez (vö. egy „visszaköltöző” néprészünk honfoglaláskori típusú leletei Szinyegazlovónál és az Uelgi-tónál, orosz-magyar régészeti csapat feltárása), ld. Z.T.Cs.: Az Aranyfejedelem éneke, *Életünk*, 1999/6, Isszedónia I., *Mikes Intl.* 2013/1, federatio.org, II. rész *Acta Historica Hungarica Turiciensia*, 2016/3, Erődvárosok országa, uitt, epa.oszk.hu (Z.T.Cs.: *Magyar Őstörténeti Tanulmányok 4*.). Ld. még Prokugyin-Gorszkij fotói amerikai és angol honlapokon: Meeting of Frontiers: The Sergei Mikhailovich Prokudin-Gorskii Collection, frontiers.loc.gov, Victor Minachin: “The Splendors of Russia Collection” in the Library of Congress, Tom Wellings: Photographs by Sergey Prokudin-Gorsky, thespektator.co.uk, és dl.wdl.org.—A ford.)

MAGYAR NYELVÜNKÉRT

Gyimóthy Gábor (Zollikerberg/CH):

Nyelvleckéztetés.
Az 1000 utáni hetedik száz

(1601)
A **mandátum megbízatás**.
Se nem *dátum*, se nem *Mann*...
Jobb lenne, ha magyar szókat
használnál a magyarban!

(1602)
Mondd meg nekem, mifene a
pozícionál?!
Ha **helyez**, vagy **elhelyez** sze-
inted mit csinál?

(1603)
Felülvizsgálat, ha mondom!
Te csak **revízió**t tudsz?!
Használj sűrűn idegen szót,
s nézd meg, azzal hová jutsz...

(1604)
A **hazafi**t, mondd mióta
mondod úgy, hogy **patrióta**?!
A nyelvet – tán baj van vled –
idegen szóval terheled!

(1605)
Inveniózus? – Ó, Jézus!
Micsoda szó szörnyeteg?!
Találékony, **leleményes**!
Kell e szóknál jobb neked?

(1606)
A **fikció kitalálmány**,
vagy hát **kitalált mese**.
Kérdem, hogy neked a magyar
tán nem elég kedves-e?

(1607)
Összetűzés, **szembeszállás**,
szembenállás is lehet.
Énszerintem mindegyik jobb
konfrontáció helyett!

(1608)
Konklúzió? – Van rá szavunk,
szerintem mesés,
mert **magyarul** van értelme:
következtetés.

(1609)
Eufórianak mondod?
Gyenge a hatás!
Magyarul érthetőbb lenne:
elragadtatás.

Örömmámor is lehetne,
az is érthető.
Magyar szó az agyadból már
nem kerül elő...

(1610)
Azt mondod, egy együttesben
vokálozzon valaki?
Nem gondolod, hogy e szótól
a jóérzést s a nyelvünket
sikító frász töri ki??!

Magyaráznom már ne kelljen!
Az, hogy ott ő **énekeljen**,
fejedből magyar szó keljen,
vagy hogy az tőled kiteljen,
már teljesen reménytelen?

(1611)
Na ne viccelj! Hogy' használhatsz
ilyen szót, hogy **negligál**?!
Megdöbben a szegény nyelvünk
és az esze meg-megáll!

Magyar szóból ért a magyar,
semmibe vesz mért nem jó?!
Nem jut eszedbe, vagy neked
büdös már a magyar szó?!

(1612)
Hej, a **lobbi** de jól hangzik!
Úgy szeretem hallani.
Különösen, ha képes vagy
két b-vel kimondani...

Azért használod, mert rövid,
vagy a szád csak tátogat;
fejednek nem jut eszébe,
hogy az **érdektársulat**?

(1613)
Dehonesztáló, azt mondod?
Becsületsértő lenne.
De a szűk, kis szókincsedben
ez a szó már nincs benne.

(1614)
A **kampány**ból kevenc szó lett,
használja is fű és fa.
Hogy magyarul kéne szólni,
azzal nem törődnek ma!

Választás előtti **hajsza**,
rábeszélés, semmi más.
Egy-egy pártnak érdekében
szavazásra **csábítás**.

Eredeti jelentése
egyszerűen: **hadjárat**.
Hogy magyar szó képződjön rá,
föl ne építs szógyárat.
Untig elég, ha azt mondod,
választási hadjárat.

(1615)
Agyatokig jusson emez:
Bakelitből nincs hanglemez!
Sellak volt az istenadta,
s rúgós gramofon forgatta...

A „mikrobarázdást” pedig,
PéVéCéből készítgetik!
Ám a „CD” – ettől távol –
készül **polikarbonát**ból.

(1616)
Személyre mondod, hogy **ikon**?!
Meghülyültél, bogaram?
Az ilyen marhaságokra
fenem régen agyaram!

Hisz az **ikon** főleg **szentkép**,
mit keres a magyarban?
Ne külföldesítsd a nyelvet,
s főképp ne ily iramban!

(1617)
Vagy **kockáztat**, vagy **reszkíroz**.
Válaszdd ki a szót hamar!
(Ha nem vagy színvak, láthatod,
hogy melyik szó a magyar.)

(1618)
Lám a **morális erkölcsös**.
Csodálom, hogy nem tudtad!
Vagy idegenimádatból,
szándékosan használtad?

Erkölcsi is lehet, igaz!
A magyar itt pontosabb.
A szándákos idegen szó
– láthatod – itt még rosszabb!

(1619)
A **primitív kezdetleges**.
Ilyen a nyelvezeted,
ha a tudatos magyarhoz
lusta vagy, vagy nincs eszed!

(1620)
Egyik kérdi a másiktól,
hogy ő vajon mért oly **blazírt**?
Ki csak kicsit tud magyarul,
ilyet szövegébe az írt!

A magyarban válogathat;
fölsorolom hirtelen:
közönyöny, **unott**, vagy **fásult**,
egykedvű, vagy **szenvtelen**...

Azt is megsúgom, barátom
– vedd szívedre ezt a hírt –
nagyon sokan nem értik ám –,
hogy mit jelent a **blazírt**...!

(1621)
Aszongya, azt nem csinálja
és pimaszul oda áll.
Ahhoz neki **nincsen kedve**,
az őneki **derogál**!

Szóval, látjuk, **büdös neki**,
vagy – szleng szóval –: **rüheli**,
Szegény nyelvápolónk közben,
lelkét majd' kileheli...

(1622)
Konszolidáció, öcsi
– nem csalás, nem ámítás –,
hogy magyarul gyönyörű szó!
Íme: **megszilárdulás**!

(1623)
Önérvényes (önérvényű),
talán **túl öntudatos**,
vagy **erősen határozott**
az **asszertív**, kisokos.

Ha használod, gondolj arra,
vajon más megérti-e?
Mert, ha nem, használatának
sok értelme lenne-e?!

(1624)
Marginalizál? – Na ne mondd!
Szebb szó nem jut eszedbe?
Idegenebb, bonyolultabb?
Hogy' kerül szövegedbe??

Hogy **kiszorított**, **szélre szorít**,
neked vajon mért nem jó?
vagy már *nácinak* tartod, ha
túlzottan magyar a szó?!

(1625)
Nem akarom, hogy pofázzon,
ezért ráordítok: **Kuss**!
Te meg a **hiteles** helyett
mondod, hogy **autentikus**.

A **kuss** a franciából jön,
azt jelenti, hogy feküdj!
Meglévő magyar szó helyett
az idegen mafla ügy!

(1626)
Totálisan? – Ne hülyéskedj!
Mért nem jó a **teljesen**?!
Sok idegen szót használj, hogy
rajtad más is nevessen!

(1627)
De jól hangzik a **publikus**!
(Olyan, mint a: kugli fuss!)
Közben nem más, mint **köztudott**,
nyilvánosságra jutott.
Vagy egyszerűen **nyilvános**.
Ez remélem világos!

(1628)
Ha befagy a tó felszíne,
akkor az már jégmező.
A **faktor** meg – hiszed, vagy nem –
legtöbbnyire **tényező**

(1629)
Ráoktrojál? **Ráerőltet**,
avagy **ráerőszakol**.
Vidd el a szó-temetőbe!
Tán van olyan valahol.

(1630)
Affinitás, nem szaknyelvben
– jól figyeld meg, nem is vitás –,
rendszerint **vonzódás**t jelent,
s ez nem csaslás, nem ámítás!

(1631)
Connectivity – barátom,
megveszekedetten szép!
Minhogyha palacsintába
került volna a fogpép...

Azért se' fordítom le, mert
a nyelvünk nem *ződség bót!*
Űzd innen el jó messzire
és ne használd ezt a szót!

(1632)
Nem a Ziták ellensége,
Zita nevet ellenző,
a **parazita**, barátom,
csupáncsak **élősködő**!

(1633)
Ne hülyéskedj! – Mit csinálsz te?!
Fókuszálsz??!
Gyűjtőlencse lettél, hogy
ilyet csinálsz??

Ha nem mondod magyarul, az
esély nagy,
hogy te nem csak hülyéskedsz, de
hülye vagy!

(1634)
Látom, hogy az agyad tompul
és már rég nem vág!
Objektívitást mondsz, ami
tárgyilagosság!

(1635)
Ajánlom neked, barátom,
ha tudsz, magyar nyelvet ments!
Miért jobb a **földrész** helyett
az idegen **kontinens**?!?

(1636)
Szégyelld magad DUNA-tévé!
Micsoda önmegvetés,
a műsorcímedként használt,
napi **Pollen**jelentés?!?

Ha a **virágpor** teneked
büdös és tűzrevaló,
miért lehet a **jelentés**
továbbra is magyar szó?!?

(1637)
Előadásra mész, amely **orientációs**?
Mondd meg, hogy az mi a fene, ne legyél már adós!
Netán-tán **tájékoztató** az az előadás?
Avagy pofon egyszerűen, csak **tájékoztatás**?
Mondd magyarul s hidd el nekem, sokkal jobb a hatás.
(Tájékoztatni gyakran, előadáson szokás...)

(1638)
Amit **kontinens**nek mondasz,
földrész – hogyha nem tudnád.
Kár, hogy a magyar szó helyett
idegenre jár a szád!

Idegenszó használata
nemhogy előkelő,
arra utal, hogy fejedben
nincsen elég velő...!

(1639)
Miért megy ki a divatból
magyar szó, ha létezik?
Hiszen a **cink**et és a **cin**t
folyton összetévesztik!

Mi bajotok a **horgannyal**?
Hisz a **cin** már gyakran **ón**!
Megbotránkoztok egy becses,
nyelvújításbeli szón???

(1640)
Már a **téma** is idegen,
hátmég a **tematika**!
(Azt is tudjuk, csupán **számtan**,
ami **matematika**.)

Gondolod, hogy attól talán
kiszáradhatna a szád,
hogyha szép-magyarul szólnál
és **tárgykör**nek mondanád?

És az bennem sajnos mindig
nagyon jogos kételyt hágy,
hogy nem tudod, ha **témát** mondsz,
hogy az magyarul csak **tárgy**.

(1641)
Ördögibb lesz-e attól az, ami **ördögi**,
ha azt bárki **diabólikus**nak hirdeti?!

(1642)
Ezt, vagy azt **tematizál**ja?
Erről, arról **beszél**!
Meghülyülsz, ha így folytatod,
nagyon nagy a veszél'...

Elidegenül az agyad,
de talán csak félig.
Ilyenek az életüket
zagyva nyelvben élik!

(1643)
Regisztrációs információ.
Hát ez mi a fészkes fene?
Áruld el fiú!

De hát akármi is lehet,
kérdem fanyarul,
nem lehetne kifejezni

simán, magyarul???
Még a végén kiderül, hogy
tán kicsit se más,
mint valami **tájékoztató előadás**...

(1644)
Ne hülyéskedj! – **Tendencia**
irányzat helyett?!?
Koponyádban az agy helyett
mi foglal helyet?

(1645)
Eszméletlenül szép szó a **workshop**,
főleg hogyha angolul beszélsz.
Ám, hogyha ezt itt használod folyton,
nem zavar, hogy magyar honban élsz?

A csőrömre egy kis kérdés tolul:
miért nem mondasz **mindent** angolul?
Bár számomra túl kínzó a kétely:
tán nem tudod, hogy az nálunk **műhely**...!

(1646)
Autenticitét? – Mi a kő?!
Sikerült kimondanod?
Hisz magyarul **hitelesség**.
vagy ezt tán nem is tudod?

(Ez a szó merő borzalom
és nálunk az a szokás,
ha magyarul nem tudod, hát
akkor: **autenticitás**.)

Már ott a baj, hogy folyton csak
autentikust mondogatsz
– **hiteles** helyett – és ezért
idegen szóhoz ragadsz!

Ha szorgalmasan használod
az idegen szavakat,
önmegbecstelenítésre
kárhoztatod magadat.

(1647)
Konzekvenciának mondod
azt, ami **következmény**?
Hogy a fejed lágya benő,
arra sajnos nincs remény...

(1648)
Tüntetően, **tüntetőleg**,
avagy csupán **tüntető**.
Hogy **demonstratív**nak mondod,
szerintem nem érthető!

(1649)
Manifesztó? – Mi a fene?
Mért nem jó a **felhívás**?
Fáj neked a magyar szó, vagy
csak hülye vagy? – Nyavalyás!

(1650)
Azt hallom, **invenciózus**!
Fölkiáltok: Jézus!
Az idegen szavakért már
nem tudod hová fuss?!

Bonyolultabban nemtudnád
kifejezni magad?!
Találékony, vagy **ötletes**,
azt mondd meg, hol marad?!?!

(1651)
Lehet **részlet**, vagy **kitérés**,
esemény, vagy **közjáték**.
Te csak **epizód**ot ismersz?
Az agyacskád kis marék...

(1652)
Opcionális? – Na neee! Hisz'
már az **opció** sem kóser!
Gondolkozni – mielőtt szólsz –
hidd el nekem, nem rossz módszer!

(Az **opció lehetőség**.
Lusta vagy ezt kimondani?!
Vagy nem tudtad?! Vagy szándékod
divatszóval aranylani?!)

Lehetőségtől függőnek
– mondhatná, ki körültekint –
noha csupán **tetszőleges**
az okos, kis szótár szerint.

(1653)
Azt mondd meg nekem, kisöcsém,
mi a **remasterelt** hang?!
Ha nem találsz rá magyar szót,
agyad talán-bitony pang!

Elárulok neked most egy
ménkű nagy igazságot:
nem az idegen szó hibás
abban, hogyha használod!

Idegenül jár az eszed,
idegenből merítsz szót,
ami úgy illik nyelvünkbe,
mintha mézbe szórnál sót!!

(1654)
Kontinuitás??? – Na ne hülyéskedj!
Folyamatosság neked mit vétett?
Beszéded után kérdezd majd még meg,
hogy volt-e olyan, aki megértett?!

(1655)
A **primitív kezdetleges**,
s van rá még több kifejezés...
Ha magyarul gondokoznál,
hidd el, az lenne a mesés!

Őrizd meg a méltóságod!
És ne alázd meg magadat!
Ha van magyar szó, ne használj
fölös, idegen szavakat!

(1656)
Hatalmas, vagy **óriási**
a **monumentális**.
Csillogni, idegen szóval
– látom – akartál is...

Idegen szó használata
nemhogy előkelő,
arra utal, hogy fejedben
nincsen elég velő...

(1657)
Jaj, barátom, a **korrekt**
helyes, avagy **szabatos**.
És átvitt értelmű szókban
is gyakran használatos!

Becsületes, **tisztességes**,
feddhetetlen, **méltányos**.
Látod, az **egy** idegen szó
szegényes és hátrányos!

(1658)
Már a **morál** (ami **erkölcs**)
is teljesen fölösleges!
Hátmég a **demoralizált**,
amely nyelvünkben mit keres?!

Lezülledt, avagy **elcsüggedt**
lenne magyar is és helyes!
Idegen szó – ha van magyar –
nevetséges, sőt, röhejes!

(1659)
Debatter, vagy **debattőr**,
mind a kettő rémes szó!
Tokjából jön ki a tőr!
A **vitázó** mért nem jó?

(1660)
Kifizetődőre hetykén
azt mondani, **rentábilis**
– ha közben magyarul beszélsz –
énszerintem jócskán dilis!

(1661)
Egyszerűen mondani?
Sokkal jobb a bonyolult.
Reprezentatív a szó
– s a **mutatós** kiszorult! –

(1662)
Na ne viccelj, mert ledöglöm
és belémnyilal a nyíl!
Mit keres a magyar nyelvben
ez a rémes szó, hogy **díl**?!

Angolul jár már az eszed,
vagy az nálad rém kevés?
S ezért nem is tudod hogy a
díl nálunk **megegyezés**?!

(1663)
Aminek a virágából
teát csinálsz, talán hárs.
S én megsúgom, hogy magyarul
a **partner** csupáncsak **társ**!

(1664)
Limitálódott? – Na ne mondd!
Nyilván **határához ért**.
Idegenszó használatod
– nem csak nekem – fület sért!

Ha szorgalmasan használod
az idegen szavakat,
önmegbecstelenítésre
kárhoztatod magadat...

(1665)
A **kollekció**, barátom,
mi más, ha nem **gyűjtemény**?
A magyartalanságodra
ébreszt e kis költemény.

(1666)
Konfekció, de furcsa szó!
S fertőzi a jelent,
mert azt talán nem is tudtad,
hogy **készruhát** jelent.

Idegenszó használata
nemhogy előkelő,
arra utal, hogy fejedben
nincsen elég velő...

(1667)
Bár a **specifikáció**
csupán **fölsorolás**,
gyakran sokkal többet jelent,
kell a körülírás.
Például, ha tevezgetünk
egy új készüléket,
jelent **követelményeket**
soroló jegyzéket.

(1668)
Révet akart építeni
ami végül komp lett...
Ha magyarul mondod akkor
teljes, ami **komplett**!

(1669)
Tán, ha franciául beszélsz,
az **avanzsál** szép.
Ám magyarul szebb lenne ám
így, hogy **előlép**!

(1670)
Ha **likvidál**, **folyékonyít**,
legalábbis szószerint.
Jobb, hogyha magyar szót használsz,
a józan ész arra int!

Mert hiszen a jelentése
csupa átvitt értelem,
kiirt, avagy **negsemmisít**-
ként használják, szertelen.

(1671)
A **praktika fogás**, **fortély**,
mesterkedés, **csel**, **ármány**.
E választék a magyarban,
lám, milyen jó találmány!

(1672)
Úgy terjed a **portfólió**,
mint kutya fülén a rüh.
Ettől rajtam többszörösen
eluralkodik a düh!

Nem csak idegen, de ma már
megdöbbentően mást jelent,
mint ami a szótár lapján
húsz éve még megjelent.

Senki nem érti e szót és,
ki használja hatökör!
Hiszen a mai értelme
egyszerűen **hatáskör**!

Hogyha mást értesz alatta
(mert még tíz más fogalom),
miért nem magyarul mondod,
ezt én föl nem foghatom!!

Őrizd meg a méltóságod!
Ne alázd meg magadat!
Ha van magyar szó, ne használj
vadidegen szavakat!

(1673)
Virtigli?!? – Na ne hülyéskedj!
Honnan került ez elő?
Hiszen ettől – ha tréfa is –
megáll ész, agy és velő!!

Szótárban néztem utána
– azt hittem, nincs is ilyen,
hogy e rosszálom beli szó,
szilárd valóság legyen! –

Aszongya, hogy **tősgyökeres**,
vagy **igazi** is lehet.
Szerintem ez a szó olyan,
mit a fene megehet...!

(1674)
Ambivalens? – Rém egyszerű,
de magyarul: **kétértelmű**.
Idegen szó van, mint a nyű.
Használatuk nem kényszerű!

(1675)
Eme szóval nehogy megbánts,
elmondom, hogy mi a **pregnáns**.

Ki a szótárába tekint,
ezt kapja a szótár szerint:
súlyos, nyomós, sokatmondó,
találó és **ékesszóló.**

Jellegzetes és **jelentős,**
beszédes, erős és **velős,**
határozott, szembeötlő,
tömör, szabatos, jellemző.

Ráadásul – hogy ne nyaggass –
nesze neked még a **magvas**.
S így a szótár, mely alapos:
terhes is, vagy **állapotos**.

Ezt látván, szerinted nem gáncs,
magyar szövegben a **pregnáns**??

(1676)
Még egyszer e szép szó **pregnáns**,
ám most túl a szótáron,
saját eszem után menve,
úgy, ahogyan énlátom:

bevésődő, beivódó,
megértést kényszerítő.
A megjegyzést nagy erejű
hévvel elősegítő.

(1677)
Koncepció: **elképzelés**,
de néha csak **fogalom**.
Saját szóval egyszerűen
fogamzatnak mondhatom.

(1678)
Előadóművész és nem
interpretátor,
ha magyarszó használatra
lennél te bátor!

(1679)
Opportunista – ha mondom! –
rendszerint csak **megalkuvó**.
Túlzott lenne azt mondani
Rá, hogy köpönyegforgató.

(1680)
Madárkórházban meggyógyult
vadmadarakról van szó.
Elbocsájtásuk, mint hallom,
a „szép” **repatriáció**.

Kell-e nekünk ez a csúnya
s ritkán használt idegen szó?
„Sima” **szabadonbocsájtás**
talán-bizony, nem lenne jó?

(1681)
Anarchia? – Engem zavar!
hiszen nem más, mint **zűrzavar**.
Fejembe menni nem akar,
szavad néha mért nem magyar?!

(1682)
Migráció, csak **vándorlás**,
de ma **bevándorlás** lett...
És a szó is – s amit jelöl –
mérgezi az életet.

Ha már így van és látjuk, hogy
a világ mivé fajul,
eme változásnak okát,
mondd legalább magyarul!

(1683)
Parazita: **élősködő**.
(**Ingyenélő** is lehet.)
Nincs ok rá, hogy idegenül
mondjuk ezt a tünetet.

(1684)
Integritás lehet **épség**,
jellem-, becsületbeli.
Bohóc, ki magyar helyett az
Idegen szót kedveli.

(1685)
Frenetikus? **Falrengető**,
avagy akár **tomboló**.
Legtöbbnyire a sikernek
mértékét jelölő szó.

Egetverő, vagy **viharos**,
lelkesnek is mondható.
Válogathatsz a magyarban,
melyik a szabatos szó...

(1686)
Az **üdvrivalgás** fogalom!
Mért kell az **ováció**?
300 szó rombol nyelvet,
amelynek vége **-ció**!!

(1687)
Hű de szép szó a **tálentum**
– főleg, ha á van benne –
és még jobban tetszene, ha
fölösleges nem lenne!

Mert hát itt van a **tehetség**,
rátermettség, **adottság**,
mely szavakat a magyarban
teljesen ingyen osztják!

(1688)
Önáló, **független**, **szabad**
s még sok szó a **szuverén**.
Ezért aztán ámuldozom
általános sikerén!

Úgy tűnik, hogy sok ember az
elvéhez csak akkor hű,
ha szövege lehetőleg
nem egy, de többértelmű...

Rengeteg idegen szónál
az az íratlan szabály,
használják, mert divatban van
s mondják, mint a papagáj.

És sok ember magát bizony
nem érezné pazarul,
ha megkérnék, amit mondot,
mondja újra **magyarul**...!

(1689)
Konnektívitás, barátom?
Összekapcsolhatóság.
Alig ismert szót használni
– hidd el nekem – baromság!

Idegenül jár az eszed,
idegenből merítsz szót,
ami úgy illik nyelvünkbe,
mintha mézbe szórnál sót!!

(1690)
Animáció, szószerint
csupán **lelkesítés**.
Kicsit átvittebben pedig,
az **életrekeltés**.

Rajzfilm, **bábfilm** és hasonló,
mai jelentése,
életrekelt alakoknak
megfilmesítése.

(1691)
Hogyha **cinikusnak** mondod,
vajon mit értsűnk alatta?
Kiégettet, **gúnyolódó**t
jelenthet az istenadtta.

Hitevesztett, **kiábrándult**,
szemérmetlen, **arcátlan**
is lehet a **cinikus**, mely
– amint látod – pontatlan!

Helyesebben, sokértelmű.
Magyarázatra szorul,
hogy mit is értesz alatta,
ha nem mondod magyarul.

(1692)
Szilárdítás, **szilárdulás**
a **stabilizáció**,
avagy **megerősödés** is,
lám a magyar erre jó!

Szabatos és választékos,
és nincs benne olyan szó,
melyből 300 ront nyelvet,
és végződése -**ció**!!!

(1693)
„...le kell **szedálni**...” – hallottam...
Te jó Isten! – Hát az mi?
Új szó ez almaszüretnél,
ahelyett, hogy **leszedni**?

Aszongya: **nyugtat**, **csillapít**
mindaz, aki **szedál**.
Akkor mért nem úgy mondod?! Az
eszem tőled megáll!

Engem nem csak a szó zavar, az igekötő is sért.
Leszedálás helyett talán inkább **megnyugtatást** kért.

(1694)
Amit hallottam, szörnyű lehetett:
evakuálták az **embereket**!
Javasoltam volna e rémség helyett,
hogy **ürítsék ki** az **épületet**...

(Az ember rá gondolni sem mer,
milyen az **evakuált** ember...!)

(1695)
Minőségi **minden** lehet
jó, s rossz mimőségű közt.
Ezért tehát mitsem jelent;
jelentéstelenül jött!

Ámde ma már, ki használja
– gondold csak meg, mily szörnyű –
meggyőződötten úgy érti,
hogy az **jóminőségű**!

És újabban a **fajsúlyost**
– elképesztően bárgyú –
elterjedten úgy használják,
hogy az nem más: **nagysúlyú!**

(1696)
Professzionálódik?
– Hogy oda ne rohanjak! –
Az, hogy **szakszerűsödik**,
nem jó a kis agyadnak?

Eszed idegenül jár;
gondolatod sem magyar,
s nem kérded, az idegen
a magyarban mit akar?!

(1697)
Lám, a **szimbiózis**
nem is jelent mást:
szoros együttélést,
összefonódást.

Egymásrautaltság
az élet terén.
Egy példát mondok csak:
gomba és növény.

(1698)
Neuralgia? – Barátom,
érthetőbben **idegzsába**.
Idegen szó néha olyan,
mintha macska lenne zsákba'!

Neuralgikust – ha kérded –
(nekem ez sem hangzik szépen),
azt mondanám hamarjában,
hogy **rém kényesen érzékeny**.

(1699)
Ne csodáld, hogy haragos a hangom,
mért használod e bamba szót: **random**?
Áll mögötted valaki és nógat,
hogy **találomra** vegyél át szókat?
És könnyebb a lelkednek, ha angol?
Ki az, aki idegenre hangol?

(1700)

Ím, az ezerhétszázadik versem.
Megmondtam én néha durván, nyersen,
hogy ne használd az idegen szókat,
hiszen találsz magyarokat s jókat.
Ám hogyha az tán rosszabb is lenne,
mégis örömödet leled benne,
mert szöveged egységesen magyar,

benne az idegen szó csak zavar!
Szóátvétel: feneketlen katlan,
s a hanyatlás megállíthatatlan!
Ha nem elég szigorú az elved,
szókeverékké zagyvul a nyelved!
A mi nyelvünk gyönyörű és ősi.
Ezért a nyelvvédő harcod hősi!
Ne csak arra hallgass, amit mondok,
magammögött ott lesz majd a nyomdok.
Állj be te is a nyelvvédő sorba,
Nyelvünkön ne essen többé csorba!

Zollikerberg, 2024 XI. 2.

A szövegben előforduló hibáimért hálásan fogadom a nyelvleckéztetést.

Gyimóthy Gábor (Zollikerberg/CH):

Szólista (a nem énekelő!)
A nyelvleckéztető gúnyversek számozásával

Aberráció 1365

Abortusz 1523

Ab ovo 1139

Abszolút 72,120, 228, 277, 1339

Abszolvál 1357

Abszolvált 59, 77

Abszurd 1194

Abszurditás 1354

Abszurdum 760, 1058

Abuzál 1476

Abúzus 982

Adaptáció 338

Adaptál 1330

Addiktológia 413

Addícionális 238

Adekvát 27, 189, 570, 855, 884, 885

Affektál 1278

Affektív 674

Affér 1096

Affinitás 303, 1545, 1630

Agenda 1579

Agitál 1286

Akcentus 208

Akció 281

Aki 1121

Akklimatizálódik 525, 536
Akkreditál 144
Akkumulálódó 1543
Aktivál 1087, 1218
Aktív 640
Aktívitás 424
Aktuális 74, 96, 1014, 1173, 1413
Akut 1578
Alapvetés 780
Alapvető 121, 124
Alapvetően 956, 1098
Album 156, 480, 920
Alga 1, 308, 510
Alibi 1371
Allegória 1262
Allergia 1263
Alteregó 295
Alternatíva 26, 1048
Ambíció 797, 915, 1066, 1329, 1352
Ambíciózus 219, 756
Ambivalens 236, 877, 1355, 1485, 1674
Amiatt felelős 383
Amorális 834
Analitikus 1318
Analizál 142, 516, 1201, 1327
Analízis 1346
Analógia 1535
Anamnézis 555
Anarchia 1681
Anekdóta 1516
Anesztéziológia 166, 170
Animáció 1690

Annexió 1521
Annó 517
Anomália 696, 918, 1077
Antarktisz 1419
Antipatikus 48, 1236
Antitradicionális 627
Apartman 1335
Apellál 439
Apokalipszis (1227)
Aposztrofál 1067
App 286
Applikáció 286, 397, 506
Applikál 397
Apropó 984, 1290
Archaikus 291, 545, 682, 1070
Archeogenetika 609, 949
Archeológia 177
Archeológus 476, 584
Archívum 348, 1145
Areális 1041
Arrogáns 1256
Arról szól 357
Arzenál 979
Aspektus 191, 894, 1321, 1323
Aspirál 315, 1471
Aspiráns 399, 1085
Asszertív 991, 1623
Asszimilál 1487
Asszimilálódik 1146
Asszisztál 1272
Asszisztens 325
Asszociáció 1181

Asszó 61
Aszteroida 163, 1127
Asztronómus 176
Atmoszféra 1192
Atrocitás 76, 1007
Attitűd 227, 246, 256, 992, 1148, 1324
Attraktívitás 1362
Attribútum 435, 1133, 1338
Audió 428
Auditál 1244
Aukció 212, 471, 767, 804
Autenticitás 1587, 1646
Autenticitét 1646
Autentikus 48, 1261, 1583, 1625, 1646
Autográf 670
Automatikus 657
Autonóm 346
Autonómia 460
Autoriter 1550
Avanzsál 633, 1669
Axióma 783, 1178
Azt gondolom, hogy 312, 891
Azt kell, mondjam 514

Bacon 69
Bakelit 1123
Bakelitlemez 1615
Barakk 1498
Barter 603
Bázis 591, 1313
Beazonosít 744
Beazonosítás 1437

Bevállal 740, 843
Bevállalós 843, 916
Bevizsgál 742, 744
Biciklista 216, 1069
Biodiverzitás 1118, 1134
Bioterror 1592
Bizarr 1497
Blazírt 1620
Börze 200, 271, 1380
Büdzsé 265
Bűntényt valósít meg 104

Casting (1231)
Celeb 225, 226, 231
Celebrál 333
Centralizáció 632
Centrum 34, 1122
Ceremónia 909
Cin 999, 1639
Cinikus 1691
Cink 1000, 1463, 1639
Cipollai manőverezés 1230
Comme il faut 1290
Computer 198
Connectivity 1631

Datálható 534
Debatter 1659
Debattőr 1659
Debütál 255, 524, 604, 852, 1302
Definiál 118, 1349
Definíció 831

Degradálódik 1200
Dehonesztáló 1613
Deklaráció 1160
Dekolonizáció 988
Delegál 1234
Delegáció 9
Demagóg 1362
Demográfia 1169
Demonstratív 1648
Demonstráció 12
Demonstrál 320, 323, 1358
Demoralizáló 652
Demoralizált 1658
Deponál 396
Deportál 197, 637
Depó 396
Depresszió 1436
Dermatológia 192
Derogál 1621
Despotizmus 941
Desszert 1284, 1289
Deszant 466
Deszkripció 1540
Desztináció 579
Detektív 1125
Detektál 759, 820, 1017, 1125, 1596
Determinál 1508, 1589
Detonáció 53, 906
Devalválódik 209
Deviancia 669, 860, 1038
Deviáns 299
Dezertál 1284

Diabétesz 452
Diabólikus 1641
Diagnosztifikál 17, 717
Diagnosztizál 717
Diagnózis 146, 470
Diaszpóra 507, 680, 799, 1168
Differencia 217
Diktál 1282
Dinamika 1161
Direktíva 1114
Diszkrimináció 318
Diszponál 1030
Diszpreferál 211
Diszpreferálás 278
Disztingvál 262, 813
Disztópia 1294
Diverzifikáció 594, 601, 805
Diverzitás 465
Díl 1662
DNA 543, 596
Dokumentum 34, 716, 1307
Dominál 528, 701
Domináns 390, 970
Donor 210
Dózer 406
Dózerolni 406
Drapéria 1255
Drasztikus 444, 1175
Drog 97, 282
Duett 326
Dzset 692
Dzsúdó 643

Edukáció 409, 1137
Edukál 1375
Effektíve 1562
Effektus 1222
Egzakt 734, 1141, 1542
Egzisztencia 297
Eklatáns 993
Eklektikus 1565, 1599
Ekvivalens 931, 932, 1565
Elasztikus 488
Elasztikusan 1083
Elán 1325
Elegáns 154
Elementáris 343
Elokvens 821
E-mail 775, 1422
Email 1422
Emm... 1119, 1393
Emblematikus 2, 48, 557, 636, 792
Emeritus 862, 1505
Emócionálisan 395
Empátia 93, 564
Encián 217
Enteriőr 1537
Entitás 374, 377, 659
Epicentrum 1572
Epikus 1433
Epizód 1126, 1651
Erodált 1389
Esemény horizont 1078
Eszencia 809, 1378

Eszenciális 247, 809
Eszkaláció 1022, 1063, 1151
Etalon 1094, 1367
Etnicista 1247
Etológia 1452
Eufemizál 1170
Eufória 496, 1095, 1368, 1609
Eufórikus 85, 651, 972
Evakuál 100, 803, 907
Evakuálás 907
Evakuálták az **embereket** 1694
Evidencia 99, 559, 575, 1002, 1387
Evidens 29, 220, 1319
Evolúció 161, 548, 1102, 1212
Ezzel együtt 258, 356, 422, 1003
Exitál 1283
Exkluzív 180, 441, 1383
Expanzió 1351
Exponenciális 1298
Extrém 4, 152, 331, 646, 668, 709, 851

Égisz 658
Én azt gondolom, hogy 107, 727

Fajsúlyos 25, 300, 513, 716, 1382, 1695
Fakultatív 1239
Faktor 1628
Fals 1215
Família 389
Fatalista 1300
Fatalizmus 1300
Favorit 241

Fájl 359, 830, 1305
Feltehetően, hogy 364
Fesztivál 131, 908
Fikció 1097, 1606
Filogenetika 1100
Finalista 68, 108, 182, 1069
Finalizálódik 1084
Finálé 47, 70, 108, 240, 1068
Finisszázs 1530
Finta 486
Fizikailag 106, 538, 1370, 1483
Fizikális 110
Fizikálisan 106, 538, 957, 1370
Fícsör 501, 489
Flexibilis 1567
Fluktuáció 580
Fluktuál 420
Formula 563, 582, 1301
Forrás 771
Forszírozni 1147
Fosszília 453, 656, 867
Fotografál 183
Fotográfia 183
Fotográfus 157, 183
Fotó 11, 382, 731, 746, 794
Fotós 183, 641, 750
Fókuszál 1633
Fókuszált 78, 190, 1312
Fölvállal 135
Frakció 253
Frekvencia 243, 1484
Frekventál 464

Frenetikus 1326, 1499, 1685
Fruktóz 839
Frusztráció 229, 242
Frusztrált 229, 454, 881
Fumigál 1546
Fundamentum 327
Funkcionál 378
Funkcionáló 568
Funkció 254
Futball 1421
Fúzió 1555

Galaktika 165
Galaxis 165, 491, 694, 875, 998, 1075
Garancia 186
Garantál 1271
Generáció 73, 179, 1336
Generál 143, 178, 1504
Generális 178
Gesztus 1568
Gigantikus 1164
Globalizáció 316
Globális 1156, 1438
Glóbusz 1156
Glutén 1441
Görögbe mész 341
Grafiti 1425
Grandiózus 896
Gravitáció 376, 522, 1073, 1474
Grépfrút 321
Gríz 459, 1403
Groteszk 1531

Gourmet (Gurmé) 1598

Gyilkos bálna (Killer whale) 795, 1590

Habitus 520, 894, 1595
Harmónia 1478
Hálivud 261
Hedonista 660
Hegemónia 942, 1417
Hektikus 540
Hermetikus 105
Hermetikusan 803
Heroikus 763
Hezitál 3, 117, 671
Hiátus 1553
Hidratál 23, 857, 1071
Hidratáló 563
Hierarchia 969
Hipocentrum 1572
Hipotetikus 587
Hipotézis 445, 893, 1177, 1467, 1515
Hitel 770, 1391
Hobby 82, 737, 924, 1057, 1115, 1456
Hominímia 1182
Horizont 283

Ideális 1494
Identifikál 1359
Identitás 41, 71, 113, 215, 610, 638, 903, 1013, 1341
Igazából 151, 749
Igazándi 1220
Igazándiból 221 257, 263

Ignorál 1138, 1493
Ikes ige 936
Ikon 489, 1566, 1616
Ikonikus 792, 880, 945, 950, 965, 966, 967, 1090, 1427
Illogikus 725
Illúzió 782
Imitál 463
Impozáns 1423
Impresszió 432
Impresszív 1569
Improvizatív 551
Improvizáció 234, 878, 1045, 1116
Improvizációzó 521, 1489
Improvizál 279, 892, 1045
Impulzus 405, 1222
Inaktív 490, 615, 955
Incidens 1379
Indifferens 753
Indigén 468, 541
Indirekt 222
Individuális 566
Indoktrináció 1295
Infarktus 103, 112
Infekció 149
Influenszer 1362
Informatív 1559
Információ 55, 207, 921, 923, 958, 1155
Informátor 588
Infó 207
Infravörös 164
Infrastruktúra 605
Iniciatíva 202

Innovatív 835
Inspiratív 1584
Inspiráció 1129, 1154
Inspirál 24, 81, 614, 1196, 1482
Instant 442, 847
Instrukció 8
Intakt 1130
Integráció 1144
Integrál 761
Integritás 400, 1684
Intelligencia 1009, 1021, 1117
Intenzitás 232, 549, 581, 1043, 1089, 1152, 1518
Intenzív 232
Interaktív 926
Interdiszciplináris 729, 888, 1525
Intergalaktikus 1076
Internacionalizmus 628
Internacionális 369
Interpretál 350
Interpretálható 913
Interpretátor 1678
Intersztelláris 174
Intervallum 519, 533
Intervenció 370, 1238
Intrika 833, 1481
Intuíció 245, 456
Invenciózus 1548, 1605, 1650
Invesztál 1274
Invitál 114, 870, 1450
Inzultál 961
IQ 1303
Irónikus 1036

Irreális 1167
Irritál 425, 667, 922
Itiner 1360
Izotróp 812

Joviális 1245
Junior 16, 182, 461, 645, 713, 889

Kaboson (*cabochon*) 565
Kamera 1296
Kampány 1614
K-and-H 38, 58, 116
Kanalizál 892
Kandeláber 946
Kaotikus 550, 863, 1372
Kapacitás 1091
Kapitalizáció 943
Karantén 244, 735
Kardinális 662
Kardiológia 169
Karizmatikus 762, 1404
Karrier 1333
Katalizál 1158
Katéter 933
Kataklizma 589, 996
Katarzis 672
Kategórikusan 1407, 1528
Kavalkád 477, 980
Kántál 1275
Káosz 724, 1376
Kátyuzás 128, 214
Kecsöp 505

Kemikália 134, 355, 430, 544, 752, 764, 766, 864, 1444
Kes 1205
Kettőezertizenöt 485
Kémia 134
Kétségtelenül, hogy 364
Kétszer gyorsabban 274, 276, 492
Kétszer nehezebb 1308
Kihangsúlyoz 744
Kilométer per óra 635
Kitaláció 697, 1097
Kiváltani 443, 743, 917
Klaviatúra 473, 826, 1253
Klikk 199
Klikkel 199, 810
Klíma 844
Know how 1538
Koffer 367
Kognitív 673
Koherens 1386
Kohézió 1332
Koktél 1254
Kollaboráció 1004, 1574
Kollekció 349, 619, 1406, 1409, 1665
Komfort 162
Komfortzóna 768, 1150
Komikus 950
Komment 1206
Kommersz 1052
Kommunális 330
Kommunikáció 235
Kommunikál 223
Kommunista 1439

Kompatibilis 1026, 1547
Kompatibilitás 837
Kompenzál 138, 618, 1088
Kompetencia 381, 504, 815
Kompetens 535, 698, 754
Komplementer 1539
Komplett 1323, 1668
Komplex 222, 577, 1166, 1320
Komplexum 723, 1001, 1453
Komplikált 139
Komputer 198, 1032
Koncentráció 19
Koncentrál 35, 190, 827, 1312
Koncepció 939, 1131, 1677
Koncepciós 493, 939
Koncert 127, 848
Koncesszió 1345, 1534
Konfekció 1666
Konferencia 249
Konfigurál 328
Konfliktus 80, 458, 523, 1237
Konfrontáció 529, 1607
Konklúzió 467, 613, 879, 1394, 1429, 1608
Konkrét 661, 1369
Konkurens 1035
Konnektívitás 1552, 1689
Konnektor 43
Konspiratív 1470
Konspiráció 1172
Konspirál 726
Konstatál 111, 576, 968
Konstelláció 1241, 1461

Konszenzus 75, 1176
Konszolidáció 567, 1622
Konteó 1199, 1411, 1418, 1464
Konteós 1211
Kontextualizáció 607
Kontextus 160, 324, 953, 1184, 1541, 1581
Kontinens 313, 401, 415, 556, 845, 1232, 1514, 1635, 1638
Kontinuitás 611, 705, 1654
Kontraktus 1400
Kontraszt 859
Kontrollál 153
Kontroverz 1198
Kontúr 606
Konvenció 823
Konvergencia 175
Konvergens 1101
Konvertál 414, 1272
Konzekvencia 230, 1108, 1647
Konzekvens 433, 728, 976, 994
Konzulens 703
Konzultáció 60, 720
Konzultál 854
Korporatív 531
Korporáció 531
Korrekt 733
Korrektúra 289
Korreláció 1005
Korrepetál 329
Korrigál 289
Korrumpál 1189
Kócs (Coach) 1491
Korrekt 1657

Köszönhetően 1044
Kreálmány 1185
Kredit 736, 770
Kritérium 824, 1049, 1051, 1369
Krizantém 676
Krízis 339, 459, 1348, 1403
Kronológia 706
Kulminál 1374, 1428
Kulminálódik 1428
Kultikus 1025
Kultivál 1027, 1454
Kurbli 876
Kuriózitás 530
Kuriózum 897
Kurzus 232, 239, 287,1222
Kúra 1222
Küldetésspecifikus 1576
Kürtöskalács 1054
Kvalifikációs 10, 36, 65
Kvalifikált 1244
Kvalifikálta magát 181, 185
Kvalitás 184, 553, 1179
Kvintesszencia 1593
Kvóciens 1488
Kvóta 653, 666

Lakonikus 828
Laktóz 1448
Lamentál 1269
Landolás 1398
Latencia 1510
Lájkokat szerezni 407

Lájkol 226
Lájkolás 1106
Lájkoló 251
Lárva 542, 829
Leellenőriz 741
Legenda 1579
Legitimáció 1415
Legitimál 503
Legitím 366, 372
Legoptimálisabb 825
Lenyilatkozta 745
Letargia 1377
Légió 351
Licitál 500, 1264
Licitálás 500
Likvidál 1670
Limitál 1276
Limitálódott 1664
Link 187, 810
Lízing 101, 1489
Lobbi 1612
Locsolás 948
Lokalizál 631, 704, 1183
Lokális 620, 1240, 1434, 1585
Lokális galaxis csoport 1080
Lukratív 1475
Lumbágó 438
Lusztráció 1452

Mai napon 1033
Malőr 1216
Mandátum 1601

Manifesztáció 1528
Manifesztó 1649
Manifesztum 774
Manufaktúra 1443
Marginalizál 1624
Marginális 790
Maróni 284
Matematika 1640
Materializálódik 953
Matéria 398
Medál 876
Meditál 1287
Megbecsül 739
Megint egyszer 109
Megkerülni 447
Megkérdőjelez 119, 269, 800, 806, 873
Megkérdőjelezés 1112
Megörököl 930
Megtapasztal 930
Megvezet 495, 512
Mementó 1259
Memoriter 1564
Mentális 92
Mentálisan 106, 612, 1483
Mentén 446
Mennyi ember ? 431
Mesterséges intelligencia 1449
Metabolizál 910
Metabolizmus 910
Metafóra 392, 1113
Metódus 233, 427
Metró 561

Média 134, 300, 977, 1165
Médiadömping 1575
Mém 630
MI 1447
Migráció 1682
Mindösszesen 334, 337, 352, 426, 484, 747, 748, 777, 778, 779
Minőségi 1382, 1423, 1695
Misztikum 683
Misztikus 683
Mjúzikel 206
Mobilizál 892
Molesztál 1267
Momentum 412, 758
Monarchia 628
Mondatvégi hangfölvitel 448, 449, 450
Monitorozás 935
Monopólium 912
Monstre 304
Monumentális 585, 1656
Moratórium 264, 1010
Morál 1658
Morális 347, 393, 499, 785, 1153, 1617
Morálisan 498
Morózus 1086
Motiváció 90, 1309
Motivál 838
Motivált 201, 203, 204, 205
Multifunkcionális 472
Multivektorális 1361
Musical 1451
Mutál 1277

Narrátor 44, 62, 478
Narratíva 573, 719, 773, 793, 985, 1373
Narráció 599, 1082, 1597
Nacionalizmus 628
Nagy Attraktor 1079
Náció 318
Negligál 1611
Nejlon 421, 639
Nem annyira 136, 259
Nem igazán 115, 260, 686, 807
Nepotizmus 1195
Neuralgia 1698
Neuralgikus 1561, 1698
Neurológia 1226
Neutrális 1458
Négyszer gyorsabban 272
Niknév 65, 89
Nivelláció 625
Nonverbális 690
Nosztalgia 469
Nosztalgikus 469
Nota bene 1142
Nóhau 1538

Nyilvánvalóan, hogy 364

Objektív 388, 989, 1356, 1395
Objektíve 1188
Objektívitás 475, 871, 1634
Objektum 394, 462, 593
Obszervatórium 655, 1055
Offenzíva 1197

Okán 722, 730, 732, 874
Oktrojál 721
Olaszba mész 341
Ominózus 1571
Onkológia 168
Online 1420
Opcionális 552, 1652
Opció 195, 886, 887, 1343
Opciós 194, 196, 1652
Opportunista 1517, 1679
Optimista 216
Orbitális 654
Organikus 616
Orientációs 1637
Orientálódik 302, 1162
Orsósmagnó 1053
Ováció 539, 1092, 1686

Ódium 1366

Önprezentáció 986
Önreprezentáció 986
Örömet okoz 340

Paleontológia 1020
Pandémia 816
Panoráma 1081
Paradigma 486, 808, 890, 1136
Paragrafus 140, 252
Paralizál 892
Paraméter 586
Paranoia 796

Paraszolvencia 158
Paraván 1426
Parazita 1252, 1632, 1683
Paríroz 379
Partikuláris 572, 595
Partner 1663
Paszta 565
Patológus 307
Patrióta 1297, 1604
Pejoratív 1466
Performansz 45, 642, 712, 861, 899, 951, 952, 962, 963, 964
Periféria 608
Periódicitás 526
Periódizálni 1582
Periódus 1171, 1363
Per hó 1132
Per óra 94, 635, 919, 928, 1506
Per pillanat 266, 270
Perspektíva 86, 846, 1392
Pesszimista 213
Petíció 344, 691, 882, 1024, 1402
Pigment 546, 1019
Planéta 738
Plasztik 268, 336, 868, 1442
Platform 1396
Plató 1468
Play off 335
Podcast 1397
Polarizáció 953
Pollen 15, 91, 358, 457, 560, 802, 1120, 1533
Pollenjelentés 1251, 1636
Popularizáció 141

Populáció 689, 1039
Populáris 675
Porció 474
Porózus 1086
Portfólió 665, 902, 974, 1672
Portré 97
Poszt 664
Poszt-traumás stressz 1462
Potenciális 898, 981, 1334, 1495
Pozícionál 1602
Pragmatikus 578, 856, 1469, 1552
Praktika 1671
Praktikus 1260
Precedens 1060
Predesztinál 789, 1331, 1501
Preferál 925, 1159
Pregnáns 1675, 1676
Prehisztórikus 688, 818
Prekoncepció 1040, 1526
Presztízs 1163, 1224, 1503
Prevenció 275
Preventív 275, 1207
Primitív 1619
Princípium 817
Prioritás 700, 1486
Privatizáció 54, 316, 319
Privilégium 527, 900
Procedúra 248, 1352, 1509
Prodzsekt 159, 858, 1364
Professzionális 8
Professzionálódik 1696
Profitábilis 1570

Profitál 31, 634
Progloida 1496
Prognosztizál 497, 511
Prognózis 1299
Program 285
Projekt 159, 858, 1364
Prominens 1037, 1310, 1520
Prosperál 1143
Prosztata 13, 650, 1190
Protestál 408, 482, 1191
Protokoll 1512, 1577
Provincia 1065
Provincializmus 1062
Provokál 1316
Proxy 927, 934
Prófécia 1046
Publikál 1072, 1521
Publikum 332
Publikus 332, 1627
Pulmonológia 167
Pulzus 1104, 1222
Pupilla 1174
Puritán 1093

Radikalizálódott 57
Radikális 56
Random 1524, 1699
Ráció 73, 229
Rákkendrol 267
Ráoktrojál 1629)
Ráta 39, 403, 417, 429, 483, 715
Reagál 954

Realitás 787
Realizál 132, 583, 905, 1202
Reál szféra 290
Recenzió 1544
Recesszió 1435
Recitál 434
Redundancia 1111
Referál 211, 402
Regionális 298, 532
Regisztrációs információ 1643
Regisztrál 46, 904
Regisztrálj! 687, 1015, 1432
Regisztrálás 1015
Regnál 33, 353, 360, 648, 702, 718
Rekord 28, 591, 1492
Relatíve 626
Relatív 1281, 1303, 1560
Relatívizálás 872
Relaxál 21
Reláció 1322
Relevancia 558, 901
Releváns 154, 188, 1042, 1135
Relikvia 1306
Relikviák 171
Remasterelt 1653
Remittáns 836
Renovál 354
Rentábilis 1317, 1399, 1660
Repatriáció 1680
Repertoár 798, 1473
Reprezentatív 502, 1328, 1500, 1661
Reprodukál 590

Reputáció 663
Respektál 1385
Restaurál 685
Reszkíroz 1617
Retina 1029, 1149
Retorika 1243, 1549
Retro 561
Retrospektív 40
Reveláció 98, 1340
Revideál 751
Revízió 1603
Rezervál 293
Rezerváltat 293
Rezidencia 1293
Rezidens 29
Rezisztens 29
Rezonancia 1408
Rezonábilis 384
Rezümé 990
Régió 345, 869
Ritmus 1103, 1439
Rituálé 173
Rituális 172
Rivalizáció 494, 554
Rivalizál 842
Rivalizáltunk 515
Rivális 436, 455, 842
Rizikó 224, 404, 418
Rítus 1505
Rutin 1445

Sale 52, 296

Segít a tüneteken 362
Septichor 707
Show 296
Síel 365, 1250
Síelés 1250
Skicc 1405
Skrupulus 679
Slam poerty 1462
Sorjáznak 133
Spa 769
Spanyolba megy 342
Specialista 368, 371
Specialitás 371, 1109, 1557
Specializálódott 1479
Speciális 237, 371, 373, 547, 1012, 1431
Specifikáció 1667
Specifikus 1034
Spontán 765
Spray 1061
Spré 18
Sprézik 1209
Stabil 419
Stabilizáció 569, 1692
Stáb 1314
Stagnál 84
Stacionárius 1059
Stáció 60
Státus 788
Stratégia 1257
Stroke 850

Szabotál 1279

Szakramentum 327
Szalutál 1272
Szanatórium 66
Szankció 883
Szankcionál 487
Szarkasztikus 1580
Szedálni 1693
Szegmens 6, 644, 711, 959
Szegregál 617, 1140
Szekció 311
Szelektál 1274
Szelektáltan 385
Szelektív 273, 562, 1016
Szelfi (*Selfi*) 565
Szentencia 1223
Szenzibilizál 380
Szeparátizmus 1459
Szervilitás 537
Szervilizmus 1064
Szexualizáló 1513
Szexuális 1511
Szezonális 411
Szétosszák 1381
Szignál 1214, 1292
Szignifikáns 305, 937, 938, 975
Szignó 1446
Sziluett 283
Szimbiózis 1697
Szimbólum 440, 1157
Szimmetrikus 684
Szimpatikus 93, 1236, 1588
Szimplán 1472

Szimplifikáltan 1430
Szimptóma 147
Szingularitás 1006
Szinoníma 479, 784, 1342
Szinopszis 598
Szintetikus 1204
Szintetizál 1217
Szintétikus 268
Szintézis 1219
Szisztematikus 280
Szitálás 386, 772
Szituáció 49, 1008, 1050, 1186, 1457, 1519
Szívinfarktus 103, 112
Szkennel 301
Szkepticizmus 791, 997
Szkeptikus 20, 375, 1159
Szlógen 1455
Szocializálódás 1110
Szocializálódtunk 1558
Szofisztikált 1390, 1527
Szori 1210
Szólista 1069
Szponzor 88, 714, 822, 1221
Szponzorál 1460
Sztori 1210
Sztráda 42, 70, 108, 123
Sztrók 14, 51, 122, 647, 708, 710, 850, 1304
Szubjektív 1187
Szubszidiaritás 361, 480, 1105
Szubsztancia 391
Szuperszónikus 1248
Szupremáció 602

Szuterén 781
Szuverén 781, 1688
Szuverenitás 571, 819, 940, 1031, 1529
Szüzsé 1414

Tabella 423
Tálentum 1687
Tegnapi napon 1337
Telemedicina 1573
Teleszkóp 592, 1522
Tematika 1465, 1480, 1640
Tematizál 929, 1642
Tempó 410
Tendál 518
Tendencia 148, 314, 416, 699, 1018, 1047, 1233, 1644
Tendenciózus 574
Tender 294, 306
Teorétikus 310
Teória 309
Terápia 64, 1594
Terapeuta 677, 678, 681, 1128
Természetesen, hogy 364
Territoriális 832
Territórium 600
Téma 1640
Tézis 786
Thermal spa 7, 67
Titulál 944
Tolerancia 1258
Tolerál 971, 1311
Toleráns 63
Tortúra 1222

Totálisan 437, 1626
Tószt 1477
Tradícionális 5, 145, 196, 1225, 1409
Tradíció 1401
Trailer 621
Traktál 1246
Transzcendens 776
Transzparens 1388
Transzplantáció 150
Transzponál 1011
Tranzakció 292, 1424
Trauma 363, 1023, 1416, 1502
Trend 22, 978
Tumor 814
Tumultus 218, 853
Turbulencia 693, 1591
Túra 1222

Uniformis 250, 987, 1409
Unikális 508, 995, 1507, 1536
Univerzum 155, 695, 811, 914, 1056, 1074, 1124
Urbanizálódik 1249
Uszkve 1412

Úgy fogalmazott 137, 1410
Úvé 1208

Vacillál 32, 947
Vakáció 1291
Vakcináció 801
Vakcína 387, 757, 1213
Vakcínázás 1440, 1592

Valószínűleg, hogy 364
Variáció 1180
Variáns 840
Vegetál 1280
Vegzál 451, 1347
Vehemencia 1193
Verbális 235
Verniszázs 1530
Vertikális 755
Verzió 30, 973, 1107
Vindikál 509, 911
Visszaaludni 624, 960
Visszanézni 622, 623, 960
Vizionál 1229
Vizionárius 1028
Vizualizál 597
Vizuális 1315
Virtigli 1673
Vírus, aki... 1203
Vízió 245
Vokalista 1563
Vokál 1554
Vokálozzon 1610
Voks 841, 1600
Voksol 37, 126, 193
Voksolás 266, 1228
Vulkán 79, 1265

Wellness 87, 95, 125, 649
Workshop 1645

Zóna 1266

Gyimóthy Gábor (Zollikerberg/CH):
Nyelvleckéztető motók

(26)

Közvetítő közegeink

félmagyarul pofáznak.

Magyar szavak idegenszók

zivatarában áznak ...

(27)

Ha megszólalsz, szépen beszélj,

ne úgy, mint mondjuk egy teve,

amely állat szó és szó közt

különbséget sosem teve.

Tudatosan válaszd ketté,

mi idegen, mi a magyar.

Idegenszó a magyarban:

mint a teveszájban agyar ...!

(28)

Tudatosan beszélj mindig

és járd a világot.

Így – ha nem vagy hülyegyerek –

nem szólsz marhaságot.

(29)

Biztos nem vagy hülyegyerek
– bárhogy is becéznek. –
Ha kínzod az anyanyelved,
mégis annak nézlek!

(30)

Félig lefordított cikkek
ezrei kószálnak.
Mintha félig emészthetőt
adnál a jószágnak.

(31)

Tudatosan beszélj és a
nyelvezeted ápold!
Vagy az elmegyógyintézet-
ben vagy éppen ápolt?

Ne haragudj, de az ember
ilyet föltételez
annál, aki egy szép nyelvet
zsigerel és belez ...

(32)

Nyelvújítók, nyelvápolók,
nyelvőrzők és sok tanár
védte azt a nyelvet, melyet
tönkreteszel, te szamár!

(33)

Átveszel egy idegen szót
s azt hiszed, az jó.
Mit szóljon az összes többi,
még át nem vett szó?

Tanulj meg hát idegenül,
hisz megteheted,
ha a saját anyanyelved
közömbös neked!

Az a baj, hogy azt sem tudod
mi az idegen!
Nyelvápolók agyán táncolsz,
s minden idegen!

(34)

A sok idegen szó-ó-ó-ó-ó

nyelvet bévül kirág!

(„*És nemzetközivé-é-é-é lesz*

holnapra a világ ...”)

(35)

Beépített jövevényszók

nyüzsögnek a nyelvben.

Átvenni továbbiakat

nem lehet bűn – elvben.

Igen, de ha kirekesztett

magyar szó az ára,

zagyvaságot idéz elő

s a magyar nyelv kára!

(36)

Fölösleges idegenszók

használata azzá fajul,

hogy észre se veszed s hipp-hopp

nem gondolkodsz már magyarul!

(37)

Bohócot csinálsz magadból,

ne majmold a divatot.

Nyelvünk silányítására

ne te legyél hivatott!

(38)

Idegenszó számtalan van,

nincs nélkülük élet!

Ott van a baj, ha velük a

magyart **kicseréled**!

(39)

Nyelvkeverék a francia,

ugyanúgy a német.

Az angol már úgy született,

róla nem beszélek.

Maradjon meg a mi nyelvünk

tisztának, magyarnak,

ne törődjünk vele, mások

mi mindent kavarnak ...

(40)

Nemzetköziesíteni
nem lehet a nyelvet!
Ha idegen szókkal tömöd,
csak zűrzavart kelthet!

(41)

Fölösleges használatban
sok idegen szó,
bepiszkítja a nyelvünket,
semmiképp sem jó!

Ámde azért ne tisztítsuk
a nyelvünket agyon,
dobjuk ki, mi fölösleges,
de azt aztán nagyon!

(42)

Tanulj meg latinul!
Hasznát fogod látni.
De ne hagyd a magyart
fél-latinná válni!

(43)

Hogyha elvetődsz külföldre,

tanuld meg a nyelvet,

de ne úgy, hogy közben lassan

a magyart felejted!

(44)

Idegen szó a magyarban

nyelvet rontó gáncs.

Észrevétlenül ragad rád:

tapadó bogáncs ...

(45)

A nyelvromlás komoly járvány,

olyan, mint a pestis.

Megsínyli az egész ország,

Buda is, és Pest is ...

(46)

Úgy ragad a rossz nyelvezet,

mint a kódustetű

és kipusztul a magyar szó

és a magyar betű ...

(47)

Trágárodik a nyelvezet
és ez nem megy lassan.
Ápolt nyelv helyett sok szájból
csúnya dolog fossan!

(48)

Ronda módon elterjedt a
rövidítés-kór.
Van, aki az írt szövegbe
rengeteget szór.

De legalább ott állna az
írás elején,
hogy mely szavak rejlenek a
nagybötűk helyén ...

(49)

Már nem beszélsz tudatosan;
mondasz hülyeséget!
S már ott tartasz, hogy emiatt
a szégyen sem éget ...

(50)

Erőszakos nyelvújítás

ritkán vezet jóra,

ámde vigyázz minden egyes

már meglévő szóra!

IRODALOM

Darai Lajos (Kápolnásnyék):

Zaklat a lét. Vagy simogat?

Megmásíthatatlan végzet s alakítható sors közti különbség nehezen látható, fogható,
s jobb lenne, ha figyelembe vennénk és aszerint élve elkerülhetnénk a látszatok uralmát.
Nem uralkodását, mert belőlünk fakad és mi alakítjuk ki ismeretlenség tekintélyét,
és máris létezőnek vesszük párkák fonalát, fordítva élünk, csillagjóslástól vezettetve.

A testnek mondott anyag bennünk mintha önálló lenne, diktál, hiszen míg felnövünk, nincs beleszólásunk,
milyen színű a bőrünk, hajunk, mekkorák legyünk, az egész álomszerű, végeredményt ébredünk.
Pedig már akkor is volt befolyása rá, testi mivoltunk alakulására, neveltetésnek,
táplálkozásnak, életmódnak, figyelemnek és szeretetnek felénk, a család meghatározó.

Lehet gyereket sportolónak nevelni, vagy ő választ igen korán életutat, körülmények
hatalmának mondjuk, de csak mikor nem kedvező, akkor magyarázzuk bőszen, hogy sors kőbe vésett.
A valóság szerkezete megmásíthatatlan, minden más kedvünkre alakítható, de hogy
mi kedves és mi káros, fájdalmas, lehetetlen s lehető nekünk, más emberek határozzák meg.

Végső soron oda jutunk, hogy ami végzetnek lett tekintve, akaratlagos, emberfüggő, és
sok útja és módja van a boldogulásnak, vagy éppen életben maradásnak, nagy nehézségben.
Mit inkább elnyomás okoz, mint természetcsapás, nem tehetnek róla, akik elszenvedik, s mások
haszonélvezete teszi még keserűbbé, ha közteherviselés gyakorlat megoldás lenne.

Az aztán végzetes lenne a gazdagokra, így véli felszínes gondolat, uszítva ellenük,
miközben működőképes javaslat megosztja és kiterjeszti emberi vívmányok jólétét.
Ha mindenki tudatosabban élne, kovácsa lehetne sorsának, mibe beletartozzon a
másoké is, hiszen egyedül semmik sem vagyunk, egyénileg aztán el is tűnünk az életből.

A bizonytalanság lehet megtermékenyítő, ösztönző a gondolkodásban, ha elismerjük,
hogy alig tudunk valamit arról, bár másoknak nyilvánvalóról, mi közmegtévesztésből épül.
Nagy bátorság kell ezt bevallani, legalább a magunk számára, de felszabadító lehet
a megrögzöttségek alól, bevett tételekről lemondva, megnő újak találási esélye.

De most nem az üres képzelgésről van szó, hanem például a történelem általunk ismert nagy
összefüggésrendszeréről, melynek gyökerei időmélységbe nyúlnak, csupán következtetetten.
Ugyan eszközeink más pontos eredmény tudnak mutatni, de hogy abból mit olvasunk ki aztán
és fogalmazunk meg állapotként, eseményként, nagyon tőlünk függ, korábbi tapasztalatainktól.

Olyan pedig nekünk nincs régmúltat illetően, alig pár nemzedékre megy vissza emlékezet,
az újabb időkben jött divatba összeírni, mi volt, mi történt – uralkodók fényezésére.
Vagy inkább hatalmi igényre, megalapozni a vezető mivolt öröklésének igazát,
mert a leszármazás, vérségi folytatás tudta igazolni a jogot, hogy a képesség átszállt.

Elődről-utódra, királyról-királyra, s eszmék sorsa is ez lett, hogy kellettek nagy tekintélyek,
akik a legmagasabbról kapták tudásukat, és csak tökéletlen tanítványok születhettek.
S hogy mindaz volt, ahogy írva, kőbe vésték egykor, ne térjen el tőle senki, törvény lett és parancs,
ezt kellett olyan mód utókornak feldolgozni, kecske is jóllakjon, káposzta is megmaradjon.

Azaz éljen a múlt hatása, de éljünk mi is megnövekedett hatékonyságunkkal, népesség
nagyobbodás folytán, lettek csupán tudománnyal foglalkozók, más úton ismeretekhez jutók.
Máig nincs viszont összeegyeztetve a két út, a módszeres és a történeti gondolkodás,
s ha utóbbi nem enged állásából, termékeny bizonytalanság tehet termékennyé másikat.

Dallam és szöveg, ha te énekled, egy lesz veled, de ha csak hallod, hallgatod, az élmény kevesebb,
bár a ritmust doboljuk, de a csúcsteljesítményt gitáros, harmonikás nyújtja, ki nekünk játszik.
Mert ő is mulat, énekelve, s mi, nem zenészek még csak találgatni sem tudjuk, mit jelent neki,
mikor zenél, magának választ dalt elsősorban, ezernyi dallammal szórakoztatva, és mind más.

Mind szép neki, nekünk is, de ő előre tudja, mi következik, milyen futam, összhangzat, sőt a
szöveget is pontosan, több versszakra rúgva is ő ismeri, s fegyelmezett, csak keveset iszik.
A többiek többet, sőt táncra is perdülhetnek, csak magukban, miközben igen jól kiszolgáltak,
így, akik nem akarnak dalt rendelni, azok is jól elvannak egész este, a jókedv magasán.

De van nótájuk, s apjuknak is volt, mind sorra kerül, a felhozatalt hárman-négyen már igen
fel tudják dúsítani, más vidékről valók, így újat képesek előadni, halk kísérettel.
A húrok szinte beszélnek, még ha csak pengetik is őket, de oda és vissza, valamint a játék a
vékonyabbakon az igazi, fülbemászó, mintha ismételné a szöveget, változatos.

Dallamon is túl, kívül kerül, önállósodik, a hangulat tőle szétterjed a tetőn, hová
előzőleg hágott, s amikor az ismétlésnél járunk, kicsit sajnáljuk, hogy hamarosan vége.
Közben a sült húst is enni kell az italhoz, meg az illata miatt, ínycsiklandó, addig más fog
énekelni, de a fejünkben ott rezeg minden, részese vagyunk a megismételhetetlennek.

Különösen jó baráttá tesz a közös ének, közelebb vagyunk egymáshoz, mint beszélgetéskor,
persze, most is becsúszik valami nevettető, és a vidámság alaphelyzet, zenei ízű.
Minden együtt van és adja ki a keveréket, már semmi sincs külön-külön, és senki egyedül,
hát próbáld ki te is, ha még nem sikerült zenész baráttal együtt átmulatni délutánt, estét.

Tartalmatlanságokra pazaroljuk erőnket, időnket, ami a tanulságok, tapasztalat
felől nézve hiányozni fog majd valamikor, mert csak látszatra rendelkezünk szabad magunkkal.
Testi oldalról könnyebb észrevenni, hogy szinte törvényszerűen rontó változás áll be, ha úgy
elengedjük napi ténykedésünk szorgalmát, hogy fellázadva ellene, lustaságot élünk.

Megfelelő mozgás elhagyásával és étkek terén bármi megengedésével, ami, tudjuk,
árt, mert fegyelmezettség kell a helyes arányhoz, elhízunk, izom sorvad és betegség kopogtat.
A gondolkodásunk szintre hozása legalább az igényes közvéleményig, évtizedekbe
telik, mármint ha nem sunnyogjuk el köznevelés alkalmait, akár ellene magasba törve.

Igen sok múlik aztán a közvetítéseken, és ezen most ne eseményről tudósítást,
beszámolót értsünk, egyidejű mozgóképi megjelenítést otthonunkban, azt magunk látjuk.
Azaz azt hiába próbálják jóként vagy rosszként eladni nekünk, ha ellenkezőt érzékelünk,
bajunk szellemi értékek értéktelenséggel helyettesítése okozza, mit sokan néznek.

Valóságnak vesznek, mint az első moziban, ott kimenekültek a teremből, mikor szembejött
a vonat, él a hit, hogy ami képernyőre tud kerülni, az igaz, helyes, mégha szokatlan is.
Különösen ha befogadandóként tálalják nekünk, ostorozva maradiságunkat, holott
éppen a hagyománytalanságunk miatt lettünk kiszolgáltatottak, műveltséghiány dúl rajtunk.

Nem követeljük meg a kapottak egyezését értékrendünkkel, ha hiányzik meggyőződésünk,
eleve bizonytalanok vagyunk, gyorsul világ, mondják, ne maradj le, s elfogadjuk, amit adnak.
Nem úgy, mint a boltban, ahol a pénzünkből épp annyit adunk, mint az árcédulán van, eszmeiséget
nekünk kell beárazni, ideje megtanulni, ettől leszünk felnőttek, nőjünk fel feladathoz.

Mennyivel értékesebb, ami tiltva van, de a hagyománya követeli újra és újra a
művelését, megőrzését aztán, s hozzájutva kincsként építjük magunkba, tudatunkba hévvel.
Ilyen az anyanyelv, s azt gondolnánk itt a szinte egynyelvű országban, hogy csak természetes abban
felnőni, pedig ahol már az iskolában is más nyelven kell tanulni, elképesztő a helyzet.

Merthogy az államnyelvet ráerőltetik a nem olyan nyelvűekre, kiskorban meghasonulva
érzelmi téren, kisebbrendű érzést okozhat személyiség anyanyelven való elnyomása.
Pedig megoldható, nem is oly nagy gond ez, vegyes házasságok gyakorlata mutatja, de ott nem
az állam diktálja a tempót, hanem a szülők akarnak két nyelvvel gazdagítani csemetét.

Ahol azonban nehéz hozzájutni többlethez saját nyelven, amit az iskola jelent, sokkal
megbecsültebb lesz a forrás, az idősek szája, és a könyvekben, lemezen megörökítettek.
Mennyire ragaszkodnak aztán az ilyen úton hozzájuk eljutott nemzeti irodalomhoz,
dalkincshez, csak személyes találkozáskor lehet megtapasztalni, micsoda szentségekről van szó.

Ahogy a közmondásokat használják, építik be beszédükbe, képi gondolkodással élnek,
idegen szavak nélkül még kifejezőbbek, és az áhítat a költők iránt egyedülálló.
Hát még az énekléskor, hogy mik jönnek elő, azt nem várja senki, nem közülük való, mily nagy becs
övezi a különböző műfajú dalokat, amik kottáját kalandos úton tudták megszerezni.

Mert arrafelé sokkal többen tudnak játszani hangszeren, mint errefelé, legalábbis több az
alkalom, mikor ezt megmutatják, magukat kell ilymód szórakoztatni, nem központilag kapják.
Ott jó ebédhez idegen nóta szól, legújabb táncdalainkat sem nagyon ismerik, de régi
nagyok mind szeretettek, jobban, mint nálunk, mert nincs mesterséges elhallgattató elavulás.

Sokan vannak, akiknek számít, mi róluk mások véleménye, egyenesen azért tesznek ezt-azt,
hogy tetszetős színben tűnjenek fel, míg egyesek fittyet hánynak erre, bár szívük mélyén talán nem.
A közösség ösztönző vagy visszatartó erőt képvisel, de nem pontosan tudjuk, kiből-miből
áll össze a megítélés, ezért magunk vagyunk bíránk leginkább, önerőből alkalmazkodunk.

Hogy mihez, abban áll a lényeg, nem titok, szoktunk róla beszélni, mikor valakiről lerántjuk a leplet, mikor csal, mást mutat, mint ami, s lehet, maga sem tud róla, milyen önbecsapást végez. De ugyanígy azt is megbeszéljük, mi a siker titka annál, akit éppen azért nem irigylünk, mert látjuk, elismerjük erőfeszítését és tehetségét, mi nem vagyunk arra képesek.

Ugyanakkor értelmetlenségnek látszik mai közvéleménykutatási őrület, mintha az érvényes megfontolást tükrözne, hogy előre kijelölt összegzett célra kell rábólintani. Vagy elutasítani, mindegy, és embereket is ilyen formán értékelünk a választáson, aminek következtében megbízottunkká lesz, valójában nem ismerjük őt, csak felszínesen.

Életünk fordulópontja is így dől el kétszer egymás után legalább, szerencsés esetben, mert a hivatás és hitestárs választás életre szóló kellene legyen, s volt is sokáig azért. Elősegíti az előkészületünk, tanult szakmában szokás elhelyezkedni, de aztán a munka mindig különlegesebb, emberpróbálóbb, sokat számít a többiek jó hozzáállása.

Amint párkapcsolatban is kettőn áll a vásár, hiszen „hiába fürösztöd magadban, csak másban moshatod meg arcodat”, jobbik feled néz vissza rád, úgy érzed, amikor boldogságban élhettek. Te is elismert leszel, s nemcsak az ő szemében, de mindenkiében, ha családod gyarapszik, igazi megmérettetés a gyermeknevelés, amilyenné fiad, lányod lesz, igazi tükör.

A tiszta gondolatnak nincs hátsó szándéka, ám azért a gondolkodás akaratlagos, s ugyan belülről jönni látszik, de külső tényezőkre gyorsan válaszol, ha ösztönösségre van szükség. Mert minden gondolat számunkra, még érzékelés eredménye is, nem találgatjuk, mi az, hanem a találat váltja ki a látványt, hallomást, és még azt is tapintjuk, amihez hozzá sem értünk.

Lehet kötözködni a részletekben, hogy pedig megtanuljuk az ismeretlen dal dallamát is hamar, de ha szokatlan hangskálát használnának hozzá, sokkal nehezebben, vagy talán nem, menne. Ismerőst is messzebbről felismerünk, minthogy az arcán lévő jellegzetességeket meglátnánk, azaz ismeretlenen azokat csupán sokkal közelebbről vagyunk képesek azonosítani.

Hozhatjuk tovább a példákat érzékelésről, hogy miért észlelés az, vagyis képzetet rendel hozzá agyunk, ha tud, s ha nem, létre sem jön, üres járat, s mennyivel inkább így van eszmeiségnél. Ha művészeti, tudományos vagy bölcseleti az élmény, előzetes ismerethalmaz, módszer szükséges a befogadásához, ami tehát alkotás, s továbbgondolás, továbblépés lehet.

Már közelítünk az akarat kérdéséhez, hogy annak mi a helye ebben a folyamatban, mert hogy van, az biztosnak látszik, hiszen törekvések nélkül nehezen képzelhető el az életünk. Persze, szeretnénk sokmindent tudni, birtokolni, végezni, de ez nem ugyanaz az indíttatás, mint amikor külsőt behozva beleszólunk a világról szóló ismeretekbe saját célból.

Ott ugyanis nincs helye a legkisebb önzésnek sem, mégha ezt az állapotot gyermetegnek is tartják a szirakúzai türannosz óta, ő rabszolgává tétette az ezt bíráló bölcset. Platónt kiváltotta egy tanítványa, de mi nem tudunk szabadulni e kötelékből, ha soká nyomulunk ügyeinkben diktátorként, esetleg mások mögé bújva, de nem egyetemes elvhűn.

Felismerések, rádöbbenések korát éljük, bár lehet, hogy ez máskor is megtörténhetett már,
az akkoriak beépültek a történetbe, a maiak viszont éppen újaknak hatnak.
Éppenséggel minden kis esemény történelmi tett lett, ha elsőnek látszik megvalósulni, mint
olyan, ami még nem volt, egyes emberektől vagy az egésztől létrehozva, jó vagy rossz hatással.

Ám a természet is ilyen mód nyilvántartott, a csillagoktól a bolygókig, a nagy hegyektől a
nagy folyókig, az időjárás változatai, minden-minden állandóan csúcsot dönt, ámuljunk.
Essünk hanyatt tőle vagy lelkendezzünk, jegyezzünk meg olyan eseteket, amihez alig van közünk,
ennek számbavétele, célja tehát igazán érdekes, nem amit naponta elénk tálalnak.

Mintha e nagy nyüzsgésnek el kellene takarni igen fontos dolgokat, összefüggéseket, hogy
ne foglalkozzunk vele, hozzá se jussunk, és ha igen, ne maradjon elég figyelmünk, erőnk rá.
Bele is fáradtunk az állandó híradást és adattengert hallgatni, kezelni, mi eláraszt,
szinte fuldoklunk benne, de lettek e téren is úszómesterek, alkalmazkodást tanítanak.

Mint mikor régebbi időben szúrt a cipőtalp szöge, és úgy igazítottuk a lábunk, hogy ne
tegye, mert nem húzattuk ki azt időben, ma is próbáljuk megszokni, nem megszüntetni bajunkat.
Amit minden bizonnyal magunknak okozunk, de a felelősök bár köztünk vannak, elérni nem
tudjuk őket nagy nyilvánosság álca közepett, felelősségre vonás nincs, garázdálkodhatnak.

Mert a nagyátlag úgy-ahogy megvan, sőt nő is a gazdaság, bővül a világ, nőnek épületek
fel az égbe, mert másfelé állítólag nincs hely, pedig a Föld túl nagy, gyalog elérhetetlenül.
Viszont gépekkel megkapható minden, de hogy ez mit okoz bennünk, nincs kivizsgálva intézkedés
vonzó módon, mert szintemelkedést nem követ jobb elosztás köztünk, maradunk nagyon különbözők.

Nem a képességek, hanem a lehetőségek felől nézve, így pedig az egyenlőtlenség nagy
tehertétel marad továbbra is, felismerni ezt nem szabad tehát, mert igencsak megrendítő.

Jön az egyéni gondolkodás befagyasztása lényeges ügyeket illetően? – mintha már nem
kérdés, hanem valóság lenne, itt lenne velünk, olyan jelenségekkel szembesülünk gyakorta.
Legerőteljesebben a veszély törvényhozás szintjén riogat, mert betiltják ellenvélemény
előadását a legelterjedtebb közlések eszközrendszerében, mégpedig büntetés által.

Az ellen már nem szólalhat fel szinte senki, mit ezek közvetítenek, szentírásszerű parancs
alakjában, csak az egyetértés vele helyes magatartás, ha megérted, biztos elfogadod.
Mert lépcsőzetesség van beépítve, az egyes megállapítások, állításokból fakadó
folyomány életellenes, világdúló mivolt ténye, ami inkább hallgatólagosan sugallt.

Neked kell érezned, hogyha átléped a határt, nem egyezik a véleményed és ki is mondod,
olyan következményeket segítsz elő, melyek aztán lavina-szerűen hatnak, felgyorsulnak.
Mellékes, hogy semmi nincs bizonyítva, s káromlás, szentségtörés. ha igazolást kérnél hamisan
egyöntetűnek mondott elv, elmélet esetén, a megfélemlítettséged mutatja, hogy igaz.

Persze régóta folyik az egyirányúsítás, csakhogy mára a hírforrások, közfórumok legtöbb
részben kevés kézben összpontosulnak, alig van magánosoknak lehetősége megjelenni.
És ha van is, annak vegyes a színvonala, mert az akadémiai szféra kap támogatást,
anélkül dolgozók kiszolgáltatottak tévedés, elavultság felé, örülnek kis találatnak.

Amibe kapaszkodnak elkeseredésükben, de a megtévesztés mesterei ellen csak
saját színvonalukon lehet harcolni, és ezt nem éri el az „igaz” oldal, egymást is marja.
A nagy baj újabban, hogy nemcsak tabutémákat tiltanak, hanem a szabad kutatást nyomják el,
tévutak támogatásával is, megtévedett jószándékúaknál, tisztább gondolkodás segít.

Mit adsz bele, és mit kapsz az élettől – amikor meg mered kérdezni és válaszolni is rá, érett
ember lettél, de nem biztos, hogy tévedés mentes, mert nem adózásról van szó, s hogy mennyi a béred.
Hanem hogy helyedre illeszkedtél a világban, a tájkép egyik fájaként, olyat és úgy tehetsz,
az egyetemes értéket képez és képvisel, miközben élvezetes, nem vállad nyomó kereszt.

Mert ha csak küszködsz a tananyaggal, valami baj van vele, politikai vagy vallási túlzást
erőltetne rád, az ellen küzd minden porcikád, még ha nem is fogod fel az alattomos húzást.
Ami gyerekkortól jó alattvalónak nevel, bár a szüleid mást mondanak otthon, ha mernek,
de azt is inkább suttogva, továbbadástól tiltva, mi rosszabbul hat, mintha rosszalkodásért vernek.

Így felnőve aztán a munkád sem lehet teljes, ellenértékének nagy részét nem neked adják,
hanem általad nem jóváhagyott célra, s legyél állambarát, hogy vállalkozásod békén hagyják.
De ez a keret még nem az élet maga, és az életszínvonal sem valódi minőség titka,
igazságtalanságból is fakadhat, időben vissza több nemzedékre, ezért nem igaz minta.

A becsület és tisztesség által vezérelve még a tiszta szeretet is könnyebben betársul,
nem mérlegeled hozzájárulásod mértékét, mikéntjét, áldozathozatalod nem lesz fásult.
A tisztánlátásod is így hamarabb valósul meg, egyszerűbb fogalmakkal érsz el világértést,
mintha a hazugság bonyolult útját járnád, munkád, sorsod nem véletlen áraszt áldott érzést.

S nem akaratod érvényesíted közügyekben, hanem példáddal teszel vonzóvá eredményt,
ezért is tudsz örülni mások boldogságának, a gazda csak veti, a Nap érleli a terményt.
Kevesebb is elég tehát elégedettséghez, ha tudatosságod kiterjed az alapokig,
melyek éltetik mindünkben reményteli létünk, minek végére érni értelmünk hozzászokik.

Dombtetőn irányító hadvezérnek képzeled magad, ahogy a légifelvétel közvetíti
számodra a csatát,[472] távcsőt sem kell szemed elé emelni, mint neki, s te biztonságban vagy, itthon.
Őt esetleg eltalálhatja eltévedt golyó, téged csak szélsőséges időjárás fenyeget,
istent látták régen ilyen helyzetben, szerepben, ki az égből figyelte a földön harcolókat.

S tudta, kit vezet az igazág védelme, és kit a nyers hódítási, gyilkolási vágy, segített
a jó oldalon, vagy ha nem, hát ott is sok volt a bűn, így aztán a győztes szabad kezet kaphatott.
De ez csak utóbbiak utólagos meséje maradt, mert a valóságban a védekezőknek
lett esélyük leverettetést elhárítani, többen is voltak, s békés idő sokszorossá nőtt.

Mert támadó hadsereget évekbe tellett, míg összeszedtek, fegyverrel elláttak, csaták után,
hiszen sokan elhullottak az ostromlók közül, ellátás is nehéz volt, mérgezték a kutakat.

[472] https://youtu.be/hUv3woET8-k

A vár népe pedig, mint a templomerődben is, felélte a gabonát, füstölt árut, szalonnát,
vize is volt, sőt bora is, végvári vitézekkel, a hagyományos háború még emberséges volt.

A mai embertelenségét nagy hatékonyság adja gyilkolásban, egész háztömb elpusztul
a rakétától, s benne mindenki, de egy emberre is vadásznak távirányított szárnyas gránáttal.
Amit otthon gyerekként művelt a fiú, gyojsztik rángatással, most ugyanazt csinálja bunkerban
a fronttól nem túl messze, és számítógépét már a műhold vezérli, nem szimuláció, mint egykor.

Mesterséges értelemtől féltik világunkat, de a fegyvert gyártó, árusító, felhasználó
rendszer már itt élősködik rajtunk, s tehetetlen szolgáljuk őket, nem tiszta lelkiismerettel.
És öngyilkos módon szélső esetben, hisz egyik vagy másik táborhoz kell tartozni, kölcsönösség
a teljes pusztulásban áll fenn, visszafordulni nem tudunk, ideje a jobb irányért harcolnunk.

Az a leegyszerűsítés, ahogy megragadni képesek vagyunk a világot, benne bonyolult
összefüggéseket természeti, társadalmi, valamint gondolati téren, sokszor visszaüt.
De nincs más lehetőségünk, mert még így is igen nehéz felfogandók támadnak az egyes szakok
tudósai, mesterei fejében s előadva, és azok közvetítése könnyen félre mehet.

Félrevezet, különösen ha valami egyéb szándék furakodik értő és értendő közé,
legyen az tárgy és befogadója, találmány és használója, ha agymosás és ártás jár vele.
Mitől nem érezzük megtévesztettnek magunkat, hanem isteni titkokba beavatottnak, még
ha ahhoz nem megértés, de hiszékenység visz is közel minket, emelkedettség üressége.

Ami szintén visszaüt majd, mikor magányosnak érezzük a személyes viszonyt létkérdésekhez,
s ugyancsak veszélyessé vált a testi egészség ételösszetevők mesterséges hígításán.
Évmilliós szervezetünk sem tud mit kezdeni az így valójában mérgezést jelentő anyag
adalékokkal, amik a haszon biztonságát biztosítják a nagybani módon termelőknek.

S ez a nagy méret mindenütt visszaköszön, nehogy ne érezze kicsinek magát az átlagember,
s nagyokhoz tartozónak az, ki megfogta isten lábát, alkalmazottként, de tulajdonosként is.
Mint amikor az élet eluralkodott itt a földön, sőt az egész Földön, szervessé téve a
szervetlen anyagot, látszatra most az értelem terjeszti ki csápjait annak folytatásaként.

De ez nem igaz, mert a társadalmi kettősség tudati szinten gyakorlattá tétele, azaz
tudatlan irányítottak s tudatos vezetők mellé hamis tudat társul, győzelmes állapot.
Ami vakká lett saját romboló mivoltára, az ő esze is egyszerű ábrákkal fedi le a
valóságot, mely messze túlmutat önmagán, részei értőinek kell végre összefogni.

Hol van a vízválasztó közeszmeiségben? – nem így teszik fel a kérdést, hanem a cselekvés
szintjén, annak irányait, céljait tekintve, mintha nem az elvi választás lenne az alap.
Mintha nem lenne belerögződve egyik oldal szívébe-lelkébe az ősi eszmerendszer, mit
támogat, fenntart, míg másiknak ki kell találni minden kihívás mozzanatra valami újat.

Mást, ahogy ők mondják, és azt értik alatta, hogy lehet jobb is, – ha megengedjük megszületni és érvényesülni – mint az addigiak, de próbát tenni vele veszélyes, hiszen vakon vezetés.
A kiegyezést a két megközelítés között az tenné lehetővé, ha belátnánk mélységét az emberi gondolkodás összetevőinek, eredet kérdésben feltárhatatlanságot.

Bár megfelelő tisztelettel, sőt alázattal közelítve hozzá, megjelennek kezdet óta hasznos, üdvös, azaz szent tapasztalatok, amit emlékezetté alakítottunk minden korban.
Ugyanakkor a hirtelen, azaz gyors, messzire kiható és nagyarányú irányvételekkor, jobban mondva cselekvési intézkedésekhez megalapozatlan dönteni igen csábító.

De semmi biztonság nincs benne tévedés, hiba esetére, mert embersokaságot érintő ügyekben lehetetlen kísérletezgetni, mind belepusztulhatunk előrelátás nélkül.
Ami visszakanyarít bennünket hagyományos eljárások felé, azok kis módosítása lehet a próbálkozás sikerének kerete, illetve belátható bonyolultság kezelés.

Ennek egyetemessége mindenre tekintés, általánossága mindenkire, feltételként, s ha ez nem teljesül, nem szabad belevágni, sőt, el kell tiltani magunkat tőle, ne kisértsen.
Mindez jó esetben erkölcsi eszménnyé váltan érvényesül a kis és nagy közösségekben, de mióta világot átfogó katona-erők támadtak, az erkölcs elveit sárba tapossák.

Nem kérdés, hogy kellenek fogadalmak, de ezek nem törvények, különösen nem kőbe vésettek, leginkább a személyiség állapotát szokták kifejezni, csúcsra jutást, vagy gödörbe esést.
Átlagos esetben nem teszünk fogadalmat, mert mindaz, amit azáltal elérhetünk, megvan, vagy amit elkerülhetünk, tiltunk magunktól, szintén nem okoz gondot nekünk, jól megvagyunk bőrünkben.

Ami mutatja, hogy az átlagosság milyen jó, nincs benne az a hiánya, amiért ostorozzák sokszor, tehát méltatlanul, és az ők körmére kellene nézni, hogy milyen ferde szándékuk van.
Vállalj többet, vagy ne akarj többet, egyaránt mint jelszó előfordul, biztatás, lemondatás nem hátsó szándék nélküli, ha gyermeteg közösség a célpont, legalábbis csak annak van tekintve.

Hogy az adott állapot bebetonozódjon, mert valakiknek úgy jó, hajt nagy hasznot, ne legyen sok, alapvető változás, ugyanúgy hathat döntés személyiségre, ha nem idejekorán hozzák.
Ha valaki képtelen valamire, hiába határozza el erős akarattal, ártani fog hosszú távon magának, vagy ha lemondással korlátozza magát feleslegesen, kárt okoz.

A történelem során voltak nyilvánosságot kapott és tömeges elvonulások világi élettől, család alapítástól, szokásosság gyakorlásától, de nemes cél volt a háttérben.
Hasznot hajtás gyakorlati vagy lelki szinteken, s mindenki tudta, ismerte, kik ők, nem hirdették ki, mint manapság sokan, illetve a középkor hajnalán még magányosan áldozták fel maguk.

Ma is az a leghatékonyabb út, ha senki sem tud a törekvésünkről, amiért lemondunk sokról, vagy teljesítünk olyan erőteljesen, miről csak mi tudjuk, mibe kerül nekünk azt megtenni.
Ugyanakkor mégiscsak hasznos, ha családunkkal, társaságunkkal közöljük, amikor kihívást teljesítünk, megerőltetésben vagyunk, mert az együttérzésük, szurkolásuk sokat segíthet.

Ajánlás:
Vándor társak éltünk fordulatos mezőjén! ne feledjétek, hogy ami elhamarkodottan,
túl fiatalon s talán nem elég meggondoltan megfogadtatok, többnyire teljesíthetetlen.

A kényelem két értelme megtévesztő lehet, mert nemcsak alapvető szükségletteljesítést
jelent, hanem annak kedvezőbb mintáját, mint az alacsonyabb fokú, kényelmetlenséggel járó.
Kényelmesebb bekapcsolni a gázfűtést, mint fát vágni, előtte beszerezni, vagy gyűjteni, sőt
a szénnel is ez a helyzet, olaj sem kisebb gáz, viszont a hőszabályozót már kapcsolni sem kell.

Előre beállíthatjuk, nappalra-éjjelre a hőfokot, s kérdés, akkor mi dolgunk marad,
ha minden fűtési feltétel magától teljes, teljesül, kényelmünket biztosítja pazarul.
Hát, ennek ellenértéke megteremtése, mert semmi sincs ingyen, legfeljebb gyermekkorban, de őt
meg a jövő szolgálatára neveljük, akkor álljon helyt, amikor eljön a saját ideje.

Mindeközben, az egészre nézve, nem mondható, hogy mindenki kényelmesen tud boldogulni az
életben, sokaknak kell keményen dolgozniuk, és egyesek lustálkodni látszanak mellettük.
Például az értelmiség, művészek, kötetlen munkaidőben dolgozók, de nekik másféle,
lélekkoptató munkájuk lévén éppen testük lesz kitéve a mozdulatlanság veszélyének.

Az egyensúly ugyan megteremthető mindenki számára hasznos elfoglaltság eredménye és
annak a munkának könnyebb elvégzése között, amit gépek tesznek lehetővé minduntalan.
Már a kőbalta is, a nyíl és a kunyhó, sokkal jobb körülményeket teremtett, s főzés, sózás,
ízesítés, kelesztés, mind-mind könnyítette az étkeztetés feladatát, s finomabbá is vált.

Gazdagság és kényelem együtt jár, inkább lelki értelemben, mert a kiszolgáltatottság igen
rosszul esik, és a szegénység olyan állapot, bár biztonsággal párosulhat szerény élet is.
Végül a törekvések, a viszony hozzá baljós árnyékot vet, mert azt elérni ne cél legyen, de
természetesség, amint tömegével vállalnak úgy kihívásokat, hogy közben hiány a kényelem.

Szómagyarázatot adni különösen akkor nehéz, ha több fogalom egyesül benne, olyan
keveréket adva, ahol az egyes ízek is érvényesülnek, de az „összhangzat” teljesen új.
Már ez a két sor maga jól mutatja, hogy amit élő beszéd művel, annak fordulatai sok
összetevő elemből állnak össze pillanat alatt, de mögötte hosszú folyamat húzódik.

Amíg valamilyen jelenségre, cselekvésre használt leírás, megállapítás fogalommá
tömörül, addig mondatként használatos, értő fület pedig élmény közmegegyezés biztosít.
Azaz mindenki tudja, hogy azt a hasonlatot mire használja a másik, legfeljebb színesít
rajta, vagy a közmondások is egyértelműek, nagy emberek szólását szintén sokszor idézzük.

Mindez azért van így, azért történhetett már meg, mert a nyelvi nemzet egységes volt, egész messze
kiterjedve is azonos maradt, gazdagítást helyi s egyéni találmányok végeztek érte.
Ennek pedig bizonyára olyan alapja volt, hogy a társadalmat kettéosztó hatalmiság
felső részét latin nyelven működtették, míg a pórnép és csatolt részei magyarul beszéltek.

Ennek megszüntetését is elhatározta a nagyra vágyó hatalom, a német, de még saját
területén sem aratott sikert, széttagoltság ott nagyobb volt annál, hogy egységessé váljanak.
Mi azok voltunk eleitől fogva, élelemtermelés azonosságai okozhatták ezt
a hosszú távon igen előnyös helyzetet, mit később gyarmattá téve próbáltak utánozni.

S most annak következményeit éljük, viseljük, hogy a helyi emberiséget a sosemvolttal
akarják felváltani, síkot gömbre fektetni, ami tehát nem szerves fejlődés eredménye.
Már körbeér a Földön az angol nyelvismeret, s tombol nálunk is idegen szavak
nyomulása, mintha azzal többek lehetnének terjesztői, ám a fogalmi gyökérzet fontos.

Kinyílik a világ minden reggel, fényruhájába öltözik a táj,
mosolyog a lelked nyitott szemmel, pillanatkeltőn repdeső madár.
Méhecskék gyűjtögető hajlamát te is megéled gyönyörűséggel,
hallod a teremtés hívó szavát, tele a szíved édes reménnyel.

Igyekvőn fordulsz mindenki felé, megmutathassák igaz arcukat,
bátran odaállsz kihívás elé, keresni égen Nap-szerű lyukat.
Felszállni látványosság csúcsára, ahonnan a messzeségbe látni,
rájőve, mi létezésünk ára, végzet előtt egy lépéssel járni.

Ami még nem volt, alkotni olyat, önzetlen, emberiség javára,
megülni szántás közben a lovat, őszt szeretni, ha nyarunkat zárja.

Láttál-e már valaha olyan régiségbe, hová betekinteni nem enged a ténye,
mert az emlékezetünk kapuját bezárja szemléleti mintáink kortársi világa.
Egyik ágán keresünk mához hasonlókat, másikon képzelet sző belőle valókat,
csakhogy ennek ideje alig nő túl rajtunk, elképesztő, mennyire modernül szól ajkunk.

Ez egyidejűségre az a magyarázat, hogy a jelen sikere elföd minden vázat,
mi az emberiségnek túlélését tartja, múlti mélységből nő ki gyökere, alapja.
Így tehát elődöket régmúlt nem érdekelt, mindennapi munkájuk célja életre kelt,
szerencsére folytatást vártak halál után, sírmellékleteikre gyakran nézünk bután.

Viszont aztán elkezdtük megfejteni őket, mily életmód mozgatott ilyen eszközlőket,
akik tehát mi vagyunk valamily mértékben, tőlük folytonosságot szerezzünk értékben.
Mert mi félünk jövőbe tekinteni messze, földi-égi mennyország hite el van veszve,
s emberi kezdetektől várunk biztonságot, örökkévalóságnak mint adhatunk számot.

A legnagyobb ajándék mindenkit érinthet, aki nyitott marad az élet csodájára,
nem tudván, mi vár rá, egyszercsak belelendül, de anélkül apával-anyával is árva.

Felkészületlennek mégsem mondható senki sem, meglepetésünk ereje belőlünk fakad,
olyan szélsőség tör ránk, amiről nem álmodtunk, érzelmi, de korántsem értelmetlen kaland.

Személyiség kivetülés másikunk felé, akivel aztán úgy leszünk lelki párossá,
hogy villanyzó áram köti össze a testünk, szokhatatlan felfoghatatlan társul hozzá.
Mintha kizárólag erre születtünk volna, felnőttség esetén teljesül oda-vissza,
azzá válunk bizton, amikor beteljesül, örömkönnyeinket szomjunk telhetetlen issza.

Állapot ez, mindegyik közt a legkiválóbb, oktalan dobja el, aki megijed tőle,
viszont mindent megtesz érte az okos ember, emberséges élet hordozója és őre.
Mert gyümölcsöt csak ilyen kétféleség terem, ez egyesülésből támad isteni szikra,
a legnagyobb titokba így beavatódunk, több nemzedék számára hitből tüzet szítva.

Ezért meggondolandó, milyen munka árán szerzünk javakat, ne legyen szívünk szertelen,
rabszolgaság sem kedvez ama szerencsének, hogy ránk talál társunk képében a szerelem.

Megszakított kapcsolat csak emlékezésre jó, közben viszolyogtató is ilyen tapasztalat,
felemás érzés visszagondolni élményekre, közösen töltött idő részletei villognak.
Hiszen ami jó volt, kitörölhetetlen nyomot hagyott, de mert kívánnivalót is maga után,
nem volt véletlen, hogy megszűnésre ítéltetett, amit attól még nehéz volt megvalósítani.

Hogy nincs tovább együtt, milyen nehéz kimondani, közölni a másikkal, akivel bensőséges
viszonyt ápoltunk eddig, és nem összeveszéstől indult távolodásunk, elégtelen érzésből.
Hogy a több lehetséges lenne, de csak valaki mással, aki bizonyára létezik, de nincs a
látókörünkben, sokat kell keresni ezután, megtalálását nem elég szerencsére bízni.

Tenni kell érte, elsősorban tisztázni saját magunkban, milyen szinten érdeklődünk új partner
iránt, de nyitottan az ő egyéniségére, közben úgy mutatkozni, hogy én őt érdekeljem.
Mindketten szabadon döntsünk egymás iránt való érdeklődésünkben, de legyen, ami megfogja
a lelkünk őbelőle, izgalmas kölcsönösen, tudván tudva, hogy frigyünket fel kell építenünk.

Bízva a megláttam és megszerettem történés erejében, éppúgy, mint a szellemi kapcsolat
létrejöttében, éppen a korábbiak miatt, hogy ne legyen sose vége, életfogytiglan tartson.

Népuralomra hivatkozva kormányoznak ma országokat, népeket, többségi támogatást
elérve, azaz megcélozva, hogy részrehajlás szülessen, mindenki belássa, hogy mi jó nekik.
Legalábbis úgy tesznek, mintha így történne, de valójában nem lehet mindenkire kedvező
intézkedést hozni semmiben, alapos okkal, ami a szükséges erőforrások hiánya.

Mindig több az igény, mint a lehetőség, határt szab a termelésnek is, nemcsak a fogyasztásnak,
előbb jár az eszünk, mint mit a kezünk megvalósít, tud róla mindenki, de kevesebben élnek jól.

Világunk legnagyobb botránya, hogyha hitelből olyanok is előnyöket élveznek, akiknek nincs megfelelő ellenérték teljesítményük, és hogy ők kapjanak, másoktól el kell venni azt.

Azoktól, akik nem értenek egyet a rendszer gyakorlatával, ami igen régóta dívik, különösen az egyszerű népnek kellett sokat áldozni a felettesekre, irányítókra. Amit úgy állítottak be, mintha végveszélybe került volna nemcsak az állam, hanem a nép is, ezért áldozathozatal mellé egyetértők seregét toborozták, s ezért kedvezményt kaptak.

Mindezt népuralomnak beállítani szemenszedett hazugság, amint az is, hogy nem lehet jobb, mert a működőképesség és az önrendelkezés forog kockán, de újragondolásról nincsen szó.

Nemzetek közti demokráciáról beszélnek, amivel eltakarják a valódi szándékot, minthogy fából vaskarikát akarnak csinálni, kisméretben működőt birodalommá tenni. Azaz az emberek választásának mintáját kiterjeszteni nagyközösségek érvényére, mintha ilyen társadalmaknak lenne tudata, s persze vállalkoznak rá, hogy helyettesítsék.

Elárulva a gondolkodó embereknek, hogy igen szűken képesek csak elképzelésre a saját szerepüket illetően, a hatalmi helyzetüket sosem adnák fel, s ezzel vége is. Mármint a hirdetett demokratikus elveknek, hazugságként ellenkezőjét támogatják, mint a legjobb keresése, semmit ne keressenek mások rajtuk kívül, ne legyen ellentmondásuk.

Pedig már a hírközlő eszközök oda-vissza lehetővé teszik a minden egyes embernek a részvételét a köztájékoztatásban, így döntéshozatalba is bevonhatók lennének. Akárcsak a nemzetek és államok az egész emberiséget érintő kérdésekben, de hát előbb meg kellene állapodni szabályokban, amiket egyelőre a régi világ diktál.

Pedig már sokkal több újság tudható azóta, közös tettek is átfogóan megszervezhetők, a korona kerüljön át mindenki fejére, ebből nagy küzdelem lesz még, de el kell végezni.

Hogy van-e szilárd talaja a társadalmaknak, és az mi, nemhogy válasszal nem rendelkezik, de a kérdést sem teszik fel, hiszen nemleges választ nem akarnak adni, jobb, ha rejtve marad a dolog. Arról van szó, hogy a régi világban igencsak ritkák voltak a háborúk, nemcsak időben, de terület nagyságot, kiterjedést tekintve is, mígnem újabban az egész Föld megszenvedheti.

Annakidején ezért az egyik, de a másik fél is, hirdethette az isteni elrendelést, aminek a harctéri csaták csak igen kicsi hányadát jelentették, túlnyomót béke nyújtott. Viszont ott is jelen volt a szent rend alapvető meghatározó mivolta, arra építették az élet összefüggéseit és távlatait, kis és nagy gyakorlatát naponta és évente.

Amikor felborították a modernség csalárd, sőt pusztító elméletével a világot, nem maradt hivatkozható tekintély, irányadó okosság, minden addigit avittként eldobtak. A következetlenség akaratossággal jött világromboló szerepkörbe, nem kiválóság tett vezérré valakit, de alantasság csúcsa, persze, hogy az ő jellemét meghamisították.

Azaz úgy láttatták, és egész vastag réteget kezdtek alkotni, működtetni ez érdekében, hogy többet ígérjenek, mint amire képesek, süllyedékessé téve az erkölcsi eszméket.

Miután úgy hatezer éve az erőszakot ez emberiségre szabadították, meg kellett tanulni együttélni vele, védekezni ellene, és művelőinek alkalmazkodni.
Olyan magatartást felvenni, amit a saját közösség, a harcra megbízó megbecsül, hiszen eredményt hoz, ámde ők nem követnék el, mert nem lennének képesek rá, tehát tisztelni illik.

Ez volt a hősiesség dicsőítése, annak minden velejárójával, mert akkor már elviselhető a vadállati viselkedés, csodálható gazdagságot hozó zsákmányszerzés.
Csak éppen ez a mai szem számára sem nem elfogadható, sem nem példaadó, mégis a művészet által közvetített felénk tanulságképpen, csakhogy kétértelműsége igen káros.

Hiszen még mindig csodáljuk és megbocsátjuk a hősök, vezérek kegyetlenségét, különösen ha leleményességgel párosul, legfeljebb – mi nem valós – isteni akaratot látunk benne.
Mert valójában csupán kiélték állatias hajlamukat, amiként később a történelemben sok elfajulást látunk győzők részéről, de az nem eredendő emberi természetünk amúgy.

A Ne ölj! parancs azért általános, nem marad életben senki, ha mindenki megszegné, végén az egy győztes már nem tudna szaporodni, mit az atomháború sokkal durvábban elintézne.

Nézve a műholdképeken a felhővonulást, hogy sávosan öntözi országunk területét felhősűrűsödés, melynek széle csak permetez, isten kezében lévő locsolórózsát látok.
Ahogy lengeti az égi kannát, fröccsen a víz a magyar tájakra, nem fárad a karja, egész nap s éjjel is teríti pásztázva a nedvet rá a világra, aztán visszalendülőben szintén.

De akkor már száz kilométerrel odébb öntöz, van gondja minden négyzetcentiméterre, mélyre szivárog az áldás, a növények hálás szívvel emelik fel fejük, mintegy köszönetet mondva.
E gondoskodás milyen üdvözítő tud lenni, és mennyire hiányzott előtte hónapokig, meg aztán máshol túl sok eső ömlött le gyorsan, árvíz jött, s már létfeltételeink fenyegeti.

Pedig a nagy tudóstól tudjuk, hogy isten sosem szerencsejátékkal mulatja az időt, kimért pontossággal működik a természetnek mondott mindenségünk, ha a kis és a nagy képet nézzük.
A parányokat és a csillagokat, a közép viszont sok kiszámíthatatlanságot mutat, így még elégedetlenek is lehetnénk, de tudjuk, ez a környezet az, amely tőlünk függ igazán.

Hiszen mi használjuk, mi vetjük be gabonával, gyomlálunk gyom ellen, kapálunk kiszáradástól, öntözhetünk is összegyűjtött vízzel mindig, kezelt módon örömünkre szolgál időjárás szeszély.

Ha gyógynövényt rágogatva meghosszabbíthatod az életed, tedd azt, ha leszokhatsz dohányzásról, tedd azt, próbálj ki mindent, amit mondanak neked idősebbek, tapasztaltabbak, nem fogsz csalódni.

Mármint a gyógynövényekben, mert emberekben is csak addig bízhatsz, ameddig igazán egyszerű eljárásra esküsznek, és attól kezdve már te leszel, aki igazolta s hirdethet eredményt.

Fűben-fában orvosságot hangoztatunk ugyan, mégsem tanultuk meg használni azok erejét a mindennapokban, ahol betegség gyökere befurakszik sziklaszilárd hit repedésébe. Gyógyszert nem fog felírni az orvos olyanra, amit nem tudunk tünetként előadni, csak érezzük a rossz irányú változást, vagy rossz szokásunkat kellene megszüntetni, s azzal nem foglalkoznak.

Nem törődik velünk az orvostudomány úgy, mint anyánk, nagymamánk, széltől is óvva, táplálékot bajmegelőzésre adva, mert ha ezt megeszed, bikaerős leszel, sebed beforr, nem fog a kór. Rajtad, akit úgy elkényeztettek gyerekkorban, s aztán mennyire hiányzott ez a biztonságos létezés, s akkor már hamar elkaptad a náthát, pedig korábban hajadonfőtt jártál télen is.

Ölelő karok mellett vigyázó szemek óvtak minden változástól, amit felfedezni véltek, nemcsak kedvenc voltál, de kedvedben jártak, tudták, mi jó neked, törődtek veled, mi most hiányzik.

Kitalált világot igazgatni is könnyebb, ha sikerül elhitetni, hogy a múlt tényleg olyan volt, mint amilyennek ábrázolják, nyereséget hoz hazugság, felerősít itt, legyengíti azt. Mert ha a győztesség máshová kerül dicsfényként, mint ahová tartozott a valóságban, gyengült emlékezet gyengíti az erőt is, mi adta, új birtokos bitorló ugyan, de előnyhöz jut.

Így osztozott a múlton alávetést gyakorló, arra szakosodott rétege közösségeknek, s nyomta feledésbe, ha csak tudta, hogy másként is lehet élni, voltak egyenrangúságban élők. A kiirtásukig fajult mindez, ha nem tudtak védekezni, s aki igen, ott is csak nyomokban maradt fenn az üdvös eljárás, kiegyenlítő módszer, hogy végül mindenki egyformán boldogul.

Részesül égi áldásból, rontásból egyaránt, a közösség újjáépíti leégett házát, ad katonát védelemre, de marad más gyerek is a háznál, mindenre jut gondoskodás, hála. Megújulásra is, igazi pihenőnapra, amikor gyakorolhatja túlvilági hitét, amely túllép ugyan lelki megpróbáltatáson, de visszakanyarodik hozzá épületesen.

Hoppon maradtak mindig a hódítók, túlnőtte őket az igaz erkölcsiség, majd emlékezés valahogy mégis feltámasztotta, visszahozta, a korábbi jól bevált kéz- és észügyességet.

Kell-e szívtelenség hegyet elhordani, vagy csak a haszon lebeg kőbányát nyitandók szeme előtt,[473] nem fáj nekik a tájseb, vagy nem is gondolnak rá, hogy a felszín alatt más is rejtőzhet, mint kövek? Nemcsak a régészeti leleteket kellene feltárni, hanem annak a helynek a múltját is, – mi történt arrafelé, évszázadok, évezredek előtte hosszú történelmünk eseményeként?

Kik jártak arra, hol pihentek meg, volt lakásuk, váruk, városuk, hogyan néztek végig a hegyen, ugyanúgy van-e megőrződve, vagy földrengéstől megváltozott kissé, mi köthető tehát hozzá? Új hódítók mi nem vagyunk, nem áll érdekünkben eltakarítani az útból az elődeinket,

[473] Egymás közt terjed a hír, hogy a csobánkai helyoldalban folytatnák a kőbányában a kitermelést, majd hulladékkal töltenék fel és termőföldet hordanának rá. A helyiek tiltakoznak és mindenáron szándékukban áll megakadályozni.

mint akiknek azok sokkal másutt tanyáztak még nem túl régen, itteni akkor nincsen köztük.

De ezért ne lehessen az őshonosoknak se! – erről gondoskodik mindent leromboló önkény,
ami aztán nem áll meg épített örökségnél, áldozatául esik a természetesség is.
Pedig a kutatást szintén elősegíti, ha legalább a környezetfelszín azonos marad,
lépésről-lépésre visszafelé felfedezni, az ábrázolásoknak pontos mintaadóját.

Lehet, eszünkbe sem jutna már, mi nyomra vezet, ha a helyén üresség tátongana, vagy tele
tömnék hulladékkal, mesterséges alakzattal, ahogy most ősi központi helyünkkel tervezik.

Tündér a népmesékből ugyan mért kedves nekünk? – hát, azért, mert szeretnénk találkozni vele mi
is, sőt, hogy álljon mellettünk, lebegjen fölöttünk, óvja lépteink, hogy gödörbe ne lépjünk soha.
Vagy simogasson lágy szellő képében, s netán, ha megérdemeljük, a kezével is, ültessen be
a fürdősóval kellemesített vízbe, legyen a hátunk orvosa, dögönyözzön mesterien.

Főzzön finomat nekünk, vagy tanítson meg, miként kell egyszerűen elvégezni ezt a naponta
szükséges feladatot, élelmet tenni üres asztalra, de olyat, nyaljuk utána ujjunkat.
Legyen ő nekünk a szépség, kire tekinteni kellemes érzéssel tölt el, elkísér utunkon
a jó érzés, hogy ő vár ránk, mikor kemény munkát végzünk, amit aztán ő értékel, jutalmaz majd.

Álmainkban szintén ő bukkan fel régóta, ha ismeretlenül is, őt kívánjuk felkutatni,
legyen betöltője életünk szép értelmének, amit csak vele tudunk igazán elképzelni.
Mert az ő neme nemes, kiemelkedő többi embertárs közül, őt ismerjük meg legjobban,
s bárhol járunk, velünk van gondolatban, betérünk hozzá örökös mesebeli pillanatunkban.

Örökségünk a természet csodája, szépsége, amin a környezetet értjük leggyakrabban, de
becsülni igazán a divatos helyeket, sőt felkapottakat szokás, pedig mindegyik érték.
Úgy a táj, mint a földből kijövők, főként a víz, mely lehet forró is és gyógyító hatású, ha
nincs elszennyezve, ami manapság gyakori lett, pedig helyreállítani aranyárba kerül.

Védeni, óvni tehát nemcsak felszínt kellene, mert a mélyben nemcsak ásványok találhatók, de
az emberi múlt nyomai is, ha érzékenyek vagyunk a megmaradt jelekből jelzést olvasni.
Nehéz persze, pedig egyszerű a dolog, csupán ismerni kellene jobban a hely történetét,
nem azt, amit a könyvekbe beleírtak, hanem amit a hely évezredek során hordozott.

Mert a Föld minden táján volt ókor, középkor, nemcsak ott, amiről a krónikák beszámolnak,
s leginkább azzal találkozunk, hogy kis terület emberi viszonylatait húzzák rá a nagyra.
Pedig ott más volt, amit eddig nem tárhattak fel, mert az elnyomás a gyökerekre is kiterjedt,
de ha helyiek kezükbe veszik kutatását őseik viselt dolgainak, sikert érnek el.

Ez serkenti változatlanság ellen harcolni, ha kell, a rendszeres feltárás természeti és
szellemi oldala előtt megnyitni terepet és szívet, hogy megtölthessük időtlen élettel.

A gyöngy szóban nemcsak hangzás szépít hangulatot, ínyre tapadó nyelvünket felszakítja a gyé,
hanem a tartalmát is sejtjük valahol mélyen, szívünk tengerfenekén, bársonyos kagylóbélben.
Megjelenik az áttetszősége, fehérsége, mint legbarátságosabb emberi tulajdonság,
míg a szeme tekintése fényeket villant, s e gömbölyűség a legtökéletesebb alak.

Van belőle párban felezve több is, csak dudor néven emlegetve közönségesen, de tolul
fel érzés érintésre, költőt meghazudtolva, szépeket mondana ujjunk ívét tapintgatva.
Ha beszélni tudna, de csak hatásokat juttat el felfogóképességünket próbára téve,
amint egész lényünk látványába beleremegve, s elképzelve, hogy minden darab ilyen lehetne.

S e füzér boldoggá tenné az emberiséget, mert mindenkinek jutna ragyogó öröméből,
minek feneketlen kútmélyén még tovább lépünk, egymás felé, ne csupán ütközzünk, de öleljünk.
Györgyhéjat azonban hiába feszegetsz, nincsen bejárata, ne is legyen, mert mind személyiség,
szentség, létrejöttében isten a főszereplő, öntörvényű is, kikezdhetetlen elvont erő.

Birtokos társa lehetsz, ha nyitva befogadod, de legyen lelked legalább olyan selymes, mint volt
létrehozó szülőburka, hasonlíts rá, révedj, célozd őt ama magas szinten, ahogy ő téged.

Kereső hittel, nem hangoztatott alázattal, nem elvesztett bizalommal, józan várakozás
szelíd örömével, fára mászó gyerekkedvvel, marandó élményforrást megbecsülve éljünk,
Sosem szomorú szívvel, de megértő, megérző lélekkel, enyhe kétellyel, örök vidámsággal,
kedves odafordulással, együtt dalolással, sírig hűséggel, rosszat feledéssel, élénken.

Nincs sok értelme komor komolyságot magunkra erőltetni, feleslegesen megalázkodni,
belebonyolódni felszínes hazugságokba, erőltetni a lehetetlennel határosat.
Sem állandóan vágyainkra gondolni, állva maradni, mikor már mindenki mozgásba lendült,
megígérni lehozni a csillagot az égről, belefeledkezni álomvilágba felnőttként.

Valamiféle kiegyenlítődésre lehet törekedni és elfogadni ami szembejön,
mert arról is tudjuk, amint minden másról, hogy a hozzáállásunktól függhet igazán a sorsunk.
Okosabbak vagyunk ám, mint elsőre látszik, így az a helyes, ha még egyszer, vagy többször pillantunk
a tárgyra, tervre, ajánlatra, megállapítás ránk irányuló élére, józanok maradjunk.

Hitünk megőrzi jókedvünket, erőnk testünket tartja karban, viselkedésünk megfelelő lesz,
ha céllal rendelkezünk rövid- és hosszútávra, megszolgálva sok kicsiért, kiérdemlünk nagyot.

Lélek magasán színes a világ, mélyén pedig színtelen, azaz nem szürke vagy fekete, ahogy
sokan beállítják, hanem másként működik a megfontoltság, mint felszínes lobogás árja.
Áradata, virágzása, mi az élet sója, fűszere, míg az elvi háttér kiküszöböli
az érzéki, érzelmi hatást, úgy összegzi az elvontság színterén a tanulságos szándékot.

Hogy ne legyünk gépek, sem csélcsap csikók, cicák, jó ez a színe-visszája elrendezés, másik fele, oldala is előjöjjön mindennek, ne lehessen megtévesztés egysíkú beállítás.
Mert a természet így is tartogat meglepetést eleget, csak győzze felfogni és feldolgozni tudást tudománnyá tevő igyekezet, ami nem mindenki sajátja, a legmagasabb szinten.

De az alacsonyabb is mind fontos, egyénileg tovább vitt és módosított derékhad, megnyugtat a mindennapokban, ettől biztonságos, bátor a szeretettel végzett munka jó lelkülete.
Felnőve gyerek világrahozatala lesz a szent kötelességszerű érzésünk, önkéntelenül, azaz nem érezve kényszert, ami miatt még az elmaradása sem okoz jó esetben gondot.

Előnye viszont ismétlődés megerősítő mivolta, lelkünk kiterjed nemcsak párunk felé, hanem újat alkotásunk köszön vissza, mert az utódunk világfenntartásban lesz folytatónk.

Amikor valakivel csak órákat töltöl el, de napoknak érzed utólag, olyan dúsan telt, annyi minden történt, lett érintve szóban, közös élményként hatott külső esemény nézése is, akkor tudod, hogy jó helyen jártál, és hogy jóval találkoztál, mert lelki társra leltél, akivel félszavakból értitek egymást, kiegészítő a mód, ahogy a másik mondatába kapcsolódsz.

Inkább ritkaság az ilyen, és megtévesztő tud lenni, ha nagyon szeretnél valakivel szoros barátságot alakítani, mert fegyelmezett vagy, amikor hallgatod, nem lankad el figyelmed.
De az eredmény mégis lesújtó lehet, egymás mellett elmenni látszik a gondolkodás, kevés az indulás indulata, nem tart ki soká, és lassan bánni kezded a ráfordított időt is.

Hol tehát a kapocs lényege, vagy miben, – ott, hogy ráhangolódjatok közösen felidézettre, mielőtt a másik megszólal és befolyásol, mert amikor szól, az már visszaköszönő legyen.
Egyébként is élmény azt látni, mennyire együtt mozog gondolati síkon ismerősök hada, előzetesen ugyanazt tanulták, tanultuk, és abból, azért közös a kiindulópontunk.

Ekkor a rögtönzés menete nem lesz zavaró, olyan, mintha amit hallok, énmagam találtam volna ki, s kapcsolódva hozzá megerősítem, igazolom, azaz jobban bízhatunk magunkban.
És e bizalomtól nő hatékonyságunk, már olyant is képesek vagyunk kitalálni, mikor szó szót követ, amit egyedül sosem fedeztünk volna fel, és ezt a gyümölcsöt magunkkal visszük.

Építeni, építeni! – milyen múlhatatlan ösztön, kunyhót, házat, palotát, templomot, várat, várost, és aztán felhőkarcolókat, amikor elfogy a hely a városfalon belül, eszesen.
Nemcsak a hideg ellen, kényelemhez tartozik berendezés, eszközök, szerszámok rendes helye, aztán a terményt is tárolni kell, állatoknak szintén jobb ólban telelni és szaporodáskor.

A nagy különbség megmutatkozott a lakásban emberek között, de tévedésben vagyunk arról, hogy osztálykülönbség ebben jelentkezett volna, a középkor gazdag embere is fázott télen.

Inkább az okosság jelent meg a tapasztalat cselekvő, alkotó felhasználásával, ma úgy mondjuk, hogy a vályog jól szigetelt, jobban, mint a kő, cserépkemence jobban fűtött a kandallónál.

A tisztálkodást hanyagolták nyugati urak, míg magyaroknál a fürdés szinte szertartásos,
a ruházkodásban sem szolgál kényelmet pompa, az irha és gyapjú viszont jó szolgálatot tett.
És a nagyon megnövekedett létszámú mai emberiség is elsődlegesen építeni
szeret, a rombolást meghagyja háborúk őrült viselőinek, világos, hogy az értelmetlen.

Amint az építőanyag teljesen újonnan vásárlása, tessék a régit beépíteni
újra, s nem lemondani saját kuckóról sosem, teremtéskorona nem lakhat szabadég alatt.

Étel-ital szeretetünk nem pótolhatja a szerelem áldásait, vagy fordítva, de ezen
nem szoktunk elgondolkodni, hanem rohanunk az egyik után fiatalon, másikért öregen.
Vagy csak megadjuk a módját, beérik a termés, mit az életszeretet érlel bennünk, ha van még
szerencsénk is a szorgalmunk, kitartásunk mellé, és alapos és megfontolt kapcsolatot tartunk.

Valaki felé, s nekünk legjobban megfelelő ételek felé, amibe gyakran hiba csúszik,
mert előzmények befolyásolnak végeredményt, ahogy nevelik párunkat, termesztik az ételt.
Természetesség lenne a követelmény, amit a szükségesség, sőt szűkösség gyakran felülírhat,
aztán csodálkozunk, mennyi minden kimarad a választékunkból, s műveltségi szint meghatároz.

De a természet ereje bennünk mégis áttör, olyanná válhatunk, ahogy elhatároztuk és
van elég türelmünk, szorgalmunk kivitelezni, és már párunk is örülni fog a változásnak.
Révkalauzok vagyunk a sziklás hajóúton, hogy elkerüljük a párkapcsolat buktatóit
és valamennyire a táplálkozás mérgeit, megtévesztő hamisításait, sikeresen.

Valójában az iskolának is ezekre kell felkészítenie, különösen manapság, hogy
a szakmát leginkább a munkahelyen, ottani különleges követelmények szerint tanuljuk.
A tudás olyannyira előkészítetten jut el hozzánk, mint az elősütött, -főzött étel, így
a mi előkészületünk az életre fontos feladatunk, feleljünk meg neki minden áron.

Mikor nincs időd elgondolkodni még azon sem, hogy szaladnak a napok, már megint eltelt tíz nap,
cseréled a kombuchádat, akkor tényleg gyorsan mennek, rohannak, ha ez mondható az időre.
Mert bizonyára az idő egyhelyben áll, és mi mozgunk körülötte, és ez maga a Nap csillaga,
éltetőnk, belőle lövell ki az életerő magja, sugara, azaz a fény folytonos sugár.

De a tudomány szerint adagokban terjed, csak felfogóképességünk mossa össze folyammá,
amint az idő eltelésében is látnunk kell eseményeket, amelyek történésszerűek.
Ahhoz képest érezzük az idő múlását, amit csinálunk, vagy ha nem csinálunk semmit, unalom
fogja lelassítani az időmúlást, pörgést pedig mi vihetünk bele, mulatva, csábulva.

Belefeledkezni is szoktunk valamibe, de akkor jóízű lesz magunk rajtakapása, hogy
szinte létezéstelenül zajlott, ami történt, ott voltunk ugyan, de lélekben messze hatoltunk.

Az örökkévalóság megcélozása szintén a mulandóság legyőzése időtlenségbe,
áldott állapot, mikor teljes pompánkban tudunk virítani, szellemi testet öltve szabadon.

Ezért aztán gazdálkodnunk kell az idővel, jó időbeosztással élve, kitartani végső
időkig, midőn ég és föld eggyé válik, ember megistenül, a világlét értelme föltárul.

Rá vagyunk utalva más emberekre, de ezt nem érezzük úgy, hogy rászorultak vagyunk, mert a
kölcsönösség minket is bevon valamilyen szinten a folyamatba, s az kiegyenlítődik.
Már igen régen nem egyedül tevékenykedünk, s nemcsak a közvetlen társak vonódtak be ebbe,
ott különösen nemzedéki átadást nyújtva, hanem távolról érkeztek különlegességek.

A munkamegosztás kifejezés igen nagyon leegyszerűsíti ezt a szervesen kibomló
rendszert, melyet élettel töltött meg mindenkori elődök csapata, serege, ki tudja, hányan.
Ha közelebb jövünk, az rajzolódik ki, hogy az újabb korokban leginkább élvezetek iránt
történt az érdeklődés, és ez a szellemiek terén volt fokozottabb, fényűző szükségletként.

A munkamegosztó elmélet nem is tud sokat kezdeni vele, leprimitívezi, babona
számba veszi a „hiedelmeket”, holott, igen, az a lelki kielégülést szolgáló cél volt.
S ha olyan cél ma keveseknek adódik, mert a puszta anyag életrajzaként tekintenek a
világra, az kevesebbségünk jele, mert mi is eltűnünk egyszer innen, s nem mindegy, milyen módon.

Főként a nyugalmunkat biztosítja közös hit, minden percünk legyen egész életünkben észnek
is megfelelő az érzelmi töltöttség mellett, s ezt a minden emberben lévő istenáldás adja.
Afelé törekszünk, azért cselekszünk, miközben végsősoron csak így járhatunk jól, göröngyös út
lehet, de az üdve sima, a boldogság másoktól ered, bennünk fogan, összességé valódi lét.

Boldog, aki él, mert az nem külön öröm, hanem természetesség, csak hiányát érezzük, ha
kilyukad valahol a környezethez fűződő kapcsolatunk és beárad a gonoszság átka.
Halkan jön és alattomosan árt, leküzdeni nehéz, mert nem tőlünk származik, az sem boldog,
aki okozza, sőt, fekete hullám végpontja, sokan megszenvedték őelőtte is ugyanazt.

De ne róla beszéljünk, jobb elhallgatva kívül rekeszteni tudatunkon, hogy ne ismétlődjön,
és már tőle mentesen intézzük a továbbikat, éljünk úgy, mint teremtődés kialakította.
Azaz annak mi ma is részesei vagyunk, de nem belegondolva nagyon, mert szédítő az a
tudat, hogy kinek eszközeiként alakítjuk a jövőt, az új módokat, az irányt, hogy merre.

Merre van az előre, vagy jobb visszafordulni a rosszaságból, oldalra kanyarodni akadályt
megkerülve, minden bonyolultságon átlátni, megigazulni, mert úgy egyszerűbb cselekedni.
Jöttünk, ha nem is a semmiből, de majdnem onnan, aztán hozzánk vezető út teljesen beszakadt,
de ahol baktérium van, ott lesz elefánt és ember is Crick szerint, s közelebbről, de itt vagyunk.

S mivel öntudatra gyúltunk, látjuk körülöttünk a világot, amely így egyedül a miénk, de az
alapját nem magunknak köszönhetjük, így aztán kell is köszönnünk, de csak sejtjük, hogy kinek.

Kinek-minek, vagy úgy, hogy az csak emberi üres találgatás, de jólesik a lelkünknek, segít
nemcsak eligazodnia az útvesztőkben, de a túlélés záloga, hogy legyen mindenki boldog.

Megénekelni legjobban a szerelmet lehet, és ahhoz mindenki ért valamennyire, azaz ezt gondolja a többség, aztán vagy beleesik, vagy csak azt reméli, hogy vele is megtörtént már. Leghitelesebben a népdalok adják vissza a felemás érzést, hogy mindent odaadna a kedvese kedvességéért, de ha nem akarja, a másikat két ló sem húzza közelebb őhozzá.

Másrészt, hogy miről van szó, onnan tudjuk igazán, hogy dalolnak róla, és emlegetik mindenhol, még előtte is mintegy felkészítésképpen, hogy a szüleid fiatalon milyen szép időt éltek. S ha belépsz abba a korba, mikor megértél rá, ne legyen meglepetés, de úgyis az lesz, nem tudsz magadnak parancsolni, a vonzás kipenderít megszokott állapotodból, s lesz értelme élni.

A másikért, a másiknak teljesíteni, hozzá fordulni lépten-nyomon, feltüzelt tekintettel, ziháló lélegzettel, és a szavad elakad, az ölelésben, a csókban, teljessé válasz vele. Persze hogy nem szeretnéd, hogy vége legyen, se a pillanatnak, se az élvezetességnek, de ha beteljesületlen a szerelem, a lélekmasszázs, reménykedés hídja még akkor is örök élmény.

És aztán rátör a valóság ökle a boldog szerelmesekre, el kell távozni egymástól, még hónapokra, évekre is néha, háborúba menni, ahonnan a visszatérés fájó kétség. Ezért aztán szabályozni sem lehet, sem tanácsadás nem lehet érvényes, mert minden eset más, a szerelmes párnak kell úgy igazítania kapcsolatukat, hogy boldogságuk megmaradjon.

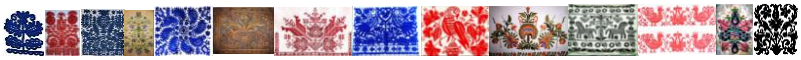

A hasznossági elvet mintha nem követnénk már, helyette bizonytalan, hogy mi meghatározó, a lényeg, hogy oly sarokpont lett szemétbe dobva, ami ősidőktől fogva elkísért bennünket. Mert hogyan másként értékelnénk eszközeinket, melyek eredetije a régmúltban gyökérzik, amire valók voltak, az hasznos jelleget öltött, megkönnyítette a munkát s helyettesítette.

Vagy a lakás kényelme vitán fölül áll ma is, hogy hasznos, és a konyhaművészet nemcsak enni-inni ad, de még agyfejlődést is hozott a főtt étel fogyasztása, s akkor ott van még a ruha. A csizma, a cipő, a kabát, a meleg alsó, nincs hasznosabb hideg ellen, mint bunda, szőrmesapka, és folytathatnánk a sort, mennyire szerep szerint értékeltünk korábban használati tárgyakat.

Csak később jött divatba a divatozás, hogy már eredeti feladat, mit ellátott, háttérbe szorult, szinte csak jelzésszerű, értéke nem több, minthogy szép legyen, díszítsen hordozót, viselőt. Odáig menve, hogy vékony testhezálló páncél már könnyen átvágható lett erős karddal, és a tanga nevű bugyiban meg kifagy a feneke a lányoknak, de büszkén viselik, hiszen trendi.

A cicoma és a cizelláltság került előtérbe, luxuscikkek ugyan mutatnak észszerű célt is valamennyire, de leginkább drágaság miatt kedveltek, hiszen csak keveseknek lehet. A nagyobb baj ott van, ahol kihasználják testünk szenvedélyre hajlamosságait, rászoktatnak semmi hasznot nem hajtó szerekre, szertartásra, hogy mint szórakoztatás vegye el józan eszünk.

Mennyi állat az égen, benépesítve, mintha mindenki állatkertje lenne, képzeletbeli,
hiszen nem hús-vér, szőre, szárnya sincs, csak rajzolt alakzat köszön ránk időnként magasból.
Vannak ott mások, tárgyak, ember is de, kiemelt az állatsereg, adja magát hasonlatosság,
ahogy az életben tapasztalták, azt vitték fel, legyen örök emlékeztető, ahogy lenn, úgy fenn.

Ám ez egyszercsak megfordult, és diktálni kezdte az ég a földit, az elvontság előírta az
elevent, a csontváz az izmot és a bőrt, a szín a színtelenből jön, ahogy a kedvünk istentől.
Mert ő adja belénk a hitet, hogy nem dől össze felettünk a ház, nem szakad ránk az ég, beteg sem
leszünk, vagy ha igen, meggyógyulunk, átlendít a nehézségen a mindent megoldó eszünk s erőnk.

Berendezkedtünk ebben a világban, bútorzat a reménység, a kitartás, az eredmény s öröm,
munkálkodva igen jó elfáradni, pihenten ébredni, valójában mindenki lehet boldog.
És az is, még aki panaszkodik, az is, hiszen kimondhatja, mi a baja, mi bántja, s ezzel
a kilábalás talajára lép, aztán mások segítsége szintén jól jön, viszonzást nem kérnek.

De majd adunk, ha nekünk sok lesz, abból, mert ők is így tesznek, csak nem mondják, hogy a feleslegestől
szabadulnak, még ha az szellemi ajándék is, nem akarnak megcsömörölni a jó sok jótól.
És az égre mindig a lényeg lesz fellőve, hisz a lényegtelent ilyen szinten szégyen kísérné,
ezért jó érzés birtokolni eféle tudást, sok ezer év megfontolása rajzolta égre.

Mi lenne, ha egyszer ránk bíznák, engednék nekünk életünk vezetését, szabadon eldönthetnénk,
mit akarunk, mit tennénk szívesebben, mint amit most kényszerülünk, mert különben rosszul járhatunk?
A válasz valószínűleg nem azzal kezdődik, amire a kérdés irányul, nézzen mindenki
kicsit magába, hanem azzal, hogy kik és miért tehetik velünk, meghatározzák, mi történjen.

És mióta van ez így, hogyan alakult ki, hogy minden lépésünket előre megtervezik az
arra hivatottak, emberek és intézmények, s lehetséges-e ez alól kibújni majd egyszer.
Arról nem esik szó, mivel nem tudják, hogy már volt, előfordult, teljeskörű szabadság, hol s meddig
az emberiség múltjában, pedig meglepően hosszú ideig és mindenre kiterjedően.

Csakhogy akkor nem kellett ezt tudatosítani, mert magától értetődő volt, szükségletirányt
értelmező, előrelátó és gondossággal cselekvő, megvalósító, sőt beteljesítő.
Senki nem végezte el a munkát senki helyett, aki „hadrafogható” volt, és ez tett bennünket
olyan emberré, aki felelősségteljes és tudatosan rendezi be a körülményeket.

Ez szakadt meg a rabszolgasággal, ami csak a hadifoglyokra vonatkozott eleinte, de
evés közben megjött az étvágy, kiterjeszteni békeidőre is, és leigázva mindenkit.
Kivéve leigázókat, de ők sem szabadok, mert köti őket az üzlet, a nagy haszonnal járó,
hogy másokat dolgoztatnak saját célra, s bár nem ingyen, de sokszoros szorzó megüli gyomrukat.

Ha megkeményedik az ujjam hegye, puhább lesz a bőröd tapintása, ami a kemény munka
eredménye, no, nem pénzben kifejezett haszon, hanem érzéki jutalom, valóság hatalom.
Mennyi minden van, ami nem egyenesen szokott előjönni bennünk, de ezen ne görbe utat
értsünk, hanem fordítottat, háttérből kijövő hatást, nem számítunk rá, de majd számolunk vele.

Ilyen a lelki tényezők léleképítése, tűzben edzik a vasat, minket is leforráz a
hidegzuhany, ha lelkesedésünket úgy éri tagadás, hogy megalapozott, hamar belátjuk.
Csakhogy ilyet ritkán engedünk magunkhoz, kevés ember jut hozzá, hogy őszintén nekünk eshessen,
elővigyázatosak vagyunk, ezért nincsen jó kapcsolat dögivel, ritka mint a fehér holló.

Mert nehéz megérteni, hogy akarhat jót nekünk, aki belénk mászik, hogy megállítson, ha kell, mert
látja, szakadékba tartunk, falnak rohanunk, s nincs veszélyérzetünk, az életünket mentheti meg.
Érdesített lelkünk jobban örül finomságok csodájának, mint ha puhán észre sem vesszük,
unjuk a banánt, megcsömörlünk a sok jótól, kell kiábrándulás belerángatása reménybe.

Várakozásba, és mindjárt más lesz a leányzó fekvése, mi lesz, ha nem jön el, aki ígérte,
esőfelhő takarja el Napunk fényünnepen, teljesítménybénán találjuk magunkat hoppon.
Ha nem is minden, de szinte az élet túlnyomó része így működik, játszva velünk, kecsegtet a
tudatos része és irányít a tudattalan, tervezhet az ember, de isten az, aki végez.

A közönséges beszéd gyorsan terjedőben van, olyan ez, mintha durva sitten kellene járnunk,
a finomlelkűeknek mezítláb, mintha visszahordanák az építési törmeléket, mikor
már kész a lakás, sőt ki van takarítva, hiszen gyermek isteni tökéletességben születik,
a szülői kedvesség is istenarcot mutat neki sokáig, s a nevelésügy is csodásat.

Szép világot legalább, hitet és gyönyörködést benne, az emberben magában, alkotásai
reménységet és megelégedést felkelteni egyaránt képes tulajdonságai képében.
De honnét elégedetlenség beszédmódja, káromkodni olyankor szokás, ha nem sikerül
valami, s nem érezzük hibásnak magunkat, de azért mi ütöttünk az ujjunkra kalapáccsal.

Honnét a méreg a beszédben, vagy talán nincs is, csak eltanult, sőt ellesett divat ez is, felnőtt
utánzás, kivagyiság, nagyzolás, ám elcsépelt lett és már megszokott szélsőség használójának.
S nem érzi közben mocskos száj undorító szagát, ahogy a börtöntöltelékkel volt szokás egy
szintre tenni az ilyen embert annakidején, hogy mikor, hát bizony, istentelenség idején.

Benne nem volt szabad hinni, de az erkölcs magas polcra volt helyezve, s igaz, hazugsággal terhelt
volt, mi egyúttal erősített vallásosságot, s földi szabadsághiányt pótolták szellemiek.
A hittárgy a végtelenség volt, s ez látszik hiányt mutatónak ma, az élet lefokozódottan
nem szentséges arccal derít beszédet azoknál, akik nem látnak tovább egyéni törekvésnél.

Veszélyes a világ egészéről gondolkodni, mert nem látunk bele minden összetevőjébe,
és a tényezők éppen az eféle képzetek mentén tevékenyen átalakítják a képet.
Ezért aztán ami a tervünkkel kapcsolatos tapasztalat, messze elkerüli jóslatunkat,
leginkább szembemegy vele, mert hiszen cselekvés a lényegi alkotó elem, nem a képzelet.

Ugyanez igaz az ellenvethetőre, – hogy az adatokat valóság szolgáltatja számunkra,
így abból kiindulva igenis célba érünk, – mert a mérést magát nem tehetjük a mérlegre.
Másként megfogalmazva ez azt jelenti, földünk egésze, avagy az emberiség végtelenül

több, mint amit vizsgálatunkba be tudunk fogni, suszter kaptafára nem húzható mindenségünk.

Nem véletlen tehát, hogy minderre isteni észt és akaratot találtunk ki magyarázatul,
akinek felfoghatatlanul nagy képességet adunk, vigyázva, nehogy emberszerűvé tegyük.
Viszont ezt a helyzetet nemcsak jól lehet, sőt kell kezelni, hanem visszaélésig rosszra hajlón,
tagadva vagy félreértelmezve viszonyunkat istenséghez, s helyére lépni emberi módon.

Ami mindenképp szűkítést jelent lehetőség terén, megfosztva igen sokszor a többséget, hogy
saját akaratát kövesse, a belátását, s észre hivatkozás sutba dobja a józan észt.
Utóbbi a tényleg elérhetőhöz kötődve, azt bővíteni tudja, így ment a világ mindig
előre, s a tudás-egymásraépülés reményt ad növekvő ismeretünk hitelességére.

Különös dolog az igazság, veszélyesnek is mondják, s ugyan miért? – azért, mert ha birtokában
vagy, az nem mindenkinek jó, hiszen tudást takar, illetve tár fel, ami kisajátítóié.
Legalábbis ők úgy gondolják, érdekükben áll, hogy ne közöljék, visszatartsák, mert a mellékes
haszna nagyobb lehet egyebek terén, titkosan maradva, azaz haszonra lelhet ismerője.

Mielőtt példákat hoznánk rá, nézzük meg azt a hozzáállást, amit oktatásban, hírközlésben
tapasztalunk, hogy erősen szűrtek előttünk ismerethalmazból felénk árasztott adatok.
Szép összefüggésekkel fedik el csupaszságát, meztelen valóságunk szép ruhába öltözött
jelenségként áll elénk, nehogy túl megijedjünk tőle, vigyáznak ránk gondos befolyásolóink.

Például a halál kérdésében, igen késő, mikor megtudjuk, hogy ránk is az vár, pedig jobban
járnánk, ha az jelölné ki utunkat, hogy hogy rövid az élet, tenni kell sokat hosszabbításáért.
Ami hosszán belül történik, lelki gazdagság megszerzésével, értékek növelésével az
embertársak számára, azaz hogy legyen értelme minden pillanatnak, érdemes érte hajtani.

Az élet értelme ez az értelem maga, ezt csak az igazságok elérésekor mondhatjuk
annak, fontos, életünk árán se adjuk alább, s akkor becsület kárpótól minden áldozatért.
Amit az igazság oltárán égetünk el, a szellem napvilágát kimunkálva, kibogozva
útvesztőket hozzá, legyőzve akadályokat, azonosulva a világteremtő erővel.

Különböző érzékenységekkel rendelkezünk, ami nem azonos sem a képességekkel, sem
az okossággal, még csak nem is akaratlagos, hanem önállósodó területünk magunkban.
Nehéz kezelni, beszélni sem szeretünk róla, kis félelemmel figyeljük, mikor mit hoz elő,
ezért aztán nem is került be a köztudatba, s akiről kiderül, hát csodabogárnak tartják.

Látó képesség például, túl távolra persze, meg bele a jövőbe, múltba, amiben az a
lényeg, hogy a helyzet, a személy vagy a történés egy-az-egyben jelenik meg szóbanforgónk előtt.

Neki pedig nincs tudomása róla, miként megy a dolog, de ha megbeszéled vele, rábólint,
hogy bizonyára tényleg teljesen őtőle jön, de belső vagy külső hangként szólal meg neki.

Látomásnak is nevezik, ámde inkább érzés az, valami megerősítése, vagy tiltása,

s ha élőre vonatkozik, nagy beleéléssel magyarázható, szokatlan csatorna áradás.
Valahol ma is, valamikor régen mindenütt gyakorolták, tanították az emberek egymás között, s közvetlen, beszéd nélküli közlésként szólt hozzájuk, indult tőlük, nem akaratlagosan.

Ez a csodás elem tehát megmaradt azután is egyes érzékenyekben, akik így nem tehetnek róla, mégis a középkorban máglya járt érte, elpusztította őket ellenőrző hatalom.
Meg kell tehát becsülnünk, de nem szabadna túlzó módon szenzációt csinálni belőle, mikor embertársunk hamarabb, pontosabban, ügyesebben képes rá, mire mi úgy nem, de csodáljuk érte.

Hú, de szeretjük tudni, mink van, rakosgatjuk, számolgatjuk, kitől, mikor kaptuk, vagy mennyiért vettük, ma mibe kerülne, nincs is ilyen már, viszont igen keveset tartunk kezünk ügyében.
A konyha egy egész nagyüzem, aki keveset főz, süt, nem is használja minden eszközét, de a konyhaművészet mesterei igen, asszonyok leginkább, és nekik nem gond megjegyezni, hol van.

Hogy mi hol van, rázós kérdés tud lenni nemcsak a ruhatár esetében, de a szerszámok szintén el tudnak tűnni, s akinek sok könyve van, ritkán csinál otthon katalógust, csak odanyúl értük.
Aztán az alkatrészek világa forradalmi újításokat kívánt, a számítógép áldás lett e téren, és aztán az adagolás már az egész világra kiterjed, sok helyen gyártanak.

Bizonyos mértékig a szövegszerkesztő és az írástároló képesség levette a terhet a vállunkról, már csak az általunk felhalmozott adatok és csomagok közt kell eligazodnunk.
De azért maradnak kedvenc tárgyak, ékszerek és nyakkendők például, és a változatosság az öltözködésben ruhaegyütteseket kíván, talán mégis minden egyszerűbb ma, mint régente.

Az átláthatatlanság sokszor a szembejövő műsortengerben leledzik, amivel kéretlen is ellátnak minket lépten-nyomon, megőrizni nehéz a sajátunkat szellemi termékek közt.

Nagy kérdésnek mondjuk, amit nem lehet feltenni sem, hivatalosan nem kutatják, történészek is vakok rá, magyarázatként összehordanak mindenfélét, bonyolultan, bár egyszerűbb a tény.
A haladásnak hirdetett népelnyomásról van szó, amit a felvilágosodásnak keresztelt mozgalommal indítottak, hogy kik, az sem ismert valójában, hanem filozófusokra fogják.

Akik nem foglalkoztak szervezkedéssel, sőt már nem éltek akkor, és persze meghamisították, kiforgatták, eltúlozták eszméiket, a mag, mit vetettek, torszüleményként szökhetett szárba.
Ugyanez történt a későbbi forradalmakkal, csakhogy azok elvi alapjában már kimondott eszköz volt az erőszak, a cél szentesítette, s végeredmény világszerte százmillió halál.

Nem természetes módon, de áldozatul esve a kormányzati terror kegyetlenségének, mely nem ismert kegyelmet útjában állók fegyveres megsemmisítésekor, táborba zárásakor.
Mindez az intézkedés, előtte fellázított tömegek mozgatása, hadsereg szervezése, az új államrend berendezésére az eszközök megszerzése nem volt ingyen, valakik fizették.

Ezek közt kevesen, de voltak arisztokraták, ám a túlnyomó költséget bankárok fedezték,

független, becsületes szakértők már feltárták ennek részleteit is, mégsem vált köztudottá.
Ennek az oka csak az lehet, hogy a tömegek kezelése máig olyan feladat, nem lehet
pénzügyi téren függetlenedni, miközben az államok működnek, s így aztán kötve a kezük.

A nagy felfedezések kapujában, küszöbén mindig megtorpan az ember, nincs, aki támpontot
adna, tényleg jófelé megyünk, átsegítene abba a másba, mit rajtad kívül senki sem tud.
Nemhogy nem tud, de ha szólsz róla, ingatja a fejét, kinevet jó esetben, de meg is támadhat, miért
vagy még szabadlábon, vagy lelki kényszerzubbonyba bújtatna, ilyet bolondokházába kell zárni.

Könnyen ítélnek, nem szenvedték meg a kutatás gyötrelmes élveit, útját-módját kitalálni,
miként lehet a semmiből valami, mi még nem volt, mire eddig senki nem gondolt valóságként.
Segíteni szokott, ha be tudod mutatni, hogy miként támadt az ötleted, mint indultál neki,
milyen buktatókat győztél le, mikor volt teljes kudarcérzésed, hogy támadtál fel újra s újra.

Mint kapaszkodtál bele adódó kis szirtekbe, kiemelkedésbe homályból, sík ürességből,
s váltak útjelzőkké aztán egyes eredmények, melyek felhalmozódva tudássá álltak össze.
Veszély mindebben, hogy örökre elveszhet mindaz, amit csak te találtál, ha nem adod át, nincs rá
fogadókészség, sőt, támogatni kellene, hogy kiteljesedjen, mert félkészen nem ér majd semmit.

Ezért megy a világ lassan előre, hiszen csak biztosra megy, aki sikert akar, szokatlanság,
teljes felforgatása eddigieknek nem fog tetszeni, bármennyire igaz és kecsegtető.
Magadnak kell megtenni a döntő végső lépést, akkor vagy készen, ha beindítod közzétenni,
bármi áron, hinned kell, hogy lendületed kitart, ettől leszel meggyőző, s mert hiteles önbízó.

Ahogy előre lépegettünk a tudás terén, úgy nyílt rá tekintetünk, hogy tudjuk, kik is vagyunk,
nemcsak istenlények jelentek meg földünk egén, s végül szomszédunk lett minden ember világfalun.
Hosszú út vezetett eddig, tele áldozattal, halállal, testi szenvedés fájdalmával, – hittel
ugyanakkor a rosszból feltámadásban, maggal vetett jövőben, apránként emelkedő szinttel.

Szeretet ölelte át az egész folyamatot, megnemesítette a munkához hozzáállást,
ahogy az életről gondoskodtak erős karok, együvé tartva kaptak egymásban édes szállást.
Mennyi kézműveség ajándékát készítették, hosszúidős használatra s napi fogyasztásra,
növény s állat tulajdonságokat kifigyelték, valóságot éltek, nem gondoltak semmi másra.

Nem engedtek maguk fölé látvány megkettőzést, mi fejükre nőve bénította volna őket,
de a csillagokra rajzoltak nehézség legyőzést, időmúlásból fakadt, évszakváltásból főleg.
Azoknak a hideg teleknek a túlélése volt sikerességünk eredménye, s lett alapja
minden további vágyaink teljesítésének, a Föld isten kalapja, s hazánk bokréta rajta.

A bűnt sem ismertük, csak a tévedésből hibát, egymást segítettük, nem károsítottunk senkit,
mindent megettünk, ültettünk tyúkot, tömtünk libát, ami akkor történt, ha felidézed, megrendít.
Mennyire ész szerint éltünk, érzelem-közösen, a köz-lelket tápláltuk egyéni tehetséggel,
boldogságunkban úgy osztozhatunk kölcsönösen, hogy méltó folytatást élünk eme mélységgel.

Számít-e, mi hol történt, él-e a hely szelleme? – csak azért nem kérdezzük folyton, mert nem ismerjük a hiteles múltat, elfogadjuk a tanítást róla, s hogy így vitathatatlanok a helyszínek. Ugyanakkor sok helyet mégsem tudunk pontosan megmutatni, meghatározni például, honnan indultak volna a honfoglaló seregek, nagy eseményt beteljesíteni, ha az lett volna.

Csak hozzávetőleges az a terület, ami így bizonytalanságban tart bennünket másféle vonatkozásban is, hogy végső soron nem tudjuk, kik vagyunk valójában, s kétes származásunk fájó. Különösen azért, mert már több oldalról biztos tudásunk van e honfoglalás kitalált léte és célja összefüggéséről, hogy lélektörő módon lett ránk aggatva ez a hazug állítás.

Okozzon lelkiismeretfurdalást nekünk, hogy legázoltuk az itt élő népet, holott azok mi voltunk, műveltségünk alapvető egyezést tár fel sok tudományos adattal bizonyítva. S ami még fájóbb, hogy régmúltunk eseményeit így nem tudjuk helyhez kötni, oda emlékműveket állítani, sem azonosulni nem engedjük magunkat legmélyebb helyi szép gyökereinkkel.

Mert hiszen az emberi múlt maga az, ami itt lépten-nyomon előjön a gazdag régészeti leletanyagból, s mi ezekre mint tőlünk távol lévő, idegen emlékekre kell hogy tekintsünk. Ám legalább nyelvünk és írásunk eredeti és kiemelkedő teljesítménye őrzi az igazságot, s terjed is az már, hogy örökösök vagyunk ezen a szent helyen, hisz ez az őshazánk.

Kevés az esemény az életünkben, amire lehet emlékezést építeni, születésnap, nálunk még a névnap, ugyan ilyen, ámde bár részesei vagyunk, nem mi indítottuk el. Nem mi határoztuk meg, de aztán fogantatás után már rólunk szólt a mese, nagyobb történést nem is lehet elképzelni, mint világra jönni, így hát érdemcsúcsot ünneplünk ez évfordulón.

A szentek névünnepéhez kapcsolt keresztnevünk, melyen egész életünkben szólítanak minket, bár halványabb jelentőséggel bír, még pislákol benne a csillagászati eredet hatása. Majd iskolák elvégzése, családalapítás következik, meg a munkahely megtalálása, de aztán utána már minden megszokott meder vezetővonalán halad, jobb így, gondolhatnánk.

Legyen természetes a könnyű lakásszerzés is, ne kelljen házépítés nagy gondját nyakunkba venni, különösen fiatalon, hogy kifárad bele szerelmi kapcsolat, hiábavaló lesz. Valamilyen háborús vagy terroreseményt is áldás elkerülni, bár ha még így van, kevéssé becsüljük, mint érdemelné, mert azáltal minden tönkremegy, még szeretteinket is elveszíthetjük.

Országos vagy világeseményekbe lett szokás bekapcsolódni, legalább lélekben, mint mondják, de azok érintése nem villanyoz fel nagyon, ám igaz nemzeti emlékezés még lelkesít. Többet kellene magunkra bízni saját élet terén, jobbat létrehozni, mint mivel szolgálnak minket cserébe odaadásunkért, időnkért, miközben megfosztódunk nagy esemény ízétől.

Van-e lehetőségünk valóban emelkedni erkölcsben, tudásban állandó folyamatban, mit

az alap józanész javasol nekünk, pártatlan módon, mindenki javára, boldogulást élve?
Avagy beledöngölnek bennünket világszerte erőltetett álegyetemes nézetrendszerbe,
ahol az ámítástól a megfélemlítésig terjed a skála befolyásolásunk céljából.

Hogy szinte már csak a kisgyerekek tapogató nyitottsága érvényesül eredménnyel, mikor
a közvetlenség a találkozás mértéke és eszköze, nincs becsapás, szerves a találkozás.
Ezt fejelhetné meg az iskolai nevelés, kinek-kinek természetes adottsága szerint
adagolva a jövő számára hasznosan és lelkesedéssel alkalmazandó képességek

létrejöttének feltételeit megteremtő ismeretmorzsákat és tevékenységmagokat,
amihez a tanítónak is állandóan kell tanulnia, és tananyagot összefogás nyújt.
Ahol az ellenőrzött tudományos eljárás és sikeres gyakorlat feltételezhetően
megállja a helyét a következő években, de az egyetemen már továbblépést kutatnak.

Azoknak tehát, kik akkor élni és alkotni fognak, legyen kezükben eldobandó lap mellett
aduász is, amivel megfordítják a mindig elavultságba hajló társadalmi cselekvést.
Hiszen a kifáradók, kiöregedők hadát meg kell újítani fiatal törekvőkkel, ők
úgy juthatnak jelentőségteljes szerephez, ha felkészülten felemelkednek a feladathoz.

A hitre mondjuk, hogy hegyeket mozgat, ámde az valójában a jóakarat, benne egyesül
lélekké a szív és az ész tevékenysége, így ereje, és nincs, ami ellenállhatna neki.
Mert az ellenállás elhatározásból fakad, bizonytalan ellenszenvből, rossztól félelemből,
de ha meggyőző az elme jó melletti szíves elkötelezettsége, megvalósul az álom.

Hiszen a világ rögtön álomszerűvé válik, amikor gördülékenyen haladunk jó célok
felé, s azok kitűzésében sokat segíthet, ha beállítódásunk az emberbe vetett hit.
Akit persze isten is segít, ha eltalálja a jó irányt, s jóság pedig hogy honnan fakad,
kevéssé kutatott, alig értett, de érezzük mélységes mély eredetét az évezredekben.

Ezért magátólértetődő jót tenni, s nagyon meg kellene erőltetni magunkat, ha rosszat
szándékosan tervezve akarnánk létrehozni, mert közben szívünk kiugrik helyéről, úgy dobog.
A lelkiismeretfurdalás is annyira fog gyötörni, hogy inkább elállunk tőle, hogy bosszút
álljunk, s a megbocsátás gyakorlása sértettség esetén aztán általános intézménnyé vált.

Nem szoktuk firtatni, honnan vannak jó törvények, kiknek milyen hosszan kellett hozzá tapasztalat
szerzés odafigyelését folytani, tévedés bátor elismerését és kiigazítását.
Vagy a jó üdvösségének észrevételét és elraktározását nemcsak a jelenben, hanem
a jövő nemzedékek felé mint ajánlottat, vagy kikerülhetetlenné téve biztonsággal.

Bíznunk kell tehát magunkban, megérzéseinkben, átláthatatlan elköteleződéseinkben,
az isteni vezetésben, hogy rátalálunk az igaz útra mindig, ha jóakarat vezérel.

Fiatalon többet kellene idősek mellett lebzselni, figyelni, átélni amit ők tudnak,
tesznek, hogy legyen látásmódi tapasztalatunk, mikor előre látja a szakember a jövőt.

No, nem a távolit, hanem a megvalósulás utáni állapotot: lehetséges valamit létrehozni, megalkotni, összerakni jelen következményeként, mai tényekből épülve.

Elég bonyolult szerkezet már egy ház is ahhoz, hogy túlhaladja képzeletünket építése, s bár használnak tervrajzot, az inkább utólag jött létre, amikor már a kőműves alkotott. Sokminden mással is így vagyunk, egy kísérletet nem tud összerakni a tudós, csak a szakmunkás, bár a képletek fontosak, törvényszerűségek, azokat alkalmazni szoktuk, nem elvonni.

Érdekes ez a kettősség, hogy mintha szellemi közegben, közegből jönnének az eredeti gondolatok, de hogy oda miként jutottak be, nem tudható, fordítva sem, az eredmény felől. Mindebben a megszokás önálló főszereplő, de ahhoz egyedül senki sem juthat el, mások mintája szükségeltetik, akik korábban már begyakorolták, amit felmenőiktől láttak.

Mert a nagyszülők sem gyermekmegőrzést vállalnak, hanem gyermekbefolyásolásra eskünek fel, önkéntelenül is, nem tudatosan, de erős felhatalmazást érezve saját út kijárván.
S unokák is fogékonyak: szülők, ne játsszátok a börtönőr szerepét! – ne legyetek biztosak meggyőződésetekben, hogy egyetemest képvisel, mert csak ha megtörténést mutat, lesz teljességes.

Téves ítéletből hamis állítás lesz, mikor terjeszteni kezdik félig-meddig tudatosan tudva, hogy kívánnivalót hagy maga után, mit mondanak, és akkor jóindulatúak voltunk. Mármint velük, hiszen az eredmény ugyanaz, mintha szemenszedett hazugságot szándékosan, a következményekkel tisztában lévén, azaz rossz lelkülettel alattomos megtévesztőn szólnak.

De még ekkor is adunk valamilyen felmentést azzal, hogy mindenkinek megengedjük érdeke szerint beszélni, állítván, hogy ez sokkal jobban működik, mert elmondhatják gondolatuk. Hiszen nem lehet, hogy mindenki igazat szóljon, ami lehetetlen, hiszen ahány ember, annyi igazság van, jó az, ha vélekedésünknek másokét ütő jellegével tisztában vagyunk.

Valamint nem beszéd a lényeg, hanem cselekvés, előtte tárgyaljuk meg, mit teszünk aztán a köz érdekében, de itt már össze van mosva egyén és közösség, utóbbiról ugyanazok szólnak.
És hogy ne fulladjon káoszba ez a cselekvés, meg kell vitatni a teendőket, amit csak a tartalmak egymásnak feszítésével lehet majd elérni, s fel kell vállalni a véleményünket.

Tehát mintha törvényesítve lenne tévedés és hamisság, igazként kezelve a hazugság is, amidőn tehát a szakértelem előzetes mérlegelésének, befolyásának nincs tere.
Az öregnek nincs tekintélye, hiába élte át és meg, amiről beszél, olyan ötlet kaphat tervbevételt, mit soha sehol nem próbáltak ki, jobban kellene tehát vigyázni az igazat.

A másvilágról szóló gondolat válasz mások világára, miáltal saját világot teremt az ember, s ebben a kettősségben él életet, minek természetessége az egyensúly maga. Egyetemessége magától értetődő kell legyen mindenki előtt, különben belülről vagy kívülről hiányfájdalmat vagy túlörömöt fog okozni az eltérés a tökéletességtől.

Hogy az micsoda, nem szokás kérdezni, utólag belátható, amikor megvalósult valami,
hogy jobb nem lehetne, s mivel milliárdan vagyunk, hihetjük, hogy igenis, részesülünk belőle.
S ekkortól már nem arra kell figyelnünk, hogy jön-e a túlvilágnak mondott elképzelhetetlenből
jel, parancs, segítség vagy büntetés felénk, hanem a szerkezetünkből kell tanulságot levonni.

És az legfőképpen arra vonatkozik, azt kell sugallja, hogy nem vagyunk egyedül, mindig velünk
a környezetünk hangja, rég elhunyt nagyszülő is beszél hozzánk, vagy az évezredes törvénykönyv.
S mindez valóság, mégha nem egyértelmű is most számunkra, hogy miként alkotja világunk üdvös
részét, ami mellett eltörpül a hátra húzó erő, kételyt legyőz önmagát szemlélő nézet.

Hogy a magunk urai vagyunk általánosan, és egymáson tiporni istenellenes vétek,
mi teremtődésünk sikertelen gyalázata, egymásba kapcsolódásunk soha nem kegyetlen.
Annak kegyelme szól hozzánk, és az megszólított, több nálunk, de mi vagyunk szeretete céljai,
végtelen hosszúságú folyamatot képezve épp elegendő nekünk, ha élni tudunk vele.

A családi kapcsolatnál nincs bensőségesebb, nemcsak gyermek és szülő, de szülők között, miről
nem szokás beszélni, de lényegében erről szól a világirodalom nagy része, szerelemként.
Elválaszthatatlan a kettő, mégis szerencsés esetnek tartják, ha összejön, imádat tárgya
a házastárs, kölcsönösen, mintha a mennyország az ő idejükre a földre költözött volna.

Hová lett a világ, hogy csak a fiatalságnak, a friss házasoknak adnak figyelmet e téren,
különösen a művészetekben persze, drámát felfokozva körötte, anyagi érdekből.
Vagy lélektanászokat megelőző hittanász sereg is beleszólt az élet természetének
meghamisításával a szerelmi életbe, szövetkezve érdekszempontot képviselőkkel.

Lett aztán sok elrontott élet, párkapcsolatnak mondott nyűglődés, amit feloldhatott volna a
csodás érzést előhívó és minden akadályt így áthidaló rajongás, testi-lelki csúcsélmény.
S az sem igaz, mit legnagyobb bölcsnek kikiáltott állított és javasolt, hogy elmúlván lelohadt
lelkesedést újjal kell felváltani, hogy ismét tökéletes szerelemgyerekük születhessen.

Azaz a szerelem soha el nem múlik, ha van, felismerése nehézségét kell tanítani
legyőzni, leginkább magunkban, és ekkor tűzön-vízen át megvalósítjuk és beteljesítjük.
Eközben az utódokra is lesz elég erőnk és figyelmünk, a közösségünk általuk örök
létezés felé vesz irányt, és a fele-fele bennük lesz ismételhetetlenül új egésszé.

Eseményözön értelmezése, értékei megnevezése saját tudás mentén hiteles,
amit tapasztalattal lehet megszerezni, mert különben mások fogalmi hálója fonál,
mi kivezet az útvesztőnek érzékelt sűrű világból oly magaslatra, ahonnan látszani
véljük lényegét, és ami így fojtogató kötélként tekeredik felé nyújtott nyakunkra.

Ezért nincs is ott határozott magabiztosság, hanem annak csak látszata, s kérdésre sincs válasz,
ha az érintett közösség érdeklődne az őt szolgálónak beállított döntés részletéről.
És a sokaság segít hazugsággal határos ígérgetésnek, mert az erdőt nem látják fái
tömegétől a mindennapokba ragadt lelkek, a magyarázat viszont eszelős magabiztos.

Lépcsőzetesen felépített, hol alapokra oly sok minden rakódott, hogy eltakarják valós jellegüket, vagy a megtévesztést szolgálhatják, hiszen hitre építik, jóindulatra, létük. Történelmi léptékűként létezve nyerik el törvényszerűkénti elfogadásukat, nekünk már csak a felszín megítélése marad, a mély a múlt szentséges mivoltából fakad, létezik.

Ennek elfogadás azonban idejét is múlhatja, ha a homokra épített vár alól az idő kimossa az anyagot, nincs tartása, összedől a rendszer, s jóval előtte meginog. Ezt a billegést látjuk most több főszereplőnél, akik nem képesek áthidalni szakadékot a valóság gyötrelmes pillérei között, mit éppen az ő elődeik tettei okoznak.

A hálatelt szív legmagasabb fokát isteni áldás felé nyilvánítjuk, abból számoljuk a többi félét vissza, hogy kifejezzük érzelmi állapotunkat a megkapott jótéteményhez. Mert annak vesszük életünk minden segítését, elismerését törekvésünknek, tetteinknek, függetlenül attól, hogy tudjuk-e viszonozni, nem is várja el, aki igazán jó szándékú.

Aki nem köti feltételhez, ha ad valamit, önmaga felé is őszinteséget gyakorol, elismervén és megmutatván ingatagságot, ahogy az egyszer fenn, máskor lenn bármikor jöhet. Bebiztosítani ugyanis semmit nem lehet ezen a világon, mert az anyagiakon túl meghatározó tényező a lelki, akadályt jelenthet ezért mások szenvedése számára.

Vagy felfénylik a tudattól, hogy hozzájárulhat más boldogulásához úgy, hogy neki is marad elegendő színvonala megőrzéséhez, és bárkit felemelni az egész közösségnek jó. Mert valójában amint az egyes tárgyakat is megkülönböztető figyelmünk választja ki a végtelen folytonosságból, úgy a szellemvilág egyénekre bontását nekünk kell elvégezni.

Így aztán nem mindegy, milyen az eredmény, ha mi vagyunk megteremtői, abba nem férhet bele mások nyomorgása közben a mi dőzsölésünk, magunknak köszönhetünk igazságos egyensúlyt.

A kíváncsiság kiváló mozgató ereje lényünknek, elemi ösztön, beépült ajándék, amely érdekessé teszi a külvilágot és lelkünket más emberek irányába fordítja. Valójában sosem elégül ki, míg élünk, mert minden válasz után tovább tudunk kérdezni, és közben a mi hozzáállásunk is megváltozik, azaz magunkra is érdeklődéssel tekintünk.

Hisz' nem mindegy, hogy miként alakul közben a világ, tevékenységünk nyitottsága kell befogadás teljesítéséhez, érdektelenség unalmat szül, szerencsés eset, mikor oly egyensúly jön létre, hogy megfelelő képességgel kutatunk eddig még elérhetetlen ismeretlent, felismerni a számunkra hasznosat és károsat, vagy csupán szórakoztatót, de üres fej nem lesz tölthető.

Éppen ezért kell alapvető ismeretekkel ellátni már gyerekkorban mindenkit, döntse el ő, merre fejleszti tovább teremtő hajlamát, amivel még tájékozottabb lesz és alkalmas továbbiak felé lépéseket tenni, belemenni a részletekbe, időt és fáradságot áldozni a következő pillanatért, évért, évtizedért, midőn hasznosulhat találmánya.

Előbb csak a tudás élvezetét nyújtva, ahogy rájön, felfedez dolgokat, összefüggéseket,
majd a támogatást is megszerezve közösségi szintre emelni az általa elért eredményt.
Így isten ellen való vétek nem válaszolni kisgyerek örök kérdezésére, és az is, ha
letörik „izgága” elégedetlenség szarvát, mert kíváncsiságtól megy szép világunk előre.

Országok, milyen természetesek, mintha mindig lettek volna, és annyira ragaszkodunk édes
hazánkhoz, összeomlik világunk, ha veszélybe kerül, vagy megcsonkítják igazságtalan módon.
Kevesebben vannak a világpolgárok, akik mindenhol otthon érzik magukat, de azért az
anyanyelvük hozzájuk is a legközelebb áll, elvi szintre hiába viszik a természetest.

Amilyen a nemünk is, aminek ritkaságos kétértelműsége nem szabad, hogy általános
érvényt szerezzen, a fogyaték is maradjon csak kivétel, bár segítve, de egészség a vágyunk.
S ahogy a minden emberre jellemző emberi, úgy a minden országra jellemző nemzeti is
benne foglaltatik magától értetődően életünkben, egyéni s társas szinte alkotva.

Aztán a bonyolultság ott fokozódik, hogy nincs annyi ország, amennyi nemzet és nyelv, emberit
mondunk sok egzotikumra, bűnös cselekvésre, de legszívesebben kihagynánk ebből a körből.
És valami ilyesmiként tekintünk újdonság mesterséges kezdeményeire a hagyomány
megszokottsága helyett, ami egyre inkább nagy figyelmet kap, az újságírás feltupírozza.

Biztosan tudjuk, hogy nagy üzletnek számít minden ilyen mozgalom, mert nemcsak felhalmozott készlet
okozhat kereskedelmi gondot, hanem az új szüntelen keresése is jövedelmet hozhat.
Például az egész világunk védelme számos befektetéssel történik és megtérülése
magatartásunk függvénye, amiként önjelölt vezéreink csak támogatásunkkal nyerhetnek.

Teret, megbízást valóságos irányításra, s bár szervezetté érhet a spontán szerveződés,
még sokáig maradunk a nemzeti létben, mert az emberinek ez lett a legmagasabb foka.

Ne hallgass senkire! – mekkora tragédiát rejt e gyakran hangoztatott mondás, tanács, s hogy kinek
szól s ki adja, mutatja, hogy az átlagembernek címzett sommás, felelőtlen véleményről van szó.
Mert kibicnek semmi sem drága, könnyen döntené be bizonytalanságba célzottját, nem ő viszi
vásárra a bőrét, csak jár a szája, nem több ő, mint akihez beszél, sőt, akár hozzá sem ér fel.

Biztatni ugyanis úgy nem szabad senkit, hogy az visszájára sül el, azaz szembe fordítani
mindenkivel és minden addigi őt éltető tapasztalatával, amit jószerével szerzett.
Túlzás persze ez az értékelés, mert csak arról van szó, hogy valami frappánsat, keménykedőt mond
a bizalmába avatottnak, kit így magához közel engedett a kitárulkozó szereplő.

És bizonyára akadályokról panaszkodott, melyek gátolják életét, terveit, munkáját,
hogy az általa vélt megtalált jó úton járjon, vagy induljon el, sokaknak nem tetszőt választva.
Jobb ilyenkor okosan hallgatni egyrészt a jó szóra, ami gyors vizsgálattal kiderülhet, illetve
pontosan megtudni az ellenvetésekből a lehető buktatókat és javítást végezni.

De min, ha még el sem kezdte? – hát, ez az, az a jó, hogy nem tett feleslegesen, talán kárt okozva kezdő lépéseket sem, így aztán alaposabb előkészülettel jobban bízhat a sikerben. Helyes hozzáállásunk az lehet ilyen eset során, látván a kételyt, az alkotás előtti drukkot, hogy azonosulunk minket beavató dolgával, s úgy nyilatkozunk, mintha miénk volna.

Utóirat:
A kezdő mondat a krétai paradoxonra hajaz, aki szerint minden krétai hazudik, azaz ő is, így nem igaz, hogy mindenki hazug, aki krétai, hazugnak nincs igaza. Ha javasoljuk, hogy ne hallgass senkire, azzal magunkat is kizárjuk azok sorából, kikre nem kellene hallgatni, azaz kérésünket nem kell megfogadnia, akinek ezt javasoltuk.

Van aztán e semmitmondásnak folytatása is, hasonló színvonaltalansággal, humorosan, hogy ha rám hallgatsz, azt csinálsz, amit akarsz, ami beismerése mondanivalóm hiányának.

Életünk folyton-folyvást cserélődő pillanat sorozat egymásra sorakozása, tudatlan területek értelemmel belakása, bátor meghódítása, cselekvő részvétel mindenben, amit valóban megtapasztalunk, de sokkal több az üresjárat, amit bár szellemnek tekintett jelenséget mutatva végzünk, csak gondolatnak mondunk szerényen, hogy kitölti elvontan fejünk.

Pedig ha visszaemlékezünk gyerekkorunkra felnőtten, ugyan csodálatos, de kell legyen oly saját magyarázata, mit elégséges alap tálaszt alá, s ez nem egyedüli agyműködés. Hanem társas, vágja rá felszínes hittel bíró kérdezett, míg mélyebbel rendelkező kívülről származtatja a lelkünk ésszel feltöltő forrást, egyáltalán pillanatok idővé kötését.

Az egész világ mozgatását, erő, lendület kifogyhatatlan meglétét bennünk és a minket táplálókban, valamint az azokba áramló legfinomabb sugárzást, mi kétséges feltétel. Mindkét irányzatra visszavezethető, lehet azonos gondolkodás be- és kihatásával, s akkor a valóság nem lesz világon kívüli, de a kezdetébe mégiscsak beleférhet az.

Mi viszont másik végére pályázunk halált megvető elképzeléssel, hogy egykor nemcsak mi nem leszünk, de a mindenség is átalakul új, más világgá, s feltámadt testünk révén ott leszünk. Mert a lelkünk végig részese a világbíró folyamatnak, átéli a pillanatokat, társ a teremtésben, s az lesz a végítéletben szintén, ha felemeli szívét a feladathoz.

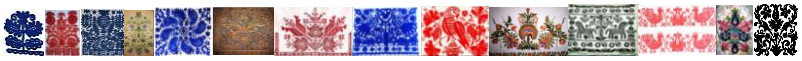

Sok vélemény, elmélet van, mit nem hagyhatok szó nélkül, például hogy a földműveléssel kettészakadt a társadalom, s maradtak, akik gyűjtögető-halász-vadász életmódjukat, szabadságukat féltették a helyhez kötött életmódtól, s az ő folytatódásaik a mai ingyenéléssel határos tevékenységet űzők, minden jónak bírálói, elvetői, amit harciasan

tesznek, s követelik, elfogadjuk nézetüket, ami leginkább az ő magasabbrendűségük elődadása s a mi lealacsonyításunk, akiknek szolga szerepet szánnak igen régen. Hát, e megosztottság eredete nem a munka megosztása, kiterjesztése a termelésre a javak begyűjtése mellett, hanem a többlet elvétele erőszakkal eredményesebbtől.

Erre sokáig nem mutat jelet őstörténet, de egyetemes emberiként állítják be a gyilkos rablást, akik aztán a történelemben végig végezték elszomorító ténykedésük. Így ha már a gyökereinket keressük, ne a modern elnyomó világ elvi alapjai közt nézelődjünk utánuk, hanem a valódiság tényei között, amit igaz régészet mutat.

Mert egyébként a félreértelmezés oda is beférkőzött, de nem tudja megmagyarázni a fegyverek hiányát ókor előtti sírokban, cserébe birodalmakat rajzolnak térképre. S azok nagyságával kápráztatják kritikátlan szemünk, és hogy valami földöntúli tudással mozgattak nagy köveket, feltételezve mai ismereteket oda, de még magasabb fokon.

Így áll össze a valódi kép, mozgató elem, fennálló viszonyok bebetonozása, mégha kudarcossága nyilvánvalóvá vált is, észbe ne jusson változtatni rajta, ha mindig így volt.

Természetes képességünk az értelem, ezért nem lehet mesterségesen előállítani, sőt, rajtunk kívül sem jön létre sehol, állatok és gépek ilyen téren csak utánozni tudnak. Kiváló eszközöket készítünk újabban már, s igen jó szolgálatot tesznek nekünk, további fejlesztést elősegítve működésükkel, hogy meglepődünk művelet nagyságon, gyorsaságon.

Aztán megszokjuk, természetesnek vesszük, munkánk vagy szórakozásunk számára, de emlékezet segítő szerepe sem nélkülözhető eztán, s ez így jó, mert sokmindenben előre léphetünk. Viszonylag hamar elkészülünk oly számítással, amit korábban el sem kezdtünk időigénye, azaz lassúságunk miatt, de most a gép révén megoldjuk, s egyéb bonyolult feladatokat is.

Képfelismerése például akár jobb lehet a miénknél, akik megrekedünk buta tarkaság azonosításakor, képkódnak mondják, de csak elektronikus letapogató kiterjesztés. Ugyanígy előre megadott szempontokat ha beleépítünk, bármiből ki tud válogatni olyat, amit szeretnénk, midőn mi ununk ilyen tingli-tanglit és örömmel átadjuk neki.

Azaz annak, de már nyelvünk megszemélyesíti, annyira hozzánő életünkhöz, távközlést is megvalósítva, s mindent, mi szem-fülnek ingere, közvetíteni tud felénk, kattintással kapjuk. Ám csak ennyi, nevet nem kapnak ily kellékeink, mint háziállataink, joggal, hisz érzéketlen nem-lények, csak ellenséges céllal mondják róluk, hogy majd túlnőnek rajtunk, mi rossz használat lenne.

Ami ha máris megvalósulni látszik, csalás, emberszerűsége szemfényvesztés, cukorka még nem felnőtt tömegnek, a szerep körítése csak színjáték, de ha nem vigyázunk, a bőrünkre megy.

Nagy tévedés lovak közé dobni a gyeplőt, ha azoknak bekötöttük szemét, menjenek neki akár a kőfalnak, vagy ellenkező irányban, mint amerre mi haladni szeretnénk egyébként.

Ilyen az, ha gyermekeinket magukra hagyjuk nagyvilágból jövő áramlatokban, hol felnőtt is eltévedhet, zsákutcába juthat ellent nem állva nyilvánvalóan káros csábításoknak.

Mert nekik előbb fel kellene nőni, hogy hámot kapjanak, terhelést a vállukra, ahogyan az érettség után bánik az élet emberekkel, kiscsikók is csak futkároznak a szekér körül.

Nyilván elsősorban tőlünk kapnak biztonságot, aztán nevelőiktől, tanítóiktól, kiket mi szülők választunk számukra, de hogy idegen személyek és módok szerepet kaphatnak, botrány.

Isten ellen való vétek, mondták régen, és nem felsőbbrendű lény megsértését értették rajta, hanem hogy az élet legbeváltabb rendjén tipor az a tett, eljárás, melyet nagyon elítéltek. Szülő és iskola összefogása helyett így most olyan helyzet alakul ki, elszalasztva a jó alkalmat az együttműködésre, hogy szembe kerülnek egymással, s kezdődik a vádaskodás.

A szülő igazságtalanná válik, mivel nem saját hibáját gondolja okozójának, hogy nem bír a gyerekével, sőt, aki fejére nő, s csak az intézmény van kéznél alaptalan vádhoz. Pedig, igen, egyenesen kézben van a bűnös eszköz, amivel kedvezni akar szerettének, de egyúttal, talán észrevétlen, kiiktatja magát természetes meghatározó szerepből.

Hírfolyam, a hírfolyam! – van-e nála fontosabb, ott legyen minden nap, minden órában, sőt fél vagy negyedóránként elhangozzon, híradó képek kitöltsék képzeletünket, üresjárat nélkül. Áradjon vég nélkül, ismétléssel sokáig, hogy bevéső djön, már bennünk is megszólaljon, és az újabbakat meg egyenesen kívánjuk, vegyük észre, figyelmünk ne lankadjon el a nagy zajban.

Mert egy idő múlva valóban összefolynak a hangok, összemosódnak az események, egyes fajták háborúról szólva, mások gyilkosságról, aztán jönnek a katasztrófák és balesetek. Időjárás és sportesemény is megelőzi a normális élet híreit, ahol pedig a beruházások szintén előre sorolódnak és a pénzromlás vesztesége a leghátrábbra.

Riportok, beszámolók mindig mutatnak képet, legyen mihez kötni a szóban elhangzottakat, ám még a természetfilmeket is hasonlóan tálalják, a szenzációt keresik mindenben. És ha valaki azt hiszi, hogy igényesebben maga keres híreket írott felületen, az elektronikus sajtóban, mozgókép oldalon, rájön, hogy mindenütt ugyanaz a módszer járja.

Hogy ott is töméntelenül kínálkoznak hírek, események, de még nagyobb választékból, minek lényege, hogy nem különböznek nagyban egymástól, napokkal később is időszerűek, vagy sosem. Azaz a világ teljesen egyformává válik a hírfolyamban, már-már unalomba fulladna, ezért kell egyre srófolni a dolgot, kezdetnek hatásvadász címmel, aztán felnagyítva mindent.

Hogy ilyen még nem volt, történelmi rekorder lesz minden, ami esetleg kiváló esemény és szereplő, de összehasonlítás nincs, magában állóság a cél, így aztán szétesik világunk.

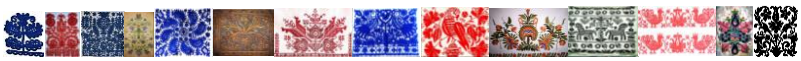

Mi értelme annak, hogy két síkon fut életünk, legalábbis az eszmeiségét tekintve úgy alakul, van valami hivatalos közeg, és van a saját, de utóbbi gyakran hiányozhat. Divat irányítottnak is mondhatjuk magunkat, amin többet kell érteni, mint a ruházkodás, fodrászat, kozmetika, mert színházól a filmig, irodalomtól tánczenéig meghatározó.

Erre tehát tudatosan rájátszik, épít a közvetítő közeg, van hatalmi befolyás és önkéntes igazodás, – öncenzúra, ha tetszik, – lényeg, hogy senki ne lógjon ki nagyon a sorból.

Mindez persze normális körülmények között is megvalósulna valamennyire, a műfajok különbözősége miatt, mert például ha a művészetet nézzük, emelkedettsége adott.

Nem véletlen született a könnyűzene pontos fogalma, amennyiben könnyebb befogadása közismert, s nem is annyira zenei tartalom, hanem a rövid kifejtés, előadás miatt.
Ugyanilyen céllal s születettnek látszik a „Száz híres regény”-féle ismertető kötet, cselekmény erősen rövidített változata, hogy ne kelljen elolvasni a hosszú könyveket.

Sőt már a lexikonok is tömörítették a tudós leírást, miközben viszont terjesztették a polgári gondolkodást, előkészítve a társadalmi átalakítást új elvek szerint.
S hogy ma mit készít elő ránk ömlő sok nyomtatott és még több elektronikus csatorna anyaga, egyirányú kínálata, csak találgathatjuk, mert nem mondják ki, bizonyára nem is ismerik.

Azaz tudatlanul szolgálnak olyan törekvést, mely – sejthető – az egész emberiséget akarja – lelkületén át – valamiképp befolyásolni, de láthatóan túl nagy fába vágja fejszéjét.
A bolygónyi méretű eszmekör csak felszínes lehet, oly elnagyolt, nem éri el a szíveket, embermilliárdokat, akik saját nyelvüket, műveltségüket mint szemefényüket vigyázzák.

Földönkívüliekre ruházni fejlődésünk lemondás saját képességünk csodájáról, amivel azt mondjuk, hogy mi kevesebbet érünk, s mai napig függünk létünk eme fátumától.
Mert nem magunknak köszönhetjük, amivé lettünk, s bizonyosan szolgalétre lettünk alakítva, ezért aztán korlátozott, hogy mit szabad mernünk, magunk alkotta jövőnk sincs végtelenül nyitva.

Ráadásul a teremtő istent is elvették és a reményteli mennyországot szintén tőlünk, s már sosem látogat ide beavató vendég, megberhelt minket, azóta nincs testünkön szőrünk.
Az értelem fényét is ő gyullasztotta ki, nem gondolhatjuk, hogy magunktól lettünk okosok, vezérük mondta isten helyett, az vagyok, aki, de így a lét eredete nem kap elég okot.

Hanem kitolódik minden fontos kérdés oda, a bizonytalanba, mert nem tudjuk, honnan jöttek, vagy hogy miként lett oly magas fejlettségük foka, vagy netán ide valami veszély elől szöktek.
Ám valamikor végre választ vár mind e kérdés, eddig lehetett elodázni hamisítással, ami az emberről szóló minősített sértés, mert bár sokan hiszik, tele van kárral, ártással.

Megkötözi a lelkünk, ne kutassuk magunkat, a történelmet is egyszerűvé silányítja, pedig meg kellene becsülni minden szavunkat, mi önálló kiválóságunkat bizonyítja.
Legalább a bölcselet nagyjaira tekintsünk, végigjárták a magyarázat minden típusát, és mind arra jutottak, mi vagyunk saját kincsünk, éljük meg a szellem víg lelkét, test boldog húsát.

A beteg elesett, kiszolgáltatott, segítség nélkül nem boldogul, ami lehet gyógyszeres vagy tevőleges beavatkozás masszírozástól műtétig, – ilyenné válsz, ha nem egészéges vagy.
Százszázalékosnak kevesen érzik magukat, mégsem tekintik betegnek, hiszen jól elvannak kisebb-nagyobb fájdalmakkal, rosszulléttel, így csak magukat kezelik, testjelnek figyelmet adnak.

Például az étkezésnek, ha olyan hiányos a szervezetük, hogy nem emészt meg minden ételt,
már az is nagy kereszt a mindennapokban, de meg lehet szokni és sok, még kacifántosabb tételt.
Ezért nagy odaadást, áldozatot követel, ha hozzátartozónk beteg, rendszerszerűn szolgálsz,
ápolod testét, és lelkét, azaz vigasztalod, hogy meg fog gyógyulni, s e hitben mellette ott állsz.

A gyógyíthatatlannak pedig megkönnyíted az elviselendőt, s ha magatehetetlen, csak rád
számíthat, szinte hősiességig fokozódik ily teljesítményed, s elismerést alig kap már.
Viszont nagy szükség van tehát az orvosokra, hisz a legtöbb esetben sikeresen gyógyítanak,
bár ők a megelőzésből is kivennék részük, életmód s magatartás tanáccsal szolgálhatnak.

Amire igen sokan fittyet hánynak, fiatal és makkegészséges magát minek korlátozza,
ők még kockázatos mozgásba is belevágnak, s a bajt bárkivel megtörténő baleset hozza.
Nem kellene tehát a sorsot kísérteni, de többet tanulva elismerni testünk igényét,
annak teljesítése legyen aztán kihívás, mert megbetegedhetünk, ha nem teszünk e célért.

Több módja van kikerülni rázós kérdéseket, a legjobb, hogy istenre bízzuk azok válaszát,
hasonló, ha földönkívüliket tételezünk, hogy régen jártak erre, vagy most is tevékenyek.
Kinyilatkoztatásnak, kijelentésnek mondja a kereszt(y)én(y) isten ige-megnyilatkoztatását,
és ehhez szent könyvekkel más világvallások és az erkölcsileg fejlettek csatlakoznak sorban.

Van köztük átjárás, különösen a próféták korából, de hogy az mikor és hol történt, sűrű
homály fedi valójában, csak regei szinten mutat pontos meghatározást, hogy legyen miben hinni.
Érzékileg is, nemcsak szellemileg, szüksége van rá a kézzelfoghatóságot szüntelen és
alkotó módon művelő emberségünknek, e ezt célozza kielégíteni égi túlvilág.

Legyen az tehát halál utáni máslét, de itt hatását kifejtő fejlettebb lények emléke
szintén megfelel az átlagléleknek, ha még a tudósok sem ismerik szellemünk eredetét.
Avagy különleges esetekben mutatkozó működését, egyidejűség magyarázatát,
lehetetlennek látszó távkapcsolat példáit, vagy ha csak az álomlátás csodásságát vesszük.

Nem elegendő nagyjából utalni a természet ismert bonyolult törvényeire, képletek
nem elégítik ki a képzeletünket, többre vágyunk, amit lettek vállalkozók, kik megadják.
Így aztán párhuzamos feladat a tartalom valódisága mellett annak származását is
hitelesíteni, de ebben nagy buktatókra lelünk, s megfejtendő még, hogy azok miért szándékosak.

Előbb igen meglepő volt, hogy a számítógép kijavítja a helyesírási hibákat, de
aztán kiderült, hogy csupán eltérést vesz észre a beletáplált és a most beleírt szóalak közt.
Merthogy szorgos programozók mindenféle helyről összeszedték a magyar szókincs nagy részét, amit
gyakrabban használunk, de igényes szóhasználat tudott újat mutatni neki, megtanítva rá.

És ma már ott tartunk, hogyha bizonytalan vagy a helyesírást illetően, elég beírni azt
valamely felületre, szövegszerkesztőbe vagy a keresőbe, és egyből feldobja a helyest.
Már harminc éve komoly eredmények voltak a beszédfelismerés terén nálunk, de megtorpant
a kutatás, talán az angol lehengerlését szorgalmazták inkább, nemrég azonban feléledt.

Elég bemondani a szót, mondatot, és már több, sőt több tucat nyelvre lefordítja a gép, nemcsak kiírva eredményt, hanem megválaszolva azon a nyelven, igen látványos-hangzatos csodásan. Nagyon aprólékos és nagy tömegű munka áll mindez mögött, és mivel bármely hosszú szöveget pásztázva megkeresi a kért szót, kifejezést, ebből kiindulva fogalmazásra is képes.

Még mindig a szövegkezelésről van szó, beszéd alakban is felhasználhatóan, összefüggést is megkülönböztetve, ami miatt sokkalta többet kapunk tőle, mint ahogy korábban történt. Társalgásszerűvé vált a kapcsolat, titkárság tevékenységét is a gépre lehet bízni, s üzlet lévén benne, díszítő körítés sem marad el, emberi kapcsolat látszataként jelenik meg.

(Föld)gömbön ha egyenlítőre merőlegesen északra elindulunk és a Sarkon derékszög szerint elfordulva visszaindulunk, ugyanúgy érkezünk, s a szögösszeg így kétszázhetven fok lesz. Ez Einstein példája, de Bolyai jött rá, igaz, ő homorú felületen gondolta végig, hogy a tér befolyásolja addig megállapított tételeinket, mert csak a síkra vonatkoztak.

Őelőtte már lezajlott egy hasonló tudás kiábrándulás, mert egész számokat gondoltak az isten világteremtése alapjának, de aztán kiderült, hogy az igen elnagyolt nézet. Közelebbről, pontosabb mérés révén semmi sem volt már egész számokkal megragadható égen s földön, év napjai sem, végül tizedeket szaporítottak végtelenül, jó tudósaink.

Mert a világ összefüggései, törvényei nem sajátíthatók el oly egyszerűen, mint a kézzelfogható tárgyak megszámolása, hordó űrtartalmának kiszámítása és hasonlók. Az anyagszerkezettől az élő sejtekig csak bonyolultsággal találkozunk, de ha lebontjuk számunkra beszédes módra és hasonlatokkal, elsikkad a lényeg, mit csak működés mutat meg.

De azért lehetnek és vannak is sikereink, a védőoltástól a repülőgépig, ki kell számolni, próbálni az anyag különösségét, és felhasználása által mindenki boldogabb.

Nehézségek csapdájában vergődés épp olyan hamis értékelése életünknek, mint hogyha határtalanul szépnek és sikeresnek tartjuk magunkat, – mindkét esetben túllövünk a célon. Célunk ugyanis nem lehet mély elkeseredés, sem alaptalan derűlátás, ha kihagyjuk az időt a sors megítéléséből, kizárjuk a változást, de csak elvben, mert gyakorlatban marad.

Túljuthatunk a nehezén, elindulva onnan felfelé, kilábalást nyer erőfeszítésünk, és a minden szép és jó állapot is megszűnhet, csúszunk lefelé a lejtőn, bár nem összeomlunk. Arany középutat emlegetnek régóta az eszmetörténetben és kiegyensúlyozottság reményteli hasznosságát, kilendülve bajból és megőrizni a kedvező körülményeket.

Itt igen ügyesnek kell lenni, ami nehezen elsajátítható, biztosabb, ha követünk egy jó példát, mintát, mint kitalálni egyedül a „vérzivatarban”, vagy kedvező csillagállásban. Megelégedni magunkkal, helyzetünkkel egyrészt, másrészt ideiglenesnek tekinteni, mikor csúcsra jutottunk, mert ha megmaradunk képesség birtokában, a kezdeményezést folytathatjuk.

Az irányítást, hogy kezünkben legyen továbbra is a világelsajátítás feladatának
megfelelés, se ne adjuk fel a küzdelmünket, se ne legyünk önteltek üres semmittevésig.
Persze, nem könnyű kívülről belelátni eme rejtelmes és rázós ügyekbe, mert a fájdalma
mindenkinek sajátos, örömét se vegyük el senkitől, ám lelki együttérzés nagy segítség.

Alkalmazkodjon-e maga gyártotta eszközök tulajdonságaihoz az ember, vagy vesse el
ennek a gondolatát mint önellentmondást, mert ő hozta létre, szolgálja őt és nem ura.
Megtévesztő, hogy mintha az autó meneti képességéhez kellene igazítanunk a
céljainkat, vágyainkat, mert fordítva van ez, szeretnénk olyant, amire van lehetőségünk.

Mindegy, hogy ez testünk határait jelenti, vagy valamely eszközünkét, mert lehet, rég született,
de akkor is a legjobbnak munkálták ki, azon túlmenni miért akarnánk, ha egyszer nem lehet.
Ez vonatkozik nemcsak az autósebesség csúcsára, hogy mennyi időbe telik az utunk,
hanem a számítógép sebességére szintén, ahol kapacitás nagyságától függ gyorsaság.

Meg a kultúrtörténetben hosszú idő által és térben távoli helyeken felhalmozott szép
és jó alkotások egyszerre felidézhetők, ha egyszer oda betápláltuk azok emlékét.
És ekkor ugyanazt kettőznénk meg, ha még külön is kell alkalmazkodnunk emez eredményhez, hisz
az már megtörtént a gép adta lehetőségek kihasználásával, mint a robbanómotornál.

Egy szó, mint száz, valamiféle hatalomra és befolyásolásra törekvés van a mögött, hogy
eszközrendszer-függőként kell tekinteni magunkra, de most ne divat vezessen, hanem a félelem.
Eszközeinktől féljünk, s akkor nem derül ki, hogy valójában bizonyos emberek s érekeik
állnak a riogatás mögött, gépuralommal takarni még nagyobb szándékolt kegyetlenséget.

Természetes nekünk a mai időszámítás, de a történettudomány sok másikat ismer,
s akkor felmerül, hogy mi miatt lett annyi sok, a válasz az, hogy a kezdőpont ebben a ludas.
Uralkodók tettek róla, hogy trónra lépésük meg legyen örökítve, hogy akkortól számolják
az éveket, csakhogy haláluk után kérdéses lett ez az örökség, de ha családban maradt, nem.

Illetve úgy is fogalmazható, hogy a naptár késztését több összefüggés határozta meg,
a csillagos ég, vagyis maga a Nap, felkeltét számolták, miközben cserélődtek az évszakok.
Azok azonos helyzetbe visszatérése volt az évhossz, és annak a pontos kijelölését
végezte az utókor, a javított változat egy-egy világi vagy egyházi személyhez kötött.

De volt egy másik szempont is, vallásalapítót tettek meg az időszámításuk kezdetének,
ezért van eltérés egymástól nagy távolságra élők évszámolásában, születésnap szerint.
Még az sem biztos, hogy az illető Próféta, vagy az Isten Fia ismert cselekedeteiben
nem inkább regeszerű, így aztán pontatlanság bőven akad, és a sokféleség nehézsége.
Vallási ünnepek sincsenek ugyanakkor, de látjuk, hogy csillagászati jelenségek adják
alapját, meg a visszaszámolt világteremtés, s népi valóságos teendők nyilvántartása.

Újdonság iránti vágyunkat igen tiszteljük, akkor is igyekszünk kielégíteni, mikor
teljes életet élünk, kellemes környeztet teremthetünk, látszólag semmi sem hiányzik már.
S igen, az az egyetlen, ami hibádzik ebben az érzésben, vagy ésszel tett megállapításban,
hogy nem veszi figyelembe az újat, miután egyre csak hajtunk, nélküle nem élet az élet.

Olyanná vált, mint a lélekzetvétel, szükséges, szükségesnek érzett szinte zsigeri szintig és
csontig hatolóan, napi gyakorisággal megy a kielégítése, s akkor is sok időben.
És vannak rá vállalkozók, akik egyre hozzá juttatnak, külön iparág lett az újságírás,
de a nyomtatott sajtón kívül már sok egyebet kaphatunk és elérhetünk elektromos úton.

Más kérdés, hogy egy idő óta megfordult az ügy, s kínálat igyekszik maga iránt felkelteni
érdeklődésünket, az alapvágyat haszonnal meglovagolva, fogyasztók legyünk e téren is.
Szinte csapdahelyzetet teremtettek, mások mellé csatlakozva, ahol sorozatfüggők az
emberek, a hír, az eseményről tudósítás, mint dohányosnak a nikotin, nagy adagot kér.

Gyártják is csőstül a választékot és nekünk kell látszólag eldöntenünk, mi után érdeklődünk,
megtalálhatjuk kedvenc lapunk mellé az adót, mely kielégítő durva vagy kifinomult módon.
De egy idő óta észrevettük, hogy majd' minden közvetítőtől ugyanazt kapjuk, s van felkapott
eset, történés, amit aztán mindenhonnan úgy nyomnak ránk, mint áradás a vizet, elsöprően.

Sőt még az sem biztos már, hogy az a hír igaz, így puszta befolyásolásunk lehet a cél, közvéleményt
híradás fegyver igyekszik érdekelt irányba fordítani, s a hírrel győzelmet teremteni.

A magyar nyelv az egyes számot használja, míg az új, gyengébb nyelvek, melyeket belőle faragtak,
értelmetlen többes számmal torzítják, csökkentik mondanivaló értékét, mintegy maszatolnak.
Könnyű megérteni a legfontosabb példán, mert nekünk, magyaroknak, akik sokan vagyunk, lelkünk
van és nem lelkeink vannak, mert mindegyikünkhöz egy lélek tartozik, minek többes vonatkozás

ad alapozást, hogy egymást igen jól megértjük, sőt, egymás lelkében alkotjuk emberi egység
nagy előnyösségét, biztonságát születéstől halálig, de még azon is túl, emlékezetben.
Mert a lélek tehát nemcsak a test vezérlője, az érzékelés meghatározója, megmondja,
mi az, ami így eljutott hozzánk, öt érzékszervet fogalmilag egybehangol, és ezt tanulni kell,

de kifelé bizonyossá teszi létezésünk, hogy az nem álom, hisz kapcsolódunk a világhoz,
a többi emberhez, de egyediségünk saját személyiséggel még többet jelent, képes adni.
Olyat és onnan, minek eredetét nem tudjuk, bár „Krisztusban kedves testvérek!" – mondja a papunk,
utalva a forrásra, ahol egyek vagyunk és leszünk mindig, ha már megszülettünk titkok révén.

Mert a szerelem gyermekét, mint áldást tekintjük, de testének és lelkének fogantatása csak
gépi szinten magyarázott, a kettő egysége számunkra megragadhatatlan, de elérhető.

A legnemesebb emberség kell hozzá, amiről évmilliók tapasztalata sem tud többet, mint
tisztelni a folyamatot, benne összesített magunkat, s bízni benne, hogy ez mindig így leend.

De akik elsekélyesítették a nyelvet, dús és bús homályt borítottak örök erejére,
mint harcban megöltek élet boldog menetére, mint ha túl sok fa kivágással megszűnik erdő.

Nyelvi sokasított szavak mondati alakja, hol minden csupán általánosan felemlített,
nem pótolhatja háborús veszteség hiányát, felelős béke az egyes ember boldogsága.

Legalább az idővonalon nincs az a nagyon egyszerű kettősség, amely vagy valóságos, vagy szembeállított, ellentét, vagy ellentmondás, de jól érzékelt különbség, rövid vagy hosszú táv. Egyik sem élesen meghatározott, például valami nem túl sokáig elviselt, avagy egy cél tekintetében folytatott a törekvés, míg a leghosszabb időt is betöltheti a jóremény.

A napi szenvedés betegségben világos, hogy aztán majd belátható időben elmúlik, és az ünneplés meg, vagy a csoda, három napig tart a mondásban, de újabban hamarabb végetér. Mire érünk rá és mit ununk meg hamar, szintén nem pontos mérés eredménye, bennünk az érzés mondja meg, szinte irányíthatatlanul, s aztán bevalljuk, hogy igaz, vagy erőszakoljuk tovább.

A hírnév gyorsan hanyatlik, kell a hely újabbak számára, akik még hisznek annak hosszútávú létében, míg akinek elmúlt, megtanulja a pillanatnyi siker megszűnte utáni érzést.
Életünk tehát tele ilyen különbségekkel a dolgok megjelenésében, tartóssága és gyors vagy lassú lezajlása tapasztalata terén, többnyire tudatlan állunk hozzá, meglepetés.

Hogy máris vége van, pedig még épphogy elkezdtem, vagy örökkévalóság, amióta szenvedem vagy hiányolom, megváltás lesz, ha megszűnik ez az állapot, helyzet, nem marad csak a fohász. Jó az, hogyha tudjuk, mire számíthatunk, mikor leszünk gyerekből érettek, viháncolóból már komoly felnőttek, mikor van ideje a fontos cselekvésnek, mikor kellemes ellazulásnak.

A közeli, kicsi általában rövidebben történik, a távoli, nagy hosszadalmasan, így a feladatunk alkalmazkodni a tapasztalt valósághoz, tudva, hogy ideje bizonytalan.

Lelki közösségünket a komolyzene mellett nagyobb mértékben – és számban persze – táncdal nyújtja, építi, kezeli, megmozgat, fellelkesíti kedvelőit, közösen éneklik, együtt lévén.
Tömegeket mozgat, mondhatnánk, s nemcsak fiatal korban hallgatjuk, dúdoljuk örömmel, elkísér életünkben, visszagondolunk rá később, hogyan fogadtuk, szeretjük a szövegét is, ha magyar.

Kimondható, hogy a népdalok helyére lépett, utánozza is valamennyire, de ritmusa idegen, utólag megszokott, s már a két dudás megfér egy csárdában, mindkettőt lehet szeretni.
Művelői, előadói csak hivatásos, magasan képzett zenészek lehetnek manapság, a hangzás régóta felerősítetten használt, s a hangszeres és énektudás kiemelkedő.

Az énekelt témák megérintenek, még mindig szívbemászók a fülbemászó dallamok mellett, annyire megszeretik őket, hogy a zenészek, énekesek rajongóivá válnak örökre.

S míg komolyzenei koncerten mozdulatlan ülünk, a könnyűzene újabb változatait akár még csápolással is élvezi utánam következő korosztálytól kezdve fiatalság.

Régen voltak még hallgató nóták, meg operett betétdalok, kávéházi rögtönzések nem mély tartalommal, különösen a szerelemre volt kiélezve, annak sikamlóssága csábított.

És aztán máig együtt énekli a nemzet a hazafias dalokat, meghatottság kíséri,
továbbá templomi énekek szintén zengenek vasárnap és ünnepen minden felekezetnél.

Nem tudnánk meglenni dalok nélkül, az éneklés azonban ritkább, pedig duzzasztja a mellet és
jót tesz a hangulatnak, ne szégyelljük hát, mikor lehet, kiereszteni hangunk, s jobb együttesen.

Övezetnek mondjuk magyarul a régiót, s ez kicsit idegen tőlünk, megszoktuk az egységet,
kitöltjük magunkkal a teret, egyfajták vagyunk, azonos nyelvet beszélünk évezredek óta.
S ezt a földművelésnek köszönhetjük, sikeres műveltségnek, amely mindenkit boldogított itt,
egyébként az istenadta néptől van szó, ha ezt valaki nem tudná, nem hatalom gyakorlásról.

Épp a nagyúri beavatkozás, hódításnak mondva, osztja fel a nagy egészt egy-egy hadsereg
befolyási övezetére, vagyis az szabja meg a területméretet, mennyi a katona.
Vagy milyen minőségű, ami a fegyverzetet illeti, mert ebben nagy eltérések lehetnek,
okos találmányok várostrom esetén, és a kard típusa, az íjé, és a páncélzat szintén.

A lovas harcmodor döntő befolyást gyakorolt a csatatéren, mert harc nélkül nem volt hatalom,
örökölni lehetett, de meg kellett tartani, s ahány erősen elkülönült vár, annyi szokás.
Összegzésként tehát elmondható, hogy csak modern időben alakulhatott valódi övezet,
egy hatalom alá rendelt több kis egység, mert a korábbiakban nem volt felettük senki főnök.

Ahogy a császárságot alakították utóbb, hódított földeken, s egy területegység ura bírt
szavazattal, nálunk ismeretlen, fölösleg, mert a Szentséges Korona mindenkit fogadott.
De nem alattvalónak, hanem nemzetalkotó tagnak, ahol a fő a király személye, akit
a zászlósurakból álló országgyűlés választ, szentesítse az általuk hozott törvényeket.

Ez pedig tehát nem hadseregtől függő ország méretet eredményezett, hanem a Kárpátok
ölelte vidék teljesedett ki előbb, s majd lett préda, de három évszázada újra egyesült.

Mit változtat az emberen, hogy látja a Földet messziről, műholdról fényképezve, gömbalaknak,
mi csak feltevés volt sokáig, következtetés kevesek által jól megfigyelt apró jelekből?
Már bizonyos, nincs semmiféle alátámasztás, ami a földön megszokott, természetes, érzett
talaj a lábunk alatt, hanem a világűrben lebeg bolygónk, minek magyar neve kifejező.

De talán latin neve is a golyóból jött, s ez arra mutat, hogy a névadás idején már volt
valami jó sejtés égitestünk helyzetéről, feltekintve az éjjeli égre, okosodtak.
Látták a keringő, keringésben visszatérő fénypontokat, valamint alakzataik elég
változatos elhelyezkedését, Napot s Holdat kiemelkedő szerepben megkülönböztetve.

Sokkal jobban röghözkötötten éltek akkor, és inkább lelki értelemben, mert az ég felé szállt
bizakodó figyelem, sors visszakérdezése, sorsfordítás vélt végzői befolyásolása.
Hogy mivel? – csupán mellé álló, vagy ellenálló akarattal, hiszen a befolyást is gondolat
szerűnek, mint isten vagy természet akaratát vélték, sugárzást nem mértek lélek változáskor.

Mi már tudjuk, hogy a világűrből mennyi minden áramlik felénk, s emiatt csupán a tényleges elvontság tényezőjét hihetjük, ha hisszük, jó vagy rossz isteni beavatkozásnak legfeljebb. Ám nincs tisztázva a miként, hatás működése, így tévesen hiszik sokan, hogy az egymás közti gondolatcserét lehetővé tevő agyhullám kapcsolat egyúttal valami erőforrást küld.

Fordítva pedig felfoghatatlan, hogy sugárzás révén elvi irányítás, lelki segítség jön az égből, ami ráadásul már nemcsak fönn van, de minden irányban, a Földről, a gömbről feltekintve. Visszajutunk, ismét okosan, biztos talajra, a kézzel elérhetőt kell tovább megismernünk, s elméletileg megismételten úgy kezelni, hogy távoli összefüggéseket is beépítünk.

Ajánlás:
Földi Vándor! Ne kívánkozz égi űrbe! Halál által úgyis oda jutsz, olyba, minek nincs helye, de van gondolati kapcsolata élők révén, akik ezért életük boldog reményben töltik.

Unos-untalan ismételt hazugságot meg kell cáfolni szintén szüntelen szorgalommal, s ahogy az érvek szaporodnak ellene, úgy apad el a hamis elmélet árja, végül aztán lecseng. De addig mérgez a métely, ellentmondást ültet nebulók fejébe, akik eztán nem értik a lázadókat, mért hergelik magukat, s nem nyugszanak bele az iskolában tanultakba.

Hát, éppen az ellentmondások miatt, hogy későn erre a tájra szivárgott népek lennének a mi tanítóink, befogadóink, akiket egykor leigáztunk, mikor erre támadt kaland kedvünk. Meg aztán a nyilvánvaló tények garmadája mutatja itteni őshonosságunkat, nyelvünk mélysége eredeti műveltségünk őrzője, lelkiség jelzője, tudást fakaszt jellegével.

Biztonságot nyújt kipróbált törvényszerűséggel és megismerésre sarkall eredményre éhes nyelvszerkezettel, melyben helye van újdonságnak, nemcsak már meglévőhöz keres bizonyítékot. Megtalálja körötte lévő önjelentését, legyen az közeli vagy igen távoli, bele illeszti a meglévők közé, s nem alárendel esetleg téves bizonyságnak minden adatot.

Ehhez igen fontos feltétel, követelmény a szereplők egyenrangúsága, együttműködést magas szinten megvalósítása, mert így bárki közreadhat jó ötletet, nemcsak felettes úr. Urak aztán ültek elődeink nyakára, és bár sokféle hatalom elszigetelte őket, egymástól, néha katonaként harcolni kellett, a vallási egység megmaradt, a tudásisten.

Ez megmagyarázza megmaradásunkat minden hódító nyomás ellenrére, meg aztán nyomok vannak egész földrészünkön innen vett vagy elvitt eljárásmódok azóta is használatára. Nem beszélve a testi jelzők szembetűnő meglétéről, de hatalmi vakság nem látja a fától az erdőt, ismétli a bűnt, mert az az, hogy nem érvényesülhet az igazság.

Te magad vagy a híd, mely átível életeden, csak te tudod, mennyi érzelem haladt át rajta, ami az örömet és bánatot, szenvedélyt és fájdalmat, sikert és kudarcot kísérte végig. Évek lennének a pillérei, de korszakok összemosódnak, váltakoztak a személyek a fontosság sorrendjét illetően, s te háttérbe szorítottad magad, szinte önfeláldozásig.

Az számított fő vonalnak környezet szemében, de neked a mellékvonalon is futott nagyot
teljesítés igényének kielégítése, hogy légy valaki, kiemelkedj addigiakból.
Megtörtént és megelégedéssel tölt el a teljesítményed, a munkád, miközben szeretet-
éhségedet alig táplálta más, mint akinek mindenedet odaadtad volna kéretlenül.

Oda is adtad, s jól tudod, nem neked fogja majd visszaadni, ez a világ rendje, de lehetett volna
más örömforrásod is, ha szerencsésebb vagy, és nem az önzés tengerén eveztél volna.
Mert akkor rendezettség venne körül most is, nem a véletlenszerűségek kevéssé biztató
maradványa, hogy harcedzett lettél, de obsitod nem elég semmire, a világ kivet magából.

A felszínen csupán, vígasztalod magad, mert az ismerősök tisztelnek, barátok megbecsülnek,
viszont mindenkinek megvan a maga baja, a tiéddel már nem törődik senki rajtad kívül.
Vagy ha lenne rá jelentkező, nem hiszed el, hogy igaz, hogy megtörténhet újra a csoda, de ha
igen, de működik lélekrezdüléses új, valójában régi kapcsolat, aggódva óvod.

Nehezen barátkozol meg vele, tehetetlen bábként mozgat földrengésszerű ereje, így
hát ugyan nem maradsz ki semmi földi jóból, úgy érzed, de mulandóságát hittel kell fékezni.

Ne csodálkozzunk, ha nem értjük a mát, tömérdek fejlemény mögöttes mozgató összefüggését,
hiszen minden eszköz rendelkezésére áll a főszereplőknek, hogy eldugják a többség elől.
Nem mi vagyunk a célpontjuk, csak a kárvallottjuk, egymástól védik magukat előnyökhöz jutni,
s ami nyilvános, gyakorta megtévesztés, nincsen kényszerítő erő igaz megnyilvánulásra.

Bár a történelmet úgy írták meg számunkra, hogy egyöntetű szükségszerűség folyamnak látszik,
megkaparva a felszínt, előbukkannak vétlen bűnössé tettek és ártatlanként gazemberek.
Sőt, dicsért, ünnepelt az egyik oldal, a győztes, mialatt a másik ördögként beállított, s bár
teljes joggal történik az elmarasztalás, a mérleg másik felét is terhelték súlyos árnyak.

Míg a jó oldalnak nevezettek sem angyalok tehát, ám a felelősség kiterjed az egész
vezető rétegre, s nemcsak a jelenükben tett meghatározó cselekvésükre, de a múltra.
Azt már egyöntetűen mind ugyanolyannak és vitathatatlannak hirdeti és erőlteti,
még ha megbocsáthatatlan bűnök terhelik is, vagy érthetetlenségekkel telve, de az övék.

Az vezet a mához, a tegnaphoz és korábbi időkhöz vissza, hol mindenhol ők voltak élen,
felül, akár felsőbbrendűnek tekintve maguk, hogy az emlékezetben is rájuk vetüljön fény.
S ha a valódi érdemek másokhoz kötöttek mégis, nem a hódítókhoz, harcban utazókhoz,
a valódi értékeket kisajátították, s így az irányítók szerepkörében tetszelegnek.

Az irányítottakból felemelkedetteket pedig, legalábbis papíron, a krónikákban
leverik, visszaszorítják, hiszen alkalmatlan nem beavatottak és sötét lelkületűek.
Vallásukat is befeketítették, üldözték, eretnekként kivégeztek népeket, s ahol nem
tudták, ott alárendelték bonyolult szerkezet révén őket máig álló rejtőző erőnek.

Ha elindultál egy irányban, közben nem mehetsz másfelé, hogy el tudj fordulni, az döntést kíván,
s az életben nem oly egyszerű, mint itt leírván, ha kenyered függ tőle, munkád leköt, nem ereszt.

Nem baj ez, sőt a legtöbbünknek kedvére alakul, az előmenetel biztosabb, gyorsabb, sallangok, kitérők nélkül, sem visszahúzó szirénhangok nem gátolnak, ellentábor megrettenve lapul.

Lendületed kikezdhetetlen bűvkört von köréd, egyre több embert hívednek látva lehetsz bátor, mert kis ügyekben is fontos, védő szekértábor, hű támogatók jóindulata álljon mögéd. Nehézség elméleti téren adódik aztán, a kutatónak ezerfelé kell nézelődni, kiválasztva, mely sosemvolt madárra kell lőni, s előadván, bizonyítást későbbre halasztván.

Számítva rá, lesz igen sok megsértett károgó, mert bár nem látja pontosan, mi készül, ellene tett lépésnek fogja fel, ezért nem kellene, hogy létrejöjjön, véli, s ez harapófogó. Közös a kár, mert egyik fél sem enged a jóból, aki félti eddig megszerzett eszmeállagát, s aki új, jobb megszerzésére szentelte magát, mint a süketek, egyik sem érthet a jó szóból.

Mert hát ebben a véletlen szerkezetben nincsen semmi kockázat valójában, – teszi a dolgát a régit megtartó és ki javítaná sorsát embertársainak, – osztozni kell közös kincsen.

Nem tudjuk, hova vezet, mégis gyakoroljuk, hogy a másik meggyőzését, hivatásos módon, nem áru jó oldalai, az általunk kínált termék, szolgáltatás előnyei révén erőltetjük rá a vevőre, befogadóra, és ez még hírek, tudományos eredmények esetében is így van, nem a portéka minősége számít, nem az hoz eredményt, mi sikerünk mutatja, – hanem mi?

Az, hogy megcélzott kedvére legyen, azt a kedvet kell kitalálni, estleg kifaggatva őt, mert a hajlamának létrejöttét már tudjuk mérni, s az ötlet tehát ennek felkeltését célozza. Megkeresni, mire kell, mire jó neki, tőlünk mit remél, mit adjunk neki, nem maga a dolog tehát, hanem az általa kiváltott élmény, és ez az ördögi ebben, hogy próba előtt eldől.

Lehet, az az illat nem illik hozzá, szaglása sem elégedett vele, de a márkanév vonzó, meggyőzi, hogy a legjobb, amit tennie kell, hogy megvásárolja, ne olcsóbbat, ne adja alább, Vagy oda utazunk nyaralni, telelni, hová csak a tehetősek, aminek részleteivel el lehet kápráztatni minket, s már nem nézzük a helyszínen, hogy minden úgy van-e, fő, hogy ott vagyunk.

A híres tudományos műhelyeket sem tudjuk ellenőrizni, sem képességünk, sem pénzünk nincs rá, de nem is kell, a szaktekintély miatt hisszük, amit közölnek, s nem derül ki, hogyha nem igaz. Vagy nagyon sokára, – mikor az az ízesített étel, mire rászoktunk, betegséget okoz, de hát a reklám oly meggyőző volt! – nem szabadna tehát ezt az utat járni, – hangsúlyt a termékre!

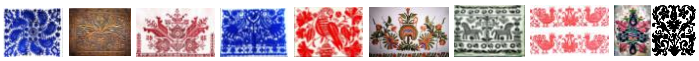

Érzékenység önmagunk felé és a külvilág, mások irányában, kiben-kiben nem egyformán működik, függ ugyan a testi-lelki mivolttól, de talán tanult műveltség befolyása nagyobb.

Észlelni az ide tartozó jeleket egyrészt, ami nemcsak érzéki benyomást jelent, hanem, másrészt, feldolgozását, fogalmi keretét jól meghatározni, ha nincsen előzetes mintánk.

Azaz nemcsak tudatos cselekvésről van szó, de önkéntelenül használt korábbi tapasztalat befolyásáról, minek sokban figyelmeztető szerepe van, ám akkor is riszthat, ha nem kell.

Ezt legfeljebb utólag vesszük észre, mikor már késő, de fordítva is igaz, ha érzés után menve kiderül, mennyire jól csináltuk, bár az ésszerűség mást mondott, eltiltott volna tőle.

Mindebben nagy valószínűséggel a lényeges mozzanatot nem a társadalmi helyzet és rang hatása, hanem egyéni és családi siker, alkalmazkodó nemzeti hagyomány jelenti.
Kiváló teljesítményt nemcsak tettek mezején nyújtunk, hanem értelmi szinten, érzelmi állag tekintetében, s utóbbi átfogóbb érvényű, mert cselekvésben erősít vagy megállít minket.

Egész lényünk függ lelki egyensúlyunktól, amit homályosabban harmóniának mondanak, és vonatkozik tehát a test egészségére s az érzékenység fenntartására, ami nyitottság.
Ha rendben vagyunk, önbecsülés és tettrekészség adományával rendelkezünk, – bizalommal a jövő, elismeréssel a múlt, kíváncsisággal a jelen felé, – lehetőségünk korlátlan lesz.

Nem több, mint amire képesek vagyunk, de nem is kevesebb, érzékenységünk lesz maga a mérleg, – amin ezért még a jókedvünk is áll vagy bukik – hogy nézetünk, döntésünk összhangzata meglegyen.

Mi lenne, ha feldöntenénk a homokórát és az mindenki számára ott megállna, élete azon a pontján, leperegni, ahol éppen tart, s attól kezdve végig a jelenben élnénk tovább?
Nem néznénk az apadó–gyarapodó szemeket, csökkenő–növekvő homok kupacot mint időt, nem törődnénk vele, mit hagytunk magunk mögött és ott mit mulasztottunk el, miből maradtunk ki báván.

Előre se nézegetnénk állandóan, – mikor jön már a remélt hét bő esztendő, a szerencse, mi megfordítja felénk a széljárást, pénzesőt hoz, hasznot tojó sikert, – sivár várakozással.
Csak tennénk tovább a dolgunk, megélve a mát, és minden pillanat lehetőség s beteljesülés állapot élvezete lenne, megragadva a valóságot szántó akaratunk ekeszarvát.

Csak olyat és úgy terveznénk, minek lépéseit sorra egymás után előre belátjuk, mert a tanulás során megmutatták nekünk, de láttuk, így sem lesz semmi ugyanaz, és attól érdekes.
De arra nem szorulnánk, vetemednénk, másokat utánozzunk a javak megszerzésében, divat szerint, hanem megszolgálnánk érte, saját külön utat járva, vágyaink teljesség igényével.

A múltból a jó hagyományt engednénk felnőni szívünkben-lelkünkben egyetemes magasságba, természetesnek véve borzongató mélységből eredését, emberlét isteni sugárzását.
Haláltól sem félnénk érezve, hogy csúszós lejtőn közeledünk felé, fiatalt állandóan az öregséggel fenyegetve közben, hanem szilárd talajon tennénk nagyobbat, nem idő-függésben.

Ha majd megkopik ragyogásunk, lelassulunk, minden elért kis eredményünknek örülhetünk, mert időkényszer nélkül örök fiatalok és vidámszívűk maradhatunk, szerény lakunkban is.
Ha sem nem felhalmozunk, sem nem kiköltekezünk idő fogságában, hanem megéljük a csodát minden életszakasznak értelmét megemésztve, akkor a legtöbbet tudjuk kihozni magunkból.

Apám az volt nekem, mi én ma gyermekeimnek, gondolhatnám joggal, ha évtízezrek hosszú folytonossága lebegne csupán szemem előtt, de jogtalanul, ha a változásokat nézem.
De ebben nem lehetek biztos, hogy van e kettősség, mert a változást a másik oldalon megélők,

sőt, jelentők tőlem elzárt hozzáállását a maga nemében ők érzik s tudják kifejezni,.

Nem tudhatjuk, egy-egy példa, minta miként hat és raktározódik el alakja elvont elvi vagy gondolati szinten, közben azonosulva az egyetemes szellemiség örök tárházában.
Kedvesség és szigor együttességét például, a legnemesebb cél, gyermeklélek érdekében, ők szétválaszthatják, valamelyikre nyomaték kerülve, nagyobb hangsúly s annak következménye.

Ismételten azzal találkozunk, hogy csak tőlük lehetne ezt megtudni, ha mernének őszinte önelemzést végezni saját érzésviláguk tekintetében családi viszonylatok terén.
Marad a magam értékelése, mint csökkent le bennem a kemény számonkérés enyhe kérdező gyakorlatra, s ennek szélsőbb ellentétét, szóval, kézzel simogatást szintén enyhébb fokon űztem.

S talán különböző nehézségek s legyőzésük sem mutat most részemről olyan vészterhességet és felfokozott örömöt, mint miben nekem volt részem, ha az én életem kevésbé küzdelmes.
De ez is kérdéses, hisz a látványt nem én látom, csak nyújtom, s mint egykor én értelmeztem, ugyanúgy ezt el kell végezni utódaimnak, s mi bennük általuk teremtett világ részeként működik.

Szeretetük felém olyan hatás, mint enyém volt s megvan máig, már ésszerűen feldolgozva a külső körülményeket szüleim életében, viszont a miénk most – még egyaránt élvén – közös.

Zaklat a lét, vagy simogat a tudat, hogy élünk? – van még több árnyalat, ahogy válaszol az ember a tényre, hogy létezik – felelősségteljesen, könnyedén, óvatosan, hálával, keservesen.
És van, akit a téma nem érint meg, elriaszt, hátborzongatónak tartja belegondolni, hogy szempillantás alatt véget érhet, a kezdete, eredete véletlenszerű s beláthatatlan.

Nemcsak egyéni életnek, de egyesek szerint a mindenségnek is, ahol kényszerű értelem első okot keres, ami előttre a semmit kell tenni, ilyen módon a véget szintén beláthatjuk.
Valamivel jobb, de inkább háttérbe szorul az a válasz a létkérdésre, hogy végtelen időt foglal magában, mégha ütemezetten is, és ezért hanyatlik s megújul örökkévalóan.

Benne kicsiny lényünk mégsincs teljesen elveszve, hiszen törvényszerűségek felfedezésével szabályozás elvi szintjét látjuk látvány mögé, aminek egyenrangú párja gondolkodásunk.
Ebben pedig összeér világalkotó szellem és emberi képesség, így nemcsak része vagyunk a kézzelfoghatóságnak, de tudati társa a világfölöttinek, kívül és belül egyben.

Ami ismét megrázó felfedezés, mert ilyet istenrészről csak az Isten Fia mutathatott, mikor a Földön járt, kinek előzménye ókort jellemző sokistenhit-szereplők tobzódása.
Arra azt mondjuk, hogy emberi képzeletvilág, emerre meg, hogy kinyilatkoztatás, utóbbi emberi eredetét tagadva, mert a forrás felfogása meghaladja a képzeletünket.

Viszont még nem vettük itt figyelembe eddig, hogy nem egyedüliek vagyunk mi emberek, hanem gondolati társak, akaratlan is közölve egymással tevékenységünk elvont eredményét.
Azaz nemcsak szándékosan, beszéd révén, hanem magunkban beszélés sugárzásával, eleven erőként hatóan élőként, sőt holtunk után, ezért ér összemeri isteni magasságig.

Nem tudom, mi lehet „a Napnál világosabb”, de ha mondjuk, biztosan van olyan, e hasonlattal értelmi belátást serkentünk állítás felé, ami mutatja nyelvünk viszonylatképző tényét.
Mert képzelet nehezen jutna ide, egyébként is „a látni vágyó Napba nem tekint”, fényerő-tudományt se keress kifejezéshasználatban, egyszerűen szellemi terület kalandja ez.

„Már megint!” – kiált fel az olvasó, aki elvont világról is mint közönségesen kezeltről tud csak és akar beszámolót, éppen erre jó a jó hasonlat, ösztönösen érzi nagy erejét.
Ami megvan, különösen ha találó, „beletrafált” – mondjuk, amikor teljességgel megértjük a mondás valóságra vonatkozását, helyzet, esemény, tárgy, összefüggés remek elvi rajzát.

Bár ebbe így nem gondolunk bele, „ne bonyolítsd!” – szól felszólítás ilyenkor, ha figyelmeztetnénk a találó beszéd szerkezetére, „hagyd már abba a fárasztást!” – s ha nem tesszük, kihúzzuk a gyufát.
Ahogy önboncolást sem végzünk, úgy, azonosan vele, a nyelvünket sem szeretjük belülről és részletesen vizsgálni, inkább alkalmazzuk szép és okos eszközeit – ösztönösen – közléskor.

„A nyelv beszél bennünk, mi csak közvetítők vagyunk” – szól az okoskodás, de nem erről van szó, hanem
együttességről, amiben váltakozva bukkan fel nyelvi kép és belőle fakadó értelem.
„Nem oly bonyolult ez” – vélheti a felszínesen magyarázó, „hiszen egyértelmű, hogy valóság leképezéséről van szó, amit a nyelv szavakkal, mondatokkal megragad, szövegoldalra kerül.”

De éppen itt van a kutya elásva, hogy azzal a „szöveggel” művelet végezhető, fejben persze, felépíthető belőle elmélet, történet – a puszta testiségtől elkülönült világunk.

Vízparton élni sokkal jobb, mint tőle távol, de nem mindegy, hogy tó, folyó vagy tenger, mindegyiknek megvan a maga előnye, bája s feladata, hátrányról nem szokás beszélni, pedig az is van.
A vízközelséget aztán a fürdők is tudják ugyanolyan módon biztosítani érzésben,
sőt túlmegy rajta, ha forró a vize, ásványi anyaggal tele, gyógyító hatását kedveljük.

Egyáltalán a fürdést úgy élvezzük, mintha az lenne eredendő természetes közegünk, bár úszni csak megtanulva tudunk, alig akarunk kijönni a vízből, ha egyszer belemártóztunk.
És a gyerekek zsivajától visszahangzik minden olyan hely, ahol biztonságban érzik. élvezik a vizet, a pancsolást, a testkönnyebbség mással nem elérhető gyönyörűségeit naphosszat.

Csodáljuk az úszósportokat, vizes világot, hajózás szenvedélyét, vitorlással befogni a szelet, olyan életmód nyílik meg a vizen, ami semmi máshoz nem hasonlatható élmény.
Ott szoktunk igazán lebarnulni, megújulni, de tengeribetegséget már egyre ritkábban kapunk, árvizek ellen is tudunk védekezni, mélyvíz veszélye viszont még mindig sok bajt okoz.

Nehezen képzeljük el a szárazföldön élve, hogy a Földgolyó kétharmadát víz borítja, mert a bolygót is csak újabban látjuk labdának, hajózó közlekedést repülés felváltotta.
De a víznek nemcsak külső elemi erejét használjuk áramtermelésre, hanem felbontjuk két alkotó elemére, és sok egyéb módon iparilag használva könnyíti meg életünk.

Végül ismerjük be, hogy nem becsüljük eléggé ezt az áldott jótéteményt, nem iszunk eleget belőle naponta, úszni sem járunk eleget, s legtöbbünknek kimarad vízparton üldögélés.

Meddig marad még velünk az erőszak? – kérdezzük, amikor a múlt bűneire gondolunk, velünk együtt élő elkövetőkre, akik megúszták a számonkérést, olyan eszmerendszert szolgáltak. Nem egyéni bűnös hajlamukat élték ki, de talán éppen ezért voltak még kegyetlenebbek, elnyomó államrend fenntartásában részesen egykor, tömegmegfélemlítő hatást értek el.

Rég volt, igaz volt, már alig élnek közülük, és ügyük elavult, ha nem emberiségellenes besorolást kapott, s azért kell felhánytorgatni, nem elfeledni módszertanát: ne éledjen fel! Ne hivatkozhasson hasonló indíttatásból mai erőszaktevő társadalmi haladás szolgálatára, olyan kikényszerítésére, ami szintén fájdalmat, ártatlan halált okoz.

Valahogy befészkelte magát a fejlett világ köztudatát befolyásolók egyik részébe, talán szerencsére már nem a többségébe, hogy törvénytelenség eszközéhez is szabad nyúlni. Hogy mikor azt ők próbálják úgy meghatározni, utaljnak az alapvető emberi értékek más módon nem elérhető biztosítására, de az emberek nem kérnek ily tragikus útból.

Társadalomformáló cselekvési elveket sokkal óvatosabban szabad megfogalmazni, mint amikor lázadás felszítása a céljuk, mert rombolással indulva visszavetjük magunk. Az emberi közösségek sokkal inkább békés úton érnek el egészséges fejlődést, előre-lépést, mert a valóságos többletet fordítják bővítésre, életük üdvös javítására.

És a helyi sajátosságok követelményét figyelembe véve, ragaszkodva hagyományok hegymozgató erejéhez, szintén többre lehet jutni, mint felelőtlen képzelgést ajánlgatva.

Testi egészség jóléthez elengedhetetlen, de ha nem teljes még vagy már testi teljesítmény, hozzá kell igazítani a vágyakat, megy is könnyen, mert nem tehetsz mást szükségszerűség ellen. „Majd ha felnövök” – mondod gyerekként, de öregként csak a „sárgaföld” marad, ahol „kiegyenesedhetsz”, ezért máshol kell keresni a boldogságot, mint a tökéletesség hajszolása, kívánása.

Tudván, beszámítván, senki nem képes mindarra, amire igen sokan közülünk, zeneművész nem szokott sportbajnok lenni, tudományt művelő sem ügyes kézművességben hivatásszerűen. Munkálkodásunk, életvitelünk derékhadát viszont kötelező lenne mindenkinek mindig kisujjból kirázni, főzz teát magadnak, cipőt tisztíts, rázd fel a párnát és még sok egyebet tégy.

Akkor is, ha rossz a kedved, mert fáj a fejed, a csípőd, a hátad, a lelked netalántán, hiszen rossz érzéseket, sőt fájdalmat is lecsökkent a mozgás, s nagyban gyógyít, ha nem hagyod el magad. Meg aztán légy tisztában alapvető gyógyszerek használatával, sebkezeléssel, ételek jó párosításával, tested igényeivel és óvatos kiszolgálásával, ha érzékeny vagy.

És ne menj oda, ahol nem fogadnak szívesen, ne erőltess egyoldalú kapcsolatot, mert nem elég a te odaadásod, fájdalom árán is mondj le rajongásodról biztos viszonzatlanul.

Ilykor ne légy lusta, félős, ne kényelmesedj el, vond le a következtetést az első pár eset
után, ha rossz, de ha jó, azt meg ne vedd kézpénznek, merj próbához, feltételhez kötni kapcsolatot.

Azaz széles skálán értékeld magad s másokat, beleférjen öröm és élvezet, de csalódás,
lemondás szintén, ne csupán mintát kövess élet vitelében, hanem találd meg saját utadat.

Esetlegesség, véletlenszerűség jellemzi, bizonytalanság a múlthoz való viszonyunkat,
már a közelmúltat is, de méginkább, ha messze szeretnénk vissza látni, igen kevés az adat.
Százéves fényképek még vannak, de kétszáz nincs, mert még nem találtál fel, s mit őskorból megtaláltak,
ritkább, mint fehér holló, ha teljes képre végyunk, a leletet erősen ki kell egészíteni.

Képzelettel, tudással arról a korról, máshol, de ugyanabban a rétegben előbukkanók
összevetésével, és így is csak töredéke a volt valóságnak, amit biztosan elmondhatunk.
Mégis mondjuk, visszavetítve emberléti követelményteljesítést, hiszen enni kellett,
lakni valahol, gyereket nevelni túlélés biztosítására, s aztán boldogok lehettek.

Ahhoz pedig még több mindenre volt szükség akkor, amikor a mai világ adottságaiból,
találmányaiból szinte semmi nem áll még a rendelkezésükre, de volt, amivel pótolták.
Sőt, fordítva lehet, a mi kényelmes életünk gyökerét a régmúltból eredni láthatjuk, ha
jobban megkaparjuk a mai felszínt, hiszen a természet és testünk igen keveset változott.

Az alkalmazkodáshoz kellő képesség pedig őseinkben ugyanúgy megvolt, mint mibennünk ma,
ha nem tesszük tönkre külső behatások által, őket viszont a szükség keményen szorította.
Ezért találták fel a szertartásszerű életvitelt, midőn magát mutatta meg a teendő,
vagy az eljárásmódok időrendje szerint, vagy a csillagos ég és időjárás változása.

Így aztán nemcsak célszerű kézmozdulatok, szerszámok és ételszerző, készítő ötletek
jönnek onnan, a mélységes múltból, hanem hitek, félelmek és bizonyosságok, miként kell élni.

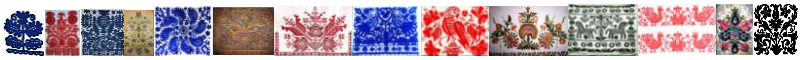

Gyermeknevelés szempontjából felemás lett az életünk, mert a jólétet csak kemény munkával
lehet megteremteni ma is, viszont az máshol történik, nem otthon, nem gyermek bevonásával.
Régen sem lehetett ez teljes mértékű, de az életkornak megfelelően mégis megtörtént,
ahol nem annyira a segítségen volt a hangsúly, hanem hogy közben a gyermek elleste jövőjét.

Hogy mi vár rá felnőttként, mikor felelősség is kerül a vállára, egyedül kell végeznie
ugyanazt, sőt, emlékezzen, őt egykoron miként tanították, képes legyen azt úgy továbbadni.
Természetes kapcsolat volt ez anya és lánya, apa és fia között, vagy inkább többes számot
kell használni, mert a második, harmadik gyerek már az elsőtől is tanult, aki közel volt hozzá.

Közelebb, mint a szülő, és ez ma is megvan, oly vonatkozásban, hogy az iskolai tananyag
igen gyorsan változik, a szülő csak kapkodja a fejét, nagyobb testvér, még benne lévén, segít.
De van, ami nem változik, hogy legyen étel az asztalon, hogy rend legyen, tisztaság, s a hangulat
remek, figyeljünk egymásra, valamit minden nap tegyünk hozzá egyénileg közös boldogsághoz.

Ám mintha ez nem lenne fontos, kevés figyelmet kap, míg a rohanás közben mégis sok idő elmegy magányos ügyködésre, szórakozásra, egyfajta telhetetlenség ütötte fel fejét. Pedig közös tájékozódás eredményesebb lenne, mihez el kell fogadni másabb véleményt is, mint a miénk vagy az új tekintélyé – utóbbi külsőségesen, eszközfüggőn, hamisan táplált.

Ezt a hamisságot pedig ránk erőltetik, így nem a szülő és a gyerek a hibás, ez látszat, műveltség erejének kell fellépni ellene, de azt csak a szent hagyomány éltetése kelti fel.

Milyen egyszerű a bizonyítás igazságot mondva, a saját írásunk esetében, mert nem a korábbi írásnyomokat kell összevetni a ma is használt ábécénk betűivel, hanem ennek létrehívói folytonosságát látva máig, gyönyörű hazánkban, ölelő Kárpátok védelmében, joggal állítani, hogy a miénk, nincs is senki más nép, aki elvehetné tőlünk.

Különösen mert műveltség jellegünk rámutat e teljesítmény szükségszerű születésére, minthogy a nyelvszerkezet írástakarékosság ösztönzője, a vagy magas, vagy mély hangokkal a beszédszavakban, valóságtársításban mondott alakzat és látott kép között, amit megkettőz betűink olyan díszítése aranyékszerek, fafaragás, fazék- s tányérfestés és csontkarcok,

hímzések esetében, mi teljes azonosság. Nézi s látja is, szinte beavatottnak érzi magát, aki méltó utód, érdeklődik múlti nagyság teljesítménye iránt, máig őrizve ég és föld közötti kapcsolat előzményünket. S ahogy más népek nyelvében felismerhető a közös előzmény, a népi ábrázolások és a hatalmasok gazdagságában megjelenő

egyetemesség szintén közös eredetű. S ha ma mi vagyunk mindehhez – írásunk eszköze révén – legközelebb, osszuk meg a felismerést szellemi testvéreinkkel, ne hadakozzunk az elénk dobott koncon, épüljünk közös múltunkból, s ha annak részleteiben még van kutatandó, lépésről-lépésre tanuljuk meg jelképeink olvasását, jeleink használatát, s ezáltal sokkal jobban érteni egymást, mint ezidáig.

Hétköznapi emberekből hogyan lesznek hősök, történelem mozgatóvá válnak kis érzések, hogy úgy nem akarnak élni, ahogy erőltetik rájuk, akik szebb jövőről regélgetnek nekik. Meg hogy a múltat azért kellene kitörölni emlékezetből, jó királyok képét megölni, mert elnyomást, szolgasort erőltettek a népre, örülni új világnak, felszabadultunk végre.

A mindennapokban messze nem ezt tapasztalták, sokkal jobb sorsú közelmúltukat magasztalták, és a vallástalan hitet sem nagyon értették, magukban az istent titkon méginkább éltették. S miközben két nagy hadsereg végigmasírozott az országon, mindent elvitt mit megmozdíthatott, az életet majdnem semmiből újrakezdték, rommá lőtt házaikat újra felépítették.

Aztán még jóvátételt is fizettek halomra, vidékiek tojást, tyúkot beadásra hozva, terményre a cséplőgépnél tették rá kezüket, vetőmagot hagyva, s hogy még süthessünk kenyeret. Kik voltak ők, az ellenőrök, senki nem nézte, gépezet részének látták őket, de tetézte bűnük, ha egyéni túlkapástól nem riadtak, az ellenállók hamar börtönt s kínzást kaptak.

Ráadásul még külföldről azzal hitegettek, látják bajunk, csapatokkal jönnek, segítenek,
de ettől a hatalom sokkal keményebbé vált, félt számonkéréstől, üdvös fordulat elé állt.
Mialatt a többség szószólói mögé, bátran széttörve hazug eszmebéklyót, üzemben, gyárban
szervezkedtek és az egyetemi ifjúságban társra találtak, nem maradni szégyen fogságban.

Amit nekik tőlük idegen világ jelentett, emberségük amit tudott, addig is megmentett,
de most pár napra kivívták szép szabadságukat, leveretvén is győztek, éljük áldozatukat.

Természetes értelmünk minden mesterségesség forrása a földön, nincs más isten rajtunk kívül,
s őt megszemélyesítve magunk fölé emeljük, hogy ne bújjunk ki parancsolatai alól.
Így sugározza be életünket ésszerűség, mi nem azonos világban talált törvényekkel,
sokkal többet nyújt, ahogy kiterjesztjük hatását az emberi közösség üdvös szabályaira.

Ezért beszélünk természeti népekről, akik legnagyobb mai tudáseredményeink igen
régi megelőlegezői, a legemberibb szempontokat érvényesítették foganattal.
Hagyományaink mögött megláthatjuk az örök kétely túlhaladását, alakot öltve remény,
megfogalmazva tanulság, szóláshasonlatok, közmondások tömör bölcsesség közvetítőink.

Mindez nincsen a gépeknek, pedig úgy állítják be, mintha több lehetne nálunk, de már látjuk, hogy nem,
határhelyzet döntését sosem bíznánk rájuk, csak eszközeink, mint gyors kutyáink, lovaink, vagy más
haszonállataink, amelyek segítségével jobban élünk, termékükből – mint tejből, tojásból –
további feldolgozással hasznosabbat alkot ötletes kedvünk, alkalmazó elménk jövőnek.

De mi megmaradunk éppoly kiszolgáltatottnak, mint eddig, úgy egészségünket tekintve, mint a
bolygónk helyzetét a világűrben kicsi pontként, függvényei vagyunk igen nagy külső erőknek.
Legyenek azok a legapróbb vírusok bennünk hatékonyságot találva, vagy Földdel ütköző
nagy anyagtömbök az égből, s minden egyéb veszély, elsődlegesen ezek elhárítása a cél.

Képesek legyünk megvédeni magunkat tőlük, ezt kell elérnünk gépek segélyével is élve,
elméleteinket ellenőrizve, amihez nyelvi eredetű értelmünket kell megtartanunk.

A zenét sok mindenhez szokás hasonlítani, de az inkább bennünk születő érzésre utal,
felvillanó képekre, amik eszünkbe jutnak hallatán annak, aminek nincs magyarázata.
Lehet önállóan is élvezni futamokat, dallamokat, s a hangok összetett kavalkádját,
ilyenkor saját korábbi érzéki élmény jön elő, hogy eltöltse lelkünk megfoghatósággal.

Mert az a lényeg, hogy ne üres elme választ váltsa ki a zene, ne csak testünk rángatóddzon
a dob vezényelte monoton ütemre, hanem a képzelet ritmusos válasza szerint ringjon.

Bátran lépjen vissza ama virágos mezőre, rétre, idézzen fel gyerekkori színpompás
kiskerteket az udvar utca felőli részén, vagy csak a zöld vetést, aranysárga búzatáblát.

Elvontabb, értékesebbnek vélt válasz is jöhet, bú-baj sötét színekkel alátámasztva, hogy nem
véletlen szenvedünk tőle, és másik végleten örömóda, kitágul a lét, kiugrik szívünk.

No, nem a helyéről, hanem mi magunkkal együtt és táncra perdül azon a földöntúli síkon, ahová a fény nemcsak besugárzik, de áthat mindent, átjárja a testünk, boldogság forrása.

Mindezt megtanulni nem lehet, hiába kapjuk meg a szerkezetét, miként tér vissza új és új változatban a fő dallam, hogyan szól alatta a hangszerelés különböző hatásossága.
Az eredményhez, hogy a zene felemeljen, te kellesz igazán, hogy átadd magad valósága különbözőségének, mindennapi életünk egyhangúságához képest, figyelve magadra.

A „kegyet gyakorol”, „kegyelmet ad” nem ugyanaz, mint az isteni kegyelem érvényesülése, ez függ célzottja befogadó akaratától, az viszont kizárólag felső hatalomtól.
El lehet utasítani istent világnézet alapon, amitől nem inog meg vallásos hit a vallásosakban, mert éppen hozzáfordulás teszi élővé a túlvilágot, örök jövőt.

És múltat is, isten örökös gondolatában, mely az idők végtelenében teljesítette létté, emberré a teremtés áldását, üres nemlét helyére önmagából, ajándék gyanánt.
Nagy beismerése kicsinységünknek elvszinten, hogy nemcsak a magyarázatban, azzal azonos világkeletkezés, -fennmaradás és -végződés valóságban sincs hiteles tájékozottságunk.

Elfogadva ez állapotunkat, igényeljük isten magyarázatát, tevőleges kegyelmét, amiben tehát csupán megerősítést jelent, ha megnyilatkozását figyelembe vehetjük.
Így aztán a kegyelem visszautasítása nemcsak egyéni ügy üdvözülés kérdésében, hanem isten elleni lázadásként egyúttal tudatlanságból fakadó cselekvés veszély.

Mert nemcsak örök életét dobja el magától, hanem a lehetőséget, hogy az ismeretlent a valós súlya, így érvénytelensége szerint kezelje, remélve valamire jutni.
De ha az a meggyőződés vezeti, hogy nincs ily viszonyunk az ismeretlenség felé, olyannak a válaszát fogja elfogadni a létkérdést illetően, ahol a túlvilág evilági.

Kegyet gyakorló és kegyelmet adó hatalom, már megítél, még mielőtt bármit cselekedtél, belehelyez a rendbe, rád szabott állapotba, befagyasztja világunkat vélt érdeke szerint.

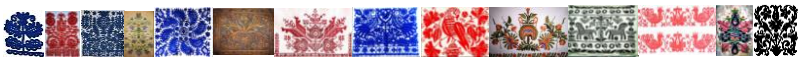

Nem porladunk, nem hamvadunk, márványnál keményebb a lelkünk edzette testünk, fémet meghazudtol rugalmasságunk, ahogy láthatatlan parányok tengerén úszunk, evickélünk, egészségesen.
De minden kimaradást, kihagyást megérzünk, ha mesterségesen, akaratlan, vagy szántszándékkal rombolnak, kicsinyítenek bennünket irigyeink, ellenségeink, vagy csak a bárgyú tudatlanok.

Mert ártani könnyű, ami eredménynek látszik helytelen célkitűzés esetén, de mindenki megszenvedi aztán, ahogy a nagy egész visszatükrözi ránk, egyénekre a halál árnyékát.

Pusztulás szele megcsapja viruló virágunk, ha rágondolunk, miként hervad el nemsokára, ám az szerves folyamatként magot épít, érlel, amint jóakarat szüli jócselekedetünk.

Mennyivel jobb eleve mellérendelésesen gondolkodni és tevékenykedni, mikor minden más ember is értünk van, mint mi értük, létezés értelmét beteljesítve, ami egy, nincs külön.

És nem a holtunk utáni nemlétünkből kell most kiindulnunk, hanem azelőtti jelenünkből,
amit visszafelé megerősít tapasztalathegyek és -völgyek hullámzása évezredekre.

Azokat belénk, mint jövőjükbe táplálták be az akkor élők, tudván, általunk léteznek majd
tovább, egészen a világ végéig, s kezdettől tehát, a megszakítottság bűntelen csak látszat.
Az a bűn pedig csupán kicsinyhitűség, ami másokon is csattan, amikor cselekvőtlenül
akarunk javakhoz jutni, mert az érdemeket azok maguk értékelik, szoros fegyelemmel.

S ahogy sejtgépek összeállnak szervezetünkké, erkölcsi próbák lesznek társasság színterei,
szándék, szándék hátán úgy szabályozza önmagát, életkedvünket lélekteljesség tegye boldoggá.

Vannak, akiknek jótékonykodás az életük, különösen úgy számíthatunk ide sokakat,
ha a szeretetteljes megnyilvánulást szintén számba vesszük, lényeg, hogy nincs ellentételezés.
Legalábbis nincs kérve, elvárva érte, hanem az adományozó, ajándékozó, szerető
cselekvő magától, kényszer nélkül ad, s amit kap érte, csak övé, hálás szemek, tudat, hogy jót tett.

A szülőket „hivatalból” ide vehetjük, de nekik kötelességük is önzetlenül tenni
a gyermekáldás felnevelését, megváltozik életük, ha szeretetnek szentelik magukat.
Egymást és a csemetét, utódokat egyaránt illik szeretet céljának tekinteni, nincsen
kivételezés, és mindenki nem lehet kedvenc, hanem kinek-kinek azt adni, mi neki legjobb.

S ha vannak súrlódások, nehézségek, megosztva könnyebb elviselni, megoldani, de csak azon
a szinten, ahol éppen a társak vannak, túl sokat nem rakva egymás vállára, szintén szeretetből.
Idegeneken segíteni szokás volt mindig, de régebben ők keresték fel, akitől kapni
remélhettek, élő találkozásban született gyógyulás bajukra, örömére mindkét félnek.

Ma már távoli kapcsolatban megszólítanak akár tízezreket valamilyen nagy cél csak ez-
úton lehetséges teljesítésére, és jön a sok válasz, a sok kicsi sokra megy elv érvényesül szépen.
És valahogy az évkör kiemelt idejére mindig feldúsul a szívesség szeretet adó
képessége, a családok várják a karácsonyt, ajándékozottaké a szeretet ünnepe.

Isten azokról is gondoskodik, kik egyedül vannak, senkitől semmit sem kapnak, a természet
adja nekik a legszebbet, a fényt, mit mindenki más is a legfontosabb ajándékként értékel.

Új és újabb nap hív ébredésre, cselekvésre, a levegő belélegzésre, izmok mozgásra,
eszed gondolkodásra, s nem áll meg a folyamat, végtelenség arat, amit nem tudjuk, ki vetett.
S máris benne vagyunk a közepében, világnak, vélnénk, hogy annak, ha az nemcsak a miénk lenne,
hanem rajtunk kívül lévő valóság, adósság felénk, mit meg kell adnunk, megismervén, betöltvén.

De nem, többségünk kis nehézségekkel bajlódik, félreértésekkel veszekedik, elmenekül
a kihívás elől, méltó eredmény nélkül él, méltatlanságot szenved magától magányosan.
Azaz nem lép ki a rá szabott világából, mert nem tanulta meg, hogy mit kell megtanulni, sosem
valamit, hanem valaminek lehetőségét, amit ő hív elő, vagy őbenne születik meg.

Honnan, kiből jön a remélt, megdolgozott válasz, nem fontos, nem rejtély, mert az elérhetőből kell építkezni, érteni vagy újraértelmezni, saját törvényt találva és tárva napvilágra.
Hogy hivatása mindennek és mindenkinek van, s célszerű a természet a maga javára, de nekünk is jutott hely benne, tehát feladatot adott kimondatlan, többre vigyük, mint nélkülünk.

S a munkaszakasz hosszát hamar fel kell ismernünk, mert nem ritka a több nemzedéknyi, sőt több ezer év is lehet, ha visszatekintve kinyomozzuk mai jó lépéseink messze nyúló gyökerét.
Már ez is eltölthet jóérzésű megoldással a jelent illetően, így viszonyulni általunk fenntartott élethez a jövő irányában, de még fontosabb a társasság, ami legnehezebb.

Hogy testszigetünket embertenger veszi körül, de azonos a közeg, átjárjuk egymás fejét gondolattal, ötlettel, kéréssel, hálás köszönettel, ám eközben élvezhetjük is egymás lelki csókját.

Lehet elhamarkodottan hűséget fogadni, miben ha nem is megtévesztés működik közre, de nem elegendő tudás, nem jó átlátása helyzetünknek, hanem inkább elhamarkodottság.
Úgy érezzük, szorít valamilyen időhatár, kifutunk a jó időből s lemaradunk aztán, csábítanak utánzásra átlag emberminták, belevágunk, ha ahogy esik, úgy puffan is lesz.

Itt inkább árt, nem segít kívülállóság tudat, hogy egyedül mi dönthetünk, bőrünkbe nem bújhat bele senki, és oly sok és sokféle a tanács, abból nem lehet kiválasztani valóban jót.
Ám mégsem ez vezet leggyakrabban tévútra, hanem ténylegesen megfontolatlanság üres igézete, hogy nem kell végigfuttatni minden esetet megnézve, mi következik léptünkből.

Ekkor az első ötlethez, beugróképhez, sőt, látomáshoz igazodó hűség kerekedik fölénk, amihez akkortól már ragaszkodni kell, mindent hozzá mérünk, kiszolgálójává válunk.
A mérleg nyelvét figyeljük, nem a tartalmát, hogy mit miért lenne ildomos elfogadni, már nem éri el felfogóképességünk csúcsát, előbb kizárjuk hatását felszínességbe fulladva.

Pedig a lényeg a felszín alatt rejlik, lapul, s virulhat is akár, ha nincs szándék megismerni, mert álmodó eszünkben sincs, hogy áldozatául eshetünk mellőzésének, nélkülözni fogjuk.
Van azért remény, hogy belénk épült gyanakvás és a nyelvünkben élő fordulatos látásmód ki fog lendíteni fagyott állapotunkból, s hűség a legjobb megkereséséhez válik elvünkké.

Kérni nehezebb, kérdezni könnyebb, de hogy mitől, arra a kérdés természete ad feleletet, hogy a válasz valamennyire birtokunkban van, másként nem tudnánk kérdezni, de amit kérünk, nincs.
Nemcsak arról van szó hogy sejtésünk szerepet kap, hiszen eszünk ki akar lépni a tokjából, hanem eleve nyitottak vagyunk a világra, éppen az eddig megszerzett szellemiek miatt.

Minden mozdulatunknak is elnevezést adunk, nemhogy a minket körülvevő tárgyaknak, állat- és emberszereplőknek, de még a gondolati építményeinknek, szerkezetünknek is szintén.
Ott pedig néha csak egy adat, alak hiányzik a teljes képhez, persze hogy megkérdezzük attól, akiről tudjuk, hogy tudja, tudhatja a választ, s egyből rávágja, vagy agymunkával előhozza.

S azok a bizonyos nevek eligazítanak, azért jó tudni például a családnevet, de
még a keresztnevek is mutatnak szokásos hozzájuk kötött értelmet vagy tulajdonságot.
Valamint a nevek mögött meghatározások állnak, minőségek, lehetőségek amit a
tapasztalatot szerzettek számunkra hasznosan közvetíthetnek, de rá kell kérdeznünk, behívnunk.

Vannak hivatásos kérdezők is, a kutatók, gondolatvagyon kezelői, gyarapítói,
visszamenőleg is kijavítják, pótolják hibás ismereteinket, vagy azok lyukait.
Örök kérdezők a hároméves gyerekek, de ha megőrzik kíváncsiságukat, felnőttként
is nagy hasznunkra lesznek, kiegészítésükkel az általunk soha meg nem kérdezettek terén.

Végezetül szólni kell, bár reménytelen választ kapni, oly kérdésről, ami az egészt érinti,
mintha azt kérdéssel körbeölelhetnénk, de ha végtelen, lehetetlen lesz, mit nehéz viselni.

Mindenkinek lehet oduja, mint a madárnak, hova visszabújhat, visszahúzódhat, amikor
viharok dúlnak lelkében, vagy kapcsolatában a világgal, vagy csak valakivel, akit szeret.
Nehéz ilyenkor felszínen maradni, külvilág előtt virulást tettetni, s az a jó, ha hamar
elmúlik a baj, mert meggyőzőbben a szépségek, jóságok, amik körbe vesznek, biztatnak, élők.

De ha hosszabb távra rendezkedik be bennünk a lehangoltság, tényleg jobb visszavonulni, ahogy
csak lehet, elvonulni magányba, vagy ahol még szeretnek minket, ahol bátran töltekezhetünk.
Jobbik eset, mikor nem is tudunk róla, hogy ilyen okkal, céllal mentünk nyaralni, síelni, vagy csak
hosszú hétvégét eltölteni semmittevéssel, ami aztán életrendünkké válik észrevétlen.

Nagyobb a baj, ha hetekre, hónapokra alámerülünk, kivonjuk magunkat a forgalomból,
megszűnünk, a külvilág számára, úgy intézve azért, hogy senkinek se tűnjön fel a hiányunk.
Ekkor jön segítségre az a bizonyos odú, egyszerű léleklak, csak legszükségesebbeket
tesszük, igénytelenül étkezünk, s rosszabb eset, ha részegre isszuk magunkat egyedül fájva.

Azaz fájdalmat kábulattal csillapítva, bár tudjuk, magunk elől nem szaladhatunk el, és az
árnyékunk mindig utolér, bennünk pislákoló fényt kell tüzesebbé tennünk ilyenkor, éledve.
Elegendően töltekezve saját múltunkból, még ha abban nem is volt minden sikertörténet,
ám a teljesítményünk elhozott idáig, így hát bízhatunk jelen súlyainktól szabadulni.

Ki kell hát állni a napvilágra, beszívni a múló idő illatát, ami bennünk éretté
válik, egyfajta időtlen bölcsességgel tölt el, hogyha nem is fölötte, de lépdeljünk a földön.

Két évtized nem volt elegendő áttörni a nyilvánvalóság tagadása falát, alaptalan
építményt ledönteni, bár helyette viruló virágokból fonódott igazságkoszorú él.

Őshazánk tisztelgő elfogadása olyannak, amilyen és ahol volt, barátkozás a ténnyel,
hogy akik itt élünk, sosem mozdultunk el innen, és akik elmentek, máig rokonok lélekben.

Két gyökérzet tehát, ami meghatározó lett, egyik a Kárpát-medence előd népessége,
az emberi felemelkedés gazdag bölcsője, másik műveltségelemeink mindenhol máshol.

Felismerjük egymásban a testvért, így van béke közöttünk, ezért védekezünk ránk támadóktól, örökölt harcban legyőzettetésben is győzve, mert az élet mellé álltunk eleitől fogva.

Ilyen környülállások közepette fájdalmas látnunk, mint hulltanak legjobbjaink és torzult el a jó embertermészet támadó üldözővő, pedig egyetemes hatékonyság megelőzte.
De abban feladatok kijelölődtek, minden magátólértetődő felsőbbrendűséggel bírt, amit mindenki szolgált, de senkit nem illetetett egyénileg, miből majd elnyomó hatalom lett.

S még azt sem tudjuk, mikor és hogyan áll át ez a világ a régit megtagadó módon működő embertelen gépezetté, mert idő vasfogat kihúztak emlékezetből, meghamisítva azt.
Mintha mindig is az lett volna, ami újabban, csak kicsit másként, viszont a viszonyok azóta sem változtak, örökké vannak urak és szolgák, kire mily szerep jutott, elégedjen meg vele.

Tömegeket áldoznak fel a háborúkban, és még az arcukat sem láthatjuk, mert elbújnak, s akik elvégzik az irányító piszkos munkát, igaz múltunk eltiprását használják eszközül.

Ma már nem vész semmi a múlt ősködébe, mert a tudomány eléri és magyarázattal látja el a legrégebbit is, ha másként nem, feltevés segítségével, ám gond: a magyarázat is az.
Sok gondolati lánc köti gúzsba, hogy igazság lehetne benne, fogalmaink a máról szólnak, már a tegnapikat is át kell alakítani, mert kevesebb tudást tartalmaznak, s így hamisak.

Mennyivel nagyobb tévedést hordoz hát, ha ezer és ezer, vagy akár több tízezer évre visszamenő leleteket kell értelmezni, ezért nem merjük, ha igazat akarunk mondani valamennyire.
De vannak vállalkozók, akik pénzkeresetnek tartják az életük munkás részének értelmét, nem a kutatás kedvéért kutatnak, kapnak is figyelmet, ha ellenőrizetlen nyilatkoznak.

Nemcsak ők magukat nem ellenőrzik, de mások sem akarják, nem tudják, mert nem lehet, önkorlát kellene olyat nem mondani, ami tévedés lehet, mondják tehát, s a siker nem marad el.
Ez nem előremutató megoldást tartalmaz, hanem látványosat, amit inkább a szív kíván, nem az ész, az tiltakozna, ha tudna, ha engedné mindig valami kézzelfoghatóra vágyódás.

És sokan vannak így, őket ki kell szolgálni, hát születik a képre kép azonosítás, mintha ugyanolyan lenne ama tárgyi emlék, mint a mai szerkezet, tehát azonos tudásszintű.
Sőt, inkább magasabbrendű. ha olyan régi, mint amilyennek időelemzés állítja, és ha nincs rá áthidaló magyarázat, hiány sem lesz zavaró, csak legyen megnyugtatóan kábító.

Ha messzeség mindkét irányban felfoghatatlan, a távolságok közepén találjuk magunkat, mérleg nyelveként, s Pascal szerint semmi az ember a végtelenhez, de minden a semmihez képest.

De nincs bizonyosságunk egyiket illetőn sem, azaz befelé, a kicsinység felé nem lehet elképzelni, hogy végtelenül kicsinyül, viszont kifelé, nagyság irányában sikerül kissé.

Ám ott is korlátozott képzeletünk, mert előbb lezárja a haladás folyamatát, mint azt vég nélkül tekinthetnénk, majd túlugorja önmagát, hogy elölről kezdje a megtévesztő látomást.

Ily alapkörülmény közt nehéz tájékozódni, hogy mik vagyunk éber, meg az álmodó eszünkkel, mindenki maga is utána szeretne járni, ezért más tapasztalatát kétséggel fogadja.

Vagy azért, mert érti, és nem tartja többre saját kútfőjénél, vagy nem érti, mi miatt elveti, sőt, kikiáltja érthetetlennek, hitetlenség üti fel fejét, sötétben maradunk egyedül.
A tudást illetően, miként kell fogadni az életet és a halált, ezért nemcsak meghalni rettegünk, de az életünket sem nagyszerűségként fogjuk fel, hanem nehéz terheket cipelőként.

Ide vezet a bizalmatlanság, hogy mindenki egyforma lehetne, kellene legyen, de nem az, mert a fiatal nem érti az öreget, miért olyan, amilyen, s öreg fiatal lendületet.
Mert élet s halál véglet közöttire nem jutott idő megfelelően megtárgyalva megegyezni a legjobb módjairól, ne kelljen minden nemzedék esetében beesni ugyanazon gödrökbe.

Beesvén pedig kimászás földszintre kimerít erőt és lelkesedést feldolgozni legújabb tudományos eredményt sötét anyag létéről vagy hiányáról, magyarázó összefüggésben.
Hogy nincs az a ránk nehezedő két véglet, hanem ahogy magunkat lenni látjuk, annak van olyan eddig nem ismert tulajdonsága, a két út-vég összemosódik, s mindazt mutatja, amit látunk.

A kellemetességek eredete homályos, legalább két irányból indul kétségtelenül, tőlünk valaki, valakik felé, s onnan hozzánk, tömegeket is próbálnak így egyesíteni.
E névtelenség azonban nem tesz jót az ügynek, sokkal jobb, ha névhez köthetünk kezdeményezőt, adakozót, ajándékozót, utóbbi eset célzottat megnevez, előbbi névtelennek ad.

A kevésbé személyes folyamat tárgyakat és értékeket közvetít, ajánl fel, míg közvetlen kapcsolatban mi magunk lehetünk önmagunkat a másik felé közelebb léptetők, átadók.
Némely viszonyban eleve megvan ez az áldott állapot, szülő gyermek felé és viszont, úgy éli meg a szeretet megnyilvánulását, hogy semmi azzal ellenkezőt nem tud elképzelni.

Nem is jut be akadály ilyen kapcsolatba, ha a külső hatás nem válik ellenségessé, minek értelme sincs, mégis adódik gyakran, ezért nem szabad elhanyagolni egymást felelőtlenül.
Azaz a felelősségvállalás is ajándék, és a hosszútávú együttélés segítője,
még testben egymástól távol is fenntartható, ha a vérségi kötelék ápolása szívügyünk.

Azért álljuk ki e próbát, hogy majd idegenek közül kiválaszthassuk a szerelmünknek valót, őt már e céllal ismerjük meg, ha megszerettük első látásra, örök kellemetessé váljon.
Akkor is, ha nehézségek támadnak az élet forgatagában, de a békés, sikeres szakasz tündöklésében szintén, nem elbizakodva, de mégis hittel, hogy közös jövőnk kellemes lehet.

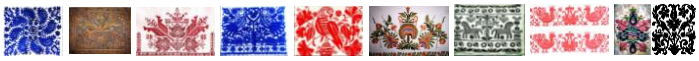

Mintha nem lennénk már annyira kiszolgáltatva természetnek, gyors autók, vonatok, repülők és biztonságos hajók korszakában élve ma, mint régen, amiről regényekben olvashatunk.
Ahogy meghódították az Északi- és Déli-sarkot, az őserdőt és a magas hegyeket, az nemcsak izgalmakat szült, áldozatokat is szedett, míg manapság a műhold mindenhova beláthat.

Mégis esnek tragédiák, hólavina alá szorultak kihűlnek, hegyormot és sziklát mászók szerencsétlenül járnak, vízbe fúltak is sokan vannak, igaz, emberből is már nyolcmilliárd él. Mindenre van vállalkozó, kedvtelését töltő, ahol a nagy számok törvénye szerint megeshet baj, meg is esik, nem beszélve közlekedési balesetekről, mikor a vezető a hibás.

Ráadásul szinte a természetünkké vált a tragédiákról beszámolni, ami újfajta szenzációhajszolás lett, és vonzza az újabb módszereket tömeggyilkosságra feltalálni. Pedig milyen jól meglehetnénk békében élve, vannak is rá példák, nagyon sok országban nincs baj a létbiztonsággal, és kifejezett pazarlás folyik, igaz, a természet megszenvedi nagyon.

Ezügyben viszont amit ránk erőltetnének, az nem környezetvédelem, hanem üzleti modell, új iparágak szeretnék kiszorítani a régieket, hazugsággal riogatás folyik.
Így hát a természet majdnem hogy ellenséggé lesz, hisz testünk betegség lehetőségéről sokat tudunk, az égbolt felől állandó fenyegetést jelentenek meteorok és „idegen lények".

Utóbbiak sosem jönnek, előbbieket a légkör elégeti, orvoslás és gyógyszerészet virul, éljünk hát nyugalomban magas tudomány ajándékai közt, természet tényleg lágy ölén.

Hogy milyen kényelemben élünk manapság, csak az tudja igazán, aki küzdött korábban azzal, amit ma könnyedén megtehet, például fűtés esetében, hogy folyik a gáz, nem kell fát vágni. Aztán én ezt itt most kézzel írom, kedvtelésből, mert számítógépbe is pötyögtethetném, amit azért még meg kell tennem, ha fel akarom tenni a világhálóra, hogy mások is olvashassák.

Azaz bárkihez eljuthat, ha tudomást szerez róla és van kedve megnézni, míg azelőtt a könyv-beli, folyóirat-beli megjelenés csak keveseknek a számára jelentett olvasmányt. Utazást is úgy teszünk ma, mint régen átmentünk a szomszédba, igaz, hogy még elég sok időnket elveszi, ha messzire autózunk, repülünk vagy vonatozunk, de szekértől sokkal gyorsabban.

A ruházatunk is igen kényelmesen kezelt, mosott, tisztított, szárított, mert többnyire géppel végezzük, és a beszerzésénél a divatot követjük, mintha régi világ grófjai lennénk.
A tanuláshoz is rengeteg segédeszköz áll rendelkezésünkre, képen látjuk a világot, kattintással nyílik rá ablak, lexikon szöveg, sőt már idegen nyelv fordítása is megszólal.

Ám kérdés, mit kezdünk e kényelemmel, elég jól használjuk-e, előrébb jussunk, mint elődeink, vagy csupán elkényelmesedésünkhöz vezet, és lustaság ármánya fog eluralkodni rajtunk. Lelki-szellemi téren kell jól alkalmazkodnunk e mai helyzethez, hogy viszonyleg könnyedén él az ember, nehogy visszájára forduljon a sok jó eszköz birtoklása, semmittevőkké váljunk.

Sőt, hátramozdítókká, ha fejlett fegyvereket uszítunk egymásra, s a háborút a lakosság megsínyli, jódolgukban megvesznek vezetőink, végveszélyben kerülünk kényelmes élet közben.

A világvége jóslattól indul visszafele a jövőre vonatkozó előre nézéssel létrehozott előrejelzés, jelentősége szerinti csökkenő sorrendbe állítással.
Világos, a holnapi napon történhetőket beemelni mai napi gondolatokba

nem annyira nehéz, hisz’ szinte kézzelfogható közelségben van, hét s hónap sem elérhetetlen.

Nagyjából-egészében ismerjük napirendünk, életvitelünk állomásait, különösen
már megállapodott korszakunkban, házasság és gyermekáldás után, nevelés befejeztével.
Igaz, vannak unokák, de ők már nem annyira kiszámíthatatlanok, mert lett tapasztalatunk saját
csemeték kezelésében, és közösen végezzük velük, a felelősség sem a miénk.

A munka világa is csak eleinte teli meglepetéssel, aztán a rutin megengedi,
hogy elképzeljük előremenetelünket, s ez a tervezés szempontjából hitelképessé tesz.
Ugyanakkor életünk vége tekintetében ténylegesen inkább jóslatra vagyunk utalva,
mert a szerveink, szervezetünk állapotát nem tudjuk teljesen mérni, s rejtett hiba is lehet.

Sőt, az egészséges ember sem él örökké, amit szem előtt tartunk, de mégsem foglalkozunk
annyira a magunk végződése idejének biztos tudásával, hátha így tovább élhetünk.
S ekkor lép fel világvége iránti fokozott érdeklődés bennünk, tán mert megnyugtatóbb érzés
tudni, nemcsak mi lépünk ki az élők sorából, de egyszer minden másnak is vége fog szakadni.

Nem vagyunk már karon ülő gyerekek, hogy fel kell vegyen mindig valaki, egész nap, minden nehéz
helyzetben és órában, a sírás sem állna jól nekünk, össze kell szednünk magunkat, ez a sorsunk.
Vagy inkább rendeltetésünk, kitartásunk a bajban, sőt, ne nézzük annak, ami mindig velünk marad
már, fájás itt-ott, meg hogy nem bírunk annyit, mint rég, illetve könnyedség alábbhagyott lelki téren.

Nyúljunk a megéltek gazdag tárházába, nézni, felidézni, mert egész múltunk van raktáron már,
példaeseteket tudunk előhúzni, győztes csatákat, vagy csak amit megúsztunk szerencsésen.
Ez a szerencse úgy növekszik körülöttünk, mint ahogy gyűlik a tapasztalat, hogy nem véletlen
semmi, ami jól vagy rosszul sül el, tényleg megvan mindennek az elégséges alapja, nincs csoda.

Viszont folyton-folyvást tevékenykedni kell, szégyent ne érezz, ha a kedvteléseidre fordítod
időd és erőd nagy részét, legalább valamit csinálsz akkor, nem rekeszted kedved tétlenségbe.
És gondolataid árját se fogd vissza, egyrészt legalább emlékeiddel légy jóban, fogadd el
olyannak, amilyenek, ne lázadja a múlt ellen, ha már meg tudod magyarázni, mi miért történt.

Ugyanilyen rá illő elmélettel igyekezz ellátni a jelent, ahol vagy, s ahol van a világ,
oszd meg véleményed, értékelésed másokkal, hisz visszajelzés nélkül is kapcsolódsz hozzájuk.
Ez a híd feléjük a te jövőd, magadban is megbeszélheted, mit mondanál személyesen
nekik, énük mélyén bizonyosan meghallják, mert a közös tudást együtt építitek szellemmé.

Nagyravágyó gyerekek, vagy szülők? – e kérdésre választ kell adni. Mi az oka, hogy gyerekuralom
lett egészséges viszony helyett, gyerek parancsol és a szülő űzött rabszolgaként végrehajtja?
Hogy zsarnokoskodhat, megalázhat elég kicsi gyerek is, az legyen, amit éppen kíván? S ha nem
teljesítik, tör-zúz, kiabál, csapkodja magát a földhöz, bedob „halálos” fegyvert: „Nem szeretlek!”

A szülő pedig nem áll ellent, eszébe sem jut, nem lát kiutat, még jobban kedvébe akar járni,

aztán csodálkozik, hogy semmi eredménye, ha bármennyire is csúcsszinten tud teljesíteni.
Azaz mindent megad, kedvenc ételt, szép játékot, állandóan csüng a gyerek szaván, ugrik minden rezdülésére, hogy kitalálja gondolatát is, meg akar felelni tévhites elvárásnak.

Ami erről szól, erről az egyoldalúságról, mintha az egész csak a szülő felől lehetne kezelhető, a megérdemelt eredmény, és a gyerek teljesítménye szóba sem kerül.
Mert az elviselhetetlen magatartása nem az, ahogy a szülő megalázkodása sem, hanem természetes módon kell fordulni egymás felé, szeretetet felkeltve, de mégis szigorúan.

Tudván, hogy gyermekünk teljesen tőlünk függ, ezért határozottnak kell lennünk, legalább a saját nevelődésünk emléke lebegjen szemünk és lelkünk előtt, mintáját követve vagy elvetve.
És hozzá is tanulhatunk, szívesen beszámol bárki, ő hogyan csinálja helyesen, de ez munka, többlet erőfeszítés, nem lehet megspórolni és üres nagyravágyással intézni a dolgot.

Ha jó a kedved, mindenből kevesebb is elég, főként mások figyelméből, hisz' kiegészíted őket, közelebb lépsz feléjük, többet tudsz adni, mint kedvetlenül, igyekezz hát kedvessé lenni.
Magadhoz is persze, felesleges önbírálat értelmetlenség, ha ezt belátod, magasabbra értékeled valóságodat, elégedetten nézel előre, hátra, tettekre, teendőkre.

A kulcs a tettrekészség, mi meghozza a kedvet, szellemi csúcsra-járás megvalósíthatóra összpontosítani, felmérve saját képesség lényegét, és aztán jó irányát eldönteni.
Attól kezdve létezésed megtalálja útját, hegyet megkerülve folyik, ha az akadályként jelentkezik, de ha megmászandó, jó kedvvel fogsz tetejére menni, tudván, szép onnan kilátás.

Életcsúcsaid sem mászatlan ormok, már túl vagy néhányon, még ha ma születtél volna is, örök teljesítménykényszer az élet fenntartása, csak növekszel és növekszel, gyarapodsz végtelenül.
Még a káros élmény is üdvös tapasztalatot hozhat, ha megfelelően viszonyulsz hozzá, ha nem ellenedre keletkezettnek véled, de az élet részének, ami fölé kerekedhetsz.

S itt kanyarodunk vissza asz életkedvhez, ami tehát nem mérhető tömegű, súlyú, erejű, hanem elvi töltet, gondolkodás eredménye, de ami már zsigerivé tudott beépülni.
S ellenkező eset jut el a fájdalom érzéséhez, ám lendületed azt is áthidalja, kisöpri, mikor együtt élsz a mindenkiben meglévővel, nem pislákolva égve, hanem lobogó lánggal.

Elrendezni azt lehet, amivel rendelkezel, azaz lépésed irányát meghatározhatod, de nem a sorsod, mert az egész valódtól függő, ami pedig beágyazott „az széles világba".
„A Mindenségbe!" – mondja hirtelen felindulás, de okos megfontolás tudja, hogy e fogalom bár nem üres, sőt a legnagyobbal teli, mégsem nyújt tájékoztatást arról, amiről szólandna.
„Megközelítőleges" – így szól a tudós sereg, és azt is mondja rá mindenki, hogy végtelenség, de ezzel sem vagyunk ki a vízből, jobban járunk, ha jobb híján szellemi pótszerként tekintünk rá.
Hiszen végtelen és minden nem véletlen külön alak, azaz nem azonos tartalmú, előbbi utóbbinak jelzője, utóbbi előbbinek hordozója, de nem felcserélhetők egymással.

A mindenség minden egyesből épül fel, azok viszont nem végtelenek egyedül, csak összesen,

de az pedig már megszámlálhatatlan kell legyen, azaz olyan, aminek sosem érünk a végére.
Itt a lényeg, hogy a magunk végét viszont látjuk, bár úgy teszünk, élünk, mintha sosem lenne vége,
halálunk utánra kiterjesztjük a mindenség végtelenségét, s így mégis rendelkezünk vele.

A kölcsönösség következetességét pedig a mindenek fölött álló kezébe tesszük, hogy
rendezze, jobbra vagy balra folytatódjon sorsunk tovább, most már tényleges végtelenség részeként.

Nagy hullámokat vet-e az élet, hajóárbóc törő szélben, melyről nem is tudjuk, hogy merről fúj?
– recseg-ropog az erkölcs építménye, valaha talán jobb volt, de okosok szerint sohanapján.
Aki nem befolyásolni szeretne minket, az megszólalván bár nem akar elkeseríteni,
jót nem tud mondani jelent s jövőt illetően, csak azt, hogy kilátástalan minden, menthetetlen.

De ez a lelki vihar akár mesterséges is lehet, hiszen élünk, viszonylagos kényelemben,
ami lehetővé tenné, hogy a munkánkon túl is elgondolkodjunk, sok olyanról, ami veszélyes:
Úgy hirdetik, hogy ránk, biztonságérzetünkre meg Istenbe vetett hitünkre, ha megbillentjük a
jótékony állóvíz felszínén úszó hajónkat, hogy mélybe nézzünk, sőt leszállunk oda. Honnan is?

Hát a magas lóról, hogy már mindent tudunk, vagy ha nem, hát majd a tudós sereg megoldja, hiszen már a
Marsot ostromoljuk, micsoda kilátás egyszer majd odaköltöztetni déd- vagy szépunokánkat.
Addig pedig jobb, ha előre rágott ételként esszük az elméleteket világkeletkezésről és
társadalmi egyenlőségről, testi egészség és lelki egyensúly nehéz szükségességéről.

Pedig meglenne rá a képesség, hogy könnyedén részesüljünk mindkettő áldásból, lényegében
csak pénzkérdés, hogy miért nem megy, miért drága az, mit így csupán kevés tud megengedni magának.
Mert hát nem jut rá, különösen azok számára nem, akik keveset és nem kiemelt sikerrel
dolgoznak, nem vetül rájuk rivaldafény, átlag sorsuk lévén jobb, ha nem vágynak még többre, sokra.

S ezzel lezárhatnánk a kérdést, de tudatunkban ott motoszkál évezredes eszmény testvériség
ízéről, illatáról, kellemetességéről szellemi értelemben is: földi mennyországról.
Minek mára már akadálya alig, mégis más a valóság, mint látható, de nem keseregni
kell rajta, hanem leleplezni kerékkötőket, kiengedni a féket önfejlesztés kocsiján.

Nem a Holdra és Marsra tervezni utazás, de minden szív mélyére, lélek magasába, fénylő
jövőbe, hol igazság világít, igazít el kijutni eddigi igaztalan útvesztőből.

Akárhogy is vesszük, nyugalom tengere az ég, szabályosan váltakozva jön elő éjszaka
nappal után, szürkület van közte, bor régi szót használva, hisz az az ital is agyhomályt okoz.

És aztán a csillagnak mondott közeli bolygók ragyogása, különösen a Hold mellé járva,
olyan megnyugtató, olyan lehengerlő, ahogy sötét háttér előtt mozdulatlanul mozognak.

Mert ezt már régen tudjuk, amint pár óra múlva másik helyről köszönnek ránk, változik a minta,
és a mélység mögöttük sem teljesen fekete, ezernyi valóban csillag fénye pislákol ott.
Azok még rejtelmesebbek, még állandóbbak, de velük aztán az egész ég mozdul körben, ami

megrendítő élmény és egyben hatalom tükre, beláthatatlan folyamatokat sejtünk bennük.

Igaz, tudunk következtetni nappali égi kísérőnk, a Nap ereje s mozgásából rájuk,
mégis a számosságuk elképesztő, belegondolni viszont örökkévalóságukba istenélmény.
Kapaszkodó, meg is ragadjuk vigasztalásra, ösztönzésre, magunk elrendezésére kicsi
és nagy viszonylatában, merthogy nincs apelláta, nincs hamisítás, mutyi, csak független jelenség.

Mégis voltak, vannak, kik sikerrel elhitették, hogy van kapcsolatuk az éggel, félelemterhes
tekintélyt szerezve hiedelem által, élet s halál uraivá váltak mint égi küldöttek.
Jól kell tehát olvasni az égi térképet, hogy ne ártson velejáró képzelgés, de bizalmat,
felüdülést adjon e megismételhetetlen látvány, és összefogást szép titkait kutatni.

Lehet-e a fényt és a sötétséget egyaránt világalkotónak tekinteni, egyiket a
másiktól függővé téve, s így azonos szintre hozva, legalábbis gondolatban elképzelve?
Vagy ez hamis egyenrangsítás, kettőzése az egyféle világnak, ahol van alapvető,
kiindulórész, amiből minden más részletet le kell vezetnünk, hogy értelmesek maradhassunk?

Előbbi tehát vállalja, hogy a két alkotó rész kölcsönösen feltételezi egymást, ezért
külön-külön nem is érdemes eredetüket vizsgálni, sokszorozódó viszonyuk időtlen.
Utóbbi idővonalat képezve mutatja a különbséget az alkotó minőségek közt,
korábbi származtató, későbbi származtatott, ami még tulajdonságukra is ki- s rávetül.

Erre ugrik aztán a kettőzött világ-hívő, hogy eldönthetetlen, sötétségből születik fény,
vagy csak a fényhiány okozza a sötétséget, így eleve léteznek és nincs közük egymáshoz.
De ha így lenne, érvel a másik oldal, nincs mód eldönteni, hogy melyik a jobb fehér s
fekete közül, pedig egyértelmű, hogy a fényre kelljen szavaznunk, sötétségből nem teremhetett élet.

Viszont a halál mutatja, hogy megsemmisülés is része a létezés folyamatának, a lét
tehát örökkévalóan kétarcú, meglátni a kettőt lehetetlen, mert hol itt vagyunk, hol ott.
Ellenben az ésszerű célszerűség, amit mi, emberek, már látunk is, nemcsak életre keltünk,
megköveteli, hogy csúcslényekként éljünk, képet alkotva a világ egyedülállóságáról.

Hogy aztán ez alapvető nézetkülönbségtől független valóságra nyílhat-e rálátásunk,
fejlettnek mondott kor és tudomány kérdése lett, de hogy válasz-e a válasz, még mindig kérdéses.

Bontakoztasd ki a tehetséged a főparancs, azzal szereted teremtődet és jársz kedvében
a téged szeretőknek, kezdeti segítőknek, hogy aztán mindenki élvezze alkotásodat.

Milyen rögös út, melyen járnod kell eközben, szűkebb s tágabb környezeted színvonalától függ,
rejtett szándékától ha úgy tetszik, mire használ embereket a világ, amelyben élned kell.

Esetleg akadályozza az előre jutást, hogy a kevesebbel is megelégedj, ha sok kell
másra, mint amiről te dönthetsz, kényszer is jöhet rád, szolgálni a harcot hazát támadók ellen.
Viszont a béke mint természetes állapot áll fenn kezdetek óta és különösen őskori

időben, mikor még nem voltak fegyverek egymás ellen, csak vadállatoktól kellett óvni magunk.

Életterületünket egyre bővítettük ész szerinti találmányokkal behatolva létünk
ismeretlen lehetőségébe, összefogva, kiegészülve másokkal, mind hatékonyabban.
Ez bomlott meg, ezt szentségtelenítette meg az elszaporodott ember nagyobb kitettsége vészt
hozó időjárási változásnak, amihez alkalmazkodni kellett volna, de ahelyett

embertársa ellen fordult, sokszor csapatostul, fegyverrel, megtévesztéssel a saját hasznára
fordítsa annak javait és munkaerejét, és e cél alantasabb volt, mint addigi eszmény.
Ilyen örökséggel élünk még manapság is, nincs az átfogó emberségnek jó képviselete,
van viszont érdekcsoportoké, hogy nagy erőket mozgósítsanak kisebb részért, mint emberegész.

Harmatos reggelre aligha ébredtünk télen, mert éjjeli fagy megemésztett nedvességet bőszen,
de mi megváltozott mostani időkben járván, tél helyén tavasz, az helyett nyár már a járvány.
Valami felfoghatatlan betegséget látunk uralkodni természeten, nem az jön, mit várunk,
hőmérséklet nem megy fagypont alá, igen enyhe, és az ember akarata ilyen módban renyhe.

Valahogy elvesztettük a cselekvés fonalát, elültették fejünkben hitetlenség bogarát,
nem kell elemekkel élethalálharcot vívni, sikeres lesz tudományból életerőt szívni.
Mindeközben az alkalmazkodásról lemondunk, mennél nagyobb élvezetre, önzésre van gondunk,
nem gyakoroljuk, hogy emitt megtakarítottat amott hasznosítsuk, hol hiány erkölcsöt koptat.

Rendbe kellene már rakni az emberiséget, mire nem pályázik senki, bár körmünkre égett,
legerősebb egységek önmagukat fényezik, miközben sosemlátott vihar szele érkezik.
Mert a jólét a földön általánossá válván, oly elviselhetetlen teher Herkules vállán,
nem lehet tovatolni, átvegye bárgyú Atlasz, eltűnt mitológia helyén földrajzi atlasz.

Felelősség kereséskor ködszurkálás folyik, álmagyarázat, érdekhomály nehezen oszlik,
zsákutcában egyre gyorsabban futunk a falnak, ébredjünk fel, mert hamarosan vége a dalnak.
Eddig csak távoli gyilkos háborúkról tudtunk, már a szomszédban jár, muszáj egyességre jutnunk,
ésszel feloldani érzelmek hófödte hegyét, egyesített Nap-erőnk járja emberség egét.

Nem mondhatjuk, hogy a legjobb hatékony tanulás minta után történik, ha olyat kell tanulni,
amit addig senki nem tudott, kitalálni a megoldást, vagy a kézenfekvő magyarázatot.
Mert ilyenkor vak vezet világtalant, tapogat az ész szellemi töltet után, mivel áthidal
tudatlanságból fakadó bátortalanságot, ne maradjon bután, találjon ösztönző elvet.

Aminek következéséből több irány felé ível kapcsolathíd sugár, s ahonnan visszatér,
ott van keresnivalónk, arra kell szélesebben tekintenünk, valónk egész erejét bevonva.
És a már meglévő tudást, tapasztalatot is, képzelet vezérelte kézügyességet, – illik,
nem illik egymáshoz gondolatkép és valóság, már könnyebb valamiképp eldönteni ilyenkor.

Megszólal ugyanis bennünk, nekünk a természet maga, hozzáértővé tesz, feltárja titkait,

hiszen nincs takargatnivalója, féltett kincse, ha méltó részeseiként fordítjuk hasznunkra.
Örökké tartó örökösödéssel élhetnénk egyre magasabb szinten elsajátítva teljes
egészét érzékelt és tudatosított világ felépítési és működési törvényének.

De csak ha nem szakítanánk meg nemzedékenként, eredmény birtokosokként, szellemi erőtér
alkotóiként a mindenoldalú tudásra törekvést, részeredményt részérdekbe fullasztva.
Dolgozzunk hát a tökéletesség kilátásán, ha nem is mindegyre gyarapodó ismeretek
s felhasználásuk terén, a hiányosságuk, esetlegességük miatt, de hozzáálláson.

Magatartásunk erkölcsi mércéje legyen az egyetemesség, s ebből lebontott követelmény,
amit már igen jól ismerhetünk, nincs kibúvó, s amire érvényes a múltból kapott jó minta.

Hej, akkor puszta ám igazán az ész mezeje, amikor az ellenség nemcsak lerabolta, de
telerakta hamis érvelés mentén született, eredetileg nem rá jellemző tényezőkkel.
Elmélettel inkább, hiszen elvi álláspontról van szó, olyan jóerkölcsi jellegzetességről,
mely kizár mindenféle erőszakosságot, ha rólunk van szó, hiszen nincs rá szükségünk.

S hogy másoknak se legyen, lenne, persze hogy sosem tetszett, tetszik azoknak, akiknek lételeme
mások szolgasorba taszítása, tartása, és erre épül egész hatalmi berendezésük.
Az bezzeg nem emelkedik égi magasságba, mint emez, a miénk, mert rólunk van szó, hatékony
életünket megkoronázó isteneszményről, ahogy mind beférünk az ég kupolája alá.

Nem kell az fölül, azt áttörve befurakodni uralkodónak ide hozzánk, beláthatatlan
hivatkozást fegyvererővel erőltetve ránk, s gondolkodásunk túlszárnyalóan nyitva marad.
Nemcsak a nehézségek győzhetők le így könnyen, de végtelenség valódi lehetőségei
szintén előbújhatnak tehetségesség révén, amit e világszerkezet tud biztosítani.

Viszont amikor e kétféle világnézet és magyarázat összetalálkozik és ütközik,
kiegyenlítődésük nem lesz lehetséges, mert ördögből nem lehet angyal, míg ő nem akarja.
És éppen öncsábítással nem akarja, másik oldal viszont belátására vár s építene,
de a megtévesztettség vesztett helyzetbe taszít, s ha végül elhárul vész, emelkedik színvonal.

Az egész közösségé eleve elképzeltre, érzelmes ésszerűség legmagasabb fokára,
hol az emberségünk örök jutalmát elnyeri azzal, hogy békességes útra jegyét megváltja.

Van-e személyes érintettségünk történelmi kutatásokban? – mármint azon túl, hogy nemzeti
szinten meghatározó a múlt értékelése, nem mindegy, hogy hódító vagy hódoltatott voltunk.

Amellett, hogy valójában csak utóbbik vannak mostan túlnyomó többségben, hiszen uralkodó
családok elenyésző arányt képviselnek a lakosságban, mindenki dicső felmenőt akar.

Két vesztes világháborúval nyakunkban eme mutatvány igen nehezen jön össze, viszont
a közelmúlton túl is volt élet, ott a mai jobb eszközökkel sok érdekességet tárhatunk fel.
A török utáni és előtti idők tele vannak akkori szinten nagy sikernek számító

eseményekkel, lehetne is hozzá kapcsolni elődöket, ha biztosak lennénk a helyszínben.

Ez is megoldódik egyszer, hiszen műhold szeme mindent lát, s a földben lévők onnan jól látszanak,
de előbb embertani, vértani s öröklődés mentén juthatunk egyéni múlti adatokhoz.
Testi megjelenésünk elárulja például, felépítésünk arányai, hogy északi vagy
déli környezetben léteztek sokáig, akik nélkül nem lehetnénk, késő folytatásuk vagyunk.

Régen még a szakmák, foglalkozások szerint is elkülönültek a nemzetiségek, nemcsak a
vagyonhelyzet és társadalmi szerepvállalás alapján, nyelvük is más volt, nemcsak a külsejük.
Majd vándorlások voltak éghajlati, földrajzi fejlemények miatt, avagy felhasználására,
különösen más földrészek benépesítése izgalmas, hogy oda elődjük mikor érkezett.

Nekünk viszont többségében a Kárpát-medence volt a mozgástér, dombjait és síkjait laktuk,
s olyan sokfélékké alakultunk, keveredtünk, hogy mai változatosságunk igen kedvező.

Ha közel vagy valakihez, ne járjon távol a gondolatod se, személyesség párban több lehet
magányos találmánynál, mert egymást húzzuk fel az ismerőst felidézve, ismeretlent feltárva
a közösség élmény távlatos hegytetejére, hol addig még egyikünk sem járt, nem is gondolta,
hogy olyan létezik, oda el lehet jutni és birtokába kerülni legalább gondolatban.

Vagy megvalósításáról nemcsak képzelegni, hiszen a tevőlegességhez is jobb, ha több szem és
több kéz próbálja kitapogatni alakzatát, ami illik eszméjéhez, megvalósítja azt.
De nem megy ez ilyen könnyen, szól az ellenvetés, előbb egy nyelvet beszélővé kellene válnunk,
hogy megérsük egymást, valóban arról legyen szó, amire mindketten külön-külön épp gondolunk.

Lárifári! – ez csak mellébeszélés, figyelj rá, aki beszél hozzád, s követeld meg tőle is, hogy
megértse, amit mondasz, ellenőrizd, ha kell, de ne nyugodj bele kis értetlenség létébe se.
Olyan ez, mint tanító s nebulója esete, legelőbb arra kell megtanítani őt, merjen
kérdezni már a legelső lépénél is, és ne szégyenkezzen, maga előtt se, mennyire buta.

Akkor tudunk hatékonyan együttműködni és élményt nyújtani az együttléttel, találkozást
valóban kihasználni gyarapodásra, ha nem az alanyra – te vagy én – figyelünk, de tárgyunkra.
Vagy magára az állítmányra, kijelentésre, ami ama mondatunkból kivilágít felénk,
magában megjelenítve legjobb képességünk eszesség terén, mi megszólít téged, s másokat.

Mert aztán kiegészítéssel növelt változat majd hozzájárulhat a világ jobb értéséhez,
leírásához, működéséhez, megérdemelt élvezetéhez, párban, vagy akár sokaságban.

A vírus isten! – kemény, megdöbbentő állítás, és nem is igaz persze, de elgondolkodtató,
hogy ismeretcsomagról van szó, melyhez tápláló alany szükséges, azaz mi, s mily sok van belőlük.
Belőlünk is, mert társulunk velük? – vagy máshonnan van a mi tudásunk? – ezen a szinten nem szokás
erről beszélni, hanem a megfogható oldal a kiindulása minden magyarázatunknak.

A vírusok meg láthatatlanok, de hatnak ránk, és hogy mikor, az a mi állapotunktól függ, mert

valamiféle szándéktalan együttműködésre léptünk velük, – az ősiséghez lebomlani általuk?
Ennyire nem veszélyes, végzetes kimenetel szokott történni, a gyászos eset inkább ritkább,
de ez az akaratlan együttműködés örök természetet mutat, mintha most is teremtődnénk.

Azaz szükségünk van a legalapvetőbb szinten, sejtéletünk összetevő elemei terén rájuk,
bár ma rideg a fogadtatásuk, mert támadást vélünk, értelmezünk külső behatolásukban.
De mivel még nem tudjuk pontosan sem értelem, sem testi mivolt létrejöttének létokát és
idejét, minden irányban tapogatódznunk kell, hogy eltaláljuk a különleges valóságot.

De mintha egyszerű, röviden az anyag maga könnyebb dió lenne és már feltörtük volna, ám
az is titok, s még csak az sem biztos, hogy ott vírus nem szerepelt, csak a kőbe beletört bicskája.
Ezért még ma is nagybetűs Istentől várjuk a választ, sokszor feltenni sem tudott kérdésünkre,
elfogadva, hogy képes velünk közölni, amit jónak lát, hogy tudjunk, no, de hogyan működik ez?

Hiszen a földön csak egyszer járt, ezer meg ezer évvel ezelőtt, azóta elvmagjai bennünk
s kívülünk, segíthetnek mindent teremtett világ képét és az értelmesség látszatát nyújtani.

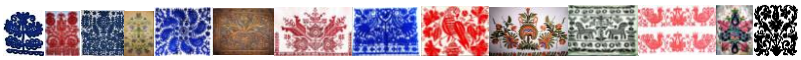

Céltalanul beszélgessünk-e, avagy mit kezdjünk magunkkal, ha csak napi gondtalan-gépies és
annyira odafigyelést nem kívánó módon teszünk-veszünk, de azért ettől többet kívánunk?
Még munka közepette is lehet ez érzésünk, hogy meg kell szólalnunk, kitárgyalni a világot,
ha nem kíván olyan nagy odafigyelést, vagy a szünetekben, utána, megtaláljuk a módját.

És akkor dől belőlünk élmény és vélemény, nem tudjuk magunkban tartani, legalább ennyi jár
nekünk, és lesz „ne vágj a szavamba, hallgass végig”, meg „aki azt elhiszi, hülye”, ellenmondás nincs.
Főként máshonnan szedett – ott célzatosan termelt – tájékozottság köszön vissza, mert sem magunkban,
sem ott a nyíltszínen nem szoktunk végiggondolni dolgokat, felesleges-kockázatosnak tartva.

És azt is elvárja a beszélő, hogy valljon színt hallgatója, közönsége, értsen egyet vele,
legalább bólogasson, ha nem kezd megerősítő úgyvanozásba, nincs kimaradás észosztásból.
Gondot jelent, ha valaki feltűnően hallgat, netán a szeme is ellenállást villant, kavics
kerül a fogaskerekek közé, csikorgása kedélyt borzol, „nem lehet ennyire jóskapista!”

Pillanat alatt megvan a kirekesztés, hiszen el kell határolódni irányunkban veszélyes
magatartástól, még kiderül „feleslegesen koptattam a számat, füle botját sem hatja rá”.
Ő meg, aki szeretne elmélyedni az élet nehéz kérdéseiben, időszerűség miatt,
vagy úgy általában is mer szembenézni velük, nem tud mit kezdeni felszínesség tünetével.

Megoldás nincs, de kísérletezgetni lehet, ha csalódás nem gond, vagy elegendő kis eredmény,
hogy már legalább békén hagynak, vagy néhanapján megkérdeznek egy szokatlan ügyről, „te mit gondolsz?”

Egyedül a léleknek van két iránya, minden más egyirányú, vagy előre halad, vagy
hátrafelé, azaz lebomlik, szabad gondolat a lelki, meghatározottság az anyagi lét.
Nemcsak az emlékezetről van szó, aminek nincsen káros következménye ránk nézve, de ha
testi állapotunk mozoghatna visszafelé, elvesztenénk jelenbeli azonosságunkat.

Ha a gondolkozás természetét magyarázni más nem képes, mint a lélek, annak létét szintén bizonyítja ez az összefüggésviszonylat, s így lelkünkön át jutunk ki magunkból, magányunkból. Másokhoz és a világhoz, amit jó esetben észre sem veszünk, lelkünket nem érzékeljük, az maga vagyunk, minden összekapcsolódásával együtt, azaz lélekként bejárjuk birodalmunk.

Ez pedig nem csupán területiség, hanem jó és szép elvont ismerete tanulságos példák szem előtt tartásával, megtörtént eseményben részvétellel, hallottakkal, tudottakkal, öröm vagy bánat beleélő együttérzésével, így nem kimaradással semmiből, ami emberi, és szándék szerint mindenből, ami embertelen, lelki tevékenységünk elviként határtalan.

Kell hozzá a testünk, kétségtelen, de hogy melyik melyiket hívta létre, titokzatosságként adódik nekünk, találgatjuk, de eldönteni nem tudjuk, amibe belenyugodni sem lehet. Vigasztalásként marad a lélek két iránya, melynek a jövő felé terjedését kevéssé ismervén, alkotást megelőző tervezésen túl véljük önálló túlélési képességét.

Utóirat:
Tehát az idő – pontjaiban – testi, s a lélek időtlen. Időnek sincsenek pillanatai, nincs kezdete s vége. Végtelen találkozási pontja a test, amely határtalanul végetlen. A van meg a nincs ugyanaz, s ez felfoghatatlan, de egyként felfogható, mely egység tudatunkban oszlik fel lét és nemlét tájára, mely kettő ugyanaz, szétszakítását lét s nemlétre gondolat végzi.

Minden porcikáddal jelen vagy önmagad előtt az idő folyamában, élet forgatagában, míg mások csak a körvonaladat látják, érzik illatodat talán, ha nőként használsz parfümöt. Személyiség felhőd körülötted kering, terjed, látványodra felkelt valamit szembejövőben, de határozottan azonosít ismerősök gyors emlékezetében, ahogy felbukkansz nekik.

Kisugárzásod viszont csak olyanok felé van, akik kifejezetten rád figyelnek, legyenek bár csak alkalmi találkozás résztvevői, kik kíváncsiak rád, beszélsz hozzájuk, megnyilvánulsz. Mindennek a megismerésével így vagyunk, hogy a részleteibe nem megyünk bele, megvárjuk, míg valaki feltárja azokat s előadja, többnyire ingyen, társutazók vagyunk tudásban.

Hogy aztán ha akad velünk kapcsolatban olyan társunk, aki minden ízünkben érdeklődik irántunk, valójában nem szerencse kérdése, de tenni kell érte, valahol megmutatni magunk. Ahogy a világ valamely szeglete felkelti figyelmünket, nem véletlen, befogadó készség kell hozzá bennünk, ugyanúgy jövendő párunkat kölcsönös vonzalom tudja jól kiválasztani.

Kutatómunkát persze csak magas szinten lehet végezni, a rendelkezésre álló tudáson túl haladni, ahol újszerű szempontokat kell érvényesíteni és szorgalmat, eredményhez.

Szerető és házastársak viszont úgy fordulnak egymás felé, hogy csak önmagukat adva is lesz eredmény, kialakul a közös élet sok-sok részletet birtokolva, mit a másiktól kapunk.

Nem mindenki fejére való korona, nem lesz mindenkiből vezető, született tehetséget

meg tudunk különböztetni a mondvacsinálttól, újabban az hírlik, mindent meg lehet tanulni.
Olyan is az a tudás, gépi eszközünk segít kézügyességet, kézi erőt pótol, s régóta
bár, ha a fazekaskorongra nézünk, robotok manapság, egyre többen, egyre több területen.

S mintha itt lenne a határ, kiválasztódásnak eddig volt értelme, a kiemelkedőt tettük
az élre, követendőnek, mutassa az irányt, legyen példa, minta, de ennek is vége ma már.
Tömegember, tucatember lettünk, sportbajnokot meg se közelít teljesítményünk, de tudóst sem
értünk, sajátos képzéssel, edzéssel jutnak fel a csúcsra, ahogy hegymászókötél is műanyag.

A kenderkötél készítésénél még láttunk és ellenőriztünk minden mozzanatot, szálanként
sodortuk, „átlapolással", hogy szét ne szakadjon, ma csak az összetevők minőségében bízunk.
Azok azonban nem átláthatón adódnak, csak próba-szerencse alapon jutunk hozzá vegyi
úton tömérdek olyan anyaghoz, melyek nélkül nem tudunk már meglenni, de megőrzik titkukat.

Van ugyan leírás róluk, de nem természetes módon születtek, ám úgy kellene emésztenünk,
ha ételeink közé keveri műhatékony eljárás, ahol nem mi, hanem haszon a szempont.
Mindezt az okozza, megbomlott képviseletünk, gyereket szülő, szülőt rátermett megbízottja,
ez volt a jó rend, hogy okos, tapasztalt tanított, de ma annyi lett a fa, hogy nem látjuk az erdőt.

Koronázni sem szokás már, nincsen szent királyunk, sok leigázásunk alárendelte az észt is
felsőbb hatalomnak, mely elszámoltathatatlan lett, természeti csapás szerűen telepedik ránk.

Milyen könnyű lenne az élet, ha a kulcsokat hozzá tudnák használni, elhinnénk róluk, tényleg
azok, nem tévedés, nem hiba bízni benne, hogy nyitják, amit kell, s bezárják az ördög lakatját.
De hol juthatunk hozzá, mikor s hogyan, egyéni út titka, próbálják nekünk sokan megfejteni
a szerintük nyilvánvalót, s mi nem értjük, miért nem értik, hogy nincs semmi bizalmunk bízni bennük.

Hitetlenek vagyunk azokkal, akiknek sokkal könnyebb, mert már túl vannak rajta, amit mi még
el sem kezdtünk, vagy elkerülték a mi vermünket, üres beszédük nem terít ránk valóság szagot.
Ám akkor nekünk kellene legyen önbizalmunk, magunk iránt, lendületünk a megoldás felé,
hogy kitatón próbálkozzunk, és ne egyből várjunk eredményt, higgyük, hogyha nem jön, az még nem kudarc.

Sőt, merjünk, menet közben rádöbbenni az élet sajátos ízére, mi másokat magabiztos
színben tüntet fel előttünk, de az is csak látszat, felszín, a mélyben takargatják viharaikat.
Ami nem hiba részükről, el kell lesnünk tőlük, mert vízzel oltott tűz sem kap életető levegőt,
ha nem tudunk kibújni a teher alól, tartó oszlopokat állítsunk fel magunk mellé támnak.

A törött lábú is kap gipsz mellé mankót, lelki sérülésünk beforrasztásához elegendő,
ha rácsodálkozunk a szokás szerinti elvi és gyakorlati útmutatásra, jó mintára.

Mert olyan sok van, megfelelő alkalmazása lehet a kulcs, mi megnyitja számunkra a csodát,
amit gyerekkorunk óta tanulunk, hogy tele van vele a világ, csak le kell hajolni érte.
És e szerény mozdulat a másik kulcs, amilyen még sok van, de ez már menetközben lesz a miénk,
megérdemelten, hisz megszenvedtünk érte, de mit el kell felednünk, mint mások teszik, s mosolyognunk.

Bolygónk az érzéklet számára felfoghatatlan: talajként lábunk alatt, beszívva levegőjét,
mert csak így tényszerű valóság – messzi látványa, műhold látcsővel vagy onnan saját szemmel, hamis.
Távolról beláthatón gömbalak, még messzebbről kis golyóbis, de lényege számunkra itt lenn van
jelen, hogy életet fejleszt magából, mely tovább lépett felénk, értelmes lényként működünk rajta.

Tudunk magunkról elkülönülten életvilág feltételrendszerében mindentől, ami nem mi
vagyunk, mert azok már tudatunk összetevői, egyediségünk összességünkből kiszakított.
Mi sem tudunk megállni magunkban, és kilépvén társas mezőre virágos létezésre nyílik
áldott reménység, mit tömegével nem tiporhat el egészségtelen lélekből eredő önzőség.

Aki kiszakítja magát közösségi szellem mindenoldalú részesedéséből pillanatnyi
előnyért, megbomlottsága emberség kárára válik, önerőből fenntarthatatlan vágypokol.
Az égről is a maga hamis fennségét hozza le a földre, szerető egyistent ártó sokká
téve, minek hihetetlenségét erőszakkal pótolja, rettegett igazságtalanság rémével.

De az a sok virág a réten, mérhetetlenül sok emberlélek a létezés tengerében, nem
engedi elsüllyeszteni ésszerű hajó, szerelemben született kiválóság gyümölcseit.
Párhuzamosan halad kibontakozó szépség gyarapodása és embervilág megalázó
megsemmisítése hazug haladás nevében, kétségtelennek kell hinnünk utóbbi győzelmét.

Nincs ember a józanész szerint, aki a rosszat akarja, és ennek megfelelő törvényeink
értelmében kell eljárnunk, mert van eszközünk a jó kizárólagos és nyitott útjára lépni.

Az országhatárok elavultsága már akkor nyilvánvaló volt, amikor megszülettek, mert ne
gondoljuk, hogy országok mindig voltak, nem, hanem birtokok, élet-halál ura tulajdonossal.
Aki vezérként vagy annak hű alvezéreként fegyverrel foglalta el a területet rajta
a néppel, s tette őket szolgájává, továbbra megtartva a fegyverzetet, mi szolgának nem járt.

Kellett persze új hódítók ellen is, megvédte magát és uradalmát, vagy elvesztvén a csatát,
új hatalom támadt ott, a régi elmenekült, ha tudott, vagy átállt az új elit oldalára.
A nép szolgáltatta a munkaerőt eltartani a felsőbbrendűeket, miközben nagyobb térség
tehát nem különülhetett el, válhatott ország jellegű egységgé, nem volt meg rá a képesség.

A hadi hatékonyság oly mértékben hiányzott, amit el sem tudunk képzelni, nem hiszünk,
annyira be lettünk állítódva a középkori, sőt ókori nagy birodalmakra, ami hazugság.
Sem felfegyverezni, se eltartani nem tudtak oly nagy hadsereget, mi annak leigázáshoz
szükséges lett volna, ám elég régen hirdetik e hamis történelmet, mit ilyennek írtak meg.

Annyira ügyesen, vagy inkább az ellenkezőt mondókat elhallgattatva, hogy leleplezés még
nincs, máig él a nagy előkép szellemének hű ápolása, ez áll érdekében a szent rendnek.
E közel ötszáz évre nem megy vissza szóbeli emlékezet, az írásbeli pedig tekintélyt
vívott ki magának, olyannyira, hogy bolondnak nézik, aki rájön valamire és felszólal.

Okleveleket, krónikákat úgy értelmeznek aztán, mintha országokról szólnának, mai népesség
is régmúltba visszavetített, s mintha földrajzi távolságot úgy győztek volna le régen, mint ma.
Mindez pedig feljogosít mai vezetést úgy hajtani vágóhídra katonát, lebombázott
civil lakosságot, ahogy állítólagosan mindig történt a mindig vad történelem során.

Más kérdés, hogy az országhatárok ellen nemcsak vesztessé tett s lett nemzetek ágálnak, mert nagy-nagy igazságtalanság érte őket, hanem az egy akol-egy-pásztor kezdeményezés hívei, de ők kevesebben.

A világon egyedülálló Szent Koronát nem más hívta életre s tette eszményi életünk törvényének forrásává és őrévé, mint az istengyermekségünket meghirdető gondolat.
Isten országát berendező, égi mintáját földre hozó, és az embert bűntelenné tevő tanítás, kizárva ennek ellenkező múltból feslő, alávetéssel rombolt gyakorlatát.

Ezen emelkedett szelleme miatt hozzá kell mérni tehát minden megelőző hatalmat és életmódot, nem fordítva, őt eredeztetni az örök élet szentségét el nem ismerőktől.
Ez teszi a mi elődeink teljesítményét alkalmassá, hogy az ősidőktől folyamatos egymásra épüléssel, vívmányaik hitével művelték a földet, gyarapították a lelket.

A felhalmozódott végtelen ismerethalmazt kezelni tudták, minek alapja a tisztelet, egymás megbecsülésén túl a láthatatlanul érvényesülő gondolkodóképesség felé.
Ennek tartalmát végső kérdések területén sem engedték senkinek kihasználni egyéni, a közösség rovására erőltetett célból, igazodva a Korona Tanhoz, megvédve azt.

Hogy a föld senkinek sem tulajdona, de együtt igazságosan elosztva terményeit kezelt, hogy a szokások, hagyományok igen fontosak, nélkülük rögtön veszélynek lehetünk kitéve.
Megújulásnak, új égnek, új földnek örülni s nemzedékek cseréje természetes képesség, a jövő a múltból fakad, rendezett élettel nem pokol, hanem mennyország kapuja nyílik meg.

Ha lehunyod a szemed, nem látod a világot, ahogy alvás közben sem működik öntudásod, ébren is szereted kikapcsolni magad néha, süketnek-vaknak minden hangzás és látvány néma.
Tettmezőn a szekér erőfeszítéstől halad, az idő megszakíthatatlanul végigszalad egy-egy ember egyedi ívű életvonalán, sikeres, ki felmászik önmaga pókfonalán.

A lényeg, hogy nem tudod kivonni létből lelked, ha elfáradván a tested nem bírja a terhed, eldobandó lehet minden felesleges holmi, hanem attól nem szabadulsz, hogy tudsz gondolkodni.
Az pedig nem kérdés, hogy szükséged van másokra, figyelmük nélkül üres az én, ne nézz más okra, nézetedet gazdagítsd ellenvéleményekben, de mindig legyenek barátok a közeledben.

Sőt, a szellem benned mással akar érintkezni, ekkor szégyen nélkül tudod burkod levetkezni, csupasz tudat meztelennel találkozik s boldog, eszményizzás eltünteti minden lélekfoltod.
Itt ne állj meg, ekkortól tehetsz sokat igazán, győzelem felé lendíteni sokak igazán, közben észreveszed, méltatlanra kerül rendjel, sebző igazságtalanságtól ne keseredj el.

Ne hunyj szemet fölötte, ne viseld szó nélkül el, nyitott szemmel többet látsz, érzékenyített füllel meghallod a megoldásra vezető szózatot, megízlelheted a mindenki jól jár zamatot.
Ahogy éjjel, alvás közben tudsz ágyat tapogatni, mélytudati érzületet sem tudsz halogatni, azonnal megvalósulásra mozdul jó ötlet, honnan, ne kérdezd, de előjön társas egyöntet.

Képzeld el azt a jövőt, különösen ha érte dolgozol, amikor elterjed az igazságunk
magunkkal, nemzetünkkel, nyelvünkkel kapcsolatban, milyen lesz akkor élni, abban az öntudatban.
Hogy már a barlangokban élő emberek is itt mi voltunk, azóta megmaradtunk, szaporodtunk,
s mindig befogadtuk a távolról érkezőket, de mindig sokkal több volt az innen eltávozó.

Hogyan éltünk mi régen az egyes korszakokban, tananyag lehetne, sőt izgalmas próbatétel,
utánozni őket és megtanulni túlélni azon körülmények közt, hátha megismétlődik.
Nem számozva lenne az általános vagy alap iskola, elemi, ahogy régen hívták, hanem
a régészeti kultúrák szerinti szinteken lehetne egyre magasabb fokozatba lépni.

Pattintott kőkorszakban kis kavicsok éle volt a vágóeszköz, aztán nagyobbakat is kézre-
állóvá tettek, kőkaparókat, hegyes botok és nyílvesszők előnyeit felhasználva éltek.
A csiszolt köveket és kalapált, öntött fémeket ma is figyelmet lekötő, egyedülállóan
érdekes művelettel lehet megmunkálni, nem szabad kihagyni emberérlelés szakaszából.

Aztán különböző éleseszű találmányok sora lehetne újralkotásukkal hasznos
ismeretek elsajátítása, nem úgy mint ma, mikor képleteket tanulnak, alkalmazást nem.
Fegyvert s vitézt viszont csak csínján énekelnénk meg, mivel nekünk mellérendelő műveltségünk volt
mindig, hódító alá- s fölérendelést viselt békés tömegünk, így erre kell hangsúlyt tennünk.

Ma már táplálék tápanyagát is táplálni kell, hogy testünkbe bejusson alapvető szükséglet
kielégítése, de hogy ez megtörténik-e valóban, inkább hittel nyugtat, mint bizonyosság.
Hogy elérjük a legalább elegendő szintet, nemcsak javasolt, de kötelesség, akadályát
egyénileg érzékeljük, s közösen lehetne felszámolni, sok akaratnak kell egyesülni.

Ami azért nem egyszerű s magától működő, mert a lelkünk fő étke szintén hiányosságos:
egynemzetté levésünk lelkesítő ereje – szellemi azonosság tudat csorbái fájnak.
S hogy miként csorbulnak, még azt sem láthatjuk tisztán, nemhogy könnyen orvosolni tudnánk, társnemzetek
lettek elődeink összességéből, belőlünk, csak hellyel-közzel emlékezve közös jó múltra.

De kimondottan ellenünkre alakultak, oly szövetségben, hol a saját erejüket messze
túlhaladta a külső támogatóké, eme táj életébe károsan beavatkozóké.
Megosztottság átkát járomként tették nyakunkba, ember embernek legyen farkasa, nem egyéni,
hanem központi akaratból, hasonlóságot ne szakma, lélek, hanem külső jegyek adjanak.

És mindegyikünk ellen bevetett fegyver az volt, hogy mindannyian messziről származtunk ide és
különböző időben, – kezdhettük keresni az őshazánkat, rágódhattunk nekünk dobott koncon.
Mialatt nyertes oldal nyugaton vagy keleten hódítását emberhaladásnak nyilvánítva
törvényszerűségként tekintett népirtásokra, avagy korábbi helyi kultúra tiprására.

Ez a helyzet máig tart, mi a gyökereinktől megfosztva nem jutunk egészséges eszményeink
önhitünket tápláló ősforrásához, s a hamis múlt világcsendőrré tesz hatalmakat.
Megoldást csak igaz ismerethalmazt elérve, ellentétek óriáshegyét megmászva nyerhetünk,
a mindnyájunkban benne lévő igényből békés boldogulásra, hol testvériség a vitamin.

Bejárják sokan szívesen a Földet, végtelen, szüntelen érdeklődéssel, nyitottan új és új tájak felé, embermivolt és produktum felé, ott a helyszínen eredetiben megszemlélni. Hogy mit, mi az valójában, még úgy sem teljesen feltárulkozó, befogadható, nem bújhatunk ott élők bőrébe, de legalább annyi, amit ők akarnak, megmutathassanak és átadjanak.

Kérdés, mi célból egyéni élményszerzés mellett, beszámítva az üzleti szempontokat, örök kétely egyébként, hogy van-e más oka utazás szervezésének, de tegyük fel, hogy van, nos, mi az? Csakis emberi testvériségről tapasztalat szerzés, megerősítés, hogy éppen az a színes sokféleség biztosítja, bizonyítja, hogy ne fáradjunk el keresni és megismerni egymást.

Lehet, csak a nagyon gazdagok engedhetik meg igazán maguknak, ám ők is sokan vannak és a kellemesség, furcsaság, szokatlanság adta élményt elég hitelesen viszik s szétterítik. Ismerje meg mindenki, hogy mennyien, milyen sok helyen él ma ember, mert emberiséget akkor alkothatunk, amire szükség lenne több döntés alkalmával, ami átfogó érintettségű.

Együttesen vonatkozik ránk, nemcsak egyedül, érinti a teljes emberi környezetet és a szellemi szférát az ember lelkének kedvezve, vagy kedvezőtlent ráerőszakolva. Reményteli, hogy nemcsak felszínes kalandokra, műegzotikumra költik pénzüket, de tudnak valami többlettel szolgálni útifilmekhez, nem tárgyiasítják, mint azok, a látottakat.

Logikus-e, ami ésszerű, sokaknak azért nem egyértelmű, mert rajtunk kívülinek tartják az egymásból következést, és értelmi szinten érvényesültnek az ember legmagasabb fokát. Így pedig isteni elrendelésűnek látják a természetet, ami külön valami hozzánk képest, s mi ugyan belőle vagyunk, de értelmes lénnyé istentől kapott lelkünk révén lehettünk.

Itt aztán meg is áll a tudomány és álmélkodik, milyen végtelenül gazdag a külvilág rendje, mennyi törvényszerűség felfedezhető benne, ez aprólékosság szintén istenhez köthető. Sejtjük azonban a régmúltból feltárt leletek által, hogy maga az ember nem mindig volt ilyen mint most, jobban mondva megvolt mai képessége, de világelsajátításban hátrább volt, mint mi.

Pedig a világ neki is ugyanúgy feltárult, sőt, természeti lényként még jobban is, s élt vele, hiszen túlélte az akkori kihívásokat és elszaporodott a földön, belőle vagyunk. És még a színvonalban sincs kivetnivaló, mert a mindenkori boldogság a mérce, amiben neki sem lehetett hiánya, lélektörténet bizonyítja, de akkor miben volt alsóbb szinten?

Miért érezzük ma, a repülés korszakában, hogy végsősoron nem cserélnénk vele? – tegnapi dolgainkat sem vállalnánk, hogy megismétlődjön, nemhogy a régmúlt nagy létbizonytalanságait. Bizonyára azért ragaszkodunk a mához, mert a világlogikát ésszerűségünk adja és gazdagítja, tette ilyen bonyolult nagyszerű adottsággá, ahogy ma érezzük és élvezzük.

Nem mennénk vissza a múltba semmiáron, még ha ott lenne is igen sok elrendezni való, hogy másként folytatódjon a történelem, ne ilyen szomorú látványt nyújtson kis és nagy háborúkkal. Ha igaz lenne, hogy szellemileg nem fejlődtünk, vagy néha visszafejlődtünk, akkor ugyanazon a színvonalon lennénk – alkalmazkodva békés módú élethez mint legértelmesebbhez – ma is.

De nem vagyunk, és bár újabb fegyvereket is bőven kitaláltunk, sokkal-sokkal több, amivel a gyönyörűséges létezésünket aranyoztuk, fényesítettük, méltóvá isten örömére.
Így aztán az elvont elemzésben összecsúszik a két oldal eggyé, természetlogikát ember lát meg, tapasztal s felfedez, de örökös elme képessége teszi lehetővé, öntudatban.

Milyen sokszor hallod, hogy szállj le a földre, ha már órjás nem vagy, hát, ne legyél törpe.
Légy rá tekintettel, mit gondolnak rólad mások, kik egyébként nem tudják, hogy jó vagy.
Azt látják, hogy szembe mész a valósággal, s mindig sok bajod van ezzel a világgal.
Nehogy már a szekér húzza a lovakat, mit nem fejtettél meg, őrzi tudás lakat.

Benned van a hiba, nem a csillagokban, vigyázz, teher alatt lelked összeroppan.
Tested sincs acélból, elillan az erőd, erős vár csak Isten, hit-ostromlott erőd.
De ad megnyugvást és bizonyosságot, ne lázadj ellene, s szakíthatsz virágot. –
Az nem jut eszükbe téged támadóknak, hogy az ember fia mestere a szónak,

de a tettek terén sokszor akad nagy baj, hebehurgyán tör-zúz vétkes forró aggyal.
Hideg fej hiányzik, okos megfontoltság, ezért kell erkölcsöt gyermekfejbe oltsák.
Világos ideák fényezzék kedvünket, jóra hajlamosság, mert rossz rosszal büntet.
De aki nem tudja, mi van felszín mögött, hiedelmet táplál, nem oszlat el ködöt

részletekben rejlő örök titkok fölül, hamis megfejtésnek kétely nélkül örül.
Aki meg megfontolt, mintha égben szállna, magasból tekint le sasszeművé válva,
meglátja a helyes életutat, módot, szellemességével feltöri a kódot.
S lehet, magamagát nem mutatja annak, mit elvárnak tőle, ura legyen zajnak

mi körülvesz minket, értelmet keressen kutató tekintet, sikerre vezessen,
és vezénylésével váljon összhangzattá életünk együtt is, így tegyük őt naggyá.

Másik emberben keress boldogságot, sőt gyógyulást, ha lelkedet megtalálta átok,
avagy még a testi kórt is elűzetheted, ha hited az ő kedvességébe veted.
Amit megtapasztalsz, de nem mered úgy elkönyvelni, mint ami nem álom, vagy
nem megtévesztés, hanem igaz szándék és tett, túlmutat vágyon és megérdemlett.

Mert te is benne vagy a kapcsolatotokban, nemcsak ő teljesít feléd, belőled is kibuggyan
a felhalmozott s addig hiábavalónak látszó kedvesség, már a létezéseddel nyerő vagy.
Igen, lehet ilyen, itt kopog az ajtódon, el kell hinned végre, hogy eddig a kudarcosság
jellemzett téged ilyen összefüggésben, de most minden megváltozik, felkelt a te Napod.

Hiszen felhő mögött mindig ott volt eddig is, reménynek nevezik, s te nem mondtál le
róla sosem, hogy egyszer bekövetkezik, úgy is éltél, mintha jelen lenne, azért bírtad.
Amúgy is tele van az élet feladattal, nem bújhattál el végzése elől, csupán mert
többre vágytál valahol belül, mélyen, de a látvány körülötted pótolta kicsit a hiányt.
Hiszen látszólag úgy éltél, mint a többiek, még a siker ízét is ízlelgethetted, bár az nem

volt az igazi, mások bátrabbnak mutatkoztak, többet arattak, merték befogadni az elismerést.
Mégsem érezted, hogy kihasználnak, csupán részese voltál a nagy összefüggésrendszernek,
ahol bonyolult viszonylatokban létezésünket nem magunk értékeljük, nehogy eltévedjünk.

Eltévelyedjünk az önzés erdejében, így hát egészséges lényedhez a szellemi légben
megtanultál minden lélekmentő eljárást, és közben hasznára váltál kis-nagy közösségnek.
Ebben az állapotban talált meg most a változás, amit a megőrzött személyiségedet megtaláló
személyiség kapcsolata hozott, kitaszítottság érzetét semmibe küldve és téged ajnározva.

Kényeztetve, mint még soha, s bár ez ismeretlen érzés, mégis tudod, hogy igazi, jobb nem lehetséges,
ajánlani tudnád másoknak is, ha nem látnád, hogy nekik már szerencséjük régóta birtokolni.
Feladatotok tehát megőrizni magatokat ebben, és hitet adni mindenkinek, hogy ha rendelkezik
vele, értékelje nagyra azt életajándékként, vagy ha nem, higgyen benne, hogy neki is eljövendő.

Szélsőséges múlt felé árad ma is figyelem, legyen olyan szép és jó, mint modern történelem,
vagy ha az rettenetes, csúnyuljon meg a régi, mindegy, de az emlékét hamisítás kíséri.
Lehet, csupán azzal, hogy mást tartunk ma fontosnak, mint ami túlélését jelentette korszaknak,
olyasmit emelünk ki, ami nekünk célzatos, nem baj, hogyha nem igaz, csak legyen jó hangzatos.

Kezdjük a boldogsággal, mi volt annak alapja, élelmét a termőföld igen gazdagon adta,
mert a szorgos kezeket isteni ész vezette, kinek-kinek mi jutott, eredményesen tette.
Évszázadok elteltek, s nem volt szükség váltani, szerszám és tapasztalat tudott hasznot hajtani,
annyi ember született, amennyi épp elég volt, jelképekből tanultak, tanított éji égbolt.

Háborút nem ismertek, vadállat volt ellenség, király nem volt s hadvezér, Nap uralkodó fennség,
unalmat sem ismertek, mert a világ egésze foglalkoztatta őket, legyen eszük a része.
„Hajh, de bűneink miatt” vakok lettünk a jóra, nem hallgatunk manapság sem szép, sem igaz szóra,
pusztulásunk áldozat idegenek oltárán, pusztítók üdvözülnek elnyomásunknak árán.

Így az, aki oly régen élt s nem használt erőszakot embertársai ellen, s egymásnak hitelt adott,
lenézett lett, pária, szolgaságra ítélve, utólag értékelten alacsonyrendűn élve.
Értéktelen sokaság, kevés kiemelkedő, végső soron csak harcos lehet dicső és nyerő,
így aztán ami ma van, ilyen kétes gyökerű, kétszer hazug, mert neki múlt nem lehet nagyszerű.

Hírünk régtől ideszáll, hozza szép lélekmadár, Turulnak hívtuk utóbb, történelem nyárutón.
Amikor már harcolni kellett a szabadságért, nem elég volt locsolni virágot a látványért.
Feláldozott ifjakat sirattak szerelmeik, és ha a szív megszakad, szomorúsággal telik.
Gondoljuk meg most tehát, milyen elvetemült lett, aki halál ideát hatalmi eszközül tett.

És aztán azt szolgálta ország-világ embere, lelkét ördög megszállta, ki ezt kincsként kezelte.
Az lett üldözött lélek, aki bűnre mutatott, isten elleni vétek így bűntelennek jutott.
Körben kereszt jelképe örök ellentmondásként, hogy máig tart bűn kénye, pedig lehetne másként.
De ha nem gondolunk rá, nem kutatjuk, keressük, mi lett jó sorsunkká, hogy örök mintának vesszük,

kicsúszik a kezünkből a jó élet emléke, elillan az eszünkből: lehet módszer a béke.
Pedig milyen jó lenne, úgy élni ahogy mondják, határtalan higgy benne, minden bajunk megoldják.
Ám mégis riogatnak, elszabadul a pokol, hogyha tőlünk nem kapnak teljhatalmat zálogon.
Ami a mi jólétünk, s mintha tennénk kockára, midőn olyasmit védünk, mint szólás szabadsága.

Vagy a cselekvésünkké, szabad, ami nem tiltott, az új nem lesz vérünkké, ha parancstett mást irtott.
Nem véletlen tér vissza vágyunk lélek határra, forrásunk legyen tiszta, biztos jövőnk számára.
Hitünk újra feltámad, könnyünk széltől felszárad, mit fúj régi szellemünk, szárnyal lélekként velünk.

FÜGGELÉK

E számunk szerzői

Cser Ferenc MTA-doktor, vegyész, ny. anyagkutató, Queanbeyan, Ausztrália.

Darai Lajos PhD, a filozófiatudomány kandidátusa, prof. emeritus, Kodolányi János Egyetem, Kápolnásnyék.

Szvetlana Garanyina egyetemi tanár, Moszkvai Állami Egyetem, Könyvtártudományi Tanszék.

Gyimóthy Gábor költő, magánkutató, Zollikerberg, Svájc.

Harsay Mária Magdolna ny. gazdasági matematikus, rendszerszervező, művelődéstörténész, Budapest.

Minov, Szergej vezető tudományos munkatárs, Klasszikus Kelet- és Ókortudományi Intézet, Moszkva.

Ralston, William (1828–1889) neves brit tudós, Szentpétervári Birodalmi Tudományos Akadémia levelező tagja.

Rihmer Aurél történész, iskolaigazgató, Budapest.

Steiner, Rudolf (Murakirály, 1861. február 27.–Dornach, 1925. március 30.) osztrák polihisztor, filozófus, a Waldorf-pedagógia atyja, író, dramaturg, tanár, társadalomreformer, a spirituális mozgalom, az antropozófia megalkotója. Okkultista, ezoterikus, aki tisztánlátónak vallotta magát. Ezek mellett nagyszámú festmény, szobor, építészeti terv és vázlat is fennmaradt tőle.

Timaru-Kast Sándor orvos (dr. med.), kelta nyelv és történelem kutató.

Z. Tóth Csaba őstörténész, művelődéstörténész, Pécs.

Budapesti előadások 2025-ben

2025 *Zürichi Magyar Történelmi Egyesület*

UNGARISCH HISTORISCHER VEREIN ZÜRICH

Háromszor jelölve az Európa Tanács „René Descartes" tudományos díjra
Dreimal nominiert für den „René Descartes Preis" der Europäischen Union

Árpád fejedelem díj 2012
Encyclopaedia Hungarica tulajdonosa
Budapest

Meghívó

*Közérdekű Egyesület * Gemeinnütziger Verein*

Hungarian Historical Society of Zurich * Association Historique Hongroise de Zurich * Società Storica Ungherese di Zurigo
Asociación Histórica Húngara de Zürich

CH-8004 ZÜRICH, Birmensdorferstrasse 51
zmte@freemail.hu www.zmte.org

Postkontonummer: Zürich 80-36214-1
IBAN elektronisch: CH1309000000800362141
IBAN Papierform: IBAN CH 13 0900 0000 8003 6214 1
SWIFT Code/BIC: POFICHBEXXX
Empfängerbank: Swiss Post, PostFinance, Nordring 8,
CH-3030 Bern Clearing Number: 09000
Kapcsolati cím Magyarországon: Harasztí Zsuzsanna
Telefon: +36/1/389 4087
haraszti.zs.karolina@gmail.com

Nyilvános előadás minden hónap utolsó előtti csütörtökjén.
Kezdete pontosan 17 óra.
Belépés díjtalan. Az előadást vita követi.
Helyszín: H-1051 Budapest V. Arany János u. 10.
Telefon: +36/1/354-3400, Fax: +36/1/354-348
Aranytíz Kultúrház www.aranytiz.hu
e-mail: aranytiz@aranytiz.hu

	Előadás	Elnök
Január 23.	**Harsay Mária Magdolna ny. gazdasági matematikus, rendszerszervező, művelődéstörténész, ZMTE:** *Szent Korona, mint az ökrevesztőhöy hitvilág jelképe*	**Szekeres István társkutató, Budakalász, ZMTE**
Február 20.	**Simonné Schuck Mária Magdolna magánkutató:** *TAMANA, a huszonegyedik század meglepetése*	**Dr. Csámpai Ottó, etnoszociológus, Felvidék, ZMTE**
Március 20.	**Prof. Dr. Prokopp Mária Széchenyi-díjas művészettörténész, ELTE BTK emeritus egy. tanára, ZMTE:** *Magyarországi Mária nápolyi királyné helye a 13. századi Európa életében*	**Dr. J. Újváry Zsuzsanna történész, egyetemi docens PPKE BTK, Budapest, ZMTE**
Április 24.	**Ifj. Dr. Csámpai Ottó az Esterházy János Emlékmúzeum és Zarándokközpont igazgatója:** *Újabb kutatási eredmények gróf Esterházy János életével és tevékenységével kapcsolatban*	**dr. Czoma László ny. múzeumigazgató, ZMTE, Budapest**
Május 22.	**Dr. Anders Kaliff régész professzor, Uppsalai Egyetem:** *Dr. Torma Zsófia, az első magyar régésznő munkásságának 21. századi jelentősége*	**Harasztí Zsuzsanna Karolina magánkutató, Budapest, ZMTE**
Június 20.	**Dr. Timaru-Kast Sándor, kelta kutató, Ingelheim, ZMTE:** *A magyarok rejtélyes (szkíta, etruszk, kelta) eredete*	**Mesterházy Zsolt magyar ókor kutató, Budapest, ZMTE**
Szeptember 18.	**Rihmer Aurél történész, iskolaigazgató, Budapest, ZMTE:** *Osztrák-Magyar Monarchia hadihajói a világtengereken*	**Dr. Csámpai Ottó, etnoszociológus, Felvidék, ZMTE**
Október 30.	**Dr. Mauđics György művelődéstörténész, a MMA tagja, Budapest, ZMTE:** *Bolyai János és az írásrendszerek matematikai alapjai*	**Dr. Darai Lajos Mihály prof. emeritus, KJE, Székesfehérvár, ZMTE**
November 20.	**Dr. J. Újváry Zsuzsanna történész, egyetemi docens PPKE BTK, Budapest, ZMTE** *Magyar nagyasszonyok a 16–17. században*	**Beke Zoltán a ZMTE elnöke**

Megjegyzés. Hivatalos: Molnár Zsuzsanna ZMTE; ZMTE = a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület tagja; PPKE = Pázmány Péter Katolikus Egyetem; BTK = Bölcsészettudományi Kar; ELTE = Eötvös Loránd Tudományegyetem, MTA = Magyar Tudományos Akadémia; KJE = Kodolányi János Egyetem

Secretariate for the conferences on the Early and Medieval History of the Hungarians
Secrétariat pour les réunions traitant l'histoire ancienne et médiévale hongroise 01.023.A.W-2022
Segreteria delle riunioni per la storia antica ed alto-medievale degli Ungheresi
Secretaría para reuniones de historia antigua y medieval de los Húngaros

Budakalászi előadások 2025-ben

2025

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület

UNGARISCH HISTORISCHER VEREIN ZÜRICH

Magyar Őstörténeti Találkozók Titkársága — *Sekretariat der „Treffen zur Frühgeschichte der Ungarn*

Háromszor jelölve az Európa Tanács „René Descartes" tudományos díjra
Dreimal nominiert für den „René Descartes Prize" der Europäischen Union

Árpád fejedelem díj 2012 — Encyclopaedia Hungarica

Körárdeků Egyesület
Gemeinnütziger Verein

Hungarian Historical Society of Zurich
Association historique hongroise de Zurich
Società Storica Ungherese di Zurigo
Asociación histórica húngara de Zürich

CH-8047 ZÜRICH
Postfach 502 zmze@freemail.hu
Postkontonummer: Zürich 80 36214-1
zmze elektronisch: CH1309000000800362141
zmze Papierform: zmze Ch 13 0900 0000 8003 6214 1
Swift Code/BIC: POFICHBEXXX
Empfängerbank: Swiss Post, Postfinance, Nordring 8, CH-3030 Bern Clearing number: 09000

Kapcsolati cím Magyarországon: Harasztiné Zsuzsanna
tel: +36/1/388 4087 harasztizs.karolina@gmail.com

30
1985 2014

Budakalász

Meghívó

Nyilvános előadás
általában minden hónap utolsó pénteki napján.
Kezdete: pontosan 17 óra. Belépés díjtalan.
Az előadást beszélgetés követi.
Helye: H-2011 Budakalász, Szentendrei út 9.
Telefon: +36/26-340-468 Fax: +36/26-540-422
Kós Károly Művelődési Ház és Könyvtár
e-mail: info@koskarolymh.hu

Előadás	Elnök

ZMTE „Régi magyar nyelvű rovásírások munkacsoport" nyilvános előadásai

Január 31.	**Berényi László** magánkutató, Budapest. **Szkíta világszemlélet jelképei (a barlangrajzoktól a Szent Koronáig).**	**Szekeres István** irástörténet kutató, ZMTE.
Február 28.	**Veszelszki Ferenc**, a Herman Ottó kör elnöke. **Szkíta világkör kialakulása és írásrendszer.**	**Záhonyi András**, a régi írások kutatója Budapest, ZMTE.
Március 28.	**Szekeres István** irástörténet kutató ZMTE. **"Magyar" népnév és három „ismeretlen eredetű" szavunk etimológiája.**	**Sancz Klára Lujza**, ny. muzeológus.
Április 25.	**Mandics György** írás és művelődéstörténész, ZMTE. **A rováskrónika hozadéka a magyar őstörténetírás számára.**	**Bérczi Szaniszló** kandidátus, ELTE. ZMTE.
Május 30.	**Záhonyi András** a régi írások kutatója, ZMTE. **Az Indus-völgyi írásrendszer.**	**Bérczi Szaniszló** kandidátus, ELTE. ZMTE.
Június 27.	**Bátonyi Pál** ny. honvéd ezredes. **"A Balatoni fejedelemség és az Aba nemzetség uralkodói 805-ből".**	**Harasztiné Zsuzsanna**, kutató, Bp. ZMTE.
Szeptember 26.	**Bérczi Szaniszló** kandidátus, ELTE. ZMTE. **A beszédfejlődés „őstörténete".**	**Mandics György** író, íráskutató, ZMTE.
Október 31.	**Hermányos Mária** kutató. **Mi van a rovásunkon?**	**Harasztiné Zsuzsanna**, kutató, Bp. ZMTE.
November 28.	**Dr. Czeglédi Katalin nyelvész** Pilisvörösvár, ZMTE. **A magyar nyelv nyelvtana turáni alapokon.**	**Szekeres István** irástörténet kutató, ZMTE.

Megjegyzés. Háznagy: Molnár Zsuzsanna ZMTE; ZMTE = a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület tagja; KJE = Kodolányi János Egyetem, Székesfehérvár; ELTE = Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem

ZMTE kiadványjegyzék

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
I.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia I. évfolyam 1. szám. Első (Benidorm 1986) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai**. Zürich, 1991. ISBN 963 02 8926 1 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06366/06366.pdf	1
II.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia II. évfolyam 1. szám. A Második (Zürich 1987) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai.** Zürich, 1993. ISBN 963 02 8926 2 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06400/06487/06487.pdf	2
III.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia III. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Harmadik (London 1988) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai s Iratai**. Budapest-Zürich, 1999 ISBN 963 85684 5 3 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05930/05930.pdf	25
IV.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IV. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Negyedik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. (Felsőőr/ Oberwart 1989)** Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 10 0 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05927/05927.pdf	46
V.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia V. évfolyam 1. szám. Csihák György: A magyar parlamentarizmus ezer éve**. Budapest, 1990. ISBN 963 02 8925 3 és ISSN 2297-7511	6
V.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia V. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Ötödik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. (Altenberg 1990)** Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 09 7 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06833/06833.pdf	49
VI.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VI. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Hatodik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai**.) **(Szent Gallen 1991)** Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 08 9 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05946/05946.pdf	47
VII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VII. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Hetedik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai. (Szentendre 1992)** Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9204 48 X és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06844/06844.pdf	51
VII.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VII. évfolyam 2. szám. Magyarok Őstörténete.** Zürich-Budapest, 1992. ISBN 963 02 8925 3; második kiadás 1996. ISBN 963 85274 6 3; **harmadik bővített kiadás** 2007. ISBN 963 9204 37 4 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06375/06375.pdf	3
VII.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VII. évfolyam 3. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Első (Szeged 1992) Magyar Történelmi Iskolájának Előadásai és Iratai**. Zürich, 1993. ISBN 963 8465 00 X és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06400/06488/06488.pdf	4
VIII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VIII. évfolyam 1. szám. Magyar Történelmi Tanulmányok 1**. Zürich, 1993. ISSN 1217 4629 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06400/06486/06486.pdf	5
VIII.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VIII. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Második (Tab 1993) Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai**. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 04 4413 5 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06381/06381.pdf	9
VIII.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia VIII. évfolyam 3. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Nyolcadik (Kaposvár 1993) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai.** Budapest-Zürich, 1999. ISBN 963 85684 2 9 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06500/06527/06527.pdf	23
IX.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Kilencedik (Tapolca 1994) Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai**. Budapest-Zürich, 1995. ISBN 963 85274 1 2 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06700/06769/06769.pdf	15
IX.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Harmadik (Tapolca 1994) Magyar Történelmi Iskolája Előadásai és Iratai**. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 85274 12 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06365/06365.pdf	11
IX.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 3. szám. Die Frühgeschichte der Ungarn.** Zürich-Budapest, 1994. ISBN 963 85 274 4 7. **Zweite erweiterte Ausgabe** 2007. ISBN 963 9204 30 7 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06362/06362.pdf	10
IX.	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 4. szám. Nagy Gyula: Az ellopott magyar őstörténet**. I. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 04 4112 8 és ISSN 2297-7511	7
IX.	5	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 5. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Első (Székelyudvarhely 1994) Övezeti Történésztalálkozó Előadásai és Iratai**. Budapest-Zürich, 1994. ISBN 963 85274 2 0 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06364/06364.pdf	12
IX.	6	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 6. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Második (Komárom 1994) Övezeti Történésztalálkozó Előadásai és Iratai.** Komárom-Komárno-Zürich, 1995. ISBN 963 85274 3 9 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06370/06370.pdf	14
IX.	7	**Acta Historica Hungarica Turiciensia IX. évfolyam 7. szám. Képeslapok magyar történelmi motívumokkal**. 8 különféle, szimpla és dupla, színes ISSN 2297-7511	8
X.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia X. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tizedik (Tapolca 1995) Magyar Őstörténeti Találkozó és Negyedik Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai**. Budapest-Zürich, 1996. ISBN 963 85274 8 X és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06500/06505/06505.pdf	17

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
X.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia X. évfolyam 2. szám. Csihák György: Beszélgetés népemmel a hazánkról**. Budapest-Zürich, 1995 ISBN 963 85274 5 5 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/11200/11213/11213.pdf	13
X.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia X. évfolyam 3. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Erdélyi Övezeti Történésztalálkozói (1995-1999) Előadásai és Iratai**. Csikszereda-Budapest-Zürich, 2000. ISBN 963 85684 9 6 http://mek.oszk.hu/06300/06372/06372.pdf	30
XI.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XI. évfolyam 1. szám. Honfoglalásunk és előzményei. Keresztény egyházak és történelmi szerepük a Kárpát-medencében. (Tapolca 1996)** Budapest-Zürich, 1997. ISBN 963 85684 1 0 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06500/06503/06503.pdf	20
XI.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XI. évfolyam 2. szám. Csámpai Ottó: Nemzet és társadalom.** Bevezetés az etnoszociológiába. Budapest-Zürich, 1996. ISBN 963 85684 02 és ISSN 2297-7511	19
XI.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XI. évfolyam 3. szám. Germann Georg: Ungarisches im Bernischen Historischen Museum. A Berni Történelmi Múzeum magyar emlékei.** Bern-Budapest, 1996. ISBN 963 85274 9 8 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05935/05935.pdf	18
XI.	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XI. évfolyam 4. szám. Csihák György: Ex Oriente Lux**. Budapest-Zürich, 1996. ISBN 963 85274 7 1 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06363/06363.pdf	16
XII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XII. évfolyam 1. szám. Magyar út és nehézségei a nemzetállamtól az övezetek Európájába a XX. század fordulóján. Avarok – onogurok – magyarok. (Tapolca 1997).** Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9349 11 9 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06837/06837.pdf	50
XIII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIII. évfolyam 1. szám. Nagy Kálmán: A honfoglalás hadtörténete**. (A Szabadtér Kiadóval együtt.) Budapest, 1998. ISBN 963 7810 97 8	21
XIII.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIII. évfolyam 2. szám. A honfoglalás és az 1848-1849-es magyarországi polgári forradalom és szabadságharc évfordulójára. (Tapolca 1998).** (324 oldal) Budapest-Zürich, 2001. ISBN 963 86100 5 0 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06500/06536/06536.pdf	31
XIV.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 1. szám. Az első világháború és magyar történelmi következményei (1914-1921). Szent István és a magyar államalapítás. (Tapolca 1999)** Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 02 X és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06802/06802.pdf	42
XIV.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 2. szám. Csihák György: Válasz népem kérdéseire a hazánkról**. Budapest-Zürich, 1999 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05921/05921.pdf	22
XIV.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 3. szám. Die Ungarn und die Abtei Sankt Gallen. Magyarok és a Szent Galleni Apátság.** ISBN 963 85684 3 7 (Közösen St. Gallen Kanton levéltárával) – Második kiadás: Szent Gallen-Budapest, 1999. ISBN 96386100 8 5 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06100/06107/06107.pdf	24
XIV.	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 4. szám. Csihák György: A magyar nemzet múltja - Szent István király életműve és a magyar államalapítás - A bambergi lovas - Sacra Regni Hungarici Corona és a magyar közjogi rendezés kérdései ma - Magyar - nép - kisebbség**. Budapest-Zürich, 1999. ISBN 963 85684 6 1 és ISSN 2297-7511 http://mek.oszk.hu/06300/06373/06373.pdf	26
XIV.	5	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 5. szám. Fünfzehn Jahre UHVZ - A ZMTE tizenötéves 1985 - 1999**. Zürich-Budapest, 1999. ISBN 963 85684 7 X és ISSN 2297-7511	27
XIV.	6	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIV. évfolyam 6. szám. Nagy Gyula: Az ellopott magyar őstörténet II**. Budapest-Zürich, 1999. ISBN 963 85684 4 5 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06700/06783/06783.pdf	28
XV.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XV. évfolyam 1. szám. A magyar műveltség gyökerei. Az 1930-as évek magyar műveltsége. (Felsőőr/Oberwart 2000)** Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 86100 3 4 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06700/06799/06799.pdf	41
XV.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XV. évfolyam 2. szám. Délközép Kárpát-medence műveltsége, különös tekintettel a sárközi települések és népi műveltségük fejlődésére. (Sárköz-Decs 2000)** Decs-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 03 8 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05926/05926.pdf	39
XV.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XV. évfolyam 3. szám. Közös jelen, múlt és jövő Észak Kárpát-medencében, különös tekintettel a gömöri tájegységre. (Rozsnyó 2000)** Rozsnyó-Budapest-Zürich, 2002. ISBN 9638610026 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06700/06792/06792.pdf	38
XV.	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XV. évfolyam 4. szám. Csihák György: Dunhuang barlangképei és a Sánszi agyagkatonák néma üzenete a magyar műveltség gyökereiről**. Budapest-Zürich, 2000. ISBN 9638568488 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06300/06368/06368.pdf	29
XVI.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVI. évfolyam 1. szám. Magyar haditechnika és magyar hadjáratok a kora középkorban. A második világháború és történelmi következményei Magyarország szempontjából (1939-1949). (Szentendre 2001)** Budapest-Zürich, 2002. ISBN 963 86100 6 9 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06700/06790/06790.pdf	35
XVI.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVI. évfolyam 2. szám. Barabási László: Nemes Székely Nemzet – Csillagösvényen**. Csiksomlyó-Budapest, 2001. ISBN 963 86100 4 2	32
XVII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVII. évfolyam 1. szám. Csihák György: Magyar nempolitikai írások**. Budapest-Zürich, 2002. ISBN 963 86 100 0 X és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05917/05917.pdf	33

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
XVII.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVII. évfolyam 2. szám. Kiadványaink tartalomjegyzéke – Vereinspublikationen mit Inhaltsübersicht**. Zürich-Budapest, 2002. ISBN 9638610077	34
XVII.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVII. évfolyam 3. szám. Achtzehn Jahre UHVZ – A ZMTE tizennyolc éve 1985-2002**. Zürich-Budapest, 2002. ISBN 9638610093	36
XVIII.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVIII. évfolyam 1. szám. Magyar Történelem. Tízezer év – ezer oldalról**. Oktatási segédkönyv a magyar történelem tanításához. (636 oldal) Budapest-Zürich, 2003. ISBN 963 86100 1 8 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05939/05939.pdf	37
XVIII.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XVIII. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Tizenhetedik Magyar Őstörténeti Találkozó és Tizenegyedik Magyar Történelmi Iskola Előadásai és Iratai. (Budapest 2003)** Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 06 2 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05943/05943.pdf	43
XIX.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIX. évfolyam 1. szám. A magyar huszárság története. A lovasműveltség sajátosságai. Az első magyar huszártörténeti konferencia keretében. (Nyíregyháza, 2004)** Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 07 0 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06824/06824.pdf	45
XIX.	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIX. évfolyam 2. szám. Zwanzig Jahre UHVZ – A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 20 éve 1985-2004.** Zürich-Budapest, 2004. ISBN 963 9349 05 http://mek.oszk.hu/06000/06008/06008.pdf	44
XIX.	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XIX. évfolyam 3. szám. Csihák György: Forog a történelem kereke...** Budapest-Zürich, 2004. ISBN 963 9349 04 6 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/05900/05916/05916.pdf	40
XX.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XX. évfolyam 1. szám. Csámpai Ottó: Nemzet és társadalom.** Bevezetés az etnoszociológiába. Második, bővített kiadás. Közösen a Heraldika Kiadóval. Budapest-Zürich, 2005. ISBN 963 9204 38 2	48
XXI.	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXI. évfolyam 1. szám. Kiadványaink tartalma**. Budapest – Zürich, 2006. ISBN 9639204 37 4 és ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06000/06007/06007.pdf	52
XXII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXII. évfolyam 1. szám. Őstörténetünk és a genetika. 1456 – Nándorfehérvár – 1606 Zsitvatorok – 1956 Budapest.** (Mártély 2006) (372 oldal). Budapest-Zürich 2007. http://mek.oszk.hu/09100/09137/09137.pdf	53
XXIII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 1. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Huszadik Magyar Őstörténeti Találkozó Előadásai és Iratai**. (Hódmezővásárhely 2007) (159 oldal). Budapest-Zürich, 2008. ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06849/06849.pdf	54
XXIII	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2008/A**. (137 oldal) Budapest 2008. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00001/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00001/pdf/00001.pdf	55
XXIII	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 3. szám. Árpád-házi Szent Erzsébet tiszteletére. Tudományos emlékülés**. (Esztergom 2007) (67 oldal). Budapest-Zürich, 2008. ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/06800/06850/06850.pdf	56
XXIII	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIII. évfolyam 4. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2008/B**. (176 oldal) Budapest 2008. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00010/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00010/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2008_4.pdf	57
XXIV	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIV. évfolyam 1. szám. Hunyadi Mátyás és a magyar újjászületés. Tudományos emlékülés**. (Esztergom 2008) (115 oldal). Budapest-Zürich 2009. ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/09100/09125/09125.pdf	58
XXIV	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIV. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2009/A**. (145 oldal) Budapest 2009. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00002/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00002/pdf/acta_hist_01445_2009_2.pdf	59
XXV	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXV. Évfolyam 1. szám. 25 év, 1985-2009. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület Őszinte Története** (239 oldal). Budapest-Zürich 2010. ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/09100/09126/09126.pdf	60
XXV	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXV. évfolyam 2. szám. Csihák György: „Cum Deo pro Patria et Libertate". „Horthy fasizmus" – „Antall demokrácia." Történelmi előzmény és párhuzam.** (142 oldal). Budapest-Zürich 2010. ISSN 2297-7538 http://mek.oszk.hu/09100/09110/09110.pdf	61
XXV	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXV. évfolyam 3. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2010/A**. (130 oldal). Budapest 2010. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00003/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00003/pdf/EPA01445_2010A.pdf	62
XXVI	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVI. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2011/A. Az 1920. június 4-től 1944. december 21-ig tartó időszak magyarországi eseményeinek elemzése, különös tekintettel az október körüli eseményekre.** (231 oldal). Budapest-Zürich 2011. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00006/pdf/ és http://mek.oszk.hu/09400/09484/09484.pdf	63

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
XXVI	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVI. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2012/A. Zentai KJF–ZMTE Történelemtanár-Továbbképzés Vizsgaelőadásai.** (230 oldal). Budapest-Zürich 2011. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00004/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00004/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2011.pdf	64
XXVII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVII. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2012/B**. (229 oldal) Budapest-Zürich 2012. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00005/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00005/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2012.pdf	65
XXVIII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVIII. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2013/A. A Zürichi Magyar történelmi Egyesület „Az altöttingi országgyűlés történelmi vizsgálata" című zártkörű tudományos tanácskozásán elhangzott előadások írott változata.** (176 oldal) Budapest-Zürich 2013. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00007/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00007/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2012_2.pdf	66
XXVIII	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXVIII. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2013/B.** Budapest-Zürich 2013. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00008/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00008/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2013_1.pdf	67
XXIX	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIX. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2014/A.** Budapest-Zürich 2014. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00009/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00009/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2014_1.pdf	68
XXIX	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXIX. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2014/A. „Tízezer hontalan magyar Szent István-napi zarándoklata 1947. augusztus 20-án" címmel a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület és a Pilisszántáért Egyesület közös rendezésében 2014. augusztus 20-án Pilisszántón a Boldogasszony Sziklakápolnában és a Páduai Szent Antal Templomban tartott ünnepi megemlékezés és tudományos ülésszak beszédei és előadásai.** Budapest-Zürich, 2014. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00011/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00011/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2014_2.pdf	69
XXX	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXX. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2015/A. A Hazáért! A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara, valamint a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület centenáriumi rendezvénye Budapest, 2014. november 28. előadásai.** Budapest-Zürich, 2015. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00012/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00012/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2015_1.pdf	70
XXX	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXX. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2015/B.** Budapest-Zürich 2015. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00013/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00013/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2015_2.pdf	71
XXX	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXX. évfolyam 4. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2015/C. A Hazáért! A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara, valamint a Zürichi Magyar Történelmi egyesület második emlékkonferenciája az első világháborúról. Budapest, 2015. április 24. Ludovica tér 2. NKE Kápolna.** Budapest-Zürich 2015. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00014/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00014/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2015_3.pdf	72
XXX	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXX. évfolyam 4. szám. Géza A. Kósa: Calvinist Hungarians in Australia. The first 60 years of Hungarian speaking congregations 1950-2010.** Academia Press Co. and the Hungarian Historical Society of Zurich. Melbourne, 2015. 214 pages. National Library of Australia Cataloguing-in-Publication ISBN 9780957770744 (paperback)	73
XXXI	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2016/A.** Budapest-Zürich 2016. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00015/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00015/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_1.pdf	74
XXXI	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 30 éve. 30 Jahre Ungarisch Historischer Verein Zürich. 1985–2015.** Budapest-Zürich 2016. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00016/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00016/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_2.pdf	75
XXXI	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 3. szám. Z. Tóth Csaba: Magyar őstörténeti tanulmányok 2014- 2016.** Budapest-Zürich 2016. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00017/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00017/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_3.pdf	76
XXXI	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 3. szám. A Kodolányi János Főiskola és a Zürichi Magyar történelmi egyesület *„A magyar történelem tanításának tartalmi és módszertani megújítása"* című 120 órás komáromi történelemtanár tovább és felnőttképzése vizsgaelőadásai.**	77

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
		Budapest-Zürich 2016. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00018/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00018/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_4.pdf	
XXXI	5	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 5. szám. Alapvetés. Tanulmányok a magyar eredetről és következményeiről. Oktatási segédkönyv II.** Budapest-Zürich 2017. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00019/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00019/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2016_5.pdf	78
XXXI	6-18	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXI. évfolyam 6-21. szám. ZMTE Emlékkönyv (UHVZ Erinnerungsbuch) I-XIII. 1985–1998.** Budapest-Zürich 2016. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00020/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_01_1985_1986.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00021/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_02_1986_1987.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00022/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_03_1987_1988.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00023/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_04_1988_1989.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00024/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_05_1989_1990.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00025/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_06_1990_1991.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00026/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_07_1991_1992.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00027/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_08_1992-1993.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00028/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_09_1993_1994.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00029/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_10_1994_1995.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00030/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_11_1995_1996.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00031/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_12_1996_1997.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00032/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_13_1997_1998.pdf	79-91
XXXII	1-10	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXII. évfolyam 1-17. szám. ZMTE Emlékkönyv (UHVZ Erinnerungsbuch) XIV-XXX. 1998–2007.** Budapest-Zürich 2017. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00033/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_14_1998_1999.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00034/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_15_1999_2000.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00035/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_16_2000_2001.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00036/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_17_2001_2002.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00037/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_18_2002_2003.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00038/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_19_2003_2004.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00039/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_20_2004_2005.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00040/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_21_2005_2006.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00041/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_22_2006_2007.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00042/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_23_2007_2008.pdf	92-101
XXXIII	1-8	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIII. évfolyam 1-9. szám. ZMTE Emlékkönyv (UHVZ Erinnerungsbuch) XIV-XXX. 2008–2016.** Budapest-Zürich 2017. ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00043/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_24_2008_2009.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00044/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_25_2009_2010.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00045/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_26_2010_2011.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00046/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_27_2011_2012.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00047/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_28_2012_2013.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00048/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_29_2013_2014.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00049/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_30_2014_2015.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00050/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_31_2015_2016.pdf http://epa.oszk.hu/01400/01445/00051/pdf/EPA01445_acta_hung_ZMTE_emlekkonyv_32_2016_2017.pdf	102- 110
XXXIII	10	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIII. évfolyam 10. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2018/A.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00052/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00052/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2018_10.pdf	111
XXXIII	11	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIII. évfolyam 11. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2017/B.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00053/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00053/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2018_11.pdf	112
XXXIII	12	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIII. évfolyam 12. szám. Hirdető műsorfüzet. Az első világháború befejezéséről szóló, *A Hazáért!* című harmadik emlékkonferencia a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara (NKE), valamint a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület (ZMTE) közös rendezésében. 2018. december 1-2. NKE Kápolna, Budapest, Ludovica tér 2.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00054/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00054/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2018_12.pdf	113
XXXIV	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIV. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2019/A.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00055/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00055/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_01.pdf	114
XXXIV	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIV. évfolyam 2. szám. A Hazáért! A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara, valamint a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület harmadik emlékkonferenciája az első világháborúról. Budapest, NKE Kápolna, 2018. december 1.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00056/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00056/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_02.pdf	115

Jahrgang Évfo- lyam	Nr. Szám	Titel A kiadvány megnevezése	Nr. Sor- szám*
XXXIV	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIV. évfolyam 3. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület A korai magyar történelem és a ZMTE barátai című 31. Magyar Őstörténeti Találkozója, Budakalász, 2019. április 27-28,** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00057/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00057/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_03.pdf	116
XXXIV	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIV. évfolyam 4. szám. Emlékkötet. Jóemlékezetű Tibai Takács József (1949-1999) a Zürichi Magyar Történelmi Egyesületben.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00058/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00058/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_04.pdf	117
XXIV	5	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIV. évfolyam 5. szám. Nagy Kálmán: A honfoglalás hadtörténete.** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00059/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00059/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2019_05.pdf	118
XXXV	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXV. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2020/A**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00060/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00060/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2020_01.pdf	119
XXXVI	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXV. évfolyam 1. szám. Fábián Sándor: Történelmi "szürrelál". Az Igazság Kálváriája.** ISSN 2297-753 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00061/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00061/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_1.pdf	120
XXXVI	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVI. évfolyam 2. szám. Timaru-Kast Sándor: A magyar nép és a kelták. Eredetünk és környezetünk** ISSN 2297-753 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00062/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00062/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_2.pdf	121
XXXVI	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVI. évfolyam 3. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2021/A**. ISSN 2297-7538 Szerkesztés alatt. https://epa.oszk.hu/01400/01445/00063/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00063/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_3.pdf	122
XXXVI	4	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVI. évfolyam 4. szám. Öröklődéstan és történettudomány. Tudományos vita a korai magyar történelem kutatásáról villámpostai úton levelezve – világjárvány alatt.** ISSN 2297-7538 http://epa.oszk.hu/01400/01445/00064/pdf/ és http://epa.oszk.hu/01400/01445/00064/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2021_4.pdf	123
XXXVII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVI. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2020/A**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00065/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00065/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2022_1.pdf	124
XXXVIII	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVIII. évfolyam 1. szám. Zürichi Magyar Történelmi Egyesület 32. Magyar Őstörténeti Találkozó „Magyarságunk forrása régen és ma" címmel 2022. augusztus 13-14. Arany10 Kultúrház Budapest V., Arany János u. 10.** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00066/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_1.pdf	125
XXXVIII	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVIII. évfolyam 2. szám. A Zürichi Magyar Történelmi Egyesület emlékülése „190 éve született Dr. Torma Zsófia, az első magyar régésznő" címmel 2023. január 27. Kós Károly Művelődési Ház, Budakalász, Szentendrei út 9.** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00067/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00067/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_2.pdf	126
XXXVIII	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXVIII. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/A**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00068/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00068/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2023_3.pdf	127
XXXIX	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/A**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00069/pdf/ és chrome-https://epa.oszk.hu/01400/01445/00069/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_1.pdf	128
XXXIX	2	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 2. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/B**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00070/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00070/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_2.pdf	129
XXXIX	3	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 3. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2024/C**. ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00071/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00071/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_3.pdf	130
XXXIX	4	**Somlói István József: Rekonstrukció (Színes kronológia) – Tézisek. Acta Historica Hungarica Turiciensia XXXIX. évfolyam 4. szám.** ISSN 2297-7538 https://epa.oszk.hu/01400/01445/00072/pdf/ és https://epa.oszk.hu/01400/01445/00072/pdf/EPA01445_acta_hungarica_2024_4.pdf	131
XL	1	**Acta Historica Hungarica Turiciensia XL. évfolyam 1. szám. Pannon Kultúraközösség Kutató és Képzőközpont Folyóirata 2025/A** ISSN 2297-7538 Jelen kötet.	132

***** Sorszám a megjelenés időpontja szerint/Nummerung nach Erscheinung

Zürichi Magyar Történelmi Egyesület **Ungarisch Historischer Verein Zürich**
CH-8004 Zürich, Birmensdorferstrasse 41.
zmte@freemail.hu **www.zmte.org**

Az 53. számtól csak digitálisan Ab Nr. 53 nur in digitalisierter Form

Az Acta Historica Hungarica Turiciensia minden száma megtalálható ingyenesen a ZMTE honlapján: www.zmte.org, azon kívül az OSZK Magyar Elektronikus Könyvtárában (MEK) és az Elektronikus Periodika Archívumban (EPA), és az első 52 szám az Európai Digitális Könyvtárban (European Library).

Hivatkozható az MTA Magyar Tudományos Művek Tára (MTMT) egyéni adatbázisában.

Felvették a Svájci Nemzeti Könyvtár Katalógusába (Helveticat)
az időszakos és online kiadványok közé.

Die Periodikas der Acta Historica Hungarica Turiciensia gefunden werden kann kostenlos über unsere Hompage: www.zmte.org sowie in Ungarische Elektronische Bibliothek und Elektronische Periodika Archiv (EPA), weiterhin die ersten 52 Periodika in Europäische Digital Bibliothek (European Library).

Die Periodikas der Acta Historica Hungarica Turiciensia werden von der Ungarischen Akademie der Wissenschaften (MTA) als Erscheinungsort für die Publikationsdatenbank der Ungarischen Historischen Werke (MTMT) anerkannt.

Aufgezeichnet in Helveticat (Schweizerische Nationalbibliothek)
als periodisch und online Publikationen.